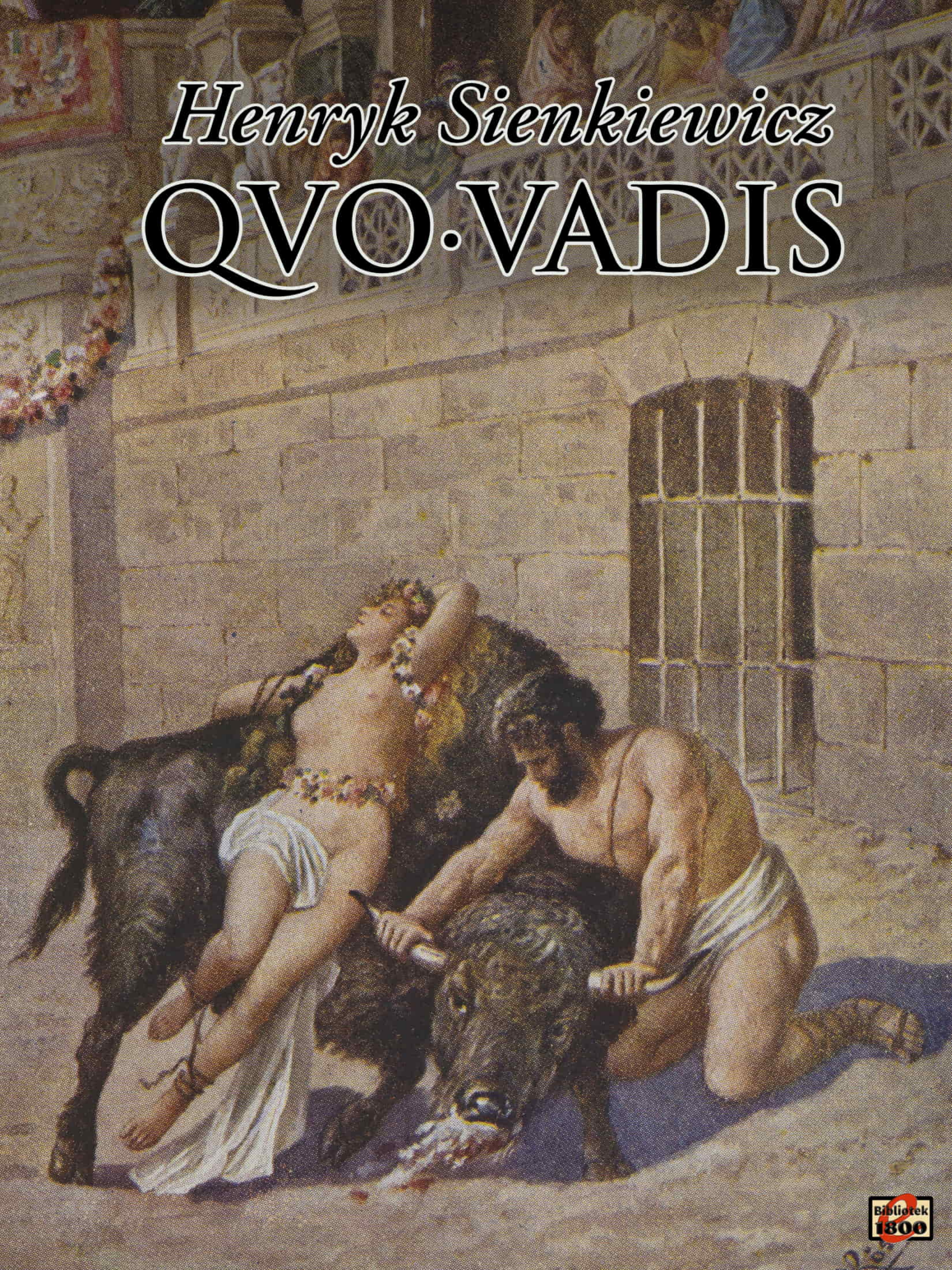

Henryk Sienkiewicz
QVO·VADIS
Bibliotek 1800

Henryk Sienkiewicz

Quo vadis

Historisk roman fra kejser Neros tid.

eBibliotek 1800

2025

Ophavsret og brugsbetingelser

Copyright and conditions of use

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

1

Petronius vågnede ved middagstid og følte sig som sædvanlig meget træt. Den foregående aften havde han deltaget i en af Neros fester, som havde varet til den lyse morgen. Han havde i længere tid ikke følt sig helt vel. Når han vågnede om morgenen, var han nærmest som lammet og ude af stand til at samle sine tanker. Men et forfriskende bad og de flinke slavers omhyggelige behandling bragte atter hans blod i omløb, styrkede og foryngede ham, så han med glans i øjet og spændstige skridt forlod badet. Ingen kunne sammenlignes med ham, ikke engang Otho, kejserens yndling, og man måtte indrømme, at han fortjente sit tilnavn "*arbiter elegantiarum*", elegancens fyrste.

Han besøgte sjældent de offentlige bade, og når han indfandt sig der, så var det i reglen kun for at høre på en eller anden berømt taler eller for at overvære nogle særligt interessante væddekampe. I sit eget hjem havde han et bad, som Severus' berømte samtidige, Celer, havde indrettet for ham, og som udmærkede sig ved en så sjælden smag, at selv Nero måtte indrømme, det stod over de kejserlige bade, skønt disse var større og mere pragtfuldt udstyret.

Under festen hos Nero kedede han sig først ved at høre på spasmageren Vatinius og diskuterede så med Nero, Lucanus og Seneca om, hvorvidt kvinden har nogen sjæl.

Efter badet blev han af to kæmpestore slaver lagt på et bord af cyprestræ, beklædt med snehvidt egyptisk linned. Så vædede de deres hænder med vellugtende olivenolie og begyndte at

massere hans velskabte legeme. Han lå først en lang stund med lukkede øjne, men da trætheden forlod ham, åbnede han øjnene, spurgte, hvorledes vejret var, og om guldsmeden Idomeneus havde sendt ham de lovede juveler. Vejret var smukt. Der blæste en svag vind fra Albanerbjergene, men ædelstenene var endnu ikke kommet. Petronius lukkede sine øjne på ny og gav netop ordre til, at man skulle bære ham ind i tepidariet [Note 1)], da en slave meldte ham, at den unge Marcus Vinicius, som netop var kommet hjem fra Lilleasien, ønskede at tale med ham.

Petronius befalede, at man skulle føre hans gæst ind i tepidariet, som han nu også selv blev båret til af slaverne.

Vinicius var søn af hans ældste søster, der for mange år siden havde giftet sig med Marcus Vinicius, som havde været konsul under Tiberius. Den unge mand deltog under Corbulo i krigen mod partherne, og da krigen nu var endt, havde han begivet sig hjem til Rom. Petronius holdt meget af den unge mand, som var smuk og atletisk skabt og under alle sine udsvævelser altid iagttog et vist æstetisk mådehold, hvad Petronius satte megen pris på.

"Vær hilset, Petronius!" sagde den unge mand, som med elastiske skridt trådte ind i tepidariet. "Guderne stå dig bi, og især Æskulap og Venus, for under deres beskyttelse kan intet ondt ramme dig."

"Velkommen til Rom, og gid du her må finde hvile efter krigen," svarede Petronius, befriede sin hånd fra det bløde stof, den var indhyllet i, og strakte den ud mod Vinicius. "Hvad nyt fra Armenien? Har du ikke også været forbi Bithynien?"

Petronius havde i sin tid været prokonsul i Bithynien, som han havde styret med energi og retfærdighed, hvilket man ikke skulle have ventet af en mand med hans blødagtige og luksuriøst anlagte natur. Af denne grund elskede han også at tale om den tid, som kunne bevise, hvilken dygtig mand han engang havde været.

"Jeg kom tilfældigvis til at besøge Heraklea," svarede Vinicius. "Corbulo sendte mig dertil med ordre til at hente forstærkninger."

"Aha, du har været i Heraklea! Jeg kendte i Heraklea en ung pige fra Kolchis – hende ville jeg gerne have givet alle Roms pragtfulde kvinder for, Poppæa indbefattet. Men det er længe siden. Fortæl mig nu noget nyt fra den parthiske grænse! Det keder mig for resten at høre om alle disse vologesere, tiridatere og tigranesere, disse barbarer, der, efter hvad Arulenus siger, går på alle fire, når de er hjemme, men lader, som om de er menneskelige væsener, når de er sammen med os. Her i Rom taler man imidlertid meget om dem, sandsynligvis af den grund, at det er farligt at tale om noget andet."

"Det går dårligt for vore tropper. Hvis vi ikke havde Corbulo, ville det ende med et nederlag."

"Corbulo! Han er en dygtig feltherre, tapper som selve Mars. Han er hidsig, lidt for dum, men ærlig. Jeg holder af ham – især fordi Nero er bange for ham."

"Corbulo er ikke dum."

"Måske du har ret, men det forandrer ikke sagen. Dumhed er ikke værre end klogskab, siger Pyrrho."

Vinicius begyndte at fortælle om krigens gang, men da han så, at hans onkel var træt og mat, spurgte han, om han ikke var

rask.

Petronius så op.

Rask? Nej, han følte sig ikke rask. Ganske vist var han endnu ikke så dårlig som den unge Sissena, som havde mistet følelsen, så han om morgenen i badet spurgte sine slaver: "Sidder jeg nu?" Men han følte sig ikke rask. Rigtignok havde Vinicius netop anbefalet ham til Æskulap og Venus, men han, Petronius, troede ikke på Æskulap. Man vidste jo ikke engang, enten denne Æskulap var søn af Arsinoë eller Koronis, og hvis man ikke var på det rene med moderen, hvad skulle man da sige om faderen? Hvem kunne for resten i disse tider være sikker på, hvem der var ens egen fader?

Petronius lo og fortsatte:

"For to år siden sendte jeg ganske vist tre dusin levende drosler og et guldbæger til Epidaurus, men ved du hvorfor? Jeg tænkte som så, at enten det hjælper eller ej, så kan det ikke skade. Skønt man endnu ofrer til guderne, tror jeg nok, de fleste tænker som jeg – måske med undtagelse af æseldriverne ved Porta Capena. Men jeg har for resten også haft forretninger med Æskulaps sønner. Da jeg i fjor led af en blæresygdom, ville de tage sig af mig. Jeg forstod, det var bedrageri, men jeg sagde til mig selv: Hvad kan det skade? Verden vil bedrages, og livet selv er et bedrag. Sjælen er også et bedrag. Men man må have forstand nok til at skelne de behagelige fra de ubehagelige bedragerier. Jeg skal give befaling til, at man i mit hypocaustum Note 2) brænder cedertræ og ambra, for jeg foretrækker til enhver tid vellugt for dårlig lugt. Hvad Venus angår, så har hun taget sig af mig i den grad, at jeg ofte har en ubehagelig fornemmelse i min højre fod. Men for øvrigt er hun

en prægtig gudinde. Du vil sikkert også komme til at ofre hvide duer på hendes alter."

"Du har ret," svarede Vinicius, "rigtignok har parthernes pile ikke nået mig, men derimod er jeg ganske uventet blevet såret af Amors pile nogle få stadier fra byens porte."

"Ved gratiernes hvide knæ! Det må du ved lejlighed fortælle mig."

"Jeg er netop kommet hertil for at bede om et godt råd," svarede Marcus.

Men i dette øjeblik kom epilatorerne Note 3) ind og begyndte at behandle Petronius, mens Marcus på sin onkels opfordring kastede sin tunika og steg ned i et badekar med lunkent vand.

"Men jeg har jo ikke engang spurgt dig, om dine følelser bliver besvaret," sagde Petronius og kastede et blik på det smukke, ungdommelige legeme, der var som hugget i marmor. "Havde Lysippos set dig, ville du nu kommet til at pryde Palatinerporten som en statue af Herkules."

Den unge mand smilede tilfreds og gav sig til at plaske i vandet, så det sprøjtede ud over mosaikgulvet.

Da Vinicius var færdig med badet og blev behandlet af epilatorerne, kom en forelæser ind. Han havde et kobberrør hængende i en snor rundt halsen, og i dette var der flere papirruller.

"Har du lyst til at høre?" spurgte Petronius.

"Ja gerne, hvis det er dine egne skrifter, han læser," svarede den unge tribun, "ellers vil jeg hellere tale med dig. I vore dage angribes man jo på hvert gadehjørne af digtere."

"Du har ret. Man kan ikke komme forbi nogen søjlehal, noget bad eller bibliotek uden at se en digter, der fægter med armene

som en abe. Dengang Agrippa kom hertil fra Østen, troede han, det var gale folk. Men det ligger jo i tiden. Cæsar skriver vers; så må naturligvis alle andre gøre det. Men det er ikke tilladt at skrive bedre vers end Cæsar, og af den grund bør Lucanus tage sig i agt. Jeg holder mig til min prosa, som imidlertid hverken er til ære for mig selv eller andre. Hvad forelæseren vil lade os høre, er nogle afhandlinger af den stakkels Fabricius Veiento."

"Hvorfor siger du stakkels?"

"Fordi han har fået ordre til at holde sig i Odyssa og ikke komme hjem, før han får befaling til det. Denne odyssé vil falde lettere for ham end for Odysseus, fordi hans kone ikke er nogen Penelope. Hans bog er tør og kedsommelig, men folk er alligevel begyndt at læse den, fordi forfatteren er forvist fra landet. Når man læser den, synes man, hver eneste side er fuld af skandaler, og det er muligt, at Veiento har overdrevet adskilligt, men jeg, som kender byen, som kender vore fædre og vore kvinder, jeg forsikrer dig, at det alt sammen blegner mod virkeligheden. Imidlertid læser og søger man i hans bog – bange for, hvad man finder om sin næste. I Avirnus' boghandel er hundrede skrivere i færd med at afskrive den efter diktat, og dens succes er sikret."

"Står der ikke noget om dine affærer i den?"

"Jo, ganske vist, men forfatteren tager fejl, for jeg er ganske sikkert mere slet, end han fremstiller mig, men ikke så simpel. Ser du, det er længe siden, vi tabte følelsen af, hvad der er værdigt eller uværdigt, – og mig forekommer det, at der ikke er nogen forskel mellem de to begreber, skønt Seneca, Musonius og Trasca påstår, de ser den. For mig er det hele lige godt eller lige slet. Ved Herkules, jeg mener, hvad jeg siger! Jeg har

imidlertid holdt mig oppe, fordi jeg ved, hvad der er hæsligt, og hvad der er smukt. Vor rødskæggede digter for eksempel – vognstyreren, sangeren, skuespilleren – han har ingen forståelse af det."

"Det gør mig dog ondt for Fabricius. Det var en virkelig god kammerat."

"Hans forfængelighed har ødelagt ham. Alle havde mistanke til ham, men ingen vidste noget sikkert. Selv kunne han ikke tie og fortalte hemmeligheden til alle og enhver. Har du hørt historien om Rufinus?"

"Nej."

"Kom så ind i frigidariet Note 4), så skal jeg fortælle dig den."

Midt i frigidariet stod der en rosenrød marmorfontæne, som fyldte værelset med violduft. Herinde tog de plads i nicher, som var dækket med fløjl, og de talte ikke en tid lang, men sad blot og lod sig køle af. Vinicius betragtede tankefuldt en bronzegruppe, der forestillede en faun, som bøjer sig over en nymfe, og som søger at nå hendes mund med sine læber.

"Han er fornuftig," sagde den unge mand, "det er alligevel det bedste i livet."

"Som man tager det! Men du holder jo også af krigen, som jeg ikke kan udstå, fordi ens negle så let bliver brækket og mister deres rosenrøde farve, når man ligger i lejr. Hver sin lyst. Vor rødskæggede digter elsker sang, mest sin egen; gamle Scaurus holder af sin korintiske vase, som står ved siden af hans leje om natten, og som han kysser, når han ligger vågen. Han har allerede kysset kanten af den. Sig mig, skriver du vers?"

"Nej, jeg har aldrig skrevet så meget som ét heksameter."

"Synger du, eller spiller du på lut?"

"Nej."

"Kan du styre en vogn?"

"Jeg forsøgte engang i Antiochia, men det gik ikke."

"Så er jeg rolig for dig. Og til hvilket parti i Hippodromen Note 5) hører du?"

"Til de grønne."

"Da er jeg fuldstændig beroliget for dig, især fordi du har en stor ejendom, skønt du ikke er så rig som Pallas eller Seneca. Rigtig nok er det for tiden godt at kunne skrive vers, synge, deklamere og styre en vogn i Hippodromen. Alligevel er man tryggere, hvis man hverken kan skrive vers, synge eller styre en vogn i Hippodromen. Men allerbedst er det at forstå, hvorledes man skal beundre, når vor rødskæggede digter beundrer noget. Du er en smuk, ung mand. Det kunne ske, Poppæa blev forelsket i dig. Men jeg tror ikke, du behøver at være bange. Hun har alt for megen erfaring, hun længes efter noget andet. Med sine to første ægtemænd har hun haft nok af den slags oplevelser. Derfor har hun andre planer med den tredje. Ved du, at den dumme Otho er vanvittig forelsket i hende? Han vandrer sukkende omkring i Spaniens bjerge; han er blevet så helt ligegyldig med sin person, at han kun bruger tre timer om dagen til at frisere sig. Hvem skulle have tænkt det om Otho?"

"Jeg forstår ham," svarede Vinicius, "men i hans sted ville jeg have gjort noget ganske andet."

"Og hvad ville du have gjort?"

"Jeg ville have hvervet legioner af de trofaste bjergfolk. Disse iberere er gode soldater."

"Vinicius! Vinicius! Det tror jeg ikke du ville have gjort. Og ved du hvorfor? Sådanne ting gør man nok, men man taler ikke om det. I hans sted ville jeg have moret mig over Poppæa, moret mig over den rødskæggede, og så ville jeg have hvervet legioner, ikke af iberiske mænd – nej, af iberiske kvinder. Og hvis jeg havde skrevet epigrammer, ville jeg ikke have læst dem højt for nogen, – som denne stakkels Rufinus har gjort."

"Du skulle jo fortælle mig hans historie."

"Ja, vent, til vi kommer til unktoriet Note 6)."

Men i unktoriet blev Vinicius' opmærksomhed henledt på andre ting, for herinde stod der nemlig nogle vidunderligt smukke slavinder, som ventede på de badende. To af dem var afrikanerinder og lignede prægtige statuer af ibenholt; disse begyndte at indsmøre deres legemer med fine arabiske salver; andre, frygierinder, holdt i deres bløde, bøjelige hænder kamme og spejl af poleret stål; to græske slavinder fra Kos afventede ubevægelige det øjeblik, da de skulle lægge de to mænds togaer i de rette klassiske folder.

"Ved skyspredederen Zeus!" udbrød Vinicius, "du har et smukt udvalg!"

"Jeg foretrækker et smukt udvalg for et stort antal," svarede Petronius. "Fire hundrede slaver og slavinder er min hele husholdning her i Rom, mere behøver man ikke til sin personlige opvartning; det er kun tarvelige folk, der omgiver sig med et større antal tjenere."

"Smukkere slavinder har ikke engang den rødskæggede sanger," sagde Vinicius, hvis næsebor udvidede sig.

"Du er min slægtning," sagde Petronius forekommende, "og jeg er hverken en menneskefjende som Barsus eller en pedant

som Aulus Plautius."

Da Vinicius hørte det sidste navn, glemte han et øjeblik de smukke slavinder og spurgte ivrigt:

"Hvordan fandt du på at nævne Aulus Plautius? Ved du, at jeg tilbragte et par dage i hans hus, efter at jeg havde skadet min arm uden for byen? Plautius var lige i nærheden, da jeg ramtes af dette uheld, og da han så, det voldte mig smerter, bragte han mig hjem til sit hus; der blev jeg behandlet af lægen Merion, en af hans slaver. Det var netop dette, jeg ønskede at tale med dig om."

"Men hvorfor? Du skulle vel ikke være blevet forelsket i Pomponia? I så fald gør det mig ondt for dig; hun er ikke ung længere, og desuden er hun dydig. Jeg kan ikke tænke mig noget så uheldigt!"

"Det er ikke Pomponia," svarede Vinicius.

"Hvem er det så?"

"Ja, ved jeg selv, hvem det er? Jeg er ikke engang ganske sikker på hendes rette navn – var det Lygia eller Callina? Man kalder hende Lygia, fordi hun er af lygisk herkomst, men hendes rette navn er det barbariske Callina. Plautius har et vidunderligt hjem, så stille og roligt som i Subiacums lunde. I flere uger havde jeg ingen anelse om, at der boede en så guddommelig kvinde i huset. En morgen så jeg hende bade sig under fontænen i haven, og jeg sværger ved det skum, Venus er steget op fra, at Solens stråler ikke var finere og hvidere end hendes legeme. Siden har jeg set hende to gange, og nu er det forbi med min fred, og jeg har ingen ro, jeg har ingen længsler og ingen ønsker om at deltage i byens fornøjelser. Jeg har ingen tanker for andre kvinder, jeg bryder mig ikke om guld eller

korinthisk bronze eller perler, vin og fester, jeg længes bare efter Lygia; mine tanker søger kun hende ved dag og ved nat."

"Hvis hun er en slavinde, så køb hende."

"Hun er ingen slavinde."

"Hvad er hun så? En frigiven kvinde?"

"Da hun aldrig har været slavinde, kan hun heller ikke være frigiven."

"Hvem er hun da?"

"Jeg ved ikke – en kongedatter eller noget lignende."

"Du gør mig nysgerrig, Vinicius."

"Jeg skal fortælle dig hendes historie, hvis du vil høre på mig. Du husker vist Vannius, svevernes konge, som i længere tid opholdt sig her i Rom, da han var fordrevet fra sit eget kongerige, men som af Cæsar Drusus blev genindsat på tronen. Han var imidlertid tyrannisk, og folket rejste sig mod ham under hans to søstersønner. Vannius anmodede jasigerne om hjælp, mens hans søstersønner henvendte sig til lygierne, som strømmede til i så store skarer, at kejser Claudius begyndte at frygte for, at de skulle overskride grænsen. Han pålagde derfor Atelius Hister, Donau-legionernes øverstbefalende, at han skulle holde barbarerne borte fra vore grænser. Hister forlangte af denne grund, at lygierne skulle aflægge et løfte om at holde sig væk fra grænsen; dette gjorde de også, stillede desuden gidsler, og der iblandt var deres anførers hustru og datter. Min Lygia er anførerens datter."

"Hvorfra ved du dette?"

"Aulus Plautius har selv fortalt mig det. Lygierne dræbte svevernes konge, forsvandt derpå med byttet og efterlod gidslerne i Histers hænder. Den lygiske anførers hustru døde

straks efter, og Hister sendte datteren hen til Pomponius, som dengang var statholder i Germanien. Da Pomponius kom hjem, overlod han pigen til sin søster, Pomponia Græcina, som er gift med Aulus Plautius. Og i dette dydige hus er hun nu vokset op, desværre ligeså dydig som Græcina og så smuk, at selv Poppæa blegner ved siden af hende. Og jeg forsikrer dig, at fra det øjeblik, jeg så hende bade sig under fontænen, har jeg været vanvittig forelsket i hende. Jeg har desuden engang drømt, at kærligheden ville bevirke en fuldstændig forandring med mig."

"Plinius påstår jo, at han ikke tror på guderne, men på drømme, og han har måske ret. Jeg for min del er tilbøjelig til at tro, at der bare findes en eneste evig, skabende og mægtig gudinde, Venus Genetrix [Note 7)]. Hun fører sjælene til hinanden, hun forener alt og alle. Amor har bragt orden i verdenskaoset, hvad enten han nu har gjort klogt eller uklogt i det."

"Tak, Petronius! Filosofi kan være godt nok, men et godt råd er bedre."

"Men hvad er det så, du vil?"

"Jeg vil have Lygia. Jeg vil favne hende med disse mine arme og presse hende til mit bryst; jeg vil indånde den samme luft som hun. Hvis hun var slavinde, ville jeg købe hende af Aulus for et hundrede unge piger, hvis fødder var overstrøget med kridt til tegn på, at de var udbudt til salg for første gang. Jeg ville ønske at have hende i mit hus, indtil mit hår blev så hvidt som bjerget Soracte om vinteren."

"Hun er ingen slavinde, men tilhører Plautius' husholdning? Eftersom hun er forladt af sin familie, kunne man betragte hende som hans fosterdatter. Han måtte kunne overlade hende til dig, hvis han ville."

"Nej, så kender du ikke Pomponia Græcina. De holder begge to så meget af hende, som om hun var deres eget barn."

"Jeg kender Pomponia – det er en ren cypres! Hvis hun ikke var gift med Aulus, kunne hun tjene sit brød som grædekone. Desuden har hun ikke været gift mere end en gang, og derfor bliver hun betragtet som en ren fugl Fønix mellem alle disse kvinder, som har fire eller fem skilsmisser bag sig. Det er sandt, har du hørt, at fuglen Fønix nylig har vist sig i Øvre-Egypten – det er noget, som kun sker en gang hvert femte århundrede?"

"Petronius! Lad os tale om fugl Fønix en anden gang."

"Hvad skal jeg da fortælle dig, Marcus? Jeg kender Aulus Plautius, og skønt han misbilliger min levevis, tror jeg dog, han har noget til overs for mig. Han ved i alt fald, at jeg ikke er nogen intrigant, således som Domitius Afer, Tigellinus og de øvrige omgangsvenner af Ahenobarbus [Note 8)]. Jeg giver mig ikke ud for at være stoiker, men jeg har ofte følt mig oprørt, når Nero har gjort sig skyldig i handlinger, som Seneca og Burrus så gennem fingre med. Tror du, jeg kan gøre noget for dig hos Aulus, står jeg til din tjeneste."

"Ja, jeg er overbevist om, at du kan, hvis du vil. Kunne du ikke undersøge forholdene og tale med Plautius?"

"Du har alt for høje tanker om min indflydelse, men hvis du ønsker det, skal jeg tale med Plautius, så snart de kommer tilbage til byen."

"De er allerede kommet for to dage siden."

"Lad os da straks gå til bords. Måltidet står færdigt, og senere lader vi os bære hen til Plautius."

"Du har altid været god mod mig," svarede Vinicius fornøjet, "men nu vil jeg lade din statue opstille blandt mine husguder.

Den skal blive lige så smuk som denne her, og jeg skal bringe dig takofre."

Og han vendte sig mod en statue af Petronius, fremstillet som Hermes med en stav i hånden. Denne statue stod sammen med flere andre langs den ene væg i rummet, som var opfyldt med vellugt.

"Ved solgudens lys!" fortsatte Vinicius, "hvis den guddommelige Alexander lignede dig, kan jeg ikke undre mig over Helenas valg."

Denne ytring indeholdt ganske vist en del smiger, men den var dog oprigtigt ment, for skønt Petronius var ældre end Vinicius og mindre atletisk bygget, var han langt smukkere end sin søstersøn og beundredes af alle Roms kvinder. Denne beundring kunne man også læse i de to unge græske slavinders øjne, mens de ordnede folderne på hans toga. Eunike, den ene af dem, elskede ham i al hemmelighed og så på ham med ydmyghed og henrykkelse. Men han lod, som om han ikke mærkede det, smilede bare til Vinicius, lagde sin hånd på sin søstersøns skuldre og førte ham ind i spisesalen.

I unktoriet begyndte slavinderne straks at rydde op, men så stak badeslaverne hovedet frem bag forhænget til frigidariet og vinkede dem til sig. Med indtagelse af Eunike forsvandt alle slavinderne bag forhænget, og der begyndte nu i frigidariet nogle vilde løjer, som opsynsmanden ikke påtalte, for han deltog selv ofte i dem. Petronius havde nok sin mistanke, men da han ikke holdt af at straffe, foretrak han at se gennem fingre med det.

Eunike var blevet alene tilbage i unktoriet. I nogle øjeblikke lyttede hun til stemmerne og latterudbruddene fra

siderummet, men så tog hun den kostbart forarbejdede stol, som Petronius nylig havde siddet på, og stillede den forsigtigt foran hans statue.

Unktoriet var solbeskinnet, og solstrålerne kastedes tilbage fra væggene, som var dækket med mangefarvede marmorplader. Eunike steg op på stolen, lagde armene om statuens hals, kastede sit gyldne hår tilbage, og mens hun pressede sit skønne legeme mod det hvide marmor, trykkede hun sin mund mod Petronius' kolde læber.

2

Efter at de to venner havde nydt, hvad de kaldte deres frokost, mens alle andre dødelige for længst havde spist sin middag, foreslog Petronius, de skulle hvile sig en stund. Han mente, det endnu var alt for tidligt på dagen til at aflægge visitter.

"Vistnok er der mange, som bilder sig ind, de følger en god gammel romersk skik, når de besøger deres venner straks efter solnedgang," sagde han spøgende, "men jeg synes, det er en barbarisk uskik. Eftermiddagstimerne er en passende visittid, men man bør vente, til solen står lige over Jupitertemplet på Capitolium, og dens stråler falder skråt hen over Forum. Disse høstdage er varme, og det er sundt at hvile lidt efter måltidet. Desuden er det behageligt at lytte til fontænens plaskende lyd i atriet [Note 9)], og efter de påbudte tusinde skridt er det rart at få en lille lur i det røde lys, som siver ind gennem det halvlukkede forhæng."

Vinicius var enig med ham, og de to mænd fortsatte med at samtale om dagens begivenheder, mens de spadserede frem og tilbage. Petronius trak sig derpå tilbage til sit sovekammer, men efter en halv times forløb kom han tilbage, gned sine hænder og tindinger ind med verbena og indåndede med velbehag den friske parfume.

"Du ved ikke, hvor den er herlig og forfriskende," sagde han. "Nu står jeg til din tjeneste."

Bærestolen havde længe stået klar; de indtog deres pladser, og Petronius gav sine slaver ordre til at bære ham og hans søstersøn til Aulus Plautius, men undervejs at standse hos

guldsmeden Idomeneus. Kæmpestore nubiere greb bærestolen og gik afsted, fulgt af en hel del slaver.

Petronius sad en stund i dybe tanker.

"Det forekommer mig, at din skovgudinde kunne flytte fra Plautius og drage ind i dit hjem," sagde han til sidst. "Du kunne da overvælde hende med din kærlighed og din rigdom, således som jeg gør med min tilbedte Chrysothemis, der for resten er lige så ked af mig, som jeg er af hende."

Marcus rystede på hovedet.

"Du vil ikke? I værste tilfælde kan vi bede Cæsar dømme i sagen, og takket være min indflydelse vil vor rødskæg stå på dit parti."

"Du kender ikke Lygia," svarede Vinicius.

"Så tillad mig da at spørge, om du kender hende af andet end af ydre? Har du talt med hende, tilstået hende din kærlighed?"

"Jeg så hende først ved fontænen; siden har jeg truffet hende to gange. Du må vide, at jeg under mit ophold hos Aulus boede i en egen villa, bestemt for husets gæster, og da min arm var af led, kunne jeg ikke spise ved det fælles bord. Dagen før jeg skulle rejse derfra, traf jeg Lygia ved aftensbordet, men kunne ikke sige et ord til hende. Jeg måtte høre på Aulus, som fortalte om sine sejre i Britannien, og jeg er bange for, han også i dag vil underholde os på samme måde, hvis han da ikke begynder at tale om tidens blødagtighed. Tredje gang så jeg hende ved brønden; hun bar da en gren i hånden, dyppede den i vand og stænkede dette på blomsterne. Se på mine knæ. De skælvede ikke, når partherne styrtede sig over os, men de skælvede, da jeg stod ved brønden, og længe kunne jeg ikke få et ord over mine læber."

Petronius så på ham med misundelige øjne.

"Lykkelige unge mand!" sagde han. "Men talte du da slet ikke med hende?"

"Jo, jeg begyndte med at fortælle hende, at jeg netop var kommet hjem fra Asien, at jeg havde skadet min arm og haft frygtelige smerter, men at jeg i dette øjeblik foretrak lidelserne – under samme tag som hun – frem for glæderne andetsteds. Hun var også lidt forvirret og lyttede med bøjet hoved til mine ord, mens hun tegnede figurer i det gule sand med grenen. Et par gange så hun på mig, som for at spørge om noget, men så flygtede hun så hurtigt, som en nymfe flygter for en faun."

"Hun har vist smukke øjne?"

"Så smukke som havet – og jeg druknede i dem, som i de bløde bølger. Tro du mig, øhavet er mindre blåt end hendes dejlige øjne. Lidt efter kom Plautius' lille søn løbende og spurgte mig om noget, men jeg forstod ikke, hvad han sagde."

"Athene, vise gudinde!" udbrød Petronius, "tag bort det bind, som Amor har bundet om denne ynglings øjne, ellers knuser han sit hoved mod Venustemplets søjler. Hellere end at føre dig til Plautius, burde jeg lade dig bære til Gelocius, som har en skole for uerfarne ynglinge. Men hvad skrev hun i sandet? Var det måske et hjerte, gennemboret af Amors pil, eller noget andet tegn, hvoraf man kunne forstå, at satyrerne havde indviet denne nymfe i livets hemmeligheder? Så du da ikke på hendes tegning?"

"Du må ikke tro, at jeg er så helt uerfaren," svarede Vinicius. "Men kan du gætte, hvad hun havde tegnet? Tænk – en fisk! Hvad skulle det betyde? Løber der koldt blod i hendes årer?"

Her blev deres samtale afbrudt ved, at de var kommet ind i byens overfyldte gader, hvor larm og skrig overdøvede deres ord.

På Forum Romanum stod der som vanligt fuldt af lediggængere, som fortalte hinanden nyheder, betragtede de højtstående personer, der blev båret forbi, og endelig samlede sig i grupper foran guldsmedenes, vekselerernes og kunsthandlernes butikker.

Fra den ene halvdel af Forum, som lå lige under Capitolinerhøjden, var solen allerede gået ned, men templernes søjlerader, som lå højere oppe, så ud som guld i solens stråler.

Af og til gjorde mængden plads for bærestole, i hvis indre der sad en kvinde, en senator eller en kriger, hvis ansigter bar præg af et vellystigt liv. Deres navne gik fra mund til mund blandt tilskuerne med et smigrende eller et latterliggørende tillæg. I grupperne rundt omkring hørte man lige så hyppigt det græske sprog som det latinske.

Vinicius, som ikke i lang tid havde været i Rom, betragtede nysgerrigt det brogede liv på torvet, hvor byens oprindelige beboere næsten druknede i sværmen af fremmede elementer. Her så man etiopere, kæmpestore, lyshårede folk fra det fjerne Norden, briter, germaner, folk fra egnene om Eufrat og Indus med skæg, som var farvet teglstensrødt, syrere fra Orontes' bredder, arabiske ørkenbeboere, så magre og tørre som skeletter, egyptere med deres evige, ligeglade smil, grækere fra Hellas, der sammen med romerne beherskede byen, men herskede ved hjælp af deres lærdom, deres kunst og deres falskhed, og grækere fra alle andre middelhavslande.

Petronius var godt kendt, og Vinicius hørte over alt hans navn nævnes med beundring. Folket holdt af ham for hans gavmildhed og beundrede ham, fordi han vovede at sige Nero mindre behagelige sandheder. Petronius' brød sig dog ikke om at stå højt hos folket; han betragtede folkegunst næsten som et ondt varsel, for han var meget overtroisk. Af to grunde foragtede han den store mængde, først fordi han var aristokrat, dernæst fordi hans æstetiske sans forbød ham at betragte disse svedende væsener som mennesker.

Udenfor Avirnus' boghandel lod han holde, steg ud af bærestolen og købe et rigt smykket manuskript, som han forærede Vinicius.

"Her er en gave til dig," sagde han.

"Tak," svarede Vinicius. "Er dette noget nyt? Satyricon? Hvem har skrevet den?"

"Jeg – men fortæl det ikke til nogen. Jeg ønsker ikke at komme i samme stilling som Rufinus og Fabricius Veiento."

"Men du sagde, at du ikke skriver vers, og her ser jeg, der er mange vers i din prosa."

"Siden Nero er begyndt at skrive på et episk digt, kan jeg ikke udstå vers. De virker på mig som et brækmiddel."

Petronius lod bærestolen standse uden for guldsmeden Idomeneus, hvor han købte en del ædelstene, hvorpå de drog videre til Aulus Plautius. Den unge, kraftige dørvogter åbnede porten, og en skade i bur hilste dem med sit "Salve! [Note 10)]"

"Lagde du mærke til, at dørvogterne ikke er lænket?" spurgte Vinicius.

"Ja, dette er et vidunderligt hus," svarede Petronius sagte. "Du ved vel, at Pomponia Græcina er mistænkt for at have sluttet sig

til dem, som hylder en østerlandsk overtroisk lære, der er indstiftet af en vis Kristus. Hun har derfor været underkastet en slags husforhør –"

Imidlertid var de kommet ind i atriet, og mens en slave gik hen for at melde deres ankomst, så Petronius sig om med stor forundring, for han havde bildt sig ind, at dette strenge hus måtte se trist ud. Det var imidlertid langt fra tilfældet.

Et stærkt lys faldt ovenfra gennem en åbning i taget ned over en fontæne, der var omringet af anemoner og liljer, som stak sine hvide og røde hoveder op midt mellem bregner og mose. Gulvet var belagt med mosaik; væggene bestod dels af rødt marmor og dels af træ med billeder af fisk og fugle i alle regnbuens farver. Ved sidekamrenes døre var væggene indlagt med elfenben og perlemor, og mellem dørene stod statuer af Aulus' forfædre. Det hele gav et indtryk af rigdom, forbundet med en ædel smag.

Petronius skulle netop til at henvende sig til Vinicius med en bemærkning om dette, da en slave trak forhænget til side fra en dør, og Aulus Plautius nærmede sig med hurtige skridt.

Aulus Plautius var en ældre mand med hvidt hår og energiske ansigtstræk, som i dette øjeblik udtrykte både overraskelse og skræk ved det uventede besøg af Neros ven og rådgiver.

Petronius skyndte sig straks at meddele, at han var kommet for at takke for al den omsorg, man havde vist hans søstersøn, hvorpå Aulus svarede, at det var ham, som burde være taknemmelig, skønt Petronius måske ikke kunne gætte grunden til dette.

Petronius så forundret ud.

"Jeg holder meget af Vespasian, hvis liv du frelste, da han var så uheldig at falde i søvn, mens Nero fremsagde sine vers," sagde Aulus.

"Det var heldigt for ham, at han slap at høre dem," svarede Petronius, "men jeg kan ikke nægte, at sagen kunne have haft ubehagelige følger. Vor rødskæg ville absolut sende en centurion til ham med ordre til, at han skulle dræbe sig selv."

"Men du fik ham ved din vel anbragte spøg til at opgive sin beslutning, Petronius."

"Det er på en vis måde sandt. Jeg fortalte Nero, at Orfeus havde dysset de vilde dyr i søvn ved sit spil, og at Nero havde fejret en endnu større triumf ved at få Vespasian til at sove. Ved en passende anvendelse af smiger kan man godt få bugt med Ahenobarbus. Vor nådige kejserinde Poppæa er en mester i den kunst."

"Vi lever i en sørgelig tid," sagde Aulus sukkende. "Jeg taler lidt utydeligt, fordi jeg mangler to fortænder, som en brite slog ud på mig, men jeg har alligevel tilbragt mine lykkeligste dage i Britannien."

"Fordi det var en sejrens tid," sagde Vinicius.

Petronius bragte samtalen hen på andre ting, for han var bange for, at den gamle feltherre skulle begynde at fortælle sine krigsbedrifter. Han fortalte om forskellige onde varsler, som var indtruffet i den senere tid; i nærheden af Præneste havde man fundet en ulveunge med to tænder, et lynnedslag havde ødelagt en del af Lunatemplet, og præsterne havde forudsagt, at staden skulle rammes af en ulykke, som kun kunne afvendes med store ofre.

Aulus mente, at man ikke skulle overse sådanne ting; guderne var rimeligvis fortørnede over menneskenes store lastefuldhed.

Petronius gav på ny samtalen en anden retning; han begyndte at rose Plautius' hjem og den gode smag, som over alt gjorde sig gældende her.

"Huset er gammelt," svarede Plautius, "og der er ingen forandringer foretaget i min tid."

Han lod nu et forhæng trække til side, så man gennem tablinet [Note 11)], peristylet [Note 12)] og hallen kunne se lige ud i haven, der i afstand tog sig ud som et smukt billede i en mørk ramme. Fra haven hørtes lyden af en frisk barnelatter, og Petronius spurgte, om de måtte få lov til at se på den barnlige glæde.

"Gerne," svarede Plautius og rejste sig, "det er min lille Aulus, som spiller bold med Lygia."

Under fortsat samtale gik man nu gennem hele huset ud i haven, hvor Lygia og Aulus legede med bolde, som nogle slaver straks samlede op og igen rakte de spillende.

Petronius kastede et prøvende blik på Lygia, mens den lille Aulus løb hen og hilste på Vinicius. Den unge tribun gik frem og bøjede sit hoved for den smukke pige, som med bolden i hånden blev stående blussende rød og forvirret.

Ved havebordet, som var overskygget af løvværk, sad Pomponia Græcina, som nu hilste på dem begge. Petronius kendte hende; han havde flere gange truffet hende hos fælles venner, og han måtte mod sin vilje beundre hendes tankefulde, ædle ansigt, hendes værdige væsen og hendes forstandige tale. Pomponia var så rent forskellig fra andre kvinder, at den

bundfordærvede Petronius over for hende fuldstændig mistede sin vante selvsikkerhed. Han takkede hende for hendes venlighed mod Vinicius og beklagede, at han nu i lang tid ikke havde set hende i cirkus eller i amfiteatret.

Pomponia lagde sin hånd på sin mands arm.

"Vi bliver gamle," sagde hun, "vi trives begge bedst i vort rolige hjem."

Petronius ville gøre indvendinger, men Aulus Plautius tilføjede hurtigt:

"Og vi føler os mere og mere fremmede blandt mennesker, som giver vore romerske guddomme græske navne."

Lille Aulus, som under Vinicius' ophold i huset var kommet til at holde meget af ham, kom nu og ville have ham med i boldspillet. Lygia var også kommet nærmere, og mens hun stod der under løvet, fandt Petronius hende vidunderlig skøn. Han bøjede sig for hende, og i stedet for den sædvanlige hilsen henvendte han sig til hende følgende ord; de samme, som Ulysses hilste Nausikaa med:

"Sig mig, om du er en gudinde eller en dødelig. Hvis du er en af menneskenes døtre, tre gange velsignet være da din fader og moder og tre gange velsignet dine brødre!"

Verdensmandens udsøgte høflighed behagede Pomponia, men Lygia lyttede til hans ord rødmende og forvirret. Et svagt smil viste sig på hendes læber, og man kunne mærke at der stod en kamp mellem hendes beskedenhed og ønsket om at svare. Til sidst kastede hun et hurtigt blik på Petronius og svarede ham med Nausikaas ord:

"Fremmede, du forekommer mig hverken ond eller dum –"

Så vendte hun sig og løb ud som en forskrækket fugl.

Petronius blev forbavset, for han havde ikke ventet at høre Homers vers citeret af en ung pige, der tilhørte et barbarisk folkeslag. Han kastede Pomponia et spørgende blik, men hun så netop smilende på sin mand, hvis ansigt udtrykte berettiget stolthed. Han holdt meget af Lygia, og til trods for sine gammelromerske fordomme mod det græske sprog anså han det alligevel som toppunktet af selskabelig dannelse. Han følte sig derfor stolt og glad, fordi Lygia havde kunnet svare den fornemme og højtdannede verdensmand på Homers eget sprog.

Petronius betragtede de tre personer, som spillede bold i haven. Vinicius havde kastet sin toga og bar blot sin tunika, mens han kastede bolden, som Lygia søgte at gribe. Petronius syntes fra først af, at Lygia var alt for slank, men da han nu nøjere betragtede hende, fandt han, at hun kunne sammenlignes med den rosenfingrede morgenrøde. Hendes hudfarve var blændende hvid, hendes mund syntes skabt til kys, hendes hår var rigt og mørkt, og hele hendes unge, slanke skikkelse var fuld af ynde og skønhed.

Da Petronius samtidig kom til at huske Chrysothemis, måtte han næsten le, så falmet og gammel forekom hun ham, sammenlignet med Lygia. Men alligevel misundte hele Rom ham hans elskerinde. Og det var ikke alene Lygias skønhed, som fængslede ham; bag det smukke ydre skimtede han en sjæl, som talte sit eget sprog ud af hendes strålende øjne.

Mens den gamle feltherre begyndte at fortælle Petronius Lygias historie, var de tre unge holdt op at spille. De gik en stund frem og tilbage. Lygia holdt den lille Aulus i hånden, og mod de mørke cypresser og myrter tog de sig ud som tre hvide

statuer. Lidt efter satte de sig på en bænk ved fiskedammen midt i haven, men snart sprang Aulus op og begyndte at skræmme fiskene, mens Vinicius fortsatte samtalen med Lygia.

"Jeg var næppe blevet voksen," sagde han med lav, bevæget stemme, "før jeg blev sendt til legionerne i Asien. Jeg kendte endnu intet til byen, forstod heller ikke, hvad kærlighed ville sige. Mens jeg gik på skole hos Musonius, lærte han mig, at lykken består i at være fornøjet med, hvad guderne bestemmer, men jeg tror dog, at lykken ikke er afhængig af ens egen vilje; den består af noget større og mere kosteligt, som ikke afhænger af vor vilje, men som kun kærligheden kan skænke os. Selve guderne søger efter lykken, og jeg vil følge deres eksempel, Lygia. Jeg søger også efter hende, som kan skænke mig lykken –"

Vinicius standsede, og en stund hørtes der ingen anden lyd end plasket af stenene, som den lille Aulus kastede i vandet, men efter en tid begyndte Vinicius på ny at tale, og hans stemme var endnu blødere end før:

"Du har vel hørt om Vespasians søn Titus? Han var næppe voksen, da han blev grebet af sådan kærlighed til Berenice, at den næsten kostede ham livet. Således kunne jeg også elske, Lygia. Rigdom, ære og magt er bare tomme ord. Men kan vel Cæsar, kan vel nogen gud være lykkeligere end den simple dødelige, som kysser den elskedes læber? Kærligheden gør os til gudernes ligemænd, Lygia!"

Og hun hørte på ham, forbavset, urolig, men på samme tid forekom det hende, at Vinicius' ord lød som en vidunderlig musik, der trængte sig ind i hendes hjerte og fyldte det med en uforklarlig fryd.

Solen var nær ved at gå ned; dens sidste røde stråler faldt på de ubevægelige cypresser, og hele luften fik en gylden farve. Lygia hævede sine øjne mod Vinicius, som hun pludselig vågnede af en drøm; han bøjede sig over hende og betragtede hende med et spørgende blik, og i den røde aftenbelysning syntes han hende pludselig smukkere end alle andre mænd, smukkere end alle de græske og romerske guder, hvis statuer prydede templernes facader. Han greb hende pludselig om håndleddet og spurgte:

"Forstår du ikke, hvad jeg siger til dig, Lygia?"

"Nej," svarede hun næppe hørligt.

Men han ville ikke tro hende, tog hendes hånd og førte den mod sit bankende hjerte og ville netop hviske brændende ord i hendes øre, da Aulus Plautius pludselig kom hen imod dem fra en af sidegangene og talte til dem:

"Solen er nær ved at gå ned, og aftenen er kølig. Man må være forsigtig."

"Jeg har endnu ikke taget min toga på," svarede Vinicius, "og jeg mærker ikke noget til køligheden."

Aulus begyndte at tale om, at vinteren snart nærmede sig. Han havde tænkt på med hele sin familie at rejse ned til Sicilien, hvor han havde et landsæde.

"Tænker du virkelig på at forlade Rom?" spurgte Vinicius ganske forskrækket.

"Jeg har længe tænkt på det, for der er både roligere og mere sikkert på Sicilien."

Og nu begyndte han at beskrive sin landejendom, men Vinicius hørte næppe, hvad han sagde; han tænkte blot på, at

han muligvis skulle miste Lygia, og kastede et bønligt blik på Petronius, som om han havde ventet råd og hjælp af ham.

Petronius havde imidlertid taget plads ved siden af Pomponia. Han følte sig slået over den ro og fred, som syntes at hvile over haven, over huset og dets beboere, og han måtte sige det til Pomponia:

"Jeg sidder og tænker på, hvor forskellig denne jeres verden er fra den verden, som Nero styrer."

Med et blik op mod aftenhimlen sagde hun ganske sagte:

"Det er ikke Nero, det er Gud, som styrer verden."

I nogle øjeblikke blev der ganske stille.

På afstand så de nu den gamle feltherre nærme sig med sin lille søn og ledsaget af Vinicius og Lygia, og Petronius rettede hurtigt endnu et spørgsmål til Pomponia:

"Tror du da på guderne, Pomponia?"

"Jeg tror på den eneste, retfærdige og almægtige Gud," svarede Pomponia.

3

"Hun tror på den eneste, almægtige og retfærdige Gud," sagde Petronius, da han og Vinicius atter sad i bærestolen. "Men hvis hendes gud er almægtig, hersker han over døden, og hvis han er retfærdig, må han sende døden retfærdigt. Hvorfor sørger da Pomponia stadig over Julius? Herved anklager hun jo sin gud for uretfærdighed. Jeg må gentage denne sætning for Nero, den abe, for som dialektiker anser jeg mig for at være lige så dygtig som selve Sokrates. Jeg skulle jo tale med Pomponia og Aulus om ganske andre ting. Men hvis jeg havde sagt dem rent ud, hvorfor vi var kommet her, antager jeg, de ville have gjort lige så meget støj som et kobberskjold under en kraftig hammer. Men jeg må rose dit valg, Vinicius! Hun er jo den sande rosenfingrede Aurora. Ved du, hvad hun minder mig om? Foråret! Ikke vort italienske forår med en enkelt æbleblomst her og der, men om foråret i Helvetien, hvor alting er ungt, friskt, grønt."

Vinicius blev siddende en tidlang uden at sige noget, men så begyndte han at tale med en stemme, som var halvkvalt af lidenskab:

"Jeg har før ønsket at eje hende, men endnu mere nu. Da jeg greb hendes arm, følte jeg, at blodet blev til ild i mine årer. Hun må blive min. Jeg vil kysse hendes læber til blods, jeg vil knuge hende i mine arme. Jeg kunne dræbe Aulus og Pomponia og bære Lygia hjem til mit hus. I nat vil jeg ikke sove. Jeg vil lade en af mine slaver piske og fryde mig over hans smerter."

"Vær rolig, Vinicius," bad Petronius.

"Det nytter ikke, hvad du siger. Jeg har bedt dig om at hjælpe mig, men hvis du ikke vil, skal jeg nok hjælpe mig selv. Aulus betragter Lygia som sin datter. Hvorfor skulle jeg da anse hende for en slavinde? Og hvis der ikke er nogen anden udvej, hvorfor skulle jeg da ikke tage hende til mig som min hustru!"

"Men jeg beder dig, Vinicius, vær dog rolig. Vi kan ikke uden videre tage barbarernes døtre til hustruer. Lad os ikke gå til yderligheder! Prøv først alle mulige hæderlige midler, og lad os begge få tid til at tænke os om. Chrysothemis var også i mine øjne så dejlig som Jupiters datter, men alligevel ægtede jeg hende ikke, ligesom Nero heller ikke giftede sig med Acte, skønt man sagde, hun var en datter af kong Attalus. Vær blot rolig! Betænk, at hvis hun for din skyld ønsker at forlade Aulus, så har han ingen ret til at beholde hende. Og husk så på, at du ikke brænder alene. Eros har også tændt kærlighedens ild i hendes bryst, det så jeg godt. Vær tålmodig! Der findes råd for alt, men i dag har jeg allerede tænkt for meget, og det trætter mig. Jeg lover dig, at jeg i morgen skal tænke på dig og din kærlighed, og jeg måtte ikke være Petronius, hvis jeg ikke skulle finde på et råd."

"Jeg takker dig," sagde Vinicius, "og gid lykken må være med dig."

"Vær tålmodig."

"Hvor lader du dine slaver bære os hen?"

"Til Chrysothemis."

"Du er lykkelig, som ejer den, du elsker."

"Jeg? Ved du, hvad der endnu morer mig hos Chrysothemis? Jo, at hun bedrager mig med min frigivne slave Theokles, og at hun tror, jeg ikke mærker det. Engang elskede jeg hende. Nu

morer jeg mig over hendes løgnagtighed og dumhed. Følg med til hende. Hvis hun begynder at gøre sig til for dig, skal jeg slet ikke blive skinsyg."

Uden for Chrysothemis' hus lagde Petronius sin hånd på sin søstersøns skuldre og sagde:

"Jeg har det! Denne plan må lykkes. Kan du gætte, hvad jeg agter at gøre, Marcus?"

"Jeg lytter til dine ord, du kloge mand!"

"Godt, om nogle få dage skal den guddommelige Lygia være din og bo hos dig i dit hus."

"Du er større end Cæsar!" udbrød Vinicius begejstret.

4

Petronius holdt sit løfte. Ganske vist sov han hele dagen efter sit besøg hos Chrysothemis, men om aftenen lod han sig bære til slottet, hvor han havde en fortrolig omtale med Nero, og tre dage efter indfandt en høvedsmand sig med en afdeling prætorianere hos Aulus Plautius.

Man levede i en usikkerhedens tid og var vant til at frygte den slags budbringere.

Husets beboere samledes skrækslagne om den gamle feltherre; Pomponia slyngede armene om hans hals; Lygia greb hans hånd og kyssede den, og lille Aulus klyngede sig fast til hans toga. Fra sidegangene og fra tjenernes kamre strømmede slaverne frem med høje klageråb. Kvinderne hylede og græd, nogle af dem sønderflængede deres ansigt og tilhyllede deres hoved.

Kun den gamle feltherre, som årevis havde været vant til at se døden i øjnene, forblev rolig, og han skarpe ansigt var så koldt og hårdt som hugget i sten. Han bød alle at være rolige, befalede slaverne at trække sig tilbage og vendte sig derpå til sin hustru:

"Lad mig gå, Pomponia. Hvis min sidste time er kommet, vil vi få lejlighed til at sige hinanden farvel."

Han skød hende lempeligt fra sig, men hun udbrød:

"Gud give, at jeg må få lov at dele skæbne med dig, min Aulus!"

Så faldt hun på knæ og opsendte en brændende bøn for sin kære mand.

Aulus gik ud i atriet, hvor høvedsmanden ventede ham. Det var den gamle Caius Hasta, hans fordums kammerat i de britiske krige.

"Vær hilset, feltherre! Jeg overbringer en hilsen og en befaling fra Cæsar. Her ser du brev og segl, som viser, at jeg kommer på hans bud."

"Jeg takker Cæsar for hans hilsen, og jeg skal adlyde hans befaling," svarede Aulus. "Vær velkommen, Hasta, og sig mig, hvad det er for et bud, du bringer mig."

"Aulus Plautius," begyndte Hasta, "Cæsar har erfaret, at du i dit hus har den lygiske kongedatter, som i sin tid blev stillet som gidsel for at sikre riget mod lygiernes indvandring. Den guddommelige Nero er dig taknemmelig, fordi du i så mange år har vist hende gæstevenskab, men da han ikke ønsker, at pigen længere skal være dig til byrde, befaler han, at du gennem mig skal overgive hende til Cæsar og senatet."

Aulus var for meget soldat til at udtrykke sine følelser i unyttige ord, men nu viste der sig i hans pande en rynke, som i gamle dage havde bragt da britiske legioner til at skælve. Imidlertid betragtede han i tavshed kejserens brev og signet og vendte sig derpå til Hasta:

"Vent et øjeblik her i atriet, indtil jeg bringer dig gidslet."

Hermed gik han gennem huset ind til Pomponia Græcina, som skælvende af skræk ventede på ham.

"Døden truer ingen af os. Vi skal heller ikke forvises ud af landet, men alligevel bringer Cæsars budbærer ulykke med sig. Det gælder dig, Lygia. Du er opdraget i vort hus som vort eget barn, men du er jo alligevel ikke vor datter. Dit folk har overgivet dig som gidsel til den romerske stat, og kejseren har

ret til at tage dig i sin varetægt. Han tager dig nu bort fra dit hjem."

Den gamle feltherre talte roligt, men hans stemme lød alligevel lidt fremmed. Lygia hørte opmærksomt efter, men hun opfattede ikke meningen med hans ord. Pomponia blegnede, og i sidegangene viste de forskrækkede slaver sig atter.

"Kejserens befaling må adlydes," sluttede Aulus.

"Aulus!" udbrød Pomponia og trak den unge pige op mod sig, som om hun ville forsvare hende, "det var bedre for hende, om hun døde."

Lygia hulkede og lagde hovedet mod sin plejemoders bryst.

Vrede og sorg kæmpede om magten hos Aulus.

"Hvis jeg stod alene i verden, skulle hun ikke komme levende ud af mine hænder, men jeg har ingen ret til at dræbe dig og vor søn, som måske vil opleve lykkeligere tider. Endnu i dag vil jeg gå til kejseren og bede ham tage sin befaling tilbage. Så farvel, Lygia! Husk, at Pomponia og jeg velsigner den dag, du trådte ind i vort hus."

Han lagde sin hånd på den unge piges hoved, men skønt han bestræbte sig for at synes rolig, lød hans stemme dybt bevæget, da Lygia vendte sine tårefyldte øjne mod ham og kyssede hans hånd.

"Farvel, vor glæde, vore øjnes lys," udbrød han og gik hurtig ud i atriet for ikke at overvældes af bevægelse, som ville være en romersk feltherre uværdig.

Imidlertid førte Pomponia sin fosterdatter til hendes soverum, hvor hun begyndte at trøste og opmuntre hende, og herunder fremkom hun med ytringer, som virkede mærkelige i

dette hus. I siderummet fandtes der nemlig et alter, hvor Aulus Plautius stadig efter gammel skik ofrede til husguderne.

"Nu er prøvelsens tid kommet. Virginius dræbte i gamle dage sin egen datter, for at hun ikke skulle falde i Appius' hænder; Lucretia ofrede sit liv for at udslette sin vanære. Kejserens slot er fuldt af skændig fordærvelse og forbrydelser, men vi ved, Lygia, at vi ikke har lov til at lægge hånd på os selv. Hvis du med ære kan komme ud af dette skændselshus, vil din fortjeneste være så meget større. Hele Jorden er en lastens bolig, men livet hernede er kort, og man må dø for at genopstå. Hinsides graven hersker barmhjertigheden, og der har Nero ingen magt; i stedet for smerte skal der være glæde; i stedet for tårer er der fryd."

Så begyndte hun at tale om sig selv. Ja, hun var bedrøvet, fordi Aulus endnu ikke var kommet til sandheds erkendelse, og fordi hun ikke havde tilladelse til at opdrage sin søn i den sande tro. Hun var derfor bange for, at døden ville skille dem for altid, og denne tanke gjorde hende fortvivlet. Men hun ville vente og håbe, skønt hun nu ramtes af et nyt slag derved, at Lygia blev frarøvet hende på tyrannens befaling.

Lygia faldt på knæ og skjulte sit hoved i hendes klædning, men da hun rejste sig, var hendes ansigt roligt og fattet.

"Det gør mig ondt for dig, kære moder, men jeg ved, at modstand er unyttig og ville ødelægge os alle. Jeg lover dig, at jeg i kejserens slot ikke skal glemme dine ord."

Endnu en gang slyngede hun sine arme om Pomponias hals. Derpå gik de ud, og Lygia tog farvel med i lille Aulus, den gamle græske lærer og alle slaverne.

En af disse, en høj, bredskuldret lygier ved navn Ursus, som i sin tid havde fulgt hende og hendes moder i til romernes lejr, faldt nu på knæ for Pomponia.

"Tillad mig at følge med min kejserinde til kejserens slot, så skal jeg våge over hende og beskytte hende."

"Du står ikke i vor tjeneste, men i Lygias," svarede Pomponia, "men selv om du kommer ind i slottet, hvorledes tror du, at du vil være i stand til at våge over hende?"

"Jeg kan ikke sige det, men jeg ved, at jeg med mine hænder kan bryde jern itu, som om det var siv."

Da Aulus hørte om hans forslag, sagde han, at hvis Ursus ønskede at følge Lygia, havde de ikke lov til at holde ham tilbage. Kejseren havde forlangt gidslet udleveret, og med Lygia måtte også hendes ledsagere drage afsted. Han hviskede derpå til Pomponia, at de under benævnelsen "følge" kunne sende en hel del slaver med Lygia, for centurionen kunne ikke nægte at modtage dem.

Dette var en stor trøst for Lygia, som derefter valgte den gamle slavinde, der havde passet hende, mens hun var barn, to piger fra Cypern, som var flinke til at sætte hendes hår op, og to germanske piger, som skulle betjene hende i badet. Alle disse var tilhængere af den nye lære, og det samme havde Ursus været i mange år.

Pomponia skrev også nogle ord til Neros frigivne slavinde Acte og bad hende tage sig af Lygia. Vistnok havde hun aldrig set hende på de nye trosfællers møder, men hun vidste, at Acte aldrig havde nægtet at gøre dem en tjeneste, og hun havde hørt, at hun flittigt læste Paulus fra Tarsos' breve. Det var også

almindeligt kendt, at den unge frigivne slavinde førte et stille, tilbagetrukket liv, og at hun var kejserborgens gode ånd.

Hasta lovede selv at overlevere brevet til Acte. Han gjorde heller ingen indvendinger mod Lygias store følge, for han syntes, at en kongedatter ikke rigtig kunne have færre folk med sig.

Afskedens øjeblik var kommet. Pomponias og Lygias øjne stod fulde af tårer. Aulus lagde bevæget sin hånd på hendes hoved, og prætorianerne førte Lygia afsted til kejserborgen.

Den gamle feltherre befalede, at man skulle holde hans bærestol i beredskab, og imidlertid talte han i enrum nogle ord med sin hustru.

"Jeg går til kejseren, skønt jeg frygter, det vil være forgæves. Jeg vil også gå til Seneca, skønt Nero vist ikke tager noget hensyn til, hvad han siger. Mænd som Sophonius, Tigellinus, Petronius og Vinicius har mere indflydelse på ham end nogen anden. Kejseren har ganske sikkert aldrig hørt tale om det lygiske folk. Når han derfor har forlangt Lygias udlevering, er det let at gætte, hvem der har overtalt ham til at gøre det."

Pomponia kastede et forskende blik på sin mand.

"Tror du, det er Petronius?"

"Ja."

Det blev ganske stille en stund, indtil feltherren fortsatte:

"Her kan vi se følgerne af at slippe samvittighedsløse mennesker ind i huset. Forbandet være den stund, da Vinicius trådte ind til os, for han førte Petronius herhen."

Længe gik han frem og tilbage, indtil hans harme havde lagt sig noget, og han fortsatte:

"Petronius kan ikke have taget hende fra os for kejserens regning. Han vil ikke vove at fornærme Poppæa så dødeligt. Hun er enten bestemt for ham selv eller for Vinicius. Jeg går for at skaffe mig vished."

Straks efter lod han sig bære hen til kejserborgen Da Pomponia var blevet alene, gik hun ind for at trøste lille Aulus, som ville have sin plejesøster igen, og som stadig udstødte vilde trusler mod kejseren.

5

Aulus blev ikke modtaget af kejseren. Man sagde ham, at Nero netop sang med lutspilleren Terpnos, og at han i almindelighed ikke modtog andre end dem, han selv havde sendt bud efter.

Skønt Seneca var syg, modtog han dog den gamle feltherre med den tilbørlige ærbødighed, men da Aulus havde fortalt ham sit ærinde, lo han bittert og sagde:

"Jeg kan ikke gøre dig nogen større tjeneste, ædle Plautius, end ved aldrig at lade kejseren mærke, jeg har nogen deltagelse for dig, for hvis han fik den mindste mistanke, ville dette være en afgørende grund for ham til at beholde Lygia for bestandig."

Seneca frarådede ham bestemt at henvende sig til Tigellinus, Vatinius eller Vitellius. Det var muligt, man kunne købe deres hjælp, men det kunne også hænde, at de røbede det hele for kejseren, og da var alt håb ude.

En gamle vismand begyndte at tale med bidende spot, som han mest henvendte til sig selv:

"Du har været en tavs mand i mange år, Aulus Plautius, og kejseren kan ikke lide dem, som tier. Hvorfor har du ikke udtrykt din beundring for hans skønhed, hans sang og deklamation og for hans færdighed som vognstyrer og digter? Hvorfor roste du ham ikke i anledning af Britannicus' død? Hvorfor holdt du ikke lovtaler over modermorderen og gratulerede ham, da han havde kvalt Octavia? Du er ikke fremsynet nok, Aulus. Alle vi, som lever ved hoffet, må sørge for at være i besiddelse af den egenskab."

Seneca kølede sine brændende læber med et bæger vand fra fontænen og fortsatte:

"Nero har et taknemmeligt hjerte. Dig elsker han, fordi du har gjort dit land store tjenester i krigen; mig elsker han, fordi jeg var hans ungdomslærer. Derfor drikker jeg roligt af dette vand; det kommer lige fra Albanerbjergene, og den som ville forgifte det, måtte forgifte alle springvand i Rom. At drikke vin her i mit eget hus ville være mindre tilrådeligt."

"Jeg ved, at kejseren har lønnet dig dårligt for al den omhu, du viste ham i hans ungdom," sagde Plautius. "Men sig mig en måde, jeg skal få Lygia tilbage på; brug din veltalenhed til fordel for mig, så Petronius giver efter for mit ønske."

"Petronius og jeg har en ganske forskellig livsopfattelse," svarede Seneca, "men måske er han alligevel ikke så ond som de slyngler, der for tiden er Neros bedste venner. Man kaster tiden bort ved at bevise ham, at han har begået en ond handling. Men bevis ham, at han har gjort noget hæsligt, så vil han skamme sig. Når jeg ser ham, skal jeg sige: din handlemåde er en frigiven slaves! Hjælper ikke det, så findes der ingen udvej."

Fra Seneca lod Aulus sig bære til Vinicius, som netop øvede sig i fægtning. Næppe var forhænget faldet bag Aulus, før hans harme gav sig luft i en strøm af bebrejdelser. Men da Vinicius hørte, at Lygia var blevet hentet, blev han så bleg, at Aulus straks forstod, han ingen del havde i bortførelsen. Vinicius blev dernæst blussende rød, hans øjne skød lyn, og sveden brød frem på hans pande. Skinsyge og raseri overvældede ham, for han tænkte, at Lygia var tabt for ham, når hun først var kommet ind i kejserborgen.

Da Aulus nævnte Petronius for ham, slog det ham som et lyn, at Petronius havde holdt ham for nar, og at han enten selv ville have Lygia eller overlade hende til kejseren, og hans raseri kendte ingen grænser.

"Vend tilbage til din bolig og vent på mig," sagde han med brudt stemme til Aulus Plautius. "Om Petronius end var min egen fader, ville jeg hævne den uret, han har gjort Lygia. Hverken Petronius eller kejseren skal få hende. Før vil jeg dræbe hende og mig selv."

Plautius følte sig lidt beroliget, da han kom hjem. Han håbede, at Vinicius kunne befri Lygia, og i værste fald havde den unge tribun lovet at dræbe hende for at redde hende fra vanære.

Hele dagen ventede man på bud fra Vinicius, men tiden gik, og alt var stille. Ud på eftermiddagen hørtes lyden af dørhammeren, og lidt efter trådte en slave ind og rakte Aulus et brev. Den gamle krigers hånd skælvede lidt, da han brød seglet, og han læste det så ivrigt, som om der var spørgsmål om liv og død. Under læsningen formørkedes hans ansigt, og tavs rakte han brevet til Pomponia, som læste følgende ord:

> "Marcus Vinicius til Aulus Plautius med hilsen. Hvad der er sket, er sket med kejserens vilje, for den må I bøje Jer, ligesom Petronius og jeg bøjer os."

En dyb stilhed herskede i det store hus.

6

Petronius var hjemme. Dørvogteren vovede ikke at standse Vinicius, da denne som en stormvind kom farende, og da han hørte, at husets herre var i biblioteket, løb han derind med samme rasende fart. Petronius sad og skrev, men Vinicius rev pennen ud af hans hånd og brød den i stykker. Så greb han sin onkel i skulderen, stirrede ham ind i øjnene og stirrede med hæs stemme:

"Hvad har du gjort med Lygia? Hvor er hun?"

Men nu hændte der noget forunderligt. Den spinkle og blødagtige Petronius greb først den unge tribuns ene hånd, derpå den anden, og mens han holdt dem fast som med et jerngreb, sagde han:

"Det er kun om morgenen, jeg føler mig svag og mat; om eftermiddagen får jeg min styrke tilbage. Forsøg, om du kan slippe løs. En stor stymper må have lært dig gymnastik, og en grovsmed må have øvet dig i elegant fremtræden."

Lidt efter slap han Vinicius, og denne blev stående foran ham skamfuld og rasende.

"Du har en hånd af stål," sagde han, "men hvis du har bedraget mig, sværger jeg ved alle underverdenens guder, at jeg støder en kniv i dit bryst, selv om du var i kejserens palads."

"Lad os tage det roligt," sagde Petronius, "stål er stærkere end jern, ved du, men jeg er bedrøvet over din uopdragenhed, og jeg ville forundre mig over din utaknemmelighed, hvis jeg ikke for længe siden var holdt op med at lade mig forbavse over menneskenes utaknemmelighed."

"Hvor er Lygia?"

"I et skændselens hus – det vil sige i kejserens slot."

"Petronius!"

"Sæt dig og tag det med ro. Jeg har anmodet kejseren om to ting: for det første at tage Lygia fra Aulus og for det andet at give hende til dig. Har du ikke en kniv under folderne i din toga? Måske du vil støde den i mit bryst?"

Vinicius stirrede forbavset på Petronius og udbrød til sidst:

"Tilgiv mig; jeg elsker hende, og kærligheden forvirrer mine tanker."

"Se på mig, Marcus. I forgårs talte jeg således til Nero: Min søstersøn Vinicius er blevet så forelsket i en ubetydelig lille pige, som opdrages hos Aulus Plautius, at hans dybe sukke forvandler hans hus til et dampbad. Hverken du, min kejser, eller jeg ville give tusinde sestertier Note 13) for hende, men knægten har altid været indskrænket, og nu er han gået rent fra forstanden."

"Petronius!"

"Hvis du ikke forstår, at jeg sagde dette for at betrygge Lygias sikkerhed, begynder jeg snart at tro, jeg havde ret. Jeg forsikrede vor rødskæg, at en mand med hans skønhedssans ikke kunne finde Lygia smuk, og da Nero altid er vant til at se med mine øjne, vil han ikke finde hende smuk, og derfor vil han heller ikke begære hende for egen regning. Poppæa vil desuden nok sørge for snarest muligt at skaffe Lygia ud af kejserborgen. Jeg sagde videre til Nero, da jeg skulle gå, tag Lygia og giv hende til Vinicius. Du har ret til at gøre det, for hun er et gidsel, og hvis du bortfører hende, vil du tilføje Aulus en stor sorg. – Så gjorde han det naturligvis med glæde. Du bliver udnævnt til

hendes formynder, og efter at hun først for et syns skyld har opholdt sig i kejserborgen, bliver hun sendt til dit hus."

"Er det sandt? Trues hun ikke af nogen fare i kejserens slot?"

"For nogle dages skyld kan der ikke være tale om fare. Ti tusinde mennesker bor i kejserborgen. Nero i vil sandsynligvis ikke engang komme til at se hende. Centurionen har netop meddelt mig, at Acte har taget sig af hende. I morgen er der fest hos Nero. Jeg har bedt om en plads til dig ved siden af Lygia."

"Tilgiv mig, Petronius. Jeg takker dig. Du er mild og god. I morgen får jeg Lygia at se, og senere skal jeg have hende hos mig hver dag, altid, indtil døden skiller os."

"Ja, du får Lygia, men jeg får Aulus at kæmpe med. Han vil påkalde underverdenens guder for at få hævn over mig."

"Aulus har været hos mig. Jeg har lovet at sende ham underretning om Lygia."

"Skriv til ham, at den guddommelige Cæsars vilje er højeste lov, og at din første søn skal bære navnet Aulus. Jeg skal lade kejseren invitere ham til festen i morgen. Lad ham så se dig i spisesalen ved siden af Lygia."

"Gør ikke det. Det er synd for dem, især har jeg ondt af Pomponia."

Og han satte sig til at skrive det brev, som berøvede den gamle feltherre den sidste rest af håb.

7

Engang i tiden havde Roms fornemste hoveder bøjet sig for Acte, Neros tidligere elskerinde. Men selv da havde hun ikke følt nogen tilbøjelighed til at blande sig 1 statsanliggender, og hvis hun nogen gang brugte sin indflydelse over den unge hersker, så var det for at bønfalde om barmhjertighed for et eller andet ulykkeligt menneske. Hun var stilfærdig og fordringsløs og havde vundet mange venner ved hoffet, hvor hun ikke havde en eneste uven. Selv Octavia følte intet had mod hende. Man vidste, at hun fremdeles elskede Nero med en ulykkelig, håbløs kærlighed, som intet ventede af fremtiden, men som udelukkende levede for sine erindringer om den tid, da Nero elskede hende og var et bedre menneske end nu. Hun kunne ikke glemme sin gamle kærlighed til Nero, men alle betragtede hende alligevel som fuldstændig ufarlig. Poppæa anså hende som en uskadelig slavinde og fandt det ikke engang umagen værd at jage hende ud af paladset.

Da Nero frigav hende, tillod han hende at bo i kejserborgen, hvor hun havde sine egne værelser med et antal slaver til sin opvartning, og hun blev også undertiden indbudt til kejserens fester, fordi hun fremdeles var meget smuk og således kunne forhøje festens glans.

Kejseren var for længe siden holdt op med at være forsigtig i valg af omgang. Ved hans bord fandt man folk af de forskelligste samfundslag. Der var senatorer, gamle og unge patriciere, kvinder med fornemme navne, men som alligevel var kendt for deres letsindige liv. Man fandt her præster, som

var villige til at spotte deres egne guder, og ved siden af disse så man sangere, musikere, dansere og danserinder, digtere, som for god betaling var villige til at rose kejserens vers; sultne filosoffer, som slugte fadene med øjnene; der var vognstyrere, gøglere og spåmænd, ja selv slaver, som havde trukket håret langt ned på begge sider af hovedet for at skjule deres mærkede øren.

De fornemme gæster var bænket ved selve bordene, mens de mindre ansete måtte more de øvrige, indtil disse havde spist, og slaverne gav dem tegn til at styrte sig over levningerne.

Høje og lave samlede sig i paladset og forsøgte at nærme sig til kejseren, som ved et eneste blik kunne styrte dem i afgrunden eller ophøje dem til lykkens tinder.

I dag skulle også Lygia deltage i en af disse fester, og hun følte sig både angst og forvirret. Hun frygtede Nero og hans omgivelser, som hun havde hørt omtale af Aulus, Pomponia og deres venner. Hun vidste, at mange slags farer truede hende her i kejserborgen, men hun havde lovet at gøre modstand, og derfor sagde hun også til Acte, at hun nødig ville deltage i den forestående fest.

Men Acte så forbavset ud. Hvorledes kunne nogen tænke på at trodse kejserens vilje? Lygia var jo i hans magt, og han kunne gøre med hende, hvad han ville.

"Således forholder det sig," sagde hun. "Jeg har også læst Paulus fra Tarsos' breve, og jeg ved, at Gud og Guds søn hersker over Jorden, men på Jorden er der blot en hersker, og det er kejseren. Betænk dette, Lygia. Jeg ved også, at din tro forbyder dig at være, hvad jeg var, og at du, når det kommer så langt, vil vælge døden frem for vanære. Men er du sikker på, at du ikke

først bliver vanæret og derpå dræbt? Dette skete med Sejanus' datter, som på kejser Tiberius' befaling først vanæredes og siden blev dræbt, da loven forbyder at straffe en jomfru med døden. Lygia, Lygia, gør ikke kejseren vred!"

Acte var en smule nærsynet, og da hun nu nærmede sig for at se, hvilken virkning hendes ord havde gjort, slog Lygia sine arme om hendes hals og takkede hende for hendes godhed.

"Mit liv er glædeløst, men mit hjerte er ikke ondt," svarede Acte, som med hurtige skridt begyndte at gå frem og tilbage i værelset. "Og Nero var heller ikke ond. Dengang ønskede han at gøre det rette, men senere har andre øvet sin indflydelse på ham – Poppæa og andre."

"Sørger du over ham, Acte?"

"Ja," svarede grækerinden med lav stemme.

"Elsker du ham endnu?"

"Ja, jeg elsker ham – ingen elsker ham uden jeg. Men lad os nu tale om dig, Lygia. Du må være rolig, for du har intet at frygte af kejseren. Hvis Nero ville have dig, var du ikke blevet bragt her til kejserborgen, hvor Poppæa er eneherskende. Petronius har skrevet til mig og bedt mig om at tage mig lidt af dig, og det samme har Pomponia gjort, så de to er måske enige. Måske Nero sender dig tilbage til Aulus, hvis Petronius beder ham, for kejseren vover næsten aldrig at have nogen anden mening end han. Det er også muligt, at du hos Nero finder en anden, som vil hjælpe dig at komme ud af kejserborgen. Kender du ingen, som står kejseren nær?"

"Jo, Vespasian og Titus."

"Kejseren kan ikke lide dem."

"Og Seneca."

"Hvis Seneca gav ham et råd, ville Nero netop gøre det modsatte."

Lygia rødmede dybt.

"Men Vinicius –"

"Jeg kender ham ikke."

"Det er en slægtning af Petronius."

"Tror du, Nero holder af ham?"

"Alle holder af Vinicius."

"Tror du da, han vil hjælpe dig?"

"Det vil han."

Acte smilede.

"Så må du gå til festen, hvor du kan træffe Petronius og Vinicius, og bede dem hjælpe dig. Gå nu, Lygia! Hører du larmen fra festsalene? Solen går snart ned, og gæsterne begynder at samles."

Lygia måtte indrømme, at Acte havde ret, og hun bestemte sig til at deltage i festen, hvor hun også håbede at komme til at se Petronius og hans søstersøn, kejseren, det pragtfulde hof, med dets mange skønne kvinder, ikke mindst den berømte Poppæa.

Acte førte hende til sit unktorium, hvor hun selv ville klæde den smukke, uskyldige pige til festen. Da Lygia havde taget sine klæder af sig, blev Acte så forbløffet ved at se hendes herlige legeme og fuldendte skønhed, at hun trådte et skridt tilbage og udbrød:

"Lygia, du er hundrede gange smukkere end Poppæa!"

Men Lygia som var opdraget af den strenge Pomponia, rødmede af undseelse, slog øjnene ned og lagde hænderne over kors på brystet. Pludselig løste hun de nåle, som bandt hendes

hår. Dette faldt nu ned rundt omkring hende og skjulte hendes pragtfulde legeme, der var som mejslet af Praxiteles.

Acte trådte nærmere og rørte ved hendes pragtfulde lokker.

"Dit hår er prægtigt, Lygia; jeg vil ikke strø guldstøv på det, for det har glans nok i sig selv. Dit fædreland må være vidunderligt, siden det kan frembringe noget så dejligt som dig."

"Jeg husker det ikke," sagde Lygia, "men Ursus har fortalt mig, at det består af skove og atter skove."

"Men dejlige blomster vokser der i disse skove," sagde Acte, som begyndte at salve hendes legeme med vellugtende arabiske parfumer; derpå iførte hun hende en blød, ulden tunika uden ærmer. Så lod hun to slavinder ordne hendes hår, to andre slavinder bragte hende et par hvide sandaler, broderede med purpurrødt, og begyndte at snøre dem rundt om hendes fine ankler med guldbånd. Da man var færdig med dette, blev Lygia iført den hvide peplus [Note 14)], som blev lagt i smukke folder, og endelig lagde Acte flere rækker perler rundt om hendes hals.

Snart var også Acte færdig med sin påklædning, og da gæsterne begyndte at strømme til, begav de to kvinder sig ind i festsalen gennem en sideportal, hvorfra man kunne se hovedindgangen til kejserborgen.

Acte kendte de fleste af gæsterne og kunne fortælle Lygia om dem. Hun viste hende senatorer i brogede togaer, krigere og berømte kunstnere; hun viste hende romerinder i romerske, græske og orientalske kostumer. Deres hår var ordnet som tårne, pyramider eller sat lavt ned på baghovedet med en krans af roser rundt om panden. Mens denne brogede mængde

passerede forbi, blev Acte ved at fortælle Lygia om kejserborgen og dens beboeres fortid.

"Se, der henne er en søjlegang, hvor man endnu kan se mærker af Caligulas blod, som sprøjtede på det hvide marmor, da Cassius Chæreas kniv ramte hans hjerte; der henne blev hans hustru myrdet; der knustes hans barn under en sten; under fløjbygningen er det fængsel, hvor Drusus den yngre af sult gnavede kødet af sine egne hænder – alle paladsets vægge har i sin tid genlydt af de døendes jammer, og mange af disse folk, som nu skynder sig til festen, vil måske ikke være blandt de levendes tal i morgen; deres smil skjuler måske deres hemmelige angst og frygt for morgendagen."

Lygia hørte med forfærdelse på alle disse rædselsfulde beretninger, og hun længtes tilbage til det rolige hjem, hvor kærlighed og ikke forbrydelse var den herskende magt.

Højere og højere lød støjen af gæsternes samtale, som blandede sig med det plaskende springvand, hvis rosenrøde stråler faldt ned i marmorfontænen.

Lygias øjne fulgte opmærksomt den voksende strøm af gæster, som om hun søgte nogen. Pludselig blev hun blussende rød, for hun havde set Vinicius, som nærmede sig sammen med Petronius. De gik lige ind i spisesalen, og det forekom hende, at de mindede om de store, hvide statuer af guderne, så værdigt og roligt vandrede de afsted i deres prægtige togaer. Det var en stor glæde og beroligelse for Lygia at se de kendte ansigter her iblandt de fremmede; hun følte sig mindre alene og forladt. Glemt var i alt det onde, som hun havde hørt om kejserborgen, glemt var Pomponias advarsler; hun følte, at hun måtte og skulle være med til festen, hvor hun atter skulle høre den kære

unge tribuns stemme, der nylig havde talt til hende om kærlighed og lykke.

I dette øjeblik greb Acte hendes hånd og førte hende gennem de indre værelser ind i den store spisesal, hvor festen skulle holdes. Tusinder af lamper kastede et blændende lys over rummet, og som i en drøm hørte Lygia det velkomstråb, gæsterne hilste kejseren med, og gennem et tågeslør så hun Neros skikkelse. Støjen, det strålende lys og de stærke parfumer forvirrede hende, og halvt bedøvet lod hun Acte anbringe sig ved et af bordene.

Efter en stund hørte hun ved sin side en kendt og kær stemme:

"Vær hilset, du skønneste af Jordens jomfruer, du den mest strålende blandt himmelens stjerner! Hilset være du, guddommelige Callina!"

Lygia så op; ved hendes side lå Vinicius.

Han var uden toga og kun iført en ærmeløs, skarlagenrød tunika, broderet med palmegrene af sølv. Hans nøgne arme var efter østerlandsk skik smykket med to brede guldringe, og på hovedet bar han en krans af roser; han så ud som den legemliggjorte ungdom og styrke, og Lygia fandt ham så smuk, at hun næppe var i stand til at svare:

"Jeg hilser dig, Marcus!"

"Lykkelige er mine øjne, som ser dig, lykkelige mine øren, som hører din stemme. Gav man mig valget mellem dig og Venus her ved denne fest, ville jeg vælge dig, Lygia!"

Med sine brændende blikke slugte han hele hendes skønne skikkelse, og hans ansigt udtrykte den glæde, beundring og henrykkelse, han følte ved at befinde sig ved hendes side.

Lygia genvandt snart sin fatning, så hun kunne begynde en samtale med Vinicius. Han spurgte, hvorfor hun var ført bort fra sit hjem, og udtrykte sit ønske om at komme tilbage til Aulus og Pomponia.

Vinicius fortalte, at han af Aulus havde hørt, hun var bragt til kejserborgen, men hvorfor hun var der, vidste han ikke. Men hun måtte ikke være bange; han, Vinicius, var hende nær og skulle beskytte hende. Han ville hellere miste livet end at forlade hende.

Lygia takkede ham og forsikrede ham, at hun aldrig ville glemme hans godhed. Hans hjerte strømmede over af kærlighed, og da nu larmen i festsalen stadig tiltog, flyttede han sig stadig nærmere hen til Lygia og begyndte at hviske ord til hende, så ømme og velklingende som musik og så berusende som vin.

Og Lygia følte hans kærligheds berusende magt. Blandt alle disse fremmede forekom han hende som en kær, trofast ven, hun kunne stole på. Han lovede at befri hende ud af kejserens slot, han sagde til hende, at an aldrig ville forlade hende, men altid være hende nær, for han elskede hende. For første gang i sit liv hørte Lygia sådanne ord fra en mands læber, og mens hun lyttede til ham, forekom det hende, at hun vågnede op af en lang søvn; hendes kinder brændte, hendes hjerte slog voldsomt; hun blev grebet af skræk ved at lytte til sådanne ord, men hun ville ikke for alt i verden have, at han skulle holde op.

Men hendes nærhed gjorde Vinicius fortumlet; hans tanker forvirredes, og han følte i sine årer en ild, som han forgæves søgte at slukke ved at drikke vin. Men denne gang var det ikke vinen, som berusede ham; det var hendes dejlige ansigt, hendes

fine, jomfruelige skikkelse, som skjultes under hendes dragts rige folder. Pludselig greb han om hendes håndled, trak hende lidt nærmere og hviskede med skælvende læber:

"Jeg elsker dig, Callina!"

"Slip mig, Marcus," sagde Lygia.

Mens en tåge lagde sig over hans øjne, fortsatte han:

"Elsk mig, guddommelige jomfru!"

Men i dette øjeblik hørtes Actes stemme, som talte til dem:

"Kejseren ser på jer!"

Vinicius blev rasende over kejseren og over Acte, hvis ord havde revet ham ud af hans drøm.

Det forholdt sig således, som Acte havde sagt. Kejseren havde bøjet sig fremover og betragtede dem gennem en rund, sleben smaragd. Et eneste kort sekund mødte Lygia hans blik, og hendes hjerte snørede sig sammen af skræk. Det forekom hende, at et ondskabsfuldt uhyre stirrede på hende med det grønne øje, og som et forskrækket barn greb hun Vinicius' hånd.

Hun havde aldrig set kejseren, men havde bildt sig ind, at hans ansigt var spøgelsesagtigt blegt og med ondskabsfulde træk. Nu så hun et stort hoved på en kort, tyk hals; udtrykket var grusomt, men på samme tid komisk, for på afstand lignede hans hoved et lille barns. En ametystfarvet tunika gjorde, at hans brede, korte ansigt antog en blålig farve. Hans mørke hår var lagt i fire korte krøller. Han bar intet skæg; selv påstod han, at han havde ofret det til Jupiter, og hele Rom takkede ham for det, men ondskabsfulde tunger påstod, han havde ofret det, fordi det var rødt af farve. På hans brede pande stod herskerstemplet; hans sammentrukne bryn gav indtryk af magt

og grumhed, men de øvrige dele af hans ansigt mindede om en abe, en dranker, en komediant, forfængeligt som det var, lystent, fedladent til trods for hans ungdom. Desuden så han sygelig ud.

Efter en tid lagde han smaragden fra sig, og først nu fik Lygia hans øjne at se, der var små og fremstående, glasagtige og åndsfraværende.

"Er dette den unge pige, Vinicius elsker?" spurgte Nero henvendt til Petronius.

"Det er hende," sagde Petronius.

"Hvilket folk tilhører hun?"

"Lygierne."

"Synes Vinicius, hun er smuk?"

"Klæd en rådden træstamme i kvindedragt, så vil Vinicius erklære, at den er skøn. Men på dit ansigt læser jeg allerede din mening, min kejser! Og du har ret, hun er alt for mager og ubetydelig. Ved en fest, hvor alle hviler på løjbænkene, er det vistnok vanskeligt at bedømme den hele skikkelse, men jeg skal gerne vædde med Tullius Senecio, at du har ret – hun er alt for smal over hofterne."

"Ja, alt for smal over hofterne," gentog Nero.

På Petronius' læber viste der sig et næsten umærkeligt smil, men Tullius Senecio, som hørte sit navn nævnes, vendte sig om, og skønt han ikke vidste, hvad talen var om, udbrød han med overbevisning:

"Du tager fejl! Jeg holder med kejseren!"

"Meget godt!" svarede Petronius. "Jeg påstod blot, at du har et lille glimt af forstand, men Cæsar forsikrer, at du er dum som et æsel."

"Habet! Note 15)" sagde kejseren og lo, vendte derpå tommelfingeren ned, som i cirkus for at bevidne, at gladiatoren var overvundet og skulle tildeles nådestødet.

Vestinius, som antog, at man talte om drømme, forsikrede, at både han og Seneca troede på drømme, og Calvia Crispinilla, som over hele Rom var kendt for sit usædelige liv, fortalte, at hun havde drømt, hun var blevet en vestalsk jomfru. Nero klappede i hænderne. De fleste gæster fulgte hans eksempel, og man jublede over Calvias indfald.

Længe efter at man havde holdt op at le ad dette, brast, Vitellius på ny i en vanvittig latter.

"Hvad ler den fedttønde ad?" spurgte Nero.

"Latteren udmærker mennesket frem for dyret," svarede Petronius, "og han kan ikke på nogen anden måde bevise, at han ikke er et vildsvin."

Feststemningen blev stadig vildere og mere løssluppen. En mængde slaver bar retterne rundt. Forskellige vine blev bragt rundt, og gæsterne drak tappert, mens der af og til fra taget faldt en regn af roser ned over dem.

Petronius opfordrede Nero til at forhøje festens glans ved en sang, før gæsterne blev alt for berusede. De fleste sluttede sig til ham, men Nero vægrede sig, ikke fordi han manglede mod eller evne, sagde han, men fordi han følte sig en smule hæs.

Lucanus bønfaldt ham i kunstens og menneskehedens navn; en guddommelig hersker måtte ikke berede sine undersåtter en sådan sorg.

"Vær ikke grusom, min kejser!"

"Vær ikke grusom!" gentog alle de nærmest siddende gæster.

Nero strakte sine hænder ud til tegn på, at han gav efter; alle ansigter udtrykte den største taknemmelighed, og alle vendte sine øjne mod ham; men han befalede, at man først skulle underrette Poppæa om, at han ville synge. Poppæa var ikke kommet til festen, fordi hun var syg, men ingen medicin var så udmærket for hende som hans sang, og derfor ville han ikke berøve hende lejligheden til at høre ham.

Kort efter viste Poppæa sig i salen. Hun havde ganske vist hidtil hersket over Nero, som om han var hendes undersåt, men hun vidste, det var farligt at såre hans forfængelighed som sanger, vognstyrer eller digter.

Skøn som en gudinde trådte hun ind, klædt i en ametystfarvet dragt, der ellers var forbudt andre dødelige. Rundt om halsen bar hun en række umådelig store perler, som i sin tid var stjålet fra Masinissa; hendes hår var af en gylden farve og hendes træk rene og uskyldige.

Hun blev hilst med jubelråb. Lygia ville næsten ikke tro sine egne øjne; hun havde aldrig set en så skøn kvinde, men hun vidste jo, at Poppæa Sabina var en af verdens mest ryggesløse kvinder. Pomponia havde fortalt, at Poppæa havde fået Nero til at myrde sin moder og sin hustru; hun havde også hørt, hvor forbitret folket var på hende.

Hun kunne ikke tage sine øjne fra hende og udbrød uvilkårligt:

"Men, Marcus, hvorledes er det muligt?"

Vinicius havde drukket meget, og utålmodig over, at hendes opmærksomhed så længe havde været vendt mod andre ting, sagde han:

"Ja, hun er skøn, men du er hundrede gange skønnere. Du ved ikke selv, hvor skøn du er! Vend dine øjne mod mig, Callina! Berør dette bæger med dine læber, så vil jeg lægge mine på det samme sted."

Han kom stadig nærmere, og hun begyndte at trække sig tilbage hen til Acte.

Men pludselig blev det stille; kejseren havde rejst sig. Han stod med en lut i hånden og hævede sine øjne mod loftet, hvorfra netop en ny regn af roser faldt ned over salen.

Så begyndte han at synge eller rettere sagt at deklamere, akkompagneret af sin egen og sangeren Terpnos' lut. Det var en sang til Venus; versene var gode; hans stemme var heller ikke ringe, og som kejseren stod der med laurbærkransen på hovedet og med løftede øjne, forekom det Lygia, at han så mindre grusom og modbydelig ud end før.

Gæsterne hilste sangen med en brusende bifaldsstorm, og alle forsøgte at vise, hvor grænseløst henrykt kejseren havde gjort dem med sin sang. Poppæa løftede hans hånd til sine læber og holdt den længe således.

Men Nero så forventningsfuldt på Petronius, hvis ros han satte mere pris på end på de andres.

"Hvad musikken angår," sagde Petronius, "så må Orfeus i dette øjeblik være gul af misundelse, og hvad versene angår, gør det mig ondt, at de ikke er dårligere, for så kunne jeg finde ord til at prise dem."

Petronius, som havde en forbløffende hukommelse, begyndte nu at gengive enkelte strofer af digtet, og Lucanus understøttede ham troligt i hans lovprisninger.

Endelig rejste Nero sig og førte Poppæa ud af salen, for hun var virkelig syg. Men han bad gæsterne indtage deres pladser på ny og lovede at komme igen.

Lidt efter vendte han også tilbage, og nu begyndte en række optog, som han selv, Tigellinus eller Petronius' havde fået i stand for gæsterne. Bakkantinder og bakkanter strømmede ind i salen og begyndte en dans, så vild og tøjlesløs, at Lygia syntes, lynet burde slå ned i huset og ødelægge de letsindige gæster.

Men fra taget faldt der bare en regn af roser, og den halvdrukne Vinicius sagde til hende:

"Jeg så dig hos Aulus ved fontænen. Du troede ikke, nogen var vågen, men jeg så dig. Og jeg ser dig endnu således, skønt klædningen skjuler dig. Lygia, kast din peplus af dig! Læg dit hoved til mit bryst og luk dine øjne."

Lygias hjerte bankede vildt, og hun havde en følelse, som om hun var ved at styrte ned i en afgrund, og at Vinicius trak hende nærmere mod dybet i stedet for at frelse hende. Hun følte sig svag og afmægtig over for denne mand og havde lyst til at flygte, men hun vidste, at ingen måtte rejse sig fra bordet, så længe kejseren ikke rejste sig fra sin plads.

Festen var endnu ikke forbi. Slaverne bragte stadig nye retter ind; andre fyldte bægrene, og nu trådte to brydere frem på en platform ved enden af bordet for at vise gæsterne deres kunst. Kampen begyndte øjeblikkelig, og de to kæmpestore legemer, som skinnede af olivenolie, dannede en eneste masse; knoglerne knagede i deres jernhårde arme, og de skar tænder af raseri. Men kampen varede ikke længe; Croton, som var forstander for gladiatorskolen og blev anset for rigets stærkeste mand, fik overtaget, og modstanderen styrtede til jorden.

Dernæst optrådte forskellige slags gøglere, men tilskuerne fandt det ikke umagen værd at se på dem, og festen udartede snart til de vildeste orgier. Luften var tung og kvælende; lamperne brændte med døsig flamme. Vitellius rullede under bordet, og flere af de fornemste gæster var så fulde, at de skreg som vilde dyr, mens andre holdt lange, uforståelige taler.

Petronius var ikke beruset. Nero havde fra først af drukket ganske lidt af hensyn til sin stemme, men nu tømte han det ene bæger efter det andet. Han ville beære selskabet med en sang, men tog fejl, og i stedet for en af sine egne sang han en ode af Anakreon. Grækeren Pythagoras samt Diodoros og Terpnos forsøgte at akkompagnere ham, men kunne ikke holde takten. Nero greb den smukke grækers hænder og begyndte at kysse dem. Så smukke hænder havde han kun set én gang før. Hvis hænder var det? Han tænkte sig om.

Pludselig viste der sig en vild rædsel på hans ansigt – det var hans moder Agrippinas hænder, han huskede.

"Man siger, hun går igen," udbrød han blegnende, "men hvis jeg ikke havde myrdet hende, så ville ingen have fået lov at høre min sang i aften, for hun sendte mordere ud mod mig."

"Takket være Cæsar i byens og verdens navn!" skreg Domitius Afer.

Endelig blev kejseren drukken, og de fleste af gæsterne fulgte hans eksempel. Vinicius blev altid stridbar, når han havde drukket for meget; hans stemme lød høj og befalende, da han nu sagde til Lygia:

"Ræk mig dine læber! I dag eller i morgen, det gør ingen forskel. Kejseren har taget dig fra Aulus for at give dig til mig,

forstår du? I morgen sender jeg bud efter dig. Du skal være min. Ræk mig din mund; jeg vil ikke vente til i morgen!"

Han slog sine arme om hende, men Acte forsøgte at forsvare hende, og selv gjorde hun også al den modstand, hun kunne. Han var ikke den samme som før; han fyldte hende nu med afsky og rædsel. Han rejste sig, greb hende i sine arme og pressede sine brændende læber mod hendes kolde mund.

I det samme blev hans arme med magt revet bort fra Lygias hals, og han selv blev puffet til side som en livløs ting. Hvad var sket? Vinicius gned sine forbavsede øjne og så foran sig en kæmpestor skikkelse; det var lygieren Ursus, som han havde set hos Aulus.

Ursus betragtede den unge tribun med et så underligt glimt i sine blå øjne, at Vinicius blev ganske kold ved det. Så tog kæmpen sin herskerinde i sine arme og gik med rolige skridt ud af hallen, fulgt af Acte.

Et øjeblik blev Vinicius stående som bedøvet, men løb derpå hen imod udgangsdøren, mens han råbte på Lygia. Han snublede imidlertid og måtte gribe fat i en bakkantindes arm for ikke at falde. Hun rakte ham et bæger vin og bad ham drikke.

Og Vinicius drak og faldt om på gulvet.

De fleste af gæsterne lå nu under bordet, andre vaklede omkring eller lå på løjbænkene og snorkede, mens roserne fra taget blev ved at drysse ned over de drukne senatorer, konsuler, filosoffer og digtere, over halvnøgne bakkantinder og letsindige patricierinder.

Udenfor begyndte det allerede at dages.

8

Ingen forsøgte på at standse Ursus eller spørge ham, hvorhen han skulle. Da tjenerne så kæmpen komme bærende med en af kejserens gæster, troede de bare, at det var en slave, som bragte sin drukne herskerinde hjem. Desuden var Acte med dem, og hendes nærværelse fjernede straks enhver mistanke.

Da de gennem forskellige værelser og gange kom ud i paladsets have, nåede de første solstråler allerede pinjernes og cypressernes toppe. Den friske morgenluft bragte Lygia til at åbne sine øjne, og hun havde en følelse, som om hun var reddet fra Helvede og båret ud i den vidunderlige verden. Alting virkede så stille og fredeligt mod de hæslige scener i festsalen, at Lygia pludselig begyndte at græde. Hun lagde sit hoved mod kæmpens skulder og hviskede:

"Lad os gå hjem, Ursus! Hjem til Aulus og Pomponia."

"Lad os gå!" svarede Ursus.

De befandt sig nu i atriet i Actes lejlighed. Ursus lagde Lygia på en marmorbænk lige ved fontænen, og Acte søgte at berolige den forskrækkede pige, som fremdeles bad om at blive ført hjem.

Ursus var rede til at følge hende. Ved portene stod ganske vist prætorianere, men han skulle nok slippe forbi dem. Gæsterne lod sig netop nu bære hjem i flokkevis. De kunne bare følge med i sværmen. Han var beredt til at lyde hendes befaling.

"Så lad os gå, Ursus," sagde Lygia.

Acte måtte tale dem til rette. Flugt fra kejserborgen er ikke tilladt. Den selvsamme dag ville en centurion i spidsen for en

afdeling prætorianere overbringe Aulus og Pomponia deres dødsdom. Lygia ville blive ført tilbage til slottet, og ingen magt på jorden kunne senere befri hende derfra.

Lygia bøjede sit hoved. Hun måtte altså finde sig i skæbnen.

"Acte," sagde hun, "hørte du, Vinicius sagde, at kejseren har skænket mig til ham, og at han nu i aften vil sende sine slaver for at hente mig?"

"Ja, det gjorde jeg," svarede Acte, som ikke rigtig kunne forstå Lygias fortvivlelse. Hun selv havde været Neros elskerinde. Hun elskede ham endnu, og hvis han nogen gang vendte tilbage til hende, ville hun modtage ham med åbne arme.

"Det er ikke tryggere for dig her i kejserborgen, end det vil være hos Vinicius," bemærkede hun.

Men Lygias røde kinder blev blussende røde af skam og harme.

"Aldrig sætter jeg min fod i hans hus!" udbrød hun heftigt, "og her vil jeg heller ikke være længere."

"Kan du da ikke lide Vinicius? Hader du ham, mit barn?"

"Jeg har ikke lov til at hade nogen, for jeg er en kristen," svarede Lygia.

"Nej, det er jo sandt, Lygia. Men tillader da den nye lære dig at føre andre i døden?"

"Nej."

"Hvorledes tør du da nedkalde kejserens vrede over Aulus og hans slægt?"

Lygia svarede ikke. Det var, som om hun så afgrunden åbne sig for sine fødder.

"Der kan du se," fortsatte den frigivne kvinde, "du har ingen anden udvej end at bønfalde Vinicius om at føre dig tilbage til

Pomponia."

Men Lygia knælede og sank hen i bøn. Efter en tid knælede Ursus ved hendes side, og begge to løftede deres tanker fra kejserborgen op mod ham, som er mægtigere end Nero.

Acte kunne ikke vende sine øjne fra Lygia, som knælede med hænder rakt op og bad Himlen om redning. Hun fik en følelse af, at noget usædvanligt ville hænde, at en bevinget hær ville vise sig i skyerne og komme Lygia til hjælp.

Så rejste Lygia sig, vendte sig til Ursus, bad ham føre hende ud af byen og skjule hende et sted, hvor hverken Vinicius eller hans tjenere kunne finde hende. Hun turde ikke gå hjem til Aulus, siden hun derved udsatte ham og hans familie for fare. Ursus måtte derfor tage sig af hende, for han var nu den eneste, hun kunne stole på.

Men Actes ansigt bar præg af dyb skuffelse. Var dette hele virkningen af bønnen? En flugt fra kejserborgen straffes hårdt. Aulus og Pomponia ville lige så fuldt rammes af kejserens vrede. Hvis Lygia tænkte på flugt, måtte hun flygte fra Vinicius' bolig. Dette ville i alt fald ikke være nogen fornærmelse mod kejseren.

Men Lygia havde imidlertid lagt en anden plan. Hun ville flygte på vejen til Vinicius. Ursus kunne tage hende ud af bærestolen, for ingen kunne måle sig med ham i styrke. Han måtte straks gå til biskop Linus, som sikkert ville sende hende en skare kristne til hjælp.

Håbet om redning bragte på ny smilet frem på hendes læber og roserne på hendes blege kinder. Hun lagde armene om Actes hals og hviskede:

"Du vil ikke forråde mig, Acte?"

"Ved min moders skygge," svarede den frigivne slavinde, "jeg skal ikke forråde dig."

Ursus erklærede sig beredt til at udføre hendes planer. Han ville gå til biskoppen, og desuden kendte han selv så mange slaver, gladiatorer og frigivne folk, at han snart kunne samle et par tusinde. Han ville befri sin herskerinde og bringe hende ud af byen, ja gerne hen til det land, hvorfra de var kommet – til landet med de store skove.

Slaverne og prætorianerne skulle tage sig i agt for ham, for hans arme var meget stærke.

Men Lygia truede ham med løftet finger:

"Husk, du skal ikke slå ihjel, Ursus!"

Nej, han skulle forsøge at lade være. Men hvis der nu skulle ske noget? For hans hænder var så tunge!

Og med disse ord begav den kæmpestore slave sig afsted for at hente hjælp til Lygias befrielse.

9

Lygia var bedrøvet over at skulle forlade Pomponia og Aulus, men hun glædede sig alligevel, fordi hun for sandhedens skyld opgav sin rigdom og overflod.

Acte var frygtsom af naturen og tænkte med forfærdelse på, hvad eftermiddagen ville bringe. Hun overtalte Lygia til at søge hvile efter den søvnløse nat, og begge begav sig ind i hendes cubiculum [Note 16)], som var stort og elegant udstyret. Skønt Acte var dødtræt, kunne hun dog ikke sove på grund af de mange nye indtryk og tanker, som væltede ind på hende. Livet havde i den senere tid forekommet hende mørkt og glædeløst. Nu syntes hun pludselig, at det desuden var uhæderligt.

Men Lygia sov stille og rolig som et barn, og det var over middag, før hun åbnede øjnene og spurgte, om Ursus var kommet tilbage.

"Ursus sagde, at han og hans folk skulle holde øje med på bærestolen i aften."

"Det er sandt."

De to kvinder begav sig nu til badet. Derefter spiste de frokost og gik ud i slotshaven, hvor de ikke behøvede at frygte noget ubehageligt møde, eftersom kejseren og hans fornemste hoffolk stadig sov.

For første gang i sit liv havde Lygia nu anledning til at beundre disse storartede haveanlæg, med deres masser af pinjer, cypresser, oliventræer og myrter, hvoriblandt man så hele samlinger af hvide marmorstatuer. Der var damme og fontæner, grotter og løvhytter; sølvhvide svaner svømmede på

vandet; tamme gazeller vandrede mellem træerne, og pragtfulde fugle fra alle Jordens egne fløj gennem luften.

Efter en lang tur gennem gangene satte de to kvinder sig på en bænk, som var halvvejs skjult af krat og buske.

Acte følte stor medlidenhed med Lygia, for hun var slet ikke sikker på, at den dristige plan ville lykkes. Hun spurgte Lygia, hvor længe hun havde kendt Vinicius, og mente, det var bedst at bede ham om at sende hende tilbage til Pomponia.

Men Lygia rystede sørgmodig på hovedet.

Nej, hun var i går blevet så bange for Vinicius, at hun hellere ville flygte til lygiernes land.

Deres samtale blev afbrudt ved lyden af fodtrin, og før Acte fik tid til at se, hvem det var, stod Poppæa Sabina foran bænken, fulgt af en del slavinder. To af dem holdt store vifter af strudsefjer højt over hendes hoved, og med disse beskyttede de hende mod solstrålerne og viftede kølighed ned til hende. Foran hende gik en kraftig nubierinde, sort som ibenholt. Hun bar i sine arme et barn, som var indhyllet i purpurfarvede tæpper med guldfrynser.

Acte og Lygia rejste sig, og tænkte, at Poppæa ville gå forbi uden at tale til dem, men hun standsede foran dem og sagde:

"Acte, de bjælder, du sendte til barnets dukke, sad ikke godt fast. Barnet rev en af dem løs og stak den i sin mund. Heldigvis opdagede Lilith det i tide."

"Tilgiv mig," svarede Acte, lagde armene over kors på brystet og bøjede sit hoved.

Poppæa så på Lygia.

"Hvis slavinde er hun?"

"Hun er ingen slavinde, men en fosterdatter af Pomponia Græcina og er som datter af lygiernes konge skænket som gidsel til Rom."

"Er hun på besøg hos dig?"

"Nej, kejserinde. Hun har boet her i slottet siden i forgårs."

"Var hun til stede ved festen i går?"

"Ja, kejserinde."

"Hvem havde befalet det?"

"Kejseren."

Poppæa så endnu mere forskende på Lygia, som stod med bøjet hoved, men af og til betragtede kejserinden med et nysgerrigt blik.

Pludselig rynkede kejserinden sin pande. Hun levede i stadig angst for at blive fortrængt af en anden kvinde, ligesom hun i sin tid havde fortrængt Octavia, hvorfor ethvert smukt ansigt straks vakte hendes mistanke. Med kritiske blikke granskede hun Lygias skikkelse, mønstrede hendes smukke ansigt og blev forskrækket. Men hun håbede, at Nero ikke havde set pigen, eller at han i det mindste kun havde set hende gennem smaragden og ikke fundet hende skøn. En truende rynke viste sig mellem hendes øjenbryn, og hendes øjne begyndte at skinne med en kold glans.

"Har du talt med Cæsar?"

"Nej, kejserinde."

"Hvorfor vil du hellere være her end hos Aulus Plautius?"

"Jeg er her imod min vilje. kejserinde. Petronius har overtalt Cæsar til at tage mig bort fra Pomponia."

"Vil du da vende tilbage til Pomponia?"

Dette sidste spørgsmål fremsatte hun med mildere stemme, og håbet vaktes på ny i Lygias hjerte.

"Min kejserinde," sagde hun og strakte hånden ud mod Poppæa, "Cæsar har lovet at give mig som slavinde til Vinicius, men hjælp du mig og send mig tilbage til Pomponia."

"Så Petronius har overtalt Cæsar til at tage dig ud af Pomponias hus og give dig til Vinicius?"

"Ja. Vinicius sender bud efter mig i dag, men du er god. Hav medlidenhed med mig."

Med disse ord bøjede hun sig, greb fat i hendes dragt og ventede med bankende hjerte på et ord af hende.

Poppæa så en stund på hende, og et ondskabsfuldt smil viste sig på hendes ansigt, da hun nu svarede: "Så lover jeg dig, at du i denne dag skal være Vinicius' slavinde." Og hun gik videre, smuk som et åndesyn, men ond som en djævel.

Lygias øjne var fulde af tårer, men lidt efter tog hun Actes hånd og sagde:

"Kom, lad os gå. Jeg må ikke vente hjælp af menneskene."

De vendte tilbage til atriet, som de ikke forlod, før det var blevet mørkt. Da slaverne bragte faklerne ind, var begge kvinderne meget blege. Hvert øjeblik ventede de at høre lyden af Vinicius' mænd, som kom for at hente Lygia. Acte samlede i hast en del juveler, som hun bandt fast i Lygias peplos, og hun bad hende ikke forsmå denne gave, som måske kunne hjælpe hende under flugten.

Pludselig blev forhænget foran indgangsdøren trukket til side, og en høj, mørk mand viste sig som en ånd midt i atriet. Det var Atacinus, en af Vinicius' frigivne slaver, som flere gange havde været hos Aulus.

Acte skreg højt, men Atacinus bøjede sig dybt og sagde:

"Vær hilset fra Marcus Vinicius, guddommelige Lygia. Han har beredt en fest for dig i sit hus, som er prydet med grønt."

Den unge pige blegnede.

"Jeg kommer," svarede hun og slog armene om Actes hals til farvel.

10

Væggene i Vinicius' hus var ganske rigtigt dækkede med efeu og myrte. Rundt om søjlerne var der slynget ranker af vinløv. Til beskyttelse mod nattekulden var atriet oventil lukket med et purpurfarvet tæppe. Det var strålende oplyst med store lamper i form af skibe, træer, fugle og statuer, som holdt skåle, fyldte med parfumeret olivenolie, lamper af alabast, marmor og korintisk bronze, forarbejdede af de største mestre. Nogle af dem var dækket af farvet glas eller gennemsigtige, spraglede stoffer fra Indus, så hele atriet lå badet i et fantastisk strålehav.

Husets indre var også festligt oplyst, og her sås en skare slaver og slavinder travlt beskæftigede. I spisesalen var bordet dækket til fire personer. Foruden Vinicius og Lygia skulle Petronius og Chrysothemis deltage i festen. Vinicius havde fulgt Petronius' råd og sendt Atacinus med kejserens tilladelse, mens han selv ville modtage hende i sit hus med venlighed og æresbevisninger.

"Du var drukken i går," sagde Petronius, "og du bar dig ad som en stenbryder fra Albanerbjergene. Søg nu blot at vinde hendes tillid, sværg til hende, at du vil sende hende hjem igen, og det bliver din sag at sørge for, at hun i morgen foretrækker at være hos dig."

Men Vinicius hørte næsten ikke, hvad han sagde. Hans hjerte bankede uroligt under den syriske præstedragt, han havde iført sig til Lygias modtagelse. Han angrede, at han ikke selv var gået for at møde hende, så kunne han i dette øjeblik have siddet ved hendes side i den mørke dobbelte bærestol.

"De må snart være her," mumlede han.

Følget bevægede sig langsomt gennem de mørke gader, som i nærheden af slottet var ganske tomme, men som længere fremme fyldtes af usædvanlig mange mennesker.

Fra alle kanter nærmede der sig folk i mørke kapper og uden lamper. Nogle blandede sig ind i processionen, andre nærmede sig fra den modsatte side, så trængslen til sidst blev så stor, at fakkelbærerne måtte råbe:

"Giv plads for den ædle tribun Marcus Vinicius!"

"Det er Ursus og de kristne," tænkte Lygia, som så disse mørke skarer gennem bærestolens tilbagetrukne gardiner.

Atacinus begyndte til sidst at ængstes over disse ukendte folk og befalede slaverne at drive dem tilbage med stokkeslag.

Pludselig hørtes et skrig længst fremme, idet alle lys blev slukket, og rundt om bærestolen opstod der en frygtelig kamp og forvirring.

Atacinus forstod straks, at dette var et angreb, og han frygtede for, at det måske var kejseren og hans i hoffolk, som på sædvanlig vis morede sig med et natligt overfald i forskellige dele af byen. Det hændte ofte, at Nero kom hjem efter disse natlige eventyr med røde og blå pletter på sin krop, men at forsvare sig mod i kejseren var det samme som at underskrive sin egen i dødsdom. Der lå ganske vist en vagtpost lige i nærheden, men vagten var ved sådanne anledninger både blind og døv.

Kampen omkring bærestolen blev stadig voldsommere, og Atacinus tænkte pludselig, det var bedst at redde Lygia og sig selv og overlade de øvrige til deres skæbne.

Han trak hende derfor ud af bærestolen, tog hende i sine arme og forsøgte at flygte i mørket.

Men Lygia råbte højt:

"Ursus! Ursus!"

Hun var hvidklædt og let at kende. Atacinus slog netop sin egen kappe omkring hende, da han følte et frygteligt greb om sin hals, og fra den anden hånd faldt pludselig et knusende slag på hans hoved.

Han faldt øjeblikkelig som ramt af lynet.

De fleste af slaverne var enten slået til jorden, eller frelste sig ved en hastig flugt. Ursus bar Lygia afsted, fulgt af sine kammerater, som undervejs lidt efter lidt forsvandt.

Foran Vinicius' bolig samlede slaverne sig og holdt råd. De havde ikke mod til at gå ind. Lidt efter vendte de tilbage til overfaldsstedet, hvor de fandt mange døde, deriblandt Atacinus. De tog ham med sig og standsede for anden gang uden for porten.

"Gulo må gå ind," foreslog en af dem. "Blodet strømmer fra hans ansigt, som det gør fra vore, men herren holder af ham, så han kan tryggere gøre det, end nogen af os andre."

Gulo, en gammel germansk slave, som havde passet Vinicius, da han var barn, og som var gået i arv fra hans moder, Petronius' søster, svarede nu:

"Ja, jeg skal fortælle ham det, men I må følge med ind, for at hans vrede ikke skal ramme mig alene."

Vinicius var utålmodig. Han gik med hurtige skridt frem og tilbage i atriet og stod netop i begreb med at gå Lygia i møde, da der hørtes fodtrin udenfor.

Lidt efter styrtede slaverne ind, standsede ved muren, løftede hænderne i vejret og begyndte at jamre og hyle. Vinicius sprang imod dem.

"Hvor er Lygia?"

Nye jammerråb.

Så tog Gulo et skridt frem og råbte:

"Se vort blod, herre! Vi har kæmpet! Se, vi bløder!"

Men han havde ikke talt ud, før Vinicius greb en bronzelampe, og med et eneste slag knuste han slavens hoved. Så kastede han sig ned med begge hænder om sit eget hoved og skreg:

"Ve mig ulykkelige! Ve mig!"

Han blev blå i ansigtet, hans øjne rullede vildt, og med hæs, ukendelig røst råbte han:

"Pisk dem!"

"Herre! Vær barmhjertig!" råbte slaverne i kor.

Petronius rejste sig, og hans ansigt udtrykte afsky.

"Kom, Chrysothemis!" sagde han. "Hvis du ønsker at se råt kød. skal jeg indrette en slagterbod i Carinæ [Note 17)]."

De forlod atriet. Men hele natten lød slavernes jammerskrig og svøbernes slag gennem det festligt smykkede hus.

11

Vinicius sov ikke den nat. Hans raseri og hans sorg overdøvedes ikke af de piskede slavers skrig, og til sidst samlede han en ny skare slaver omkring sig og begav sig afsted for at søge efter Lygia. Men skønt han gennemstrejfede hele byen, var hans søgen frugtesløs. Han havde heller intet håb om at finde hende, men strejfede kun rundt for at få den rædselsfulde nat til at gå.

Da han ved daggry kom hjem, befalede han, at Gulos lig skulle fjernes – ingen havde endnu vovet at røre det. De slaver, som havde været med i Lygias følge, sendte han i fængsel – en straf, som var meget værre end døden.

Han kunne ikke give slip på Lygia. Han måtte, han skulle finde hende. For første gang i livet havde nogen vovet at trodse hans vilje; dette måtte hævnes.

I enkelte øjeblikke fyldtes han af et sådant raseri ved tanken på Lygia, at det grænsede til vanvid. Han måtte finde hende, han ville piske hende og trække hende ind i sit soveværelse, men i næste øjeblik længtes han således efter at høre hendes stemme og se hendes dejlige skikkelse, at han gerne ville have ligget for hendes fødder som en ydmyg slave.

Tusinde tanker og planer fløj gennem hans hoved, den ene vildere end den anden.

Pludselig slog den tanke ned i ham, at Aulus måtte have røvet hende fra ham. Han ville gå derhen, og hvis de ikke gav efter for hans trusler, ville han gå lige til kejseren og forlange, at Aulus skulle dømmes til døden. Men først skulle han tilstå, hvor han havde skjult Lygia! Ja, han vil hævne sig, selv om de frivilligt

overlader hende til ham. Med denne ene uretfærdige handling har de udslettet deres krav på hans taknemmelighed for deres omhu mod ham. Cæsar vil sikkert give ham den forlangte dødsdom over Aulus. Petronius vil desuden hjælpe ham, og kejseren nægter jo aldrig en sådan bøn fra en af sine yndlinge.

Men tænk, om kejseren selv har taget Lygia?

Alle og enhver vidste, at kejseren søgte adspredelse ved natlige overfald og optøjer. Selv Petronius deltog i disse fornøjelser. Cæsar kaldte selv disse strejftog for "perlejagt". Deres væsentlige hensigt var at gribe en kvinde, som de morede sig med at kaste op og ned på en soldaterkappe til hun besvimede. Men hvis de tilfældigvis stødte på en kvinde af sjælden skønhed, førte de hende med sig, og kejseren lod hende da enten anbringe i en af sine talrige villaer, eller også overlod han hende til en af sine yndlinge.

Dette kunne også være hændt med Lygia. Kejseren havde set hende under festen, og Vinicius tvivlede ikke på, at han havde fundet hende skøn. Det er sandt, hun havde jo været i hans egen borg, og han kunne have beholdt hende der, men kejseren foretrak altid at gå bagveje. Frygten for Poppæa kunne desuden have bevæget ham til at gå hemmeligt til værks. Den blåøjede lygier, som havde båret hende ud fra festsalen, kunne umuligt have vovet at føre hende bort.

Nej! Ingen anden end Cæsar var skyld i hans ulykke.

Det sortnede for hans øjne. Hvis det var sådan, ville Lygia være tabt for ham. Når han tænkte på, at hun skulle tilhøre Nero, forstod han først, hvor kær hun var ham, og han følte en fysisk smerte så stor, at han ønskede at slå sit hoved mod atriets vægge, indtil han døde.

Men nej! Han ville ikke dø, før han havde hævnet Lygia på den kejserlige røver. Og han tog jord i sine hænder og svor ved Erebus, Hekate og sine husguder, at han ville have hævn.

Han gav befaling til, at man skulle bære ham til kejserborgen. Han ville tale med Acte, og han begyndte at skælve ved tanken på, at han måske kunne træffe Lygia hos hende. Undervejs tumlede hans hjerne med ae vildeste hævnplaner, men da de standsede foran vogterne, havde han genvundet sin sædvanlige sindsro, og an tænkte ved sig selv, at hvis vogterne gjorde den mindste vanskelighed ved at slippe ham ind, var det, fordi Lygia befandt sig i slottet på kejserens befaling.

Men centurionen smilede venligt til ham, trådte lidt nærmere og sagde:

"Vær hilset, ædle tribun! Hvis du ønsker at gøre kejseren din opvartning, har du valgt et uheldigt øjeblik. Jeg tror ikke, han tager imod dig."

"Hvad er på færde?" spurgte Vinicius.

"Kejserens datter blev pludselig syg i går. Kejseren og Poppæa plejer hende og har tilkaldt alle byens læger."

Dette var en vigtig begivenhed. Da Poppæa skænkede ham denne datter, var kejseren ude af sig selv af glæde; og Poppæa holdt også meget af barnet, især fordi det styrkede hendes stilling over for kejseren.

Uden at bekymre sig mere om kejserdatterens helbred, meddelte Vinicius, at han blot skulle tale med Acte, hvorpå han gik ind i borgen.

Men Acte var også hos det syge barn, og han måtte vente længe, før han fik tale med hende. Ved middagstid kom hun ud.

Hendes ansigt bar spor af træthed, og hun blev endnu blegere ved synet af Vinicius.

"Acte!" råbte Vinicius og greb hendes hånd, "hvor er Lygia?"

"Det samme spørgsmål har jeg tænkt at stille dig," svarede Acte og så ham bebrejdende ind i øjnene.

Smerte og harme vekslede på Vinicius' ansigt, da han svarede:

"Hun er borte. Hun blev røvet fra mig undervejs."

Og med sammenbidte tænder fo'r han løs på den frigivne kvinde:

"Acte! Hvis du ikke vil være skyld i ubodelige ulykker, svar mig! Har kejseren taget hende?"

"Kejseren forlod ikke slottet i går."

"Ved din moders skygge, ved alle guder, er hun ikke i kejserborgen?"

"Ved min moders skygge, hun er ikke i kejserborgen, og Cæsar har ikke ranet hende. Kejserens datter har været syg siden i går, og Nero har ikke forladt hendes vugge."

Vinicius åndede lettere, da han hørte, at hans værste frygt var ubegrundet.

"Nå, så har Aulus ranet hende, og i så fald, ve ham!"

"Aulus Plautius var her i morges. Jeg talte ikke med ham, men han spurgte efter Lygia og sagde, han ville komme igen senere."

"Han ville blot afvende mistanken fra sig selv. Hvis han ikke havde vidst, hvad der var hændt, burde han have søgt Lygia i mit hus."

"Han efterlod nogle ord på en tavle, hvoraf du vil se, at han i dag morges har været i dit hus, hvor man fortalte ham, hvad der var hændt."

Hun rakte ham tavlen, og da han havde læst den, blev han siddende i mørke tanker.

"Hvad der er hændt, er hændt med Lygias vilje," sagde Acte om en stund.

"Vidste du, at hun ønskede at flygte?" udbrød Vinicius.

"Jeg vidste, hun ikke ville være din elskerinde."

"Og du – hvad har du været hele dit liv?"

"Jeg har først og fremmest været slavinde."

Vinicius rasede. Kejseren havde skænket ham Lygia. Det vedkom ikke ham, hvad hun havde været før. Han ville piske hende, og når han blev ked af hende, skulle han give hende til den ringeste af sine slaver, eller også skulle han sætte hende til at male korn i en håndkværn på en af hans ejendomme i Afrika.

Acte forstod godt, at det var hans sorg og harme, som drev ham til at bruge disse stærke udtryk. Hun blev til sidst utålmodig og spurgte, hvorfor han egentlig var kommet til hende.

Vinicius fortalte, at han var kommet for at tale med kejseren og formå denne til at sætte sine legioner i bevægelse for at finde den flygtede pige.

"Tag dig i agt, at du ikke på kejserens befaling mister hende i det øjeblik, du finder hende," svarede Acte.

Vinicius rynkede sine bryn.

"Hvad skal dette betyde?" spurgte han.

"Hør på mig, Marcus. I går, da Lygia og jeg var i haven, mødte vi Poppæa med kejserens datter, som blev båret af den afrikanske kvinde Lilith. Om aftenen blev barnet sygt, og Lilith påstår, at den fremmede kvinde i haven forheksede hende. Hvis barnet kommer sig, bliver dette glemt, men i modsat fald vil

Poppæa beskylde Lygia for trolddom, og hvis man finder hende, er der ingen redning for hende."

Der blev stille en stund, indtil Vinicius udbrød:

"Men måske hun har forhekset hende, ligesom hun har forhekset mig."

"Lilith siger, at barnet begyndte at skrige, så snart det havde passeret os. Sikkert er det, at barnet var sygt, da de bragte hende ud af haven. Marcus, du må gerne søge efter Lygia, men tal ikke med Cæsar om hende, før kejserens datter kommer sig, hvis du ikke vil nedkalde Poppæas hævn over hende. Hun har allerede grædt nok for din skyld."

"Holder du af hende, Acte?"

"Ja, jeg holder af hende."

Og der funklede en tåre i den frigivne kvindes øjne.

"Du holder af hende, fordi hun ikke har betalt dig med had, som hun har gjort med mig."

Acte så på ham, som om hun ville undersøge, om han talte oprigtigt, men så sagde hun:

"O, du forblindede mand – hun elsker dig."

Vinicius sprang op:

"Det er ikke sandt!"

Hvorledes kunne Acte vide dette! Hvad slags kærlighed er det, som foretrækker en uvis fremtid og fattigdom frem for et festligt smykket hus? Der var øjeblikke, da han selv troede, at lykken var nær, men nu vidste han, at hun vil dø med had i hjertet.

Men Acte, som ellers var så mild og forsagt, udtalte nu sin inderlige forargelse over hans opførsel.

Hvorledes havde han forsøgt at vinde Lygia? I stedet for at henvende sig til Aulus og Pomponia lod han hende ved list bringe væk fra hendes hjem. Skønt hun var en konges datter, skammede han sig ikke ved tanken om at ville gøre hende til sin elskerinde. Han havde ført hende ind i et skændslens hus og ladet hende overvære en skamløs fest. Kunne han da ikke forstå, at der findes kvinder, som er forskellige fra dem, man møder i Cæsars hus? Lygias hjerte bankede for ham, men han, Vinicius, havde slået hende med rædsel og afsky.

Underretningen om, at Lygia elskede ham, gjorde et dybt indtryk på Vinicius, og han begyndte at rette bitre bebrejdelser mod sig selv, fordi han ikke havde gjort hende til sin hustru. Og nu begyndte vreden at overvælde ham på ny, men denne gang gik det ud over Petronius. Petronius bar skylden for det hele. Men nu er det for sent. "For sent!" Det syntes ham, som om en afgrund åbnedes for ham. Han forstod kun én ting, at han måtte finde Lygia, for ellers var livet én stor ulykke.

Han svøbte sig mekanisk ind i sin toga og skulle netop til at gå uden at sige farvel til Acte, da forhænget for indgangsdøren pludselig blev trukket til side, og Pomponia Græcina stod foran ham.

Da hun så Vinicius, vendte hun sit blege, tankefulde ansigt mod ham og sagde:

"Gud tilgive dig det onde, du har gjort os og Lygia, Marcus!"

Han blev stående med bøjet hoved og med en følelse af skyld, men han kunne ikke forstå, hvad denne Gud skulle tilgive ham. Pomponia havde ingen grund til at tale om tilgivelse. Hun burde have talt om hævn.

Til sidst gik han sin vej, opfyldt af de mest modstridende følelser.

Efterretningen om kejserbarnets sygdom var spredt ud over hele byen, og folket strømmede op mod slottet for at spørge til barnets befindende. Han skyndte sig afsted uden at se til højre eller venstre, indtil han pludselig stødte voldsomt mod Petronius, som også var kommet for at spørge til kejserbarnet. Han skød Petronius til side for at komme frem, men denne holdt ham tilbage med magt.

"Hvorledes går det med barnet?" spurgte han.

"Måtte Hades svælge hende og hele dette hus!" svarede Vinicius og skar tænder.

"Stille, ulykkelige!" sagde Petronius og så sig om. "Følg med mig, så skal jeg i bærestolen fortælle dig om Lygia."

Han lagde armen om den unge tribun og førte ham med sig så hurtig som muligt.

Da de havde taget plads i bærestolen, begyndte han:

"Jeg har sat mine slaver på vagt ved porten. Jeg har beskrevet både pigen og kæmpen, som førte hende bort fra festen, for det er uden tvivl ham, som nu har ranet hende. Hvis mine slaver ikke ser hende ved nogen af portene, så ved vi, at hun fremdeles befinder sig i Rom, og da begynder vi straks at lede efter hende inden for stadens mure. Hun kan ikke have forladt byens i går, eftersom portene jo er lukkede om natten. Du kan prise dig lykkelig, at Cæsar ikke har taget hende, og jeg kan forsikre dig, at han ikke har gjort det. Der er ingen hemmeligheder for mig i kejserborgen."

Men Vinicius begyndte med brudt stemme at fortælle Petronius, hvad han havde hørt af Acte, og bad ham, at hvis han

fandt Lygia, måtte han omhyggeligt skjule hende for Poppæa. Så begyndte han at rette de heftigste bebrejdelser mod Petronius. Hvis Vinicius ikke havde lyttet til hans råd, ville han nu have været den lykkeligste mand i Rom, for da kunne han hver dag have set Lygia i hendes hjem. Og efterhånden som han talte, blev hans sindsbevægelse større og større, og til sidst kom sorgens og raseriets tårer i hans øjne.

12

Da de steg ud af bærestolen foran Petronius' hus, fik de at vide af portvagten, at ingen af de udsendte slaver endnu var vendt tilbage. Man havde sendt mad til dem og pålagt dem at holde streng opsigt med alle, som forlod byen.

"Du forstår, de er i Rom," sagde Petronius, "og vi skal nok finde dem. Men du bør også sende dine slaver ud, især dem, som var i Lygias følge, for de vil lettest kunne genkende hende."

"Jeg har givet ordre til at sende dem i fængsel!" sagde Vinicius, "men jeg skal straks tilbagekalde ordren og sende dem til portene i stedet."

Han skrev nogle ord på en vokstavle, som Petronius lod bringe til Vinicius' bolig. Så gik de ind i den indre porticus [Note 18)], hvor den guldhårede Eunike og en anden slavinde skænkede vin for dem.

"Har du blandt dine folk nogen, som kender den kæmpestore lygier?" spurgte Petronius.

"Atacinus og Gulo kendte ham, men Atacinus faldt i går aftes under kampen, og Gulo har jeg dræbt."

"Det gør mig ondt for ham," sagde Petronius. "Han har båret dig og mig i sine arme."

"Det var min hensigt at frigive ham, men tal nu ikke mere om ham. Lad os tænke på Lygia. Hvis kejserbarnet dør, vil Poppæa bilde Nero ind, at Lygia var skyld i hendes død."

Petronius tænkte sig om i lang tid, før han svarede:

"Poppæa tror som jøderne på onde ånder. Kejseren er overtroisk. Hvis vi udspreder det rygte, at onde ånder har

bortført Lygia, vil man fæste lid til vore ord, og siden hverken Cæsar eller Aulus Plautius har ranet hende, er hendes forsvinden i sandhed hemmelighedsfuld. Lygieren må have haft hjælp. Og hvor kunne han på en dag finde så mange hjælpere?"

"Slaverne hjælper altid hinanden."

"Javel. Hvis du nu spørger nogle af dine folk, om de ikke så, at onde ånder bortførte Lygia, vil de straks sværge ved Jupiter, at de så dem."

Vinicius var også meget overtroisk, og han betragtede Petronius, tydeligvis med stor forfærdelse.

"Hvis Ursus ikke kunne bortføre hende ved egen hjælp, og hvis ingen andre hjalp ham, hvem kunne så have bortført hende?" spurgte han.

Petronius lo.

"Ja, der ser du," sagde han, "dine slaver vil nok tro det, siden du selv er på vej til at tro det. Hele vor omgangskreds vil tro det samme, og når vi får fat i hende, sender vi hende ud af byen, til en villa, som enten tilhører dig eller mig."

"Men hvem kunne hjælpe hende?"

"Hendes trosfæller," svarede Petronius.

"Hvem er det? Hvilken guddom tror hun på? Jeg burde vide bedre besked om dette end du."

"Jeg er sikker på, at Pomponia har opdraget hende i samme tro, som hun selv har, men hvilken guddom hun tror på, det ved jeg ikke. I de senere år har ingen set hende bringe offer til nogen af vore guder i templerne. Man har endog beskyldt hende for at være kristen, men det er umuligt. En husret frikendte hende for denne anklage. Man siger, at de kristne tilbeder et æselhoved, at de er fjender af den menneskelige

slægt, og at de begår de afskyeligste forbrydelser. Pomponia kan ikke være kristen. Alle priser hendes dyd og ædelmodighed, og en fjende af den menneskelige slægt kunne ikke behandle sine slaver sådan, som hun gør."

"Nej, ingen steder bliver de således behandlet som hos Aulus," bemærkede Vinicius.

"Det er sandt, Pomponia nævnte for mig en gud, som skal være almægtig og nådig. Hvor hun har gjort af alle de andre, det får blive hendes sag. Men det kan ske, at denne hendes gud har mange tilhængere, og i så fald har disse hjulpet Lygia."

"Jeg vil tage med mig en blændlygte og vandre gennem byen," sagde Vinicius. "Måske finder jeg hende et eller andet sted. Jeg er syg."

Petronius så medlidende på ham. Han så virkelig ud til at være syg; hans øjne skinnede af feber, hans ansigt var ubarberet og hans hår i uorden.

"Hør på mig," begyndte Petronius. "Jeg ved, hvad jeg ville gøre i dit sted. Indtil jeg fandt den, jeg søgte, ville jeg hos en anden finde erstatning for de øjeblikkes lykke, som hun har røvet mig. Jeg så mange smukke kvinder i din villa. Nej, modsig mig ikke! Jeg ved, hvad kærlighed er, og jeg ved, at når man begærer en kvinde, kan en anden ikke have hendes plads. Men man kan sagtens more sig en stund sammen med en smuk slavinde."

"Jeg behøver ikke den slags adspredelser," svarede Vinicius.

Men Petronius havde meget til overs for sin søstersøn, og han ville gerne hjælpe til at mildne hans sorg.

"Måske dine slavinder ikke længere har nyhedens interesse," og efter skiftevis at have betragtet Eunike og Iras, lagde han hånden på den guldhårede Eunikes hofte. "Se denne yndige

pige! For nogle dage siden blev jeg for hende budt tre vidunderlige slaver fra Klazomene. Smukkere figur end hendes har end ikke selve Skopas nogen sinde mejslet. Jeg ved ikke, hvorfor jeg har været så ligegyldig for hende, for tanken om Chrysothemis holder mig ikke tilbage. Men nu skænker jeg hende til dig!"

Da den guldhårede Eunike hørte dette, blev hun dødbleg, stirrede forskrækket på Vinicius og syntes åndeløst at vente på hans svar.

Men han sprang utålmodigt op og udbrød:

"Nej, nej, jeg bryder mig ikke om hende. Jeg takker dig, men jeg kan ikke modtage hende. Jeg går ud og søger efter den anden. Lad dine slaver bringe mig en kappe med hætte."

Og han skyndte sig afsted. Petronius, som antog, at hans afsky for andre kvinder blot var forbigående, vendte sig til slavinden og sagde:

"Eunike, tag et bad, salv dit legeme og klæd dig i festdragt. Derefter går du til Vinicius' bolig."

Men hun faldt på knæ foran ham, og med foldede hænder bad hun ham om ikke at jage hende ud af huset. Hun ville ikke gå til Vinicius. Hun ville hellere udføre den ringeste gerning hos Petronius end være den øverste af Vinicius' tjenere. Petronius måtte gerne lade hende piske dagligt, når han bare ikke sendte hende bort.

Og skælvende af angst og sindsbevægelse strakte hun sine hænder mod ham, mens han forbavset lyttede til hendes ord. En slave, som nægtede at udføre en given befaling, var noget så uhørt, at Petronius fra først af ikke kunne tro sine egne øren. En rynke viste sig mellem hans øjenbryn. Hun var hjemfalden

til straf, fordi hun ikke øjeblikkelig havde udført sin herres befaling, og desuden kunne han ikke tåle modstand. Han vendte sig derfor til den knælende pige og sagde:

"Kald på Teresias og kom tilbage med ham."

Eunike rejste sig skælvende og med tårer i øjnene, og lidt efter kom hun tilbage sammen med Teresias.

"Tag Eunike med dig," sagde Petronius, "og giv hende fem og tyve piskeslag, men uden at ødelægge hendes hud!"

Da han havde givet denne befaling, gik han ind i sit bibliotek, satte sig ved et bord af rosenfarvet marmor og begyndte at skrive. Men tanken på Lygias flugt lod ham ikke i ro. Det faldt ham ind, at hvis kejseren troede, Lygia havde øvet trolddom mod barnet, kunne ansvaret falde på Petronius, som jo var den, der havde bragt Lygia ind i kejserborgen. Men han i håbede, at det ville lykkes ham at overbevise kejseren om det dumme ved en sådan overtro, og desuden stolede han også på en vis kærlighed, Poppæa altid havde næret for ham – en forkærlighed, som hun vistnok havde forsøgt at skjule, men som han alligevel havde opdaget.

Han rejste sig for at gå ind i sin spisesal, men undervejs fik han øje på Eunike, som sammen med i andre slaver stod langs væggen. Han rynkede atter sine bryn og vendte sig til Eunike:

"Har du fået din straf?"

Hun kastede sig for anden gang på knæ foran ham førte kanten af hans toga til sine læber og svarede:

"Ja, herre, jeg har fået den!"

Det lød, som om hendes stemme skælvede af glæde og taknemmelighed. Det var tydeligt, at hun betragtede piskeslagene som en indrømmelse af, at hun nu skulle få lov til

at være hos Petronius. Han opfattede det også på denne måde og forandrede sig over hendes lidenskabelige modstand.

"Elsker du nogen her i huset?" spurgte han.

Hun hævede sine blå, tårefulde øjne mod ham og svarede så sagte, at det næsten var uhørligt:

"Ja, herre."

Hun var så smuk, som hun lå der med sit gyldne hår, sine dejlige øjne og med et blandet udtryk af frygt og håb i ansigtet, at Petronius følte medlidenhed med hende.

"Hvem af disse elsker du?" spurgte han og gjorde en bevægelse hen imod slaverne.

Der fulgte intet svar på dette spørgsmål. Eunike bøjede sit hoved og forblev ubevægelig.

Petronius betragtede slaverne, blandt hvilke der var mange smukke og statelige unge mænd, men han kunne ikke læse noget på deres ansigter. Han så en tid på Eunike, som lå foran hans fødder, og gik derpå tavs ind i spisesalen.

Da han havde spist, befalede han, at man skulle bære ham hen til kejserborgen og derfra til Chrysothemis, hvor han blev til sent på aftenen. Da han kom tilbage, lod han Teresias kalde.

"Har Eunike fået piskeslagene?" spurgte han.

"Ja, hun har, herre."

"Gav jeg ingen anden befaling med hensyn til hende?"

"Nej, herre," svarede Teresias forskrækket.

"Det er godt. Hvem af slaverne elsker hun?"

"Ingen, herre."

"Hvad ved du ellers om hende?"

"Om natten forlader Eunike aldrig sit soveværelse, hvor hun bor sammen med gamle Acrisiona og Ifida. Efter at du er

færdig med din påklædning, går hun aldrig ud i badeværelserne. De øvrige slaver gør nar af hende og kalder hende Diana."

"Det er nok," sagde Petronius. "Min slægtning, Vinicius, som jeg i dag tilbød Eunike som gave, har ikke modtaget hende. Hun kan derfor blive her i huset."

"Må jeg fortælle noget mere om Eunike, herre?"

"Jeg har befalet dig at sige alt, hvad du ved."

"Alle slaverne taler om den unge Lygias flugt. Efter at du var gået, kom Eunike til mig og sagde, at hun kendte en mand, som kunne finde hende."

"Aha! Hvad er det for en mand?"

"Jeg ved det ikke, herre, men jeg tænkte, jeg burde underrette dig om sagen."

"Det er godt. Sørg for, at denne mand i morgen venter her i huset og bed så den unge tribun om, at han møder mig her til samme tid."

Teresias bøjede sig og gik ud. Men Petronius begyndte at tænke på Eunike. Først nu faldt den tanke ham ind, at den mand, Eunike havde omtalt, måske kunne være hendes elsker, og denne tanke syntes ham pludselig meget ubehagelig. Så kom han til at tænke på, at han den dag havde set nogle rynker på Chrysothemis' smukke ansigt, og dernæst syntes han, at Ponterus Capito ville have købt Eunike alt for billigt, hvis han havde fået hende for tre slaver fra Klazomene.

13

Den følgende morgen var Petronius netop færdig med sin påklædning, da Vinicius allerede indfandt sig. Det var slet ikke umuligt, at Ursus og Lygia havde forladt byen, og derfor havde Vinicius sat vagter på alle landeveje rundt om Rom. I de mindre byer havde han ladet bekendtgøre, at et par slaver var flygtet, og samtidig givet en nøjagtig beskrivelse af Ursus og Lygia, men han havde kun ringe håb om på denne måde at nå de flygtende. Da Teresias fortalte ham, at der fandtes en mand, som kunne påtage sig at finde Lygia, skyndte Vinicius sig derfor straks til Petronius' bolig, og han gav sig næppe tid til at hilse på sin onkel, før han spurgte efter den omtalte mand.

"Eunike kender ham," svarede Petronius, "og hun kommer straks for at ordne min toga."

Eunike kom ind, greb togaen og beredte sig til at kaste den over Petronius' skuldre. Hendes ansigtsudtryk var roligt, klart og glædestrålende.

Petronius så på hende, og han måtte tilstå for sig selv, at hun var meget smuk. Da hun havde lagt togaen om hans skuldre, begyndte hun at ordne dens folder. Han lagde mærke til hendes armes vidunderlige, blegrøde farve, og hendes bryst og skuldre mindede om perlens eller alabastrets gennemsigtige reflekser.

"Eunike," begyndte han, "er den mand kommet, som du nævnte i går?"

"Ja, herre."

"Hvad er hans navn?"

"Chilo Chilonides."

"Hvem er han?"

"En læge, en vismand og sandsiger, som kan læse menneskenes skæbne og forudsige deres fremtid."

"Har han da forudsagt din fremtid?"

"Ja, herre."

"Hvad har han sagt?"

"At smerte og lykke vil falde i min lod."

"Smerten skaffede Teresias dig i går. Lykken burde derfor følge efter."

"Den er allerede kommet, herre."

"Hvorledes?"

"Jeg bliver jo her," svarede hun hviskende.

Petronius lagde sin hånd på hendes gyldne lokker.

"Du har ordnet min toga smukt i dag. Jeg er fornøjet med dig, Eunike."

Hendes øjne strålede af glæde ved hans berøring og ved hans venlige ord.

Ude i atriet traf de Chilo Chilonides, som bøjede sig dybt for de to mænd. Petronius smilede, da han huskede sin mistanke fra i går. Denne mand kunne ikke være Eunikes eller nogen anden elsker. Han så ikke ud til at være gammel, men hans hår var gråsprængt, og han var en smule pukkelrygget. Hans ansigt mindede lidt om en abe og lidt om en ræv. Hans hele ydre var forsømt og bar præg af drankeren.

Da Petronius fik øje på denne lidet tiltalende skikkelse, kom han uvilkårligt til at huske på Homers Thersites, hvorfor han hilste ham med en håndbevægelse og følgende spøgefulde ord:

"Vær hilset, guddommelige Thersites! Hvorledes er det med de pjalter, Ulysses gav dig i Troja, og hvorledes har han det i de

elysæiske marker?"

"Ædle herre," svarede Chilo, "Ulysses, den viseste af de døde, sender ved mig en hilsen til Petronius, den viseste af de levende, og beder ham dække mine pjalter med en ny kappe."

"Ved Hekate Triformis!" udbrød Petronius, "dette svar fortjener en ny kappe."

Men den utålmodige Vinicius afbrød samtalen og spurgte:

"Ved du også, hvad du påtager dig?"

"Når hele tjenerskabet i to fornemme huse ikke taler om noget andet, og når det halve Rom gentager nyheden, er det ikke vanskeligt at vide besked," svarede Chilo. "Jeg skal påtage mig at finde den forsvundne pige, hvis hun er i byen, eller opgive dig hendes tilflugtssted, hvis hun har forladt den."

"Det er godt," sagde Vinicius, som syntes om det korte og enkle svar. "Hvilke midler har du til at gøre dette?"

"Du har midlerne, herre; jeg har klogskaben," svarede Chilo.

Petronius smilede også, for han var fuldstændig tilfreds med sin gæst.

"Denne mand kan nok finde pigen," tænkte han.

Vinicius rynkede brynene og sagde:

"Hvis du bedrager mig for en smule fortjeneste, vil jeg lade dig piske."

"Jeg er filosof, herre, og en filosof er ikke pengegrisk."

"Ja så, du er filosof også?" spurgte Petronius. "Eunike fortalte mig, at du er læge og sandsiger. Hvorfra kender du egentlig Eunike?"

"Hun søgte min hjælp. Min berømmelse havde nået hende."

"Hvad slags hjælp ønskede hun?"

"Hjælp i kærlighed, herre. Hun ønskede helbredelse for ulykkelig kærlighed."

"Helbredte du hende?"

"Jeg gjorde mere, herre. Jeg gav hende en amulet, som sikrer gensidighed. I Paphos på øen Cypern er der et tempel, af hvilket en del er forbeholdt Venus. Jeg gav hende to tråde af Venus' bælte, indesluttede i en mandelskal."

"Hvornår vil du så begynde efterforskningen?" spurgte Vinicius utålmodigt.

"Jeg er allerede begyndt på den," svarede Chilo. "Jeg kender alle slaverne i hvert eneste hus her i byen, jeg har deres fortrolighed, og jeg ved, hvad der foregår over alt, i husene, på gaderne og i de hemmelige skjulesteder. Jeg mangler blot en del våben."

"Af hvad slags?" spurgte Vinicius forbavset.

Grækeren strakte den ene hånd ud, mens han med den anden lod, som om han talte penge.

Vinicius kastede en pung til ham, og grækeren tog den i luften, skønt der manglede to fingre på hans højre hånd.

Han kastede Vinicius et lynsnart blik og sagde:

"Jeg ved mere, end du tror. Jeg ved, at Aulus ikke har bortført pigen, for jeg har talt med hans slaver. Jeg ved, at hun ikke er i kejserborgen, for alle er beskæftiget med kejserens datter, og det er muligt, at jeg gætter, hvorfor I hellere vil søge efter pigen ved min hjælp end ved at sammenkalde Cæsars soldater. Jeg ved, at hun bortførtes af en slave fra samme land som hun selv. Han kunne ikke få nogen slaver til at hjælpe sig, for ingen af dem ville kæmpe mod dine slaver. Og derfor har han søgt hjælp hos sine trosfæller."

"Der kan du høre, Vinicius," sagde Petronius. "Har jeg ikke sagt dig det samme?"

"Det er en stor ære for mig," sagde Chilo, som på ny vendte sig til Vinicius. "Pigen tilbeder den samme guddom som Pomponia. Jeg har ikke kunnet få vide, hvad slags gud det er, eller hvad hans tilbedere kaldes. Hvis jeg bare vidste det, skulle jeg snart slutte mig til dem og vinde deres fortrolighed. Men du har jo tilbragt flere dage hos Aulus. Kan du ikke give mig underretning om det, herre?"

"Det kan jeg ikke," svarede Vinicius.

"Har du ikke hos Aulus set nogen statue, noget alter, noget tegn eller nogen amulet på Pomponia eller Lygia? Har du ikke set dem gøre hemmelighedsfulde tegn til hinanden?"

"Tegn? Vent lidt; jeg så engang, at Lygia tegnede en fisk i sandet."

"En fisk? Aha! Godt. Gjorde hun tegnet flere gange?"

"Nej, kun en gang."

"Og du er sikker på, hun tegnede en fisk?"

"Ja," svarede Vinicius, hvis nysgerrighed var vakt. "Forstår du, hvad det betyder?"

"Om jeg forstår!" udbrød Chilo. Og mens han til afsked bøjede sig dybt, tilføjede han:

"Måtte lykkens gudinde skænke jer begge sine rigeste gaver, ædle herrer!"

"Du kan lade dig bringe en kappe," sagde Petronius.

"Ulysses takker på Thersites' vegne," sagde grækeren, bøjede sig endnu en gang og gik.

"Hvad synes du om den ædle vismand?" spurgte Petronius.

"Han vil sikkert finde Lygia," svarede Vinicius glad, "men hvis der fandtes et kongerige, bestående af kæltringer, burde han være selvskreven som konge der."

Men Chilo Chilonides svøbte sin nye kappe om sig og raslede med sine nyvundne penge.

"Jeg må gå til Sporus," sagde han ved sig selv, "og ofre lidt vin til lykkens gudinde. Endelig har jeg fundet, hvad jeg søgte. Han er ung, gavmild og villig til at ofre sin halve formue for den lygiske sangfugl. Det er netop en sådan mand, jeg behøver. Men det er bedst at være forsigtig med ham, for jeg bryder mig ikke om den måde, han rynker sine bryn på. Men her har vi Sporus, den kæltring. I hans vinstue håber jeg at få vide, hvad Lygia mente med fisketegnet."

Under denne enetale trådte han ind i vinstuen, hvor han bestilte et bæger vin. Da han så værtshusholderens mistroiske blik, tog han en guldmønt frem fra sin pung, og idet han lagde den frem på bordet, sagde han:

"Sporus, jeg har arbejdet hele dagen sammen med Seneca, og denne gav han mig til løn."

Sporus skyndte sig at anbringe vinen foran Chilo. Denne dyppede sine fingre i den, tegnede en fisk på bordet og sagde:

"Ved du, hvad dette betyder?"

"En fisk? Nu vel – en fisk? Ja, det er en fisk."

"Du er dum, skønt du hælder så meget vand i vinen, at du godt kunne finde en fisk i den. Dette er et symbol, som på filosoffernes sprog betyder "lykkens smil." Hvis du havde gættet det, kunne du også have gjort din lykke. Hvis du ikke ærer filosofien, vil du snart miste en god kunde – min personlige ven

Petronius har for resten anbefalet mig at søge en anden vinstue."

14

I flere dage efter denne samtale var Chilo som forsvundet fra byen. Vinicius blev endnu ivrigere efter at finde Lygia, siden Acte havde fortalt ham om hendes kærlighed til ham, og han begyndte selv at søge.

Kejserens datter var fremdeles betænkeligt syg, og trods alle lægernes anstrengelser, trods bønner og ofringer og de vises trolddomskunster døde barnet efter en uges forløb. Hele hoffet og byen blev sænket ned i den dybeste sorg. Kejseren havde ved barnets fødsel været ude af sig selv af henrykkelse. Nu var han ude af sig selv af sorg, låste sig inde i sine værelser og nægtede at spise på to dage. Han ville ikke modtage nogen af dem, som var kommet for at bevidne ham sin deltagelse og sorg. Senatet trådte sammen, og det døde barn erklæredes for at være en guddom. Man besluttede at oprette et tempel til hendes ære og ansætte en præst i hendes tjeneste. I alle templer blev foretaget ofringer til ære for den afdøde. Utallige statuer blev støbt af kostbare metaller. Begravelsen var et vidunder af pragt og højtideligt alvor, og folket undrede sig over kejserens oprigtige sorg. Man græd med ham, strakte hænderne ud for at få gaver, og først og fremmest morede man sig over dette enestående skuespil.

Petronius følte sig meget urolig. Hele Rom vidste, at Poppæa troede, at trolddomskunster var skyld i barnets død. Heri understøttedes hun af lægerne, som på denne måde ville bortforklare deres egne forgæves anstrengelser. Præsterne og troldmændene gjorde det samme, og folket delte naturligvis

deres opfattelse. Petronius glædede sig over Lygias flugt, og da sørgecypressen blev fjernet fra pladsen foran slottet, begav han sig op til kejserborgen for at tale med Nero.

Han kendte Nero og vidste, at skønt kejseren ikke troede på trolddomskunster, ville han lade, som om han troede på dem for at lade sin hævn gå ud over en i eller anden.

Petronius tvivlede på, at kejseren var i stand til at nære nogen sand og dyb kærlighed, selv når det gjaldt hans eget barn, og dette var også tilfældet. Med forstemt ansigt og stirrende øjne lyttede Nero til hofmændenes og senatorernes deltagende ord.

Skønt han sørgede, var det tydeligt, at han stadig tænkte på, hvilket indtryk hans sorg gjorde på andre. Han indtog en teatralsk stilling, gjorde af og til en fortvivlet bevægelse eller stønnede dybt, men da han fik øje på Petronius, sprang han op med et hyl.

"Du er skyld i hendes død!" skreg han. "På din tilskyndelse kom den onde ånd ind i borgen – den onde ånd, som med et eneste blik trak livet ud af hendes bryst! Ve mig! Gid mine øjne aldrig havde set Helios' lys. Ve mig! Ve!"

Han hævede sin røst endnu højere og udstødte fortvivlelsens råb, men Petronius strakte hånden ud, greb det silketørklæde, som Nero altid bar om halsen, lagde det over kejserens mund og sagde højtideligt:

"Herre, Rom og hele verden er lammet af smerte, men bevar du din stemmes velklang for os!"

De tilstedeværende blev forbavsede; Nero selv blev forbløffet og tav. Petronius var den eneste, som forblev fuldstændig rolig. Han huskede desuden, at Terpnos og Diodoros havde ordre til

at lukke Cæsars mund, når han hævede sin stemme så højt, at den udsattes for fare.

"Min kejser!" fortsatte han med samme højtidelige alvor, "vi har lidt et uerstatteligt tab; lad os dog få lov at beholde denne trøstens skat."

Neros læber skælvede, og tårerne strømmede fra hans øjne. Pludselig lagde han hænderne på Petronius' skuldre, støttede sit hoved til hans bryst og sagde:

"Du var den eneste af dem alle, som tænkte på dette – du alene, Petronius! Du alene!"

Tigellinus blev gul af misundelse, men Petronius fortsatte:

"Gå til Antium! Der kom hun til verden; der fik du del i glæden, og der vil du også få del i trøsten. Lad søluften forfriske din guddommelige hals; lad dine lunger indånde den fugtige luft. Vi, dine hengivne tjenere, vil følge dig over alt, og når vi lindrer din smerte med vort venskab, vil du trøste os med sang."

"Du har ret!" svarede Nero. "Jeg vil skrive en hymne til hendes ære og sætte musik til den."

Hans nedslåede sindsstemning forsvandt lidt efter lidt, og han begyndte at tale om fremtiden, om sine rejser, om en kunstudstilling, ja endog om den festlige modtagelse, man måtte berede den armeniske konge Tiridates, som havde lovet at aflægge et besøg i Rom.

Tigellinus var rasende; han og Petronius havde længe stået på en spændt fod angående den første plads i kejserens hjerte, men Petronius gik altid af med sejren i alle deres sammenstød på grund af sin overlegne forstand og sin snarrådighed.

Således gik det også denne gang. Tigellinus forsøgte ganske vist at bringe talen hen på trolddomskunster, men Petronius

spurgte straks, om han da troede, at guderne kunne være udsat for den slags.

"Guderne er alt for mægtige til at være udsat for trolddom," svarede hofmanden.

"Vil du da påstå, at kejseren og hans familie ikke også hører til gudernes slægt?" spurgte Petronius.

Hertil vidste den slebne hofmand ikke, hvad han skulle svare. Tigellinus måtte finde sig i at se på, at de fleste hoffolk og senatorer atter begyndte at indsmigre sig hos Petronius, fuldt og fast forvisset om, at han herefter ville være kejserens specielle yndling i endnu højere grad end før.

Da Petronius forlod kejserborgen, begav han sig lige hen til Vinicius, som han fortalte om sit sammenstød med kejseren og Tigellinus.

"Det er lykkedes mig at afvende faren ikke alene fra Aulus Plautius, Pomponia og os, men også fra Lygia, og jeg har overtalt vor rødskæg, den abe, til at rejse til Antium og derfra til Napoli eller Bajæ. Jeg ved, at han endnu ikke har vovet at optræde offentligt på teatret, men jeg har længe vidst, at han agter at gøre det i Napoli. Han drømmer også om Grækenland, hvor han vil synge i de største byer, og så vil han holde sit triumfindtog i Rom, belæsset med grækernes laurbær. I al den tid vil vi uhindret kunne søge efter Lygia og bringe hende i sikkerhed. Men har vor ædle filosof ikke været her endnu?"

"Din ædle filosof er en bedrager. Ham får vi aldrig at se mere."

"Jeg har bedre tro på hans forstand, om ikke på hans ærlighed. Du har givet ham penge. Han kommer derfor igen for

at få flere penge. Du bør imidlertid ikke give ham mere, før han bringer dig bestemte oplysninger. Har du selv foretaget noget?"

"Mine to frigivne mænd, Nymphidius og Demas, søger efter hende med tres slaver. Den slave, som finder hende, har løfte om sin fulde frihed. Jeg har sendt spejdere langs alle landeveje, som fører fra Rom, og selv strejfer jeg dag og nat omkring i byen i håb om et tilfældigt møde."

"Når du hører noget nyt, lad mig da få vide det, for jeg må rejse med Cæsar til Antium."

"Det skal jeg."

I dette øjeblik meldte en slave, at Chilo Chilonides bad om at komme til at tale med husets herre, og Vinicius befalede, at han øjeblikkelig skulle føres ind.

Efter at Chilo ærbødigt havde hilst på de to herrer, spurgte Vinicius med påtaget ro:

"Hvad godt bringer du?"

"Første gang jeg kom, bragte jeg dig håb, herre. Denne gang bringer jeg dig vished for, at pigen vil blive fundet."

"Det vil sige, at du endnu ikke har fundet hende?"

"Ja, men jeg har fundet betydningen af det tegn, hun gjorde. Jeg ved, hvem der frelste hende, og jeg kender navnet på den gud, hvis tilhængere har skjult hende."

Vinicius var lige ved at springe op fra stolen, men Petronius lagde sin hånd på hans skulder, vendte sig til Chilo og bad ham fortsætte.

"Er du sikker på, at hun tegnede en fisk i sandet?"

"Ja," svarede Vinicius.

"Så er hun en kristen, og de kristne har bortført hende."

Der blev ganske stille i værelset.

"Hør på mig, Chilo," sagde Petronius. "Min søstersøn har lovet dig en betydelig pengesum, hvis du finder pigen, men et lige så stort antal piskeslag, hvis du narrer ham."

"Men pigen er en kristen, herre," skreg grækeren.

"Vent lidt, Chilo. Vil du indbilde os, at Pomponia og Lygia tilhører disse fjender af den menneskelige slægt, disse folk, som forgifter brønde og fontæner, tilbeder et æselhoved, myrder småbørn og fører et ryggesløst liv? Tænk dig om, Chilo, før du fremkommer med en sådan anklage!"

Chilo strakte armene ud med en undskyldende og beklagende bevægelse og sagde derpå:

"Herre, vil du sige følgende ord på græsk: Jesus Kristus, Guds søn, Frelseren."

"*Jesous Christhos, Theou Uious, Soter*. Nuvel, jeg har sagt det."

"Tag de første bogstaver af hvert af disse ord og sæt dem sammen."

"*Ichthus* – fisk!" udbrød Petronius forbavset.

"Ja netop, og dette er grunden til, at en fisk er blevet de kristnes kendetegn," sagde Chilo, "og derfor er Lygia også en kristen."

"Så skulle altså Pomponia og Lygia tilhøre en sekt, som forgifter brønde, myrder børn og fører et letfærdigt liv!" råbte Petronius. "Dette er dårskab. Hvis en fisk er de kristnes symbol, og hvis disse to kvinder er kristne, da er de kristne ikke, hvad man anser dem for."

"Du taler som selve Sokrates, herre!" svarede Chilo. "Hvem kender de kristnes religion? Da jeg for tre år siden rejste fra Napoli her til Rom, traf jeg sammen med en mand ved navn

Glaucus, som var kristen, men som alligevel var en god og dygtig mand; det kan jeg bevidne."

"Er det denne mand, som har lært dig, hvad fisken betyder?"

"Nej, herre. Uheldigvis var der undervejs nogen, som stødte en kniv i brystet på den hæderlige gamle mand, og hans hustru og barn blev bortført af slavehandlere. Jeg forsvarede dem, så godt jeg kunne, og mistede derved to fingre, men der hænder jo ofte mirakler blandt os kristne, og derfor håber jeg, at de to fingre vil vokse ud igen."

"Hvad hører jeg? Er du selv blevet en kristen?"

"Ja, i går, ædle herre, i går! Og nu bliver jeg den ivrigste af dem alle sammen – så ivrig, at de fortæller mig alle deres hemmeligheder, og da skal jeg nok snart få at vide, hvor de holder pigen skjult. Jeg håber, kristendommen vil vise sig mere indbringende for mig, end filosofien har været. Imidlertid har jeg aflagt det løfte til Merkur, at hvis han hjælper mig at finde pigen, vil jeg ofre ham to smukke kvier med forgyldte horn."

"Din nye kristendom og den gamle filosofi hindrer dig altså ikke i at tro på Merkur?"

"Jeg tror altid på den, jeg behøver at tro på. Men uheldigvis fordrer han de to kvier på forskud, og dette er mere, end jeg har råd til – hvis da ikke den ædle Vinicius vil give mig et lille forskud på den lovede belønning –"

"Ikke det mindste, Chilo," svarede Petronius. "Min søstersøn vil ikke spare på sine belønninger, når du finder Lygia eller kan opgive os hendes skjulested, men Merkur må give dig henstand så længe, skønt jeg ikke undrer mig over, at han nærer mistro til dig."

"Hør mig, ædle herre! I de sidste dage har jeg gået så meget, at mine fødder er ganske ømme. Jeg har gået til vinstuerne for at tale med folk, jeg har besøgt bagerier, slagterbutikker og fiskere. Jeg har spillet terninger og tabt penge, jeg har talt med æseldrivere og været på gravlundene, og ved I hvorfor? Overalt har jeg tegnet fisk for at høre, hvad folk ville sige, når de så dette tegn. Længe var det rent forgæves, men til sidst stødte jeg på en gammel slave, som trak vand op af en brønd. Han græd, og da jeg spurgte om årsagen til hans sorg, fortalte han, at han længe havde sparet penge sammen for at løskøbe sin søn. Hans herre, Pansa, tog pengene, men gav ikke sønnen fri. "Men Guds vilje ske!" sluttede den gamle slave. Jeg fik da en tanke, dyppede min finger i vand og tegnede en fisk for ham. "Jeg er også kristen," sagde han. Jeg begyndte derpå at spørge ham ud, og den ærlige gamle sjæl fortalte mig alt muligt. Jeg beklagede mig, fordi jeg ikke kendte nogen af trosfællerne, eftersom jeg netop var kommet fra Napoli. Han undrede sig over, at de kristne i Napoli ikke havde sendt breve med mig til deres brødre i Rom, men jeg forklarede ham, at brevene var blevet stjålet fra mig på landevejen. Så bad han mig komme ned til floden ved nattetid. Han skulle da gøre mig kendt med brødre, som ville føre mig til menighedens ældste og til forsamlingsstedet. Jeg blev så glad, at jeg straks gav ham de penge, han behøvede til at løskøbe sin søn, for jeg vidste, at den ædle Vinicius ville betale mig det dobbelte beløb tilbage."

"I din beretning svømmer sandheden oven på løgnen som olie på vandet," udbrød Petronius. "Du har vistnok bragt vigtige efterretninger. Bland dem blot ikke op med så megen løgn!

Hvad hedder den gamle mand, som fortalte dig, at de kristne vedkendte sig fisken som symbol?"

"Euricius. Han mindede mig så stærkt om Glaucus, som jeg forsvarede mod mordere, og det var sikkert derfor, jeg blev så rørt."

"Det er muligt, men du lyver, når du siger, at du har givet ham penge."

"Men jeg hjalp ham at hejse vand op af brønden, og jeg talte venligt med ham om hans søn. Nej, det er for resten sandt, jeg gav ham ingen penge, eller rettere sagt, jeg gav ham dem i tankerne, men det burde jo også være tilstrækkeligt. Tænk, hvor hurtigt jeg ville have vundet de kristnes tillid, om jeg havde haft disse penge at give ham – og derfor kommer jeg her for at få dem."

Petronius vendte sig til sin søstersøn:

"Lad ham få fem tusinde sestertier – men kun i tankerne!"

"Jeg skal lade en ung mand følge med dig med de fornødne penge," sagde Vinicius. "Du fortæller Euricius, at han er din slave, og så tæller du pengene op for den gamle, så den anden ser på det. Du skal selv få det samme beløb for dine vigtige nyheder. I aften kan du hente slaven og pengene."

"Du betaler som selve Cæsar!" råbte Chilo begejstret. "Men tillad mig i aften blot at hente pengene og ikke slaven. Fred være med jer! Dette er de kristnes hilsen. *Pax vobiscum!*"

15

Petronius til Vinicius:

"Fra Antium sender jeg dig dette brev med en pålidelig slave, og skønt din hånd er mere vant til at føre sværdet end pennen, håber jeg dog, du svarer med samme bud. Jeg efterlod dig på et godt spor og fuld af håb, og jeg antager derfor, at du nu har fået dine ønsker opfyldte.

Mere end en gang når jeg tænker på livets tomhed, usikkerhed og tristhed, så falder det mig ind, at du måske har valgt den bedre del, og at det eneste, som det lønner sig at fødes og leve for, er krig og kærlighed.

Du har været heldig i krigen; vær derfor også heldig i kærlighed, og hvis du ønsker at høre, hvad der foregår ved Cæsars hof, vil jeg af og til underrette dig om det. Vi opholder os i Antium og plejer vor guddommelige stemme, vi nærer fremdeles det samme had til Rom, agter at opholde os i Bajæ i vinter og at optræde offentligt i Napoli, hvis græske indbyggere vil sætte mere pris på os end ulveynglen ved Tiberens bredder.

Vi sørger fremdeles over det kejserlige barn; vi synger hymner til hendes ære af egen komposition; vi udstiller vor sorg i billedhuggerarbejde og passer nøje på, at vi tager os godt ud. Hele kejserens hof er her, foruden ti tusinde tjenere og fem hundrede æselhopper, i hvis mælk Poppæa bader sig. Af og til morer vi os. Sporus spillede forleden dag terninger med Senecio og tabte sin hustru.

Torquatus Silanus har for Eunike budt mig fire kastanjebrune væddeløbsheste, som sikkert vinder prisen i år. Jeg modtog ikke tilbuddet. Jeg er også taknemmelig, fordi du ikke modtog hende.

Som du ved, havde vi ventet besøg af Tiridates; imidlertid har Vologeses skrevet et fornærmeligt brev. Fordi han har sejret i Armenien, beder han, at landet må blive overladt ham som formynder for Tiridates, for ellers vil han ikke overgive det. Vi har derfor bestemt os for krig. Corbulo vil få den samme feltherremyndighed, som Pompejus Magnus havde i krigen med sørøverne. Nero betænkte sig en tid. Han er bange for, at Corbulos krigsry skal blive for stort.

Tigellinus viser mig åbent uvenskab. Han og vor rødskæg vil nok engang forstå hinanden fuldt ud, og så kommer min tur. Imidlertid må vi more os. Takket være kejseren, føler man undertiden foragt for sig selv. Underret mig om dit helbred, din kærlighed. Farvel."

Vinicius til Petronius:

Lygia er endnu ikke fundet! Hvis jeg ikke snart håbede at finde hende, ville du ikke få noget svar på dit brev, for når en mand er ked af livet, har han ikke lyst til at skrive breve. Jeg ønskede at få vide, om Chilo bedrog mig, og da han kom for at hente pengene, kastede jeg en militærkappe over mig og fulgte efter ham og slaven. Da de kom ned til floden, skjulte jeg mig i nærheden og så nu, at Chilo

nærmede sig til en del folk, som lossede varer fra en båd. Han begyndte at tale med en gammel mand, som knælede foran ham, mens de øvrige omringede dem med beundrende tilråb. Jeg så, han gav Euricius en pung, og at den gamle rakte hænderne i vejret og bad. En ung mand knælede ved hans side. Det var øjensynlig hans søn. Chilo velsignede de to knælende skikkelser og gjorde tegn i luften i form af et kors, som de vistnok alle sammen ærer, for de faldt alle på knæ.

Dette hændte tolv dage efter din afrejse. Siden har Chilo været mange gange hos mig, og han påstår, at han har vundet stor indflydelse hos de kristne. Men der er en mængde af dem her i Rom. Desuden er de meget forsigtige, og dette er grunden til, at han endnu ikke har fundet Lygia.

Han har også fået at vide, at de har deres møder uden for byen i tomme huse og undertiden i sandgrave. Når Chilo opdager deres tilflugtssteder, går jeg med ham, og hvis jeg ser Lygia, sværger jeg ved Jupiter, at hun ikke skal undgå mig flere gange.

Chilo har ikke lyst til at tage mig med, men jeg vil ikke være uvirksom hjemme. De kristne samler sig om natten, men jeg er sikker på, jeg skulle kende Lygia, selv om hun var forklædt og tilsløret.

Chilo kommer i morgen, og da går vi sammen. Jeg tager våben med mig. Jeg er sikker på, at hun er her i byen – og måske ikke så langt borte. Du siger, jeg har valgt den bedre del. Jeg har valgt lidelser og sorg. Jeg længes og venter. Livet er uudholdeligt her hjemme i mit eget hus. Farvel!"

16

Men Chilo dukkede ikke op, og Vinicius vidste til sidst ikke, hvad han skulle tro. Han var fra barnsben af vant til at sætte sin vilje igennem i alle ting, og han tålte ikke modstand eller udsættelser. Det faldt ham derfor vanskeligt at være tålmodig, og han kom i vildt oprør ved tanken på sin afmagt og sin uvirksomhed.

Han følte sig ikke vel. Han blev en grusom og uretfærdig herre, som i tide og utide straffede sine slaver så hårdt og skånselsløst, at de i hemmelighed begyndte at hade ham.

Den eneste han behandlede hensynsfuldt, var Chilo, for han var bange for, at grækeren skulle indstille sine efterforskninger. Og da Chilo forstod dette, blev han mere og mere fordringsfuld. I begyndelsen talte han forhåbningsfuldt til Vinicius, men snart begyndte han at opdage vanskeligheder og erklærede, at man endnu ikke var kommet langt med undersøgelserne.

Efter flere dages forløb indfandt han sig endelig, med et ansigt så nedslået og trist, at den unge mand blegnede og næppe havde mod til at spørge:

"Er hun ikke blandt de kristne?"

"Jo, det er hun, herre," svarede Chilo, "men jeg fandt Glaucus imellem dem."

"Hvem er Glaucus?"

"Har du glemt den mand, jeg rejste sammen med fra Napoli til Rom, og som jeg forsvarede mod røvere? Under forsvaret mistede jeg disse to fingre, mens røverne stødte kniven i hans bryst og bortførte hans kone og barn. Jeg har begrædt ham

længe. Men ak! nu finder jeg, at han stadig lever og tilhører de kristnes forsamling i Rom."

"Hvis du forsvarede ham, burde han jo være taknemmelig og hjælpe dig."

"Ikke engang guderne er taknemmelige for evigt, og hvorledes kan man da forlange, at menneskene skal være det? Han er en gammel mand, hvis hukommelse er svækket af alderdom og sorg, og hans trosfæller har fortalt mig, at han beskylder mig for at have stået i forbund med røverne. Det er den belønning, jeg får for tabet, af mine fingre."

"Jeg er sikker på, at han har ret," svarede Vinicius.

"Så ved du mere end han, herre, for han formoder bare, at det er sådan. Jeg er alligevel overbevist om, at han vil hævne sig på mig, så snart han får anledning til det, men heldigvis kender han ikke mit navn, og da vi mødtes i forsamlingen, lagde han ikke mærke til mig."

"Ja, hvad angår dette mig? Fortæl mig, hvad du ved om Lygia!"

"Det angår jo ikke dig, herre, men det er lige så vigtigt for mig som livet selv. Jeg vil hellere give afkald på den lovende belønning end udsætte mit liv for fare."

Men Vinicius nænnede sig med et truende udtryk og sagde:

"Hvorfor tror du, at dit liv er mere truet af Glaucus end af mig? Hvad skulle hindre mig i at begrave dig i min have i nat?"

Chilo forstod, at han måtte vogte sin tunge.

"Jeg skal søge efter hende, herre, og jeg skal nok finde hende," skreg han i største forfærdelse.

Han ventede en stund, indtil han så, at Vinicius var blevet lidt roligere; da fortsatte han med klynkende stemme:

"Det er vanskeligt at søge efter Lygia, så længe Glaucus er i live. Jeg kan møde ham over alt, og hvis jeg træffer ham, er jeg fortabt."

"Hvad agter du så at gøre?" spurgte Vinicius.

"Aristoteles lærer os, at de mindste ting må ofres for de større, og vi ved jo, at alderdommen er en stor byrde. Alderdom og ulykker har længe hvilet som en byrde på Glaucus, og jeg tænker, han vil betragte døden som en befrier."

"Sig frem, hvad ønsker du?"

"Herre, jeg ønsker at få ryddet Glaucus af vejen, for så længe han lever, kan jeg ikke uden fare fortsætte mine undersøgelser."

"Så lej da nogle mænd til at slå ham ihjel. Jeg skal betale dem."

"Nej, ædle tribun! Det går ikke an. Tænk, om en af vogterne greb morderne på frisk gerning! De ville da fortælle, hvem der havde lejet dem, og du ville bare få ubehageligheder. Mig derimod kan de ikke forråde, for jeg siger ikke mit navn. Du gør galt, hvis du ikke stoler på mig, for ved hjælp af min gode forstand skal jeg nok klare sagen."

"Hvor meget behøver du?"

"Tusinde sestertier, for du må huske på, at jeg må hverve ærlige røvere, som udfører sit arbejde godt. Og godt arbejde må betales godt. Desuden må du betale lidt mere for at slukke min sorg over Glaucus. Hvis jeg i dag får et tusinde sestertier, så vil Glaucus' sjæl om to dage være i Hades. Jeg skal leje folkene allerede i dag og fortælle dem, at for hver dag, Glaucus lever, vil jeg trække hundrede sestertier fra."

Vinicius lovede ham den omtalte sum, forbød ham at nævne Glaucus' navn og spurgte for resten, om Chilo ikke havde andet nyt at fortælle.

Men Chilo havde endnu ikke set Lygia; de kristne betragtede ham imidlertid som en, der tilhørte deres egen sekt, og siden han løskøbte Euricius' søn, ærede de ham højt. De kristne havde også fortalt ham, at deres store lovgiver, Paulus fra Tarsos, sad i fængsel i Rom, og han havde bestemt sig til at gøre denne mands bekendtskab. Men allermest glædede han sig, fordi en af Kristi disciple, som af Kristus var tildelt den øverste myndighed over de kristne, ventedes til Rom hvert øjeblik. Alle de kristne længtes efter at komme til at se og høre ham. Efter hans ankomst ville der blive holdt en hel række møder, som Vinicius uden fare kunne overvære, da det ville være let at skjule sig i menneskemasserne. De kunne da være sikre på at finde Lygia.

Chilo fortalte videre, at han aldrig havde set, at de kristne førte noget letsindigt liv; han troede heller ikke, de var fjender af den menneskelige slægt, eller at de spiste småbørn. Nej, han havde ikke set noget sådant, og så vidt han vidste, opfordrede deres religion dem ikke til at begå forbrydelser, men opmuntrede dem snarere til at tilgive fornærmelser. Skønt Vinicius' følelser for Lygia undertiden gik over til had, følte han alligevel en lettelse, da han hørte, at de kristnes religion hverken var forbryderisk eller afskrækkende. Men en ubestemt følelse sagde ham, at det netop var denne nye, hemmelighedsfulde lære, som frembragte kløften mellem ham og Lygia; af den grund begyndte han samtidig at frygte og at hade denne nye religion.

17

Der var en hel del sandhed i Chilos beretning. Han havde i sin tid forrådt Glaucus, solgt ham til røvere, berøvet ham hans familie og hans ejendele og overleveret ham til mordere. Men disse erindringer havde hidtil ikke foruroliget ham, for han havde forladt manden i døende tilstand og var sikker på, at han ikke længere befandt sig blandt de levendes tal. Chilo havde ikke tænkt, at Glaucus nogensinde skulle blive rask og komme til Rom. Da han derfor opdagede ham i de kristnes forsamling, blev han virkelig forskrækket. Men Vinicius gjorde ham endnu mere forfærdet ved sine trusler.

Han forstod, at han måtte vælge mellem frygten for Glaucus og den mægtige patriciers hævn, og skønt hans feje natur veg tilbage for en blodig fremgangsmåde, fandt han det nødvendigt at dræbe Glaucus ved hjælp af lejede mordere.

Han følte en vis modbydelighed for Roms berygtede kæltringer og røvere og vidste, at disse var farlige folk, som sikkert ville påtage sig arbejdet, modtage forskud og derpå true ham til at udlevere den hele sum på forhånd, hvis han ikke ville overleveres i retfærdighedens hænder.

Nej, så troede han nærmere, at de kristne måtte kunne hjælpe ham.

I denne hensigt gik han lige til Euricius, som han vidste, var ham hengiven med liv og sjæl. Men da han af naturen var forsigtig, tænkte han ikke engang på at røbe sine virkelige planer.

Efter sin søns befrielse havde Euricius i nærheden af Cirkus Maximus lejet en lille bod, hvor han solgte oliven, bønner og honningvand til de tilskuere, som gik til cirkus. Chilo forklarede, at han behøvede en del kraftige og modige folk, som kunne afværge en stor fare, der ikke alene truede ham, men alle de kristne. Ganske vist var han en fattig mand, siden han havde givet alt, hvad han ejede, for Euricius' søn, men han ville alligevel betale disse folk for deres tjenester, hvis de bare ville stole på ham og udføre hans befalinger.

Euricius og hans søn Quartus lyttede ærbødigt til deres velgørers ord og erklærede sig beredt til at gøre alt, hvad han ønskede.

Men Chilo afslog deres tilbud. Euricius var gammel og svag, og Quartus var kun seksten år.

"Jeg kender bageren Demas," sagde Quartus, "i sin mølle beskæftiger han en mængde slaver og daglejere. En af disse er så stærk, at han løfter sten, som ikke fire mand kan magte."

"Hvis det er en gudfrygtig mand, som gerne vil ofre sig for menigheden, så lad mig tale med ham," sagde Chilo.

"Han er en kristen," svarede Quartus, "og han arbejder i møllen om natten. Hvis vi går derhen, kan du sikkert komme til at tale med ham. Demas bor i nærheden af Emporium Note 19)."

Chilo erklærede sig villig til at gå med. Da de kom hen til den store mølle, gik Quartus ind alene, mens Chilo blev stående udenfor.

"Hvordan mon denne Herkules ser ud," sagde Chilo ved sig selv, mens han tankefuldt betragtede månen. "Hvis han er en kløgtig skurk, bliver han kostbar. Er han en dum og dydig kristen, vil han udføre sit hverv uden betaling."

I dette øjeblik kom Quartus tilbage, fulgt af den omtalte møllearbejder. Chilo trak et lettelsens suk, for han havde endnu aldrig set en så kæmpemæssig skikkelse som denne mands.

"Hvad hedder du?" spurgte grækeren.

"Jeg fik i dåben navnet Urban," svarede den kæmpestore møllearbejder.

"Lad os gå ned til floden, hvor jeg kan tale uforstyrret med dig, Urban. Du, Quartus, kan begive dig hjem til din gråhårede fader, så at han ikke skal føle sig ensom."

De satte sig ved flodbredden, hvor ingen anden lyd afbrød stilheden end den fjerne lyd fra møllen.

"Urban," begyndte Chilo, efter at han en tid havde studeret arbejderens ærlige, men noget triste og alvorlige ansigt, "elsker du Kristus?"

"Ja."

"Holder du også af dine trosfæller og dem, som har lært dig om den nye tro?"

"Ja, det gør jeg."

Det var stille en lang stund, men så begyndte Chilo at beskrive Kristi død og talte om Judas, som havde forrådt ham, og som senere havde øvet dom over sig selv.

Ved tanken på forræderen knyttede Urban sine kæmpestore hænder, som om han beklagede, at Judas havde unddraget sig den menneskelige retfærdighed.

"Men tænk, hvis han ikke havde hængt sig," forklarede Chilo, "og tænk, om en kristen pludselig mødte ham, ville det da ikke være den kristnes pligt at hævne Frelserens lidelser og død?"

"Hvem ville ikke gøre det?" udbrød Urban.

"Ondskab avler ondskab," sagde Chilo, "forræderen Judas har fået en efterfølger, som bor midt iblandt os, og som agter at forråde os alle."

Arbejderen så forskrækket ud og spurgte, hvem det var, som havde så onde tanker.

Chilo sænkede sit hoved.

"Det er en mand, som foregiver at være kristen, men går til de kristnes forsamlinger blot for at få anledning til at anklage dem for Cæsar. Han siger, de ikke vil anerkende Cæsar som gud, og han beskylder dem for at ville ødelægge byen, så der ikke bliver sten tilbage på sten. Om nogle få dage vil prætorianerne få befaling til at kaste gamle mænd, kvinder og børn i fængsel, hvorfra de skal føres i døden. Alt dette har denne nye Judas bevirket. Men hvem vil så straffe denne mand? Hvem vil knuse slangen, før cæsar lytter til hans røst? Hvem vil forsvare vore trosfæller?"

Urban rejste sig pludselig og sagde:

"Jeg vil gøre det."

Chilo rejste sig også; han betragtede en stund den ærlige arbejder; så strakte han armen ud og lagde hånden på hans hoved.

"Gå til de kristne," sagde han højtideligt, "gå til brødrenes forsamling og spørg efter Glaucus, og når du ser ham, så slå ham ihjel! Kender du ikke Glaucus?"

"Nej. Der er mange tusinde kristne i Rom, og de kender ikke alle sammen hinanden. Men i morgen vil de alle samles i Ostrianum, fordi Kristi store apostel er kommet."

"I Ostrianum?" gentog Chilo. "Men det er jo uden for byens porte. Kan de alle samles der ved nattetid – uden for portene – i

Ostrianum?"

"Ja, det er vor gravlund. Vidste du ikke, at den store apostel vil tale til folket derude?"

"Jeg har været borte i to dage og har derfor ikke hørt om apostlens ankomst. Men gå til mødet og slå Glaucus ihjel på vejen ind til byen. Så skal dine synder være dig forladte."

Men på arbejderens ansigt viste der sig stor angst og tvivlrådighed. Han havde for en tid siden dræbt et menneske, ja måske to, fortalte han, og Kristi lære siger, at man ikke skal slå ihjel. Han havde ikke tænkt at dræbe, men hans hånd havde været for tung. Han skal gerne dræbe forræderen Glaucus, men først vil han, at menighedens ældste, biskoppen eller apostlen skal afsige dommen over ham.

"Vi har ikke tid til dette, min søn," sagde Chilo. "Forræderen vil skynde sig lige fra Ostrianum til kejseren i Antium eller skjule sig i huset hos en rig patricier, som han står i tjeneste hos. Jeg skal give dig et tegn; når du fremviser dette efter Glaucus' død, vil biskoppen og den store apostel velsigne din dåd."

Med disse ord fremtog Chilo en mønt, hvorefter han med sin kniv skrabede korsets tegn på mønten og rakte den til Urban.

Arbejderen tog mønten, men han var stadig forskrækket, og Chilo forstod, at han måtte nævne navne, hvis ikke kæmpen skulle fatte mistanke.

"Hør på mig, Urban," begyndte han. "Jeg bor i Korinth, men jeg kommer fra Kos, og her i Rom underviser jeg en pige ved navn Eunike i den kristne lære. Hun tjener i huset hos Cæsars ven Petronius. I dette hus har jeg hørt, at Glaucus har påtaget sig det hverv at forråde alle de kristne. Desuden har han lovet

Vinicius, en anden af kejserens venner, at finde en ung pige for ham blandt de kristne."

Han standsede og så på Urban, hvis øjne skød lyn, og hvis ansigt pludselig fik et truende udtryk.

"Hvad er der i vejen med dig?" spurgte Chilo næsten forfærdet.

"Intet – i morgen dræber jeg Glaucus."

Grækeren forstod, at der var en hemmelig bevæggrund til denne pludselige beslutning, men han bekæmpede sin lyst til at få vide, om hans anelse var rigtig, og om denne arbejder måske havde båret navnet Ursus, før han blev døbt.

Han lagde hånden på arbejderens hoved, og med højtidelig alvor sagde han:

"Fred være med dig, Urban!"

18

Vinicius sad i sit bibliotek og læste, da Chilo kom styrtende ind, for tjenerne havde ordre til at lade ham slippe ind til alle døgnets tider.

"Heureka! Nu har jeg det!" råbte Chilo.

Den unge patricier blev så bevæget, at han længe ikke var i stand til at sige et ord.

"Har du set hende?" spurgte han til sidst.

"Jeg har set Ursus og talt med ham, herre."

"Ved du, hvor de holder sig skjult?"

"Nej, men jeg ved, at Ursus arbejder i nærheden af Emporium hos en møller ved navn Demas, og nu kan hvem som helst af dine slaver følge hans spor og opdage deres skjulested. Eftersom Ursus er her, så befinder Lygia sig også i Rom, og du vil kunne få hende at se i Ostrianum i aften. Ursus har selv fortalt mig, at alle de kristne samles der i dag for at høre Kristi fornemste discipel. Lygia vil ganske sikkert komme der."

Vinicius, som så længe havde levet i feberagtig spænding, faldt helt sammen, da han syntes at være så nær målet. Chilo lagde mærke til det og tænkte, det var bedst at benytte sig af lejligheden.

"Portene bevogtes ganske af dine folk, men de kristne har mange midler til at slippe ud af byen uden at passere vogterne. I Ostrianum møder du enten Lygia eller Ursus, for han har lovet at være der for at dræbe Glaucus. Enten kan du følge Ursus og få vide, hvor Lygia opholder sig, eller også kan du lade dine folk gribe ham som morder, og så kan du vel få ham til at bekende,

hvor han har skjult Lygia. Jeg har gjort mit bedste, og jeg ved, at lønnen vil overgå mine dristigste forventninger."

"Du skal ikke blive skuffet, Chilo, men først må du følge med mig til Ostrianum."

"Til Ostrianum, ædle herre? Jeg har lovet at finde Lygia for dig, men ikke at føre hende hjem til dit hus. Tænk, hvad der kunne ske, hvis den lygiske bjørn fik vide, at jeg havde narret ham til at dræbe en uskyldig mand! Du tror, jeg vil føre dig bag lyset? Nu vel, så betal mig i dag blot en del af belønningen. Hvis en ulykke skulle ramme dig – hvad guderne forbyde! – så stod jeg dog ikke ganske tomhændet."

Vinicius tog en pung og kastede den til Chilo.

"Når Lygia er her i mit hus, får du en pung til, fyldt med guld, men du får ikke lov til at forlade huset før i aften, når du følger mig til Ostrianum."

Chilo måtte finde sig i denne bestemmelse, og da han hørte, at Vinicius ville tage den kæmpestærke gladiator Croton med til Ostrianum, følte han sig beroliget og satte sig med godt humør til at spise.

Så lagde han sig på løjbænken og sov, til slaverne vækkede ham, og gik derpå ind i atriet, hvor Vinicius og Croton netop var blevet enige om prisen for den natlige udflugt.

Chilo beundrede gladiatorens kæmpeskikkelse.

"Ved Herkules! Det var heldigt, du sendte bud efter mig i dag, ædle herre," sagde Croton, "for i morgen skal jeg rejse til Beneventum, hvor jeg skal optræde for kejseren og kæmpe mod Afrikas stærkeste neger. Jeg skal knække hans rygrad i mine arme og knuse hans store kæbe."

"Jeg tvivler ikke på, det vil gå dig godt!" sagde Vinicius.

"Men i dag bør du gnide dit legeme godt ind med olivenolie," tilføjede Chilo. "Den mand, der våger over pigen, som Vinicius interesserer sig for, er kendt for sin overordentlige styrke."

"Det er sandt," sagde Vinicius, "jeg har ikke set ham, men man fortæller, at han skal kunne tage en okse ved hornene og trække den med sig, hvorhen han vil."

Men Croton lo.

"Jeg skal påtage mig at bære pigen i den ene hånd og med den anden forsvare mig mod syv sådanne lygiere, og bagefter skal jeg bringe pigen til din bolig, selv om alle de kristne i Rom forfulgte mig."

"Tillad ham ikke at gøre dette, herre!" sagde Chilo; "de vil stene os, og hvad nytter så al styrken? Det er bedre at tage pigen, efter at hun er kommet hjem, så udsætter vi os ikke for at blive slået ihjel."

"Du betaler, og jeg gør, som du vil, ædle Vinicius," sagde Croton, "men husk, at jeg skal til Beneventum i morgen."

Vinicius gav dem tegn til at trække sig tilbage, og derpå underrettede han i et kortfattet brev Petronius om sit held.

Han begyndte så at gå uroligt frem og tilbage, mens han tænkte på, hvorledes han den følgende dag skulle have Lygia i sit hus. Han huskede, Acte havde fortalt ham, at Lygia elskede ham, og han håbede, at hun ville føje sig efter hans vilje.

I dette øjeblik kom Chilo og afbrød hans behagelige tankegang.

"Jeg kender ikke de kristnes løsen," sagde han, "og uden det kan vi ikke komme ind i Ostrianum. Jeg går til Euricius og får løsenet af ham."

"Du må gerne gå til Euricius," sagde Vinicius fornøjet, "men du efterlader din pung her som sikkerhed."

Chilo gjorde ikke vejen lang, men vendte snart tilbage med løsenet.

Han rådede Vinicius til at tage en gallisk kappe med hætte over sig. Selv satte han en paryk på hovedet, slog kappen godt omkring sig, og de to mænd begav sig afsted, forsynet med lygter og bevæbnet med korte krumme knive. Det gjaldt at nå den nomentanske port, før den blev lukket.

19

Det var ganske mørkt, og det ville have været vanskeligt for dem at finde vejen, hvis ikke de kristne selv havde vist dem retningen.

Fra alle kanter dukkede mørke skikkelser frem. Nogle af dem bar lygter, men flere af dem fandt vejen i mørke, og Vinicius' øvede militære øje skelnede snart de yngre mænd fra de ældre og fra kvinderne, som skyndte sig afsted, vel indhyllede i lange kapper. Flere af dem mindede i deres gang og skikkelse om Lygia, og undertiden forekom det Vinicius, at han hørte hendes stemme, men det viste sig hver gang, at han havde taget fejl.

Nogle af de ukendelige skikkelser hilste i forbigående Vinicius med et "Fred være med dig!" eller et "Ære være Kristus!" andre sang underlige dæmpede sange, hvis melodi forekom ham fuld af vemod og sorg.

Endelig brød månen frem bag skyerne og kastede et dæmpet lys over stedet. I det fjerne sås et stærkt skin som fra en ildebrand eller en samling af fakler.

Vinicius vendte sig til Chilo.

"Er det Ostrianum, vi ser der henne?"

"Jeg ved det ikke, herre," svarede Chilo med usikker stemme. Det dybe mørke, den lange afstand fra byen og alle disse spøgelsesagtige skikkelser havde gjort et stærkt indtryk på ham.

Vinicius tænkte uafladeligt på Lygia, og det forekom ham uforklarligt, at hendes trosfæller iagttog så mange

forsigtighedsregler, når de samlede sig for at høre deres ypperstepræst.

"Hvorfor samler de kristne sig her i stedet for i de jødiske templer på den anden side af Tiberen?" spurgte han.

"Fordi jøderne er de kristnes bitreste fjender," svarede Chilo.

De kom nu ned i en hulvej, som endte i en grav, der var lagt en bro hen over. Månen var nu kommet helt frem, og ved enden af hulvejen så de en mur, som var dækket med efeu, der lyste med en egen sølvglans i måneskinnet. Det var Ostrianum.

Vinicius' hjerte bankede voldsomt.

To stenbrydere stod ved porten og forlangte løsenet, og i næste øjeblik befandt Vinicius og hans ledsagere sig inde på en åben plads, der på alle kanter var omgivet af en mur. Hist og her stod et gravmæle, og midt på pladsen var nedgangen til den underjordiske gravhvælving. Men denne var ikke stor, og Vinicius antog derfor, at gudstjenesten skulle finde sted under åben himmel.

En mængde mennesker var samlet inde på pladsen. De fleste af dem bar hætter på hovedet, og Vinicius tænkte forskrækket, at han jo ikke ville kunne genkende Lygia, hvis alle skulle beholde hætterne på.

Pludselig blev alle faklerne kastet i en bunke ved indgangen til gravhvælvingen, så pladsen snart blev bedre oplyst. Efter en tid begyndte forsamlingen at synge en sang, hvis længselsfuldt vemodige melodi gik Vinicius til hjertet.

Da sangen var endt, indtrådte der en lydløs stilhed – alles øjne var vendt op mod himlen, og Vinicius vendte også uvilkårligt blikket opad. Han havde været til stede ved de mest forskelligartede gudstjenester i Lilleasien, Egypten og i selve

Rom, men aldrig havde nogen religiøs ceremoni gjort et sådant indtryk på ham som denne.

Nogle flere fakler blev kastet på bålet; hele gravlunden fyldtes med et rødligt skær, og i denne flakkende belysning trådte pludselig en gammel mand frem fra gravhvælvingen. Han bar en kappe med hætte, men hans hoved var blottet, da han steg op på en sten lige ved bålet.

Fra hele mængden hørtes der en sagte hvisken: "Petrus! Det er Petrus!" Nogle knælede; andre strakte deres hænder ud mod ham, og i den dybe stilhed kunne man høre den svage lyd af fakler, som faldt sammen, og en fjern vognrummel fra byens gader, mens en sagte susen gik gennem pinjernes toppe.

Chilo bøjede sig hen til Vinicius og hviskede:

"Det er ham! Kristi største discipel – en fisker!"

Apostlen løftede sin hånd og velsignede forsamlingen ved at gøre korsets tegn. Alle knælede; Vinicius og hans ledsagere fulgte de øvriges eksempel for ikke at vække mistanke.

Oldingen lignede ingen anden præst, Vinicius havde set. Han havde ingen mitra på sit hoved, ingen egekrans om sin pande, bar ikke den hvide præstedragt, broderet med stjerner. Men alligevel måtte man føle ærbødighed for hans simple og værdige fremtræden. Han gav indtryk af at være en mand, som havde rejst en lang vej for at komme dertil og vidne om sandheden. Hans ansigt bar derfor også det overbevisningens præg, som kun sandheden formår at skænke.

Petrus begyndte at tale. Han bad sine tilhørere at give afkald på rigdom og overflod og pålagde dem at elske fattigdommen og leve et rent liv, adlyde øvrigheden og være tålmodig under lidelser og forfølgelser. De måtte vogte sig for svig og bagtalelse

og ikke blot give hinanden indbyrdes, men også hedningerne et godt eksempel.

Vinicius harmedes over disse læresætninger. Det forekom ham, at hvis Lygia var til stede og lyttede til apostlens ord, måtte hun betragte Vinicius som en fjende af denne lære.

"Er dette en ny lære?" tænkte han. "Kynikerne har jo for længst anbefalet fattigdom og forsagelser; Sokrates har formanet folket til at leve et rent liv, og stoikerne lærer os at bære modgang og ulykker med tålmodighed."

Men oldingen vedblev at tale. Han bad sine tilhørere at leve et retfærdigt og rent liv, ikke for at opnå nogen lykke her på Jorden, men for at de kunne få del i den evige salighed. Det var ikke nok at elske dem, som var gode mod os. Vi måtte også tilgive og elske dem, som gjorde os uret, og gengælde ondt med godt.

Da Chilo hørte dette, tænkte han ved sig selv, at Ursus aldrig ville vove at dræbe Glaucus, men på den anden side håbede han, at Glaucus heller ikke ville hævne sig på ham, hvis han skulle se og genkende ham.

Den gamle mands ord havde gjort et voldsomt indtryk på Vinicius, men en ting stod klart for ham, og det var, at hvis Lygia bekendte sig til denne lære, ville hun aldrig samtykke i at tilhøre ham, således som han havde tænkt sig deres fremtidige forhold. Og ved denne tanke blev han rasende mod alle de kristne, men især mod den gamle fisker, som syntes at holde hans skæbne i sin hånd.

Der blev kastet nye fakler på ilden, og flammerne steg højt op mod stjernerne, som funklede på himlen.

Den gamle begyndte nu som øjenvidne at fortælle om Kristi død, om hans begravelse, opstandelse og himmelfart. Han fortalte meget omstændeligt, og man forstod, at hver eneste begivenhed havde fæstet sig i hans erindring, så den aldrig kunne slettes ud. Hans tilhørere lyttede i åndeløs tavshed, bange for at miste et ord af denne vidunderlige tale.

"Herre," hviskede Chilo og trak Vinicius i kappen, "lige i nærheden af Petrus ser jeg Urban, og ved hans side står en ung pige."

Vinicius vågnede som af en drøm. Han stirrede i den retning, grækeren havde antydet, og fik øje på Lygia.

20

Vinicius glemte alt omkring sig, da han fik Lygia at se. Endelig havde han da fundet hende; hun stod i fuld belysning; hætten var faldet ned fra hendes hoved, og han kunne tydeligt se hvert træk i hendes ansigt. Hun stod med øjnene fæstede på apostlen og lyttede henrykt til hans ord. Hun var klædt i en simpel, mørk kappe, men aldrig var hun forekommet Vinicius så dejlig som nu. Som hun stod ved siden af den kæmpestore lygier, så hun ud som et barn, og Vinicius lagde mærke til, at hun var blevet mere mager, hendes ansigt var blegt, men Vinicius følte, at han gerne kunne give alt i verden for at eje denne kvinde.

Imidlertid begyndte de kristne at bede og synge, og derefter døbte apostlen dem, som menighedens ældste førte hen til ham.

Til sidst begyndte enkelte at forlade kirkegården, og Chilo hviskede til Vinicius:

"Lad os gå uden for porten, herre. Vi har ikke taget vore hætter af, og folk begynder at se på os. Når Ursus og Lygia kommer ud, kan vi følge efter dem og se, hvilket hus de går ind i. I morgen eller rettere sagt i dag kan du da sende dine folk afsted og gribe hende."

"Vi følger efter hende og griber hende med et samme," svarede Vinicius, "hvis Croton da vil påtage sig dette?"

"Det vil jeg, herre, og jeg vil være din slave for altid, hvis jeg ikke knækker nakken på den bøffel, som bevogter hende."

Chilo frarådede ham på det indstændigste at gøre dette. De havde jo taget Croton med, for at han skulle forsvare dem, hvis

de blev angrebet. Og hvorfor skulle de udsætte sig for en unødvendig fare, når de ved at vente en stund kunne være sikre på, at deres plan ville lykkes?

Skønt Vinicius helst ville have grebet Lygia i sine arme med det samme, måtte han indrømme, at grækeren havde ret, og han ville sikkert have fulgt hans råd, hvis Croton ikke havde blandet sig i samtalen.

"Herre, befal dog den gamle buk at tie stille, eller lad mig give ham et slag af min næve. I Buxentum blev jeg engang overfaldet af syv drukne gladiatorer, og ingen af dem slap fra det med hele ribben. Det er ikke rådeligt at bortføre pigen netop nu; mængden kunne falde på at stene os, men så snart hun er hjemme, griber jeg hende og bringer hende hen, hvor du befaler."

"Du har ret, Croton!" råbte Vinicius fornøjet, "hvorfor skulle vi vente til i morgen? Det kunne jo ske, hun da var borte."

"Jeg synes, lygieren ser så stærk ud," jamrede Chilo.

"Det er jo ingen, som beder dig om at holde hans hænder," svarede Croton.

Men de måtte vente længe, og hanen var allerede begyndt at gale, før Ursus og Lygia kom ud fra gravlunden. Sammen med dem kom en masse folk; Chilo syntes, at apostlen også var der iblandt; ved siden af ham gik en gammel mand, som var lille af vækst, to ældre kvinder og en dreng, som lyste for dem med en lygte. Derefter kom en skare på omkring to hundrede mennesker, og Vinicius, Chilo og Croton sluttede sig til disse folk.

"Pigen står under en mægtig beskyttelse," sagde Chilo. "Den store apostel er med hende, for jeg ser, at folk knæler, når han

går forbi."

Vinicius svarede ikke; han gik i sine egne tanker og lagde en plan til et overfald, som skulle foregå efter alle strategiens regler.

Chilo rev ham ud af disse betragtninger. Han begyndte pludselig at beklage sig over sin hårde skæbne. Han havde ganske vist lovet at finde Lygia, og dette løfte havde han opfyldt. Hvad mere forlangtes der af ham? Hvem kunne forlange, at en krøbling som han skulle bortføre hende? Hvorledes skulle det gå, hvis en ulykke tilstødte Vinicius? Sådan noget var sket før. Vistnok skal guderne våge over deres udvalgte på Jorden, men guderne glemmer undertiden at styre verdensbegivenhederne, mens de spiller terninger eller fornøjer sig på anden måde. Det er jo en kendt sag, at retfærdighedens gudinde er blind, så hun ikke engang kan se om dagen, og om natten må det jo være rent galt. Tænk, om den lygiske bjørn faldt på at slænge en møllesten i hovedet på den ædle Vinicius! Hvorfra skulle så den stakkels Chilo få sin belønning? Hvis den ædle herre i det mindste ville give ham den pung, han tog med sig, da de gik hjemmefra, så kunne den tjene til at skaffe dem hjælp, i fald det skulle behøves.

Da Vinicius hørte dette, tog han en pung frem fra sit bælte og kastede den til Chilo.

Grækeren følte, at den var meget tung, og genvandt øjeblikkelig sit jævne humør.

"Jeg stoler trygt på min personlige ven Croton, som er en sand Herkules," sagde han, "men jeg foretrækker alligevel at beundre jeres heltegerninger på afstand. Denne vej er ujævn og stenet, og hvis Croton, som er så stærk, ville bære mig i sine

arme til byens port, er jeg vis på, han derved ville sikre sig gudernes hjælp til sit vovelige foretagende."

"Jeg ville hellere bære et skabet får, som er styrtet for en måned siden," svarede gladiatoren, "men giv mig den pung, som den ædle tribun skænkede dig, så skal jeg gøre det."

"Må alle ulykker ramme dig!" svarede grækeren. "Har du endnu ikke lært, at du skal beflitte dig på fattigdom og barmhjertighed? Jeg får vist aldrig præget kristendommens sandheder ind i din tykke flodhesteskalle."

Det begyndte at dages, så man kunne skelne træerne ved vejkanten og gravstenene, som var rejst her og der. Vejen var ikke længere så øde som før. En hel del bønder gik hen imod byen med sine æsler, som var belæssede med grønsager, og af og til kom man forbi en handelsmand, der bragte en kærre med vildt ind til staden. Et let tågeslør lå langs jorden, og Vinicius holdt sine øjne fæstede på Lygias slanke skikkelse, som tegnede sig utydelig og spøgelsesagtig i nogen afstand; for da de nærmede sig byen, vovede de ikke at følge så nær efter hende.

De var nu kommet så langt, at de kunne se byens port, og her blev de vidner til et syn, som slog Vinicius med forbavselse. Da apostlen passerede forbi, knælede to af soldaterne, mens Petrus gjorde korsets tegn over deres hoveder og velsignede dem. Det var aldrig faldt Vinicius ind, at der kunne findes kristne i hæren, men nu følte han sig forbavset ved tanken på, at den nye lære måske snart ville udbrede sig over alt. Han kom også til at tænke på, at hvis Lygia havde ønsket at flygte ud af byen, havde der vist nok været vagter, som ville have hjulpet hende med det. Og han takkede guderne, fordi hun ikke havde tænkt på at flygte ud af Rom.

Chilo begyndte at jamre over sine dårlige ben og trak sig mere og mere tilbage, og Vinicius hindrede ham ikke i det, da han vidste, at de ikke ville have nogen nytte af den feje græker.

Solen var nær ved at stå op, da Lygias følge begyndte at spredes. Apostlen, en gammel kvinde og en dreng gik op langs med floden, mens den gamle mand med Ursus og Lygia bøjede ind i en smal gade, som de fulgte omtrent hundrede skridt, indtil de gik ind i et hus, hvor der fandtes to boder. I den ene solgtes der oliven, i den anden vildt.

Chilo, som i halvtreds skridts afstand fulgte efter Vinicius og Croton, standsede pludselig som naglet til jorden og gjorde tegn til dem, at de skulle komme tilbage.

Dette gjorde de også.

"Chilo," sagde Vinicius, "gå hen og se, om dette hus har flere indgange."

Skønt Chilo havde klaget over træthed, sprang han nu så hurtigt, som om han havde vinger, og kom tilbage efter et øjeblik.

"Nej, der er kun én indgang, herre."

Han foldede sine hænder og besvor Vinicius ved alle østens og vestens guder at afstå fra sin plan, men ban forstod snart, at han talte for døve øren.

Vinicius var bleg af sindsbevægelse, og hans øjne skød lyn; Croton fyldte sine lunger med luft og var utålmodig efter at begynde sit arbejde.

"Jeg går foran," sagde han.

"Du følger mig," befalede Vinicius.

Begge forsvandt i husets mørke port.

Chilo sprang hen til det nærmeste gadehjørne for derfra at følge begivenhedernes gang.

21

Så snart de var kommet inden for husets port, forstod Vinicius, hvor vanskeligt hans foretagende var. Huset var stort og indeholdt en mængde boliger for fattigfolk. I Rom fandtes der hele kvarterer af sådanne huse, som ofte var så dårligt bygget, at de faldt ned over hovedet på lejerne. De havde intet nummer, og ejerne kendte ikke beboernes navne. Huslejen blev inddrevet af slaver, som heller ikke vidste, hvad beboerne hed. Det var derfor ingen let sag at finde Lygias bolig.

Vinicius og Croton kom ind i et trangt gårdsrum, som på alle fire sider var omgivet af husvæggene. Midt i gårdsrummet var der en fontæne. Fra alle fire sider førte sten- eller trætrapper op til en svalegang, hvorfra der var indgangsdøre til de enkelte boliger. Der fandtes også værelser i første etage. Nogle af dem var lukket med trædøre, mens andre blot var forsynet med et forhæng, der som oftest var både falmet og i stykker.

Der fandtes ikke et menneske i gårdsrummet. Det var jo også tidligt på morgenen, og alle husets beboere sov endnu med undtagelse af dem, som havde været i Ostrianum.

"Hvad skal vi gøre, herre?" spurgte Croton og standsede.

"Lad os vente lidt. Der må vel komme nogen, og det er bedst, man ikke ser os," svarede Vinicius.

Han angrede næsten, at han ikke havde fulgt Chilos råd. Hvis han havde haft en halv snes slaver med sig, kunne han have besat udgangen og derpå gennemsøgt huset, til han havde fundet Lygia. Det var ikke rådeligt at spørge efter hende, da der

sandsynligvis boede mange kristne i huset, og disse ville naturligvis advare hende.

Netop som han stod og tænkte, at han burde hente sine slaver, blev et forhæng trukket til side, og en mand kom frem med et kar i hånden og gik hen til springvandet.

Vinicius genkendte øjeblikkelig Ursus.

"Det er lygieren!" hviskede han til Croton.

"Skal jeg knuse ham med det samme?"

"Vent lidt."

Ursus lagde ikke mærke til de to mænd, som holdt sig i skyggen, og han begyndte at vaske en del grønsager, som han havde i karret. Da han var færdig, tog han karret med sig og forsvandt bag forhænget. Croton og Vinicius fulgte efter ham i den tanke, at de nu ville komme lige ind i Lygias bolig. Deres forbavselse var stor, da de så, at forhænget kun skilte gårdsrummet fra en lang, mørk gang, som førte ud til en lille have, med nogle cypresser, nogle myrter og et lille hus, som var bygget op mod en høj stenmur.

Dette var meget heldigt for dem. Nu kunne de uden at vække opmærksomhed gribe Lygia, rydde Ursus af vejen og uhindret slippe ud på gaden. Sandsynligvis ville ingen vove at angribe dem; hvis dette imidlertid skulle ske, ville Vinicius opgive sit navn for vagten og forklare, at han havde pågrebet et gidsel, som var flygtet fra kejserborgen.

I døren til det lille hus vendte Ursus sig om, for han havde hørt fodtrin bag sig. Han standsede, og da han så de to fremmede, satte han karret fra sig og trådte nærmere.

"Hvad søger I her?" spurgte han.

"Dig!" svarede Vinicius, som derpå vendte sig til Croton og hviskede:

"Slå ham ned!"

Croton styrtede over lygieren som en tiger, og før denne fik tid til at tænke sig om eller genkende sine fjender, var han indesluttet i gladiatorens stålarme.

Vinicius stolede fuldstændig på mandens overnaturlige kræfter og ventede ikke for at se udfaldet af kampen. Han sprang ind igennem døren og befandt sig i et temmelig mørkt værelse, som kun fik sit lys fra et blussende bål på ildstedet. Skinnet fra ilden faldt lige på Lygias ansigt. Ved hendes side sad den gamle mand, som havde fulgt hende og Ursus fra Ostrianum.

Vinicius var kommet så hurtigt ind, at han allerede havde grebet hende om livet, løftet hende op og båret hende til døren, før hun genkendte ham. Den gamle mand forsøgte ganske vist at spærre vejen for ham, men Vinicius skød ham til side med den ene arm, mens han med den anden trykkede Lygia op mod sit bryst. Hætten faldt i det samme ned fra hans hoved, og da Lygia genkendte ham, blev hun stiv af rædsel. Hun ville skrige om hjælp, men kunne ikke få en lyd over sine læber; hun forsøgte at gribe fat i døren og holde sig fast, men hendes fingre gled på den glatte stenflade, og hun ville sikkert være besvimet, hvis hun ikke havde fået øje på et frygteligt syn, da Vinicius styrtede ud i haven.

Ursus holdt i sine arme en mand, hvis rygrad var brækket, og fra hvis hoved blodet flød i strømme.

Da Ursus så Vinicius og Lygia, anbragte han endnu engang sin tunge hånd på sin modstanders hoved og sprang derpå som

et rasende rovdyr løs på den unge tribun.

Som i en drøm hørte Vinicius, at Lygia skreg: "Dræb ham ikke, Ursus!" Han følte, at hans arme af en ukendt magt blev åbnet og Lygia revet fra ham. Hele verden drejede sig rundt for hans øjne, og dagslyset forsvandt.

Chilos nysgerrighed var stærkere end hans frygt, og derfor holdt han øje med huset fra det nærmeste hjørne. Han antog, det var bedst at være i nærheden, hvis det lykkedes Vinicius at bortføre Lygia, og han var ikke længere bange for Urban, for han troede bestemt, at Croton ville knuse ham. Og hvis de kristne skulle finde på at samle sig og gøre modstand, ville han, Chilo, tale til dem som den, der har myndighed, og om det var nødvendigt, ville han kalde vagterne til hjælp.

Den lange stilhed gjorde ham ængstelig, men da han pludselig fik øje på et hoved, der kom til syne i indgangsdøren, trykkede han sig op mod muren og turde næsten ikke ånde.

Endnu en gang stak den samme mand sit hoved frem og spejdede forsigtigt ud, men forsvandt på ny.

"Det var Vinicius eller Croton," tænkte Chilo, "men hvis de har fået fat i pigen, hvorfor skriger hun så ikke? Og hvorfor spejder de ud på gaden? Det er jo allerede dag, og de kan da ikke vente, de skal undgå at møde nogen. Hvad er dette? I udødelige guder!"

Hans tynde hår rejste sig af rædsel på hans hoved.

I døren fik han øje på Ursus, som bar Crotons afsjælede legeme i sine arme, og som hurtigt begyndte at løbe ned ad den tomme gade hen imod floden.

Skælvende af angst krøb Chilo sammen ved muren.

"Hvis han ser mig, er jeg fortabt!" tænkte han.

Men Ursus lagde ikke mærke til ham og forsvandt bag de nærmeste huse.

Og uden at betænke sig længe løb Chilo med en forbavsende fart ned ad gaden, mens han hakkede tænder af skræk.

"Hvis han får øje på mig, når han kommer tilbage, dræber han mig," sagde han ved sig selv. "Frels mig, Zeus! Frels mig, Apollo! Frels mig, du de kristnes gud! Jeg vil forlade Rom. Jeg rejser tilbage til Mesambria, men frels mig ud af denne dæmons hænder!"

Under hans vilde flugt faldt det ham ind, at Ursus måtte være en eller anden gud, som havde klædt sig i en barbars skikkelse. I dette øjeblik troede Chilo på alle verdens guder og på alle de sagn og historier, som han ellers brugte at håne og spotte. Det faldt ham også ind, at dette muligvis kunne være de kristnes gud, og hans hår strittede atter til vejrs ved tanken på, at han havde fortørnet en sådan magt.

Da han havde løb gennem flere gader, følte han sig en smule beroliget ved at se en del arbejdere, som nærmede sig i nogen afstand. Han kunne næsten ikke få vejret længere, satte sig derfor ned på trappen foran et hus og begyndte at tørre sveden af sin pande.

Arbejderne bøjede ind i en sidegade, og atter var der øde og stille rundt omkring ham. I den fornemmere del af byen var folk tidligere på færde om morgenen, for der var slaverne nødt til at stå op ved daggry, men her, hvor den fattigere, af staten understøttede befolkning holdt til, stod man senere op, især om vinteren, for man havde intet at bestille.

Chilo begyndte at fryse, da han havde siddet stille en tid. Han rejste sig derfor og gik ned mod floden.

"Måske kan jeg får øje på Crotons lig et eller andet sted," sagde han til sig selv. "Nej, denne lygier, han kunne da blive en rig mand på et år, om han ville, for når han kunne få bugt med Croton, hvem kan så modstå han? Han ville blive betalt med sin egen vægt i guld, hvis han ville optræde på arenaen. Måtte Hades sluge ham! Jeg vil ikke have noget med ham at gøre. Men hvordan skal jeg forholde mig? Hvis han har knust en sådan kæmpe som Croton, så har Vinicius sikkert heller ikke undgået sin skæbne. Men en sådan mands død må ikke blive ustraffet. Han er jo Cæsars ven, kendt over hele Rom, en slægtning af Petronius og tribun oven i købet. Sæt, at jeg meldte sagen for myndighederne eller for vagterne!"

Han tænkte sig om i lang tid og fortsatte så: "Ve mig! Hvem var det, som førte ham her til? Hans frigivne og hans slaver ved, at jeg kom til hans hus i går, og flere af dem ved, hvilke nyheder jeg bragte ham. Sæt, at de mistænker mig for at have ført ham i fordærvelsen! Han er en mægtig patricier, og hans død vil blive hævnet på mig. Men selv om jeg forlader Rom og slår mig ned i en anden by, vil mistanken falde på mig."

Til sidst bestemte han sig for at gå til Petronius og fortælle ham, hvad der var hændt. Petronius var en rolig og forstandig mand; han kendte desuden historien fra begyndelsen af og ville lettere tro på Chilos uskyldighed end politipræfekten, som ved alle lejligheder havde fundet grund til at dadle Chilos liv og levnet.

Men før han gik til Petronius, måtte han nødvendigvis vide, hvorledes det var gået Vinicius. Det var muligt, han var dræbt, men det kunne også ske, at han bare var såret eller fanget. Nu faldt det ham for resten ind, at de kristne ikke turde vove at slå

en så mægtig mand som Vinicius ihjel – en sådan ugerning kunne let udsætte dem for almindelig forfølgelse. De holdt ham sandsynligvis i fangenskab, så Lygia kunne få anledning til at flygte for anden gang.

Denne tanke var meget tiltalende.

"Hvis ikke den lygiske hydra har revet ham i stykker med det samme, så er han naturligvis i live, og hvis han er i live, kan han bevidne, at jeg ikke har forrådt ham, og så er der ingen fare for mig. Men dér åbner der sig en ny udsigt til fortjeneste. Jeg kan underrette en af Vinicius' frigivne folk om, hvor han skal søge sin herre, og hvis han vil gå til præfekten, må det blive hans sag og ikke min. Jeg kan altså gå til Petronius og gøre regning på min belønning. Jeg har fundet Lygia; nu skal jeg finde Vinicius, og næste gang finder jeg atter Lygia. Jo, jeg må først få vide, om Vinicius er død eller levende."

Han tænkte også, at han om aftenen kunne gå til Demas og spørge efter Urban eller Ursus. Men han opgav denne tanke som alt for farlig. Det var bedst at holde sig af vejen for Ursus. Han kunne tænke sig, at hvis Ursus ikke havde dræbt Glaucus, var han blevet advaret af menighedens ældste, som vist nok havde fortalt ham, at ikke alt var, som det skulle være. Ved denne blotte tanke om Ursus løb der en kold gysen gennem hele Chilos krop. I aften ville han sende Euricius derhen for at få rede på, hvad der var foregået i dette forfærdelige hus. Indtil da ville han spise, bade og hvile sig. Han følte sig meget træt efter dagens og nattens anstrengelser.

En ting var ham en stor trøst – han ejede de to velfyldte punge, Vinicius havde givet ham i løbet af de sidste døgn, og nu ville han til gavns nyde livet efter al sin udståede skræk. Han

ville få sig et rigeligt måltid og drikke en bedre slags vin, end han ellers plejede.

Da vinstuerne åbnedes, udførte han sin plan i en sådan udstrækning, at han glemte badet; han følte sig uhyre søvnig og slæbte sig med vaklende skridt hjem til sin bolig, hvor han var ventet af en slavinde, som han netop havde købt for Vinicius' penge.

Han gik ind i sit mørke soveværelse, kastede sig på sit leje og faldt øjeblikkelig i søvn. Først langt ud på aftenen vågnede han, eller rettere sagt, han blev vækket af slavinden, som fortalte ham, at en fremmed ønskede at tale med ham angående en vigtig sag.

Chilo kastede sin kappe om sig, trak forhænget til side og så forsigtigt ud i siderummet. Men hvor forfærdet blev han ikke! Foran soveværelsets indgang så han Ursus' kæmpeskikkelse, og ved dette syn følte han en kold gysen fare igennem hele sit legeme; benene skælvede under ham, og hans hjerte holdt op at banke. Hans tænder klaprede, og det varede længe, før han var i stand til at hviske til slavinden:

"Syra – jeg er ikke hjemme – jeg kender ikke den gode mand der ude."

"Jeg sagde ham, at du var hjemme, men at du sov, herre, og han bad mig vække dig," svarede pigen.

Men Ursus var blevet utålmodig, nærmede sig indgangen til soveværelset, bøjede sig og stak hovedet frem bag forhænget.

"Chilo Chilonides!" råbte han.

"Pax tecum [Note 20)]," svarede Chilo, "min ædle ven! Ja, jeg er Chilo, men du tager fejl, – jeg kender dig ikke."

"Chilo Chilonides," gentog Ursus, "din herre, Vinicius, beder dig at følge med mig til ham!"

22

En stikkende smerte bragte Vinicius til at åbne sine øjne. I første øjeblik kunne han ikke forstå, hvor han befandt sig, eller hvad der var hændt. Lidt efter lidt vendte hans bevidsthed tilbage; til sidst så han gennem en tåge tre mennesker, som bøjede sig over ham. De to kendte han; den ene var Ursus, og en anden var den gamle mand, han havde kastet til side, da han bar Lygia bort. Den tredje var en fremmed, som holdt hans højre arm og befølte den fra albuen op over mod skulderen. Dette voldte ham en sådan smerte, at han tænkte, de med vilje var i færd med at pine ham. Med sammenbidte tænder stønnede han:

"Dræb mig hellere med det samme!"

De lod imidlertid ikke, som de hørte, hvad han sagde, men fortsatte med deres arbejde. Ursus så både vred og sorgfuld ud og holdt en del hvide lærredsstrimler i hånden. Den gamle mand talte til den fremmede, som behandlede Vinicius' arm:

"Glaucus, er du sikker på, at såret i hans hoved ikke er dødeligt?"

"Ja, ganske sikker, ærværdige Crispus," svarede Glaucus. "Mens jeg tjente som slave i flåden, og senere, da jeg boede i Napoli, behandlede jeg mange sår, og for de penge, jeg dengang tjente, løskøbte jeg mig selv og min familie. Såret i hovedet er ganske ubetydeligt. Da Ursus snappede jomfruen fra ham, stødte han til ham, så han faldt ind mod muren. I faldet greb han for sig med armen og reddede derved sit hoved fra at blive knust, men armen gik af led og brækkede."

"Du har behandlet flere af brødrene," tilføjede Crispus, "og har ry for at være en dygtig læge; derfor sendte jeg Ursus afsted for at hente dig."

"Ursus fortalte mig undervejs, at han i går var beredt på at dræbe mig!"

"Han har allerede sagt mig det, men jeg forklarede ham, at den ukendte, som ville få ham til at myrde dig, var forræderen, og ikke du."

"Det var en ond ånd, men jeg tog ham for en engel," sagde Ursus med et suk.

"En anden gang må du fortælle mig mere om det, men nu må vi tænke på den sårede."

Med disse ord gav han sig i færd med armen. Skønt Crispus hele tiden stænkede vand i hans ansigt, besvimede han gentagne gange af de store smerter, mens Glaucus trak hans arm i led og forbandt den brækkede arm ved at lægge den mellem to træstykker. Da behandlingen var over, genvandt Vinicius bevidstheden og fik øje på Lygia, som stod ved siden af ham. Hun holdt i hænderne et fad med vand, hvori Glaucus af og til dyppede en svamp, som han vædede patientens hoved med.

Vinicius turde ikke tro sine egne øjne. Han syntes, det måtte være en drøm, en feberfantasi, og først efter en lang tid hviskede han:

"Lygia!"

Fadet skælvede i hendes hånd ved lyden af hans stemme og hun vendte sine bedrøvede øjne mod ham.

"Fred være med dig!" sagde hun ganske sagte.

Han blev ved at stirre på dette kære ansigt, der var fuldt af medlidenhed og sorg, og som var blevet blegere og mere smalt end før. Han så på hendes mørke fletninger, på hendes tarvelige dragt, og der var et sådant udtryk af kærlighed i hans øjne, at Lygias hvide pande farvedes af en rosensky. Han måtte sige sig selv, at han var skyld i hendes bleghed og hendes fattigdom – det var ham, som havde drevet hende fra hendes hjem, hvor hun havde levet omgivet af rigdom og overflod, – det var for hans skyld, at hun nu befandt sig i dette fattige hus, klædt i en slavindes simple dragt.

Og han, som gerne havde villet klæde hende i skinnende silke og smykket hende med verdens kostelige juveler, han følte nu en sorg så stor, at han helst ville være faldet ned foran hendes fødder, hvis han havde været i stand til det.

"Lygia, du ønskede ikke, jeg skulle dø!" hviskede han.

"Måtte Gud gøre dig frisk igen!" svarede hun med sin milde stemme. Og Vinicius, som havde tilføjet hende så meget ondt, syntes, at denne milde røst bragte ham lindring i hans smerter. Hendes godhed forekom ham rent overmenneskelig og rystede ham i hans sjæls inderste. Han følte sig bevæget, taknemmelig og glad, og Lygia stod for ham som en gudinde i al sin ømhed og barmhjertighed.

Imidlertid havde Glaucus forbundet såret i hans hoved; Ursus tog vandfadet fra Lygia, mens hun tog en kop med vin og vand og gav ham at drikke. Vinicius følte sig meget stærkere; den kølende drik var forfriskende, og han var mere klar i hovedet.

"Giv mig noget mere at drikke!" bad han.

Lygia tog koppen og gik ind i det næste værelse, hvorpå Crispus nærmede sig hans leje og sagde:

"Gud har ikke tilladt dig at udføre denne onde gerning, Vinicius, og han har bevaret dit liv, for at du skal komme på andre tanker. Han har overgivet dig i vore hænder, men Kristus befaler os at elske vore fjender. Derfor har vi forbundet dine sår, og vi vil bede Gud om at gøre dig rask igen, men vi kan ikke være længere hos dig. Fred være med dig! Prøv dig selv, om du synes, det sømmer sig for dig at fortsætte med dine forfølgelser af Lygia. Du har revet hende bort fra hendes hjem, og du driver os ud af dette hus, men vi vil forsøge at gengælde ondt med godt."

"Vil I forlade mig?" spurgte Vinicius.

"Vi må forlade dette hus for at undgå forfølgelser. Din ledsager blev dræbt, og du, en af Roms mægtige mænd, er såret. Dette er ikke sket med vor gode vilje, men vi frygter, at lovens straffende arm vil ramme os."

"Vær uden frygt!" svarede Vinicius. "Jeg vil beskytte jer."

Crispus ville nødig forklare ham, at de også af hensyn til Lygia havde besluttet at forlade huset, for derved at sikre hende mod videre forfølgelser fra hans side.

"Den højre arm er ganske uskadt," fortsatte Crispus. "Her er tavle og stilus [Note 21)]; skriv til dine tjenere og lad dem i aften bære dig hjem til dit hus, hvor du vil have det meget bedre end her hos os i vor fattigdom. Vi bor hos en fattig enke, som snart kommer hjem med sin søn, og han kan bringe brevet til dit hus, mens vi ser os om efter et andet skjulested."

Vinicius blegnede; han forstod, at de agtede at skille ham fra Lygia, og han frygtede, at hvis han nu tabte hende af syne ville

han måske aldrig få hende at se igen. Han vidste også, at stillingen mellem ham og hende nu var således, at han måtte gå frem på en anden måde, hvis han nogen gang ønskede at eje hende. Han forstod også, at disse folk ikke ville tro ham, om han forsikrede dem, at han ville sende Lygia tilbage til Pomponia, og han indrømmede, de havde grund til at mistro ham.

Nej, han følte, at et sådant løfte ikke ville hindre dem i at udføre deres forsæt, og eftersom han ikke var nogen kristen, kunne han blot sværge ved sine gamle guder, som han selv ikke nærede nogen synderlig tro på, og som de kristne kun betragtede som onde ånder.

Det gjaldt at omvende Lygia og hendes beskyttere, men hertil krævedes der tid. Det vigtigste for ham var at få lov til at se hende daglig – selv om det kun blev nogle få dage. Som den druknende mand griber efter en planke, således håbede Vinicius, at han i disse dage kunne få sagt hende noget, der kunne bringe hende nærmere til ham. Han samlede sine tanker og sagde:

"Hør mig, I kristne! I går var jeg sammen med Jer i Ostrianum og hørte apostlen forklare jeres lære, men skønt jeg ikke vidste det, har jeres handlemåde overbevist mig om, at I er ærlige og gode folk. Sig til enken, som ejer huset, at hun skal blive boende; slå jer selv til ro, og tillad mig at blive her. Spørg Glaucus, som forstår sig på lægekunsten, om det går an at flytte mig herfra i dag. Jeg er syg; jeg har brækket min arm, som jeg ikke må bevæge i flere dage, og jeg forsikrer, at jeg ikke vil forlade dette hus, før I med magt bærer mig ud herfra!"

Her standsede han udmattet af den lange tale, og Crispus tog ordet:

"Vi vil ikke bruge magt imod dig, herre! Vi vil blot bringe os selv i sikkerhed."

Vinicius, som ikke var vant til at tåle modsigelser, rynkede sine bryn og sagde:

"Vent, til jeg får vejret igen!" Og lidt efter begyndte han igen:

"Ingen vil spørge efter Croton. Han skulle i dag rejse til Beneventum, og alle vil tro, at han har begivet sig dertil. Da jeg sammen med Croton gik ind i dette hus, var der ingen, der så os, uden en græker, som var med os i Ostrianum. Jeg skal sige jer, hvor han bor. Hent ham til mig! Jeg skal pålægge ham at tie, for han står i min tjeneste. Jeg skal sende et brev hjem til min egen bolig med underretning om, at også jeg er rejst til Beneventum. Hvis grækeren allerede har meldt sagen til præfekten, erklærer jeg, at jeg selv har dræbt Croton, og at det var ham, som brækkede min arm. Dette vil jeg gøre, det sværger jeg ved min faders og min moders skygge! I kan være rolige; der skal ikke krummes et hår på jeres hoveder. Skynd jer og hent grækeren! Hans navn er Chilo Chilonides."

"Så kan Glaucus blive hos dig," sagde Crispus, "og enken kan jo pleje dig."

"Overvej mine ord, gamle mand!" sagde Vinicius, og rynken mellem hans øjenbryn blev mere truende. "Jeg skylder dig taknemmelighed, og du synes mig god og ærlig, men du er ikke oprigtig mod mig. Du frygter, jeg skal sende bud efter mine slaver og befale dem at bortføre Lygia. Er det ikke rigtigt?"

"Du har ret," svarede Crispus strengt.

"Jeg skal tale med Chilo, mens I hører på det, og jeg skal skrive et brev og fortælle mine folk, at jeg er rejst til Beneventum. Jeg vil ikke benytte mig af andre budbringere end jer selv. Husk dette og plag mig ikke længere!"

Han blev meget utålmodig, og hans ansigt var fortrukket af harme. Lidt efter forsatte han i en ophidset tone:

"Tænkte du, jeg ville nægte, at jeg ønsker at blive her for hendes skyld? En tåbe ville have gættet det, selv om jeg ville have forsøgt at nægte det. Men jeg skal ikke oftere forsøge at tvinge hende. Og hør – hvis hun ikke vil blive her, river jeg bindene af min arm, jeg vil hverken spise eller drikke, så kan min død falde på dig og dine brødre. Hvorfor har du ikke givet befaling til at slå mig ihjel?"

Han var bleg af harme og udmattelse.

Lygia havde hørt alt dette fra sideværelset. Hun var overbevist om, at han ville udføre sin trussel, og hun blev forfærdet. Hun ønskede ikke, han skulle dø. Såret og forsvarsløs som han var, vakte han hendes dybeste medlidenhed.

Siden sin flugt havde hun tilbragt tiden med religiøse øvelser, og hun var gået så meget op i sin nye tro, at hun havde forsonet sig med tabet af sit hjem, sin familie og sin lykke. Men hun havde ikke kunnet glemme Vinicius. Hun havde tænkt på ham hele dage igennem, og mere end en gang havde hun bedt til Gud, at hun måtte få anledning til at vinde ham for den kristne tro og med gode gerninger betale ham for alt det onde, han havde tilføjet hende. Nu syntes det hende, at Gud havde hørt hendes bøn. Med strålende ansigt gik hun hen til Crispus og sagde med en stemme så forandret, at det var, som om en ånd talte gennem hende:

"Lad ham være her hos os, Crispus, og lad os blive hos ham, til Gud gør ham rask."

Den gamle bøjede med ærefrygt sit grå hoved og sagde:

"Det være, som du vil!"

På Vinicius, som hele tiden havde bedraget Lygia, gjorde den gamles lydighed et stærkt indtryk. Det lod til, at de kristne betragtede Lygia som en præstinde, som de skyldte lydighed og ærbødighed, og han følte sig selv gennemtrængt af den samme ærefrygt.

Han kunne imidlertid endnu ikke gøre sig fortrolig med den tanke, at deres gensidige forhold var aldeles forandret, at han nu var fuldstændig afhængig af hendes vilje, havde ophørt at være den angribende og sejrende magt og lå der som et sygt barn, der var betroet til hendes omsorg.

For en mand med hans stolte og befalende natur ville et afhængighedsforhold til noget andet menneske være uudholdeligt. Nu følte han sig imidlertid ikke ydmyget, men derimod var han hende dybt taknemmelig.

Og han ønskede at vise hende sin taknemmelighed, men hans sindsbevægelse havde udmattet ham således, at han ikke var i stand til at tale, og han takkede hende med øjnene, som strålede af fryd, fordi han skulle få være i hendes nærhed og se hende – i dag, i morgen og mange dage.

Det eneste skår i hans glæde var frygten for, at han skulle tabe, hvad han havde vundet.

Så stærk var denne hans frygt, at han ikke vovede at gribe Lygias hånd, da hun anden gang gav ham vand.

Han vovede det ikke – han, som ved kejserfesten havde kysset hendes læber mod hendes vilje – han, Vinicius, som efter

hendes flugt havde svoret at lade hende piske og at trække hende med magt ind i sit sovekammer!

23

Men Vinicius begyndte også at frygte for, at en eller anden tilfældig begivenhed skulle forstyrre hans glæde. Det kunne tænkes, at Chilo ville underrette præfekten eller Vinicius' frigivne folk om deres herres forsvinden, og i så fald ville huset blive undersøgt af vogterne. Hvis dette skete, kunne han rigtignok give vogterne befaling til at gribe Lygia og spærre hende inde i hans eget hus, men skønt han var herskesyg og hensynsløs, havde han dog så megen følelse af ret og retfærdighed, at han forstod, hvor umådelig simpel en sådan handlemåde ville være.

I et anfald af skuffelse og vrede kunne det nok tænkes, at han ville finde på at opføre sig således, men nu var han syg og følte sig desuden opfyldt af taknemmelig ømhed. Hans eneste ønske var i dette øjeblik, at intet måtte træde hindrende mellem ham og Lygia.

Med forbavselse havde han mærket, at fra det øjeblik Lygia tog hans parti, havde hverken hun eller Crispus forlangt noget sikkerhedsløfte af ham. Det var, som om de stolede på, at overjordiske magter i nødsfald ville forsvare dem.

Siden den unge tribun havde hørt apostlens tale i Ostrianum, var han for resten selv ikke langt fra at tro det samme. Imidlertid bad han på ny om, at man skulle sende bud efter grækeren.

Crispus samtykkede i at sende Ursus afsted for at hente ham. Vinicius havde ofte sendt sine slaver til Chilo for at spørge efter

nyt; nu forklarede han lygieren, hvor Chilo boede. Derpå skrev han nogle ord på en tavle og sagde til Crispus:

"Jeg sender en tavle, for Chilo er listig og mistroisk. Han har ofte svaret mine folk, at han ikke var hjemme, når han frygtede min vrede, fordi han ingen nyheder havde at melde mig."

"Hvis jeg finder ham, skal jeg bringe ham med mig, enten han vil eller ej," sagde Ursus, som tog sin kappe på og skyndte sig afsted.

At finde et menneske i Rom var ingen let sag, selv om han havde de nøjagtigste oplysninger, men Ursus kendte byen ud og ind og havde desuden en højt udviklet sporsans. Det varede derfor ikke længe, før han, som før beskrevet, befandt sig udenfor Chilos bolig.

Han genkendte imidlertid ikke Chilo med det samme. Han havde kun set ham en gang i sit liv, og det var oven i købet om natten. Desuden var der ikke spor af lighed mellem den veltalende og ædle fremmede, som havde overtalt ham til at dræbe Glaucus, og denne rædselsslagne græker, og ingen skulle tro, det var den samme mand.

Da Chilo forstod, at Ursus ikke genkendte ham, blev han en smule beroliget. Synet af tavlen med Vinicius' håndskrift gjorde ham endnu tryggere, og han følte sig i alt fald sikker på, at man ikke ville lokke ham i en fælde. Han antog desuden, at Vinicius fremdeles var i live, fordi de kristne sandsynligvis ikke havde vovet at lægge hånd på en så fremragende person.

"Vinicius vil naturligvis beskytte mig," tænkte han, "han sender ikke bud efter mig for at overlevere mig til dom og straf."

Han tog mod til sig og sagde:

"Min gode mand, har ikke min ædle ven Vinicius sendt en bærestol? Mine fødder er ophovnede. Jeg kan ikke gå så langt."

"Nej, det har han ikke," svarede Ursus. "Vi skal gå til fods."

"Men hvis jeg nægter at gøre det?"

"Betænk dig lidt, for du bliver nødt til at gå."

"Naturligvis går jeg, men af min egen frie vilje. Ingen kan tvinge mig, for jeg er en fri mand, og desuden en ven af byens præfekt. Da jeg er en vismand, står det også i min magt at sætte min vilje igennem, og jeg kan, hvis jeg vil, forvandle folk til træer og vilde dyr. Men jeg vil gå, ja, naturligvis vil jeg gå. Jeg skal bare tage mig en varmere kappe og en hætte på, for at ikke fattigkvarterets slaver skal genkende mig. De ville ellers standse mig hvert øjeblik for at kysse mine hænder."

Han byttede kappe og trak en stor, gallisk hætte over hovedet, for at Ursus ikke skulle genkende ham, når de kom ud i det fulde dagslys.

"Hvorhen fører du mig?" spurgte han undervejs.

"Til den anden side af Tiberen."

"Jeg har ikke opholdt mig længe i Rom, og jeg har aldrig været i den del af byen, men der bor naturligvis også hæderlige folk."

Men Ursus, som havde hørt Vinicius fortælle, at grækeren havde fulgt ham til Ostrianum, standsede en stund og sagde:

"Lyv ikke, gamle mand, for du har i dag været i Ostrianum sammen med Vinicius, og du har stået uden for vort hus."

"Nej tænk!" sagde Chilo, "ligger jeres hus i den del af byen? Ja, jeg har som sagt ikke været længe her i Rom og kender ikke navnet på de forskellige bydele. Jeg fulgte ganske rigtig Vinicius til jeres port og bønfaldt ham om ikke at gå ind. Jeg var også i Ostrianum, men ved du hvorfor? Jeg har i længere tid arbejdet

på at omvende Vinicius, og derfor ønskede jeg, han skulle høre den store apostel. Gid sandheden måtte gennemtrænge hans sjæl og din også, men det er sandt, du er jo allerede en kristen og ønsker, at sandheden må sejre over løgnen."

"Du har ret," svarede Ursus ydmygt.

Chilo følte modet vokse i sig.

"Vinicius er en mægtig herre," sagde han, "og en ven af kejseren. Hvis der skulle krummes et hår på hans hoved, ville kejseren hævne det på alle de kristne."

"En højere magt end kejseren beskytter os."

"Ganske vist, ganske vist! Men hvad agter I at gøre med Vinicius?" spurgte Chilo, som på ny blev urolig.

"Jeg ved ikke. Kristus befaler os at være barmhjertige."

"Godt. Tænk altid således, for ellers kommer du til at stege i Helvedes svovlpøl."

Ursus sukkede, og Chilo tænkte ved sig selv, at han nok skulle kunne mestre denne mand, når han bare tog ham på den rette måde. Med barsk stemme spurgte han derfor lidt efter:

"Hvad har I gjort med Croton?"

Ursus sukkede på ny.

"Vinicius vil fortælle det."

"Du myrdede ham måske med en kniv eller slog ham ihjel med en kølle?"

"Jeg havde ingen våben, og jeg gjorde det ikke med vilje."

Men Chilo, som var bange for sit eget liv, fordømte i stærke udtryk alle slags mord og opfordrede Ursus til at love, at han aldrig skulle lægge hånd på nogen.

Imidlertid var de kommet hen til huset, og Chilos hjerte begyndte at banke af frygt. Han syntes, lygieren betragtede

ham med et grådigt blik, og han fandt ringe trøst i den tanke, at hvis Ursus dræbte ham, gjorde han det mod sin vilje.

Han standsede pludselig, for benene skælvede under ham ved tanken om, at han nu befandt sig mellem de hemmelighedsfulde folk, han havde set i Ostrianum.

"Jeg synes, de synger derinde?" sagde han til Ursus.

"Du, som siger, du er en kristen, ved du ikke, at vi plejer at synge en takkesang efter måltidet?" svarede Ursus. "Enken Miriam og hendes søn er formodentlig kommet hjem, og apostlen er måske med hende, for han plejer hver dag at besøge enken og Crispus."

"Før mig lige ind til Vinicius!"

"Vinicius er i det samme rum, hvor vi alle plejer at opholde os, for det er det største værelse i huset. De andre er ganske små og bruges kun til sovekamre. Kom nu, du kan hvile dig der inde."

Det store rum var temmelig mørkt; aftenen var overskyet og kølig, og nogle få vokslys, som brændte derinde, var ikke tilstrækkelige til at sprede mørket. Vinicius gættede, at det var Chilo, som trådte ind sammen med Ursus, for han kunne ikke genkende den godt tildækkede skikkelse. Da Chilo fik øje på Vinicius, som lå i en krog af værelset, skyndte han sig hen til hans leje, uden at se på de andre.

"Herre, hvorfor hørte du ikke på mit råd?" spurgte han.

"Stille! Og hør, hvad jeg har at sige dig!"

Han så skarpt på Chilo og talte langsomt og eftertrykkeligt, for at grækeren skulle opfatte og erindre hans befaling.

"Croton overfaldt mig i den hensigt at myrde mig og røve mine penge, forstår du? Jeg dræbte ham, og disse gode folk har

plejet mig og forbundet de sår, jeg fik i kampen."

Chilo forstod straks, hvad Vinicius mente, og uden at vise spor af forbavselse udbrød han harmfuldt:

"Han er en troløs skurk! Men jeg advarede dig, herre, og bad dig at mistro ham. Tænk, at overfalde sin herre og velgører på denne måde! I guder!"

Her standsede han, for han huskede, at han havde udgivet sig for kristen.

"Dér er en tavle," fortsatte Vinicius. "Gå til mit hus og overbring den til den øverste af mine frigivne. Jeg skriver deri, at jeg er rejst til Beneventum. Du forklarer Demas, at jeg rejste i morges, efter at jeg havde fået et brev fra Petronius."

Og han gentog med eftertryk:

"Jeg er rejst til Beneventum, forstår du?"

"Ja, du er rejst, herre. Jeg fulgte dig selv til Capenaporten, og siden vor afsked græder jeg ustandselig; men jeg håber, at din sædvanlige ædelmodighed vil finde et middel til at tørre mine tårer."

Vinicius måtte smile og skynde sig at forsikre:

"Jeg skal sørge for, at dine tårer bliver stilnet. Giv mig et vokslys!"

Chilo rejste sig og gik hen til ildstedet, hvor han tog et af lysene ned fra væggen. Mens han gjorde dette, faldt hætten ned fra hans hoved, og lyset skinnede lige i hans ansigt. Glaucus sprang op og gik lige hen til ham.

"Kender du mig, Cephas?" spurgte han, og hans stemme lød så ubarmhjertig, at alle de tilstedeværende gyste.

Chilo stod med lyset i hånden, men tabte det på gulvet, bøjede sig dybt og sagde:

"Det er ikke mig, det er ikke mig! Vær barmhjertig!"

Glaucus vendte sig til de øvrige og sagde:

"Det var ham, som ødelagde mig og min familie!"

Disse ord slog ned i Ursus som en lynstråle. I samme øjeblik genkendte han Chilo, sprang hen til ham, greb ham i armen, bøjede denne tilbage og sagde:

"Det var ham, som ville narre mig til at dræbe Glaucus!"

"Nåde!" skreg Chilo og vendte sig til Vinicius. "Frels mig, herre! Jeg har stolet på dig. Hjælp mig nu! Dit brev – jeg skal bringe det frem, herre."

Vinicius tog det hele ganske ligegyldig; han blev ikke overrasket over Chilos falskhed, og han følte ingen medlidenhed med ham.

"I kan jo begrave ham ude i haven," foreslog han ganske roligt. "Jeg kan vel få en anden til at besørge mit brev."

For Chilos øren lød disse ord som en dødsdom. Hans legeme skælvede under Ursus' stærke hånd, og smerten bragte tårer i hans øjne.

"Vær barmhjertig mod mig!" skreg han. "Jeg er en kristen, og hvis I ikke tror mig, så døb mig kun på ny, døb mig to gange, ti gange! Glaucus, du tager fejl! Lad mig forklare mig, gør mig til din slave! Dræb mig ikke! Nåde!"

Hans stemme blev svagere, for smerten ved Ursus' jernhårde greb gjorde ham rent afmægtig.

Da rejste apostlen Petrus sig fra bordet. Han blev et øjeblik stående med bøjet hoved og lukkede øjne, men derpå så han op og talte:

"Frelseren sagde til os: Hvis din bror synder imod dig, straf ham, men hvis han angrer, tilgiv ham! Og hvis han forsynder

sig mod dig syv gange om dagen og kommer til dig syv gange og siger: Hav medlidenhed med mig! da tilgiv ham!"

En dyb tavshed fulgte efter disse ord. Glaucus lagde begge hænder over sit ansigt og blev en lang tid stående således. Til sidst løftede han sit hoved og sagde:

"Cephas, måtte Gud tilgive dig dine synder, som jeg tilgiver dig i Kristi navn!"

Ursus slap straks grækerens arm og tilføjede:

"Måtte Frelseren være barmhjertig mod dig, som jeg tilgiver dig!"

Chilo faldt om på gulvet, støttede sig på sine hænder og vendte hovedet til højre og venstre, som om han ikke vidste, fra hvilken side han skulle vente dødsstødet. Han troede ikke sine egne øjne og øren og vovede ikke at håbe på tilgivelse.

"Gå herfra med fred!" sagde apostlen.

Chilo rejste sig, men han kunne ikke tale. Han gik lidt nærmere hen til Vinicius, som om han fremdeles søgte beskyttelse hos denne.

Det var endnu ikke gået op for ham, at Vinicius havde udtalt hans dødsdom, skønt Chilo stod i hans tjeneste og var hans medskyldige, mens de kristne tilgav ham hans falskhed og hans forræderi. Han følte sig forbløffet og lidt mistroisk over for så megen godhed, og han ønskede snarest muligt at fjerne sig fra disse ubegribelige mennesker, hvis opførsel var ham ufattelig. Han var bange for, at hvis han ventede længere, ville der ske noget frygteligt, og han sagde derfor med skælvende stemme til Vinicius:

"Ræk mig brevet, herre, ræk mig brevet!"

Med dirrende hænder greb han den tavle, Vinicius rakte ham, bøjede sig dybt for de kristne og for den syge mand, sneg sig langs med væggen og skyndte sig ud gennem døren. Hvis han havde været i stand til at springe, ville han have gjort det, men han kunne næppe røre sine ben, og da han opdagede, at Ursus pludselig stod ved hans side, var han ved at falde aldeles sammen.

Chilo kastede sig ned på gulvet og stønnede højt:

"Urban – for Kristi skyld –"

Men Urban svarede roligt:

"Frygt ikke! Apostlen befalede mig at føre dig ud af porten, for at ikke du skulle tage fejl af vejen, og jeg skal følge dig hjem, hvis du ikke formår at gå alene."

"Hvad siger du?" udbrød Chilo og hævede sit hoved. "Hvad? Vil du da ikke dræbe mig?"

"Nej, det vil jeg ikke, og hvis jeg tog for hårdt i dig, må du tilgive mig."

"Hjælp mig at rejse mig op!" bad grækeren. "Du vil altså ikke dræbe mig? Kan det være sandt? Før mig ud på gaden; jeg vil gå hjem alene."

Ursus løftede ham op og ledte ham gennem den mørke gang ud i det ydre gårdsrum. Derfra gik der en gang til porten og gaden.

Da de befandt sig i den mørke indgang, begyndte Chilo på ny at skælve, og han sagde til sig selv: "Det er ude med mig!" Og først da han var kommet ud på gaden, tog han sig sammen og sagde: "Jeg kan godt gå alene."

"Fred være med dig!"

"Og med dig fred, fred! Lad mig puste ud!"

Da Ursus havde forladt ham, drog grækeren et langt lettelsens suk. Han følte på sine arme og ben, som for at overbevise sig om, at han fremdeles var i live, og skyndte sig derpå afsted med hurtige skridt.

"Men hvorfor dræbte de mig ikke?"

Og til trods for alt, hvad Euricius havde fortalt ham om den kristne lære, til trods for sin samtale med Urban ved floden og til trods for sit besøg i Ostrianum kunne han ikke besvare dette spørgsmål.

24

Vinicius kunne heller ikke forstå den fulde betydning af det, han nu havde oplevet, og han var i grunden lige så forbavset som Chilo. At disse folk havde behandlet ham, Vinicius, så hensynsfuldt og omhyggeligt, tilskrev han først og fremmest deres lære, men dernæst antog han, at det for en stor del var Lygias skyld, og måske havde man også taget en smule hensyn til hans stilling i samfundet.

Men deres opførsel mod Chilo gik simpelthen over hans forstand. Forgæves spurgte han sig selv:

"Hvorfor dræbte de ikke grækeren?"

De havde ustraffet kunnet gøre det. Ursus kunne med lethed have begravet ham i haven eller båret ham ned til Tiberen, for det hørte til dagens orden, at floden hver morgen skyllede lig i land af mennesker, som i nattens løb var blevet myrdet – måske endog af selve kejseren. Ingen spurgte, hvem det var, eller hvorfra de kom.

Efter hans mening havde de kristne ikke alene magt, men også ret til at dræbe Chilo. Vist nok hændte det også af og til i Rom, at man øvede barmhjertighed mod en slået fjende; således blev briternes konge Calicratus i sin tid blev taget til fange under Claudius, som imidlertid behandlede ham med venlighed og lod ham nyde sin fulde frihed i Rom.

Men at hævne en personlig tilføjet uret var efter romernes mening både rigtigt og retfærdigt. Vinicius kunne ikke fatte, at nogen kunne undlade at søge hævn.

Vist nok havde han i Ostrianum hørt, at man skulle elske sine fjender, men dette betragtede han mere som en læresætning, der ikke lod sig gennemføre i praksis. Måske var det tilfældigvis en af disse festdage, hvor det ikke er tilladt at dræbe nogen? Vinicius havde hørt, at der hos de forskellige nationer findes dage, da man ikke engang har lov til at begynde en krig.

Men hvis det var tilfældet, hvorfor overleverede man så ikke grækeren til myndighederne? Hvorfor sagde apostlen, at hvis en mand forsyndede sig syv gange, skulle man tilgive ham syv gange? Og hvorfor sagde Glaucus til Chilo: "Gud tilgive dig, som jeg tilgiver dig?"

Chilo havde tilføjet Glaucus den største uret, som den ene mand kan gøre den anden. Men Glaucus havde tilgivet ham; det samme havde Ursus gjort, han, som var så stærk, at han ustraffet kunne dræbe hvem som helst. Han behøvede blot at dræbe gladiatorkongen i Nemi og tage hans plads. Kunne noget menneske modstå ham, når ikke engang Croton havde magtet ham?

Der var kun et eneste svar på alle disse spørgsmål: Chilos liv var blevet sparet, fordi de kristnes godhed og menneskekærlighed var stærkere og større end noget andet i verden, fordi deres lære byder dem at fornægte sig selv, deres egen lykke eller ulykke, og at leve for andre.

Vinicius havde rigtignok i Ostrianum hørt, hvilken løn de kristne havde i vente, men han kunne ikke forstå det. Men han følte, at skulle man give afkald på alt, hvad der er godt og rigt til fordel for andre, måtte livet blive usselt og elendigt. Han var forbavset over de kristnes opførsel, men i denne forbavselse blandede der sig også nogen medlidenhed og en smule foragt.

Han bemærkede, at alles ansigter efter Chilos bortgang bar præg af en dyb, ufattelig glæde. Apostlen nærmede sig Glaucus, lagde sin hånd på hans hoved og sagde:

"I dig har Kristus vundet sejr!"

Glaucus så op på ham med et strålende, lykkeligt blik. Vinicius måtte dernæst se på, at Lygia kyssede denne tilsyneladende ringe mands hånd, og han syntes, at der var vendt op og ned på verdensordenen.

Ursus fortalte, hvorledes han havde ført Chilo ud på gaden og bedt om hans tilgivelse, fordi han havde knuget hans skrøbelige arme med sine kæmpehænder, for hvilket apostlen velsignede ham. Crispus erklærede, at dette var en sejrens dag, og da Vinicius hørte tale om denne sejr, forvirredes hans tanker fuldstændig.

Men da Lygia bragte ham en læskedrik, greb han hendes hånd og spurgte:

"Så tilgiver du vel mig også?"

"Vi er kristne, og vi må ikke lade solen gå ned over vor vrede."

"Lygia, jeg kender ikke din gud, men jeg ærer ham, fordi han er din!"

"Du kommer til at ære ham i dit hjerte, når du begynder at elske ham."

"Kun fordi han er din," svarede Vinicius og lukkede sine øjne, for svagheden overvældede ham på ny.

Lygia gik ud, men efter en tid kom hun tilbage og bøjede sig over hans leje for at se, om han sov. Han følte, at hun var nær, åbnede sine øjne og smilede til hende. Hun lagde sin hånd på dem som for at bede ham om at sove, og han følte sig vel til mode.

Men det var ham umuligt at sove, og hen imod natten tiltog feberen i voldsomhed. Han fulgte Lygia med øjnene, hvor hun gik og stod. Undertiden faldt han i en slags døs, der var blandet med feberfantasier.

Herunder syntes han at se Lygia, som med en lut i hånden stod oppe på et højt tårn. Selv forsøgte han at klatre op i tårnet, fulgt af Chilo, som hakkede tænder af rædsel. Da han nærmede sig for at gribe Lygia, stod apostlen ved hendes side, og han syntes, at de to gik hen ad en sti, dannet af månens stråler, og at denne sti førte lige til himlen. I stor angst strakte han hænderne mod dem og bad dem tage ham med på vejen.

Her vågnede han og så sig om. En lampe brændte uklart i rummet, og han så, at de kristne sad rundt om ilden og varmede sig, for natten var kold. Midt iblandt dem sad apostlen; på en lav skammel foran ham Lygia; lidt længere borte Glaucus, Crispus og Miriam, og på den anden side Ursus samt Miriams søn Nazarius, en ung, smuk mand med langt, mørkt hår, som nåede ham til skuldrene.

Lygia sad i en lyttende stilling, og alles øjne var vendt mod apostlen.

Vinicius stirrede på Petrus med et slags overtroisk ærefrygt, som mindede lidt om den angst, han havde følt i drømme. Det syntes ham, at hans drøm havde indeholdt en bitter sandhed. Denne fremmede mand ville ganske sikkert tage Lygia fra ham og føre hende bort på ukendte veje.

Han tænkte, at Petrus talte om ham, og hvorledes man skulle bringe Lygia i sikkerhed, men han tog fejl. Apostlen talte om Kristus og beskrev hans tilfangetagelse:

"Der kom en skare folk og blandt dem ypperstepræstens tjenere. Da Frelseren spurgte dem, hvem de søgte efter, svarede de: "Jesus af Nazareth". Men da han sagde til dem: "Det er mig", faldt de på deres ansigter og vovede ikke at løfte deres hånd mod ham. Først efter det andet spørgsmål greb de ham."

Her standsede apostlen, strakte sine hænder mod ilden og fortsatte:

"Natten var lige så kold som denne, men mit hjerte brændte i mit bryst; derfor greb jeg sværdet for at forsvare ham og huggede øret af ypperstepræstens tjener. Jeg ville have forsvaret ham med mit eget liv, hvis han ikke havde sagt til mig: "Stik dit sværd i skeden; skulle jeg ikke drikke den kalk, min fader rækker mig?" Så greb de ham og bandt ham."

Da Petrus var kommet så langt i sin fortælling, lagde han hånden over sin pande, som om han med magt ville standse sine erindringers strøm.

Efter en tid fortsatte han sin afbrudte fortælling, mens Vinicius plagedes af feberagtige, vågne drømme. Hvad apostlen nu fortalte, blandedes i den syges fantasi sammen med fortællingen om Kristus ved Tiberias sø, som han den foregående aften havde hørt i Ostrianum.

Han syntes at se en stor vandflade med en båd, hvori Petrus og Lygia befandt sig. Selv forsøgte han at svømme efter båden, men smerterne i den brækkede arm hindrede ham i at nå dem. Vinden sprøjtede vand i hans øjne; han sank og råbte med høj røst om hjælp. Lygia knælede da foran apostlen, der vendte båden og rakte en åre ud, som Vinicius greb. Ved dens hjælp kom han ind i båden og faldt om på dens bund.

Og da han rejste sig, så han en skare mennesker, som kom sejlende efter dem; bølgerne kastede skum i deres hår, men Petrus frelste de druknende og tog dem ind i båden, som blev større og større. På den fjerne kyst sås en klar lysning. Der hørtes musik, en stor regnbue hævede sig over dem, og til sidst løb båden ind på stranden. Lygia tog hans hånd og sagde, "Kom, jeg skal føre dig!" og hun førte ham hen imod lyset.

Vinicius vågnede, men var endnu ikke ved fuld bevidsthed. Han syntes endnu, han befandt sig på søen, og det store lys skinnede imod ham; han så sig om efter Petrus og blev forbavset, da han ikke fik øje på ham. Det klare skin fra ildstedet bragte ham fuldstændig til sig selv igen, og han så, at de kristne havde forladt rummet. Der var lagt frisk ved på ilden, som blussede klart op, og i det stærke lys fik han øje på Lygia, som sad i nærheden af hans leje.

Han følte sig bevæget i sin inderste sjæl ved at se hende. Hele den foregående nat havde hun våget i Ostrianum; hele dagen havde hun plejet ham, og nu, da alle de andre var gået til ro, vågede hun fremdeles hos ham.

Hun måtte være træt, og hendes øjne havde lukket sig. Vinicius vidste ikke, om hun sov eller var fordybet i tanker. Han betragtede hendes ansigt, hendes lange øjenvipper og hendes hænder, som hvilede i hendes skød, og i hans hedenske sjæl dukkede den tanke pludselig frem, at der i verden findes en skønhed, nyere og renere end det græsk-romerske ideal, og at denne skønhed skjuler en ædel sjæl.

Han forstod også, at når hun nu sad her hos ham, som havde fornærmet hende, så var det, fordi hendes religion lærte hende at gøre sådan. Men denne tanke var ham ubehagelig, skønt den

fyldte ham med beundring for denne religion. Han ville hellere have, at Lygia skulle have våget hos ham, fordi hun elskede hans ansigt, hans øjne, hans prægtige skikkelse – grunde, som hidtil så ofte havde bragt snehvide græske og romerske kvindearme til at lægge sig om hans hals.

Alligevel følte han, at hvis hun var som andre kvinder, ville noget mangle hos hende. Han blev forbavset og forstod ikke, hvad der gik af ham, for han antog, at der i hans sjæl var opstået nye følelser, nye længsler, som hidtil havde været fremmede for ham.

I dette øjeblik åbnede Lygia sine øjne, og da hun så, at Vinicius stirrede på hende, gik hun hen til ham og sagde:

"Jeg er hos dig."

"Jeg så din sjæl i en drøm," svarede han.

25

Den næste morgen, da han vågnede, følte han sig svag, men fri for feber. Det forekom ham, at han havde hørt en hviskende samtale, men da han åbnede øjnene, var Lygia ikke til stede. Ursus stod bøjet over ildstedet, ragede asken til side og samlede gløderne sammen. Så begyndte han at puste til ilden, og Vinicius syntes, det lød, som når blæsebælgen arbejder i en smedje. Med den kyndiges interesse betragtede Vinicius denne kolossale ryg med de brede skuldre og kraftige arme, og han takkede sine guder, fordi han ikke var blevet knust mellem disse jernmuskler.

"Hvis de øvrige lygiere lignede ham, ville det se ilde ud for Donau-legionerne," tænkte han.

"Hør, slave!" udbrød han pludselig.

Ursus rettede sig op, smilede næsten venligt til ham og svarede:

"Gud give dig helbred og styrke, herre, men jeg er en fri mand og ingen slave."

Disse ord gjorde et behageligt indtryk på Vinicius, som ønskede at udspørge Ursus om Lygia. Hans patricierstolthed følte sig mindre ilde berørt ved en samtale med en fri mand end med en slave, hos hvem ikke engang loven anerkendte den menneskelige natur.

"Du tilhører altså ikke Aulus?" spurgte han.

"Nej, herre, jeg tjener Callina, som jeg tjente hendes moder, af fri vilje. Hos os er der ingen slaver."

"Hvor er Lygia?" spurgte Vinicius.

"Hun er gået ud, og jeg skal tilberede et måltid for dig. Hun har våget over dig hele natten."

"Hvorfor har du ikke afløst hende?"

"Fordi hun ønskede at våge, og fordi det sømmer sig for mig at adlyde."

Han så lidt trist ud og tilføjede efter en tid:

"Hvis jeg ikke havde adlydt hende, ville du ikke have været blandt de levendes tal."

"Er du bedrøvet, fordi du ikke slog mig ihjel?"

"Nej, herre. Kristus har sagt, vi ikke skal slå ihjel."

"Men Atacinus og Croton?"

"Jeg kunne ikke gøre for det," mumlede Ursus. Og han så bebrejdende på sine hænder, som endnu var hedenske, skønt hans sjæl var kristnet. Så satte han et kogekar over ilden og sad en stund i dybe tanker.

"Det var din fejl, herre," sagde han til sidst. "Hvorfor løftede du din hånd mod en kongedatter?"

Vinicius følte sin stolthed krænket, fordi en almindelig mand vovede at tale så familiært med ham og endog bebrejdede ham hans opførsel.

Men han lagde bånd på sig selv, for han ønskede frem for alt at høre mere om Lygia.

Han begyndte med at spørge, hvorledes det var gået lygierne i krigen mod Vannius og sveverne, men skønt Ursus var villig til at fortælle, kunne han ikke berette synderlig meget mere, end hvad Aulus Plautius før havde fortalt Vinicius. Ursus havde ikke selv været med i kampen, for han havde ledsaget gidslerne til Atelius Histers lejr. Han vidste blot, at lygierne havde slået sveverne og yazygierne, og at deres konge var faldet for

yazygiernes pile. Da Lygias moder også døde, vidste Atelius ikke, hvad han skulle gøre med barnet, og han bestemte sig til sidst til at sende hende til Pomponius, som førte hende til Rom, og efter krigens slutning anbragte han kongedatteren i huset hos Pomponia Græcina.

Vinicius hørte med fornøjelse på Ursus, for hans stolthed følte sig smigret ved at få bekræftelser på Lygias kongelige byrd. Som en konges datter ville hun kunne indtage en fremragende stilling ved kejserhoffet, så meget mere, som hendes folk aldrig havde været i krig med Rom, men hvis det skete, kunne blive en farlig fjende på grund af sin store hær.

"Vi lever i vore skove," svarede Ursus på et spørgsmål, Vinicius havde stillet ham, "men vort land er så stort, at ingen kender dets grænser, og der bor mange folk i det. I skovene er der store byer, hvor der er megen rigdom, for når semnonerne, markomanerne og vandalerne har været ude på plyndringstog, tager vi byttet fra dem. De tør ikke angribe os, men når vinden blæser fra deres land, sætter de ild på vore skove. Vi frygter hverken dem eller den romerske kejser."

"Men det er guderne, som har givet romerne herredømmet over Jorden," sagde Vinicius barsk.

"Guderne er jo ikke andet end onde ånder, og hvor der ikke findes romere, er der heller ingen undertrykkelse."

Han ragede op i ilden og talte halvhøjt med sig selv:

"Da kejseren lod Callina hente til sin borg, og jeg tænkte, at en ulykke kunne ramme hende, besluttede jeg at gå til skovene og få lygierne til at hjælpe sin konges datter, og lygierne ville være draget mod Donau, for det er gode folk, skønt de er hedninger. Men hvis Callina nogen sinde kommer tilbage til

Pomponia Græcina, vil jeg bøje mig dybt for hende og bede om lov til at gå hjem, for de har aldrig hørt noget om Kristus. Hvis han var blevet født i skovene hos os, ville vi aldrig have pint ham til døde, det er sikkert. Vi skulle have været gode mod ham og givet ham alt, hvad vi havde røvet fra sveverne og markomanerne, så han havde kunnet leve i overflod."

Han løftede kogekarret af ilden, hældte indholdet op på en flad tallerken, og da det var passende afkølet, sagde han:

"Glaucus siger, at du helst ikke skal bevæge din friske arm. Callina har befalet mig at række dig din mad."

Lygia havde befalet det, og Vinicius tænkte ikke på at gøre indvendinger, da Ursus satte sig ved siden af ham og begyndte at give ham suppe fra en lille kop. Han bar sig så forsigtigt ad og havde et så venligt smil om munden, at Vinicius næsten ikke kunne tro, at dette var den samme frygtelige kæmpe, som den foregående dag havde knust Croton, og som også ville have sønderrevet ham selv, hvis Lygia ikke havde frelst ham.

Ursus gjorde sit yderste for at være en dygtig sygeplejer, men dette arbejde passede ikke for ham. Hans hånd var så stor, at koppen aldeles forsvandt i den, så den syge ikke kunne finde et sted, hvor han kunne anbringe sin mund.

Ursus var ganske fortvivlet over dette, og efter nogle flere forgæves forsøg sagde han:

"Jeg må nok bede Miriam eller Nazarius hjælpe dig."

Men nu viste Lygia sig i døren.

"Jeg skal straks komme og hjælpe dig," sagde hun, og lidt efter kom hun ud fra soverummet, hvor hun sikkert havde tænkt at hvile sig lidt, for hun var blot iført en enkelt, tætsluttende tunika, og hendes hår var udslået. Skønt Vinicius

frydede sig over at se hende, begyndte han alligevel at bebrejde hende, at hun ikke var gået til ro, men hun svarede venligt:

"Jeg havde tænkt at lægge mig lidt, men først vil jeg nu give dig din mad."

Hun tog koppen, satte sig på kanten af hans seng og begyndte at give ham mad. Når hun bøjede sig over ham, følte han varmen fra hendes legeme, og hendes smukke hår gled ned på hans bryst. Hans sindsbevægelse var så stor, at han blev aldeles bleg, og det stod ganske klart for ham, at han elskede dette dyrebare hoved over alt i verden. Hans følelser for hende var undergået en stor forandring; han havde før elsket hende som den blinde og hensynsløse egoist, han var, og kun tænkt på sig selv og sine egne ønsker. Nu begyndte han også at tænke på hende.

"Det er nok! Gå nu ind og hvil dig, guddommelige Lygia!" sagde han efter en tid.

"Tal ikke således til mig," svarede Lygia, "det sømmer sig ikke for mig at lytte til sådanne ord fra dig."

Men hun smilede til ham og sagde, at hun ikke var træt længere, og at hun ville være hos ham, til Glaucus kom. Hendes ord lød for hans øren som musik, hans hjerte strømmede over af glæde og taknemmelighed, og han følte trang til at vise hende denne sin taknemmelighed.

"Lygia," begyndte han lidt efter, "jeg har ikke kendt dig før nu. Men jeg forstår, at jeg har båret mig galt ad. Vend derfor tilbage til Pomponia Græcina og vær forvisset om, at ingen i fremtiden vil gøre dig noget ondt."

Hendes ansigt blev alvorligt.

"Hvor glad jeg skulle være ved at få lov at se hende, selv om det var på afstand," svarede hun, "men det er umuligt."

"Hvorfor?" spurgte Vinicius forbavset.

"Gennem Acte har vi hørt, hvad der er foregået i kejserborgen. Ved du ikke, at kejseren kaldte Aulus og Pomponia til sig straks efter min flugt og udstødte trusler mod dem, fordi han troede, de havde hjulpet mig at flygte? Men Aulus svarede ham: "Herre, du ved, at jeg aldrig har sagt en løgn; jeg sværger, at vi ikke har hjulpet Lygia til at flygte, og vi ved lige så lidt som du, hvor der er blevet af hende."

Cæsar troede ham og har senere glemt det hele. Menighedens ældste har frarådet mig at skrive til Pomponia og sige hende, hvor jeg er, for at hun til alle tider trygt kan sværge, at hun ikke kender mit opholdssted. Du forstår det måske ikke, Vinicius, men vi har ikke lov til at lyve, selv om det gjaldt livet. Jeg har ikke set Pomponia, siden jeg forlod hendes hus, men hun ved, at jeg lever og er uden for fare."

Ved tanken om hjemmet blev Lygias øjne fulde af tårer, men hun lagde øjeblikkelig bånd på sig og fortsatte:

"Jeg ved, at Pomponia også længes efter mig, men vi har en trøst, som ikke alle andre har."

"Ja, jeg ved, at Kristus er jeres trøst," sagde Vinicius, "men jeg forstår det ikke."

"Vi betragter ikke adskillelse, sorg og lidelse med samme øjne som I. Og selve døden, som for jer er ensbetydende med livets ophør, er for os kun dets virkelige begyndelse og indgang til en evig salighed, roligere og renere end nogen anden lykke på Jorden. Husk også, at vor religion påbyder os at elske vore fjender og jage hadet ud af vor sjæl."

"Jeg hørte dette i Ostrianum, og jeg har jo set, hvorledes I handlede mod mig og mod Chilo. Det hele forekommer mig imidlertid som en drøm. Men svar mig på et spørgsmål: Er du lykkelig?"

"En kristen kan aldrig være ulykkelig," svarede Lygia.

Vinicius betragtede hende uden at kunne fatte, hvad hun mente.

"Vil du da ikke gerne vende tilbage til Pomponia?"

"Jo, det er mit højeste ønske, og jeg kommer også hjem igen, hvis Gud vil."

"Men derfor skal du også straks vende tilbage! Jeg sværger ved mine husguder, at jeg aldrig skal tilføje dig noget ondt."

"Jeg kan vist ikke gøre det uden at udsætte mine nærmeste for stor fare. Kejseren ville snart høre om min hjemkomst og ville hævne sig på Aulus og Pomponia – i det mindste ville jeg for anden gang blive afhentet fra hjemmet."

"Det er muligt," svarede Vinicius og rynkede sine bryn. "Men kejseren vil måske sende dig til mig, og så kunne jeg sende dig hjem igen."

"Vinicius, ville du synes om, at jeg for anden gang blev sendt til kejserborgen?" spurgte Lygia.

Han bed tænderne sammen og svarede:

"Nej! Du har ret. Jeg talte som en gal mand."

Og han så foran sig en bundløs afgrund. Han var patricier, kriger og en af landets mægtigste mænd, men han og hele den samfundsklasse, han tilhørte, måtte bøje sig for et vanvittigt menneske, hvis ondskabsfulde påfund ingen kunne beregne.

Alle frygtede Nero med undtagelse af de kristne, som ikke regnede verden og dens lidelser for noget. Vinicius forstod, at

han ikke kunne sende Lygia hjem til Aulus og Pomponia for ikke at udsætte hende for kejserens vrede. Af samme grund turde han heller ikke gøre hende til sin hustru. For første gang i sit liv følte Vinicius, at enten måtte verden fuldstændig forandres, eller også ville livet blive uudholdeligt. Nu forstod han også, at i sådanne tider kunne ingen andre end de kristne føle sig lykkelige.

Men samtidig blev han grebet af sorg ved tanken om, at han selv ved sin utålmodighed og hensynsløshed havde bragt sådanne forviklinger ind i sit eget og i Lygias liv, at han ikke så nogen udvej. Og under indflydelsen af denne sin store sorg begyndte han at udøse sit hjerte for hende:

"Ved du, at du er lykkeligere end jeg? Du lever i fattigdom blandt enfoldige mennesker, men du har din religion og din tro. Jeg har kun dig alene, og da jeg længtes efter dig, var jeg som en tigger uden tag over hovedet og uden brød. Du er mig mere kær end den hele verden. Jeg søgte efter dig, for jeg kunne ikke leve uden dig. Jeg brød mig ikke om fester og ikke om søvn. Hvis jeg ikke havde levet i håbet om at finde dig, ville jeg have stødt sværdet i mit bryst. Du må tro mig, når jeg siger, jeg ikke kan leve uden dig. Husker du vore samtaler i vort hjem? En gang tegnede du en fisk i sandet for mig, og jeg forstod ikke, hvad du mente. Husker du, vi spillede bold! Jeg elskede dig allerede den gang, og du var begyndt at forstå mig. Da kom Aulus og afbrød os. Hvis din gud vil skænke dig til mig, skal jeg elske ham, skønt han nærmest synes mig en gud for fremmede, slaver og tiggere. Du sidder lige i nærheden af mig, men tænker kun på ham. Tænk lidt på mig også, for ellers kommer jeg til at hade ham. – Velsignet være din fader og din moder, velsignet det land, hvor

du er født! Jeg skulle gerne knæle for dig, ofre til dig, tilbede dig! Du ved ikke, du kan ikke vide, hvor jeg elsker dig!"

Han lagde hånden over sin pande og lukkede øjnene. Han talte som en mand, der har mistet sin selvbeherskelse, men hans ord kom fra hjertet. Lygia følte medlidenhed med ham, og hendes hjerte bankede, som om det skulle sprænges. Hun forstod, at denne stolte og ubøjelige mand tilhørte hende med legeme og sjæl, og følelsen af hans underkastelse og hendes egen magt fyldte hende med fryd. Han var på ny den sejrrige Vinicius, strålende smuk som en hedensk gud; det var den samme mand, som i Aulus' bolig for første gang havde kaldt nye følelser til live i hendes slumrende barnesjæl; den samme, hvis arme havde omsluttet hende i kejserborgen. Men som hun nu så ham, såret og nedbrudt af kærlighedens magt, men ærbødig og hensynsfuld, var han netop således, som hun altid havde ønsket, han skulle være.

Pludselig forstod hun, at det øjeblik måtte komme, da kærligheden også greb hende og førte hende med som i en hvirvelvind – og i samme sekund havde hun atter en fornemmelse, som om hun stod ved randen af en afgrund.

Vinicius tilhørte det fordærvede kejserhof; han var en af Neros venner, deltog med ham i de skamløse fester, gik til templerne og ofrede til de afguder, som han måske ikke selv troede på. Hende havde han forfulgt for at gøre hende til sin slavinde og styrte hende ind i et liv fuldt af udsvævelser, vanære og forbrydelser!

Da alle disse tanker stormede ind på Lygia, blev hun grebet af angst for fremtiden og for sit eget hjertes ønsker og længsler.

I det samme kom Glaucus ind for at se til sin patient, og Vinicius blev rasende over den uvelkomne afbrydelse. Da Glaucus talte til ham, svarede han uvilligt og afmålt, men forsøgte hurtigt at lægge bånd på sig. Men hvis Lygia havde tænkt, at der var sket nogen gennemgribende forandring med Vinicius, blev hun i disse korte øjeblikke overbevist om det modsatte. Kun over for hende var han forandret, ellers blev han ved at være den samme hårde, egenkærlige romer med sin foragt for alt, hvad der kaldtes kristentro og taknemmelighed.

Da Lygia gik fra Vinicius, følte hun sig angst og urolig. Hun kunne længe ikke sove, skønt hun havde våget i to nætter, og da hun endelig faldt i en urolig søvn, drømte hun, at Nero i Ostrianum, stående i sin vogn, kørte en skare kristne ned, mens Vinicius greb hendes arm, trykkede hende til sit bryst og hviskede:

"Følg med os!"

26

Fra nu af kom Lygia sjældnere ind i fællesværelset og nærmede sig sjældent hans leje. Men freden vendte ikke tilbage til hendes sjæl. Hun så, at Vinicius fulgte hende med bønlige blikke. Hun følte, at han længtes efter et ord fra hende, og at han ikke turde beklage sig af frygt for, at hun skulle forlade ham. Hun forstod også, at jo mere hun forsøgte at undgå ham, desto større blev hendes medlidenhed med hans lidelser, og hendes kærlighed voksede fra dag til dag.

Til tider forsøgte hun at indbilde sig selv, at det var hendes pligt at være i hans nærhed, dels fordi Kristus har sagt, at man skulle gengælde ondt med godt, dels fordi hun måske ved at tale med ham kunne få ham til at omvende sig. Men på den anden side måtte hun sige sig selv, at hun elskede ham, og at det var hendes kærlighed, som altid fristede hende til at være i hans nærhed. Af og til forekom det hende, at hun sad fast i et net, og at det snørede sig fastere om hende, jo mere hun forsøgte at komme løs. – Hun måtte også tilstå for sig selv, at hun stadig længtes efter at se Vinicius og at høre hans stemme, og hun måtte tvinge sig til at holde sig borte fra ham. Når hun nærmede sig og så, hvor lykkelig han blev, følte hun sig strålende glad.

En dag så hun tårer i hans øjne, og hun følte en brændende lyst til at tørre dem væk med et kys. Hun blev forfærdet, foragtede sig selv og græd hele den følgende nat.

Vinicius var i reglen tålmodig og behersket, og når der en enkelt gang kunne komme et lynsnart og harmfuldt blink i hans

øjne, så han forskrækket på hende, som om han ville bede om forladelse.

Dette overbeviste hende mere end alt andet om, at han elskede hende, og hun følte sig på samme tid brødefuld og lykkelig. Vinicius var også meget forandret i sit væsen over for husets øvrige beboere, han var venlig mod Glaucus, mod den gamle enke Miriam og mod Crispus, som han stadig så hensunket i bøn. Han havde noget til overs for Ursus og ville gerne tale med ham hele dagen igennem – og da især om Lygia. Den kæmpestærke mand var meget meddelsom; mens han syslede om den syge, kom han til at holde meget af Vinicius.

Lygia stod i Vinicius' tanker umådelig meget højere end sine omgivelser, men alligevel begyndte han nu at lægge mærke til de jævne folk, som færdedes omkring ham, og til sin forbavselse fandt han mange tiltalende træk hos dem.

Nazarius kunne han imidlertid ikke udstå. Det forekom ham nemlig, at den unge mand havde vovet at blive forelsket i Lygia. En morgen, da ynglingen bragte hende to sangfugle, han for sine egne penge havde købt på torvet, vågnede stolthed og skinsyge med hele sin ubændige magt i patricierens sjæl.

Ved at høre Lygias venlige tak for gaven blev Vinicius dødbleg, og da Nazarius var gået ud for at hente vand til fuglene, kunne han ikke længere holde sine følelser i tømme.

"Lygia, hvorledes kan du modtage gaver fra ham? Ved du ikke, at grækerne kalder folk af hans nation for jødiske hunde?"

"Jeg ved ikke, hvad grækerne kalder dem, men jeg ved, at han er min broder, fordi han er en kristen."

Med disse ord så hun forbavset og bedrøvet på Vinicius, for det var længe siden, han havde talt på denne måde.

Han bed tænderne sammen for ikke at sige hende, at han ville have ladet Nazarius piske og sendt ham til Sicilien, hvor han med lænkede fødder skulle fået lov til at arbejde i en vingård.

Lidt efter havde han overvundet sin vrede så vidt, at han nogenlunde rolig kunne sige til hende:

"Tilgiv mig, Lygia! For mig står du altid som kongedatteren og Aulus' plejedatter."

Vinicius overvandt sig selv i den grad, at da Nazarius kom ind med vandet, lovede han ham at sende ham et par påfugle eller nogle flamingoer fra sin egen have.

Lygia forstod godt, hvor meget en sådan selvovervindelse havde kostet ham, men i grunden kunne Vinicius ikke længe være skinsyg på Nazarius, som endnu ikke var fuldvoksen, og hvis kærlighed til Lygia derfor måtte være ubevidst og barnlig.

Det faldt vanskeligere for den unge tribun at forsone sig med den ærefrygt, disse folk viste Kristus og hans lære. Men Lygia var en tilhænger af denne religion, og af den simple grund var han rede til at anerkende den. Det faldt ham ikke ind at betvivle Kristi guddommelighed, hans opstandelse og de øvrige undere. Dertil var de øjenvidner, som fortalte om disse ting, alt for sanddru og ærlige mennesker. Men på den anden side forekom de kristnes lære ham alt for upraktisk og aldeles umulig at gennemføre. Verdensordenen var i hans øjne udmærket. Hvis Cæsar og hans venner havde været gode og retfærdige mennesker, hvad mere kunne man forlange? Nej, det romerske overherredømme var godt; adskillelsen mellem de forskellige folk fuldstændig i sin orden. Men efter hvad Vinicius kunne forstå, ville den nye religion vende op og ned på tingene.

Hvorledes ville det gå, hvis romerne skulle holde op med at regere over verden? Det var en umulig tanke.

Han frygtede og beundrede den nye lære, men han kunne ikke forstå, hvorledes det skulle kunne gå an at leve efter den. Og endelig forstod han, at intet uden denne nye religion stod mellem ham og Lygia, og når han tænkte på dette, hadede han den af hele sin sjæl.

Han befandt sig i en sand hvirvel af modstridende tanker; han vidste ikke, hvad han skulle vælge, men han bøjede sit hoved i ærbødighed over for de kristnes gud af den simple grund, at Lygia troede på ham.

Lygia forstod, hvad der foregik i ham, men hun vovede ikke at håbe, at Vinicius nogen gang skulle slutte sig til den nye lære.

Af og til ønskede hun at tale til ham om den mørke fremtid, som ventede ham, men en gang, hun satte sig hen til ham og talte med ham om den kristne tro, rejste han sig op på sin friske arm og lagde sit hoved på hendes skød. Hendes sindsro forlod hende, og hun skælvede af fryd fra isse til fod. Hun greb med begge hænder om hans hoved for at løfte det bort, men bøjede sig i det samme således, at hendes læber rørte ved hans hår. I samme sekund følte de sig begge overvældede af sin kærlighed, og en grænseløs henrykkelse opfyldte deres hjerter.

Svimmel og fortumlet rejste Lygia sig og flygtede ud af værelset, men Vinicius vidste endnu ikke, hvor dyrt han skulle komme til at betale dette øjebliks salighed.

Den følgende nat tilbragte Lygia i bøn og gråd, men derefter var hendes beslutning fattet. Hun stod tidligt op, bad Crispus om at komme ned i lysthuset i haven og åbnede sit hjerte for ham. Hun ønskede at forlade Miriams hus, for hun stolede ikke

længere på sig selv og kunne ikke overvinde sin kærlighed til Vinicius.

Crispus, som til stadighed levede et indadvendt liv i bønner og betragtninger, var enig med hende i, at hun burde forlade huset, men han fandt ikke ord strenge nok til at fordømme hendes kærlighed, som efter hans mening var syndefuld. Han kunne ikke forsone sig med den tanke, at hendes sjæl rummede andre følelser end kærligheden til Kristus. Han havde hidtil troet, at der ikke i hele verden fandtes noget renere hjerte end Lygias. Han ville, hun skulle være en ren og kostelig perle i Guds øjne, og han var dybt skuffet over hende.

"Gå og bed Gud tilgive din fejl!" sagde han. "Flygt, før denne onde ånd aldeles får herredømmet over dig! Hvem er han? Og hvorhen vil han føre dig? Han er kejserens ven og deltager i hans udskejelser. Han vil føre dig med sig ind i dette Sodoma, hvor han selv befinder sig, og som Gud vil ødelægge med sin vredes ild."

Crispus holdt pludselig op at tale, for han så, at de ikke længere var alene. To mænd trådte ind i løvhytten, og den ene af disse var apostlen Petrus. Den andens ansigt kunne han ikke se; det var delvis skjult af hætten på hans kappe.

De satte sig ned på stenbænken, og nu genkendte Crispus apostlens ledsager. Denne var mager og skaldet; tindingerne var dækket med krøllet hår; hans ansigt var magert, men beåndet, hans næse krum, og øjnene havde røde rande.

Det var Paulus fra Tarsos.

Lygia kastede sig på knæ for Petrus, skjulte sit forpinte hoved i hans kappes folder og blev liggende ubevægelig.

"Fred med jeres sjæle!" sagde Petrus, som derpå spurgte, hvad der var sket.

Crispus fortalte nu, hvad Lygia netop havde meddelt ham – hendes syndefulde kærlighed og hendes ønske om at flygte fra Miriams hus. Han skildrede sin egen sorg over, at dette rene hjerte havde besmittet sig selv ved en jordisk kærlighed til en ryggesløs hedning.

Under den gamles hårde tale flyttede Lygia sig nærmere hen til Petrus, som om hun hos ham ville søge hjælp og forståelse. Da apostlen havde hørt beretningen til ende, bøjede han sig ned, lagde sin hånd på Lygias hoved og rettede sine skarpe øjne på Crispus.

"Har du ikke hørt, at vor elskede mester deltog i brylluppet i Kana og velsignede kærligheden mellem mand og kvinde?"

Crispus lod forbavset hænderne synke og kunne ikke sige et ord.

Efter en tid fortsatte Petrus:

"Crispus, tror du, at vor herre og mester, som tillod Maria Magdalena at knæle ved sin fod, og som tilgav ægteskabsbrydersken, tror du, han ville vende sig bort fra denne unge pige, der er ren som markens lilje?"

Lygia trykkede sig hulkende nærmere op til apostlens fødder, da hun hørte, at hun ikke forgæves havde søgt hans hjælp. Petrus løftede hendes forgrædte ansigt op mod sig og sagde til hende:

"Hold dig borte fra ham, du elsker, indtil hans øjne bliver oplyst for sandheden, men bed for ham og vid, at din kærlighed ikke er brødefuld. Det vil blive regnet dig til gode, at du ønsker at flygte fra fristelsen. Sørg ikke, græd ikke, for jeg siger dig, at

Frelseren lyser sin fred over dig, og at dine bønner skal blive hørt. Efter sorgen vil glædens dag oprinde for dig."

Med disse ord lagde han begge hænder på hendes hoved, hævede sine øjne mod himlen og velsignede hende, idet hans øjne strålede af overjordisk godhed.

Crispus begyndte nu ærbødigt at forklare sig.

"Jeg har været hård mod hende," sagde han, "men jeg tænkte, hun fornægtede Kristus ved at slippe en jordisk kærlighed ind i sit hjerte."

"Jeg fornægtede ham tre gange," svarede Petrus, "men alligevel tilgav han mig og befalede mig at vogte hans lam."

"Men Vinicius er en arg hedning," fortsatte Crispus.

"Vor herre og mester har blødgjort hårdere hjerter end hans," svarede Petrus.

Nu tog Paulus til orde:

"Jeg har ubarmhjertigt forfulgt Kristi tjenere og jaget dem i døden. Jeg var til stede, da Stefanus blev stenet, og holdt deres klæder, som stenede ham. Mit højeste ønske har været at udrydde sandheden fra Jorden, og alligevel har Gud bestemt mig til at forkynde sandheden i alle lande. Jeg har forkyndt den i Judæa, i Grækenland, på øerne og i denne ugudelige by, hvor jeg i lang tid har siddet i fængsel. Og nu, da Petrus har tilkaldt mig, er jeg kommet ind i dette hus for at bringe dette stolte hoved til at bøje sig for Kristus. Jeg vil så sandhedens sædekorn på denne stengrund, som Herren vil gøre frugtbar, så den kan bære en rig høst."

Han rejste sig. Og Crispus syntes, at den lille skikkelse voksede til en kæmpe – hvad han også i virkeligheden var – en

kæmpe, som ved sin flammende tale satte verden i brand og bragte folkeslagene til at underkaste sig Kristi lære.

27

Petronius til Vinicius:

"Hav medlidenhed med mig, kære ven, og lad ikke dine breve minde om lakedæmonierne eller Julius Cæsar!

Hvis du som Julius kunne skrive: *Veni, vidi, vici!* Note 22), kunne jeg forstå din kortfattede tale. Men dit brev fortæller jo tydelig nok: *Veni, vidi, fugi!* Note 23) og da dette slet ikke stemmer overens med din natur, kræver dit brev en forklaring. Jeg kunne ikke tro mine egne øjne, da jeg læste, at den lygiske kæmpe havde dræbt Croton. Den mand er værd sin vægt i guld, og det beror på ham selv, om han vil blive kejserens yndling. Når jeg kommer tilbage til byen, ville jeg gerne se denne lygier, og jeg vil anskaffe mig en bronzestatue af ham. Vor rødskæg vil dø af nysgerrighed, når han får vide, at statuen er udført efter naturen.

Virkelige kæmper bliver mere og mere sjældne både i Italien og i Grækenland; østerlandene kommer slet ikke i betragtning; germanerne er storvoksne, men deres muskler er belagt med fedt; deres styrke står ikke i forhold til deres omfang. Spørg lygieren, om han er en undtagelse, eller om der i hans land er flere mænd som han. Hvis det nogensinde skulle falde i vor lod at foranstalte offentlige skuespil, ville det være godt at vide, hvorfra man skulle få de kraftigste legemer.

Men du kan takke både østens og vestens guder, at du slap levende ud af sådanne hænder.

Dette skyldes naturligvis alene den omstændighed, at du er patricier og søn af en prokonsul. Alt, hvad du for resten fortæller mig, gør mig i højeste grad forundret. De kristnes forsamlingssted, deres opførsel mod dig og Lygias flugt, men frem for alt den besynderlige uro og tristhed, som ånder gennem dit korte brev. Sandt at sige forstår jeg hverken de kristne eller dig eller Lygia. Du må ikke forundre dig over, at jeg stiller så mange spørgsmål, skønt jeg ellers kun plejer at beskæftige mig med min egen person. Mig har du én gang blandet op i denne din affære, og derfor betragter jeg den næsten som min egen. Skriv snart, for det er uvist, hvornår vi kan mødes. Vor rødskægs planer er lige så skiftende som høstvindene. For øjeblikket tænker han at rejse lige til Grækenland uden først at begive sig til Rom.

Tigellinus råder ham dog til at aflægge et kort besøg i byen, da der ellers kan være fare for, at folket, som længes så umådelig efter kejseren (det vil sige efter brød og skuespil), kunne falde på at gøre oprør. Jeg ville gerne, du skulle slutte dig til os, for jeg tror sikkert, du ville finde lægedom ved rejser og adspredelser, men vi er måske allerede draget afsted, når du kommer. I så fald bør du hvile dig ud på dine sicilianske godser heller end at opholde dig længere i Rom. Skriv nu udførlig om dig selv, og så farvel!"

Da Vinicius havde modtaget dette brev, følte han fra først af ingen lyst til at svare. Han var misfornøjet og havde en stærk følelse af livets forfængelighed. Han antog også, at Petronius ikke ville forstå ham, og han syntes, at der var hændt noget,

som ville fjerne ham fra onklen. Da han var kommet hjem til sit eget hus, følte han sig svag og fandt en vis tilfredsstillelse i på ny at være omgivet af rigdom og alle livets behageligheder.

Men dette varede ikke længe. Ved tanken om, at han skulle rejse til Beneventum og styrte sig ind i kejserhoffets vilde orgier, blev han overfaldet af en følelse af tomhed.

Han kunne ikke frigøre sig fra den tanke, at samværet med den skarpe og vittige Petronius ville trætte ham under hans nuværende sindsstemning, men på den anden side begyndte ensomheden at virke nedtrykkende på ham. Alle hans bekendte var hos kejseren i Beneventum; han måtte derfor være alene med sine tanker og bekymringer. Det faldt ham imidlertid ind, at hvis han kunne tale med nogen om alt, hvad der foregik hos ham, ville det lykkes ham at bringe orden i sine tanker. Endelig bestemte han sig til at udøse sit hjerte for Petronius og sendte ham derfor følgende svar:

> "Du ønsker, jeg skal skrive mere udførligt til dig. Jeg gør, som du ønsker, men jeg ved ikke, om jeg kan udtrykke mig tydelig nok, for jeg kan ikke selv se klart på alle disse forviklinger.
>
> Jeg fortalte dig om mit ophold hos de kristne, om den måde, de behandler deres fjender på, til hvem de med god grund kan regne mig og Chilo, om hvorledes de plejede mig, og om Lygias flugt. Nej, kære ven, mit liv blev ikke sparet, fordi jeg var søn af en prokonsul. De tager ikke sådanne hensyn, men de sparede jo Chilos liv, skønt jeg rådede dem til at begrave ham i haven. Sådanne mennesker som dem har verden aldrig set, og det nytter ikke at måle dem med vort mål. Jeg forsikrer dig, at om jeg

havde brækket min arm og var blevet plejet af mine egne folk eller af mine egne slægtninge, ville man ikke vist mig en sådan omhu, som disse mennesker viste mig.

Lygia ligner heller ingen anden kvinde. Havde hun været min søster eller min hustru, kunne hun ikke have plejet mig med større ømhed. Jeg var glad og lykkelig, for jeg følte, kærligheden måtte ligge til grund for al denne ømhed. Mere end en gang så jeg kærlighed lyse ud af hendes øjne, og – vil du tro mig, Petronius? – jeg har aldrig følt mig lykkeligere end blandt disse fattige folk. Jeg er sikker på, at jeg ikke var hende ligegyldig, men alligevel forlod hun for min skyld i al hemmelighed Miriams hus. Undertiden kan jeg sidde hele dagen med hånden under hovedet og spørge mig selv, hvorfor hun gjorde dette. Fortalte jeg dig, at jeg frivilligt tilbød hende at sende hende tilbage til Aulus og Pomponia? Men hun svarede, at det ikke lod sig gøre, fordi Aulus og Pomponia var rejst til Sicilien, og fordi hun var bange for, at kejseren skulle høre om hendes hjemkomst og på ny bortføre hende til kejserborgen. Men hun vidste også, at jeg havde opgivet tanken om at anvende magt mod hende. Hun vidste, jeg ikke kunne leve uden hende, og at hun kun som min hustru ville overskride tærsklen til mit hus. Og alligevel flygtede hun! Hvorfor? Hun blev ikke truet af nogen fare.

Hvis hun ikke elskede mig, kunne hun have sagt mig det.

Dagen før hun flygtede, lærte jeg en mærkelig mand at kende, en vis Paulus fra Tarsos. Han talte til mig om Kristus og hans lære, og han talte med sådan kraft, at hans

ord vendte op og ned på vort statssamfunds grundvolde. Han besøgte mig også, efter Lygia var flygtet, og talte med mig om hende.

"Hvis Gud åbner dine øjne for sandheden og tager bjælken ud af dem, som han gjorde med mig, vil du forstå, at hun handlede rigtigt, og da vil du måske finde hende igen."

Dag og nat grubler jeg over disse ord, som om de skulle være udtalt af præstinden i det delfiske orakel.

Jeg tror, jeg forstår noget af dem. Skønt de kristne elsker menneskene, er de modstandere af vor livsvandel, vore guder og vore forbrydelser, og Lygia flygtede for mig, fordi hun ikke ville deltage i et liv, som de kristne anser for at være forbryderisk. Du vil måske svare mig, at hun kunne have vist mig bort, så havde hun ikke behøvet at flygte. Men hvis hun nu elskede mig? I så fald flygtede hun fra sin kærlighed. Når jeg tænker på dette, har jeg lyst til at sende alle mine slaver ind i alle gaderne i Rom og befale dem at råbe ind i husene:

"Lygia, kom tilbage!"

Hvorfor flygtede hun?

Jeg skulle ikke have hindret hende i at dyrke sin gud. Jeg ville selv have ladet rejse et alter for ham i mit atrium.

En gud mere eller mindre kunne ikke gøre mig nogen skade.

Hvorfor skulle jeg ikke tro på ham, jeg, som ikke nærer nogen synderlig tillid til de gamle guder?

Jeg ved med bestemthed, at de kristne ikke taler usandhed, og de siger, at Kristus opstod fra de døde.

Et menneske kan jo ikke stå op af sin grav. Paulus fra Tarsus, som er romersk borger, men af jødisk herkomst og vel bevandret i de gamle hebraiske skrifter, har fortalt mig, at Kristi fødsel var forudsagt af profeterne for årtusinder siden. Det lyder besynderligt, men sker der ikke hver dag uforklarlige ting rundt om os? Paulus forsikrer, at der alene er én gud, ikke en hel samling af guder, og det synes mig en sund tanke.

Det vil ikke være vanskeligt for mig at opgive de øvrige guder. Intet fornuftigt menneske tror jo på dem længere.

Men de kristne forlanger mere. Det er ikke nok, at man ærer Kristus, man må også leve efter hans lære, og dette er meget vanskeligt.

Hvis jeg lovede, jeg ville gøre det, kom de ikke til at tro mig. Paulus sagde mig det rent ud. Du ved, hvor højt jeg elsker Lygia, og du ved også, at jeg vil gøre alt muligt for hende, men der findes ting, som hører til umulighederne.

Jeg er ingen filosof, men er alligevel ikke så dum, som du vistnok anser mig for.

Jeg ved ikke, hvorledes de kristne indretter deres eget liv, men det ved jeg, at der, hvor deres religion begynder, der er det forbi med det romerske herredømme og med Rom selv. Der er det forbi med vor samfundsorden, med forskellen mellem sejrherren og den overvundne, mellem rig og fattig, herre og slave. Der er det forbi med kejseren selv. I stedet kommer Kristus med en mildhed, som er fremmed og ufattelig for os romere.

Det er sandt, at Lygia er mere for mig end hele det romerske rige, og jeg ville lade alle andre hensyn fare, hvis

jeg kunne få have hende i mit hus.

De kristne lader sig ikke nøje med ord. De vil, man skal føle sig overbevist om sandheden af deres lære og ikke have tanke for andet end den. Men dette er ganske umuligt for mig.

Kan du ikke forstå, at jeg føler en slags rædsel for denne religion? Hvis mine læber bekendte min kristne tro, ville min fornuft sige mig, at det udelukkende skete af kærlighed til Lygia. Paulus af Tarsus forstår godt, hvorledes det er fat med mig, og det samme gør Petrus, som til trods for sin ligefremhed er den største blandt dem, fordi han var Kristi discipel. Kan du fatte det? De gætter mine inderste tanker. De beder for mig, at noget, de kalder nåden, må komme over mig, men der kommer intet over mig, intet uden uro og en stadig stærkere længsel efter Lygia.

Jeg har fortalt dig, at Lygia hemmeligt forlod Miriams hus, men da jeg vågnede, fandt jeg ved siden af mit leje et lille, simpelt trækors, som hun havde efterladt mig. Jeg har det hængende i mit hus, og jeg nærmer mig det altid med ærefrygt. Jeg elsker det, fordi hendes hånd har berørt det. Jeg hader det, fordi det adskiller os.

Til tider forekommer det hele mig som trolddom, og jeg er tilbøjelig til at tro, at den gamle Petrus har forhekset os alle, Lygia, Pomponia og mig selv.

Mit forrige brev synes dig fuldt af uro og tristhed. Ja, jeg er trist, for jeg har på ny mistet hende, og jeg føler mig urolig, fordi der er noget, som har forandret sig hos mig. Jeg forsikrer dig, at Lygias religion er mig modbydelig, og

dog kender jeg ikke mig selv igen, siden jeg første gang traf Lygia. Det er hende, som har forandret mig.

Da jeg kom hjem efter opholdet hos de kristne, var der ingen, som ventede mig. Slaverne troede, jeg var i Beneventum, og der herskede den forfærdeligste uorden i mit hus. Jeg fandt dem alle sammen i spisesalen, hvor de havde foranstaltet en stor fest.

De fleste af dem var drukne, men om døden var trådt ind i deres drikkelag, kunne de ikke være blevet mere forskrækkede, end da jeg pludselig kom til syne i døren. Du ved, at jeg altid har været streng i mit hus. De kastede sig alle på knæ, og nogle besvimede af rædsel.

Først tænkte jeg naturligvis på at straffe dem med piske og gloende jern, men – vil du tro det? – straks efter skammede jeg mig over mig selv, og jeg blev grebet af medlidenhed med disse stakkels folk. Der er iblandt dem gamle slaver, som min farfader, Marcus Vinicius, havde ført med sig fra Rhinegnene under kejser Augustus.

Jeg lukkede mig inde i mit bibliotek, og forunderlige tanker løb mig igennem hovedet.

Efter hvad jeg havde set og hørt hos de kristne, kunne jeg umuligt behandle mine slaver på samme måde som før – de var jo også mennesker.

I flere dage gik de omkring i den frygteligste angst. De tænkte nemlig, at jeg udsatte straffen for at finde på en særlig grusom straffemåde, men jeg straffede ikke, fordi jeg ikke *kunne* straffe.

Den tredje dag kaldte jeg dem sammen og sagde: "Jeg tilgiver jer! Søg at gøre jeres fejl god igen ved endnu større

agtpågivenhed end før."

De faldt på knæ og græd, strakte hænderne mod mig og kaldte mig herre og fader. Selv var jeg så bevæget, at der kom tårer i mine øjne. Jeg syntes, at se Lygias kære ansigt, som med tårefulde øjne takkede mig for, hvad jeg havde gjort.

Jeg forsikrer dig, Petronius, jeg kan ikke leve uden hende, og jeg er ulykkeligere, end du tror.

Og mine slaver, ved du, hvorledes de opførte sig? De viste ikke tegn til opsætsighed, og aldrig har frygten bragt dem til at udføre deres tjeneste så beredvilligt, som deres taknemmelighed nu har gjort.

De kappes formelig om at gætte mine mindste ønsker, og jeg må mindes, hvad Paulus fra Tarsus sagde mig, den dag jeg forlod de kristne: "Kærligheden skaber bedre fællesskab end frygten." I visse tilfælde indrømmer jeg, at han har ret. Mine øvrige fattige undergivne har jeg senere forsøgt at behandle som menneskelige væsener. Jeg har interesseret mig for deres ve og vel, mens jeg før behandlede dem hovmodigt og overlegent, og jeg er forbavset over at se virkningen af min forandrede opførsel.

Jeg forstår ikke, hvad der går af mig, men jeg har stadig en følelse af, at Lygias øjne følger mig, og jeg er bange for at gøre hende imod.

Hvis Lygia lignede Poppæa, Crispinilla og de øvrige romerske kvinder af vort bekendtskab, ville jeg ikke elske hende, som jeg gør.

Jeg lever i håbet om at se hende, og undertiden føler jeg mig ganske vis på det.

Jeg agter ikke at forlade Rom. Jeg kan ikke udholde livet ved kejserhoffet, og desuden har Glaucus og Paulus lovet at besøge mig af og til og fortælle mig nyt om Lygia.

Du må vide, jeg hos en billedhugger har bestilt et mindesmærke over Gulo, som jeg dræbte i min vrede. For sent kom jeg til at tænke på, at det var ham, som havde båret mig i sine arme, ham, som havde lært mig at skyde med bue. Ved tanken på ham gribes jeg af sorg og anger.

Hvis det, jeg har fortalt dig, vækker din forbavselse, vil jeg tilføje, at det går mig ligeså. Men hvad jeg skriver, er den rene sandhed. Lev vel!"

28

Vinicius fik ikke noget svar på dette brev. Petronius brød sig ikke om at skrive, da han hvert øjeblik ventede, at kejseren skulle bestemme sig for at rejse tilbage til Rom.

Der gik også rygter om hans hjemkomst, til stor glæde for pøbelen, som længtes efter festlige skuespil, ledsagede af uddeling af korn og oliven, som store forråd var oplagret af i Ostia.

Endelig fik senatet meddelelse om, at kejseren var på hjemvejen.

Men kejseren rejste ganske langsomt. Han havde med hele sit hof indskibet sig i Misenum, men gik i land i de fleste af kystbyerne, hvor han hvilede sig eller deltog i fester og teaterforestillinger. I Minturna opholdt han sig i over fjorten dage og tænkte endog på at rejse tilbage til Napoli for at blive der indtil videre.

I hele denne tid havde Vinicius holdt sig hjemme hos sig selv, beskæftiget med sine tanker. Af og til modtog han besøg af Glaucus, som ganske vist ikke kunne sige ham, hvor Lygia opholdt sig, men som alligevel kunne forsikre ham, at menighedens ældste vågede over hende.

En dag, da han fandt Vinicius i en mere nedtrykt sindsstemning end sædvanligt, fortalte han ham, at Petrus havde irettesat Crispus, fordi denne bebrejdede Lygia hendes kærlighed.

Da den unge patricier hørte dette, blev han ganske bleg af sindsbevægelse. Han havde ofte troet at mærke, at Lygia ikke

var ligegyldig for ham, men nu fik han for første gang vished for det, og det var en kristen, som gav ham denne vished.

I sin første glæde og taknemmelighed tænkte han at begive sig hen til Petrus, men da han hørte, at apostlen var draget ud af Rom og talte til folket i byens omegn, bad han Glaucus om at følge ham derhen og lovede samtidig, at han ville give den fattige menighed rige gaver.

Nu, da han vidste, at Lygia elskede ham, syntes han, at alle hindringer var borte, og han var øjeblikkelig rede til at ære Kristus. Skønt Glaucus stadig opfordrede ham til at lade sig døbe, turde han dog ikke love ham, at han straks kunne vinde Lygia. Vinicius måtte først blive en sand kristen, som elskede religionen for dens egen skyld.

Og skønt Vinicius ellers ikke kunne tåle modsigelser, måtte han indrømme, at Glaucus fra sit standpunkt var i sin fulde ret.

Vinicius længtes ofte efter at kom til at tale med Paulus fra Tarsos, hvis flammende ord havde vakt hans nysgerrighed, mens de på samme tid gjorde ham urolig. Han havde tænkt meget på, hvilke bevisgrunde han over for Paulus skulle bruge for at angribe den kristne lære. Men Paulus var rejst til Aricium, og Vinicius følte sig meget ensom, fordi Glaucus meget sjældent indfandt sig i hans hus. Han begyndte på ny at søge efter Lygia i håb om at se hende, selv om det var på lang afstand, men alle hans anstrengelser var frugtesløse. Han følte sig skuffet og mismodig, og til sidst kom den dag, da hele hans gamle natur rejste sig i al sin styrke og vildhed som en trods mod al hans ulykke og elendighed. Han besluttede at glemme Lygia, siden hun blot havde bragt ham sorg; han ville atter nyde

livet i fulde drag, og han kastede sig ind i hvirvlen med al den blinde ubændighed, som var ham medfødt.

Byen, som havde været øde og mennesketom hele vinteren, vågnede til nyt liv ved håbet om kejserens nær forestående hjemkomst.

Man gjorde de største anstrengelser for at berede ham en værdig modtagelse.

Foråret var allerede kommet. Sneen på Albanerbjergene var smeltet under søndenvindens varme ånde. Havernes græsplæner var dækkede med violer. På byens torve og på Marsmarken samledes folket i store skarer, og Via Appia var fuld af festligt smykkede køretøjer. Unge romerske kvinder forlod deres hjem under det påskud, at de ville rejse til Lanuvium for at tilbede Juno eller til Aricia for at ofre til Diana, mens de i virkeligheden blot rejste afsted for at more sig og søge eventyr.

En dag fik Vinicius øje på Chrysothemis' pragtfulde vogn; to vældige hunde løb foran den, og vognen var omgivet af en sværm af unge mænd og gamle senatorer.

Chrysothemis styrede selv de fire korsikanske ponyer og uddelte venlige smil og lette slag af sin svøbe til højre og venstre, men da hun fik øje på Vinicius, strammede hun tømmerne, bad ham tage plads i vognen og tog ham senere med til sit hjem, hvor hun beredte ham en fest, som varede til langt ud på natten.

Vinicius drak sig fuld, men han huskede tydeligt, at han var blevet fornærmet, da Chrysothemis nævnte Lygias navn, og at han i sin vrede havde tømt et bæger falernervin ud over hendes hoved. Han ærgrede sig bagefter over sin egen opførsel.

Men den følgende dag havde Chrysothemis øjensynlig glemt fornærmelsen, for hun besøgte ham i hans hus og tog ham for anden gang med på en køretur på Via Appia. Så spiste hun til aften i hans hjem og fortalte ham under middagen, at hun var inderligt ked både af Petronius og af sin lutspiller, og at hendes hjerte var frit.

I løbet af en uge sås de meget ofte sammen, og dog blev forholdet ikke af lang varighed.

Chrysothemis vogtede sig vel for at nævne Lygias navn siden den kedelige begivenhed med falernervinen, men Vinicius var ikke i stand til at glemme hende.

Han havde stadig den følelse, at Lygias øjne hvilede bebrejdende på ham, og han syntes selv, at han opførte sig skammeligt.

En dag gjorde Chrysothemis ham bitre bebrejdelser, fordi han havde købt to unge, smukke syriske piger, og denne anledning benyttede han øjeblikkelig til at bryde med hende.

Han fortsatte imidlertid at leve et vildt liv for at trodse mindet om Lygia. Men da han forstod, at hun ikke et øjeblik var ude af hans tanker, at hun var årsagen til hans onde gerninger såvel som til hans gode, blev han overfaldet af en sådan træthed og livslede, at alle hans fornøjelser forekom ham modbydelige.

Han syntes selv, at han var et foragteligt menneske, og dette forundrede ham. Tidligere havde han aldrig tænkt over sine handlinger, men kun taget hensyn til sine lyster. Til sidst faldt han helt sammen, så ikke en gang efterretningen om kejserens tilbagekomst gjorde noget indtryk på ham.

Han havde vistnok ikke engang tænkt at aflægge Petronius noget besøg, hvis hans onkel ikke havde sendt ham en

indbydelse og samtidig en bærestol.

Petronius hilste hjerteligt på sin unge slægtning, som imidlertid fra først af med den største uvilje besvarede hans spørgsmål, men til sidst følte han trang til at udtale sig, og nu fortalte han i en ustandselig ordstrøm sin onkel alt, hvad han i den senere tid havde gennemgået. Han skildrede ham sin uro og sine tvivl og endte med at beklage sig, fordi han havde mistet sin gamle sindsro og sin sunde dømmekraft. Han vidste ikke, hvorledes han skulle forholde sig; han både hadede og ærede den kristne lære; den forekom ham på samme tid ophøjet og modbydelig.

Han indså, at Lygia aldrig kunne komme til at tilhøre ham helt og holdent, da han måtte finde sig i at dele hende med Kristus.

Livet forekom ham mørkt og håbløst, og han så ingen udvej.

Petronius betragtede hele tiden hans forandrede ansigt og hænder, som han strakte frem på en famlende og usikker måde. Pludselig rejste han sig, gik hen til Vinicius og lagde sin hånd på hans tinding.

"Ved du, at dit hår har begyndt at gråne her ved tindingerne?" spurgte han.

"Det skulle ikke forundre mig, om mit hår snart blev snehvidt," svarede Vinicius.

Der opstod en lang tavshed. Petronius var en klog mand, og mere end en gang havde han grublet over menneskelivets gåder. Livet i sig selv var enkelt og harmonisk, uden forviklinger, men det hændte undertiden, at ulykken kom styrtende ind over et menneske, aldeles som et jordskælv lægger et tempel i grus. Med Vinicius var det en indviklet affære, og selv den kloge og

snarrådige Petronius kunne ikke forklare dette underlige tilfælde.

Endelig sagde han med grundig overbevisning:

"Der må være trolddomskunster med i spillet."

"Jeg har også tænkt på dette," svarede Vinicius.

"Men om du henvendte dig til Sarapis' præster? Uden tvivl er der mange bedragere blandt dem, men der findes dog nogle, som har kastet lys over uudgrundelige hemmeligheder."

Men man fik ikke indtryk af, at han havde nogen tro på præsterne, og hans råd forekom ham selv dumt og meningsløst.

Vinicius lagde hånden over sin pande.

"Trolddomskunster!" udbrød han. "Ja, jeg har set troldmænd, som øvede deres kunster for at skaffe sig verdslig fordel eller for at skade deres fjender, men de kristne lever i fattigdom. De tilgiver deres fjender, lærer os at være ydmyge og barmhjertige. Hvad gavn kunne de have af at øve trolddom? – Hvorfor skulle de gøre det?"

Petronius var ærgerlig på sig selv, fordi han ikke kunne besvare disse spørgsmål. Han ville imidlertid ikke lade sig mærke med det, men svarede efter en stunds forløb:

"Det er jo en ny sekt! Du beundrer dem, men jeg anser dem for slette mennesker, fordi de ødelægger livet for os ligesom sygdom og død. Vi har nok at gøre med at bekæmpe disse fjender, uden at vi også skal behøve at kæmpe med de kristne. Hør nu, så skal jeg opregne dig alle vore fjender, sygdom, Nero, Tigellinus, Cæsars versemageri, koblere, som hersker over rigets stormænd, og frigivne slaver, som har deres sæde i senatet. Jeg synes, vi kunne have nok i disse, om vi ikke også skal plages med denne ødelæggende og modbydelige sekt. Har

du tænkt på at ryste de mørke tanker af dig, Vinicius? Har du forsøgt at nyde livet?"

"Jeg har forsøgt det, Petronius."

"Jeg har nok hørt det, din forræder!" sagde Petronius og lo. "Slaverne er ikke i stand til at tie. Jeg ved, du har forført Chrysothemis!"

Vinicius gjorde en håndbevægelse, som tilkendegav hans afsky for denne kvinde.

"I ethvert tilfælde takker jeg dig for den tjeneste, du har gjort mig," fortsatte Petronius. "Nu sender jeg hende blot et par perlebroderede tøfler. Det betyder simpelt hen: "Gå din vej!" Jeg har grund til at være dobbelt taknemmelig mod dig, for det første, fordi du ikke ville modtage Eunike, og for det andet, fordi du har befriet mig for Chrysothemis.

Hør nu på mig!

Du ser her for dig en mand, som har været med til lidt af hvert, som har nydt alle livets glæder, skrevet vers og været lige så ked af det hele som selve kejseren, men som ofte føler sig grebet af sørgelige tanker. Og ved du hvorfor? Fordi jeg i det fjerne søgte efter det, som er mig ganske nær. En smuk kvinde er sin vægt værd i guld, og hun er simpelthen ubetalelig, når hun samtidig elsker. En sådan kvinde kan ikke betales med al verdens rigdomme. Hør nu, hvad jeg nu har besluttet: jeg vil fylde mit liv med lykke, som man fylder et bæger med den kosteligste vin. Jeg vil drikke af det, til min hånd bliver kraftløs, og mine læber blegner. Lad så komme, hvad der vil – dette er min nyeste filosofi."

"Jeg finder den ikke ny; du har altid levet efter den."

"Men nu har den indhold; det har den hidtil manglet."

Han lod Eunike kalde. Hun kom ind, klædt i en hvid dragt, strålende af kærlighed og lykke.

"Kom!" råbte Petronius og åbnede sine arme mod hende.

Hun kastede sig om hans hals, satte sig på hans knæ og lagde sit hoved mod hans bryst.

Vinicius så, hvorledes hun rødmede af lykke og glæde, og han måtte beundre det smukke par.

Petronius strakte hånden ud, tog en del violer fra en vase og strøede dem på hendes hoved, skuldre og bryst. Så skubbede han tunikaen bort fra hendes arme.

"Lykkelig er den mand, der som jeg har fundet kærlighed hos en sådan kvinde! Se på hende, Vinicius! Har nogen af vore store billedhuggere skabt et skønnere værk?"

Han kyssede hendes skulder og hals, mens hun rødmede og skælvede af lykke. Han vendte hendes dejlige ansigt om mod Vinicius og fortsatte:

"Kan dine bedrøvelige kristne tåle nogen sammenligning med hende? Jeg tænker, at dette syn skal helbrede dig."

Vinicius indåndede den berusende violduft, som gennemtrængte hele rummet, og han blegnede ved den tanke, at om han selv havde kunnet kysse Lygias skuldre, ville det været en fryd så stor, at verden derefter gerne måtte være gået under.

Petronius bad Eunike om at lade et festmåltid gøre i stand, og da hun var gået ind, sagde han til Vinicius:

"Jeg har tilbudt hende friheden, men ved du, hvad hun svarede: 'Jeg vil hellere være din slavinde end kejserens hustru.' Hun ville ikke modtage mit tilbud, men jeg har alligevel givet hende fri, men hun ved det ikke. Hun ved heller ikke, at dette

hus med alle dets kostbarheder skal tilhøre hende efter min død, med undtagelse af mine udskårne sten.

Kærligheden forandrer alle, og den har også forandret mig.

Violer er Eunikes yndlingsblomst, og den er nu også blevet min, skønt jeg ikke brød mig synderlig om den før. Jeg lod Eunike kalde, for at du skulle forstå, at måske du også søger i det fjerne efter det, som du har lige i din nærhed. Måske findes der også blandt dine slavinder et hjerte, som kun banker for dig. Læg en sådan balsam på dit sår. Du siger, at Lygia elsker dig? Det er muligt. Men hvad slags kærlighed er det, som giver afkald på sin ret? Kan du ikke forstå, at hun ejer en anden følelse, som er stærkere end hendes kærlighed? Nej, min ven, Lygia er nok ikke som Eunike."

"Å, det er så ondt alt sammen," svarede Vinicius. "Da jeg så, du kyssede Eunikes skuldre, følte jeg, at det ikke ville gøre mig noget, om verden forgik, når jeg blot kunne holde Lygia i mine arme. Kærligheden har forandret din lugtesans, men hos mig har den forandret hele sjælen, og til trods for min ulykke ville jeg ikke, Lygia skulle være som andre."

"I så fald har du jo ikke noget at beklage dig over, Vinicius. Men jeg forstår dig slet ikke."

"Nej, du har ret," svarede Vinicius, "vi forstår ikke længere hinanden."

Det var atter stille en stund, men så udbrød Petronius forbitret:

"Måtte Hades opsluge dine kristne! De har bragt uro og tvivl ind i dit liv. Måtte underverdenen åbne sig for dem! Deres religion er ikke god.

Skønhed, elskov og magt hører til de gode ting her i verden, for de gør menneskene lykkelige, men dette anser de kristne for forfængelighed. Du tager fejl, hvis du tror, deres religion er retfærdig. Hvis vi gengælder ondt med godt, hvad skal vi da gengælde det gode med? Og hvorfor skulle man da i det hele taget være god, når man belønnes, selv om man er ond?"

"Nej, Petronius, lønnen er ikke den samme, men efter de kristnes lære begynder den først i livet hinsides."

"Sig mig, tænker du på at bortføre Lygia?"

"Nej, jeg vil ikke gengælde godt med ondt, og jeg har svoret, at jeg ikke skal gøre det."

"Vil du da antage den kristne lære?"

"Jeg skulle gerne gøre det, men jeg kan ikke."

"Tror du da, du kan glemme Lygia?"

"Nej."

"Så må du begive dig ud på rejser!"

Slaverne meldte nu, at festmåltidet var rede.

Inde i spisesalen lagde Petronius sig til bords ved siden af Eunike, og mens slaverne lagde en blomsterkrans om hans hoved, fortsatte han:

"Du skulle rejse, Vinicius. Hvad har du i grunden set af verden? I Corbulos tjeneste har du haft en del at tænke på. Hvad mig angår, så følger jeg med kejseren til Achæa. Og når han rejser hjem, tager jeg Eunike med til Cypern, hvor vi vil ofre duer på Venus' alter. Det er hendes ønske, at vi skal gøre det, og du må vide, at hendes ønske er en lov."

"Jeg er din slavinde," sagde Eunike.

Petronius støttede sit hoved mod hendes bryst, smilede og sagde:

"Så er jeg en slavindes slave. Jeg beundrer dig fra hoved til fod, du min gudinde!"

Han vendte sig på ny til Vinicius:

"Vil du ikke ledsage os til Cypern? Men først må du melde dig hos kejseren. Han er vred på dig, fordi du endnu ikke har været hos ham, og Tigellinus vil benytte sig heraf for at gøre dig skade, ikke fordi han personligt har noget imod dig, men fordi du er min søstersøn. Vi kan jo fortælle Nero, at du har været syg. Skulle han spørge efter Lygia, bør du lade ham forstå, at hun har været hos dig, til du er blevet ked af hende. Det vil han så godt kunne forstå. Sig ham også, at din sygdom desværre hindrede dig i at rejse til Napoli for at høre ham synge, men at håbet om at få hans guddommelige røst at høre hjalp dig til at blive frisk. Vær ikke bange for overdrivelser!

Tigellinus omgås efter sigende med nogle storartede festplaner. Jeg er bange for, at han aldeles undergraver min stilling."

"Ved du, at der findes folk, som ikke nærer spor af frygt for kejseren?"

"Du tænker på dine kristne?"

"Ja, de frygter ikke, men vi lever i en stadig angst."

"Tal ikke til mig om dine kristne! De frygter ikke Nero, fordi han rimeligvis ikke aner noget om deres tilværelse; i hans øjne er de ikke andet end vissent løv. Lad os ikke tænke mere på dem, Vinicius. Lad os leve og dø; dine kristne kan vist heller ikke gøre noget andet end dette."

Vinicius følte, at der var en vis grad af sandhed i disse ord, og på hjemvejen begyndte han at tænke dybere over dem.

"Lad os leve og dø!" havde Petronius sagt. Det var talt som en ægte romer. De kristne kunne tilgive, men de forstod sig hverken på sand kærlighed eller oprigtigt had.

29

Kejseren var ærgerlig på sig selv, fordi han var rejst tilbage til Rom, og efter nogle dages forløb ytrede han ønske om at rejse til Achæa.

Han forkyndte imidlertid, at hans fravær denne gang skulle blive kort, og at statens anliggender ikke skulle komme til at lide under det. Ledsaget af sine hoffolk, hvoriblandt også Vinicius befandt sig, begav han sig til Capitolium for at ofre til guderne og anråbe dem om en lykkelig rejse.

Men da han den følgende dag besøgte Vestas tempel, indtraf der en uventet begivenhed, som pludselig bragte ham til at forandre beslutning.

Nero frygtede guderne, skønt han ikke troede på dem. Særlig frygtede han den hemmelighedsfulde Vesta, og da han nu stod foran gudindens billede og fik øje på den hellige ild, blev han grebet af en sådan rædsel, at håret rejste sig på hans hoved, en gysen fo'r igennem alle hans lemmer, han hakkede tænder og ville være faldet om, hvis ikke Vinicius havde grebet ham i sine arme.

Man bar ham øjeblikkelig ud af templet og førte ham til kejserborgen, hvor han lidt efter kom til sig selv, men han var ikke i stand til at forlade sengen før den næste dag.

Til hele hoffets store forbavselse erklærede han nu, at han ville opsætte sin rejse, for gudinden havde i hemmelighed advaret ham mod at forlade Rom.

Straks efter blev det bekendtgjort i hele byen, at kejseren havde fattet medlidenhed med borgernes bedrøvede ansigter,

og da han elskede dem, som en fader elsker sine børn, ville han dele ondt og godt med dem.

Borgerne glædede sig over den forandrede beslutning i håb om, at der nu skulle foranstaltes fester og uddeles hvede. De samlede sig i store skarer foran slotsportene og udstødte høje jubelråb.

"Jeg gjorde ret i at opsætte rejsen. Herredømmet over Egypten og Orienten er mig forudsagt, og Grækenland skal heller ikke undslippe mig. Jeg skal give befaling til at gennemskære jordtangen ved Korinth, og jeg vil oprette så vældige monumenter i Egypten, at pyramiderne skal se ud som legetøj ved siden af dem. Jeg skal bygge en sfinks, syv gange større end den, som ved Memfis stirrer ud over ørkenen, og den skal bære mine ansigtstræk. De kommende tider skal ikke tale om andet end om den og mig."

"Med dine digte har du allerede oprettet dig et monument, som ikke blot er syv gange, men tre gange syv gange større end Cheopspyramiden," sagde Petronius.

"Og min sang?" spurgte Nero.

"Hvis menneskene blot kunne oprejse dig en statue så stor som Memnonstøtten, og hvis denne ved solopgang kunne gengive din stemme, så ville havet rundt Egypten til de seneste tider være opfyldt af skibe, hvor alle tre verdensdeles beboere ville glemme sig selv for at kunne lytte til din sang."

"Men hvem kan bygge en sådan støtte?" spurgte Nero.

"Du kan dog i al fald lade dig hugge i basalt, således som du styrer dit firspand."

"Du har ret. Dét vil jeg gøre, Petronius."

"Hele menneskeheden vil være dig taknemmelig for denne gave."

"I Egypten vil jeg tage Månen til ægte og blive en virkelig guddom."

"Og du kan give os stjernerne til hustruer, og vi vil danne et nyt stjernebillede, som skal bære dit navn. Du kan lade Vitellius formæle sig med Nilen, så bliver han fader til flodheste. Lad Tigellinus få ørkenen; han bliver konge over sjakalerne."

"Og hvad bliver så min skæbne?" spurgte Vatinius.

"Den hellige Apis velsigne dig! Du fik sådanne storartede fester i stand i Beneventum, at jeg ikke kan ønske dig noget ondt. Få lavet et par støvler til sfinksen, hvis fødder må blive helt lamme af natteduggen. Vi vil alle sammen få nok at gøre dernede."

"Det glæder mig, min kejser, at du tænker på Egypten, og det gør mig ondt, at du har opsat din rejse."

"Du må vide, at gudinden selv stod foran mig i templet og bad mig opsætte rejsen," svarede Nero. "Det kom så pludseligt, at jeg blev rent forfærdet, skønt jeg naturligvis må være taknemmelig, når guderne tager sig således af mig."

"Vi blev alle slået af rædsel," sagde Tigellinus, "og vestalinden Rubria faldt i afmagt."

"Rubria!" udbrød Nero. "Hvor hendes hals er snehvid og smuk!"

"Men hun rødmede, da hun så den guddommelige Cæsar."

"Jeg så det nok. Der er noget guddommeligt ved alle vestalinder, og Rubria er usædvanlig dejlig. Hvorfor er folk mere bange for Vesta end for de øvrige guder? Hvad kan dette betyde? Skønt jeg er Vestas ypperstepræst, følte jeg mig dog

rædselsslagen. Jeg erindrer, at jeg vaklede og ville være faldet om, hvis ikke en eller anden havde støttet mig. Hvem var det?"

"Det var mig," svarede Vinicius.

"Var det dig, du 'strenge Mars'? Hvorfor var du ikke med os i Beneventum? Man sagde, du var syg, og du er virkelig meget forandret. Man fortalte også, at Croton havde forsøgt at dræbe dig. Kan det være sandt?"

"Det er desværre sandt, men jeg forsvarede mig og slap fra det med en brækket arm. En ukendt slave kom mig til hjælp. Han var stærkere end Croton."

Nero så forbavset på ham.

"Stærkere end Croton? Du spøger! Croton har jo hidtil været den stærkeste af alle, men nu har vi fået Syphax fra Etiopien hertil byen."

"Jeg forsikrer dig, min kejser, jeg så det med mine egne øjne."

"Hvor opholder han sig? Denne vidunderlige perle må vi se til at få tag i."

"Jeg ved det ikke. Jeg har tabt ham af syne."

"Du ved ikke, hvilket folk han tilhører?"

"Jeg havde brækket min arm og kunne ikke anstille undersøgelser efter ham."

"Du må se til at finde ham."

"Jeg skal nok få opspurgt ham," sagde Tigellinus.

"Det var godt, du støttede mig," fortsatte Nero, henvendt til Vinicius, "hvis jeg var faldet, kunne jeg have knust mit hoved. I sin tid var du en god ledsager, men feltlivet under Corbulo har ødelagt dig. Man ser dig så sjældent. Hvorledes er det med den unge pige, som jeg lod hente til dig fra Aulus? Hun var for smal over i hofterne, påstod Petronius."

Vinicius blev forvirret, men Petronius skyndte sig at hjælpe ham ud af forlegenheden.

"Jeg skal vædde på, at han har glemt det hele," sagde han. "Ser du ikke, hvor forvirret han bliver? Spørg ham, hvor mange veninder han har haft siden den tid. Jeg er sikker på, det vil falde ham vanskeligt at svare. Vinicierne er udmærkede stridsmænd, men endnu bedre kamphaner. De trives bedst i en stor hønseflok. Du skulle straffe ham for det, min kejser, ved ikke at indbyde ham til den fest, Tigellinus vil holde til ære for dig ved Agrippas dam."

"Nej, det vil jeg ikke. Jeg stoler på, at Tigellinus sørger for, at der ikke bliver mangel på smukke høns."

"Kan gratierne holde sig borte, når Amor er til stede?" svarede Tigellinus.

"Jeg føler mig træt og anstrengt," fortsatte Nero. "På gudindens råd er jeg blevet i Rom, men jeg kan ikke udstå byen. Jeg rejser til Antium. Jeg kvæles i disse trange gader, blandt disse forfaldne huse, hvor luften er kvalm og trykkende. O, hvis et jordskælv styrtede byen i grus, eller en fortørnet gud jævnede den med jorden, da skulle jeg vise, hvorledes man bygger en by, som er verdens midtpunkt og min residensstad."

"Hvis en fortørnet gud ville jævne den med jorden, siger du, herre! Men er du da ikke selv en gud?" sagde Tigellinus.

Et udtryk af træthed viste sig på Neros ansigt.

"Når jeg har set din fest ved Agrippas dam, rejser jeg til Antium. I er alle små af tanker og sind, og derfor kan I heller ikke forstå, at jeg har trang til noget storslået."

Han lukkede øjnene, og tilkendegav derved, at han behøvede ro. Hoffolkene trak sig derfor snart tilbage.

Petronius og Vinicius gik sammen ud af slottet.

"Du blev altså inviteret til festen, Vinicius. Vor rødskæg vil more sig endnu mere vanvittigt end ellers, siden han har givet afkald på rejsen. Forsøg du også at more dig og at glemme! Vi har erobret verden og har ret til at nyde livet. Du er en statelig mand, og der er mange smukke kvinder i Rom!"

"Jeg fatter ikke, at du ikke for længe siden er blevet træt af det hele, Petronius."

"Hvem siger dig, at jeg ikke er træt af det? Men jeg er ikke så ung som du, og desuden har jeg andre interesser, som du mangler. Jeg holder af gode bøger; det gør du ikke; jeg elsker digtekunsten, men den keder dig; jeg elsker værdifulde kunstsager, som du ikke en gang bryder dig om at se på, og endelig – jeg har fundet Eunike, men du har ikke fundet noget. Jeg ved, at livet ikke kan byde mig noget bedre, og hvis døden kommer, ville jeg finde mig i at tage afsked med livet, for jeg har smagt alle dets glæder. Festen ved Agrippas dam vil byde på mange overraskelser; unge piger af Roms bedste familier vil optræde som skovnymfer, og ingen af dem vil være i stand til at modstå dig, – om hun så var en vestalsk jomfru. Grækenland er visdommens moder, men Rom er fader til kraften. Da du ikke kan være græker, får du være en romer. Du må kæmpe og erobre. Lov mig, at du rækker tungen ud til den første kristne, du træffer på vejen hjem. Hvis det er lægen Glaucus, vil han ikke forundre sig over det. Vi mødes ved Agrippas dam!"

30

Prætorianerne var sat på vagt rundt om Agrippas dam for at hindre en alt for stærk tilstrømning af tilskuere, og alt, hvad Rom ejede af skønhed, rigdom og ånd var mødt frem til festen, som ikke havde sin lige i byens historie.

Tigellinus ville byde kejseren erstatning for rejsen til Achæa, og han ønskede at overstråle alt, hvad man før havde oplevet af festlige arrangementer.

Mens kejser Nero opholdt sig i Napoli og Beneventum, var Tigellinus begyndt på forberedelserne til festen, og han havde fra fjernt liggende verdensdele indsamlet dyr og fugle, sjældne fisk og planter, samt skibe og dragter, som skulle forøge festens glans. Kejserens mægtige yndling behøvede ikke at spare på udgifterne, og indkomsten fra mangfoldige provinser var gået med til at sætte hans vanvittige planer i værk.

Hans indflydelse voksede stadig.

Kejseren fandt ham mere og mere uundværlig for sin adspredelse.

Tigellinus kunne ganske vist ikke måle sig med Petronius i dannelse, forstand og glimrende vid, men Petronius var i denne henseende kejserens overmand og vakte derfor Neros skinsyge.

Nero pålagde sig aldrig nogen tvang overfor Tigellinus, mens han som oftest bøjede sig for Petronius' overlegne dannelse og fine smag. Tilnavnet *arbiter elegantiarum*, den gode smags dommer, som man havde givet Petronius, var en torn i øjet på Nero.

Hvem burde vel bære den titel, om ikke kejseren selv?

Tigellinus forstod godt, at han hverken ved sin fødsel, sin lærdom eller sin begavelse kunne optage kampen med Petronius, Lucanus og andre af kejserens venner, men han besluttede at fortrænge dem ved at udvikle en pragt, som måtte blænde selve kejseren.

Festens midtpunkt var en uhyre flåde af forgyldte tømmerstokke, som lå ude på Agrippas dam. Flåden var indrammet af smukke muslingeskaller, som spillede i alle regnbuens farver.

Langs dammens bredder var der anbragt palmegrupper og store grotter, dannede af lotusplanter og dejlige roser. Midt i grotterne fandtes skjulte fontæner med parfumeret vand, statuer af guder og gudinder, samt guld- og sølvbure med de smukkeste sangfugle.

Den midterste del af tømmerflåden dannedes af et uhyre telt eller rettere sagt af et telttag, bestående af et syrisk purpurtæppe, som hvilede på søjler af sølv. Der var opstillet en mængde borde, overlæssede med alexandrinsk glas, krystalgenstande, fade og vaser af uberegnelig værdi, røvet i Grækenland, Italien og Lilleasien. Hele tømmerflåden lignede en ø, så dækket var den af planter og blomster. Ved gyldne eller purpurfarvede bånd var en mængde småbåde fæstede til flåden. Disse både havde form af fisk, svaner, måger og flamingoer, og nøgne mænd og kvinder af udsøgt skønhed sad parate ved årerne.

Da Nero og Poppæa med følge havde taget plads under teltet, blev årerne sat i bevægelse, og hele flåden med samtlige gæster gled langsomt hen over vandspejlet. Snart omsværmedes den af andre både, hvorfra der lød dæmpet citarspil og harpeklang.

Disse både var fulde af kvinder, hvis rosenrøde legemer tog sig glimrende ud mod himlens og vandets mørkeblå baggrund.

Musik og sang lød ud til gæsterne fra grotterne langs dammens bred, og al denne overdådige pragt gjorde et mægtigt indtryk, selv på romerne, der var så forvænte.

Kejseren havde Poppæa ved sin ene side og Pythagoras ved den anden. Han følte sig rent forbløffet ved alle disse overraskelser, og hans forundring steg, da unge slavinder dukkede frem i vandet rundt om bådene. De skulle forestille sirener og var dækket med et grønt net, der glimrede som fiskeskæl.

Kejseren roste Tigellinus i høje toner, men af gammel vane kastede han et spørgende blik på Petronius, der en lang tid lod, som om det hele ikke tiltalte ham synderlig. På Neros direkte spørgsmål svarede Petronius til sidst:

"Det forekommer mig, herre, at ti tusinde nøgne kvinder ikke gør så stærkt indtryk som en eneste."

Men denne flydende fest behagede kejseren, for det var da i det mindste noget nyt. Desuden blev der budt gæsterne de mest udsøgte retter og de herligste vine.

Foruden kvinderne lå alle Neros venner og hoffolk med til bords, og blandt disse udmærkede Vinicius sig ved sin mandige skønhed. I gamle dage havde hans ansigt og hele skikkelse alt for meget mindet om krigeren, men i den senere tid havde hans sjælelige kampe og hans legemlige lidelser lagt et beåndet udtryk over hans ansigt, som om en dygtig billedhuggers hånd havde mejslet hans træk i marmor. Hans hudfarve var ikke længere så mørk, men havde fået det numidiske marmors gulhvide glans. Hans øjne var blevet større og mere tankefulde.

Med sine kraftige linjer syntes hans legeme fremdeles bestemt til at bære panser og plade, hans hoved mindede om de græske guder og røbede ved deres fine og regelmæssige træk, at han tilhørte en gammel patricierfamilie.

Petronius havde ganske sikkert ret, når han bemærkede, at ingen af Roms kvinder ville kunne modstå Vinicius, for deres øjne var beundrende rettet på ham, og ikke en gang Poppæa eller vestalinden Rubria, som kejseren havde ønsket at se ved festen, dannede nogen undtagelse.

Herlige vine, som var afkølet i sne, tilslørede gæsternes forstand, mens de følte, at deres blod forvandledes til ild. Hvert øjeblik skød både i form af græshopper og sommerfugle frem fra buskene ved strandbredden. Duer og andre fugle fra Indien og Afrika sværmede over bådene, fastgjort til dem ved sølvtråde eller silkesnore. Det var langt ud på eftermiddagen, men luften var varm, skønt man kun befandt sig i begyndelsen af maj.

Dammens overflade krusedes af åretagene, som faldt i takt med musikken, men ikke et vindpust rørte sig, og træerne stod aldeles ubevægelige, som om de var forheksede af det vilde liv på vandfladen. Flåden gled stadig omkring på dammen, gæsterne blev mere og mere drukne og larmende.

De fleste havde forladt den plads, som fra først af var anvist dem. Kejseren havde selv givet eksemplet ved at rejse sig og befale Vinicius at flytte sig fra pladsen ved siden af vestalinden Rubria.

Nero indtog nu selv denne plads og begyndte at føre en hviskende samtale med hende.

Vinicius befandt sig lige i nærheden af Poppæa, som strakte sin arm imod ham og bad ham se efter, om hendes armring sad

fast.

Mens han gjorde dette, skælvede hans hænder en smule, og kejserinden kastede ham et langt blik og rystede sit gyldne lokkehoved.

Som en blodrød kugle nærmede solen sig horisonten, og samtidig nærmede flåden sig strandbredden, hvor man mellem krat og buske kunne se grupper af unge mænd og kvinder, som forestillede fauner og satyrer, nymfer og dryader. Mørket faldt på, og fra teltene og grotterne lød der drukne hyl og høje råb til ære for Luna. Imidlertid blev grotterne oplyst ved tusinder af lamper. På terrasserne viste der sig grupper af nøgne kvinder. Det var hustruer og døtre af Roms fornemste familier. Med opmuntrende tilråb indbød de mændene til at komme nærmere.

Kejseren og hans hoffolk forsvandt i grotterne og småteltene. Alle og enhver gav sig hen til den mest tøjlesløse galskab og vildhed; ingen vidste, hvor kejseren befandt sig; senatorer, riddere, dansere og musikere blandede med hinanden i løssluppen sanserus.

Satyrer og fauner gjorde jagt på nymferne mellem buske og krat. Lamperne blev slået i stykker, og der hvilede et dybt mørke over størstedelen af grotterne. Overalt hørtes der skrig og latter, letsindig hvisken og stønnende åndedrag.

En vildere fest var aldrig fejret i Rom.

Vinicius var ikke beruset, således som han havde været ved festen i kejserborgen, da Lygia var til stede, men hans sanser var vakt, og han følte en higende trang til at more sig og slippe sig løs som alle andre.

Han løb ind i skoven for at finde de smukkeste kvinder.

Hvert øjeblik sværmede en skare dejlige nymfer omkring ham, forfulgt og jaget af senatorer, riddere, fauner og satyrer til lyden af lokkende musik og sang.

Til sidst fik han øje på en sværm af unge piger, anførte af en, der var klædt som Diana. Han sprang midt ind i flokken for at betragte gudinden lidt nøjere. Men pludselig stod hjertet stille i ham, for han syntes, at denne Diana med halvmånen på panden mindede stærkt om Lygia.

De begyndte at danse en vild runddans omkring ham og stormede i næste øjeblik ind i skoven, øjensynlig i det håb at lokke ham efter sig.

Åndeløs og med bankende hjerte blev han stående på samme plet, for skønt denne Diana nærmere betragtet ikke havde spor af lighed med Lygia, gjorde dette tilfælde et mægtigt indtryk på ham.

Han følte sig pludselig grebet af en usigelig længsel efter Lygia, og kærligheden stormede atter ind på ham med større magt end før. Aldrig var hun forekommet ham så ren og dyrebar som i denne skov, hvor galskaben og den vildeste sanserus havde revet alle med sig.

Han følte afsky og modbydelighed for det alt sammen. Han måtte have luft, ånde ud under stjernehimmelen, som her inde skjultes af de rædsomme grotter.

Vinicius besluttede at flygte, men næppe havde han taget nogle få skridt, før en tilsløret skikkelse stod foran ham, lagde sine hænder på hans skuldre og hviskede til ham, mens hendes hede ånde strømmede mod hans ansigt:

"Jeg elsker dig! Kom! Ingen ser os; skynd dig!"

Vinicius vågnede som af en drøm.

"Hvem er du?"

Men hun lænede sit bryst imod ham og bad:

"Skynd dig! Se, hvor ensomt her er! Jeg elsker dig! Kom!"

"Hvem er du?" gentog Vinicius.

"Gæt!"

Med disse ord pressede hun sine læber mod hans under sløret, trak hans hoved nærmere og knugede ham til sig.

"Denne nat tilhører elskov og galskab!" sagde hun hurtigt og indtrængende. "Alt er tilladt! Jeg er din!"

Hendes kys brændte ham og fyldte ham med uro. Hans hjerte og sjæl tilhørte en anden. I hele verden havde han ikke tanke for andre end Lygia. Han skubbede den tilslørede skikkelse fra sig og sagde:

"Hvem du end er, så elsker jeg en anden; jeg kan ikke tilhøre dig."

"Tag sløret bort!" sagde hun og sænkede sit hoved.

I dette øjeblik raslede løvet i den nærmeste myrtebusk, den hemmelighedsfulde kvinde forsvandt som et drømmesyn, men i afstand hørtes hendes latter, fremmed og ildevarslende.

Petronius stod pludselig foran sin søstersøn.

"Jeg har hørt og set det hele," sagde han.

"Lad os gå bort herfra!" svarede Vinicius.

De gik forbi teltene, grotterne og prætorianerne og fandt til sidst deres bærestole.

"Jeg følger med dig," sagde Petronius.

De tog plads i Vinicius' bærestol, men de talte ikke et ord med hinanden, før de befandt sig i Vinicius' atrium.

"Ved du, hvem denne kvinde var?" spurgte Petronius.

"Var det Rubria?" spurgte Vinicius.

"Nej."

"Hvem var det da?"

Petronius sænkede sin stemme.

"Den vestalske ild er slukket, for Rubria forsvandt med Nero, men den, du talte med –" og han tilføjede med endnu mere dæmpet stemme – "det var – den skønne Poppæa."

Der blev stille en lang stund. Så fortsatte Petronius:

"Kejseren kunne ikke skjule for Poppæa, at hans begær stod til Rubria, og derfor ønskede hun måske at hævne sig. Men jeg trådte heldigvis til i rette øjeblik. Hvis du havde genkendt Poppæa og afvist hende, havde du været fortabt, og ikke alene du, men Lygia og måske også jeg."

"Jeg har fået nok af Rom og Nero, af kejserfesterne, Poppæa, Tigellinus og jer alle sammen!" udbrød Vinicius heftigt. "Jeg kvæles her. Jeg kan ikke leve under disse forhold, jeg kan ikke. Forstår du mig?"

"Vinicius, hvad går der af dig? Du må ikke være så uforstandig og urimelig."

"Jeg elsker ingen anden end Lygia."

"Ja, hvad gør det til sagen?"

"Det gør, at jeg ikke vil vide af nogen anden elskov. Jeg vil ikke længere deltage i disse fester og forbrydelser og i hele jeres skamløse liv."

"Hvorledes skal jeg forstå dette, Vinicius? Er du måske blevet en kristen?"

Vinicius greb sig med begge hænder om hovedet og svarede fortvivlet:

"Endnu ikke, endnu ikke, Petronius!"

31

Petronius var meget misfornøjet. Det var klart, at han havde mistet sin gamle indflydelse over Vinicius, og at han og hans søstersøn ikke længere forstod hinanden.

Før havde et par ironiske ord fra Petronius været nok til at afholde Vinicius fra at begå galskaber eller til at opmuntre ham til handling. Nu var dette aldeles forandret, og så stor var forandringen, at Petronius ikke engang forsøgte sig på sin gamle fremgangsmåde, for han følte, at hans bidende bemærkninger ville være uden virkning over for de nye principper, som kærligheden og de kristnes lære havde frembragt hos Vinicius.

Denne tingenes tilstand gjorde Petronius urolig og forskrækket, og dagens begivenheder skulle ikke netop tjene til at berolige ham.

"Hvis dette ikke er et forbigående indfald af Poppæa," tænkte Petronius, "så vil enten Vinicius give efter for hendes lidenskab, og da kan et tilfælde styrte ham i ulykke, eller også vil han afvise hende, og i så fald vil han være redningsløst fortabt, og måske jeg med ham, fordi jeg er hans slægtning."

Petronius var en modig mand og frygtede ikke døden, men fordi han ikke ventede sig noget af livet efter døden, havde han heller ingen lyst til at påskynde dens komme.

Han antog, det ville være bedst at sende Vinicius ud på en lang rejse, og hvis han havde kunnet give ham Lygia med på vejen, ville han med glæde have gjort det.

Men han håbede alligevel, det ville lykkes at overtale ham til at rejse.

Ved hoffet ville han sprede det rygte, at Vinicius var syg, og den værste fare ville være ovre.

Poppæa vidste ikke med sikkerhed, om Vinicius havde genkendt hende; det kunne jo tænkes, at han ikke havde gjort det, og i så fald havde hendes forfængelighed ingen grund til at føle sig såret.

Petronius ønskede frem for alt at vinde tid. Han var sikker på, at når kejseren først havde begivet sig på rejsen til Grækenland, ville det være forbi med Tigellinus og hans indflydelse. Tigellinus forstod sig ikke det mindste på de skønne kunster, mens Petronius var en højt dannet mand, som på det område kunne slå alle modstandere af marken.

Imidlertid besluttede han at holde godt øje med Vinicius og få ham til at drage bort fra Rom.

I flere dage tænkte han på, om det ikke skulle være fornuftigt at overtale kejseren til at udstede et edikt, hvori de kristne blev udvist fra Rom. Lygia ville i så fald blive nødt til at forlade byen, og Vinicius ville følge efter hende.

Det kunne godt lade sig gøre.

Da jøderne for nogle år siden begyndte at forfølge de kristne med deres had, var Claudius ikke i stand til at adskille de to sekter fra hinanden, hvorfor han af en fejltagelse fordrev jøderne fra Rom.

Hvorfor kunne så ikke Nero udvise de kristne?

Efter den "flydende fest" traf Petronius daglig sammen med kejseren, og det ville være den letteste sag af verden at foreslå

ham en sådan tanke, for Nero gik altid med glæde ind på alt, hvad der kunne bringe sorg og ulykke over andre.

Efter langvarig overvejelse havde Petronius lagt sin plan. Han ville holde en stor fest for kejseren, og under denne fest ville han overtale Nero til at udstede et edikt. Han håbede også, at kejseren ville overlade ediktets udførelse til ham.

Med al den ærbødighed, man skyldte Vinicius' elskerinde, kunne han da sende Lygia til Bajæ, hvor hun og Vinicius kunne elske hinanden og more sig, så meget de ville.

Han var ofte hos Vinicius, fordi han til trods for al sin egoisme følte megen hengivenhed for sin unge slægtning, og fordi han stadig forsøgte at overtale ham til at rejse bort.

Vinicius lod, som om han var syg, og viste sig ikke ved hoffet, hvor der daglig blev lagt nye planer. Til sidst erklærede Nero, at han om tre dage ville begive sig til Antium. Den følgende dag gik Petronius lige til Vinicius for at underrette ham om dette, men den unge tribun viste ham en fortegnelse, som en af kejserens frigivne mænd netop havde bragt ham, og som indeholdt navnene på alle dem, der var indbudt som kejserens gæster på turen.

"Både dit og mit navn står på listen," sagde Vinicius. "Når du kommer hjem, vil du finde den samme fortegnelse i dit hus."

"Hvis jeg ikke var blandt de indbudte, ville det betyde det samme som en dødsdom," svarede Petronius, "men jeg tænker nok, jeg kan være sikker, til vi har været i Grækenland. Nero kan ikke undvære mig, så længe vi opholder os der. Næppe er vi godt og vel kommet til Rom, før vi på ny må begive os afsted på disse endeløse rejser. Men vi er nødt til at tage med, for dette er ikke alene en indbydelse, det er meget mere en befaling."

"Og hvis man nu nægter at adlyde?"

"Så ville man få en indbydelse til en længere rejse – en rejse, man aldrig vender tilbage fra. Sørgeligt, at du ikke har fulgt mit råd og i tide forladt Rom. Nu må du følge med til Antium."

"Så jeg må følge med til Antium! Vi lever i en herlig tid. Elendige slaver er vi og intet andet."

"Er du først i dag blevet opmærksom på det?"

"Nej, men du har forklaret mig, at den kristne lære er en fjende af alt liv, siden den pålægger bånd og lænker. Men kan dens lænker være stærkere end dem, vi bærer? Du sagde nylig, at Grækenland er moder til visdommen, og at Rom er fader til magten. Hvor er vor magt?"

"Send bud efter Chilo, hvis du føler trang til at tale! Jeg har ikke lyst til at filosofere i dag. Ved Herkules! Det er ikke mig, som har fremkaldt disse tider, og jeg bærer intet ansvar for dem. Lad os tænke på andre ting! Du ved, at store farer truer dig i Antium, og det ville måske være bedre, om du blev her i byen og målte kræfter med denne Ursus, som kvalte Croton, men uheldigvis kan du ikke undlade at følge med os."

"Farer!" udbrød Vinicius med foragt. "Går vi ikke alle under dødens skygge? Hvert øjeblik forsvinder jo en eller anden i mørket."

"Skal jeg opremse alle de fornuftige folk, som under Tiberius, Caligula, Claudius og Nero har opnået at blive både firs og halvfems år gamle? Se blot på en mand som Domitius Afer! Han er blevet gammel og grå, skønt han i alle sine dage har været en skurk og en kæltring."

"Måske netop af den grund!" svarede Vinicius.

Så kastede han et blik ned over indbydelseslisten og læste:

"Tigellinus, Vatinius, Sextus Africanus, Aquilinus Regulus og så videre! En smuk samling røvere og kæltringer! Og sådanne mænd skal styre verden!"

"Det er sandt," sagde Petronius, "men lad os tale om vigtigere ting! Forsøg at samle dine tanker, og hør på mig! Jeg har fortalt i kejserborgen, at du er syg og ude af stand til at forlade huset. Når dit navn alligevel står på listen, så beviser det, at man ikke tror mig, og at en eller anden har sørget for at få dig med. Nero er det ikke; han betragter dig blot som krigeren, der ikke har sans for poesi og musik, og som i det højeste har nogen interesse for væddeløbene i cirkus. Følgelig er det Poppæa, som har vidst at anbringe dit navn på listen. Heraf kan vi slutte, at hendes lidenskab for dig ikke var et forbigående lune, og at hun ønsker at vinde dig."

"Hun er en modig kvinde."

"Ja, hun er modig, for hun udsætter sig for de skrækkeligste muligheder. Måtte Venus snarest muligt indgive hende en ny lidenskab! Men indtil videre må du iagttage den største forsigtighed. Vor rødskæg begynder allerede at blive ked af hende; for tiden foretrækker han Rubria eller Pythagoras, men for sin egen skyld ville han alligevel ramme os med den forfærdeligste hævn."

"Jeg vidste jo ikke, det var hende, som talte til mig i grotten, men du hørte jo, hvad jeg svarede. Jeg sagde, at jeg elskede en anden, og at jeg ikke kunne tilhøre hende. Det ved du jo."

"Ved alle underverdenens guder beder jeg dig, forsøg at beholde den smule forstand, de kristne har levnet dig! Hvorledes kan du være i tvivl, når du har valget mellem den sandsynlige og den sikre ødelæggelse? Har jeg ikke allerede sagt

dig, at du ville være fortabt, hvis du havde såret Poppæas forfængelighed? Ved Hades! Hvis livet er blevet en byrde for dig, gør du bedst i straks at åbne dine årer eller styrte dig i dit sværd. Hvis du fornærmer Poppæa, vil du komme til at dø en langt værre død. Hvad gør det så til sagen? Ville denne historie bringe dig tab eller hindre dig i at elske Lygia? Du bør desuden erindre, at Poppæa så hende i kejserborgen. Det ville ikke falde hende vanskeligt at gætte, hvis skyld det er, at du afviser hendes ophøjede gunst, og hun vil få tag i Lygia, selv om hun skal hente hende op af jorden. Du bringer død og ødelæggelse ikke alene over dig selv, men også over Lygia. Forstår du?"

Vinicius hørte hele tiden på ham, som om han tænkte på noget andet, og til sidst sagde han:

"Jeg må se hende."

"Hvem? Lygia?"

"Ja."

"Ved du, hvor hun er?"

"Nej."

"Så vil du måske på ny begynde at søge efter hende på de gamle gravsteder på den anden side af Tiberen?"

"Det ved jeg ikke, men jeg må se hende."

"Skønt hun er kristen, vil det måske vise sig, at hun har bedre forstand end du, og hun vil sikkert ikke hjælpe til at ødelægge dig."

Vinicius trak på skuldrene.

"Hun reddede mig jo, dengang Ursus ville slå mig ihjel."

"Så skynd dig; den rødskæggede vil ikke endnu en gang udsætte sin rejse. I Antium kan der også blive udstedt dødsdomme."

Vinicius havde blot en eneste tanke, at komme til at se og tale med Lygia. Og mens han overvejede en udvej til at træffe hende, trådte Chilo uventet ind i hans hus.

Han så ynkelig ud; han var mager og forsulten, og hans klæder hang i laser om hans krop. Tjenerne, som en gang for alle havde ordre til at slippe ham ind, når han kom, vovede ikke at holde ham tilbage, og derfor gik han lige ind i atriet, hvor Vinicius befandt sig. Han bøjede sig ydmygt for den unge tribun, som han hilste med følgende ord:

"Måtte guderne skænke dig udødelighed og give dig herredømmet over Verden!"

Vinicius tænkte i første øjeblik på at lade ham kaste ud, men da han troede, grækeren muligvis vidste noget om Lygia, overvandt han sin afsky.

"Hvorledes er det gået dig?" spurgte han.

"Dårligt, du søn af Jupiter," svarede Chilo. "Den sande dyd er for tiden en dårlig handelsvare, og en vismand må i vore dage være glad, hvis han hver femte dag kan købe sig et fårehoved, som han kan fortære i rendestenen og skylle ned med sine tårer. For de penge, du gav mig, købte jeg bøger, ædle herre, og senere blev jeg overfaldet og røvet. Du ser min elendighed, men jeg tænkte ved mig selv: Til hvem skulle jeg vel gå, om ikke til ham, den ædle tribun, som jeg elsker og ærer, og for hvis skyld jeg har udsat mit eget liv for fare?"

"Hvorfor kommer du her, og hvad godt bringer du?"

"Jeg kommer for at bede om hjælp, ædle herre, og jeg bringer med mig min elendighed, mine tårer, min kærlighed og endelig en nyhed, som jeg har opsnappet af kærlighed til dig. Du erindrer, jeg en gang fortalte dig, at jeg havde givet en af den

ædle Petronius' slavinder en tråd af Venus' bælte? Jeg ved, at den bragte hende lykke, og du ved også, hvilken stilling Eunike nu har i hans hus. Jeg har endnu en sådan tråd, og den har jeg gemt til dig, herre."

Her standsede han, og da han mærkede, hvor ildevarslende Vinicius rynkede sine bryn, skyndte han sig at fortsætte:

"Jeg ved, hvor Lygia opholder sig; jeg skal vise dig gaden og huset."

"Hvor er hun?" udbrød Vinicius hurtigt.

"Hos Linus, en af de kristnes ældste præster. Ursus er der også og arbejder om natten hos mølleren Demas. Hvis du lader huset omringe om natten, træffer du ham ikke hjemme. Linus er gammel, og foruden ham findes der kun to gamle kvinder i huset."

"Hvorfra ved du alt dette?"

"Du husker vel, herre, at de kristne havde mig i sin magt, men sparede mit liv. Glaucus troede ganske vist, at jeg var årsagen til alle hans ulykker, og han tror det endnu, stakkels mand, men han tager fejl. Alligevel skånede de mit liv. Du må derfor ikke forundre dig over, at taknemmelighed fyldte mit hjerte. Jeg er en mand af gammeldags tænkemåde, og jeg sagde til mig selv:

Skulle jeg forlade mine venner og velgørere? Ville det ikke være grimt og hårdhjertet, hvis jeg ikke havde spurgt, hvorledes det gik dem? Jeg kan ikke opføre mig således.

Først var jeg bange for, de skulle misforstå mine forespørgsler. Men min interesse for dem og min kærlighed til dig gav mig mod. Vort sidste forsøg endte med et nederlag, men nu har jeg forberedt din sejr. Huset står alene. Du kan give

dine slaver befaling til at omringe det, så ikke en levende mus skal kunne undslippe.

Det beror udelukkende på dig selv, herre, om du i aften har den mægtige konges datter i dit hus. Men hvis dette sker, da beder jeg dig erindre, at årsagen til det hele er min faders yderst fattige og sultne søn."

Vinicius følte, at alt blod fo'r til hans hoved. Fristelsen var næsten uimodståelig. Når han først havde fået Lygia ind i sit hus, hvem kunne så tage hende fra ham? Når hun først en gang har føjet sig efter hans vilje, må hun da ikke gøre det for bestandig? Hvad kan så de kristne gøre ham med al deres barmhjertighed og alle deres forbud? Er det ikke på tide at befri sig ud af alt dette? Hvad kan Lygia gøre senere andet end forsone sin skæbne med sin troslære? Dette er for resten af ringe betydning. Hovedsagen er, at hun i denne dag vil blive hans. Måske vil hendes religion ikke en gang holde stand over for al den luksus, han vil omgive hende med, og alle de sindsbevægelser, hun vil blive udsat for.

Alt kan ske i denne dag. Han behøver blot ved mørkets frembrud at give sine slaver en befaling. Og så vil lykken og glæden drage ind i hans hus!

"Hvorledes har mit liv været?" tænkte Vinicius. "Fuldt af lidelser, utilfredsstillede ønsker og endeløse gåder, der ikke findes svar på."

Han erindrede nok, at han havde lovet aldrig mere af løfte sin hånd mod hende. Men ved hvem havde han svoret? Ikke ved guderne, for han tror ikke på dem længere. Ej heller ved Kristus, for han tror ikke på ham endnu. Hvis hun skulle føle

sig forurettet, kan han jo gifte sig med hende og således gøre sin uret god igen.

Ja, han ville gifte sig med hende, for han skylder hende sit liv.

Han huskede den dag, da han og Croton trængte ind i hendes hus. Han erindrede lygierens mægtige hånd, som løftedes mod ham. Han så Lygia bøjet over hans leje, klædt i en slavindes dragt, men mild og barmhjertig som en gudinde. Hans øjne fæster sig på det lille kors, hun har efterladt ham.

Skal han nu betale al hendes godhed med et nyt angreb? Skal han trække hende ved håret ind i sit sovekammer? Hvorledes kan han gøre dette, når han ikke alene begærer hende, men elsker hende, og særlig når han elsker hende, fordi hun ikke er som andre?

Pludselig følte han, at det ikke var nok at have hende i sit hus, at gribe hende i sine arme med magt. Han forstod, at hans kærlighed kræver noget mere, den forlanger hendes samtykke, hendes genkærlighed, hendes sjæl.

Velsignet ville hans hus være, hvis hun frivilligt gik derind, velsignet den dag, velsignet hans liv. Da ville begges lykke være lige så uudtømmelig som havet. Hen hvis han tog hende med magt, ville han for altid knuse denne lykke og samtidig ødelægge alt, hvad der er værd at elske her i verden.

En rædsel greb ham ved tanken. Han kastede et blik på Chilo, som af og til betragtede ham med urolige øjne.

En forfærdelig afsky tog næsten vejret fra Vinicius, og han følte sin største lyst til at træde på sin tidligere hjælper, som man træder på en lumsk og giftig slange.

I et øjeblik vidste han, hvad han ville gøre. Men da hans ubarmhjertige romersjæl aldrig havde plejet at vise mådehold i

noget, vendte han sig til Chilo og sagde:

"Jeg vil ikke følge dit råd, men for at du ikke skal gå uden belønning, vil jeg befale, at man skal give dig tre hundrede piskeslag i mit husfængsel."

Chilo blegnede. Der lå et sådant koldt og beslutsomt udtryk i Vinicius' smukke ansigt, at han ikke et øjeblik turde håbe, det hele var en spøg.

Han kastede sig øjeblikkelig på knæ og begyndte at smigre og bønfalde:

"Hvorledes, du Persiens konge? Hvorfor, du godhedens og barmhjertighedens pyramide? Jeg er gammel, sulten og ulykkelig – jeg har tjent dig – betaler du mig på denne måde?"

"Aldeles som du betalte de kristne," sagde Vinicius og lod tilkalde den øverste af sine slaver.

Men Chilo omfavnede hans knæ og begyndte at tinge om straffen.

"Herre, herre, jeg er gammel! Halvtreds, ikke tre hundrede slag! Halvtreds er nok! – Hundrede, ikke tre hundrede! – Nåde! Nåde!"

Vinicius sparkede ham fra sig og gav ordre til at føre uslingen bort. To kraftige slaver greb den ulykkelige i hans sparsomme hår, bandt hans egne laser om hans hals og trak ham med sig til fængslet.

"For Kristi skyld!" skreg grækeren i døren.

Vinicius var alene.

Den udstedte ordre havde helt oplivet ham. Han følte en stor lettelse over den sejr, han havde vundet over sig selv. Han håbede, at han hermed havde gjort sig fortjent til Lygias kærlighed. Ikke et øjeblik faldt det ham ind, at han havde

begået en stor uret mod Chilo ved at piske ham for de samme ting, han tidligere havde belønnet ham for.

Der var endnu for meget af romeren hos ham, til at han kunne føle smerte over en andens lidelser. Han havde jo ret til at straffe en sådan kæltring. Og når han tænkte på Lygia, sagde han ved sig selv:

"Jeg vil ikke betale dig med ondt for godt, og du vil blive taknemmelig, når du får at vide, hvorledes jeg straffede ham, som forsøgte at friste mig til at løfte min hånd mod dig."

Men her kom han pludselig på andre tanker. Ville Lygia rose hans opførsel mod Chilo?

De kristne havde tilgivet kæltringen, skønt de havde større grund til hævn.

Og for første gang hørtes i hans sjæl råbet: "For Kristi skyld!" Han huskede, at Chilo havde frelst sig ud af Ursus' hænder med dette råb, og han besluttede at eftergive resten af straffen.

Han ville netop til at tilkalde slavernes øverste, da denne pludselig stod foran ham.

"Den gamle mand er besvimet og måske død, herre. Skal jeg fortsætte med piskningen?"

"Kald ham til live og bring ham her hen."

Det varede længe, før slaverne viste sig med Chilo, så det havde sikkert været vanskeligt at få liv i ham. På et vink af Vinicius trak slaverne sig tilbage.

Chiles ansigt var blegt som et stykke linned. Tynde striber af blod flød ned over hans ben og samlede sig på atriets mosaikgulv. Han faldt på knæ og strakte hænderne mod Vinicius:

"Tak, herre! Du er stor og barmhjertig!"

"Hund!" svarede Vinicius, "vid, at jeg tilgav dig, fordi du nævnede Kristi navn, og fordi jeg selv har ham at takke for livet. Rejs dig nu og vis mig, hvor Lygia bor!"

Chilo sprang op, men næppe stod han på benene, før han blev endnu blegere end før.

"Jeg har ikke kræfter til at gå endnu, herre; jeg er alt for sulten. Lad mig få det, som din hund ikke har villet æde, så skal jeg gå."

Vinicius befalede, at man skulle give ham mad, et guldstykke og en ny kappe.

Men Chilo kunne ikke røre sig, og man måtte først give ham vin og senere mad.

Endelig kom han så vidt til kræfter, at han kunne gå ud.

Vejen var lang, for Linus boede på den anden side af Tiberen som de fleste kristne, og hans hus lå ikke langt fra Miriams.

Chilo standsede til sidst foran det lille hus, som stod for sig selv, omgivet af en mur, som var aldeles bevokset med efeu. Chilo pegede på huset og sagde:

"Her er det, ædle herre."

"Godt," svarede Vinicius, "du kan gå din vej, men hør først, hvad jeg siger! Du skal glemme, at du har tjent mig. Du skal glemme, hvor Miriam, Petrus og Glaucus bor. Glem også dette hus og alle de kristne! Hver måned kommer du til mit hus, hvor Demas, min frigivne slave, vil udbetale dig to guldstykker. Men hvis du for fremtiden udspejder de kristne, skal jeg lade dig piske eller overlevere dig i præfektens hænder."

Chilo bøjede sig dybt og svarede:

"Jeg skal glemme."

Men da Vinicius forsvandt ved det nærmeste gadehjørne, strakte Chilo sine hænder efter ham, truede ham med knyttede næver og skreg:

"Ved alle furier! Jeg skal nok huske!"

Og dermed besvimede han på ny.

32

Vinicius gik direkte til Miriams hus. Foran porten mødte han Nazarius, som blev helt forvirret, da han så ham, men Vinicius hilste venligt på ham og sagde, han gerne ville besøge hans moder.

Der inde i det store forsamlingsrum traf han Miriam, Petrus, Glaucus og Paulus fra Tarsos, som netop var kommet tilbage fra Fregellæ, alle blev højligt forbavsede ved at se den unge tribun, men han sagde:

"Jeg hilser jer i Kristi navn!"

"Hans navn være velsignet i evighed!" svarede de. "Jeg har selv set, hvor gode og fromme I er, og derfor kommer jeg som ven," fortsatte Vinicius.

"Og vi hilser dig som ven," svarede Petrus. "Tag plads, herre, og del vort måltid med os; du er os en velkommen gæst."

"Det vil jeg gerne gøre, men først må du høre på mig, Petrus, og du, Paulus fra Tarsos, så I kan se, jeg mener det oprigtigt. Jeg ved, hvor Lygia er. Jeg har netop været ved Linus' hus, som jo ikke ligger langt herfra. Kejseren har givet mig rådighed over hende. I min tjeneste har jeg hen ved fem hundrede slaver; det ville derfor være mig en let sag at lade hendes skjulested omringe og gribe hende der, men jeg har ikke gjort det og vil heller ikke gøre det."

"Herren vil velsigne dig derfor, og dit hjerte vil blive helligt," sagde Petrus.

"Jeg takker dig, Petrus, men jeg har endnu noget at sige dig. I må vide, at jeg lever et liv i sorg og bedrøvelse. Før jeg lærte jer

at kende, ville jeg uden videre have taget hende med magt, men jeres liv og jeres lære har forandret mig, så jeg ikke længere tør anvende voldsomme midler. Og derfor kommer jeg til jer, som er Lygia i faders og moders sted, og jeg siger til jer: Giv mig Lygia til hustru, og jeg sværger, at jeg ikke vil hindre hende i at bekende sig til Kristus, men jeg vil også selv begynde at tage undervisning i hans lære."

Han talte hurtigt og bestemt, men da hans ord efterfulgtes af en dyb tavshed, skyndte han sig at fortsætte, som om han var bange for at få et ugunstigt svar:

"Jeg ved, hvilke indvendinger I vil komme med. Jeg er endnu ingen kristen, men jeg er hverken en fjende af jer selv eller af Kristus, og jeg elsker Lygia højere end mit liv. Jeg vil være oprigtig, så I kan have tillid til mig. Skønt dette er et spørgsmål om liv eller død for mig, holder jeg mig alligevel til sandheden. En anden ville måske sige til jer: Døb mig! Jeg siger: Oplys mig! Jeg tror, at Kristus stod op fra de døde, for dette bevidnes af ærlige mennesker, som har set ham efter hans opstandelse. Jeg har selv set, at jeres religion gør jer kærlige og barmhjertige mod andre. Endnu kender jeg ikke meget til jeres lære; jeg har jo set adskilligt med mine egne øjne; lidt har jeg hørt af Lygia og lidt af jer selv. Men jeg gentager, at den smule jeg har set og hørt, har frembragt en forandring i mig.

Før herskede jeg med jernhånd over mine slaver; nu er dette mig umuligt. Jeg kendte ikke til barmhjertighed, men det gør jeg nu. Jeg var tidligere glad ved kejserhoffets fornøjelser; forleden aften flygtede jeg fra festen ved Agrippas dam, fordi dens tøjlesløse udskejelser fyldte mig med afsky. Jeg troede før på overmagten, nu gør jeg det ikke længere. Jeg kender ikke

mere mig selv. Jeg føler afsky for festerne, sangen, forbrydelserne og de nøgne legemer ved kejserhoffet.

Når jeg tænker på, at Lygia er ren som sneen på fjeldtoppene, elsker jeg hende endnu højere end før, og når jeg betænker, at det er jeres religion, som har gjort hende til, hvad hun er, må jeg elske denne religion. Men fordi jeg ikke forstår den, og fordi jeg ikke ved, om min natur vil være i stand til at bøje sig for den, føler jeg mig så forpint og ulykkelig, som om jeg skulle være i fængsel."

Hans bryn trak sig sammen som i smerte; en mørk rødme farvede hans kinder, og han talte hurtigt og bevæget:

"Man fortæller mig, at jeres religion stiller sig fjendtlig over for enhver livsglæde, enhver nydelse. Den vil ikke anerkende vore love, vor samfundsorden og det romerske herrevælde. Er dette sandt? Man siger mig, at I er gale, men fortæl mig nu selv, hvorledes det forholder sig. Er det syndigt at elske, at glæde sig ved livet og stræbe efter at blive lykkelig? Er I fjender af livet? Må en kristen give afkald på lykken? Vil I, at jeg skal opgive Lygia? Hvad er sandhed? Jeres gerninger og jeres ord er som det klare, gennemsigtige vandspejl, men hvad ligger der bag disse ord og disse gerninger? I ser, at jeg er oprigtig. Spred nu det mørke, som omgiver mig! Man har også sagt mig, at Grækenland er visdommens moder, og at Rom er kraftens fader, men I – hvad bringer I? Er der lys bag jeres døre, så luk dem op!"

"Vi bringer kærligheden," svarede Petrus.

Og Paulus fra Tarsos tilføjede:

"Hvis jeg talte med menneskers og engles tungemål, men ikke havde kærlighed, da var jeg en lydende malm og en

klingende bjælde."

Men den gamle apostels hjerte rørtes over den unge romers sjælekval; han strakte derfor hånden ud mod Vinicius og sagde:

"Den, som banker, for ham skal der lukkes op. Guds nåde er over dig, derfor velsigner jeg dig, din sjæl og din kærlighed i Frelserens navn."

Da Vinicius hørte disse ord, skete der noget uventet. Den stolte tribun, som tilhørte en af Roms ældste patricierfamilier, sprang hen til Petrus, greb hans hånd og trykkede den til sine læber, han, som i gamle dage næppe ville have erkendt denne galilæer for et menneske.

Petrus var tilfreds, for han forstod, at hans sæd var faldet i god jord, og at hans net havde fanget en ny sjæl. Og alle de tilstedeværende, som frydede sig over romerens anerkendelse af deres øverste leder, udbrød samtidig:

"Ære være Gud i det højeste!"

Vinicius rejste sig med strålende ansigt og fortsatte:

"Jeg ser, at lykken bor iblandt jer, for jeg har ikke længe følt mig så glad, og jeg er sikker på, at I også kan overbevise mig om andre ting. Men dette kan ikke ske i Rom. Kejseren rejser til Antium, og jeg må følge ham. Men hvis I så synes, da følg med, så kan I forkynde Kristi lære ved kejserens eget hof. Man siger, at Acte er kristen, og der findes også kristne blandt prætorianerne, for jeg så selv, at soldaterne knælede for dig ved Nomentanerporten, Petrus. I Antium har jeg en ejendom, hvor vi kan samles og lytte til din lære. Glaucus fortalte mig, at I gerne gik til verdens ende for at frelse en menneskesjæl. Gør nu, hvad jeg beder jer om – gør det for min sjæls skyld!"

De kristne begyndte at rådslå med hinanden. De var henrykte over deres læres sejr og over udsigten til at vinde en fremragende romer for den kristne tro.

Det faldt dem ikke ind at afslå hans anmodning, for lige siden Frelserens død havde de stadig vandret omkring og forkyndt hans lære. Petrus var for øjeblikket menighedens leder i Rom, og derfor kunne han ikke følge med. Men Paulus fra Tarsos, som netop var kommet tilbage fra Aricium og Fregellæ, og som stod i begreb med at begive sig på en lang rejse til østen, lovede at ledsage den unge tribun til Antium. I denne by kunne han let finde et skib, som skulle øst på.

Vinicius takkede for dette tilbud, skønt han helst ville haft Petrus med sig, for han var kommet til at holde meget af den gamle apostel. Han vendte sig på ny til Petrus.

"Da jeg ved, hvor Lygia opholder sig, kunne jeg jo have gået til hende og spurgt hende, om hun vil blive min hustru, hvis jeg antager den kristne tro, men jeg foretrækker at henvende mig til dig, Petrus. Lad mig få lov til at se hende, eller følg du mig selv ind til hende. Jeg ved ikke, hvor længe jeg bliver i Antium, men du må tænke på, at ingen af kejserens omgivelser føler sig sikker på sit liv.

Petronius har selv fortalt mig, at jeg i Antium vil blive udsat for store farer. Lad mig se hende, før jeg rejser; lad mine øjne frydes ved synet af hende, og lad mig spørge hende om hun kan glemme det onde, jeg har tilføjet hende og gengælde det med godt."

Petrus smilede venligt, da han svarede:

"Hvem kunne nægte dig en sådan glæde, min søn?"

Vinicius bøjede sig på ny over den gamle apostels hænder, for hans taknemmelighed var stor. Petrus tog om hans hoved og sagde:

"Frygt ikke kejseren; jeg siger dig, at der skal ikke krummes et hår på dit hoved."

Han sendte Mirjam afsted for at hente Lygia, men han pålagde hende, at hun ikke skulle fortælle, hvem der var hos dem, for han ville berede hende en overraskelse.

Vejen var ganske kort, og efter en kort tid kom Mirjam og Lygia frem mellem myrtebuskene i haven.

Vinicius tænkte først på at løbe hende i møde, men da han fik øje på hende, blev hans sindsbevægelse så stor, at han blev stående, hvor han var. Hans hjerte bankede, og han følte sig meget mere urolig, end da han for første gang hørte parthernes pile suse forbi sit hoved.

Lygia kom løbende ind, men da hun fik øje på Vinicius, blev hun stående som forstenet. Hun rødmede, men blev derefter hvid i ansigtet, mens hun med forbavsede og forskrækkede blikke betragtede de tilstedeværende.

Men hun så intet andet end venlige og tilfredse ansigter rundt omkring sig.

Apostlen Petrus gik nu hen til den forvirrede unge pige og spurgte:

"Lygia, elsker du ham stadig?"

Hun svarede ikke straks. Hendes læber begyndte at skælve som hos et barn, der har gjort noget galt, og som skønner, at det må tilstå sin synd.

"Svar mig!" vedblev apostlen.

Og mens hun knælede foran Petrus, svarede hun ydmygt, men frygtsomt:

"Ja, jeg gør."

I samme øjeblik knælede Vinicius ved hendes side. Petrus lagde sine hænder på deres hoveder og sagde:

"Elsk hinanden i Herren og til hans ære og vid, at jeres kærlighed ikke er syndefuld."

33

Mens Vinicius spadserede omkring i haven med Lygia, fortalte han hende alt, hvad han i den senere tid havde tænkt og gjort. Han fortalte hende om sine tvivl og sin sjæleangst, om de forandringer, som var foregået med ham, og om den store længsel, som havde pint ham, lige siden han forlod Miriams hus.

Han tilstod, at han havde forsøgt at glemme hende, men at det ikke var lykkedes ham. Nat og dag havde han kun tænkt på hende. Det lille kors, hun havde efterladt, havde han anbragt i sit hus. Hans længsel efter hende var stadig blevet stærkere lige siden den tid, han opholdt sig hos hendes plejeforældre. Han indrømmede, at han havde opført sig galt, men hans eneste undskyldning var hans kærlighed. Han havde elsket hende hos Aulus og i kejserborgen, da han så hende i Ostrianum, og da han sammen med Croton forsøgte at bortføre hende. Han havde elsket hende, da hun vågede ved hans sygeleje, og da hun flygtede fra ham. Han fortalte hende, at Chilo havde opdaget hendes tilflugtssted og rådet ham til at tage hende med magt, men han havde straffet Chilo og var selv gået til apostlene for at bede dem om at skænke hende til ham. Og nu velsigner han det øjeblik, da denne tanke var faldet ham ind, for nu er han ved hendes side, og hun vil vist ikke flygte fra ham, således som hun flygtede fra Miriams hus.

"Jeg flygtede ikke," sagde Lygia.

"Hvorfor gik du da bort?"

Hun løftede sine øjne mod ham, bøjede sit rødmende ansigt og sagde:

"Du ved det –"

Vinicius kunne ikke sige noget i lang tid, for han følte sig overvældet af sin store lykke. Men derpå begyndte han at forklare hende, hvor glad han var, fordi hun ikke lignede andre romerske kvinder end Pomponia, og han erkendte, at han holdt så meget mere af hende, netop fordi hun var flygtet fra ham. Nu ville han føre hende ind i sit hus som sin hustru og ære hende højt. Så greb han hendes hånd og betragtede hende med henrykte blikke, mens han flere gange hviskede hendes navn.

Da han nu spurgte hende, hvad hun havde tænkt om ham, tilstod hun, at hun allerede havde elsket ham, da han opholdt sig hos Aulus, og hvis han havde bragt hende tilbage fra kejserborgen, ville hun have fortalt sine plejeforældre om sin kærlighed og forsøgt at stemme dem mildere mod ham.

"Jeg forsikrer dig, at jeg ikke selv faldt på den tanke at tage dig bort fra Aulus," sagde Vinicius. "Min onkel vil bevidne, at jeg fortalte ham, hvor højt jeg elskede dig, og at jeg ønskede at gøre dig til min hustru. Men han spottede mig og fik kejseren til at forlange dig udleveret som gidsel, for at jeg skulle få rådighed over dig. Hvor mange gange har jeg ikke i min fortvivlelse forbandet ham, men det er muligt, at skæbnen ville det således, for ellers havde jeg ikke lært de kristne at kende, og heller ikke ville jeg da have kunnet forstå dig selv, Lygia."

"Tro mig, Marcus, det er Kristus selv, som har styret dine veje," svarede Lygia.

Vinicius så forbavset på hende.

"Du har vist ret," svarede han til sidst, "det ser ud, som om det var min skæbne at møde de kristne. I Ostrianum lyttede jeg med forundring til apostlens tale, for jeg havde aldrig hørt sådanne ord før. Bad du for mig i Ostrianum, Lygia?"

"Ja, det gjorde jeg," svarede hun.

De gik forbi løvhytten, hvor Ursus havde styrtet sig over Vinicius.

"Her ville Ursus have slået mig ihjel, hvis du ikke havde bedt for mig," sagde den unge tribun.

"Tal ikke om det," svarede Lygia, "og nævn det ikke til Ursus!"

"Tror du, jeg vil hævne mig på ham, fordi han forsvarede dig? Hvis han havde været en slave, ville jeg straks have givet ham friheden."

"Hvis han havde været en slave, ville Aulus have frigivet ham for længe siden."

"Husker du, at jeg tænkte på at sende dig tilbage til Aulus?" spurgte Vinicius. "Men du svarede mig, at du var bange for, at kejseren ville hævne det på Aulus og Pomponia. Men herefter vil du kunne besøge dem, så ofte du ønsker det."

"Hvorledes det, Marcus?"

"Når du bliver min, vil du uden fare kunne gå ind i deres hus. Hvis kejseren får det at høre, og hvis han spørger mig, hvad jeg gjorde med gidslet, han gav mig, vil jeg sige til ham: "Jeg giftede mig med hende, og hun besøger sine plejeforældre med mit samtykke." Han bliver ikke længe i Antium, for han ønsker at rejse til Grækenland, og i så fald vil jeg tage mig en tur her til Rom. Når Paulus fra Tarsos har undervist mig i jeres tro, vil jeg straks lade mig døbe, og når Aulus og Pomponia kommer hjem

fra Sicilien, håber jeg, at jeg uden flere hindringer skal kunne føre dig hjem til mit hus. O, Lygia, min Lygia!"

"Og da siger jeg: Hvor du er, der vil jeg også være, Vinicius," svarede Lygia.

Vinicius tog hende i sine arme og bad, at hun skulle sende Ursus hjem til Aulus for at hente de småting, som tilhørte hende, samt alle hendes legesager fra barneårene. Han ville tage dem med sig til Antium for at have noget hos sig, som kunne minde ham om hende.

Lygia rystede på hovedet og mente, at sådan noget ikke var skik og brug.

"Nej, jeg ved det," svarede Vinicius. "Din pronuba Note 24) skulle bære dem efter dig, når du som min brud stiger over min dørtærskel. Men da Pomponia ikke kommer hjem i nogle dage, må du gøre dette for mig, kæreste."

I dette øjeblik viste Miriam sig i havedøren og bad dem komme ind til aftensbordet.

Apostlene betragtede dem med venlige blikke. Det smukke par skulle jo efter de gamles død fortsætte deres arbejde og så sandhedens sædekorn i hedningenes hjerter. Der lå et skær af lykke og tilfredshed over alles ansigter, da Paulus vendte sig til Vinicius og spurgte:

"Synes du endnu, vi er fjender af liv og lykke?"

"Aldrig har jeg været så lykkelig som her i jeres hus," svarede den unge tribun.

34

Da Vinicius om aftenen gik hjemover, fik han øje på Petronius' forgyldte bærestol, som blev båret af otte kæmpestore slaver. Han standsede dem ved en håndbevægelse, trak gardinerne til side og lo, da han fik øje på sin onkel, som var faldet i søvn på bærestolens puder.

"Jeg håber, du har drømt behageligt," råbte han så højt, at Petronius vågnede.

"Er det dig?" sagde Petronius smilende. "Ja, jeg har nok fået mig en lille lur, for jeg tilbragte hele natten i kejserborgen. Jeg har været ude og købe en del bøger, som jeg skal have med på rejsen. Har du noget nyt at fortælle mig?"

"Behøver du at købe bøger?" spurgte Vinicius.

"Ja, jeg holder ikke af at bringe uorden i mit bibliotek, og derfor køber jeg en samling bøger til rejselæsning. Å, jeg er så træt! Jeg har været hos tre boghandlere og gennemstøvet deres butikker fra øverst til nederst."

"Så du har været i kejserborgen, Petronius? Så har du vel noget nyt at fortælle mig, tænker jeg. Men ved du hvad? Send din bærestol og alle bøgerne hjem og følg med mig til mit hus. Vi kan jo tale om Antium, og desuden har jeg noget vigtigt at fortælle dig."

"Som du vil," svarede Petronius og steg ud af bærestolen. "Du ved vel, at vi om to dage drager afsted til Antium?"

"Hvorledes skulle jeg vide det?"

"Nej, du har jo ikke tanker for nogen ting, min kære Vinicius. Men husk nu på at gøre dig færdig til i overmorgen tidlig! Til

trods for alle lægernes kunster er vor rødskæggede sanger fremdeles lige hæs. Og derfor er der heller ikke tale om at udsætte rejsen. Nero forbander Rom og dets usunde luft. Det ville vistnok være ham en sand fryd at jævne byen med jorden eller ødelægge den med ild, men nu længes han først og fremmest efter søluft. Han påstår, at den stank, som stiger op til ham fra byens trange gader, vil lægge ham i graven. I dag er der ofret i alle templerne, for at kejseren skal få sin stemme tilbage, og jeg beklager hele byen, men i særdeleshed senatet, hvis han ikke snart bliver i stand til at synge."

"Men når han ikke kan synge, opgiver han vel i al fald rejsen til Grækenland?"

"Men du ved jo, at vor ædle hersker har mange andre fremragende talenter!" sagde Petronius smilende. "Han kan jo optræde i de olympiske lege som digter med sin "Trojas brand", han kan forbavse verden som vognstyrer, musiker, atlet – ja endog som danser, og han vil være sikker på sine laurbærkranse.

Ved du, hvorfor den abekat blev så hæs? I går ville han konkurrere med danseren Paris og fremstillede myten om Leda og svanen. Du kan tro, det var et dejligt syn! Han dansede, til han var så våd og glat som en ål, der netop er taget op af vandet. Han byttede flere gange masker, drejede sig rundt, bevægede sine hænder som en drukken sømand, indtil jeg blev grebet af væmmelse ved synet af hans store mave og tynde ben. Paris har undervist ham i to uger, men tænk dig blot Ahenobarbus som svanen! Jo, det var en svane! Det nytter ikke at nægte det. Kan du tænke dig, han nu har sat sig i hovedet, at han vil optræde offentligt som danser, først i Antium og senere i Rom!"

"Det vakte allerede forargelse nok, dengang han optrådte som sanger, men at tænke sig en romersk kejser som solodanser! Nej, så langt vil jeg da håbe den romerske tålmodighed ikke strækker sig!"

"Du kan være overbevist om, at Rom vil finde sig i dette og mere til, kære ven. Senatet vil sende en takkeadresse til "landets fader", og pøblen vil føle sig stolt over, at kejseren optræder som gøgler."

"Så langt er det altså kommet med os!"

Petronius trak på skuldrene.

"Du lever i al stilhed i dit hjem, og dine tanker beskæftiger sig kun med Lygia og de kristne, så du ved måske ikke, hvad der foregik her i byen for to dage siden. Kejseren lod sig offentligt vie med grækeren Pythagoras. Dette overgår alt, hvad han endnu har budt os. Vielsen foregik med alle de vanlige ceremonier. Jeg var til stede, og skønt jeg kan tåle meget, må jeg sige, at jeg væmmedes ved det hele. Jeg synes, guderne skulle give et tegn på sit mishag, hvis de i det hele taget er til. Men Cæsar tror ikke på guderne, og deri gør han ret."

"Nero er altså på samme tid ypperstepræst, guddom og gudsfornægter," bemærkede Vinicius.

"Ganske rigtigt!" sagde Petronius og lo. "Det er et rent enestående tilfælde. Man skulle tro, at denne ypperstepræst, som ikke tror på guderne, og denne guddom, der fortørner guderne, frygter dem i sin egenskab af gudsfornægter."

"Tildragelsen i Vestatemplet synes at være et bevis på det sidste."

"Et herligt samfund!"

"Som samfundet er, således er kejseren. Men dette kan umuligt vare længe."

Under denne samtale trådte de ind i Vinicius' bolig; den unge patricier var glad og munter, da han gav befaling til at sætte aftensmaden frem. Så vendte han sig til Petronius og sagde:

"Nej, du, vi må helt igennem forandre samfundet."

"Vi kommer ikke til at forandre det," svarede Petronius. "Så længe Nero smiler, ligner mennesket en sommerfugl, som fryder sig ved nådens solskin, og så snart man træffes af et koldt vindpust, er man færdig. Men lad os blot glæde os ved livet, så længe solen skinner! Hør, får jeg lov til at sende din bærestol efter Eunike? Min træthed er forsvundet, og jeg har lyst til at more mig. Send dine citarspillere ind til aftensbordet, og senere taler vi om Antium."

Vinicius sendte straks bud efter Eunike, men erklærede samtidig, at han på ingen måde agtede at besvære sig med tanken på opholdet i Antium.

"Lad dem være bekymrede, som ikke kan undvære strålerne fra Cæsars nådesol. Der findes en verden også uden for kejserborgen, især når ens hjerte og sjæl er opfyldt af andre interesser."

Han talte med sådan glæde og begejstring, at Petronius blev slået af hans forandrede væsen og betragtede ham forundret.

"Hvad er der hændt dig, Vinicius? Du ser ud som en sejrherre."

"Jeg er lykkelig," svarede Vinicius, "og jeg har netop bedt dig her til mig i aften for at fortælle dig en stor nyhed."

"Lad mig høre! Hvad er sket?"

"Noget, som jeg ikke ville bytte bort for hele det romerske rige. Jeg har trolovet mig med Lygia."

"Er det muligt?"

Vinicius sprang op og kaldte på den øverste af sine slaver:

"Lad alle slaverne komme herind, men hurtigt!"

Før Petronius kunne komme sig af sin forbavselse, var hele det store atrium fuldt af folk. Gamle mænd kom løbende ind, kraftfulde unge mænd, kvinder, drenge og unge piger.

I de tilstødende gange hørtes lyden af stemmer, som kaldte og råbte i forskellige sprog. Endelig havde alle indtaget deres pladser langs væggene og mellem søjlerne.

Vinicius vendte sig mod sin frigivne Demas og sagde:

"Enhver, som har tjent i tyve år i mit hus, har fra i morgen tidlig sin fulde frihed. Alle, som endnu ikke har tjent mig så længe, skal få tre guldstykker og sin dobbelte løn. De, som er kastet i fængsel, skal øjeblikkelig løslades, og alle skal have rigeligt at spise. I må vide, at dette er en glædens dag for mig, og derfor ønsker jeg at se alle glade."

Et øjeblik var der ganske stille mellem slaverne, som om de ikke troede deres egne øren, men derpå strakte de deres hænder mod Vinicius og råbte:

"Herre! Tak, herre!"

Vinicius gav dem et tegn til at trække sig tilbage, og skønt man forstod, at de nok helst ville kaste sig på knæ for ham i deres overstrømmende taknemmelighed, skyndte de sig ud, og huset genlød snart fra kælder til tag af deres glade stemmer.

"I morgen skal jeg kalde dem sammen i haven," fortsatte Vinicius. "Jeg vil da bede dem tegne figurer i sandet, og Lygia skal frigive dem, som tegner en fisk."

Petronius rakte sin unge slægtning hånden og sagde:

"Måtte lykken altid bo i dit hus! Noget bedre kan jeg ikke ønske dig!"

"Tak, Petronius! Jeg tænkte, du muligvis ville forsøge at få mig på andre tanker, men det skulle ikke lykkes dig."

"Jeg? På ingen måde! Tværtimod, jeg synes du har handlet rigtigt."

"O, din forræder!" lo Vinicius, "kan du huske, hvad du sagde, den gang vi gik fra Pomponia Græcinas hus?"

"Ja," svarede Petronius koldblodigt, "men jeg har ændret mening, skal jeg sige dig. I Rom sker der jo dagligt forandringer, min kære. Mænd skifter hustruer; hustruerne skifter sine mænd; hvorfor skulle ikke jeg skifte mine meninger? På et hængende hår havde Nero giftet sig med Acte, som jo skulle være af kongelig byrd. Hvis han havde gjort det, ville han nu have haft en ærbar hustru og vi en hæderlig kejserinde.

Ved Proteus! Jeg skifter mening, så ofte jeg finder det passende. Hvad Lygia angår, så er hendes kongelige byrd mere pålidelig end Actes. Men vær på din post mod Poppæa, når vi kommer til Antium; hun er hævngerrig."

"Jeg frygter hende ikke. Der skal ikke krummes et hår på mit hoved i Antium."

"Hvis du for anden gang tænker at slå mig med forbavselse, tager du fejl, men hvem har givet dig sikkerhed for det?"

"Apostlen Petrus har sagt mig det."

"Apostlen Petrus har sagt dig det! Så må det naturligvis være sandt! Med din tilladelse skal jeg imidlertid træffe nogle sikkerhedsforanstaltninger for din skyld, så apostlen Petrus

ikke skal blive nogen falsk profet. Hvis han nemlig skulle tage fejl, ville han måske miste din tillid, som sikkert vil være ham til uberegnelig nytte i fremtiden."

"Du spotter, Petronius, men du rokker alligevel ikke min tro på ham."

"Endnu et spørgsmål, Vinicius! Er du blevet kristen?"

"Endnu ikke. Men Paulus fra Tarsos følger med mig for at undervise mig i Kristi lære, og senere vil jeg lade mig døbe. Du har uret, når du påstår, at de kristne er fjender af livets glæder."

"Så meget bedre for dig og Lygia," sagde Petronius og trak på skuldrene. "Det er for resten forbavsende, hvor gode de er til at vinde tilhængere, og hvor hurtigt denne sekt breder sig."

"Ja," udbrød Vinicius med varme og overbevisning, "der er tusinder og atter tusinder af dem i Rom, i de italienske byer, i Grækenland og Asien. Der findes kristne blandt prætorianerne; de findes også i selve kejserborgen. Slaver og borgere, fattige og rige, plebejere og patriciere bekender sig til denne lære. Ved du, at Cornelierne er kristne, at Pomponia Græcina er det, at Octavia sandsynligvis var det, og at Acte er kristen? Ja, denne lære vil omfatte hele verden og omdanne den. Træk ikke på skuldrene ad den; om en måned eller et år vil du måske selv være en kristen."

"Jeg? Nej, ved Letos søn! Jeg vil ikke antage den, selv om den indeholdt al verdens visdom! Det ville koste mig anstrengelser at sætte mig ind i den, og jeg hader anstrengelser. Arbejde kræver selvfornægtelse, og jeg vil ikke nægte mig selv noget. Af en natur som din, der ligner ild og kogende vand, kan man når som helst vente sig en sådan overraskelse. Men jeg? Jeg har mine bøger, mine kunstgenstande og min Eunike. Jeg tror ikke

på Olympen, og jeg skal nok klare mig her på Jorden. Jeg vil nyde livet, til dødens pile rammer mig, eller til kejseren befaler mig at åbne mine årer. Jeg elsker violernes duft og bordets glæder. Jeg elsker endogså guderne, fordi de er brugbare i digt og i taler. Jeg elsker Grækenland, som jeg nu snart skal besøge i selskab med vor fede, rødhårede, uforlignelige kejser, den tyndbenede herlige Nero."

Han begyndte på ny at le ved tanken på, at han skulle modtage undervisning af en galilæisk fisker, og han sang og morede sig kosteligt, indtil han blev afbrudt ved Eunikes ankomst.

Straks efter begav man sig til bords. Slaverne bekransede deres hoveder, og under måltidet blev de underholdt af sang og spil.

Vinicius fortalte om Chilos besøg, og om hvorledes han havde ladet ham piske og senere givet ham penge.

"Jeg ville givet Chilo fem guldstykker," sagde Petronius' eftertænksomt, "men siden det morede dig at lade ham piske, var det vist nok en fortjenstfuld handling. Hvem ved, om ikke senatorer i sin tid vil komme til at bukke dybt for denne græker, ligesom de i dag bukker for skomagersønnen Vatinius."

Da Eunike og Petronius var taget hjem, satte Vinicius sig og skrev til Lygia for at melde hende, at han havde frigivet en hel del af sine slaver. I morgen ville han fortælle dem, at de kunne takke Lygia for deres frihed. Selv overgav han sig som slave i hendes hænder. Han ønskede aldrig at blive fri. Han forbandede Antium og kejserens rejselyst og forsikrede, at han, så ofte han fik anledning dertil, skulle ride tilbage til Rom for at glæde sig ved synet af sin egen Lygia.

35

Man vidste, at kejseren ønskede at lægge vejen om Ostia for at se verdens største skib, som netop var kommet fra Alexandria med en ladning hvede.

Fra den tidlige morgen havde der ved Porta Ostiensis Note 25) samlet sig store skarer af byens værste udskud, som ville fryde sig ved at betragte det kejserlige rejsefølge, som de aldrig kunne se sig mæt på.

Vejen til Antium var hverken lang eller vanskelig. Selve byen bestod af paladser og pragtfulde bygninger, og her fandtes al den luksus og overdådighed, som den mest forvænte romer kunne forlange.

På sine rejser plejede kejseren altid at føre en mængde forskellige sager med sig, lige fra sine musikinstrumenter og en hel del møbler og til statuer og mosaikker, som han tog med, selv om rejsen skulle være ganske kortvarig.

Han ledsagedes på alle sine rejser af tusinder af tjenere, flere afdelinger prætorianere, samt alle sine venner, hvoraf hver enkelt medbragte en hel del slaver.

Tidligt på morgenen drev en del hyrder fra Campagnen fem hundrede aseninder hen over vejen, for at Poppæa lige efter ankomsten til Antium kunne få sit sædvanlige bad i æselmælk.

Pøblen morede sig kosteligt ved at se på alle disse langører, som vogterne drev afsted med piskeslag og vilde hyl. Efter at æslerne var gået forbi, kom en hel del unge drenge, som gav sig til at feje vejen og strø blomster og pinjenåle på den, og tilskuerne fortalte hinanden med stolthed, at hele vejen til

Antium skulle strøes med blomster og grønt, som enten var taget fra de omliggende haver eller købt for høj pris hos byens handelsmænd.

Efter som timerne gik, forøgedes tilskuernes antal. De fleste havde taget mad med sig; denne lagde de på de store stenblokke, som skulle bruges til det nye tempel for Ceres, og spiste nu deres frokost under åben himmel.

Man samlede sig gruppevis og talte om kejserens rejser, og herfra gik samtalen over på rejser i almindelighed. Sømænd og gamle krigere fortalte om alle de mærkelige ting, de på deres rejser og felttog havde hørt om fjerne lande, hvor romerne aldrig havde sat deres fod. Folk, som aldrig havde været uden for Roms porte, lyttede med forundring til alle disse eventyr om Indien og Arabien. De hørte om de nordiske frosne have og om de vældige drøn og dampskyer, solen frembringer, når den synker i havets favn.

Man talte også om det store skib, som havde medført tilstrækkelig hvede til to år og desuden fire hundrede passagerer, lige så mange soldater, samt en mængde vilde dyr, som skulle bruges til kamplege i sommertiden. Der faldt mange rosende ord om kejseren, som ikke alene tænkte på at forsyne folket med korn, men som også sørgede for at skaffe det fornøjelser.

Først kom der en afdeling numidiske hestfolk af prætorianergarden. De bar gule uniformer, røde bælter og store ørenringe, som kastede et gyldent skær over deres sorte ansigter. Spidserne på deres bambusspyd lyste som ild i solen.

Da de var redet forbi, begyndte det egentlige kejserlige optog. Menneskemassen trængte på for at kunne se bedre, men

en afdeling prætorianere til fods stillede sig op på begge sider af vejen og hindrede folk i at komme for langt frem.

Først kom der vogne med purpurfarvede, røde og violblå telte samt snehvide byssustelte, orientalske tæpper, borde af citrontræ, mosaikker, køkkentøj, bure med fugle fra alle verdensdele; deres tunger eller hjerner skulle benyttes til de kejserlige måltider. På andre vogne kørtes der store fade med vin og vældige frugtkurve. Særdeles kostbare ting, f.eks. vaser og korinthiske bronzestatuer, som ikke kunne køres på vognene, blev båret af hundreder af slaver. Nogle bar etruskiske, andre græske vaser og guld- og sølvkar eller alexandrinske glassager. Disse slaver bevogtedes af prætorianere til fods og til hest; hver afdeling slaver kommanderedes af en befalingsmand, som var forsynet med lange svøber, hvis spidser var af bly eller jern.

Hele optoget mindede om en religiøs procession, så alvorligt og højtideligt skred deltagerne afsted, og toget fik et endnu højtideligere udseende, da kejserens og hoffolkenes musikinstrumenter blev båret frem. Der sås græske, hebræiske og egyptiske strengelege, lyrer, citarer, fløjter, horn og cymbler. De fleste af instrumenterne var af guld, sølv eller bronze, indlagte med perler og ædelstene, der lynede og blinkede i solen.

Efter instrumenterne kom en hel del vogne med akrobater, dansere og danserinder, kunstnerisk grupperede og med thyrsusstave i hænderne; derefter fulgte en del børn, drenge og piger fra Grækenland og Lilleasien; deres lange, lokkede hår var bundet op i gyldne net, og deres vidunderligt smukke ansigter

belagt med et tykt lag salve, så vind og sol ikke skulle skade deres fine hud.

Så kom der atter en afdeling prætorianere, blåøjede og lysskæggede sygambriere. Gyldne romerske ørne, statuer af germanske og romerske guder og flere billeder af kejseren blev båret i spidsen for denne afdeling. De massive rustninger fremhævede de kæmpestærke krigeres svulmende muskler, og jorden drønede under deres taktfaste skridt. I fuld bevidsthed om deres kraft, som de i nødsfald kunne bruge mod selve kejseren, så de med foragt ned på folkemasserne. Der var dog ikke mange af dem, for størsteparten af prætorianerne havde fået ordre til at blive i Rom for at holde befolkningen i ro.

Efter dem kom Neros løver og tigre, som blev ført afsted i stållænker, der var så omvundne af blomster, at man skulle tro, det var rosenlænker. Nero førte altid en del løver og tigre med sig, som var tæmmet af arabiske og indiske dyretæmmere, og som han undertiden brugte til forspand, når han ønskede at optræde som Dionysos. Dyrene betragtede mængden med deres grønne, halvlukkede øjne; af og til hævede de deres kæmpemæssige hoveder for at indånde lugten af menneskene, og de slikkede sig samtidig om snuden med deres hvasse tunger.

Nu kom kejserens egne køretøjer og bærestole, store og små, af guld og purpur, indlagte med elfenben og perler eller blinkende diamanter; derefter kom endnu en afdeling prætorianere i romerske rustninger; udvalgte slaver og drenge, og endelig Nero selv; hans ankomst forkyndtes længe i forvejen ved mængdens jubelråb.

Blandt tilskuerne var apostlen Petrus, som havde ønsket en gang i sit liv at få kejseren at se. Han var ledsaget af Lygia, som bar et tæt slør for ansigtet, og af Ursus, som nok var i stand til at forsvare den unge pige.

Lygieren tog en af de store sten, som skulle benyttes til templet, og bragte den hen til apostlen, for at han skulle stige op på den og komme til at se bedre.

Folk knurrede, da Ursus skubbede dem til side, men da de så, at han bar den kolossale sten, som ikke fire mand ville have været i stand til at løfte, blev deres forundring stor, og rundt omkring lød bifaldsråbet: "Det var godt gjort!"

Nu viste Nero sig.

Han sad i en vogn, der blev trukket af seks hvide hingste med guldsko. Vognen havde form af et telt med åbne sider, for at mængden skulle få anledning til at se kejseren. Vognen var så stor, at flere personer kunne have fået plads på den, men kejseren ønskede ikke, at opmærksomheden skulle bortledes fra ham, og derfor sad han alene i vognen med to dværge ved sine fødder.

Han bar en hvid tunika og en ametystfarvet toga, som kastede et blåligt skær over hans ansigt. På hovedet havde han en laurbærkrans.

Efter opholdet i Napoli var han blevet meget fyldig. Ansigtet var bredt. Han havde desuden fået dobbelthage, og dette gjorde, at afstanden mellem hans mund og næse var så lille, at munden næsten syntes at berøre hans næsebor. Hans tyrenakke var som sædvanligt dækket af et silketørklæde, som han uafladelig ordnede med sine hvide, tykke hænder, der var så tæt bevoksede med røde hår, at det så ud som blodpletter. Han ville

imidlertid ikke lade disse hår fjerne, da man havde sagt ham, at han i så fald kom til at skælve på hænderne, så han ikke længere kunne spille på lut.

Grænseløs forfængelighed, træthed og livslede stod at læse på hans ansigt, hvis udtryk var både grusomt og intetsigende.

Under kørslen vendte han hovedet snart til den ene side, snart til den anden, og han hørte opmærksomt efter, hvorledes mængden hilste ham.

Over alt lød der bifald og begejstrede udråb:

"Hil dig, guddommelige kejser! Hil dig, uforlignelige erobrer! Søn af Apollo! Apollo selv!"

Nero smilede tilfreds, når han hørte disse råb, men af og til gik der en mørk sky over hans ansigt; den romerske pøbel var nemlig kendt for sin lyst til at kritisere og komme med bidende bemærkninger, selv når det gjaldt de store triumfatorer, mænd, som nød almindelig agtelse og hengivenhed.

Da Julius Cæsar i sin tid holdt sit triumfindtog i Rom, hilstes han med råbet: "Borgere, skjul jeres hustruer. Nu kommer den gamle vellystning!"

Neros umådelige forfængelighed tålte ikke den mindste kritik eller dadel, men nu lød der flere stemmer med råbet:

"Rødskæg! Hvor har du dit flammende skæg henne? Er du bange for, at det skal sætte Rom i brand?"

Og de, som udstødte disse råb, anede mindst, at deres spøg indeholdt en rædselsfuld spådom.

Kejseren tog sig ikke disse udråb synderlig nær, eftersom han jo for længe siden havde ofret sit ildrøde skæg til guderne.

Men snart begyndte andre røster at lyde mellem mængden:

"Modermorder! – Orestes! – Hvor er Octavia? – Du er ikke værdig til at bære purpuret!"

Lige bag vognen kom Poppæa i en pragtfuld bærestol, båret af otte afrikanere. Hun var almindelig hadet af folket, som hilste hende med råbet "Gadestrygerske!" Da Nero hørte disse fornærmelser, løftede han sin slebne smaragd for at se, hvem der vovede at råbe dem. Mens hans blik strejfede de store skarer, traf hans øjne tilfældigvis på apostlen Petrus, som stod oppe på en sten.

Disse to mænd så kort på hinanden, og ingen blandt mængden havde nogen anelse om, at det her var to verdensmagter, som mødtes, hvoraf den ene snart skulle forsvinde som en blodig drøm, mens den anden skulle erobre Rom og gå sin sejrsgang gennem verden.

Poppæa var klædt i en ametystfarvet dragt. Hendes ansigt var dækket med et tykt lag sminke, og med sit kolde, ubevægelige og tankefulde udtryk lignede hun en skøn og ondskabsfuld gudinde, som blev båret i en religiøs procession.

Hun fulgtes af en mængde tjenere, mandlige og kvindelige, og til sidst af en række vogne med hendes dragter og øvrige ejendele.

Det var allerede langt over middag, da kejserens venner begyndte at drage forbi – et uendelig langt, glimrende tog, der blinkede i solen som en glitrende slange.

Petronius hilstes venligt af mængden, da han blev båret forbi ved Eunikes side.

Tigellinus kørte i en vogn, trukket af små heste, som var prydet med hvide og purpurrøde fjer. Han rejste sig ofte op i vognen for at se efter, om Nero skulle give ham tegn til at stige

op i den kejserlige vogn. Licinianus hilstes med bifald, Vitellius modtoges med latter, men da Vattinius passerede, begyndte folk at pibe. Man forholdt sig ganske roligt over for konsulerne Licinus og Lecanius, men Tullius Senecio havde vundet folkets kærlighed, og Vestinius hilstes med bifald.

Hoffolkenes tog var uendelig langt. Man skulle tro, at alt, hvad byen ejede af rigdom, forstand og berømthed, var i færd med at udvandre til Antium. Tusinder af vogne fulgte altid Nero på hans rejser, og hans ledsageres antal var altid større end soldaterne i en legio [Note 26)].

Så kom Domitius Afer, Lucius Saturnius og Vespasian, som endnu ikke havde begivet sig på sit tog til Judæa, hvorfra han vendte tilbage for at overtage Roms kejserkrone; derefter fulgte Lucanus, Annius Gallo, Quintianus og en skare kvinder, som var kendte for deres rigdom, deres skønhed og deres lastefulde liv.

Folkemassen så med beundring på seletøjerne, vognene, hestene og de prægtigt klædte tjenere, som bestod af folk fra alle verdensdele. I dette fornemme og stolte tog vidste man ikke, hvad man mest skulle beundre; både øjne og sind blændedes af alt dette guld, purpur, fløjl og elfenben, af disse lynende ædelstene, glitrende perler og skinnende silkestoffer.

Skønt der blandt tilskuerne var mange, som ikke havde råd til at spise sig mæt, vakte det stolte syn ikke alene deres længsel og misundelse, men også deres stolthed og glæde, fordi det gav dem en forestilling om Roms storhed og magt. De følte, at hele verden måtte bøje sig i ærbødighed under Roms herrevælde, og de tvivlede ikke på, at romerne ville komme til at beherske Jorden til de seneste århundreder.

Vinicius kom kørende i slutningen af toget. Da han fik øje på apostlen og Lygia, sprang han ud af sin vogn. Han havde ikke ventet at se dem her, og han hilste glad og overrasket på dem.

"Du her, Lygia! Jeg ved ikke, hvorledes jeg skal takke dig, fordi du kom! Gud kunne ikke have sendt mig et bedre varsel. Jeg må sige dig farvel, men det vil ikke vare længe, før jeg ser dig igen. Jeg skal sørge for, at der bliver holdt friske heste i beredskab langs vejen, og så ofte jeg får anledning, tager jeg en tur til Rom. Lev vel!"

"Farvel, Marcus!" svarede Lygia, og hun tilføjede med dæmpet stemme: "Må Kristus være med dig og åbne din sjæl for Paulus' ord!"

"Gid det ønske måtte gå i opfyldelse, min Lygia! Paulus har foretrukket at rejse sammen med mine folk, men han følger med mig og vil være min ledsager og lærer. Træk dit slør til side, Lygia, og lad mig se dig, før jeg rejser. Hvorfor skjuler du dit ansigt for mig?"

Hun løftede sløret, og han stirrede henrykt på hendes friske ansigt og hendes dejlige øjne.

"Er sløret grimt?" spurgte hun, smilende skælmsk.

"Det er grimt, fordi det skjuler dit ansigt for mig, Lygia."

Så vendte han sig til Ursus og sagde:

"Ursus! Vogt hende som din øjesten, for hun er min herskerinde lige så vel som din."

Han greb hendes hånd og trykkede den til sine læber, og folk stirrede forbavsede på den fornemme romer, som viste en tarvelig klædt kvinde en sådan ærbødighed.

"Farvel!"

Så kørte han hurtigt afsted, for toget var allerede langt borte.

Apostlen Petrus gjorde umærkeligt korsets tegn over ham, og Ursus begyndte at lovprise ham i høje toner til Lygias store glæde.

Det glimrende tog skjultes til sidst af støvskyer, og nu trådte mølleren Demas hen til apostlen, kyssede hans hånd og bad dem om at følge med ham hjem; de måtte være trætte og sultne, eftersom de havde tilbragt størsteparten af dagen her ude ved porten.

De fulgte med ham, og først hen imod aften gik de hjemad.

På højden mellem Diana- og Merkurtemplerne standsede apostlen og betragtede den store verdensby, hvor han agtede at forkynde Kristi lære.

Hidtil havde han i fremmede lande lært at kende Roms og dets legioners herrevælde, men i dag havde han for første gang set hele denne magt legemliggjort i Neros person.

Denne store, rovbegærlige, tøjlesløse og bundrådne by, som følte sig usårlig i sin overmenneskelige magt; denne kejserlige morder, som havde dræbt sin moder, sin broder og sin hustru, og som fulgtes af tusinder af blodige ofre; denne vellystning, denne gøgler, som med sine tredive legioner beherskede den hele verden; disse hans hoffolk, klædte i guld og skarlagen, mægtige som konger, men alligevel usikre på sit liv – alt dette forekom ham som et billede på Satans herredømme, hvor uretfærdigheden og ondskaben var enerådende.

Apostlen kunne ikke fatte, at Gud havde skænket Djævelen sådan magt over Jorden og menneskene. Og han forfærdedes ved disse tanker og spurgte sig selv, hvad han, den fattige fisker, vel skulle kunne udrette i denne by.

Imidlertid blev han afbrudt i sine betragtninger ved et udråb af Lygia:

"Det ser ud, som om hele staden står i brand!"

Solnedgangen var virkelig pragtfuld denne aften. Hele himlen var ildrød; til højre så man Circus Maximus; længere borte lå kejserborgen med sine tinder og tårne, foran dem var Capitolium med Jupitertemplet. Men murene, søjleraderne og templernes spidser så ud som en glødende ild; selv floden lignede en strøm af blod, og jo længere solen sank ned under horisonten, desto stærkere lyste det røde skær på himlen. Det hele mindede om en vældig ildebrand, der omfattede de syv høje og til sidst strakte sig over hele himmelhvælvingen.

"Man skulle tro, at hele Rom står i flammer!" udbrød Lygia.

Petrus skyggede med hånden over øjnene og svarede:

"Guds vrede er over den!"

36

Vinicius til Lygia:

"Slaven Phlegon, som bringer dig dette brev, er en kristen og bliver derfor en af dem, som skal modtage sin frihed af din hånd. Han har tjent længe i min familie, så jeg kan være tryg for, at mit brev ikke falder i urette hænder.

Jeg skriver fra Laurentum, hvor vi har standset på grund af heden. Otho har her en prægtig villa, som han i sin tid forærede Poppæa, og skønt hun er skilt fra ham, har hun beholdt den kostbare ejendom.

Når jeg tænker på de kvinder, som færdes ved kejserhoffet, og jeg sammenligner dem med dig, forstår jeg godt, at der må være fremkommet meget forskelligartede mennesker af de sten, Deukalion kastede, og du er en af dem, som fremkom af den klare krystal.

Jeg beundrer og elsker dig af hele min sjæl, ville helst tale om dig og må derfor overvinde mig selv for at skrive om rejsen og fortælle dig lidt nyheder fra hoffet.

Kejseren har under opholdet her været gæst hos Poppæa, som har fået en glimrende modtagelse i stand for ham. Hun indbød blot nogle få af kejserens yndlinge, men blandt dem var også Petronius og jeg.

Efter middagen roede vi ud i gyldne både på havet, der var spejlblankt og lige så mørkeblåt som dine øjne, min Lygia. Vi sad selv ved årerne, og Poppæa var tydeligvis stolt over, at Roms fornemste mænd roede hende.

Kejseren var iført en purpurfarvet toga og sad ved roret, mens han sang en hymne til havet. Denne sang havde han selv digtet den foregående aften, og han og Diodorus havde sat musik til den.

I andre både sad indiske slaver, som kunne spille på muslingeskaller, men jeg tænkte kun på dig og ønskede, at jeg kunne give dig et indtryk af den spejlblanke havflade, af musikken og af den fred og ro, som hvilede over det hele.

Vil du, at vi skal bo et eller andet sted ved kysten langt borte fra Rom, du kære? På Sicilien har jeg en ejendom, med en skov af mandeltræer, hvis smukke, rosenfarvede blomster om foråret spejler sig i havet. Der vil jeg elske dig og lovprise Paulus og hans lære, for jeg ved nu, at den ikke er nogen fjende af kærlighed og lykke.

Men før du svarer mig, skal jeg fortælle dig mere om vor bådfart.

Vi var allerede et godt stykke fra kysten, da vi langt borte fik øje på et sejl, men vi kunne ikke begribe, om det var en fiskerbåd eller et stort skib fra Ostia. Jeg var den første, som opdagede, hvad det egentlig var, og Poppæa sagde derfor, at hun troede, intet kunne skjules for mine øjne. Pludselig trak hun sløret for ansigtet og spurgte mig, om jeg nu kunne kende hende. Petronius svarede øjeblikkelig, at det var umuligt at se solen bag så tætte skyer, men hun tilføjede spøgende, at intet andet end kærlighed kunne blænde så skarpe øjne som mine.

Så begyndte hun at opregne forskellige af hoffets kvinder, som hun mente jeg kunne være forelsket i.

Jeg svarede hende ganske roligt, men til sidst nævnte hun dit navn, og i det samme tog hun sløret bort fra sit ansigt og tilkastede mig et ondt og gennemtrængende blik.

Jeg er Petronius taknemmelig, fordi han i samme øjeblik gav båden en skarp vending, så den almindelige opmærksomhed blev ledt bort fra mig. Hvis Poppæa havde vovet at fremkomme med fjendtlige og sårende ord mod dig, ville jeg ikke have været i stand til at skjule min vrede, og jeg tror sikkert, jeg havde knust den onde og ryggesløse kvindes hoved med min åre.

Du husker, jeg fortalte dig om hændelsen ved Agrippas dam, før jeg rejste? Petronius er urolig for min skyld og har i dag på ny bedt mig om ikke at såre Poppæas forfængelighed.

Men Petronius forstår mig ikke, skønt jeg har sagt ham, at jeg ikke vil vide af nogen anden kærlighed end din, og at jeg foragter og hader Poppæa.

Du har forandret mig i bund og grund, og jeg ønsker ikke at genoptage mine gamle vaner.

Frygt ikke, at nogen ulykke skal ramme mig.

Poppæa elsker mig ikke; hun kan ikke elske nogen, og hun har blot kastet sine øjne på mig for at hævne sig på kejseren, som hun ganske vist endnu har i sin magt, men som fører det mest skamløse liv og begår den ene forbrydelse efter den anden.

Jeg skal desuden fortælle dig noget, som vil berolige dig. Da jeg rejste, fortalte Petrus mig, at jeg ikke skulle frygte for kejseren, da der ikke skulle krummes et hår på mit

hoved. Jeg tror, hvad han siger, og jeg ved, at siden han har velsignet vor kærlighed, kan hverken Nero eller alle underverdenens magter tage dig fra mig, min Lygia.

I Antium skal jeg dag og nat høre på Paulus fra Tarsos, som allerede fra første stund har fået en så stærk indflydelse på mine folk, at de stadig samler sig om ham og betragter ham som et overjordisk væsen.

I går så han strålende glad ud, og da jeg spurgte ham om grunden, svarede han: "Jeg går." Petronius ved, at Paulus er med mig. Han vil gerne tale med ham, og det samme er tilfældet med Seneca, som har hørt tale om ham af Gallo.

Men stjernerne begynder at blegne, Lygia, og morgenrøden vil snart farve havets bølger. Alle sover rundt omkring mig, men jeg tænker på dig, og jeg elsker dig.

Vær hilset sammen med morgenrøden, du min brud!"

37

Vinicius til Lygia:

"Har du nogensinde været i Antium med Aulus og Pomponia?

Hvis ikke, glæder jeg mig til engang at vise dig dette sted.

Hele vejen fra Laurentum ligger der en række villaer langs kysten, og selve Antium består af utallige paladser og hvælvede gange, hvis søjlerader spejler sig i vandet.

Også jeg har et palads her; det ligger ved havet og er omgivet af en olivenhave og høje cypresser. Når jeg tænker på, at du engang skal bo her sammen med mig, forekommer marmoret, som villaen er bygget af, mig endnu hvidere end før, lundene bliver mere skyggefulde, havet mere blåt.

Ak, Lygia, det er skønt at leve, når man elsker!

Gamle Menikles, som bestyrer ejendommen, plantede sværdliljer under myrtebuskene, og dette bragte mig til at tænke på haven i Aulus' bolig, hvor jeg sad ved siden af dig. Sværdliljerne vil minde dig om dit barndomshjem, og derfor er jeg sikker på, du vil komme til at trives vel i min villa i Antium.

Straks efter vor ankomst havde jeg ved middagsbordet en lang samtale med Paulus. Vi talte om dig, og senere begyndte han at undervise mig i de kristnes lære. Jeg lyttede til hans ord, og det siger jeg dig, at selv om jeg

kunne skrive som Petronius, ville jeg ikke være i stand til at beskrive dig de tanker, som strømmede gennem min sjæl.

Jeg havde aldrig troet, at denne verden kunne rumme så megen lykke, så megen skønhed og fred. Men om alt dette skal jeg fortælle dig mere, når jeg snart tager mig en tur til Rom.

Kan du sige mig, hvorledes tre sådanne mennesker som apostlen Petrus, Paulus fra Tarsos og kejser Nero samtidig kan rummes på Jorden? Jeg siger dette, fordi jeg tilbragte aftenen sammen med Nero, og ved du, hvad jeg hørte der?

Først læste han for os sit digt om Trojas ødelæggelse og beklagede sig over, at han aldrig havde set en brændende by. Han misundte Priamus og syntes, han var et lykkeligt menneske, som havde set sin fødeby synke i grus. Hertil bemærkede Tigellinus:

"Sig blot et ord, guddommelige kejser, så skal jeg tage en fakkel, og før natten er omme, skal du se Antium stå i lys lue!"

Nero sagde, han måtte være fra forstanden.

"Hvorhen skulle jeg da rejse for at indånde den friske havluft, som er så gavnlig for min stemme?" spurgte kejseren. "Det er jo Rom, som ødelægger mig; det er uddunstningerne fra dens usle forstæder, som gør mig hæs. Ville det ikke være et hundrede gange mere pragtfuldt syn at se Roms paladser slå i flammer?"

Nu begyndte alle at tale om, hvor frygteligt det ville være at se en by som Rom ligge i aske, efter at den i lange tider havde behersket verden.

Kejseren forkyndte da, at han under Roms brand ville skrive et digt, som skulle blive mere storslået end Homers sange. Han forklarede, hvorledes han ville genopbygge byen, så de kommende århundreder skulle forbavses over dens pragtfulde paladser.

"Gør det! Gør det!" råbte de drukne gæster.

"Dertil må jeg have pålideligere og mere trofaste venner," svarede han.

Jeg tilstår, at jeg blev forfærdet, da jeg hørte dette, for du er jo i Rom, Lygia.

Men nu ler jeg kun ad min egen skræk, for skønt Nero og hans venner er halvgale, ville de ikke vove at begå en sådan forbrydelse. Jeg ville alligevel ønske, at Linus' hus ikke lå på den anden side af Tiberen, hvor gaderne er så trange, og beboerne har så lidt at tabe.

Gå hjem til dine plejeforældres hus, min Lygia! Jeg har tænkt meget over sagen; kejseren bliver længe her i Antium, og før han kommer tilbage til Rom, er alle holdt op at tale om dig. Linus og Ursus kan følge med dig.

Jeg håber desuden, du er min, før Nero vender tilbage til kejserborgen. Velsignet være den dag, du går over min dørtærskel! Hvis dette sker, vil jeg tjene Kristus og ofre ham liv og blod. Jeg mener, vi vil begge tjene ham, så længe vor livstråd holder. Jeg hilser dig, og jeg elsker dig af hele min sjæl."

38

Ursus var ved at trække vand op fra cisternen, mens han sang en ejendommelig lygisk sang. Hans ansigt strålede af glæde, hver gang hans øjne faldt på Lygia og Vinicius, som begge var hvidklædte og tog sig ud som to statuer mellem cypresserne i Linus' have. De stod hånd i hånd og talte med hinanden, mens skumringen sænkede sig over havens træer, hvis blade ikke rørtes af det svageste vindpust.

"Vil du ikke blive udsat for ubehageligheder, Marcus, fordi du har forladt Antium uden kejserens vidende?" spurgte Lygia.

"Nej, slet ikke," svarede Vinicius. "Kejseren lod os vide, at han i to dage ville lukke sig inde sammen med Terpnos for at sætte musik til en ny sang. Det gør han ofte, og når han komponerer, glemmer han alt andet. Og for resten, hvad bryder jeg mig om Nero, når jeg er hos dig? Jeg har længtes sådan efter dig, at jeg ikke har kunnet sove de sidste nætter. Hver gang jeg var ved at falde i søvne, vågnede jeg med en følelse af, at en eller anden fare truede dig. Undertiden drømte jeg, at man havde stjålet de heste, som bringer mig fra Antium til Rom hurtigere end nogen af kejserens sendebud. Det var mig desuden aldeles umuligt at være længere borte fra dig, min egen Lygia."

"Jeg vidste, at du kom, Marcus. To gange sendte jeg Ursus til dit hjem for at spørge, om du ikke var kommet. Både Ursus og Linus lo ad mig."

Man kunne se, hun havde ventet ham, for hun havde taget en hvid dragt på og smykket sit hår med røde blomster.

Vinicius kyssede hendes hænder, og de tog plads på stenbænken under vildvinen.

"Hvor fredeligt her er!" udbrød Vinicius med dæmpet stemme, "og hvor livet er skønt! Jeg har aldrig været så lykkelig som nu. Sig mig, Lygia, hvorledes skal jeg forklare mig dette? Aldrig havde jeg tænkt, at der kunne findes en sådan kærlighed som den, jeg nu føler for dig. Jeg har troet, at kærligheden kun er ild i blodet og sanseligt begær, men nu forstår jeg for første gang, at man kan elske af hele sit hjerte og alligevel føle en ubeskrivelig fred og ro i sjælen. Nu først forstår jeg, hvad lykke vil sige, og nu begynder jeg at forstå den fred, du og Pomponia Græcina har vundet. Det er Kristus, som skænker denne fred."

Lygia lagde sit smukke hoved mod hans skulder.

"Min egen Marcus –" begyndte hun.

Men hendes glæde og taknemmelighed var så stor, at hun ikke kunne fortsætte, og hendes øjne duggedes.

Vinicius lagde sin arm om hende, trykkede hende ind til sig og sagde:

"Lygia, velsignet være den stund, jeg første gang hørte hans navn!"

"Jeg elsker dig, Marcus," hviskede hun.

Begge var så bevægede, at de ikke talte i lang tid.

Aftenrødens sidste skær var forsvundet fra træernes toppe, og månens første blege stråler begyndte at kaste sin sølvhvide glans over haven.

"Straks jeg kom, læste jeg et spørgsmål i dine øjne, Lygia. Du ville vide, om jeg nu er en kristen, og om jeg er døbt? Nej, det er jeg endnu ikke, men ved du hvorfor? Paulus ville, at Petrus skulle døbe mig, fordi han var den første, som velsignede mig.

Og så ville jeg gerne, at du og Pomponia skulle være til stede ved min dåb.

Paulus har overbevist mig om sin læres sandhed. Allerede da jeg hørte Petrus i Ostrianum, følte jeg, at det var sandt, hvad han sagde. Men jeg nærede frygt for din religion; jeg tænkte, den ville tage dig fra mig, og jeg syntes, der var hverken visdom eller skønhed eller lykke i den. Men nu, da jeg kender den, måtte jeg være et dårligt menneske, hvis jeg ikke ønskede, at sandheden skulle komme til at regere verden i stedet for løgnen, kærlighed i stedet for had, barmhjertighed i stedet for hævn! Og når Kristus desuden har lovet os evigt liv og salighed, hvad mere kan man så ønske? For et øjeblik siden sagde du til mig: "Jeg elsker dig," og disse ord ved jeg du ikke ville have sagt uden grund. Og derfor er jeg lykkelig."

Lygia trykkede sig nærmere op til ham, og de blev længe siddende i dybe tanker, lykkelige i følelsen af, at intet i verden kunne tage deres kærlighed og deres tro fra dem.

"Om to eller tre hundrede år vil hele verden have antaget den nye lære," fortsatte Vinicius. "Folk vil have glemt deres gamle guder, og der vil ikke findes andre templer end de kristnes gudshuse. – Forleden aften talte Paulus med Petronius, og ved du, hvad min onkel svarede apostlen? "Dette er intet for mig –" Noget andet svar kunne han ikke give."

"Fortæl mig, hvad Paulus sagde til ham," bad Lygia.

"Vi var samlet i mit hus, og Petronius begyndte at spøge på sin sædvanlige ironiske måde, hvorpå Paulus sagde til ham:

"Vise Petronius, hvorledes kan du nægte, at Kristus har levet og er stået op fra de døde? Du var jo endnu ikke født dengang, men Petrus og Johannes så ham, og jeg så ham selv på vejen til

Damaskus. Bevis først, at vi er løgnere. Senere kan du benægte vort vidnesbyrd."

Petronius svarede, at han slet ikke havde tænkt at benægte noget; han vidste, der var foregået mange uforklarlige ting, som bekræftedes af troværdige folk. Han ønskede imidlertid ikke at antage en ny gud, som måske ville ødelægge livets skønhed for ham. De gamle guder er skønne, deres herredømme behager os, og vi lever uden bekymring.

"Du vil altså ikke antage den nye lære, fordi du er bange for livets bekymringer?" sagde Paulus. "Men er dit liv nu fri for bekymringer, Petronius? Hverken du eller nogen anden af Roms mægtigste mænd kan være sikre på, at ikke morgendagen bringer jeres dødsdom. Hvis kejseren bekendte sig til den kristne tro, som påbyder kærlighed og retfærdighed, ville da ikke jeres lykke være mere sikret? Og hvad skønheden angår, kunne I vel også bygge templer og rejse statuer til ære for den eneste sande og barmhjertige Gud, I som har bygget så mange smukke templer for jeres onde, hævngerrige og troløse guddomme. Du priser din lod i livet, fordi du er rig og mægtig, men hvis du var fattig og forladt, ville det være bedre for dig, om dit folk bekendte sig til Kristus. Og hvis du havde giftet dig med den kvinde, du elsker, ville du gerne, at hun skulle være dig tro til døden. Se dig om blandt dine venner, se hvorledes deres hustruer lever et liv i skændsel og skamløshed! Men jeg kan sige dig, at en kristen kvinde holder fast ved sin mand, og den kristne ægtemand er tro mod sin hustru. Hele verden skælver for jer, og I skælver for jeres egne slaver, for I venter hver dag og time, at de undertrykte skal rejse sig mod deres undertrykkere. Skønt du er rig, er du ikke sikker på, at dine ejendomme ikke

bliver taget fra dig. Du er ung, men kejseren vil måske befale dig at dø i morgen. Du elsker, men du bliver måske forrådt i din kærlighed. Du ejer villaer og statuer, men i morgen må du måske nøjes med et lille rum på Pandateria [Note 27)]. Du har tusinder af tjenere, i morgen lader de måske dit blod flyde. Når dette er tilfældet, hvorledes kan du glæde dig ved livet? Men jeg forkynder kærligheden. Jeg forkynder en religion, som byder herskeren at elske sine undersåtter, slaverne at tjene sine herrer i kærlighed, og endelig lover den os evig salighed. Hvorledes kan du da sige, at denne religion ødelægger livet, siden du ville være hundrede gange lykkeligere, om den kom til at beherske verden?"

Således talte Paulus og Petronius svarede:

"Dette er intet for mig."

Han påstod, han var søvnig og ønskede at gå hjem, og da han gik, tilføjede han:

"Jeg foretrækker min Eunike, du lille jøde, men jeg ville ikke ønske at udkæmpe en kamp med dig."

Da Paulus talte om vore kvinder, måtte jeg tænke på dig, og jeg velsignede den religion, du tilhører. Og jeg elsker dig endnu højere, fordi du har frelst mig fra kejserhoffets forvildelser. Vil du, at vi skal forlade Rom for altid og grundlægge vort hjem langt fra denne ryggesløse by?"

"Ja, det vil jeg gerne. Du talte om Sicilien, hvor Aulus også tænker at bo på sine gamle dage."

"Det er udmærket!" sagde Vinicius fornøjet. "Vore ejendomme støder til hinanden. Det er et vidunderligt klima, og når man bor på denne herlige ø, kan man næsten ikke undgå at være lykkelig. Der skal vi glemme alle vore bekymringer. Der

vil vi elske hinanden, min Lygia, og leve et fredeligt liv i lykke og tilfredshed."

Begge fortabte sig i skønne fremtidsdrømme, mens der rundt omkring dem herskede den dybeste stilhed og ro.

"Kan jeg da komme til at tale med Pomponia?" spurgte Lygia efter en tid.

"Ja, kære. Vi skal indbyde dem til vort hjem, og vi vil også besøge dem i deres hus. Hvis du vil, beder vi apostlen Petrus ned til os. Han er nedbrudt af alder og overanstrengelse. Paulus vil også besøge os, han kan måske omvende Aulus Plautius, og til sidst kommer vi til at udgøre en hel koloni af kristne."

Lygia tog hans hånd og ville føre den til sine læber, men han ville ikke finde sig i dette.

"Nej, Lygia, det er alene dig, som skal æres på den måde. Ræk mig dine hænder!"

"Men jeg elsker dig, Marcus."

Han pressede sin mund mod hendes hvide håndflade, og i sin overjordiske lykke vovede de næsten ikke at ånde.

Pludselig blev stilheden rundt omkring dem afbrudt ved et dybt, fjernt drøn, der kom rullende imod dem som en underjordisk torden.

"Det er løverne, som brøler i arenaen."

Det første brøl besvaredes øjeblikkelig fra alle byens kanter, hvor flere tusinde løver til dengang blev holdt i bur i de forskellige arenaer.

Om natten nærmede de sig burets gitter, trykkede deres vældige hoveder op mod døren og udtrykte i dybe brøl deres længsel efter friheden i ørkenen. I nattens stilhed svarede de hinanden, og hele byen genlød af deres dumpe brøl. Der var

noget så rædselsfuldt og uhyggeligt ved disse, at Lygias hjerte næsten stod stille af skræk.

Vinicius slog beskyttende sin arm om hende og sagde:

"Vær ikke bange! Snart er det kamplegenes tid, og alle arenaer er overfyldte."

Så trådte de ind i Linus' bolig, mens løverne fortsat blev ved at udstøde sine dumpe, truende brøl, som stadig lød højere og mere rædselsvækkende.

39

I Antium måtte Petronius næsten dagligt kappes med de øvrige hofmænd, som søgte at fortrænge ham i Neros gunst, og han blev stadig sejrherre i disse kampe.

Tigellinus havde næsten mistet hele sin indflydelse. I Rom var han fuldstændig uundværlig, for det var ham, der sørgede for at skaffe de mænd til side, som kejseren syntes var farlige; han inddrog deres ejendomme til fordel for kejseren, og han fandt stadig nye midler, han kunne tilfredsstille Neros mangeartede og unaturlige lyster på.

Men i Antium var forholdene ganske anderledes. Fra morgen til aften læste Nero og hans hoffolk vers, glædede sig over deres fortrin og dadlede deres mangler, beskæftigede sig med musik og med skuespillerkunsten, kort sagt, hele tilværelsen var præget af græsk ånd og kultur.

Petronius viste sig her fuldstændig overlegen over Tigellinus og de øvrige hoffolk – han glimrede ved sit vid, sin veltalenhed og sin udsøgte smag, og kejseren kunne til sidst ikke undvære ham. Han ville altid have ham i sin nærhed, spurgte ham til råds angående sine digtninger og sin musik og viste ham et varmere venskab end nogensinde. Til sidst forstod man, at han havde vundet i kampen, og hans tidligere rivaler begyndte nu at kappes om at indsmigre sig hos Petronius.

Flere af kejserens venner glædede sig over, at Petronius var steget så højt i kejserens gunst. Han ansås af alle for en mand med sund fornuft. Han var ikke hævngerrig, søgte aldrig at skade dem, som før havde været hans åbenbare fjender, mens

han ikke lagde skjul på den foragt, han følte for dem, som ved lav smiger søgte at vinde kejserens yndest.

Der var øjeblikke, da han kunne have styrtet selve Tigellinus, men han foretrak at gøre ham til latter og stille ham i den rette belysning som den rå og udannede mand, han i virkeligheden var.

I Rom åndede senatet lettere, for der var ikke på halvanden måned udstedt en eneste dødsdom. Man undrede sig over kejserens og hans yndlings forfinede smag, men de fleste foretrak af se ham dyrke de skønne kunster sammen med Petronius frem for at se på, at han forvandledes til et vildt dyr, når han lod sig lede af Tigellinus.

Nero havde gentagne gange givet udtryk for, at i hele Rom var der blot to ånder, som var i stand til at forstå hinanden, to virkelige hellenere – og det var ham selv og Petronius.

Man stolede på, at Petronius med sin fabelagtige behændighed i lange tider ville beholde sin indflydelse over kejseren.

Nero kunne simpelt hen ikke undvære ham; hvem skulle ellers tale med ham om digtekunsten og musikken, og hvem anden kunne vel som Petronius bedømme kejserens egne frembringelser?

Petronius lod slet ikke til at være stolt af sin stilling; man fik snarere det indtryk af ham, at alt var ham fuldstændig ligegyldigt.

Han vovede oven i købet af og til at sige Nero sandheden i ansigtet, og når de tilstedeværende hvert øjeblik ventede, at han med sin uhørte dumdristighed ville være skyld i sit eget fald, forstod han behændigt at give sin kritik en sådan vending, at

kejseren var henrykt over hans vid og åndrighed. Som følge heraf følte kejserens venner og hans hoffolk sig snart overbeviste om, at Petronius kunne klare sig ud af den mest fortvivlede situation.

Omtrent en uge efter at Vinicius var kommet tilbage fra sin tur til Rom, læste Nero for nogle få udvalgte sit digt "Trojas brand". Da han var færdig, hilstes han med tilhørernes larmende bifald, men han kastede Petronius et spørgende blik. Og Petronius svarede:

"Det er ganske almindelige vers; kast dem på ilden."

De tilstedeværende blev så forskrækkede, at deres hjerter næsten holdt op at slå. Siden Nero var et barn, havde vel intet menneske vovet at sige ham noget lignende.

Tigellinus så ud, som om han frydede sig. Vinicius blev ganske bleg, for skønt han aldrig havde set Petronius beruset, troede han dog, at han denne gang måtte have drukket for meget.

Men Nero spurgte med usædvanlig blid stemme, hvori man dog kunne spore hans tilbagetrængte harme:

"Hvilke fejl finder du ved mine vers, Petronius?"

"Tro ikke på alle disse," svarede Petronius uforfærdet og pegede på de tilstedeværende, "de forstår sig ikke på kunsten. Du spørger mig, hvilke fejl jeg finder ved dine vers. Hvis du ønsker at høre sandheden, skal jeg fortælle dig den. Dine vers ville være gode nok, hvis Virgil, Ovid eller selve Homer havde skrevet dem, men de er ikke værdige en sådan digter som du. Du har ikke lov til at skrive således. "Trojas brand" flammer ikke højt nok; den ild, du beskriver, er ikke hed nok. Lyt ikke til Lucanus' smigrerier! Hvis han havde skrevet disse vers, ville jeg

have sagt, han var et geni, men med dig er det en anden sag. Og ved du hvorfor? Du er større end dem alle til hobe. Af den, som guderne har skænket så rige gaver, kræves der noget mere. Men du er doven – du lægger dig til at sove efter middagen i stedet for at sidde og slibe dine vers. Du kan skabe et digt så storslået, at verden ikke har set dets lige, og derfor siger jeg dig oprigtigt: Skriv bedre!"

Dette sagde han halvt ironisk, halvt skændende, men Neros øjne strålede af glæde og stolthed.

"Guderne har givet mig et lille talent," sagde han, "men de har samtidig givet mig noget meget bedre – de har skænket mig en sanddru kritiker og en trofast ven, den eneste mand, som er i stand til at sige mig sandheden i mine åbne øjne."

Så strakte han sin fede hånd hen til en pragtfuld kandelaber, hvori der brændte lys, og var netop på at stikke digtet ind i flammen, da Petronius greb det, før ilden havde berørt papiret.

"Nej, gør det ikke!" sagde han. "Digtet tilhører menneskeslægten. Lad mig få det!"

"I så fald vil jeg sende det til dig i en cylinder af min egen opfindelse," svarede Nero og omfavnede Petronius.

"Det er sandt; du har ret," sagde han efter en tid. "Min beskrivelse af branden flammer ikke højt nok. Men jeg tænkte, disse vers var gode nok til at sammenlignes med Homer. En vis beskedenhed og undervurdering af mine egne evner har altid været en fejl hos mig. Du har åbnet mine øjne. Men ved du i grunden, hvorfor mine vers er mangelfulde? Når en billedhugger skal udføre en statue, søger han sig en model, men jeg har jo aldrig haft nogen model. Aldrig har jeg set en

brændende by; af denne grund mangler mit digt sandhedens præg."

"Men du kan trøste dig med, at det blot er en sand kunstner, som forstår denne mangel."

Nero blev siddende i dybe tanker, og lidt efter fortsatte han:

"Svar mig på et spørgsmål, Petronius! Beklager du Trojas brand?"

"Om jeg beklager den? Nej, på ingen måde! Og jeg skal sige dig hvorfor. Troja ville ikke være brændt, hvis Prometheus ikke havde skænket menneskene ilden, og hvis grækerne ikke havde kæmpet mod Priamos. Æschylos havde ikke skrevet sin "Prometheus", hvis der ikke havde været nogen ild, ligesom Homer heller ikke havde skrevet "Iliaden" hvis man ikke havde haft trojanerkrigen. Verden er bedre tjent med "Iliaden" og "Prometheus" end med en lille, ussel og elendig by som Troja."

"Dette kan man kalde fornuftig tale," sagde Nero. "For kunstens skyld er det rigtigt og tilladeligt at ofre noget. Lykkelige var grækerne, som gav Homer stof til "Iliaden", og lykkelig var Priamos, som oplevede sin fødebys brand. Men hvad mig angår, så har jeg aldrig set en brændende by."

Der blev stille en lang tid, indtil Tigellinus udbrød:

"Min kejser, jeg har jo bedt dig sige et ord, så skal jeg brænde Antium. Men hvis det gør dig ondt for byen og dens smukke huse, så befal blot, og vi skal brænde skibene i Ostia, eller også skal jeg lade bygge en træby på Albanerbjergene, så kan du selv stikke den i brand."

"Skal jeg da betragte en hoben brændende træskure?" spurgte Nero. "Du må være blevet rent åndssløv, Tigellinus. Desuden forstår jeg, at du ikke sætter megen pris på mit talent som

digter, siden du synes, at noget offer kan være for stort for min skyld."

Tigellinus blev rent forvirret, men som for at give samtalen en anden retning tilføjede Nero lidt efter:

"Sommeren er snart forbi. Tænk, hvilken stank der nu må være i Rom! Og alligevel må vi vende tilbage for at være til stede ved de forestående skuespil."

"Når de øvrige har trukket sig tilbage, tillad mig da at blive nogle øjeblikke hos dig, min kejser," bad Tigellinus.

Da Vinicius efter en times forløb gik bort fra kejserens villa sammen med Petronius, sagde han til sin onkel:

"Jeg var en smule ængstelig på dine vegne. Jeg antog, du var drukken og ikke vidste, hvad du sagde. Glem ikke, at du leger med døden."

"Det er netop en leg, som tiltaler mig," sagde Petronius. "Jeg føler, at jeg er den bedste gladiator på denne arena, og det morer mig. Du så jo, hvorledes det gik. Min indflydelse er herefter endnu stærkere end før. Du kan være sikker på, at Nero sender mig sine vers i en cylinder, som er umådelig rigt smykket og umådelig smagløs. Jeg skal give min læge den, så kan han opbevare sine mediciner i den.

Jeg havde for resten endnu en grund til at optræde på denne måde. Når Tigellinus ser, hvor heldigt det går mig, vil han ganske sikkert forsøge at efterligne mine manøvrer, og da kan jeg godt tænke mig udfaldet. Han vil se ud som en pyrenæerbjørn, som forsøger sig i at gå på line. Å, hvor jeg skal le af ham! Hvis jeg ville, kunne jeg sikkert nok styrte Tigellinus og i hans sted blive prætorianernes øverste, så Nero selv var i min magt. Men jeg gider ikke gøre mig den ulejlighed; jeg

foretrækker mit nuværende liv, selv om jeg af og til må høre på Neros vers."

"Hvor behændig du er, Petronius! Du kan jo forvandle den hvasseste kritik til den største smiger! Var Neros vers virkelig så ringe? Jeg forstår mig ikke på sådanne ting."

"Versene var ikke værre end så mange andre. Lucanus har mere talent i sin lillefinger end Nero i hele hånden, men vor rødskæg har også sine gode sider.

Han er umådelig forelsket i digtekunsten og i musikken. Om et par dage vil han læse sin hymne til Aphrodite for et lille udvalgt kreds. Det bliver blot du, jeg, Tullius Senecio og den unge Nerva. Det er ikke sandt, at jeg efter vore fester bruger Neros vers som et brækmiddel, ligesom Vitellius bruger en flamingofjer. Af og til kan han virkelig skrive gode ting og finde udmærkede udtryk. For resten gør det mig ondt for ham. Det er et forunderligt blandingsmenneske; han er endnu mere forrykt end Caligula."

"Det er ikke godt at vide, hvor Neros galskab vil ende," sagde Vinicius.

"Du har ret, Vinicius. Der kan ske ting, som vil slå de kommende århundreder med rædsel. Men det er netop dette uforudsete, som interesserer mig, og skønt jeg ofte keder mig gyseligt, tror jeg dog, jeg under en anden kejser ville have kedet mig endnu værre. Paulus, den lille jøde, er meget veltalende, det indrømmer jeg villigt, og når folk som han forkynder den nye religion, bør vore guder tage sig i agt, for ellers vil de en skønne dag blive fortrængte. Det er vist nok sandt, at hvis Nero var kristen, kunne alle føle sig tryggere. Din profet fra Tarsos forsøgte nok at bevise dette for mig, men han glemte én ting,

ser du, nemlig at denne usikkerhed netop er efter min smag. Den, der ikke spiller terninger, taber ingen penge, men alligevel spiller alle mennesker terninger. Det er morsomt, og det er spændende. Jeg har set sønner af Roms bedste familier kæmpe som gladiatorer af egen fri vilje. Du siger, jeg leger med døden, og det er sandt, men jeg gør det, fordi denne leg behager mig. De kristelige dyder ville kede mig til døde på en eneste dag, og derfor kan Paulus spare sine anstrengelser. Han bør forstå, at folk som jeg aldrig antager hans lære, hvor sand den end er. Vi er gale; meget muligt, Vinicius! Vi skynder os mod afgrunden; en ukendt magt kommer os i møde og overvælder os, døden truer os rundt omkring. Lad det være så! Men, ser du, vi triumferer, idet vi dør. Indtil da vil vi nyde livet og ikke betragte det som en byrde. Vi lever for at leve og ikke for at dø."

"Jeg beklager dig, Petronius!"

"Du behøver ikke at beklage mig, så længe jeg ikke beklager mig selv. I gamle dage var du glad blandt de glade, og da du var på felttog til Armenien, længtes du hele tiden tilbage til Rom."

"Det gør jeg også nu."

"Fordi du elsker en kristen vestalinde. Det forundrer mig ikke, og jeg dadler dig på ingen måde. Det forundrer mig kun, at du stadig ser sørgmodig ud, skønt du bekender dig til en religion, som du selv anser for den eneste lyksaliggørende, og skønt du snart skal hjemføre den, du elsker. Pomponia Græcina er også altid tankefuld, og siden du blev kristen, er du holdt op at le. Det er ingen hyggelig religion! Siden du kom tilbage fra Rom, er du blevet endnu alvorligere. Nej, min ven! Hvis de kristne elsker på denne måde, betakker jeg mig for den kristne kærlighed!"

"Det er en ganske anden sag," udbrød Vinicius. "Jeg sværger dig til ved min faders sjæl, at jeg aldrig har været så lykkelig som nu. Men jeg længes efter Lygia, og når jeg er langt borte fra hende, frygter jeg hele tiden, at hun trues af en eller anden fare. Jeg ved ikke, hvori denne fare består, eller hvorfra den kommer, men jeg føler, at der er uvejr i luften."

"Om to dage skal jeg sørge for, at du kan få tilladelse til at forlade Antium og blive borte, så længe du vil. Poppæa er roligere til sinds, og så vidt jeg ved, trues hverken du eller Lygia af nogen fare fra den kant."

"Poppæa spurgte mig i dag, hvad jeg havde at gøre i Rom, skønt jeg i største hemmelighed foretog denne tur."

"Hun lader dig muligvis udspionere. Men hun gør bedst i at være forsigtig; det kunne ske, hun måtte tage mig med i sine beregninger."

"Paulus har sagt mig, at Gud undertiden advarer os, men ikke tillader os at tro på varsler," sagde Vinicius. "Jeg forsøger at lade være, men det hjælper ikke. Jeg må fortælle dig, hvad der hændte mig i Rom; det vil lette mit hjerte. Lygia og jeg sad en stille aften ved siden af hinanden og lagde planer for vor fremtid, og jeg kan ikke sige dig, hvor lykkelige vi begge følte os. Pludselig begyndte løverne at brøle. Det er jo ikke noget usædvanligt, men siden den aften har jeg ingen ro. Det forekommer mig, at disse brøl indeholdt en trussel, et varsel om en kommende ulykke. Du ved, at jeg ikke er let at skræmme, men den aften følte jeg en uforklarlig rædsel. De skrækkelige brøl lyder endnu for mine øren, og jeg synes, at Lygia anråber mig om beskyttelse mod en frygtelig fare – mod de løver, vi hørte. Skaf mig tilladelse til at rejse fra Antium, for ellers

begiver jeg mig afsted uden tilladelse. Jeg har ingen ro på mig; jeg kan ikke være her længere!"

"Konsulers sønner og deres hustruer bliver jo endnu ikke kastet for løverne i arenaen," sagde Petronius og lo. "Hvilken som helst anden død kan vente dig, men ikke den. Hvem ved for resten, om det virkelig var løver? Bisonokser brøler lige så nydeligt som løver. Hvad mig angår, giver jeg varsler og jærtegn en god dag. I går aftes var det varmt, og jeg så stjerner falde som regn. Mange tager dette for et dødsvarsel, men jeg tænkte ved mig selv, er min stjerne blandt dem, kommer jeg i alt fald ikke til at mangle selskab!"

Han stod en stund i tanker, men tilføjede så:

"Hvis Kristus er opstået fra de døde, vil han måske beskytte jer begge mod døden."

"Det vil han," svarede Vinicius og kastede et blik op mod den stjernestrøede himmel.

40

Nero spillede og sang en hymne til Venus, som han selv havde forfattet ordene og komponeret musikken til. Hans stemme var atter i orden, og han følte selv, at hans musik virkelig fængslede tilhørerne. Og denne følelse gav hans stemme en stærkere klang, og bragte ham selv i en sådan begejstring, at han til sidst var ganske bleg af sindsbevægelse.

Vist nok for første gang i sit liv havde han ikke lyst til at høre på sine venners rosende ord. En lang tid blev han siddende med bøjet hoved og med hånden på citaren; så rejste han sig pludselig og sagde:

"Jeg er træt og behøver luft. Imens kan I stemme min citar."

Han lagde silketørklædet om sin hals.

"I to kan gå med mig," sagde han henvendt til Petronius og Vinicius. "Giv mig din arm, Vinicius! Jeg er ganske mat, og Petronius kan tale med mig om musikken."

De gik ud på terrassen, som var brolagt med alabast og bestrøet med safran.

"Her kan man ånde lettere," sagde Nero. "Min sjæl er bedrøvet og bevæget, skønt jeg efter denne prøve forstår, at jeg godt kan optræde offentligt med min "Hymne til Venus", og jeg ved, at jeg vil gøre større lykke end nogen anden romersk sanger."

"Du kan optræde over alt, her, i Rom, i Grækenland. Jeg beundrer dig af hele min sjæl, guddommelige kejser," svarede Petronius.

"Jeg ved det, du er alt for mageligt anlagt til at tvinge dig selv til at smigre mig. Du er lige så oprigtig som Tullius Senecio,

men du forstår dig bedre på kunsten, end han gør. Sig mig, hvad du egentlig mener om musikken!"

"Når jeg lytter til et digterværk, når jeg ser dig styre dit firspand i Cirkus, eller når jeg betragter en smuk statue, et tempel eller et maleri, da føler jeg, at jeg fuldstændig forstår, hvad jeg ser, at min begejstring opfatter alle kunstværkets fortrin. Men når jeg lytter til musik, særlig til din musik og sang, da åbner der sig hvert øjeblik nye skønhedsindtryk for min sjæl. Jeg forfølger dem, jeg forsøger at gribe dem, men før jeg kan fange dem, kommer nye indtryk strømmende ind over mig, aldeles som havets bølger, som ruller videre og videre fra evighed af. Og derfor må jeg sammenligne din musik med havet. Vi står på strandbredden og stirrer ud mod det fjerne, men vi kan ikke øjne land."

"O, hvilken dyb forståelse du har!" udbrød Nero, og de fortsatte deres langsomme gang, uden at stilheden blev afbrudt af anden lyd end bladenes raslen.

"Du har tydeligt og klart udtrykt min egen tanke," fortsatte Nero lidt efter, "og derfor siger jeg, at i hele Rom er du det eneste menneske, som forstår mig. Når jeg spiller og synger, ser jeg ting, som jeg ikke havde nogen anelse om. Jeg er kejseren; hele verden er min, og jeg kan gøre alt, hvad jeg vil. Men musikken åbner nye kongeriger for mig, nye bjerge, nye glæder, som jeg før ikke kendte. Som oftest kan jeg ikke navngive eller fatte dem; jeg føler dem blot. Jeg føler gudernes nærværelse; jeg ser Olympen åben. Et overjordisk vindpust berører mig, og som i en tåge ser jeg kæmpeskikkelser omkring mig, men alt er stille, lyst og strålende. Jeg hører sfærernes musik, og jeg siger

dig, at jeg – kejseren og guddommen – føler mig så lille og ringe som et sandkorn. Kan du tro mig, Petronius?"

"Det kan jeg, min kejser. Det står blot i de store kunstneres magt at føle sig små over for kunsten."

"Dette er en nat, som indbyder til fortrolighed; derfor vil jeg åbne min sjæl for dig som for en ven, og jeg vil spørge dig, anser du mig for blind eller gal?

Kan du tænke, at jeg ikke forstår, at folk i Rom skriver fornærmelser imod mig på murene, at de kalder mig en modermorder og en hustrumorder, anser mig for et uhyre og en tyran, blot fordi Tigellinus fik mig til at udstede nogle få dødsdomme over mine fjender?

Ja, min kære, de anser mig for et uhyre, og jeg ved det godt.

Man har så længe kaldt mig en grusom tyran, at jeg til sidst spørger mig selv: Er jeg ikke grusom?

Men de forstår ikke, at en mands gerninger undertiden kan være grusomme, mens manden selv slet ikke er det.

Ingen, ja måske ikke engang du, vil tro, at når musikken stryger blødt hen over min sjæl, kan jeg blive så mild og god som et barn. Ved stjernerne, som skinner over os, sværger jeg, at jeg taler den rene sandhed. Folk ved ikke, hvor meget godt der bor i mit hjerte, og hvilke skatte jeg ejer, når musikken åbner dørene for dem."

Petronius nærede ikke mindste tvivl om, at det forholdt sig sådan, som han sagde, at musikken kunne kalde mange ædle egenskaber frem i Neros sjæl – egenskaber, som ellers skjultes af hans egoisme, hans skændselsfulde liv og hans forbrydelser.

"Man skulle kende dig så godt, som jeg gør, min kejser; Rom har aldrig sat tilstrækkelig pris på dig."

Nero støttede sig fastere til Vinicius, som om han bøjedes under vægten af romernes uretfærdighed, og han svarede:

"Tigellinus fortæller mig, at man i senatet hvisker i hinandens øre, at Diodoros og Terpnos spiller bedre end jeg. De vil ikke en gang indrømme, at jeg er overlegen på det punkt! Men sig mig du, som altid holder dig til sandheden: spiller de virkelig bedre end jeg eller lige så godt som jeg?"

"På ingen måde. Dit anslag er meget blødere og mere klangfuldt. Du er den sande kunstner, men de er bare dygtige musikere. Når man hører deres musik, forstår man først, hvilken kunstner du er."

"Hvis det forholder sig således, kan de få lov at leve. De har ingen anelse om, hvilken tjeneste du i dette øjeblik gjorde dem. Hvis jeg havde dømt disse to til døden, måtte jeg for resten have ansat to andre i deres sted."

"Og da ville folket sige, at du af kærlighed til musikken ødelægger musikken i dit rige. Dræb aldrig kunsten for kunstens skyld, guddommelige hersker."

"Hvor forskellig du er fra Tigellinus," sagde Nero. "Men jeg er en kunstner i et og alt, forstår du, og derfor kan jeg ikke leve et almindeligt liv. Af og til forekommer det mig, at jeg for at nå op i højderne må udføre noget, som endnu intet menneske har udført; jeg må søge at overgå alle andre både i godt og ondt.

Jeg ved, at folk siger, jeg er gal. Men det er ikke tilfældet; jeg er en søgende ånd, og hvis jeg nogen sinde virkelig bliver gal, er det af harme og utålmodighed over, at jeg ikke kan finde, hvad jeg søger.

Jeg længes, Petronius; forstår du mig? Og jeg ønsker at hæve mig op over menneskene for at kunne nå højere op i kunstens

rige end nogen anden."

Han havde hele tiden talt med så dæmpet stemme, at Vinicius ikke kunne høre, hvad han sagde. Nu lagde han sin mund ind til Petronius' øre og hviskede:

"Ved du, at jeg lod min moder og min hustru dræbe, fordi jeg ville bringe en ukendt verden det største offer, et menneske nogen sinde har bragt? Jeg troede, at den ukendte verden bagefter ville åbne sine porte for mig og lade mig se noget, som jeg endnu aldrig havde set. Det var mig ligegyldigt, enten det blev noget herligt eller noget rædselsfuldt, når det blot var noget stort og usædvanligt.

Men mit offer var ikke tilstrækkeligt; for at åbne de ukendte porte behøves der noget større. Nuvel, jeg skal opfylde skæbnens krav."

"Hvad agter du at gøre?"

"Det skal du få at vide før du tror. Jeg siger dig, at der findes to Nero'er – den ene er den, som folket kender; den anden er en kunstner, som du alene kender, og når han rammer som selve døden, når han raser som Bacchus, er det, fordi tilværelsens tarvelighed og elendighed er ved at kvæle ham.

Jeg skulle have lyst til at gøre ende på den, selv om jeg måtte bruge ild og sværd.

Men endnu tarveligere og elendigere vil denne verden blive, når jeg ikke længere lever. Ikke engang du har nogen anelse om, hvor stor en kunster jeg er.

Netop derfor lider jeg så skrækkeligt. Mørket hviler over min sjæl, aldeles som natten, der har sænket sig over cypressernes kroner. En tung byrde er lagt på mine skuldre; en ubegrænset magt og et kunstnertalent som ingen andens."

"Jeg føler med dig, guddommelige kejser," sagde Petronius. "Det samme gør også jorden og havet, for ikke at tale om Vinicius, som ligefrem forguder dig."

"Han har også altid været mig kær, skønt han tjener Mars og ikke muserne."

"Han tjener først og fremmest Aphrodite," svarede Petronius, som pludselig besluttede at benytte sig af lejligheden til at ordne sin søstersøns anliggender og fjerne enhver fare, der muligvis kunne true ham.

"Han er forelsket som Troilus i Cressida," fortsatte Petronius. "Tillad ham at rejse til Rom, for ellers tror jeg, han dør mellem hænderne på mig.

Ved du, at det lygiske gidsel, du skænkede ham, er fundet, og at Vinicius anbragte hende hos en vis Linus, da han forlod byen?

Jeg har ikke tidligere fortalt dig dette, fordi du var i gang med dit digt, og det var jo vigtigere end alt andet. Vinicius havde tænkt sig, at Lygia skulle være blevet hans elskerinde, men da det viste sig, at hun var lige så dydig som Lucretia, blev han forelsket i hendes dyd, og nu er det hans ønske at tage hende til ægte. Hun er en kongedatter, så dette ægteskab kan ikke være til skade for ham. Men Vinicius er en ægte kriger: han sukker og klager, men han afventer sin kejsers tilladelse."

"Kejseren vælger ikke hustruer for sine krigere. Hvortil skal så min tilladelse tjene ham?"

"Men jeg har jo sagt dig, at han forguder dig, herre."

"Desto sikrere kan han være på min tilladelse. Det er en smuk pige, men hun er for smal over hofterne. Kejserinden har for resten beklaget sig for mig over hende; hun skal have forhekset vort barn i kongeborgens have."

"Jeg har allerede sagt Tigellinus, at trolddommen ikke har nogen magt over guderne. Du husker, hvor forvirret han blev, guddommelige kejser?"

"Ja, jeg husker det."

Nero vendte sig til Vinicius:

"Elsker du hende så højt, som Petronius siger?"

"Jeg elsker hende, min kejser."

"Så befaler jeg dig at rejse til Rom i morgen og gifte dig med hende. Vis dig ikke for mine øjne, før du har ægteskabsringen."

"Jeg takker dig af mit ganske hjerte, herre!"

"Hvor herligt det er at kunne gøre menneskene lykkelige! Jeg ville ønske, at jeg ikke havde andet at gøre hele mit liv!"

"Tilstå os endnu en gunst, guddommelige hersker! Lad kejserinden blive kendt med din vilje i denne sag. Vinicius ville aldrig vove at ægte en kvinde, som ikke havde fundet nåde for kejserinden. Hvis du siger, du har befalet dette ægteskab, vil alle hendes fordomme forsvinde, min kejser."

"Det skal jeg nok," svarede Nero. "Jeg kan hverken afslå dig eller Vinicius nogen bøn."

Nero vendte sig for at gå ind, og de fulgte ham begge to.

De var begge fornøjede over deres sejr, og Vinicius måtte lægge bånd på sig for ikke at kaste sig om sin onkels hals; han troede nu, at alle hindringer og farer var overvundet.

I atriet fandt de den unge Nerva og Tullius Senecio, som talte med kejserinden. Terpnos og Diodorus stemte deres citarer.

Nero satte sig i en armstol, som var indlagt med skildpadde, hviskede nogle ord til en græsk slave og ventede.

Slaven kom straks efter tilbage med et forgyldt skrin. Nero åbnede det og tog et halsbånd af store opaler frem.

"Disse juveler er aftenen værdige," sagde han.

"Morgenrødens lys afspejler sig i dem," sagde Poppæa, som var overbevist om, at halsbåndet var en gave til hende.

Kejseren lod lyset spille på de smukke sten og sagde endelig:

"Vinicius, vil du skænke dette smykke fra mig til den, som jeg befaler dig at ægte, den lygiske konges unge datter."

Med forundrede og harmfulde blikke betragtede Poppæa først kejseren og dernæst Vinicius. Til sidst stirrede hun en lang tid på Petronius.

Men Petronius lod med den mest ligegyldige mine sin hånd glide op og ned langs en harpe, som om han nøje ville studere dens form.

Vinicius takkede for gaven, rejste sig derpå, gik hen til Petronius og sagde:

"Hvorledes skal jeg takke dig for det, du i denne dag har gjort for mig?"

"Du kan ofre et par svaner til Euterpe," svarede Petronius. "Ros Neros sang og le ad alle varsler! Herefter håber jeg, at løvernes brøl hverken vil forstyrre din eller den lygiske liljes søvn."

"Nej, nu er jeg fuldstændig rolig."

"Måtte lykken skænke dig sin gunst! Men pas nu på, for kejseren griber atter sin lut. Hold dit åndedræt tilbage, lyt til tonerne og udgyd tårer over hans sang!"

Kejseren havde grebet lutten og hævede øjnene mod loftet. Al samtale var standset, og der var dødstille i salen.

Terpnos og Diodorus sad i spænding og ventede på de første toner fra hans mund, for de skulle akkompagnere sangen.

I samme øjeblik hørtes der en støj nede ved indgangen, og straks efter trådte kejserens frigivne Phaon ind, fulgt af konsulen Lecanius.

Nero rynkede panden.

"Tilgiv mig, guddommelige kejser!" sagde Phaon med skælvende stemme. "Det brænder i Rom! Størsteparten af staden står i lys lue."

Alle sprang forfærdede op fra deres pladser.

"Store guder! Skal jeg virkelig få en brændende by at se! Skal jeg virkelig få afsluttet min "Trojas brand"?" råbte kejseren og satte sin lut til side.

Så vendte han sig til konsulen:

"Kan jeg få branden at se, hvis jeg straks drager til Rom?"

"Herre," svarede konsulen, hvid som en kalket væg, "hele byen er et eneste flammehav. Indbyggerne kvæles af røgen, folk falder besvimede om i gaderne eller styrter sig i ilden af skræk. Rom er fortabt, herre!"

Et øjeblik var det dødstille i den store sal, men så lød der et fortvivlelsens skrig fra Vinicius:

"Ve mig ulykkelige!"

Den unge mand kastede sin toga af sig og styrtede ud af huset, kun iført sin tunika.

Nero strakte sine hænder mod himlen og udbrød:

"Ve dig, Priamos' hellige stad!"

41

Vinicius befalede sine slaver at følge med; så sprang han i sadlen og red afsted gennem de mørke, mennesketomme gader til Laurentum.

Han var halvt ude af sig selv af sorg og forfærdelse over det uventede ulykkesbud. Af og til var han rent sanseløs; han havde en følelse af, at ulykken sad til hest sammen med ham og skreg i ørene på ham: "Rom går under!" Han syntes, den piskede ham og hesten og drev dem hen imod den brændende stad. Og han lagde sit blottede hoved ned på hestens hals og styrtede afsted gennem natten uden at se sig om og uden at bemærke de hindringer, som muligvis kunne findes på hans vej.

I den dybe, rolige nattestilhed så hest og rytter ud som et drømmesyn, beskinnet af månens usikre strejflys.

Den idumæiske hingst lagde ørene tilbage og skød som en pil afsted forbi de ubevægelige cypresser og de hvide villabygninger. Lyden af hovslagene vækkede hundene på de omliggende ejendomme. De fulgte en tid det underlige syn med voldsom gøen, og lidt efter løftede de hovedet og gav sig til at tude op mod månen.

Slaverne, som fulgte Vinicius, kom snart langt bagefter, for deres heste kunne ikke måle sig med hans. Som et vældigt uvejr fo'r han gennem Laurentum. Dernæst red han gennem Ardea, hvor han lige siden sin ankomst til Antium havde friske heste stående rede. I Aricia, Bovillæ og Ustrinum havde han ligeledes heste, og ved denne trøstende tanke drev han sin hest til det yderste for at nå frem i tide.

Bag Ardea forekom det ham, at himlen havde en rosenrød farve. Dette kunne jo også være morgenrødens første svage skær. Det var langt over midnat, og i juli står solen tidligt op.

Men Vinicius udstødte et fortvivlelsens skrig, for han troede bestemt, det var et genskin fra den brændende by.

Han erindrede konsulens ord: "Hele byen er et flammehav," og et øjeblik blev han bange for, at han skulle miste sin forstand. Han havde opgivet alt håb om at kunne frelse Lygia, og han turde ikke engang håbe, at han kunne nå byen, før den var forvandlet til en askehob.

Rigtig nok vidste han ikke, i hvilken del af Rom ilden var brudt ud, men han formodede, at det måtte være på den anden side af Tiberen, hvor der var en mængde af småhuse, tømmeroplag, varelagre og træskur tæt stuvet sammen, som ville være en udmærket næring for ilden.

Det hændte ikke så sjældent, at der opstod ildebrande i Rom, og hver gang gjorde befolkningen i byens simplere dele sig skyldige i røveri og voldshandlinger.

Hvad kunne der så ikke hænde under en sådan brand på den anden side af Tiberen, hvor alt slags pak fra de forskellige verdensdele havde deres tilhold?

Tanken på Ursus og hans overmenneskelige styrke formåede ikke at berolige Vinicius, for hvad kunne et menneske udrette mod ildens ødelæggelser, selv om han ejede kæmpekræfter?

Frygten for en slaveopstand havde i flere år berøvet de fornemme romere deres nattesøvn. Man påstod, at hundrede tusinde slaver stadig erindrede de tider, da Spartacus levede, og at de blot ventede på et belejligt øjeblik for at gribe til våben mod deres undertrykkere og mod Rom.

Nu var øjeblikket kommet! Måske hærgedes byen af kamp og myrderier, mens ilden øvede sit ødelæggelsesværk blandt dens huse og paladser! Det kunne også tænkes, at prætorianerne havde gjort indfald i byen, og at de nu myrdede dens indbyggere på kejserens befaling.

Håret rejste sig på hans hoved af skræk.

Han erindrede, at samtalen ved kejserhoffet i den sidste tid så ofte var faldet på brændende byer; han huskede på, at Nero gentagne gange havde beklaget sig, fordi han var nødt til at beskrive en brændende by uden at have set en voldsom ildebrand; han huskede, hvorledes Nero med foragt afviste Tigellinus' forslag om at brænde Antium eller en kunstig træby, og til sidst erindrede han kejserens hyppige udfald mod Rom og dens pestsmittede luft.

Ja, det var sikkert; kejseren havde befalet, at Rom skulle brænde!

Han alene kunne give en sådan befaling, og Tigellinus var mand for at udføre den.

Men hvis Rom på Neros befaling bliver stukket i brand, hvem kan da være sikker på, at befolkningen ikke myrdes på hans befaling? Dette menneskelige uhyre er udmærket i stand til en sådan handling.

Ildebrand, oprør og myrderier!

Og Lygia midt inde i den tættest befolkede del af byen!

Vinicius stønnede højt, og hans stønnen besvaredes af hans prægtige hingst, hvis kræfter næsten var udtømte. Hvem skal redde Lygia ud af den brændende by? Og Vinicius strakte sig langt frem, begravede hænderne i sit hår og følte lyst til at bore sine tænder i dyrets hals for at lindre sin angst og smerte.

I dette øjeblik kom en rytter jagende som en hvirvelvind imod ham i retning af Antium. Da han fløj forbi, råbte han: "Det er ude med Rom!" Vinicius opfangede endnu rytterens udråb: "Store guder!" Resten overdøvedes af hestehovenes larm.

Men dette udråb bragte ham på andre tanker.

Han løftede sit hoved, strakte armene mod den stjerneklare himmel og bad en bøn:

"Jeg opsender min bøn, ikke til jer, hvis templer står i brand, men til dig! Du har lidt, og du er barmhjertig; du forstår, hvorledes vi lider, og du kom til verden for at lære menneskene barmhjertighed. Så vis da nu, at du selv er barmhjertig! Frels Lygia for mig, tag hende i dine arme og bær hende ud af flammerne! Gør det for hendes skyld! Hun elsker dig og har tillid til dig. Lad hende leve! Du kan gøre det, hvis du virkelig vil."

Men så holdt han inde, for han følte, at hvis han bad længere, kunne hans bøn forvandles til trusler, og han var bange for at fortørne guddommen i det øjeblik, han mest trængte til hjælp.

Han lod atter pisken suse ned over hestens sider; foran sig så han Aricias hvide mure belyste af Månens stråler. Han var nu halvvejs til Rom.

Lidt efter jog han i fuld fart forbi Merkurs tempel, som lå i en lund lidt uden for byen. Befolkningen havde fået underretning om ulykken; Vinicius så store skarer af folk på trappen og mellem tempelsøjlerne. Mange af disse folk bar fakler og skyndte sig ind i templet for at stille sig under gudens beskyttelse.

Vejen var ikke længere så folketom. På sidevejene strømmede store skarer op mod templet, og på selve hovedvejen var der

grupper, som hurtigt veg til side for den fremstormende rytter.

Fra byen hørtes lyden af mange stemmer. Vinicius red ind i Aricia som en stormvind og red mange mennesker over ende. Rundt omkring ham lød råbet:

"Rom brænder!" – "Rom står i flammer!" – "Måtte guderne frelse Rom!"

Hesten var nær ved at styrte, men Vinicius holdt den igen med kraftig hånd og styrede den hen til rastestedet, hvor han havde friske heste stående. En del af hans slaver ventede udenfor, og de skyndte sig afsted for at hente en frisk hest.

Imidlertid fik Vinicius øje på en afdeling ridende prætorianere, bestående af ti mand, som øjensynlig var på vej til Antium for at bringe kejseren efterretninger. Han skyndte sig hen til dem og spurgte:

"Hvilken del af byen er det, som brænder?"

"Hvem er du?" spurgte anføreren.

"Vinicius, en af hærens tribuner. Svar mig, hvis du har dit liv kært!"

"Ilden brød ud i boderne nær ved Circus Maximus. Da vi blev sendt afsted, brændte det midt i byen."

"Og hvorledes går det med forstaden på den anden side af Tiberen?"

"Ilden var endnu ikke kommet så langt, men hvert øjeblik kaster den sig over nye dele af staden. Folk styrter om af hede og røg."

Nu blev den friske hest ført frem.

Vinicius sprang op på den og jog afsted. Han red hen imod Albanum, til venstre for Alba Longa og dens prægtige sø; vejen

fra Aricia førte langs foden af bjerget, som skjulte hele horisonten, og Albanum lå på den anden side af det.

Vinicius vidste, at så snart han nåede toppen, ville han ikke alene kunne se Bovillæ og Ustrinum – hvor der stod friske heste til ham – men han ville også kunne få øje på selve Rom.

Fra Albanum strakte der sig store sletter på begge sider af Via Appia; langs med denne lå vandledningens buer, men de kunne ikke hindre udsigten til byen.

"Oppe fra toppen vil jeg kunne se flammerne," sagde han og drev på ny sin hest fremad. Men før han kom helt op, førte vinden en brandlugt med sig, og bjergtoppen antog samtidig en rødagtig farve.

Natten var for længe siden forbi; morgenrøden var gået over til fuld dag; alle højtliggende punkter havde et rødligt skær, som enten kunne skrive sig fra branden eller fra det tiltagende dagslys.

Endelig var Vinicius oppe på højden, hvor et forfærdeligt syn mødte hans øjne.

Hele landskabet neden under ham var opfyldt af røg; det så ud som en tung sky, der havde lejret sig nede ved jorden. I denne sky forsvandt byer, vandledninger, bygninger og træer, men over denne tætte sky brændte byen på de syv høje.

Branden lignede ikke en ildsøjle, således som tilfældet er, når en enkelt bygning brænder, selv når den er af et usædvanligt omfang; denne brand tog sig nærmere ud som et langt, bredt bælte, som lignede den østlige himmels stærke skær lige før solopgang. Over dette bælte bølgede der et hav af røg, som på nogle steder var ganske mørk, på andre steder blodrød; her lå

den knugende og tæt, der henne strakte den sig ud i store bugter som en kæmpeslange.

Undertiden flammede ilden op og farvede røgen nedefra, så den så ud som blodrøde bølger. Sabinerbjergene var ganske skjulte af den tætte røgsky.

Ved første blik forekom det Vinicius, at hele verden stod i brand, og at intet levende væsen kunne reddes ud fra dette hav af røg og flammer.

Vinden stod lige fra Rom og førte en brændt lugt med sig, mens røgen lagde sig tung og kvælende rundt omkring. Det var nu højlys dag, og solen belyste de højeste punkter om Albanersøen. Men hele omegnen antog en matrød farve på grund af røgen, og da Vinicius red ned mod Albanum, blev den tættere og tættere. Selve byen var fuldstændig begravet under en røgsky; de forskrækkede indbyggere havde samlet sig ude på gaderne, og Vinicius blev fortvivlet ved tanken om, hvorledes tilstanden måtte være i Rom, når man allerede i Albanum havde så svært ved at kunne ånde.

Men han trøstede sig med den tanke, at en by jo ikke kunne begynde at brænde over alt på én gang. Det var nordenvind, og røgen måtte drive mod Albanum. I hvert fald ville Ursus med lethed kunne føre Lygia og sig selv ud af Janiculumporten.

De fleste af indbyggerne i Albanum var steget op på tagene og i træerne for at se på branden.

Da Vinicius havde passeret byen, følte han sig roligere til mode. Han erindrede pludselig, at Lygia jo også stod under apostlen Petrus' beskyttelse, og han var sikker på, at apostlen havde forudset branden og i tide advaret de kristne.

Måske fandt han dem i Bovillæ eller undervejs dertil; han ventede hvert øjeblik at se Lygias kære ansigt dukke frem fra røgskyerne, som stadig lagde sig tættere og mere kvælende over Campagnen.

Han mødte store skarer af folk, som flygtede til Albanerbjergene, og før han nåede Ustrinum, måtte han sagtne farten på grund af trængslen. Han traf fodgængere, tungt belæssede heste, æsler og vogne og til sidst en hel del bærestole, som slaverne bar deres velstående herrer ud af byen i.

Ustrinum var så opfyldt af flygtninge fra Rom, at det var vanskeligt at bane sig vej gennem byen. I denne almindelige forvirring var det umuligt for Vinicius at få svar på sine spørgsmål. Her og der sås store skarer af slaver og gladiatorer, som benyttede sig af anledningen til at bryde ind i stadens huse, hvor de ofte måtte kæmpe med soldater, som skulle forsvare byens borgere.

Af senatoren Junius fik Vinicius den første pålidelige efterretning fra Rom. Ilden var brudt løs lige ved Circus Maximus, i nærheden af kejserborgen, havde bredt sig med lynets fart og omfattede hele den indre del af staden. En sådan ulykke havde ikke ramt Rom siden Brennus' dage.

"Hele Circus er nedbrændt," fortsatte Junius, "og alle bygningerne i nærheden. Ilden er nået lige hen til Carinæ."

Senatoren havde i denne bydel et pragtfuldt hus, fyldt med kostbare kunstgenstande, og i dyb fortvivlelse greb han nu en håndfuld jord og strøede den på sit hoved under jammer og beklagelse.

Men Vinicius greb ham i skuldrene og rystede ham.

"Mit hus ligger jo også i Carinæ," sagde han, "men siden alt andet skal ødelægges, så lad da også min ejendom gå med!"

Nu kom han i tanker på, at Lygia måske havde fulgt hans råd og begivet sig til sine plejeforældres hjem, hvorfor han skyndte sig at spørge:

"Hvorledes er det gået med Vicus Patricius? Note 28)"

"Den står i brand."

"Og forstaden på den anden side af Tiberen?"

Junius betragtede ham yderst forbavset.

"Hvad vedkommer forstaden os?" udbrød han med foragt.

"Denne forstad er vigtigere for mig end alle de øvrige bydele," råbte Vinicius.

"Vejen går gennem Via Portuensis ved Aventinerhøjen, men heden vil kvæle dig. Da jeg forlod byen, var ilden endnu ikke nået til den anden side af Tiberen. Guderne alene ved, om den ikke hærger der i dette øjeblik."

Junius tænkte sig om en tid, men så tilføjede han med dæmpet stemme:

"Jeg ved, du ikke vil forråde min tillid, og derfor vil jeg betro dig at denne brand ikke er noget tilfældighedens værk. Ethvert forsøg på at redde Circus blev forbudt. Da bygningerne begyndte at brænde i alle retninger, hørte jeg tusinde af stemmer, som råbte: "Død over alle dem, som forsøger at slukke!" En mængde mennesker løb gennem byen og kastede brændende fakler ind i husene. Jeg kan ikke sige mere. Ve byen! Ve mig, ve os alle! Ingen kan fortælle, hvad der nu foregår i Rom. Folk omkommer i flammerne eller slår hinanden ihjel i trængslen. Det er ude med Rom."

Vinicius sprang i sadlen og skyndte sig afsted hen over Via Appia. Men det var vanskeligt at komme frem gennem det mylder af folk, heste og vogne, som strømmede ud fra staden.

En frygtelig hede slog imod ham fra det kolossale ildhav, og folkets skrig og larm kunne ikke overdøve braget af de ødelæggende flammer.

42

Da Vinicius nærmede sig murene, så han, at det var lettere at nå til Rom end at trænge ind i byen. Folk havde lejret sig langs Via Appia; man havde løftet dørene af Marstemplet for at søge ly der om natten.

På begravelsespladserne foregik der blodige slagsmål; al agtelse for loven og slægtskabets bånd var for længst glemt; drukne gladiatorer samlede sig i store skarer, stormede frem og slog alle ned, som mødte dem på deres vej. Barbarer, som var bragt til Rom for at blive solgt som slaver, brød ud fra de skure, hvor de var spærret inde, og flygtede i alle retninger.

For dem var Roms brand enden på deres trældom og begyndelsen til deres hævn, og når byens indbyggere, som havde mistet alle deres ejendele, strakte hænderne i vejret og anråbte guderne om frelse, styrtede slaverne sig ind i mængden, trak klæderne af folk og bortførte de unge kvinder. Andre slaver, som længe havde levet i trældom, sluttede sig til dem. Det var rædselsfulde skikkelser, ganske nøgne, kun med et uldstykke om hofterne, menneskelige væsener, som aldrig viste sig ved dagens lys, og hvis tilværelse ingen anede.

Der var asiater, afrikanere, grækere, thrakere, germaner og briter; de hylede i alle Jordens tungemål, opførte sig som rasende og tænkte, at nu var øjeblikket kommet, da de kunne tage hævn for alt, hvad de havde lidt i alle disse år.

Midt i disse larmende skarer så man prætorianernes blinkende hjelme. Indbyggerne havde bedt dem om beskyttelse,

og nu måtte de bestå nogle frygtelige kampe for at splitte den rasende pøbelhob.

Vinicius havde set, hvorledes det går til, når en by bliver erobret, men aldrig havde han været vidne til et sådant udbrud af raseri, fortvivlelse, galskab og de vildeste lidenskaber. Over den støjende og tøjlesløse mængdes hoveder rasede branden med uformindsket magt og gjorde luften så tyk og hed, at det var umuligt at ånde.

Med fare for sit liv banede den unge tribun sig vej hen til den appiske port, men her blev det ham klart, at han umuligt fra denne kant kunne komme ind i byen; han måtte vende tilbage til Ustrinum, sætte over floden neden for staden og så forsøge at nå Via Portuensis, som førte lige til forstaden på den anden side af Tiberen.

Det var ingen let sag på grund af den grænseløse trængsel, som herskede på Via Appia.

Havde Vinicius haft et sværd, ville han helt sikkert have brugt det for at nå sit mål, men han var jo taget afsted fra Antium uden våben, så snart han havde fået underretning om branden. Ved Merkurs springvand traf han en centurion, som han kendte. Denne mand havde nogle få soldater med sig og havde fået befaling til at forsvare adgangen til templet, men Vinicius bød ham at følge med. Da centurionen genkendte Vinicius, en tribun og ven af kejseren, vovede han ikke at være ulydig.

Vinicius overtog selv befalingen over den lille skare krigere, og uden at tænke på, at Paulus så ofte havde formanet ham til sagtmodighed, brød han sig vej gennem trængslen med en hensynsløs voldsomhed, som blev skæbnesvanger for mange fredelige borgere. Forbandelser og sten regnede ned over

Vinicius og hans folk, men den unge tribun tog sig ikke af det; det gjaldt kun for ham at nå frem i tide.

Folk, som havde lejret sig langs med vejen, ville ikke flytte sig og udstødte forbandelser mod kejseren og prætorianerne. På sine steder var mængdens holdning ret truende; Vinicius hørte stemmer, som beskyldte kejseren for at have sat ild på byen. Man truede både Nero og Poppæa med døden, og truslerne blandedes med råbene:

"Gøgler!"

"Modermorder!"

Nogle foreslog at kaste Nero i Tiberen. Andre mente, at Rom nu havde været tålmodig nok.

Havde man blot fundet en anfører, ville forbitrelsen sandsynligvis være brudt ud i åbent oprør.

Med stort besvær nåede Vinicius og hans folk landsbyen Vicus Alexandri, og lidt oven for denne satte de over floden.

Her var der bedre plads og lidt mindre røg. En hel mængde flygtninge havde også slået sig ned ved landsbyen, og nogle af dem fortalte Vinicius, at ilden endnu kun brændte i enkelte gader i den del af byen, som lå vest for Tiberen, men at branden var så voldsom, at hele staden ganske sikkert ville forvandles til aske, så meget mere som der fandtes en hel del folk, der stadig gik omkring og stak ild på husene eller forhindrede slukningsforsøgene. Disse brandstiftere erklærede, at de handlede efter befaling.

Den unge tribun nærede ikke mindste tvivl om, at det virkelig var Nero, som havde befalet at stikke byen i brand, og han fandt, at befolkningens hævntørst var vel begrundet.

Hverken Mithridates eller nogen anden af Roms værste fjender kunne have behandlet byen med større grusomhed.

Målet var fuldt; Neros galskab var gået over alle grænser; hans undersåtter kunne ikke længere leve sammen med ham.

Hans time måtte vel endelig være kommet; byens ruiner måtte falde over ham og begrave dette menneskeuhyre samt alle hans forbrydelser.

Fandtes der en mand, som havde mod til at stille sig i spidsen for en opstand? Navnet Vinicius hørte til de bedste i Rom og var kendt af alle. Befolkningen behøvede blot et navn.

Dengang fire hundrede slaver, tilhørende præfekten Pedanius Secundus, blev dømt til døden, havde Rom stået lige på grænsen af borgerkrigen.

Hvad kunne der ikke ske i dag, da Rom stod foran en ulykke så grænseløs, at intet kunne sammenlignes med den i hele byens historie?

Den, som kalder quiriterne til våben, vil uden tvivl kunne styrte Nero fra tronen og selv iføre sig det kejserlige purpur.

Og hvorfor skulle han, Vinicius, ikke gøre dette?

Han var yngre, mere dristig og foretagsom end alle de andre af kejserens venner. Vist nok kunne Nero befale over tredive legioner, han havde stående ved rigets grænser, men var det ikke rimeligt, at disse legioner og deres anførere ville rejse sig mod Nero, når de fik at høre, at Rom og dets templer var brændt på kejserens befaling?

I så fald ville Vinicius blive kejser. Ved hoffet gik jo ganske vist det rygte, at Otho ifølge en spåmands forudsigelser engang skulle blive kejser, men var da han, Vinicius, i nogen henseende ringere end Otho?

Måske Kristus ville stå ham bi; måske denne dumdristige tanke var indgivet ham af Frelseren selv?

Hvis det var tilfældet, ville Vinicius tage en frygtelig hævn over kejseren for de farer, som havde truet Lygia, og for den angst, han selv havde udstået. Han ville regere med sandhed og retfærdighed, han ville udbrede Kristi lære fra Eufrat til Britanniens tågede kyster; han ville iføre Lygia det kejserlige purpur og gøre hende til verdens herskerinde.

Men disse tanker forsvandt lige så hurtigt som gnisterne fra den brændende by. Han var nu lige i nærheden af ulykkesstedet, og frygten overvældede ham atter. Da han var kommet hen til Via Portuensis, som førte lige mod Trans-Tiber, følte han sig for anden gang nær ved at fortvivle. Det kunne umuligt være lykkedes apostlen Petrus at frelse Lygia ud af dette ildhav.

Da han nåede porten, beroligedes han imidlertid noget ved forskellige flygtninges forsikring om, at flammerne endnu ikke havde angrebet den del af forstaden, hvor Lygia opholdt sig, skønt ilden på flere steder var sprunget over til den anden flodbred.

Det var næsten umuligt at komme frem gennem denne del af byen – Trans-Tiber –, fordi befolkningen havde bragt deres få ejendele ud i de smalle gader. Indbyggerne flygtede i tusindvis. Vinicius blev flere gange vidne til rædselsfulde optrin. Det hændte hyppigt, at to menneskestrømme, som flygtede i modsatte retninger, mødtes i trange gader, kæmpede fortvivlet for at komme frem, sloges på livet og til sidst brød sig vej over ligene. Familierne blev revet fra hinanden; mødre råbte på deres børn, børnene på deres mødre. Håret rejste sig på den

unge tribuns hoved ved tanken på, hvorledes det måtte se ud nærmere ilden.

Vinicius arbejdede sig frem, fulgt af prætorianerne. I trængslen var der nogen, som tilføjede hans hest et slag med en hammer; blodet flød ned ad dyrets hoved; hesten stejlede og nægtede at gå videre. Da folkemasserne genkendte Vinicius på hans rige dragt som en af kejserens nærmeste, straktes hundreder af hænder truende imod ham, mens hæse stemmer råbte og skreg:

"Død over Nero og hans mordbrændere!"

Faren var overhængende, men den forskrækkede hest stejlede på ny og styrtede så afsted, mens en sky af røg fyldte gaden med et tæt mørke.

Vinicius forstod, at han ikke kunne komme videre frem til hest. Han sprang derfor ned og fortsatte til fods, mens han holdt sig ind til husvæggene; af og til måtte han vente, indtil den flygtende mængde var løbet forbi. Skønt han ikke havde noget håb om at finde Lygia, ville han dog forsøge at nå hen til det hus, hvor Linus havde opholdt sig. Han måtte dække næse og mund med et stykke tøj, han rev af sin tunika, for røgen var ved at kvæle ham, og han kunne næsten ikke se.

Jo nærmere han kom floden, desto mere utålelig blev heden. Den sidste han så, var en gammel, halt mand, som råbte til Vinicius, mens han skyndte sig forbi:

"Gå ikke hen til Cestiusbroen; hele øen står i flammer!"

Da han nærmede sig Linus' bolig, så han, at hele bydelen stod i lys lue.

Vinicius huskede, at huset var omgivet af en have, og mellem haven og Tiberen var der en stor, åben slette. Her kunne man

være nogenlunde tryg; ilden kunne jo ikke forplante sig over den åbne plads.

I håb om at nå hen til haven løb han videre gennem en tyk, sort røgmasse, der var blandet med tusinder af gnister, som i et øjeblik kunne fænge og spærre tilbagevejen for ham.

Til sidst så han cypresserne i Linus' have gennem det tætte røgtæppe; huset var endnu ikke antændt, skønt de nærmeste nabohuse brændte som store bål.

Døren var lukket, men han stødte den op og sprang ind.

Der var ikke et levende væsen at se i haven, og huset var ganske tomt.

"De er måske besvimet af hede og røg," tænkte Vinicius og begyndte at råbe:

"Lygia! Lygia!"

Men han fik intet svar. Stilheden blev kun afbrudt af ildens knitren.

"Lygia!"

Pludselig hørte han et uhyggeligt brøl af vilde dyr, som en gang før havde nået hans øre i denne samme have.

Rimeligvis var der gået ild i det store rovdyrhus i nærheden af Æskulaptemplet, og løverne brølede af frygt.

En skælven rystede Vinicius fra hoved til fod. For anden gang svarede disse brøl ham, mens alle hans tanker var henvendte på Lygia, og det forekom ham, at disse ildevarslende brøl indeholdt et slemt varsel for fremtiden.

Men dette var blot en flygtig tanke, for ildens knitren mindede ham om, at han nu havde noget vigtigere at tænke på end de vilde dyrs brøl.

Han skyndte sig ind i huset. Det lille atrium var tomt, men fuldt af røg. Han følte sig frem for at finde døren, som førte ind til sovekamrene, og fik øje på en lille lampe, som brændte under et kors. Den tanke faldt ham ind, at korset viste ham lampen, som ville hjælpe ham til at finde Lygia.

Hurtigt greb han lampen og gik ind, skød forhænget til side og så ind i et lille rum, som han straks forstod, var Lygias sovekammer, for hendes klæder hang på væggen.

På lejet lå et af hendes klædningsstykker; dette greb han og trykkede det til sine læber, kastede det over armen og fortsatte sine undersøgelser.

Huset var ganske lille, og han havde snart undersøgt det fra øverst til nederst, ja selv nede i kælderen havde han været. Der var tomt over alt; Lygia, Linus og Ursus måtte være flygtede.

"Så må jeg søge dem blandt mængden uden for byens porte," tænkte Vinicius.

Men nu måtte han tænke på sin egen redning; ilden kom stadig nærmere, og røgskyerne havde lagt sig som et tæt tæppe over den smalle gade.

Lampen slukkedes af det stærke lufttryk. Vinicius sprang ud på gaden og løb i fuld fart i retning af Via Portuensis, hele tiden forfulgt af røg og en utålelig hede samt en regn af gnister, som faldt på hans hoved, hals og klæder. Hans tunika var så forbrændt, at den stykkevis faldt af ham; han ænsede det ikke, men blev ved at løbe fremad for ikke at blive kvalt af røg. Han syntes, at der var gået ild i hans hals og lunger, og selve røgen forekom ham af og til at være af blodrød farve.

Han havde lyst til at kaste sig ned og dø for at slippe bort fra disse uhørte lidelser. Han rev den brændende tunika af sig og

slyngede Lygias klædningsstykke rundt om sit hoved.

Han kendte ikke længere stedet, hvor han befandt sig; bevidstheden var ved at forlade ham, og det var blot en eneste tanke, som holdt ham oppe: han måtte flygte, for Lygia ventede ham uden for porten, Lygia, som apostlen Petrus havde lovet ham. Han måtte først se hende, gifte sig med hende og så dø.

Han løb som en drukken mand, vaklede fra den ene side af gaden til den anden.

Branden tog til i voldsomhed; hele den vældige by slog ud i lys lue; røgen, som før havde ligget tung og kvælende i gaderne, førtes opad og udover af den voldsomt ophedede luft. Millioner af ildgnister førtes op mod himlen, og Vinicius syntes, han løb afsted i en sky af flammer. Men alt var blevet lysere ved skæret fra det flammende bål, og netop som han var i færd med at falde om, så han enden af gaden foran sig. Dette syn gav ham fornyede kræfter. Han løb rundt om hjørnet og befandt sig nu i den gade, som førte lige hen imod Via Portuensis. Gnisterne faldt ikke længere så tæt som før. Han forstod, at hvis han bare kunne nå Via Portuensis, var han frelst, selv om han besvimede, med det samme han nåede frem.

Ved enden af gaden så han atter en ny mørk sky, som syntes at spærre udgangen.

"Er dette røg," tænkte han, "så er jeg fortabt."

Men lidt efter så han, at det, han havde taget for røg, blot var en støvsky, og ud af den lød der skrig og råb af mange stemmer.

"Pøblen er begyndt at plyndre husene," tænkte Vinicius, men han løb alligevel i retning af stemmerne. Han udstødte et råb om hjælp, men dermed var også hans kræfter udtømte, og han styrtede om.

Man havde imidlertid hørt hans råb og så ham falde. To mænd kom løbende med vandkrukker; han greb den ene og tømte den halvt.

"Mange tak," sagde han, "løft mig op; nu kan jeg godt gå videre."

Den anden arbejder øste vand over hans hoved, hvorefter de begge to hjalp ham op og førte ham hen til de andre, som flokkede sig om ham og spurgte deltagende, om han var kommet til skade. Vinicius, som fra tidligt om morgenen kun havde set de rå folkemasser, som slog ihjel og røvede, hvad de kom over, blev helt forbavset.

"Hvem er I, og hvad gør I her?" spurgte han.

"Vi river husene ned, for at ilden ikke skal forplante sig til Via Portuensis," svarede de.

"I skal have stor tak, som hjalp mig op, da jeg faldt."

"Vi er forpligtet til at hjælpe andre," lød svaret.

Vinicius betragtede dem opmærksomt og sagde:

"Måtte Kristus lønne jer!"

"Priset være hans navn!" svarede et kor af stemmer.

"Linus?" spurgte Vinicius.

Men han kunne ikke fortsætte, for han besvimede af overanstrengelse og sindsbevægelse.

Da han atter kom til sig selv, befandt han sig i en have, omgivet af en skare mænd og kvinder.

Og atter begyndte han:

"Hvor er Linus?"

En tid var der ingen, som svarede, men så lød der en stemme, som Vinicius syntes han skulle kende.

"For to dage siden gik han ud gennem Nomentanerporten til Ostrianum. Fred være med dig, persernes konge!"

Vinicius satte sig op og så, at det var Chilo, som havde svaret ham.

"Dit hus er brændt, herre," sagde grækeren, "men, du er jo fremdeles så rig som selve kong Midas. De kristne har for længe siden forudsagt, at byen ville blive ødelagt af ild. Men Linus og Jupiters datter er i Ostrianum. Å, hvilken grænseløs ulykke!"

"Har du set dem?" spurgte Vinicius med svag stemme.

"Jeg har set dem, herre. Kristus og alle guderne være takket, fordi jeg er i stand til at betale alle dine velgerninger med gode nyheder. Men jeg har endnu ikke betalt dig tilstrækkeligt, det sværger jeg ved den brændende by!"

Det var aften, men branden gjorde det så lyst som midt på dagen. Hele byen stod i brand; hele himlen var blodrød, og natten så lys som en dag.

43

Så langt øjet kunne nå, farvedes himlen rød af skæret fra den brændende by.

Månen steg op bag bjergene, og det flammende røde skin fra det vældige bål fik den til at se ud som glødende messing. På den rosenfarvede himmel sås ildrøde stjerner, men i nat var jorden lysere end selve himlen.

Som et uhyre bål oplyste Rom hele Campagnen. I det blodrøde skær sås fjerne bjerge, byer, villaer, templer og monumenter, samt de store brobygninger, som bar byens vandledning; selve broerne var fyldt af en mængde mennesker, som enten havde søgt deres redning deroppe eller kun var gået derop af nysgerrighed for at se på branden.

Det var ikke længere muligt at tvivle på, at forbryderske hænder hjalp til at sprede ilden, for den brød hvert øjeblik løs i de forskelligste retninger.

Fra de syv høje, Rom var bygget på, flød den som vældige ildmasser ned i de lavereliggende dele, som var tæt dækkede med huse, der var helt op til seks etager høje og fulde af varer.

Hvor der var forråd af særlig brændbare sager, greb ilden om sig med utrolig hastighed, og af ildens forskelligartede farve kunne man slutte sig til, hvad slags stoffer det var, som brændte. Flere eksplosioner fandt sted. Med utrolig kraft førte vinden millioner af brændende valnødder og mandler med sig op i luften; disse skød til vejrs som utallige flokke af sommerfugle, sprang med små, iltre knald eller førtes ud på broerne langt uden for Rom.

Der kunne ikke længere være tanke på redning. Forvirringen voksede uophørligt; byens indbyggere flygtede i en ustandselig strøm, men til gengæld var der store skarer, som styrtede ind i byen i håb om at få ledighed til at plyndre.

Slavernes holdning blev stadig mere truende, og forbitrelsen mod Nero steg for hver time.

Borgerne greb til våben og samledes i store flokke; der fortaltes, at Cæsar havde stukket ild på Rom for at befri sig fra forstædernes dårlige luft, og at han ville bygge en ny by og give den navnet Neronia.

Folkemasserne kunne næsten ikke styre deres raseri, og hvis en kraftig anfører i dette øjeblik havde benyttet sig af stemningen, ville Neros dødstime være slået.

Man fortalte også, at kejseren var blevet gal, og at han havde givet prætorianere og gladiatorer befaling til at kaste sig over masserne og begynde et almindeligt slagteri. Andre påstod, at Nero ville slippe vilddyrene fra arenaerne løs på befolkningen. Man havde på byens gader set løver med brændende manker, og rasende elefanter og bøfler havde nedtrampet mangfoldige mennesker.

Rygterne talte til dels sandt. Elefanterne havde flere steder sprængt deres bure og var styrtet afsted, vanvittige af rædsel over branden. Tusinder og atter tusinder af Roms borgere var omkommet i flammerne, men mange havde søgt døden i flammerne af fortvivlelse over, at de havde mistet alle deres nærmeste og alt, hvad de ejede.

Midt i byen, hvor gaderne var tættest bebyggede og smallest, begyndte branden samtidig på så mange steder, at når folk

flygtede i en retning, stødte de uventet på en ny mur af ild og fandt således en forfærdelig død i et hav af flammer.

På flere steder, hvor ilden ikke havde hærget, fandtes tusinder af forkullede legemer, lig af ulykkelige, der simpelthen var blevet levende brændt af den forfærdelige hede rundt omkring. Der fandtes næppe en eneste familie, som ikke havde mistet et eller flere af sine medlemmer, og over alt lød der fortvivlede råb fra folk, som søgte efter deres slægtninge.

Her og der sås gamle mænd, som anråbte guderne om redning, men da ingen af deres bønner syntes at hjælpe, vendte fortvivlelsen sig mod de gamle romerske guder, som burde have våget bedre over byen. De havde vist sig magtesløse, derfor slog man deres billedstøtter i stykker og hånede de uduelige guder.

En del egyptiske præster havde reddet en statue af gudinden Isis ud fra templet ved Porta Cælimontana, og da borgerne så dette, styrtede de sig ind blandt præsterne, rev gudindens statue fra dem og anbragte den i Marstemplet i håb om, at den fremmede guddom ville vise sig mægtigere end deres egne guder.

Andre påkaldte Serapis, Baal eller Jehovah.

Her og der hørtes vidunderligt smukke hymner, sunget af mænd, kvinder og børn; man forstod ikke ordenes betydning, men man lagde mærke til det ofte gentagne omkvæd:

"Se, Herren kommer på vredens dag."

Men hverken fortvivlelse, gudsbespottelse eller hymner kunne standse ildens ødelæggelser.

Ved Pompejus' amfiteater antændtes nogle store forrådshuse, som var fyldte med hamp og tovværk, og herfra forplantede

ilden sig til andre bygninger, hvor der opbevaredes en mængde tønder med tjære, som man benyttede til tovene.

På nogle få timer var denne del af byen forvandlet til et flammehav, og det forekom de halvt vanvittige tilskuere, at den mørke nat var forvandlet til strålende solskin.

Fra dette store flammehav skød der vældige ildsøjler op mod himlen, uhyre fontæner, hvorfra der faldt en regn af gnister, som fordeltes i mindre strømme og førtes hen over sletterne mod Albanerbjergene.

Tiberen så ud som en ildstrøm, og branden bredte sig mere og mere, stormede højderne, væltede sig ud over de lavere dele af byen. Over alt hørtes ildens knitrende brag og drøn af sammenstyrtende bygninger.

44

En væver ved navn Macrinus tog sig af Vinicius, bragte ham hjem til sig, skaffede ham nogle klæder og plejede ham, så godt han kunne.

Da den unge tribun var kommet lidt til kræfter, erklærede han, at han ville fortsætte sin søgen efter Linus.

Macrinus, som var kristen, bekræftede rigtigheden af Chilos beretning. Linus var sammen med ypperstepræsten Clemens gået til Ostrianum, hvor Petrus skulle døbe en hel del mennesker, som ville antage Kristi lære.

Macrinus havde også hørt, at Linus to dage i forvejen havde bedt en mand ved navn Gajus om at se efter hans hus, og Vinicius følte sig nu overbevist om, at hverken Lygia eller Ursus var blevet igen i byen, men at de også var fulgt med til Ostrianum.

Denne tanke var meget beroligende. Linus var en meget gammel mand. Det ville falde ham alt for besværligt hver dag at gå frem og tilbage mellem Trans-Tiber og Ostrianum, og derfor var det sandsynligt, at de alle i nogle dage havde boet hos en eller anden trosfælle i nærheden.

På den måde havde de undgået branden, og Vinicius takkede Gud for deres redning.

Det gjaldt nu om at skynde sig til Ostrianum, hvor han ville finde Lygia, Linus og Petrus og føre dem med sig langt bort fra byen, måske lige til Sicilien.

Om nogle få dage ville Rom være forvandlet til en askehob, og hvorfor skulle man blive der og se på al elendigheden? På sine

ejendomme havde han nok af trofaste slaver, som kunne beskytte dem. Petrus ville forene ham og Lygia, og senere kunne de alle leve et fredeligt og lykkeligt liv i de landlige omgivelser.

Men det var ingen let sag at finde Lygia.

Vinicius huskede, hvor vanskeligt det havde været for ham fra Via Appia at nå frem til Trans-Tiber, og derfor besluttede han at gå ud af Rom den modsatte vej. Men Macrinus og Chilo rådede ham til at gå i en ganske anden retning, og Vinicius fulgte deres råd.

Macrinus måtte holde sig hjemme for at passe på sine ejendele, men han skaffede to muldyr, der også kunne blive til nytte for Lygia, hvis de kom til at foretage en længere rejse.

Han tilbød også at lade en del slaver følge med, men Vinicius afslog dette tilbud, da han agtede at finde nogle prætorianere og befale dem at ledsage ham.

Snart var han og Chilo på vej til Ostrianum. Vejen var ofte spærret af vogne, men Vinicius drev sit muldyr afsted så hurtigt som muligt.

Chilo fulgte langsommere efter; hvert øjeblik vendte han sig om mod den brændende stad, og hans ansigt strålede af ondskabsfuld glæde.

"Skynd dig!" råbte Vinicius. "Hvorfor er du så langt bagefter?"

"Jeg græder over Rom, den herlige stad, ædle tribun!"

En stund red de i tavshed videre og lyttede til braget af ilden, mens de betragtede store flokke af fugle, som fra Campagnen fløj ind over mod Rom.

"Hvor var du, da ilden brød løs?" spurgte Vinicius til sidst.

"Jeg var netop på vej til min ven Euricius, som har sin butik i nærheden af Circus Maximus, og jeg gik netop og tænkte på Kristi lære, da der lige ved siden af mig lød brandråb. Folk begyndte at samle sig rundt Circus for at se på branden, men da ilden samtidig brød ud på flere steder, måtte enhver sørge for sin egen sikkerhed."

"Så du nogen, som kastede fakler ind i husene?"

"Ja, hvad har jeg ikke set i disse skrækkens timer! Jeg så folk bane sig vej gennem folkemassen ved hjælp af deres sværd; jeg har set forfærdelige kampe, hvor mennesker blev hugget ned, og deres indvolde trampet ud over brostenene. Man skulle tro, at barbarerne havde erobret byen og drev sit rædselsværk derinde. De fleste troede, at verdens ende var nær. Mange gik rent fra forstanden og blev stående, hvor de var, indtil de befandt sig midt i et flammehav. Nogle hylede af fortvivlelse, mens andre skreg af glæde. Ja, herre, der findes mange slette mennesker i verden, mennesker, som ikke forstår at sætte pris på jeres milde regering og på jeres retfærdige love, som tillader jer at berøve andre deres ejendom og give den til jer selv. Det er virkelig vanskeligt at gøre folk tilpas."

Vinicius var alt for optaget af sine egne tanker til at lægge mærke til Chilos ironiske ord. Han gyste ved tanken om, at Lygia måske befandt sig midt i den rædsomme forvirring på disse gader, hvor man trampede på folks indvolde.

"Har du med dine egne øjne set dem i Ostrianum?" spurgte han for tiende gang.

"Ja, jeg så dem, herre. Jeg så den unge pige, den prægtige lygier, den hellige Linus og apostlen Petrus."

"Var det, før branden begyndte?"

"Før branden, herre."

Pludselig fik Vinicius en mistanke om, at Chilo løj for ham. Han strammede derfor tøjlerne, kastede truende blikke på grækeren og spurgte:

"Hvad havde du der at gøre?"

Chilo blev rent forvirret. Vistnok håbede han, at Roms brand skulle gøre ende på romernes herredømme, men han var alene med Vinicius, og han huskede, hvorledes den unge kriger under trusler om grusom straf havde forbudt ham at udspejde de kristne, navnlig Linus og Lygia.

"Hvorfor vil du ikke tro, at jeg elsker dem, herre?" spurgte han. "Jeg var i Ostrianum, for jeg er halvvejs en kristen. Pyrrho har lært mig at sætte større pris på dyd end på filosofi; af den grund holder jeg meget af de kristne. Og desuden er jeg fattig, og mens du var i Antium, herre, har jeg ofte sultet. Derfor gik jeg til Ostrianum, for de kristne er barmhjertige og giver større gaver til de fattige end alle Roms øvrige indbyggere tilsammen."

Vinicius syntes, denne forklaring var nogenlunde tilfredsstillende, og han spurgte nu med lidt mildere stemme:

"Ved du, hvor Linus bor for øjeblikket?"

"Engang straffede du mig hårdt for min nysgerrighed," svarede grækeren.

Vinicius red videre uden at sige noget.

"Herre," fortsatte Chilo efter en tid, "du havde aldrig fundet pigen, om ikke jeg havde hjulpet dig, og hvis du denne gang finder hende, vil du vel ikke glemme en sulten vismand?"

"Du skal få et hus og et vinbjerg i Ameriola."

"Tak, herre! Altså både et hus og et vinbjerg? Tak, herre!"

Lidt efter standsede Chilo pludselig sit muldyr.

"Jeg har fået en god idé!" råbte han.

"Sig frem!"

"Mellem Janiculum og Vaticanerhøjden bag Agrippinas haver findes der store sandgrave. Hør nu, herre! Jøderne er i den senere tid begyndt at forfølge de kristne. Du husker, at Claudius i sin tid måtte vise dem ud af Rom. Nu er de imidlertid vendt tilbage, og takket være kejserindens beskyttelse føler de sig sikre og raser værre mod de kristne end før. Der er endnu ikke udstedt noget edikt mod de kristne, men jøderne har klaget til præfekten over dem; de siger, at de kristne myrder børn, tilbeder et æsel og forkynder en religion, som senatet ikke har anerkendt. De har angrebet dem så voldsomt, at de kristne har været nødt til at trække sig tilbage til sandgravene uden for byen. Uden tvivl kan vi finde dem derude, og derfor er det bedst, vi søger dem dér."

"Men du sagde jo, at Linus var i Ostrianum," råbte Vinicius utålmodig.

"Men du har lovet at give mig et hus og et vinbjerg," svarede Chilo, "og derfor vil jeg søge efter pigen på et sted, hvor jeg har håb om at finde hende. Jeg er sikker på, at vi finder dem samlede til bøn i sandgravene; hvis ikke, får vi i alt fald underretning om dem."

"Du har ret."

Chilo drejede af til venstre. De red tæt forbi Circus, drejede atter til venstre og kom ind på en smal, mørk sti. Men lidt længere fremme så Vinicius en mængde brændende lamper.

"Der har vi dem," sagde Chilo, "og i dag er der vist flere end sædvanligt, fordi en del af deres mødesteder enten er brændt eller fulde af røg."

"Du har ret; jeg hører dem synge."

Fra den mørke indgang hørtes lyden af salmer, og lygterne forsvandt lidt efter lidt. Men der strømmede stadig nye skikkelser frem fra sidegangene, så Vinicius og Chilo til sidst befandt sig midt i en sværm af folk.

Chilo steg ned af muldyret og vendte sig til en ung mand, som sad i nærheden.

"Jeg er en af de kristnes præster og desuden biskop," sagde han. "Hold muldyrene for os, så skal jeg give dig min velsignelse og dine synders forladelse."

Uden at vente på svar kastede han tøjlerne til ham, hvorpå han og Vinicius blandede sig i trængslen.

Efter en tid trådte de ind i en slags hulvej, og herfra gik de efter lampelyset, indtil de nåede en rummelig hule, der var oplyst med fakler.

Vinicius så i den usikre belysning en skare mennesker, som knælede med løftede hænder. Alle ansigter var alvorlige og forventningsfulde, nogle så helt forskrækkede ud, mens håbet lyste frem af andres øjne.

Imidlertid holdt man op med at synge, og lidt efter viste Crispus sig i en niche højt over forsamlingens hoved, og hans ansigt var blegt, strengt og fanatisk.

Alles øjne vendtes mod ham, som om man håbede at få høre trøstens og opmuntringens ord fra hans læber.

Efter at han havde velsignet forsamlingen, begyndte han at tale hurtigt og med skrigende stemme:

"Timen er kommet; begræd jeres synder! Se, Herren har sendt sin ild ned over Babylon, over forbrydelsens og ryggesløshedens stad. Dommens time er oprundet, vredens og

ødelæggelsens stund. Herren har lovet at komme, og snart skal I se ham. Han kommer ikke som lammet, der har udøst sit blod for jeres synder; han kommer som den strenge dommer, som i sin retfærdige vrede vil styrte syndere og vantro ned i Helvede. Ve over verden! – Jeg ser Kristus komme! Solen formørkes, jorden åbner sine afgrunde, de døde står op, og Kristus kommer midt blandt legioner af engle, til basunernes lyd, i en sky af torden og lyn!"

Han tav og stirrede opad, som om han så et rædselsfuldt syn.

I det samme hørtes der i hulen et fjernt, rullende drøn, som med voksende styrke blev gentaget flere gange. Det var husene i den brændende by, som styrtede sammen.

Men de fleste af de kristne tog dette som et tegn på, at den rædselsfulde time nærmede sig; de troede alle sammen, at verden snart skulle gå under, og Roms ødelæggelse havde bestyrket dem i denne tro.

Alle blev grebet af rædsel; flere stemmer hørtes råbe: "Se, dommens dag er kommet!" – "Forbarm dig over os, herre Jesus!" Andre dækkede deres ansigter med hænderne og ventede skælvende, at jorden skulle åbne sig rundt omkring dem, og at Helvedes onde ånder skulle styrte sig over synderne. Nogle bekendte deres synder med høj stemme, mens andre kastede sig i en vens arme for at søge hjælp og trøst i den skrækkelige stund.

På nogle ansigter skinnede der en overjordisk fryd; i deres store sindsbevægelse begyndte flere at tale i fremmede tungemål. Fra en mørk krog hørtes en høj røst, som råbte:

"Vågn op, du, som sover!"

Undertiden blev det ganske stille; man turde næppe ånde, men ventede skælvende på, hvad der skulle komme.

Men pludselig rystede grunden af et drøn, der var stærkere og mere langvarigt end noget af de foregående.

Hele forsamlingen kastede sig ned, strakte i forfærdelse deres arme ud, og i den dybe stilhed påkaldte enkelte hviskende stemmer Frelserens navn, og nogle børn begyndte at græde.

I det samme lød der en rolig, dyb røst over den knælende forsamlings hoveder:

"Fred være med jer!"

Denne stemme tilhørte apostlen Petrus, som for et øjeblik siden var trådt ind i hulen.

Ved lyden af den kendte stemme forsvandt rædslen og fortvivlelsen pludselig. De fleste rejste sig op og knælede for ham, som om de søgte beskyttelse hos ham. Han strakte sine hænder ud over deres hoveder og sagde:

"Hvorfor er I bange i jeres hjerter? Hvem ved, hvad der vil ske, før timen kommer? Herren har straffet Babylon med ild, men hans barmhjertighed er stor over alle dem, som har modtaget den hellige dåb, og I, hvis synder er udslettet ved lammets blod, skal dø med hans navn på jeres læber. Fred være med jer!"

Efter Crispus' hårde og ubarmhjertige tale faldt Petrus' ord som en balsam over alle de tilstedeværende.

Guds kærlighed lyste atter op i deres hjerter, og i Kristus så de ikke længere den ubarmhjertige dommer, men den milde og tålmodige frelser.

Alle følte på ny fred og ro og var taknemmelige mod apostlen, som havde forjaget deres angst.

Vinicius knælede foran hans fødder, greb kanten af hans kappe og sagde:

"Hjælp mig, herre! Jeg har forgæves søgt hende i den brændende by, men jeg tror, at du kan føre mig til hende."

Petrus lagde sin hånd på den unge tribuns hoved og sagde:

"Vær frimodig og følg med mig!"

45

Det brændte fremdeles i mange dele af byen. Circus Maximus lå som en eneste stor askehob. Hele gader var spærret af nedfaldne bygninger. Vinden havde ændret retning og blæste nu ind fra søen. Den førte røg og gnister med sig ind over landet, men autoriteterne havde endelig sat sig i bevægelse for at standse branden.

Tigellinus havde fra Antium skyndt sig til Rom, og på hans befaling blev hele husrækker revet ned, så ilden til sidst døde af sig selv.

Dette skete ene og alene for at redde den resterende del af byen; der kunne ikke være tale om redningsforsøg på de steder, hvor branden hærgede.

Umådelige værdier var gået op i røg; de fleste af borgerne havde mistet alt, hvad de ejede; hundrede tusinder vandrede om uden for byens mure i den yderste elendighed.

Allerede på brandens anden dag led folket nød, alle de store varehuse var brændt, og myndighederne havde ikke tænkt på at skaffe befolkningen fødemidler fra landdistrikterne. Først da Tigellinus var kommet til byen, blev der sendt ordre om det til Ostia, men imens havde befolkningens holdning antaget en truende karakter.

Prætorianerne forsøgte forgæves at genoprette ordenen; den forbitrede befolkning gjorde al den modstand, den kunne.

Tigellinus havde sørget for, at der blev sendt store masser af brød ikke alene fra Ostia, men også fra de omliggende stæder.

Da den første forsendelse i nattens mørke bragtes til byen, brød borgerne ind i forrådskamrene og kæmpede fortvivlet for et stykke brød eller lidt mel. Store strækninger var dækket af mel fra de iturevne sække, og gaderne så ud som efter et stærkt snefald. Endelig lykkedes det prætorianerne med pile og lanser at drive mængden tilbage, så de i alt fald foreløbig var herre over beholdningerne.

Der gik rygter om, at Nero havde givet befaling til, at umådelige forråd af hvede og klæder skulle bringes til byen og uddeles gratis; man fortalte også, at de store asiatiske og afrikanske provinsers rigdomme på kejserens bud skulle uddeles blandt Roms befolkning, så enhver skulle blive i stand til at genopbygge deres hus.

Men på den anden side hviskede man til hinanden, at byens drikkevand var blevet forgiftet; Nero agtede at ødelægge Rom i bund og grund; han tænkte at rejse til Grækenland eller Egypten og anlægge en ny hovedstad, hvorfra han ville beherske verden.

Hvert af disse rygter spredtes med lynets hastighed; befolkningen troede hver gang, at beretningerne var sande, og borgerne svævede således stadig mellem håb, vrede, rædsel og raseri.

Imidlertid havde ilden nået Nomentanervejen, men vinden tog en anden retning og drev flammer og gnister ned mod Tiberen. Capitolium var omgivet af flammer; ilden greb fat på alt, hvad der endnu ikke var opbrændt, og for anden gang nærmede branden sig kongeborgen.

Tigellinus havde imidlertid samlet alle prætorianertropperne og sendte det ene ilbud efter det andet til Nero og underrettede

ham om, at branden var tiltaget i voldsomhed, så han nu burde indfinde sig for at nyde det sjældne skue.

Nero var allerede undervejs, men han ønskede at ankomme til Rom ved nattetid, så synet af den brændende hovedstad kunne gøre det stærkeste indtryk på ham.

Han gjorde holdt i Aqua Albana, hvor han med tragikeren Aliturus indstuderede den rolle, han ville spille, når han fik øje på branden. Nero øvede sig flittigt på de forskellige stillinger, han skulle indtage, men han og hans lærer kunne ikke blive enige om, hvorvidt han skulle løfte begge hænder, når han hilste Rom med ordene: "Hellige stad, du synes mig mere end selv Troja at lide!" eller om han skulle strække den ene hånd ud mod byen og holde den sænkede lyre i den anden.

Dette spørgsmål forekom ham vigtigere end alle andre.

Da han endelig ved nattens frembrud drog videre, spurgte han Petronius, om der, set fra et kunstnerisk standpunkt, kunne indvendes noget mod, at han ved synet af sin brændende fødeby spottede guderne i nogle glimrende verslinjer.

Ved midnat nærmede han sig Rom med hele sit strålende følge.

Seksten tusinde prætorianere var ordnede i slaglinje langs vejen for at holde befolkningen i passende afstand. Folket skreg, peb og forbandede ham og hans følge, men vovede dog ikke at angribe ham.

På sine steder jublede pøblen, som ikke havde lidt noget tab ved branden, og som håbede, at kejseren ville uddele rigeligere gaver af fødemidler og klæder, end han plejede at gøre.

Til sidst overdøvedes både jubelen og trusselsråbene af horn og trompeter, som på Tigellinus' befaling begyndte at spille.

Ved Ostiaporten gjorde toget holdt, og Nero udbrød:

"Jeg hjemløse hersker over et hjemløst folk, hvor skal jeg i nat lægge mit ulykkelige hoved til hvile?"

Med afmålte skridt steg han derefter op på den appiske vandlednings buer, fulgt af sine nærmeste venner og et sangkor, som bar citarer, lyrer og andre musikalske instrumenter.

Alle stod med tilbageholdt åndedræt, for man ventede hvert øjeblik, at Nero skulle fremsige nogle storartede ord, som de for sin egen sikkerheds skyld burde huske.

Med en laurbærkrans på hovedet og iført sin purpurkåbe blev han stående højtidelig og stille, og da Terpnos rakte ham lyren, hævede han øjnene mod den blodrøde himmel, som om han ventede på en guddommelig indskydelse.

Folket strakte sine hænder mod ham og pegede på ham, mens han stod der tydeligt aftegnet mod den blodrøde himmel.

Alle de gamle templer stod i lys lue, alle det romerske folks husguder gik op i flammer, men kejseren stod i en teatralsk stilling, med lyren i hånden, uden tanke på den grænseløse ulykke.

Nero hadede byen og afskyede dens borgere, og han følte sig stolt og lykkelig ved at se den uhyre stad gå op i flammer.

Klædt i guld og purpur stod han på den høje bue og tænkte på, at tusinders øjne med beundring var rettet mod ham.

Han løftede lyren og begyndte med Priamos' ord:

"O, du mine fædres rede, du kære vugge!"

Hans stemme lød svag og skælvende, men alle hans fornemme venner bøjede alligevel deres hoveder og lyttede i stum beundring. Han sang længe, kastede med en vel indøvet bevægelse den lange, tragiske kappe tilbage fra sine skuldre, og

til sidst var han så rørt over sin egen sang, at der stod tårer i hans øjne.

Endelig sænkede han sin lyre, svøbte sig ind i sin kappe og blev stående så ubevægelig som en statue.

Hans venner tiljublede ham sit bifald, men dette besvaredes med skrækkelige hyl fra mængden rundt omkring. Man tvivlede ikke længere på, at kejseren havde givet befaling til at brænde Rom for at nyde synet af det storartede skuespil og besynge det i en sang.

Da Nero hørte skriget fra alle disse hundrede tusinde, vendte han sig om med et bittert smil.

"Der ser I, hvorledes man sætter pris på mig og min digtekunst," sagde han sukkende.

"Skurke!" svarede Vatinius. "Befal prætorianerne at slå dem ned, herre!"

Nero vendte sig til Tigellinus:

"Kan jeg stole på soldaterne?"

"Ja, min kejser."

Petronius trak på skuldrene og sagde:

"Prætorianernes troskab er stor nok, men deres antal er for lille. Bliv foreløbig her, hvor du er i sikkerhed. Folket må beroliges."

Seneca og Licinus var af samme mening. Ophidselsen blandt folket blev større og større. Borgerne bevæbnede sig med sten, teltpæle, jernstykker, planker og vognstænger. Lidt efter kom prætorianernes befalingsmænd for at melde, at soldaterne kun med yderste vanskelighed formåede at holde folkemassen tilbage, og da de ikke havde fået nogen ordre til at gå angrebsvis til værks, vidste de ikke, hvad de skulle gøre.

"Store guder, hvilken nat!" udbrød Nero. "På den ene side et flammehav, på den anden et rasende folk!"

Og han gav sig til at søge digteriske udtryk, som bedst kunne beskrive stillingen, men da han rundt omkring sig kun så blege, forfærdede ansigter, blev han også selv forskrækket.

"Ræk mig min mørke kappe og min hjelm!" befalede han. "Skal der da virkelig flyde blod?"

"Jeg har gjort, hvad der stod i min magt, herre," svarede Tigellinus med usikker stemme, "men faren er unægtelig truende. Tal til folket, herre, og giv det løfter!"

"Skal Cæsar tale til pakket? Lad en anden gøre det i mit sted! Hvem af jer vil påtage sig det?"

"Jeg!" svarede Petronius roligt.

"Gå, min ven! Altid er du den mest trofaste mod mig! Gå, og spar ikke på løfterne!"

Med et halvt ligegyldigt, halvt sarkastisk udtryk vendte Petronius sig til kejserens følge.

"Senatorer! Piso, Nerva og Senecio! I følger mig!"

Så gik han langsomt ned fra broen; de øvrige fulgte lidt frygtsomt efter ham, skønt hans urokkelige ro indgav dem tillid. Da han var kommet ned, lod han en hvid hest bringe frem, steg i sadlen og red nu i spidsen for de øvrige gennem prætorianernes rækker hen imod den mørke, larmende mængde. Han var ubevæbnet og holdt, som han plejede, kun en let elfenbensstok i hånden.

Han drev sin hest ind imellem folkemasserne, og i skæret fra den brændende stad så han rundt omkring sig løftede hænder, bevæbnede med alle slags våben; rasende øjne stirrede på ham, og frådende munde udstødte vilde forbandelser mod ham.

Folket omgav ham og hans ledsagere som et oprørt hav; hele den rasende skare var i stadig bevægelse, og deres truende hyl lød som brændingernes brusen.

Oprøret tog til og lød til sidst som en underjordisk torden; stokke, høtyve og sværd svingedes truende over hans hoved; kraftige, sodede næver straktes frem og greb efter hestens tøjler og efter ham selv, men han red uforstyrret videre, mens han betragtede mængden med den samme kolde, ligegyldige, halvt foragtelige mine. Nu og da slog han de mest påtrængende med sin tynde stok, men ganske let, som om det kun gjaldt at bane sig vej gennem en almindelig samling af mennesker, og denne hans sindsro, denne hans ufattelige dumdristighed vakte mængdens forbavselse.

Til sidst genkendte man ham, og nu lød der fra alle sider:

"Det er Petronius! *Arbiter elegantiarum!*"

Hans navn gik fra mund til mund og øvede en beroligende virkning på masserne. Ansigtsudtrykkene mildnedes, de løftede hænder sænkedes, for Petronius var folkets yndling, skønt han aldrig havde stræbt efter folkegunst. Slaverne elskede ham, fordi han ved flere lejligheder havde taget de svages og undertryktes parti. Og desuden var man umådelig nysgerrig efter at få vide, hvad kejserens udsending havde at sige, for der var ingen, som tvivlede på, at Nero havde sendt ham.

Han trak sin hvide, skarlagenbræmmede toga af sig og svingede den over sit hoved til tegn på, at han ønskede at tale.

"Stille, stille!" råbtes der fra alle sider.

Lidt efter var der fuldstændig stille rundt omkring ham. Han hævede sig i sadlen og begyndte at tale med en fast og kraftig stemme:

"Borgere! Opfør jer som mennesker og ikke som vilde dyr i arenaen! De, som står nærmest, skal gentage mine ord for de fjernere stående!"

"Tal, Petronius!"

"Hør mig! Byen skal genopbygges. Lucullus', Mæcenas', Cæsars og Agrippinas haver skal åbnes for jer. I morgen begynder en så rigelig uddeling af hvede, vin og oliven, at alle skal blive mætte. Kejseren lover jer skuespil så pragtfulde, at verden aldrig har set noget lignende, og under skuespillene skal I blive beværtede og få smukke gaver. I skal efter branden blive rigere, end I var før."

Hans tale blev hilst med en dæmpet støj, som spredtes ud over den bølgende menneskemasse. De nærmeste gentog hans ord for de fjernere stående.

Af og til hørtes vredesudbrud eller bifaldsråb, som til sidst forenedes i et almindeligt skrig på "*panem et circenses*" Note 29).

Petronius svøbte sig atter ind i sin toga, blev siddende uden at røre på sig og lignede i sin hvide dragt en marmorstatue.

Men kejserens udsending havde øjensynlig mere at sige, for han ventede på, at larmen skulle lægge sig. Til sidst påbød han stilhed og fortsatte:

"Jeg har lovet jer brød og skuespil, men nu må I prise kejseren, som giver jer føde og klæder. Dernæst skal I gå til hvile, for det er snart daggry."

Han vendte sin hest, strejfede med et let slag af sin elfenbensstok de nærmestes hoveder og ansigter og red langsomt hen imod prætorianernes rækker.

Snart var han atter under broen, hvor Nero og hans følge stod. Der herskede den dødeligste forskrækkelse blandt

kejserens venner; de havde ikke forstået råbet på "brød og skuespil" og troede, at hele den rasende mængde var brudt ud i åbent oprør. Man havde ikke engang ventet, at Petronius skulle slippe fra det med livet, og da Nero fik øje på ham, løb han bleg og skælvende hen til trappen og spurgte:

"Hvordan gik det? Kommer det til kamp?"

Petronius trak vejret dybt et par gange og svarede:

"Fy, hvilken lugt der var af den svedende hob! Jeg er ganske svimmel. Jeg har lovet dem hvede, oliven og vin, endvidere, at der skal gives skuespil og åbnes flere haver for dem. De tilbeder dig på ny og hyler til ære for dig. Å, hvor der lugter grimt af disse plebejere!"

"Mine prætorianere stod parate," sagde Tigellinus, "og hvis det ikke var lykkedes dig at berolige dem, skulle skrighalsene straks være bragt til evig tavshed. Det er sørgeligt, at du ikke lod mig bruge magt mod dem, min kejser."

Petronius så på ham, trak på skuldrene og fortsatte:

"Det er endnu ikke for sent. I morgen kan du på ny forsøge dit held."

"Nej, nej!" råbte kejseren. "Jeg skal give befaling til at åbne haverne for dem og uddele masser af hvede. Tak, Petronius! Jeg skal også give dem skuespil og synge den sang for dem, som I hørte i dag."

Så lagde han begge hænder på Petronius' skuldre og blev stående i tanker. Lidt efter så han op og spurgte:

"Sig mig oprigtigt, hvorledes tog jeg mig ud, da jeg sang?"

"Du var branden værdig – og branden dig."

"Lad os da atter kaste et blik på byen og sige farvel til det gamle Rom!"

46

Apostlens ord havde givet de kristne nyt mod. De troede jo alle, at verdens ende var nær, men den var måske alligevel ikke nærmere, end at de kunne opleve at se slutningen på Neros herredømme, som i deres øjne var ensbetydende med Djævelens magt over menneskene, og måske kunne de blive vidner til Guds straffedom over alle Neros forbrydelser.

De skiltes ganske håbefuldt og gik hjem til Deres midlertidige opholdssteder, ja, flere af dem begav sig lige til Trans-Tiber, for de havde hørt, at ilden havde taget en anden retning, da vinden slog om.

Også Petrus forlod sandgraven, ledsaget af Vinicius og Chilo. Den unge tribun vovede ikke at forstyrre apostlen i hans bøn, men fulgte ham tavs og urolig.

Mange kom hen og kastede sig ned foran apostlens fødder for at kysse sømmen af hans kappe. Mødrene holdt deres små børn i vejret, for at han skulle velsigne dem, og således fik Vinicius ikke anledning til at fremkomme med noget spørgsmål.

Da de på ny var ude under åben himmel og kunne se den brændende by, velsignede Petrus alle dem, som havde samlet sig omkring ham, og vendte sig derpå til Vinicius:

"Frygt ikke! Stenbryderens hytte ligger ikke langt herfra, og der vil du finde Linus, Lygia og hendes trofaste tjener. Kristus har frelst hende for dig."

Vinicius vaklede og måtte støtte sig til klippevæggen. Han var udmattet af de sidste dages uro og angst, og

underretningen om, at han snart skulle se Lygia, berøvede ham den sidste rest af kræfter. Han følte sig så svag, at han kastede sig ned foran apostlens fødder, omfavnede hans knæ og blev liggende der uden at kunne røre sig.

"Det er ikke mig, men Kristus, du må takke," sagde Petrus, som aldrig ville modtage tak eller æresbevisninger for, hvad han gjorde.

"Hvilken herlig gud!" sagde Chilos stemme bag dem, "men hvad skal jeg gøre med muldyrene, herre?"

"Stå op og følg mig!" sagde Petrus til den unge tribun.

Vinicius rejste sig. Han var bleg, man kunne se, han havde grædt, og hans læber bevægede sig som i bøn.

"Lad os gå!" sagde han.

Chilo gentog sit spørgsmål:

"Hvad skal jeg gøre med muldyrene? Måske den ærværdige profet hellere vil ride end gå?"

Vinicius vidste ikke, hvad han skulle svare, men da han hørte, at stenbryderens hus var lige i nærheden, bød han Chilo at føre muldyrene hen til Macrinus.

"Tilgiv mig, herre, at jeg minder dig om huset i Ameriola, men ved synet af en sådan brand har man let ved at glemme."

"Du skal få det."

"Jeg har altid været sikker på det, men nu da den store profet også har hørt dit løfte, vil jeg ikke engang minde dig, om at du også har lovet mig et vinbjerg. *Pax vobiscum*! Jeg skal nok finde dig, herre!"

De svarede:

"Og fred være med dig!"

Så gik de begge til venstre mod klipperne.

Undervejs sagde Vinicius:

"Herre, døb mig – så jeg kan kalde mig en af Kristi rette tilhængere og sig mig så, hvad jeg skal gøre!"

"Du skal elske menneskene som dine egne brødre," svarede apostlen, "for kun ved kærlighed kan du tjene Kristus. Og han skal velsigne dig og dit hus."

Imidlertid var de kommet ind i en anden hulvej, og ved enden af denne sås en lysning.

Petrus pegede på den og sagde:

"Der ligger den hytte, hvor vi blev så vel modtaget, da vi på tilbagevejen fra Ostrianum ikke kunne nå Rom, fordi Linus blev syg."

Om en tid kom de hen til hytten. Den var egentlig intet andet end en hule, som var gravet ind i fjeldet og på forsiden lukket med en væg af rørfletning.

Døren var lukket, men gennem en åbning, der gjorde tjeneste som vindue, kunne de se ind i hytten, som var oplyst ved et mægtigt bål.

En mørk kæmpeskikkelse rejste sig op og spurgte:

"Hvem er I?"

"Kristi tjenere. Fred være med dig, Ursus!"

Ursus bøjede sig dybt for apostlen, og da han genkendte Vinicius, greb han hans hånd og kyssede den.

"Lovet være Herren for den glæde, du bereder Callina!"

Han åbnede døren, og de trådte ind.

Linus lå på et leje af halm. Han var mager og hans ansigt blegt som voks. Lige ved ildstedet sad Lygia med et knippe småfisk, som øjensynlig var bestemt til aftensmåltidet. Hun var

ved at tage fisken af knippet og vende sig ikke om, da hun tænkte, det kun var Ursus, som kom ind.

Men da Vinicius nærmede sig, strakte sin hånd ud mod hende og nævnte hendes navn, sprang hun op, forbavset og glad, og som et barn, der efter lang søgen har fundet sine forældre igen, kastede hun sig i hans åbne arme.

Vinicius trykkede hende til sit bryst med en sådan stormende henrykkelse, som om han aldrig havde ventet at se hende mere. Så tog han hendes hoved mellem sine hænder, kyssede hendes pande og hendes øjne, drog hende atter til sit bryst, hviskede hendes navn og knælede til sidst foran hende. Hans henrykkelse og glæde var grænseløs og gjorde ham rent fortumlet.

Han fortalte hende, hvorledes han fra Antium havde skyndt sig til Rom, og han skildrede hende alt, hvad han havde gennemgået, lige til apostlen førte ham til hende.

"Men nu, da jeg har genfundet dig, ønsker jeg ikke, du skal blive her i nærheden af de rygende ruiner og den ophidsede befolkning. Ingen ved, hvad der kan ske. Men jeg skal redde dig og jer alle. Lad os drage til Antium, du kære! Der har jeg et skib, som kan føre os alle til Sicilien. Alt, hvad jeg ejer, er dit. På Sicilien mødes vi med Aulus og Pomponia, og hun vil atter betro dig i mine hænder. Du har intet at frygte af mig. I kan alle have fuld tillid til mig; endnu er jeg ikke døbt, men Petrus ved, jeg længes efter dåben."

Lygia lyttede fornøjet til hans ord. På Sicilien kunne de leve i ro og fred. Hun ønskede ikke at forlade Petrus og Linus, men da Vinicius sagde, at de også skulle følge med, greb hun hans hånd, bøjede sig for at kysse den til tegn på lydighed og sagde:

"Hvor du er Gajus, der vil jeg også være Gaja."

Men så rødmede hun dybt, fordi hun havde udtalt i de ord, som ifølge romersk skik blev udtalte ved vielser, og hun blev stående med bøjet hoved, skamfuld over sig selv.

Vinicius vendte sig til Petrus og sagde:

"Rom brænder på kejserens befaling. I Antium beklagede han sig uafladelig, fordi han aldrig havde set nogen stor brand. Og når han ikke har betænkt sig på en sådan forbrydelse, kan man jo ikke vide, hvor langt han vil gå i fremtiden. Hvem ved, om han ikke indkalder tropper og foranstalter et almindeligt myrderi? Efter branden må vi være forberedt på borgerkrig, mord og hungersnød. Skjul jer, og lad os bringe Lygia i sikkerhed! På min ejendom kan I være, til stormen er forbi, og senere kan I fortsætte jeres afbrudte arbejde."

Fra det fjerne lød der i det samme vilde skrig og hyl, ligesom for at bekræfte hans ord. I dette øjeblik trådte stenbryderen ind, lukkede omhyggeligt døren efter sig og udbrød:

"Folk slår hinanden ihjel i nærheden af Neros Circus. Slaver og gladiatorer har angrebet borgerne."

"Kan I høre, jeg har ret?" sagde Vinicius.

"Målet er fuldt," sagde apostlen, "ulykken svæver over vore hoveder."

Så vendte han sig, pegede på Lygia og sagde:

"Tag pigen med dig og frels hende, og lad Ursus og den syge Linus følge med!"

Vinicius tænkte sig om; så greb han Lygias hånd og henvendte sig til de tilstedeværende:

"Hør mig, Petrus, Linus og du, Lygia! Jeg talte efter min menneskelige fornuft, men I har andre grunde. Jeg forstod det

ikke, for jeg har endnu ikke overvundet min gamle natur. Men jeg elsker Kristus og ønsker at være hans tjener, og skønt dette er et livsspørgsmål for mig, knæler jeg foran dig og sværger, at jeg vil følge dit kærlighedsbud. Jeg vil ikke forlade mine brødre i nøden."

Han knælede for apostlen. Hans hænder skælvede, og der var store tårer i hans øjne.

Petrus tog en lerkrukke, fyldt med vand, og sagde højtidelig:

"Så døber jeg dig da i Faderens, Sønnens og den Helligånds navn. Amen."

Alle var grebet af øjeblikkets alvor og højtidelighed. De havde en følelse af at være rykket ud af de farefulde forhold og op i en anden verden, hvor de hørte englenes sang og himmelsk musik.

Imidlertid fortsattes kampen udenfor, og bygningerne fortsatte at styrte sammen i den brændende by.

47

Kejserens haver var meget smukke, og man skyndte sig nu at opslå lejre for befolkningen såvel her som i Domitius' og Agrippinas haver. Folket anvistes også opholdssted på Marsmarken, i buegangene og i forskellige bygninger, som egentlig var bestemt til de vilde dyr og fugle. Pøblen dræbte påfuglene, flamingoerne, slangerne, strudsene, gazellerne, de afrikanske antiloper og vildt af alle slags, som før havde været en pryd for disse haver.

Fra Ostia ankom der en sådan mængde fødemidler, at Tiberen var tæt pakket med skibe, både og pramme, så man kunne gå fra den ene bred til den anden over alle disse fartøjer. Vin, hvede, oliven og kastanjer uddeltes hver dag gratis til de fattige, og daglig blev der ført store flokke får og geder ind til byen.

De fattige var heldigere stillede end før branden; der var ikke den ringeste fare for, at der skulle udbryde hungersnød, men derimod var det vanskeligt at opretholde lov og orden blandt masserne og forhindre rov og mord.

Tyvene kunne næsten uhindret øve deres håndværk, for de passede på ved enhver lejlighed at hilse kejseren med jubel over alt, hvor han viste sig.

Som følge af branden var øvrighedens myndighed naturligvis en del slappet, og der fandtes ikke krigere nok i Rom til at beskytte borgerne mod pøbelens voldshandlinger.

Der blev da også begået ugerninger, som den menneskelige fantasi kun vanskeligt kan tænke sig.

Hver nat forøvedes der flere mord. Unge drenge og piger blev slæbt bort, og ved den af byens porte, hvor de største kvægdrifter blev sluppet ind igennem, skete der hvert øjeblik blodige kampe, som kostede mangfoldige menneskeliv.

Tiberens bredder var hver morgen dækket med lig, men ingen brød sig om at undersøge, hvem det var. Som følge af den stærke varme gik ligene hurtigt i forrådnelse og fyldte omegnen med en frygtelig stank. I alle lejrene udbrød sygdom, og mange mente, at en hærgende pest næppe kunne undgås.

Det brændte fremdeles i Rom. Først på den femte dag standsede ilden ved Esquilinerhøjen, hvor man havde nedrevet en hel del bygninger for at hindre dens videreudbredelse. Af og til blussede ilden op på ny, huse styrtede sammen, og høje flammesøjler slog op fra grunden. Imidlertid var ildens værste magt brudt. De glødende ruiner begyndte at blive mørkere, himlen var ikke mere blodrød, efter at solen var gået ned, og kun om natten viste der sig et rødligt skær over den uhyre brandtomt.

Af Roms bydele var kun fire uberørte af ilden. Da branden til sidst var slukket, så man store grupper af folk gå omkring på brandtomterne, enten for at lede efter deres ejendele eller for at søge efter deres slægtninges forkullede levninger. Om natten tudede hundene på ruinerne af deres herrers boliger.

Forbitrelsen blandt byens borgere ville dog ikke lægge sig, skønt kejseren havde ydet de fattige stor hjælp.

Egentlig var det alene røverbanderne, som glædede sig over byens ulykke, for de kunne uhindret drikke og plyndre, mens den bedre del af befolkningen havde mistet alt, hvad den ejede,

og følte sig meget lidt fornøjet med at skulle leve på kejserens nåde.

Ulykken var også uoprettelig.

De, som havde en gnist af kærlighed til deres fødeby, var forbitrede over, at byens gamle navn skulle forsvinde, og at kejseren ville bygge en ny hovedstad, Neropolis, på det gamle Roms ruiner. Hadet og forbitrelsen voksede fra dag til dag, brød ofte ud i åbent oprør, og Nero måtte lægge mærke til det, skønt hans venner forsøgte at smigre ham og holdt ham i godt humør.

Nero var mere modtagelig for folkegunst end nogen tidligere kejser, og han tænkte med rædsel på, hvad der ville ske, hvis han ikke blev tilstrækkelig støttet i den forestående hårde kamp mod patricierne i senatet.

Neros venner var lige så ængstelige som han selv, for de ventede hvert øjeblik, at det var ude med deres magt.

Tigellinus tænkte på at hente nogle legioner over fra Lilleasien; Vatinius, som altid plejede at le, selv når han fik et slag i ansigtet, gik omkring med mørke miner, og Vitellius mistede sin madlyst.

Hvis Nero blev dræbt under et oprør, var det temmelig sikkert, at ingen af hans venner ville slippe fra det med livet – måske med undtagelse af Petronius – og derfor drøftede man alvorligt, hvorledes man bedst skulle afvende faren.

Folket var tilbøjeligt til at lægge skylden for kejserens forbrydelser over på Neros venner, som var næsten mere forhadte end han selv.

De stolte patriciere fandt det klogest at få væltet ansvaret for Roms brand over på nogle andre, men de forstod også, at det

først og fremmest gjaldt om at rense kejseren for dette ansvar, da man ellers ikke ville tro, at kejserens venner var skyldfrie.

Tigellinus rådslog med Domitius Afer om det, og han spurgte også Seneca til råds, skønt han hadede denne lærde herre.

Poppæa var af samme mening som sine fortrolige venner og de jødiske præster, – det havde længe været kendt, at hun troede på Jehovah – hun vidste godt, at det ville være ude med hende, hvis Nero blev styrtet.

En dag fandt der en lang rådslagning sted i Tiberius' villa, som var uberørt af branden.

Petronius rådede kejseren til at rejse til Grækenland og derpå til Egypten og Lilleasien. Denne rejse var jo for længe siden bestemt; hvorfor skulle man opgive den nu, da Rom var ruineret og indbyggernes holdning så truende?

Nero syntes, dette var et udmærket råd, men Seneca sagde betænksomt:

"Det er let nok at rejse, men det er vanskeligere at komme tilbage."

"Så vender vi tilbage i spidsen for de asiatiske legioner," svarede Petronius.

"Ja, det gør jeg," tilføjede Nero.

Tigellinus var ikke enig. Han kunne ikke selv finde på nogen bedre udvej, men han ville ikke indrømme, at Petronius' råd var godt.

"Hør mig, guddommelige kejser," sagde han. "Dette råd duer ikke. Før du kommer til Ostia, bryder borgerkrigen ud i Rom. Hvem ved? Måske findes der endnu en levende slægtning af den guddommelige Augustus, og det ville ikke være underligt, om

han benyttede sig af anledningen og lod sig udråbe til kejser. Hvad skal vi da gøre, hvis legionerne stiller sig på hans side?"

"Jeg skal nok sørge for, at der ikke findes nogen slægtninge af Augustus," sagde Nero, "det er let at skaffe dem af vejen; der er jo ikke så mange af dem."

"Du har ret, min kejser, men der kunne jo også være tale om andre. I går hørte en af mine folk nogen foreslå, at Trasca skulle være kejser."

Nero bed sig i læberne, hævede øjnene mod taget og sagde:

"Umættelige og utaknemmelige folk! Har det ikke fået masser af korn og brændsel? Hvad vil det så mere?"

"Hævn!" svarede Tigellinus.

Der blev ganske stille. Men pludselig rejste kejseren sig, strakte armene ud og deklamerede:

"Hjerterne råber om hævn, og hævnen søger et offer."

Han glemte hele stillingens alvor. Hans øjne strålede af glæde, mens han befalede:

"Lad mig hurtigt få en tavle og et rør til at nedskrive disse ord. Noget så gribende ville Lucanus aldrig kunne frembringe. Lagde I mærke til, at det kom aldeles pludseligt over mine læber?"

"Du er uforlignelig!" råbtes der rundt omkring.

Nero nedskrev verset og sagde:

"Ja, hævnen kræver et offer."

Hans blik gled grusomt prøvende hen over vennernes rækker.

"Vi kunne jo sætte det rygte i omløb, at det er Vatinius, som har stukket byen i brand, og derpå udlevere ham til folket."

"Guddommelige kejser, jeg er en alt for ringe person."

"Du har ret; de kan forlange en bedre. Men hvis vi valgte Vitellius?"

Vitellius blegnede, men begyndte at le.

"Jeg er virkelig for fed og ville bare bringe ilden til at blusse op igen, min kejser."

Efter en tid vendte Nero sig til Tigellinus og sagde:

"Det er dig, som har sat ild på Rom."

De tilstedeværende gyste, for de mærkede, at det ikke længere var kejserens spøg.

Tigellinus bed tænderne sammen og kastede et truende blik på kejseren:

"Ja, jeg har sat ild på Rom, men det var på din befaling."

De to mænd blev stående og stirrede på hinanden med et djævelsk udtryk i ansigterne.

Der var dødstille i salen.

"Tigellinus, elsker du mig?" spurgte Nero.

"Det ved du, herre."

"Så må du ofre dig for mig."

"Guddommelige kejser, hvorfor rækker du mig den røde kalk, når jeg dog ikke kan føre den til mine læber? Folket er rasende og gør oprør; vil du da, at prætorianerne skal slutte sig til dem?"

Alle følte sig rædselsslagne. Tigellinus var prætorianernes øverstbefalende, og hans ord indeholdt en åbenbar trussel. Nero blegnede.

Epaphroditus, kejserens frigivne, trådte i dette øjeblik ind og meldte, at kejserinden ønskede at tale med Tigellinus, da der var folk hos hende, som gerne ville høre hans mening.

Tigellinus bøjede sig for kejseren, og da han gik, var hans mine rolig og fuld af foragt.

"Jeg har næret en slange ved min barm," udbrød Nero efter lang betænkning.

Petronius trak på skuldrene, som om han ville sige, at det vel ikke var så vanskeligt at knuse dens hoved.

"Hvad mener du? Tal! Giv mig et godt råd!" udbrød Nero. "Du har mere forstand end de øvrige, og du elsker mig."

Petronius tænkte allerede på at sige til ham: "Gør mig til prætorianernes øverstbefalende, så vil jeg udlevere Tigellinus til folket, og i løbet af en dag skal der være ro og orden i byen."

Men hans medfødte dovenskab hindrede ham i at sige disse ord. Hvis han var blevet øverstbefalende, ville en mængde arbejde blive læsset på hans skuldre, og hvilken glæde kunne han have af det? Det var jo langt mere behageligt at sidde i sit bibliotek, betragte sine kostbare kunstgenstande, trykke Eunike til sit bryst og kysse hendes røde mund!

Og derfor nøjede han sig med at svare:

"Jeg råder dig til straks at foretage din rejse til Grækenland."

"Jeg havde virkelig ventet et bedre råd af dig," sagde Nero. "Senatet hader mig. Hvem ved, om det ikke vælger en anden kejser, så snart jeg er borte? Nej, når blot dette senat og dette folk havde et eneste hoved!"

"Tillad mig en bemærkning!" sagde Petronius med et smil. "Hvis du ønsker, at Rom skal bestå, må du jo sørge for, at der bliver en del romere og romerinder tilbage."

"Hvad bryder jeg mig om Rom og romerne?" spurgte Nero. "Jeg rejser til Grækenland. Her har jeg blot forrædere omkring mig. Jeg ved det godt. I tænker ikke på, hvad historien vil sige om jer, når I forråder en kunstner som mig."

Han slog sig med hånden for panden og udbrød:

"Men jeg glemmer jo rent, hvad jeg er! – Petronius! Folket knurrer, men tror du ikke, det lader sig berolige, når jeg synger min herlige sang for dem?"

I det samme trådte Poppæa og Tigellinus ind. Alle betragtede Tigellinus med forundring, for han så ud som en sejrherre.

"Hør på mig, min kejser! for jeg har fundet ud af, hvad der bør gøres," begyndte han. "Folket fordrer hævn, men det lader sig ikke nøje med et enkelt offer. Vi må bringe det tusinder.

Ved du, hvem Kristus var, han, som blev korsfæstet under Pontius Pilatus? Og ved du, hvem de kristne er? Jeg har jo fortalt dig om deres forbrydelser. De vil ikke anerkende dig som guddom; de er dine og hele menneskeslægtens fjender.

Folket knurrer mod dig, men du har ikke givet befaling til at sætte ild på Rom, og jeg har ikke stukket byen i brand. Folket kræver hævn; opfyld dets ønske! Folket fordrer blod; lad det få, hvad det vil have! Folket nærer mistanke til dig; lad dets mistanke få en anden retning!"

Nero hørte forbavset på ham, og hans skuespilleransigt antog herunder vekslende udtryk for vrede, bekymring og uvilje. Derpå rejste han sig, kastede sin toga, strakte hænderne i vejret og blev stående således en tid.

"Udødelige guder, hvad har denne ulykkelige by gjort disse mennesker, siden de har behandlet den så ubarmhjertigt?" udbrød han med tragisk stemme.

"De er menneskeslægtens fjender," gentog Poppæa.

"Straf brandstifterne!" lød det fra flere kanter.

Nero lod, som om han var aldeles overvældet ved tanken på de kristnes ondskab, og blev siddende en lang tid uden at tale.

Til sidst så han op.

"Ingen straf er grusom nok for en sådan forbrydelse. Guderne selv vil hjælpe mig at finde på et straffemiddel, og da skal mit ulykkelige folk få et skuespil at se, som skal huskes, så længe verden står."

Petronius rynkede panden ved tanken på den fare, som nu truede Lygia, Vinicius og alle de andre kristne, og han besluttede at gøre sit yderste for at hindre kejseren i at begå en ny afskyelig forbrydelse.

"Det forekommer mig, at I kunne være oprigtige, når ingen udenforstående hører på jer," begyndte han. "Vistnok har vi myndighed og magt til at overlevere i de kristne til pøblen og lade dem underkastes alle slags pinsler, men I bør dog have mod til at sige jer selv, at det ikke var dem, som satte ild på Rom. Jeg kan ikke fordrage sådant usselt komediespil. Det minder mig om de elendigste gøgleres forestillinger. Hvad, dig angår, Nero, da har du truet os med de kommende århundreders dom, men glem ikke, hvad de kommende århundreder vil tænke om dig! Vær modig og vogt dig for uværdige handlinger! Tænk, om de kommende århundreder siger om dig:

"Nero brændte Rom, fordi han elskede digtekunsten, men han var en fej kejser og en fej digter. Han vovede ikke at tilstå, hvad han havde gjort, og kastede skylden over på uskyldige!"

Petronius indså godt, at han spillede et farligt spil; hvis det ikke lykkedes ham at overtale kejseren og frelse de kristne, ville han selv blive styrtet.

"Terningen er kastet," sagde han ved sig selv, "nu vil det vise sig, om frygten eller ærgerrigheden vinder overhånd i denne abes hjerte."

Men han var temmelig sikker på, at frygten ville sejre.

En dyb tavshed fulgte på Petronius' tale. Nero trak overlæben op og gned sin næse, som han plejede, når han var usikker på, hvad han skulle gøre. Endelig viste hans ansigt, at han følte sig urolig og ærgerlig til sinds.

"Herre," udbrød Tigellinus, da han mærkede dette, "tillad mig at gå! Jeg tåler ikke at høre sådanne ord som de, Petronius talte."

"Du hykler kun kærlighed til kejseren," udbrød Petronius, "for et øjeblik siden truede du ham med prætorianerne. Det har vi alle sammen forstået, og kejseren også."

Tigellinus blegnede; han havde ikke tænkt, at Petronius ville vove at sige noget så dumdristigt, men nu tog Poppæa til orde:

"Herre, hvorfra får Petronius mod til at tale, som han gør?"

"Straf den frække!" råbte Vitellius.

Nero trak atter læben op, så på Petronius og sagde:

"Er dette lønnen for mit venskab?"

"Tager jeg fejl, så bevis det!" sagde Petronius. "Hvad jeg sagde, er sagt af kærlighed til dig."

"Straf den frække!" råbtes der nu fra flere kanter, og man trak sig hurtigt tilbage fra den faldne storhed.

Snart stod Petronius ganske alene, men han smilede, mens han ordnede sin togas folder og ventede på, hvad kejseren ville sige eller gøre.

"I forlanger, jeg skal straffe ham," sagde Nero, "men han er min ven, min kammerat. Han har såret mit hjerte, men han skal erfare, at jeg med glæde tilgiver mine venner."

"Jeg har tabt og er dødsdømt," tænkte Petronius.

Kejseren rejste sig. Rådslagningen var til ende.

48

Petronius gik hjem. Nero og Tigellinus begav sig til Poppæas atrium, hvor der opholdt sig en del folk, som Tigellinus netop havde talt med.

Blandt dem var der to rabbinere i lange, mørke kapper og med mitra på hovedet, en ung skriver og Chilo.

Præsterne blegnede af sindsbevægelse, da kejseren kom ind; de strakte deres arme i vejret, bøjede sig ned og kyssede hans hænder.

"Vær hilset, Jordens hersker, det udvalgte folks beskytter, kejseren, løven blandt menneskene, du, hvis regering er lig sollyset, lig Libanons cedre, lig foråret, lig palmen, lig Jerichos balsam."

"Erkender I ikke, at jeg er en guddom?" spurgte Nero.

Præsterne blegnede på ny, men ypperstepræsten tog til orde:

"Dine ord er søde som vindruen, som en moden figen, herre. Jehovah har opfyldt dit hjerte med godhed. Din faders forgænger var streng, men dog kaldte vore udsendinger ham ikke guddommelig og foretrak døden frem for at overtræde loven."

"Lod Caligula da ikke disse folk kaste for løverne?"

"Nej, herre; han frygtede Jehovahs vrede."

De løftede hovedet og så på Nero med et dristigt blik; Jehovahs navn havde givet dem mod.

"Beskylder I de kristne for at have brændt Rom?" spurgte kejseren.

"Vi har kun beskyldt dem for at være fjendtligsindede mod loven, mod menneskeheden, mod Rom og mod dig; de har for længe siden truet Rom og hele verden med ild! Det øvrige vil du få vide af denne mand, hvis læber aldrig har sagt en løgn."

Nero vendte sig til Chilo:

"Hvem er du?"

"En, som ærer dig, store kejser, og som desuden er en fattig stoiker."

"Jeg hader stoikerne," sagde Nero. "Jeg hader Trasca, Musonius og Cornutes. Deres tale, deres foragt for kunsten, deres smudsighed er mig modbydelig."

"Herre, din gamle læremester Seneca har et tusinde borde af cedertræ. Hvis du ønsker det, skal jeg anskaffe mig tyve gange så mange. Min fattigdom har gjort mig til stoiker. Hvis du forvandler min fattigdom til rigdom, du verdens strålende behersker, og sætter et krus vin foran mig, skal jeg synge Anakreons sange med en sådan kraft, at epikuræerne skal tabe både syn og hørelse."

Nero følte sig smigret over titlen "verdens strålende behersker". Han smilede derfor venligt og sagde:

"Dette kan jeg lide."

"Denne mand er værd sin vægt i guld!" råbte Tigellinus.

"Læg din gavmildhed til min vægt!" svarede Chilo, "for ellers vil vinden blæse hele min løn væk."

"Jeg forstår, at din tro ikke hindrer dig i at kalde mig en gud."

"Udødelige kejser! Min tro har kun dig at holde sig til; de kristne bespotter denne min tro, og derfor hader jeg dem."

"Hvad ved du om de kristne?"

"Lige fra min tidligste ungdom har jeg dyrket filosofien og forsket efter sandheden. Da jeg hørte om de kristne, troede jeg, de havde dannet en ny skole, hvori jeg kunne finde nogle sandhedskorn, og til min ulykke gjorde jeg deres bekendtskab. Den første kristen, jeg lærte at kende, var lægen Glaucus fra Napoli. Han fortalte mig, at de tilbeder Kristus, som har lovet at ødelægge hver by på Jorden, hvis de vil love ham at udslette Deukalions børn fra de levendes tal. Derfor hader de menneskene, forgifter springvandene og dræber småbørn. Kristus blev korsfæstet, men han lovede at komme igen, når Rom var ødelagt af ild, og da ville han give de kristne herredømmet over verden."

"Så vil folket let forstå, hvorfor Rom er brændt," sagde Tigellinus.

"Mange har allerede forstået det, for jeg har forkyndt det på Marsmarken og i haverne. Lægen Glaucus tilstod ikke straks for mig, at deres religion påbyder dem at hade menneskene. Han sagde, at Kristus var god, og at kærligheden var grundvolden for deres religion. Mit bløde hjerte kunne ikke modstå en sådan lære; derfor begyndte jeg at elske Glaucus, delte mit brød og mine penge med ham og fulgte ham til Rom. Ved du, hvorledes han lønnede mig, kejserinde? Undervejs fra Napoli stødte han en kniv i mig, bortførte min hustru, den unge, smukke Berenike, og solgte hende til en slavehandler. Hvis Sofokles kendte min historie – men hvad siger jeg? En større end Sofokles hører jo på mig."

"Stakkels mand!" sagde Poppæa.

"Den, der har set Aphrodites ansigt, er ikke fattig, min herskerinde, og jeg ser det, nu da jeg ser dig. Jeg søgte min trøst

i filosofien. Men da jeg kom til Rom, gik jeg til de kristne for at få dem til at tage sig af min sag. Jeg tænkte, de ville bringe Glaucus til at give mig min hustru tilbage. Jeg lærte deres ypperstepræst at kende og en anden mand ved navn Paulus, som har siddet i fængsel her i byen.

Jeg lærte Zebedæus' søn at kende, samt Linus, Clitus og mange andre. Jeg ved, at de samles i en sandgrav i Vaticanerhøjen og på en gravlund udenfor Nomentanerporten, hvor de udøver deres skamløse ceremonier. Jeg har set apostlen Petrus, set, hvorledes Glaucus dræbte børn, hvis blod apostlen stænkede på de troendes hoveder, og jeg så Lygia, Pomponia Græcinas plejedatter, som er skyld i den lille kejserdatters død."

"Der kan du høre, Nero!" udbrød Poppæa.

"Er det muligt?" udbrød kejseren.

"Jeg kan tilgive al den uret, som er tilføjet mig selv, men da jeg hørte, hun havde forhekset kejserens datter, fik jeg lyst til at myrde hende. Uheldigvis blev jeg forhindret heri af den ædle Vinicius, som elsker hende."

"Vinicius? Men flygtede hun da ikke fra ham?"

"Hun flygtede, men han søgte efter hende, for han kunne ikke leve uden Lygia. For en elendig betaling hjalp jeg ham at søge, og det var mig, som viste ham det hus, hvor hun boede. Vi gik sammen derhen og tog Croton med os. Men Ursus, Lygias tjener, kvalte Croton i sine arme. Denne mand besidder kæmpekræfter, herre, og derfor elskede Aulus ham."

"Ved Herkules," udbrød Nero, "denne mand fortjener, at en statue rejses for ham på torvet. Men du tager fejl, gamle mand; det var Vinicius, som dræbte Croton."

"Dette er ikke sandt, herre. Jeg så selv, hvorledes Crotons ribben blev brækket itu i Ursus' stærke arme, og derefter styrtede kæmpen løs på Vinicius, som blev reddet af Lygia. Vinicius var længe syg, men de plejede ham i håb om, at han skulle blive kristen. Og nu er han gået over til de kristnes tro."

"Vinicius?"

"Ja."

"Og Petronius er måske også blevet kristen?" spurgte Tigellinus hurtigt.

Chilo gned sine hænder og svarede:

"Jeg beundrer din klogskab, herre. Han er sikkert gået over til den kristne tro."

"Nu forstår jeg, hvorfor han forsvarede de kristne."

Men Nero lo.

"Petronius kristen! Petronius en fjende af liv og luksus! Bed mig ikke om at tro på dét."

"Men den ædle Vinicius er i hvert fald blevet kristen, herre! Pomponia Græcina, lille Aulus, Lygia og Vinicius er kristne. Jeg tjente ham troligt, og til løn gav han ordre til, at jeg skulle piskes, svag og sulten som jeg var. Men jeg har svoret ved Hades, at jeg ikke skal glemme ham dette.

Herre, hævn den uret, som de kristne har tilføjet mig, så skal jeg udlevere dig apostlen Petrus, Linus, Glaucus og Crispus samt Lygia og Ursus. Jeg skal udpege tusinde af dem her i byen, vise dig deres forsamlingssteder, gravlundene – alle dine fængsler kan ikke rumme dem! Uden min hjælp kan I ikke finde dem.

Hidtil har jeg søgt trøst i filosofien, herefter vil lykkens solstråler skinne på mig. Jeg er gammel; jeg har ikke kendt

livets glæder. Lad mig da begynde fra i dag af!"

Poppæa glemte ikke sine fjender. Hendes lidenskab for Vinicius var vist nok blot et forbigående udslag af skinsyge, harme og såret stolthed. Men hendes forfængelighed følte sig stødt over den unge tribuns afvisende holdning, og hun betragtede det som en stor forbrydelse, at han havde vovet at foretrække en anden. Dette måtte hævnes.

Fra første stund af havde hun hadet Lygia, hvis skønhed gjorde Poppæa forfærdet. Hun forstod godt, at Lygia var den eneste kvinde, der var lige så smuk som selve kejserinden, eller måske endnu smukkere, og derfor havde hun svoret at rydde hende af vejen.

"Herre," råbte hun, "du må hævne vort barn!"

"Skynd jer!" sagde Chilo. "Vinicius vil ellers få tid til at skjule hende. Jeg skal vise jer huset, hvor hun har opholdt sig efter branden."

"Jeg skal sende ti mand med dig. Skynd dig øjeblikkelig afsted!" sagde Tigellinus.

"Herre, hvis du havde set Croton i Ursus' arme, ville du sende halvtreds mand med mig, og jeg skal vise jer huset i afstand. Men hvis I ikke sætter Vinicius i fængsel, er det ude med mig."

Tigellinus så på kejseren.

"Det var måske bedst straks at gribe både Petronius og hans søstersøn, herre kejser?"

Nero tænkte sig om et øjeblik og svarede så:

"Nej, ikke endnu. Man ville ikke tro os, om vi forsikrede, at Petronius, Pomponia Græcina eller Vinicius havde sat ild på Rom. Deres huse var alt for kostbare. Deres tur kommer senere; i dag må vi søge andre ofre."

"Så send en hel del soldater med mig, herre!"

"Tigellinus vil sørge for det."

"Du skal herefter bo hos mig," sagde Tigellinus.

Grækerens ansigt skinnede af fryd.

"Jeg skal opgive navnene på dem alle. Men skynd jer, skynd jer!" råbte han med hæs stemme.

49

Da Petronius forlod kejserborgen, lod han sig bære hjem til sit hus, som ikke havde lidt noget af ilden, da det på tre sider var omgivet af en have og på forsiden vendte ud mod et lille torv. Af denne grund misundtes han af de øvrige patriciere, som havde mistet deres huse og alle deres kunstgenstande. I årevis havde man kaldt ham lykkens førstefødte søn, og da han i den senere tid steg så højt i kejserens gunst, syntes dette navn at være fuldt berettiget.

Men lykkens førstefødte havde nu fået grund til at beklage sig over sin moders lunefuldhed, for hun lod til at have slået hånden af ham.

"Hvis mit hus var brændt op med alle sine kostbarheder," sagde han til sig selv, "så ville Nero måske have glemt fornærmelsen. Hvis jeg havde villet, kunne jeg i dette øjeblik have været prætorianernes øverste. Jeg kunne have anklaget Tigellinus som brandstifter og udleveret ham til folket, og samtidig kunne jeg have overtaget hvervet af hensyn til Vinicius, og hvis jeg var blevet overlæsset med arbejde, kunne jeg blot have overdraget det til Vinicius. Og så kunne Vinicius have sørget for at få apostlen til at døbe Nero og alle prætorianerne.

Tænke sig til at se en from, bodfærdig og barmhjertig kejser – hvilket kosteligt syn!"

Pludselig erindrede han, hvad Paulus havde sagt til ham i Antium, og modstræbende måtte han indrømme, at apostlen

havde ret. Verden ville vist nok have været bedre, hvis Nero havde været en kristen.

Han trak på skuldrene.

"Den, som har forstået at leve, må også forstå at dø. Jeg har lært meget af livet, men jeg har ikke lært at blive en tilstrækkelig stor kæltring. Af den grund må jeg vel snart åbne mine årer. Ingen må tro, at tanken på døden får mine knæ til at skælve.

Når jeg kommer hjem, vil jeg tage mig et violbad. Min guldhårede veninde skal salve mig. Derefter indtager vi et fællesmåltid, mens sangkoret synger Anthemios' hymne til Apollo. Jeg sagde engang, at det ikke var nødvendigt at tænke på døden, for døden tænker på os uden vor hjælp. Det ville være hyggeligt, om de elysæiske marker virkelig eksisterede; så ville Eunike om lidt komme efter mig, og vi kunne vandre sammen over de grønne enge. Det ville i alt fald være bedre end at leve i en verden som denne. Jeg har haft nok af den!"

Takket være sin stærke dømmekraft forstod han godt, at han ikke truedes af nogen øjeblikkelig dødsdom. Nero havde jo i vidners overvær forsikret ham om sit venskab og sin tilgivelse. Det var derfor sandsynligt, at han først ville ødelægge de kristne, og dernæst ville turen komme til Petronius.

Men med Vinicius var det en anden sag. Han havde sluttet sig til de kristne, og det gjaldt derfor om at underrette ham om faren så snart som muligt. Vinicius havde mistet sit hus ved branden; han boede derfor hos sin onkel og var heldigvis hjemme, da Petronius kom.

"Har du set Lygia i dag?" spurgte Petronius.

"Jeg kommer netop fra hende."

"Hør på mig, Vinicius! Nero vil kaste skylden for Roms brand over på de kristne; de vil blive forfulgt og pint. Forfølgelsen begynder måske i dette øjeblik. Tag Lygia med dig og flygt over Alperne eller lige til Afrika! Skynd dig. Du har ingen tid at spilde."

Vinicius var for meget af en soldat til at spilde tiden med unyttige spørgsmål. Han rynkede brynene og hørte opmærksomt, men uden frygt på onklens meddelelse. Han var straks rede til forsvar og kamp.

"Jeg går," sagde han.

"Et ord, Vinicius! Tag en pung med guldpenge, en del våben og nogle af dine kristne med dig."

Vinicius var allerede ved atriets dør.

"Send en af dine slaver til mig med efterretninger!" råbte Petronius efter ham.

Da han var blevet alene, vandrede han frem og tilbage mellem atriets søjlerækker, mens han grundede over tingenes forandrede tilstand.

Han vidste, at Linus og Lygia var vendt tilbage til huset i Trans-Tiber, som var skånet af branden ligesom de fleste huse i denne bydel.

Petronius håbede imidlertid, at ingen i kejserborgen vidste, hvor de befandt sig, og Vinicius derfor ville komme før prætorianerne. Tigellinus ville desuden sandsynligvis kaste sit net ud over byen for med på gang at gribe så mange kristne som muligt.

"Hvis der ikke sendes flere end ti mand efter hende," tænkte han, "så vil den kæmpemæssige lygier knuse hvert ben i deres

krop, og når Vinicius oven i købet kommer med sine folk, må det da lykkes dem at redde pigen."

At gøre modstand mod prætorianerne var ganske vist det samme som at erklære krig mod kejseren, og Petronius vidste også, at hvis Vinicius undgik kejserens hævn, ville hævnen falde på ham selv, men han tog sig ikke særlig meget af dette. Tværtimod glædede han sig til at omstyrte kejserens og Tigellinus' planer og besluttede sig til hverken at spare folk eller penge for at nå sit mål.

Eunike trådte ind og afbrød hans tankegang, og da han så hende, glemte han alle sine sorger og bekymringer. Han glemte kejserens unåde, glemte Vinicius og Lygia og betragtede med kunstkenderens begejstring Eunikes vidunderligt smukke skikkelse, som fremhævedes af hendes lette, violfarvede dragt.

Hun elskede Petronius med liv og sjæl og rødmede af fryd ved at se hans beundring.

"Hvad ville du sige mig, kæreste?" spurgte Petronius og strakte sine hænder imod hende.

"Anthemios er kommet med korsangerne og spørger, om du ønsker at høre dem."

"Lad dem vente lidt; han kan synge Apollos hymne for os, mens vi spiser. Hør, når jeg ser dig i din lette dragt, tror jeg, det er Aphrodite, som står foran mig, indhyllet i et stykke af himlen. Kom her hen til mig. Eunike, læg dine arme om min hals og byd mig dine læber! Elsker du mig?"

"Jeg kunne ikke have elsket dig højere, om du havde været en gud."

Hun pressede sin mund mod hans læber og skælvede af henrykkelse i hans arme.

"Tænk, om vi måtte skilles, Eunike?"

"Hvad mener du, herre?"

"Vær ikke bange, men det er muligt, jeg må foretage en lang rejse."

"Så tag mig med dig!"

Han skyndte sig at føre samtalen hen på andre ting.

"Ved du, at kejseren vil udstede et edikt mod de kristne, og at de snart vil blive udsat for en forfølgelse, som ville koste tusinder af menneskeliv?"

"Hvorfor skal de kristne straffes, herre? De er jo så gode og fredelige folk."

"Lad os rejse bort! Dine smukke øjne tåler ikke synet af alt dette blod. Foreløbig tænker vi ikke mere på disse ting. Jeg vil tage mig et bad og skal give befaling til, at man også gør i stand et bad til dig i en muslingeskal, du min kostelige perle!"

En time senere hvilede de med blomstersmykkede hoveder foran et festligt pyntet bord, hvis service var af guld. De drak vin af efeukransede bægre og lyttede til det udmærkede sangkor, som foredrog hymnen til Apollo.

De havde ingen tanke for den ødelagte stad, hvis skorstenspiber stak op fra villatomterne rundt omkring, og kendte ikke den svedne brandlugt, som med hvert vindpust førtes hen over deres hoveder. De tænkte kun på deres kærlighed, som havde forvandlet deres liv til en dejlig drøm.

Men førend koret var færdigt med hymnen, trådte slavernes formand ind i hallen.

"En centurion med en afdeling prætorianere står uden for porten og forlanger i kejserens navn at tale med dig, herre," meldte han med skælvende stemme.

Koret holdt op at synge; alle de tilstedeværende følte sig rædselsslagne, for kejseren plejede ikke at benytte prætorianere, når han sendte bud til sine venner.

Petronius var den eneste, som ikke viste noget tegn på uro, og han beklagede sig, fordi man ikke lod ham spise i fred. Derpå vendte han sig til slavernes formand og befalede:

"Lad ham komme ind!"

Slaven forsvandt bag forhænget, og en kort stund efter hørtes tunge skridt, hvorefter centurionen Aper, en gammel bekendt af Petronius, trådte ind, fuldt bevæbnet og med hjelm på hovedet.

"Ædle herre," begyndte han, "her er et brev fra kejseren."

Petronius rakte ligegyldig sin hånd ud efter brevet, kastede et blik på det og gav det til Eunike.

"Han læser i aften den nye bog om Troja og sender mig en indbydelse. Der er intet svar. Men du kan sagtens hvile dig lidt og drikke et bæger vin med os."

"Tak, ædle herre! Et bæger vin drikker jeg gerne på din sundhed, men jeg har ikke tid til at hvile, for jeg er i tjeneste."

"Hvorfor skulle du besørge dette brev? Det burde jo være sendt med en slave."

"Jeg ved det ikke, herre. Måske fordi jeg alligevel er på denne kant af byen i tjenestesager."

"Du er sendt ud mod de kristne?"

"Ja, herre."

"Er det længe siden forfølgelsen begyndte?"

"Nogle afdelinger blev allerede før middag sendt til Trans-Tiber."

Med disse ord skænkede centurionen nogle dråber vin på gulvet til ære for Mars. Så tømte han bægeret og sagde:

"Måtte guderne opfylde dine ønsker, herre!"

"Tag bægeret med dig," sagde Petronius og gav tegn til sangerne, at de skulle fortsætte.

"Vor rødskæg begynder at drive sit spil med Vinicius og mig," tænkte han. Jeg forstår ham så godt. Han ville skræmme mig ved at sende indbydelsen gennem en centurion. Når han kommer tilbage, vil kejseren spørge ham, hvorledes han blev modtaget, men denne gang får Nero intet at le ad. Jeg ved, at han ikke glemmer fornærmelsen; jeg ved også, at jeg er dødsens, men hvis han tænker at læse angst og ydmygelse i mine øjne, så tager han fejl."

"Kejseren skriver: Kom, hvis du har lyst!" sagde Eunike. "Vil du gå, Petronius?"

"Min helbredstilstand er udmærket," svarede Petronius, "jeg føler mig oplagt til at høre hans vers, og hvorfor skulle jeg da ikke gå, især da Vinicius er forhindret fra at komme?"

Da han havde foretaget sin sædvanlige spadseretur efter måltidet, kaldte han på slaverne, som skulle ordne hans hår og hans dragt, og en time efter stod han fuldt færdig, skøn som en gud, og lod sine slaver bære sig hen til kejserborgen.

Undervejs tænkte han på Vinicius og blev lidt urolig, fordi han endnu ikke havde hørt noget fra ham. Han håbede imidlertid fremdeles, at Vinicius var kommet tids nok, og at han nu var flygtet med Lygia; i hvert fald havde han forhåbentlig befriet hende fra prætorianernes vold.

Atriet i Tiberius' villa var allerede fyldt af Neros venner, da Petronius trådte ind, og han mærkede, at de straks trak sig

tilbage fra ham, skønt de lod til at være højlig forbavsede over at se ham denne aften.

Petronius bevægede sig omkring blandt sine forhenværende venner på den samme utvungne, selvsikre måde som før, og flere begyndte allerede at ængstes for, at de alt for tidligt havde vist ham sin ligegyldighed.

Kejseren lod, som om han ikke så Petronius, og besvarede ikke hans hilsen. Men Tigellinus nærmede sig ham og sagde:

"God aften, *Arbiter elegantiarum*! Jeg gad vide, om du fremdeles vil påstå, at det ikke var de kristne, som stak ild på Rom."

Petronius smilede, klappede Tigellinus nedladende på skulderen og svarede:

"Du ved jo lige så godt som jeg, hvorledes det forholder sig."

"Jeg tør jo ikke måle mig med dig i forstand, Petronius."

"Nej, det her du ret i, Tigellinus, for når Nero læser en ny bog for os, måtte du da forsøge at udtrykke din mening skarpt og vittig som muligt i stedet for at skrige op som en anden krage."

Tigellinus bed sig i læben. Det ærgrede ham, at Nero endelig ville læse sit nye digt, for i det slags spørgsmål kunne Tigellinus ikke tænke på at måle sig med Petronius.

Mens Nero læste, søgte hans øjne af gammel vane ofte hen til Petronius for at se, hvad indtryk digtet gjorde på ham. Petronius hørte opmærksomt efter og nikkede undertiden bifaldende; derpå roste han eller dadlede og gjorde opmærksom på, hvad der efter hans mening kunne være at rette ved versene.

Nero følte godt, at Petronius var den eneste af dem alle, som virkelig havde forstand på digtekunst. Når han roste noget, var det, fordi det virkelig fortjente ros, og Nero kunne ikke modstå

sin lyst til at drøfte det hele digt med ham. Da Petronius til sidst udtrykte tvivl om, hvorvidt et af udtrykkene var heldigt eller ej, svarede kejseren:

"I sidste bog af digtet vil du få se, hvorfor jeg netop valgte dette udtryk."

"Nu vel," tænkte Petronius, "så skal vi altså vente, til sidste bog er færdig."

Flere, som hørte kejserens ord, forskrækkedes ved tanken på, at Petronius atter kunne vinde kejserens gunst og styrte selve Tigellinus, og de begyndte atter at nærme sig ham.

Da Petronius beredte sig til at gå bort, henvendte Nero pludselig et spørgsmål til ham:

"Hvorfor har Vinicius ikke indfundet sig i aften?"

Hvis Petronius havde været sikker på, at Vinicius og Lygia havde haft held til at komme ud af byen, ville han ganske ligefremt have svaret:

"Med din tilladelse har Vinicius giftet sig og er rejst bort."

Men da han så det ondskabsfulde og skadefro udtryk i Neros ansigt, svarede han kun:

"Vinicius var ikke hjemme, da din indbydelse kom."

"Sig Vinicius, at det skal glæde mig at se ham!" sagde kejseren, "og bed ham fra mig, at han endelig ikke må forsømme de skuespil, de kristne skal optræde i."

Petronius følte sig højst urolig over kejserens ord. De syntes at indeholde en skjult trussel mod Lygia. Han befalede slaverne at bære ham hjem hurtigst muligt, men dette var lettere sagt end gjort.

Foran Tiberius' villa stod en tæt pakket og larmende skare; de fleste af dem var drukne og ophidsede og udstødte halvhøje råb,

som Petronius ikke straks forstod. Men råbene blev stærkere og stærkere, og til sidst lød det som et rasende brøl:

"Til løverne med de kristne!"

Rigt smykkede bærestole, der tilhørte kejserens venner og hoffolk, blev hurtigt båret igennem den hylende mængde. Fra sidegaderne kom der stadig nye skarer, som gentog de vilde råb. Man fortalte hinanden, at forfølgelsen var begyndt om formiddagen, at en hel del af brandstifterne allerede var pågrebet, og snart genlød alle gader og pladser i den brændte by af de rasende skrig, som fra time til time tog til i styrke:

"Til løverne med de kristne!"

"Hvilket pak!" råbte Petronius med foragt. "Folket er i sandhed sin kejser værdigt!"

Petronius følte sig træt af livet. Var det umagen værd at leve i stadig frygt for den kommende dag, når man skulle leve sammen med sådanne mennesker?

Bærestolen standsede uden for hans villa, og dørvogteren skyndte sig at åbne porten.

"Er Vinicius kommet hjem?" spurgte Petronius.

"Han kom hjem for et øjeblik siden," svarede slaven.

"Da er det ikke lykkedes ham at frelse Lygia," tænkte Petronius, som kastede sin toga og løb ind i atriet.

Vinicius sad på en skammel; hans hoved var dybt bøjet, og han havde lagt hænderne over ansigtet, men ved lyden af skridt så han op, og Petronius forfærdedes ved at se hans feberagtigt skinnende øjne.

"Du kom for sent?" spurgte Petronius.

"Ja, de greb hende før middag."

"Har du set hende?"

"Ja."

"Hvor er hun?"

"I Mamertinerfængslet."

Petronius skælvede og så på Vinicius med et spørgende blik, men sagde ikke et ord.

Vinicius forstod, hvad han mente.

"Nej," svarede han, "hun er ikke anbragt i det underjordiske fængsel, hvor Jugurtha døde af sult. Jeg har betalt vagten, for at han skal give hende sit eget værelse. Ursus har taget plads foran tærsklen og vil våge over hende."

"Hvorfor har Ursus ikke forsvaret hende?"

"Der blev udsendt halvtreds prætorianere, og desuden forbød Linus ham at dræbe nogen."

"Hvorledes er det med Linus?"

"Linus er døende, og derfor har de ikke kastet ham i fængsel."

"Hvad agter du at gøre?"

"Jeg vil frelse hende eller dø sammen med hende. Jeg tror nemlig også på Kristus."

Vinicius talte tilsyneladende roligt, men hans stemme havde en så fortvivlet klang, at Petronius følte dyb medlidenhed med sin ulykkelige slægtning.

"Jeg forstår dig godt, Vinicius. Men hvorledes håber du, det vil lykkes dig at frelse hende?"

"Jeg har udbetalt vogterne en mængde penge, først for at beskytte hende mod vanære, dernæst for ikke at hindre hende i at flygte. De sagde mig, at de ikke straks turde slippe hende ud af frygt for ansvaret, men så snart fængslet bliver fuldt af fanger, vil de udlevere hende til mig. Jeg er fortvivlet! Frels du

hende, Petronius, så frelser du også mig! Du er kejserens ven. Han har selv givet hende til mig. Gå til ham og tal min sag!"

I stedet for svar kaldte Petronius på en slave og befalede ham at bringe to mørke kapper og to sværd. Så vendte han sig til Vinicius:

"Jeg skal straks fortælle dig det hele. Tag kappen og sværdet, så går vi til fængslet. Der giver du vagterne hundrede tusinde sestertier; giv dem to gange eller fem gange så meget, hvis de slipper Lygia ud med det samme. Ellers vil det måske være for sent."

"Lad os gå!" sagde Vinicius.

Da de var ude på gaden, begyndte Petronius at fortælle, hvad der var foregået i kejserborgen.

"Jeg er i unåde, Vinicius. Mit eget liv hænger i en tråd; derfor kan jeg ikke udrette noget hos Cæsar. Ja, jeg er sikker på, han ville gøre det modsatte af, hvad jeg bad ham om. Hvis det ikke var således, ville jeg give dig det råd at flygte med Lygia. Hvis du slipper bort, vil kejserens vrede gå ud over mig, men det gør intet til sagen.

I dag ville han hellere lytte til din bøn end til min. Det er imidlertid ikke værd at stole på ham. Se til at få hende ud af fængslet og flygt!

Lygia er kastet i fængsel, ikke alene fordi hun er kristen, men fordi kejserinden forfølger både hende og dig med sin hævn. Du har fornærmet Poppæa ved at afvise hende; kan du huske det? Hun ved, at du elsker Lygia, som hun fra første stund af har hadet. Kejserinden har sin hånd med i dette; hvorledes skulle man ellers forklare sig, at Lygia er blevet fængslet før nogen anden? Hvem har kunnet angive hendes opholdssted?

Jeg er sikker på, Poppæa stadig har ladet hende udspejde. Jeg ved, at jeg piner dig med at tale om dette, men jeg vil, du skal forstå, at I begge er fortabte, hvis du ikke straks befrier hende."

"Jeg forstår dig," sagde Vinicius med dæmpet stemme.

Gaderne var næsten tomme, for det var sent på aftenen. En beruset gladiator kom imod dem, vaklede hen imod Petronius, lagde sin hånd på hans skulder og råbte:

"Til løverne med de kristne!"

"Gå din vej, min ven!" sagde Petronius.

Den drukne gladiator greb Petronius i armen og råbte:

"Du skal gentage mit råb; gør du det ikke, knækker jeg halsen på dig!"

Det var forbi med Petronius' tålmodighed.

"Du stinker af vin!" sagde han roligt og borede sit sværd lige til fæstet i gladiatorens bryst. Så tog han Vinicius under armen, som om slet intet var hændt, og fortsatte samtalen.

"Kejseren bad mig hilse dig og sige, du ikke måtte forsømme de skuespil, hvori de kristne skal optræde. Du forstår vist, hvad det betyder; Nero vil glæde sig over din smerte, det er tydeligt; måske dette er grunden til, at ingen af os endnu er kastet i fængsel. Hvis det ikke lykkes dig at befri Lygia nu straks, ved jeg ikke, hvorledes det går. Acte vil måske tage dit parti, men jeg tvivler på, om hun formår noget over for Nero. Du kunne måske prøve at friste Tigellinus med dine ejendomme på Sicilien."

"Jeg vil give ham alt, hvad jeg ejer."

Da de var kommet hen til det mamertinske fængsel, standsede Petronius pludselig og sagde:

"Jeg ser, prætorianerne er her – vi kommer for sent."

Fængslet var omringet af krigere.

Vinicius blev hvid i ansigtet.

"Lad os alligevel gå derhen!" sagde han.

Petronius havde en bemærkelsesværdig hukommelse; han kendte ikke alene befalingsmændene, men også en hel del af soldaterne. Han opdagede snart en bekendt, som var anfører for en afdeling prætorianere, og han kaldte ham hen til sig.

"Hvad skal dette betyde, Niger? Har man nu gjort jer til fangevogtere?"

"Ja, ædle Petronius; man var bange for, at der ellers ville blive gjort forsøg på at befri fangerne."

"Har man forbudt jer at slippe nogen ind i fængslet?"

"Nej, tværtimod. De fangne har fået lov til at modtage besøg af deres slægtninge. På den måde får vi fat i så mange flere."

"Så slip mig ind!" sagde Vinicius. Han trykkede Petronius' hånd og sagde:

"Gå til Acte; jeg skal komme og høre hendes svar."

Pludselig hørtes der sang fra de underjordiske rum. Tonerne blev stærkere og stærkere; man hørte, at der var både mænd, kvinder og børn blandt de syngende. Mærkeligt nok lød det ikke som klagesang; tonerne udtrykte både glæde og fortrøstning.

Krigerne så forbavsede på hinanden.

50

Råbet: "Til løverne med de kristne!" lød for hver dag stærkere og stærkere gennem gaderne i Rom. Man var ikke længere i tvivl om, hvem der havde foranstaltet branden, og ingen ønskede at tvivle på det, fordi de kristnes afstraffelse ville blive et storartet skuespil for befolkningen.

Lidt efter lidt gjorde den opfattelse sig gældende, at ulykken ikke ville have antaget et sådant omfang, hvis guderne ikke havde været fortørnede på staden. Af denne grund rådspurgtes de sibyllinske bøger, hvorpå senatet befalede, at der skulle foranstaltes ofringer og højtidelige optog til ære for Vulcanus, Ceres og Proserpina. Romerske hustruer ofrede til Juno og gik i procession ned til kysten for at hente søvand, som de stænkede på gudindens statue.

Imidlertid var man begyndt at rydde op på brandtomterne; nye, brede gader blev udstukket og grundmuren lagt til storartede bygninger, slotte og templer.

Men først og fremmest blev der i hast bygget et uhyre stort amfiteater af træ, hvor de kristne skulle ofres. Straks efter mødet i Tiberius' villa fik alle konsulerne befaling til at opkøbe og indsende vilde dyr til Rom. Det varede da heller ikke længe, før der ankom en mængde elefanter og tigre fra Asien, krokodiller og flodheste fra Nilen, løver fra Atlasbjergene, ulve og bjørne fra Pyrenæerne, bøfler og vældige urokser fra Germanien.

Kejseren ville, at erindringen om branden skulle druknes i blod. Han agtede at lade romerne blive vidner til den mest

sansepirrende blodsudgydelse, så de skulle beruses og glemme alt andet.

Befolkningen hjalp prætorianerne med at finde de kristne, og dette var intet vanskeligt arbejde, for de fleste af dem havde slået lejr i haverne og bekendte åbenlyst deres tro. Når forfølgerne kom for at gribe dem, knælede de stille ned, sang og bad og lod sig uden modstand føre bort.

Men folket blev endnu mere ophidset ved at se denne deres tålmodighed, som de ikke kunne fatte, og som de derfor antog, var et tegn på de kristnes raseri og dybe fordærvelse.

Den rasende pøbel snappede undertiden de kristne fanger ud af prætorianernes hænder og sønderrev dem. Kvinder slæbtes efter håret hen over gaderne, mens småbørns hoveder knustes mod brostenene.

Tusinder efter tusinder løb under vilde hyl nat og dag gennem byens gader og søgte efter deres ofre på brandtomterne, i hvælvinger og kældre.

Uden for fængslet holdtes der vilde fester med sang og dans af drukne pøbelsværme.

Om natten lyttede man med fryd til løvernes dumpe, truende brøl, der gav genlyd gennem hele byen.

Fængslerne var overfyldte, og hver dag bragte prætorianerne og folket nye ofre ind i de skumle rum. Der fandtes ikke længere medlidenhed i menneskets bryst; det så ud, som om folket havde glemt at tale, for der hørtes aldrig andre ord end det vilde, vanvittige råb:

"Til løverne med de kristne!"

Det var frygtelig varmt; selv natten føltes tung og kvælende, og luften syntes fuld af blod, forbrydelser og galskab.

Forfølgernes grusomhed og vanvittige blodtørst tjente kun til at vække en sand begejstringsstorm i de kristnes hjerter. Man længtes efter martyrkronen, og forsamlingens ældste måtte ofte tale strengt til deres trosfæller for at hindre dem i at gå frivilligt ind ad fængselsporten.

De ældste ordnede det herefter således, at alle forsamlinger blev holdt uden for byen, i sandgravene ved Via Appia og på vinbjergene, som tilhørte kristne patriciere, der endnu ikke var sat i fængsel.

I kejserborgen vidste man godt, at Flavius, Domitilla, Pomponia Græcina, Cornelius Pudens og Vinicius bekendte sig til den kristne tro, men kejseren var bange for, at han ikke kunne få pøblen til at tro, at disse folk havde stukket byen i brand. Han måtte derfor opsætte sin hævn til et mere belejligt øjeblik.

Mange stod i den tro, at disse patriciere havde Acte at takke for deres redning, men dette var imidlertid ikke tilfældet.

Petronius havde ganske vist været hos Acte for at bede hende hjælpe Lygia, men hun svarede ham med tårer i øjnene, at hun ikke besad nogen som helst indflydelse, og at hun kun tåltes i kejserborgen, så længe hun holdt sig fjernt fra kejseren og Poppæa.

Men hun gik alligevel til Lygia i fængslet, bragte hende mad og klæder og gjorde, hvad hun formåede, for at hindre, at Lygia blev udsat for prætorianernes fornærmelser.

Petronius kunne ikke glemme, at han egentlig var ophavsmanden til alle Lygias ulykker; desuden ønskede han at besejre Tigellinus og sparede derfor hverken tid eller anstrengelser for at nå sit mål. Han besøgte kejserens yndlinge

og stræbte at vinde deres hjælp ved løfter om penge og rige gaver, men alt forgæves.

Selv vismanden Seneca forsikrede ham, at det af politiske grunde var nødvendigt at ødelægge de kristne, selv om de slet ikke havde brændt Rom. Terpnos og Diodorus modtog hans penge, men gjorde ingen ting til gengæld for dem. Vatinius meldte straks til kejseren, at man havde forsøgt at bestikke ham. Aliturus var den eneste, som vovede at tale den fængslede piges sag for Nero, men kejseren afviste ham med foragt.

Petronius var bange for, at hans søstersøn i sin fortvivlelse skulle søge døden for egen hånd, når han forstod, at alt håb var ude.

Vinicius gjorde alt muligt for at frelse Lygia. Han besøgte de mest formanende mænd i Rom; han overvandt sin stolthed og bad om deres hjælp. Gennem Vitellius tilbød han Tigellinus alle sine sicilianske ejendomme, og hvad han ellers ville forlange. Men Tigellinus var bange for at fornærme kejserinden og nægtede at foretage noget. At gå til kejseren og falde på knæ for ham kunne ikke nytte. Vinicius tænkte vist nok på at gøre dette, men da Petronius hørte om hans hensigt, frarådede han ham et sådant skridt.

"Hvis han nægtede at opfylde din bøn, eller hvis han svarede dig med en spøg eller en skamløs trussel mod Lygia, hvad ville du så gøre?"

Den unge tribun skar tænder, men Petronius fortsatte ganske roligt:

"Ved en sådan adfærd ville du tilintetgøre ethvert håb om Lygias frelse. Du har vist nok ret til at ødelægge dig selv, men

ikke hende. Husk, hvad Sejanus' datter måtte gennemgå, før døden befriede hende."

Når han talte således, var han ikke ganske oprigtig, for han var langt mere bekymret for Vinicius end for Lygia. Men han vidste, at han sikrest kunne opnå noget hos Vinicius, når han talte til ham på denne måde.

Det forholdt sig således, som Petronius troede; i kejserborgen var man forberedt på et besøg af Vinicius og havde taget sine forholdsregler.

Vinicius led ubeskrivelig. Ved tanken om, at Lygia truedes af pinsler, som var hundrede gange værre end døden, stivnede blodet i hans årer. Hans tanker forvirredes; undertiden forekom det ham, at hans hjerte var forvandlet til glødende ild; han kunne ikke fatte, hvorfor ikke jorden åbnede sig og slugte Nero og hans venner, prætorianerlejren og hele den forbryderske stad. Han var tilbøjelig til at betragte det hele som en drøm. Men de vilde dyrs brøl underrettede ham om, at det ikke var nogen drøm; de drønende øksehug fra det nye amfiteater, folkets rasende skrig og de overfyldte fængsler overbeviste ham om, at det alt sammen var en rædselsfuld virkelighed.

Hans tro på Kristus begyndte at vakle, og stadig klang Petronius' ord for hans øre:

"Husk, hvad Sejanus' datter måtte gennemgå!"

51

Alle anstrengelser var forgæves. Vinicius ydmygede sig så dybt, at han søgte hjælp hos Neros og Poppæas slaver; han opsøgte Rufius Crispinus, Poppæas første mand, og fik et anbefalingsbrev af ham. Han skænkede en villa i Antium til Rufius, Poppæas søn af første ægteskab, men derved vakte han blot kejserens vrede, for Nero hadede sin stedsøn. Han sendte et bud til Spanien til Poppæas anden mand, Otho. Han ofrede alt, hvad han ejede, men forstod til sidst, at han måske var kommet længere, hvis han havde ladet som om det ikke var ham magtpåliggende at få Lygia ud af fængslet.

Petronius var af samme mening. Imidlertid gik den ene dag efter den anden; amfiteatret var færdigt og billetterne udstedt.

På grund af ofrenes store mængde skulle skuespillene denne gang vare i dage, uger og måneder.

Til sidst vidste man ikke, hvor man skulle anbringe de kristne; alle fængsler var overfyldte, og febersygdomme rasede blandt fangerne. Man frygtede for, at sygdommen skulle spredes ud over byen, og derfor gjaldt det at skynde sig.

Alle disse rygter gjorde Vinicius helt fortvivlet; hvis han havde haft tiden for sig, ville han måske have kunnet udrette noget, men nu var det for sent, da skuespillene øjeblikkelig skulle begynde.

Han havde hørt, at Lygia en dag skulle overføres til et rum i cirkusbygningen, og derfra var der ingen anden udgang end ind til arenaen. Vinicius besøgte alle byens arenaer, bestak

vogterne og dyretæmmerne og foreslog undvigelsesplaner, som alle sammen var umulige.

Han var for øvrigt fuldt og fast bestemt på ikke at overleve hende, men han var bange for, at smerten skulle dræbe ham, før den rædselsfulde time kom.

Når man talte til ham, pressede han hænderne mod sine bankende tindinger og så sig om med et udtryksløst blik.

Sammen med Ursus tilbragte han hele nætter uden for Lygias dør, og når hun befalede ham at gå hjem og hvile sig, gik han til Petronius, hvor han timevis løb frem og tilbage i atriet. Om morgenen fandt slaverne ham enten knælende med opløftede arme eller liggende udstrakt med ansigtet mod gulvet.

Han forstod, at Lygia kun kunne reddes ved et under, og derfor bøjede han sin pande mod de kolde gulvfliser og bad, at underet måtte ske.

Han tænkte imidlertid, at Petrus' bønner snarere ville blive hørte end hans egne, og derfor besluttede han en aften at opsøge apostlen. De få kristne, som endnu var tilbage i Rom, havde skjult Petrus, og det var vanskeligt at finde hans opholdssted. Ved stenbryderens hjælp lykkedes det ham endelig at finde frem til et vinbjerg, som lå udenfor Salariaporten, og hvor de kristne holdt deres møder. Stenbryderen tilbød at følge ham, og ved mørkets frembrud drog de afsted.

Mødet blev holdt inde i et skur, og da Vinicius kom derhen, hørte han, at forsamlingen bad med dæmpede stemmer. Et kor af mands- og kvinderøster gentog hvert øjeblik: "Kristus, forbarm dig over os!"

Petrus knælede foran et stort trækors, som var fæstet til væggen, og han bad sammen med menigheden.

Vinicius tænkte først at styrte hen til ham, kaste sig på knæ og bede ham om hjælp, men synet af de mange bedrøvede ansigter bragte ham til at standse og deltage i den fælles bøn.

I den lille forsamling var der vel ikke et eneste menneske, som ikke havde nogen af deres kære i fængslerne. De fleste kæmpede en angstfuld kamp mellem tro og tvivl, men endnu hævede de blikket mod himlen og bad om et tegn fra Gud.

Endelig rejste Petrus sig og sagde:

"Mine børn, vend jeres hjerter til Frelseren og stol på ham!" hvorefter han på ny sank hen i stille bøn.

Pludselig hørtes en kvindestemme, som bad til Gud i sin sjælekval:

"Jeg er enke og havde en eneste søn, som var hele min trøst og støtte. Giv mig ham tilbage, Herre!"

Der blev stille på ny.

Så hørtes en anden stemme, som råbte:

"Bødlerne skændede min datter, og Kristus forhindrede dem ikke!"

En tredje råbte:

"Mine børn har kun mig her i verden. Hvem skal give dem brød, når jeg bliver fængslet?"

En fjerde udbrød:

"De har også grebet Linus og piner ham i fængslet, Herre!"

Andre stemmer råbte:

"Når vi kommer hjem, griber prætorianerne os! Vi ved ikke, hvor vi skal skjule os! Ve os! Hvor skal vi søge beskyttelse?"

Den gamle apostel lukkede sine øjne og rystede på sit hvide hoved, da han hørte al denne gråd og jammer. Så blev der atter

ganske stille, og man hørte ingen anden lyd end vagtmændenes sagte signaler uden for skuret.

Vinicius sprang op for at gå hen til Petrus, men pludselig standsede han. Tænk, om apostlen ville svare ham, at den romerske kejser var stærkere end Jesus fra Nazareth? Og han følte, at dette var mere, end han kunne bære.

Men Petrus begyndte at tale med en stemme så lav, at den næsten ikke kunne høres:

"Mine børn, jeg så, at krigsmændene naglede Frelseren til korset på Golgatha. Jeg så ham dø, og jeg så dem åbne hans side. Da jeg gik bort derfra, skreg jeg til Gud: "Herre, hvorfor har du tilladt dette?

Men han, vor Herre og Gud, opstod den tredje dag fra de døde og var iblandt os, til han fo'r op til Himmelen. Og da vi så dette, blev vi stærke i troen og gik blandt menneskene for at tale hans ord. Hvorfor klager I? Gud har selv prøvet lidelse og død, og nu vil I, at han skal bevare jer fra det? Men jeg siger jer, at det ikke er døden, som venter jer, men livet; ikke pinsler, men evig salighed. Jeg siger jer alle, I, som er bekymrede, I, som må dø – i Kristi navn forkynder jeg jer, at I skal vågne op som efter en fredelig søvn til den evige fryd og salighed."

Hans røst var ikke længere skælvende og svag, han hævede sine hænder og stod foran dem som én, der har magt og myndighed, og deres hjerter løftede sig op fra rædsel og sorg til begejstring og glæde.

Et overjordisk lys strålede i hans øjne, da han fortsatte:

"I, som sår i tårer, skal høste i fryd. Hvorfor frygter I mørkets magt? Stenene skal vædes af jeres tårer, sandet mørknes af jeres

blod, men jeg siger jer: Sejren er jeres! Herren kommer for at redde denne forbrydelsens by, og I er hans legioner!

Herre, priset være dit navn i al evighed! Hosianna!"

De bøjede skikkelser rejste sig og gentog med klangfulde stemmer hans "Hosianna!" Andre råbte: "For Kristus!" Og da nogle kraftige lyn i det samme oplyste det halvmørke skur, så man, at den lille skare betragtede sin fører med begejstring og tro.

Petrus hævede atter sin røst og velsignede den lille forsamling:

"Jeg velsigner jer, mine børn, på jeres vej til lidelsen, til døden, til evigheden!"

De samlede sig omkring ham og græd:

"Vi er rede til at ofre os, men du må skjule dig, så du fremdeles kan forestå Kristi rige på Jorden."

De greb fat i sømmen på hans kappe; han lagde sine hænder på deres hoved og velsignede hver især som en fader, der sender sine børn ud på en lang rejse.

Så skyndte de sig hjemefter, og det varede ikke længe, før de fleste befandt sig på vejen til fængslerne og arenaerne.

En tjener ved navn Nereus førte apostlen Petrus på en hemmelig sti over vinbjerget hjem til sin bolig. Vinicius fulgte efter dem, og da de var lige ved Nereus' hytte, kastede han sig pludselig foran apostlens fødder.

"Hvad vil du, min søn?" spurgte apostlen, der straks genkendte ham.

Vinicius turde ikke bede ham om noget; han slog begge arme om apostlens knæ, trykkede sin pande ind til ham og hulkede højt.

"Jeg ved det nok, min søn. Man har taget den pige, du elsker, fra dig. Bed for hende!"

"Herre, jeg er kun et usselt menneske," stønnede Vinicius, "men du kendte Kristus. Bed du for hende og hjælp mig!"

Han skælvede som et espeløv, og Petras følte medlidenhed med ham. Han huskede, at Lygia havde søgt hen til ham for at få hjælp, dengang Crispus irettesatte hende, og ligesom han dengang trøstede hende, således talte han nu trøstens ord til den ulykkelige unge tribun.

"Min søn, jeg skal bede for hende," sagde han, "men husk, hvad jeg sagde til de tvivlende sjæle der ude: Kristus har selv lidt døden på korset, og glem ikke, at døden er indgangen til den evige salighed."

"Jeg ved det; jeg har hørt det," svarede Vinicius, "men du ser, herre, at jeg kan ikke mere. Hvis nogen skal ofres, så er jeg rede; jeg er kriger, men bed ham spare Lygia! Hun er næsten kun et barn endnu, og du har jo selv velsignet os. Opsend din bøn til Kristus, han vil høre på dig."

Petrus lukkede øjnene og sank hen i bøn. I lyset fra lynglimtene kunne Vinicius se hans ansigt, og han ventede på hans første ord som en, der venter sin dødsdom.

"Hold fast i tro og håb, Vinicius, for troen kan flytte bjerge. Tro, at Kristus kan frelse hende, selv om du ser hende under bødlens sværd eller løvens gab. Tro kun og bed til ham, og jeg vil bede med dig."

Vinicius strakte sine foldede hænder mod himlen og sukkede:

"Jeg er din, herre Kristus. Tag mig i hendes sted!"

Det første svage skær af morgenrøden begyndte allerede at vise sig i øst.

52

Da Vinicius forlod Petrus, gik han lige til fængslet. Han følte sig lidt lettere til sinds, for han troede fuldt og fast, at apostlens mægtige forbøn ville udrette underværker. Hver gang fortvivlelsen var ved at overmande ham, måtte han minde sig selv om apostlens tale og om den ærværdige skikkelse, som i brændende påkaldelse løftede sit hoved mod himlen.

Ved fængslet ventede der ham imidlertid en ny overraskelse.

Alle prætorianerne kendte ham og plejede aldrig at lægge hindringer i vejen for ham, men nu blev de stående i sluttet række, mens en centurion nærmede sig og meldte, at de i dag havde fået befaling til ikke at slippe nogen ind i fængslet.

Vinicius blegnede og spurgte:

"Hvem har udstedt denne befaling?"

"Kejseren selv," svarede centurionen, som medlidende betragtede ham. "Der er meget sygdom i fængslet, herre, og man frygter måske, at de besøgende skal sprede smitten i byen."

"Gælder denne befaling kun for i dag?"

"Der er vagtskifte ved middagstid."

Vinicius rev sin hovedbeklædning af, for han syntes, at den pludselig blev så tung som bly.

Soldaten nærmede sig og hviskede:

"Vær blot rolig, herre! Ursus og vogterne våger over hende."

Med disse ord bøjede han sig og tegnede lynsnart med sit lange galliske sværd en fisk på stenhellen foran sin fod.

Vinicius kastede hurtigt et blik på ham.

"Du er også en kristen?"

"Ja, herre. Jeg kan ikke slippe dig ind i fængslet, men skriv et brev, så skal jeg give det til vagten."

Vinicius trykkede soldatens hånd og gik. Solen begyndte netop at skinne på fængselsmurene, og med dagslyset vendte også håbet tilbage til hans hjerte.

Han fandt Petronius hjemme, men da hans onkel som sædvanlig havde gjort nat til dag, var han først nylig vendt tilbage fra en fest. Han havde imidlertid allerede taget sit bad og beredte sig på at gå til hvile.

"Jeg har nyheder til dig, Vinicius. Jeg har været hos Tullius Senecio, hvor også Nero var til stede. Poppæa havde taget sin lille søn Rufius med sig; måske tænkte hun, at den smukke dreng skulle gøre indtryk på kejseren. Uheldigvis blev drengen træt og faldt i søvn, mens kejseren læste sine digte, og da Nero så dette, kastede han et bæger mod den lilles hoved og sårede ham alvorligt. Poppæa besvimede, og alle hørte kejserens ærgerlige udbrud: "Jeg har fået nok af denne yngel!" Og dette ved du er ensbetydende med en dødsdom."

"Guds straffedom er over hende," svarede Vinicius, "men hvorfor siger du mig alt dette?"

"Jeg fortæller dig det, fordi det er Poppæas hævn, som hidtil har forfulgt dig og Lygia; nu har hun nok at gøre med sine egne sager og vil derfor måske holde op at blande sig i andres. Jeg skal i aften forsøge at tale med hende."

"Tak, Petronius! Du giver mig nyt håb."

"Gør mig da til gengæld den tjeneste at tage dig et bad og forsøg at få sove. Du er jo rent en skygge af dig selv, Vinicius."

"Ved du, hvornår skuespillene begynder, Petronius?"

"Om ti dage. Vi har tiden for os, og endnu er ikke alt håb ude."

Men han nærede ingen tiltro til sine egne ord, for han havde netop hørt hos Senecio, at Nero og Tigellinus agtede at udsøge de smukkeste af de unge kristne piger til sig og sine venner. De øvrige ville blive overladt til prætorianerne og dyrevogterne.

Han vidste, at Vinicius ikke kunne overleve Lygia, og derfor talte Petronius trøstende ord til ham, først fordi han følte medlidenhed med ham, og dernæst fordi han ønskede, hans søstersøn skulle dø i skønhed, hvis han endelig måtte dø. Hans æstetiske følelse oprørtes ved tanken om, at Vinicius skulle dø, når hans ansigt var så magert og mørkt af sjæleangst og nattevågen som nu.

"Ved du, hvad jeg vil sige til Poppæa, Vinicius? "Frels Lygia for Vinicius, så skal jeg frelse Rufius for dig!" Et ord til kejseren i et belejligt øjeblik bringer redning eller død. I hvert fald vil vi vinde tid."

"Tak, Petronius!"

"Tak mig ved at spise og sove. Du har naturligvis også tilbragt hele denne nat i fængslet?"

"Nej," svarede Vinicius, "da jeg i nat kom til fængslet, havde kejseren givet befaling til, at alle skulle nægtes adgang. Søg at få at vide, kære ven, om denne befaling blot gælder for i dag, eller om den skal gennemføres, lige til skuespillene skal begynde."

"Det skal jeg nok få vide i aften, men nu vil jeg gå til ro, og følg du mit eksempel!"

Petronius begav sig til sit sovekammer, men Vinicius gik ind i biblioteket og skrev et langt brev til Lygia. Da han var færdig med det, gav han det til den kristne centurion, som øjeblikkelig

bragte det ind i fængslet. Straks efter kom han tilbage med en hilsen fra Lygia, som havde lovet at skrive til ham den samme dag.

Vinicius satte sig ned på en sten for at vente på Lygias svar, og han var nu så overanstrengt af sorg og nattevågen, at han lidt efter faldt i søvn.

Blodige og afskrækkende drømmebilleder drog forbi hans sjæl; han så Nero, Poppæa med sit blødende lille barn, Tigellinus og det hele kejserhof. Sammen med Lygia' var han til stede ved en stor fest, hvor brølende løver sneg sig omkring med bloddryppende snuder. Lygia bønfaldt ham om at føre hende bort, men han var overfaldet af en sådan svaghed, at han ikke kunne løfte en hånd.

Solens brændende stråler vækkede ham til sidst, han gned sine øjne og sprang op. Hele gaden var fuld af folk; to løbere, iførte gule tunikaer, stødte mængden til side ved hjælp af lange stave og gjorde plads for en pragtfuld bærestol, som blev båret af fire kæmpestore egyptere.

I bærestolen sad en mand, iført en hvid dragt; hans ansigt var skjult af en papyrusrulle, som han holdt helt tæt op til øjnene.

"Gør plads for den ædle herre!" råbte løberne.

Men gaden var så overfyldt, at bærestolen måtte vente. Den hvidklædte herre lagde papyrusrullen fra sig, stak hovedet ud og skreg til bærerne:

"Driv pakket til side! Skynd jer!"

Da han pludselig fik øje på Vinicius, trak han sig hurtigt tilbage og skjulte på ny sit ansigt bag papyrusrullen.

Vinicius var tilbøjelig til at tro, at han drømte. Kunne det være Chilo, som sad i bærestolen?

Imidlertid havde løberne banet sig vej gennem sværmen, og egypterne satte sig netop i bevægelse, da den unge tribun trådte nærmere. I et eneste sekund var han blevet klar over meget, som hidtil var forekommet ham ufatteligt.

"Jeg hilser dig, Chilo," sagde han.

"Unge mand," svarede grækeren med megen værdighed og forsøgte at bekæmpe den åbenbare uro, som havde grebet ham, "vær hilset, du også, men ophold mig ikke, for jeg må skynde mig til min ædle ven Tigellinus."

Vinicius greb fat i bærestolens kant, sendte Chilo et gennemtrængende blik og hviskede:

"Har du forrådt Lygia?"

"Evige guder!" skreg Chilo forfærdet.

Men der lå ingen trussel i Vinicius' øjne, og grækeren følte sig beroliget. Han erindrede, at han stod under Tigellinus' og kejserens mægtige beskyttelse, at hans kraftige slaver omringede ham, og at Vinicius var ubevæbnet og desuden syg og nedbøjet.

Han genvandt sin sædvanlige fripostighed, betragtede Vinicius med sine stikkende øjne og hviskede:

"Dengang jeg var træt og sulten, lod du mig piske."

Et øjeblik var det ganske stille, men så lød Vinicius' mørke stemme:

"Jeg gjorde uret mod dig, Chilo."

Grækeren løftede hurtigt sit hoved og knipsede med fingrene, hvilket i Rom var tegn på dyb foragt, og derpå svarede han så højt, at alle kunne høre ham:

"Ven, hvis du har noget at bønfalde mig om, så må du indfinde dig i mit hus om formiddagen, da jeg efter badet

modtager mine gæster og dem, som beder mig om en gunstbevisning."

Han vinkede med hånden. Egypterne løftede bærestolen; løberne svingede med deres stave og råbte:

"Gør plads for den ædle Chilo Chilonides! Gør plads! Gør plads!"

53

Lygia skrev et langt brev til Vinicius og tog afsked med ham. Hun vidste, at ingen fik lov til at komme ind i fængslet, og at hun altså ikke ville få Vinicius at se, før hun kom ind på arenaen. Hun bad ham derfor om at undersøge, når mamertinerfangerne skulle kastes for de vilde dyr, og bønfaldt ham om at være til stede ved forestillingen, så hun kunne få ham at se endnu en gang i dette liv.

Der var ikke spor af frygt i hendes brev; hun og de øvrige fanger længtes efter arenaen, hvor de endelig ville blive befriet fra fængslet. Hun håbede, at Pomponia og Aulus snart kom til byen, så de kunne overvære forestillingen.

Hendes brev udtrykte begejstring og tro.

Vinicius måtte ikke sørge over hende; hun var tilfreds og fuld af håb.

Der var kun én ting i brevet, som antydede, at hun havde nogen tanke for de jordiske ting. Hun bad om, at Vinicius ville sørge for, at hendes lig blev ført bort fra spoliariet [Note 30)] og at hun blev begravet som hans hustru i den samme grav, hvor han selv engang i tiden skulle lægges til hvile.

Vinicius var ubeskrivelig fortvivlet, da han læste dette brev, men på samme tid syntes han, det var umuligt, at Lygia skulle sønderrives af vilde dyr.

Han svarede hende, at han hver dag ville komme til fængslet og vente på hende, til befrielsens time slog. Han var sikker på, at Kristus ville frelse hende fra døden; hun måtte tro, at hun i sidste øjeblik ville blive reddet.

Da Vinicius den følgende dag gik til fængslet med dette brev, kom den kristne centurion hen til ham og sagde:

"Herre, Kristus har været dig nådig. I går kom kejserens og Tigellinus' folk for at udvælge nogle af de kristne jomfruer. De spurgte efter din trolovede, men Gud havde sendt hende en farlig feber, som raser her i fængslet, og derfor lod de hende være. I går aftes lå hun uden bevidsthed, og velsignet være Frelseren, som reddede hende fra skændsel!"

Vinicius var ved at falde om og måtte støtte sig til centurionens skulder. Krigeren fortsatte:

"Takket være barmhjertighedens Gud! De begyndte at pine Linus, men da de så, han var døende, lod de ham være i fred. Du vil vist kunne få hende udleveret, og Kristus, som frelste hende fra skændslen, vil også gengive hende sundheden.

Den unge tribun blev stående med bøjet hoved, indtil han var blevet lidt roligere. Så rettede han sig op og sagde:

"Du har ret. Kristus, som frelste hende fra skændslen, vil sikkert også frelse hende fra døden."

Og han satte sig ved fængselsmuren, men da det blev mørkt, gik han hjem og sendte folk afsted for at hente Linus og føre ham til en villa uden for byen.

Da Petronius hørte, hvad der var sket, besluttede han øjeblikkelig at skride til handling.

Han havde allerede før talt med kejserinden om denne sag; Nu gik han for anden gang til hende. Han fandt hende hos den lille Rufius, som lå og kæmpede med sårfeberen.

Hans moder plejede ham med fortvivlelse i hjertet, for hun vidste, at hvis det lykkedes hende at frelse ham, ville han måske komme til at dø en langt forfærdeligere død.

Hun var så optaget af sine egne sorger, at hun ikke ville høre tale om Vinicius og Lygia, men Petronius forstod at skræmme hende.

"Du har fornærmet en ny ukendt guddom," sagde han. "Du dyrker jo jødernes Jehovah, men de kristne påstår, at Kristus er hans søn. Jehovah vil måske hævne sin søn, og det er måske hans hævn, som rammer dig. Hvem ved, om ikke dit barns liv afhænger af, hvorledes du optræder?"

"Hvad vil du da, jeg skal gøre?" spurgte Poppæa rædselsslagen.

"Du må formilde de vrede guder."

"Hvorledes?"

"Lygia er syg; du må overtale kejseren eller Tigellinus til at udlevere hende til Vinicius."

"Men tror du da, jeg kan få dem til at gøre dette?" spurgte hun fortvivlet.

"Du kan gøre endnu mere. Hvis Lygia kommer sig, vil hun blive ført til arenaen. Gå da til Vestas tempel og bed den øverste af vestalinderne om at være ved fængslet, når fangerne skal føres ud, og lad hende forlange jomfruen udleveret. Hun vil ikke nægte at gøre dig denne tjeneste."

"Men hvis Lygia dør af feber?"

"De kristne siger, at Kristus straffer, men at han er retfærdig. Måske du kan formilde ham ved dit ønske om at komme Vinicius og Lygia til hjælp."

"Så må man give mig et eller andet tegn på, at han vil skåne mit barns liv."

Petronius trak på skuldrene.

"Jeg er ikke kommet som hans udsending, min kejserinde; jeg råder dig blot til at komme på en bedre fod både med de gamle og de nye guder."

"Jeg skal gøre, hvad jeg kan," svarede Poppæa med halvkvalt stemme.

Petronius trak vejret lettere; det forekom ham, at han i det mindste havde udrettet noget.

Da han kom hjem, sagde han til Vinicius:

"Bed din gud om at gøre Lygia frisk; hvis hun lever, vil Vestas ypperstepræstinde befale, at hun skal sættes i frihed. Kejserinden vil selv bede hende om at gøre dette."

"Kristus vil befri hende," svarede Vinicius, hvis øjne skinnede med en feberagtig glans.

Poppæa ville gerne ofre hvad som helst for at redde sin lille søn; hun lod sig derfor samme aften bære hen til Vestas tempel og overgav imens den syge Rufius til sin gamle trofaste slavinde Silvia.

Men i kejserborgen var dødsdommen allerede udstedt over det syge barn.

Næppe var kejserindens bærestol forsvundet gennem porten, før to af Neros frigivne indfandt sig i det værelse, hvor barnet lå.

Den ene af dem kastede sig over slavinden og holdt sin hånd over hendes mund, mens den anden greb en bronzestatue og knuste hendes hoved.

Så gik de hen til Rufius. Han lå i vildelse og smilede til de fremmede mænd. De tog bæltet af den gamle slavinde, lagde det om drengens hals og trak til af al magt. Barnet råbte blot en eneste gang på sin moder, men blev derpå liggende stille og

ubevægelig. Så lagde de et tæppe om ham, steg til hest og red til Ostia, hvor de kastede det lille legeme i havet.

Poppæa traf ikke vestalinden og skyndte sig straks tilbage til kejserborgen. Da hun fik øje på den tomme seng og Silvias lig, som allerede var koldt, faldt hun i afmagt, og da hun kom til sig selv igen, kunne man et par dage og nætter høre hendes vilde skrig over hele paladset.

Men den tredje dag befalede kejseren, at hun skulle være til stede ved en fest, og hun indfandt sig også, klædt i en ametystfarvet dragt, guldhåret, tavs og vidunderlig smuk, men truende som selve dødsenglen.

54

De fleste af Roms amfiteatre var bygget af træ med undtagelse af Colosseum, og som følge heraf var de næsten alle brændt ned under branden. Men Nero havde givet befaling til, at der skulle bygges nye, og straks efter branden bragtes store træstammer fra Atlasbjergene, og man begyndte at opføre det kolossale teater, hvor de fleste af de kristne skulle gå døden i møde.

Tusinder af mennesker arbejdede nat og dag på denne vældige bygning, og der fortaltes rene vidundere om den eventyrlige pragt, som udfoldedes ved teatrets udsmykning.

De høje søjler var indlagte med bronze, elfenben, perlemor og skildpadde; langs bænkeraderne løb der kanaler, som skulle fyldes med iskoldt vand, for at luften skulle holde sig kølig, selv på de varmeste dage. Et stort, purpurfarvet tæppe var blevet spændt ud over arenaen og tilskuerpladserne for at beskytte mod de brændende solstråler. Imellem bænkene var der anbragt en del kar, hvori der skulle brændes vellugtende arabiske olier, mens der fra skjulte fontæner skulle sendes en regn af vellugt ud over tilskuerne.

De berømte bygmestre Severus og Celer anstrengte sig til det yderste for skabe et uforligneligt amfiteater, som var stort nok til at rumme en uhørt skare af ofre og tilskuere.

Den dag, da skuespillene skulle begynde, ventede en uhyre menneskemasse allerede fra morgenen af uden for teatret, hørte med fornøjelse på løvernes brøl, panternes dybe knurren og de vilde hundes hyl. Dyrene havde ikke fået mad på to dage og var oven i købet blevet hidset til raseri ved synet af store,

blodige kødstykker, som man holdt op foran dem. Af og til istemte alle rovdyrene et sådant brøl, at de fuldstændig overdøvede lyden af mængdens samtale uden for cirkus.

Da solen stod op, hørtes der en rolig, men klangfuld sang fra cirkusrummene. Man betragtede hinanden med forbavselse og hviskede: "De kristne! Det er de kristne!"

Flere af de kristne var virkelig også bragt til cirkusbygningen, og man havde ikke, som fra først af bestemt, taget dem fra ét sted, men man havde udvalgt nogle enkelte fra hvert fængsel. Blandt de lyttende skarer talte man om, hvor mange af disse kristne der vel skulle ofres den første dag. Sangen lød så kraftig; der måtte sikkert være flere hundrede fanger inde i cirkus. Det kunne ikke være fornøjeligt at se et par hundrede ofre inde på arenaen på en gang, mente man; de vilde dyr måtte snart blive overmætte, og derved ville skuespillenes værd betydeligt forringes.

Lidt efter lidt blev stemningen mellem de ventende tilskuere yderst livlig; man indgik væddemål, talte om, hvilke dyr der skulle pudses på de kristne, nævnte navnene på de berømte gladiatorer, som skulle optræde før de kristne, og diskuterede om de forskellige kampmåder.

Tidligt på morgenen indtraf der flere afdelinger gladiatorer, anført af deres læremestre. For ikke at overanstrenge sig var de fleste ubevæbnede; mange af dem var ganske nøgne, bar grønne grene i hånden og kranse på hovedet. De var unge, smukke og livskraftige; deres lemmer skinnede af olivenolie, kraftfulde og faste, som om de var hugget i marmor.

Folket hilste dem med begejstring. Mange af de tilstedeværende kendte navnene på de mest berømte af dem, og

man hørte tilråb som: "Vær hilset, Furnius! God morgen, Leo! Hil dig, Diomedes!"

Unge, smukke piger betragtede dem med beundring; gladiatorerne svarede med spøgende ord og råbte til de smukkeste af dem:

"Kom i min favn, før døden favner mig!"

Så forsvandt de gennem portene, og mange af dem kom aldrig levende ud igen.

Efter gladiatorerne kom mastigoforierne; det var folk, som med deres lange, tunge svøber skulle drive de mindst modige ind på arenaen. Derefter kom en række muldyr, som førte en mængde ligkister ind i spoliariet. Folket glædede sig ved synet af alle disse kister, for man kunne heraf gøre sig en forestilling om skuespillenes storartethed. Dernæst kom de folk, som skulle dræbe de sårede; slaver, som skulle bære forfriskninger rundt blandt tilskuerne, og desuden en hel del prætorianere, som Nero altid sørgede for at have til stede i cirkus.

Til sidst åbnedes vomitorierne [Note 31)], og folket strømmede ind i bygningen i så store skarer, at det varede flere timer, før amfiteatret var fyldt. Det var forunderligt, at ikke hele cirkus styrtede sammen under vægten af denne kolossale menneskemasse.

De vilde dyrs brøl blev højere, da de kendte lugten af menneskekød.

Endelig kom præfekten Tigellinus, omgivet af sin garde, og efter ham en lang række bærestole med senatorer, konsuler, embedsmænd, patriciere og fornemme damer. De kostbare bærestole lyste af guld, og solen kastede sin glans over de mangefarvede stoffer, juvelerne, stålhjelmene og de vajende

fjerbuske. Folkemasserne hilste de mægtige romere med høje jubelråb, mens små afdelinger af prætorianere blev ved at marchere ind.

Lidt senere indfandt præsterne sig fra de forskellige templer, og derpå blev Vestas hellige jomfruer båret ind.

Man ventede nu blot på kejseren, og han kom lidt efter, ledsaget af Poppæa og et stort følge.

Petronius var kommet sammen med de øvrige patriciere og fulgt af Vinicius. Denne vidste jo, at Lygia endnu var syg og bevidstløs, men han havde endnu ikke fået vide, om hun alligevel var bestemt til at ofres ved denne første forestilling. Det var slet ikke umuligt, at man kunne finde på at sende et dødssygt menneske ind på arenaen, og da ofrene skulle sys ind i huder af løver og tigre og føres ind i flokkevis, ville det være umuligt at genkende dem inde på arenaen.

Fangevogterne og alle tjenerne ved amfiteatret var bestukket af Vinicius og havde lovet at skjule Lygia i et eller andet mørkt aflukke og om natten udlevere hende til ham, hvorefter han straks ville føre hende til Albanerbjergene.

Petronius havde rådet Vinicius til at være til stede ved forestillingen og senere forsvinde i mængden og skynde sig til fængselsrummene for selv at være til stede, når Lygia blev udleveret, for at ingen forveksling skulle finde sted.

Vogterne slap ham ind gennem en lille dør, som de selv plejede at benytte, og en af dem førte ham lige til de kristne.

"Er her mange?" spurgte Vinicius.

"Så mange, at flere må vente til i morgen, herre," svarede en af vogterne, hvis navn var Cyrus.

"Er der syge blandt dem?"

"Der var ingen så syg, at han ikke kunne holde sig oprejst."

Cyrus åbnede en dør, og de trådte ind i et meget stort, men lavt aflukke, som kun oplystes af en tilgitret åbning, der vendte ned mod arenaen.

I begyndelsen kunne Vinicius ikke se noget, men han hørte lyden af mange stemmer inde i rummet og råbene fra tilskuerpladsen.

Men da hans øjne havde vænnet sig til mørket, så han en del forunderlige væsener, som lignede ulve og bjørne. Det var de kristne, som var indsyet i dyrehuder. Nogle af dem stod oprejst; andre knælede i bøn. Hist og her skønnede han på ofrets lange, lokkede hår, at en kvinde var skjult i dyrehammen; nogle af dem bar også et barn på armen, og de små var ligeledes indsyet i vilde dyrs huder. Men rundt omkring sås frejdige ansigter og øjne, som strålede af glæde og forventning. Det var tydeligt, at alle disse kristne allerede følte sig løsrevet fra Jorden, og at tanken om den evige salighed gjorde dem ligegyldige for al rædsel rundt omkring dem.

Vinicius spurgte flere af dem efter Lygia, men de så på ham lige så uforstående, som om de netop vågnede af en drøm; andre smilede og pegede på gitterporten, hvorigennem der faldt enkelte lysstriber.

Flere af børnene græd, når de hørte de vilde dyrs brøl, hundenes hyl og tilskuernes skrig, og deres mødres uhyggelige dragter gjorde de små ganske rædselsslagne.

Vinicius gik omkring og kastede forskende blikke på fangerne, spurgte sig for og søgte over alt. Af og til snublede han over mennesker, som var faldet i afmagt på grund af den trykkende varme.

Pludselig hørte han en skarp stemme, som forekom ham kendt, og han gik nærmere. Lyset fra gitterporten faldt på den talendes træk, og Vinicius genkendte det magre, strenge ansigt. Det var Crispus, iført et ulveskind.

"Græd over jeres synder!" råbte Crispus. "Tiden er kommet. Den, der tror at frelse sig fra synden ved at ofre sit eget liv, begår en ny synd. I dag skal den retfærdige og synderen dø den samme død, men Herren vil finde sine egne. Vredens time er kommet. Snart vil I stå for jeres dommer. Begræd jeres synder! Helvedes porte står åbne! Ve jer, I ægtefæller og hustruer! Ve jer, I forældre og børn!"

Han strakte sine magre hænder frem og rystede dem over de bøjede hoveder; han var frygtløs og ubønhørlig, selv med den rædsomme død for øje.

Flere stemmer hørtes nu at svare ham:

"Vi begræder vore synder!"

Vinicius syntes, at blodet stivnede i hans årer. Han var overbevist om, at Petrus ville have talt anderledes til disse stakkels ulykkelige mennesker, mens Crispus blot gjorde det mørke rum endnu mere rædselsfuldt ved sine ubarmhjertige ord.

Vinicius følte sig svimmel i den skrækkelige luft og var bange for, at han skulle besvime, og da han hvert øjeblik ventede, at gitterportene ind til arenaen skulle åbnes, begyndte han at råbe på Lygia og Ursus.

En gammel mand, klædt i et bjørneskind, greb fat i hans toga og sagde:

"De er endnu i fængslet, herre. Jeg var den sidste, som blev bragt ud, og da lå hun stadig syg på sit leje."

"Hvem er du?" spurgte Vinicius.

"Jeg er stenbryderen, i hvis hus apostlen døbte dig, herre. For tre dage siden blev jeg fængslet, og i dag skal jeg dø."

Vinicius udstødte et lettelsens suk ved tanken om, at Lygia endnu ikke var bragt ind mellem de udvalgte ofre. Stenbryderen trak på ny i hans toga og fortsatte:

"Dagen før jeg blev fængslet, så jeg sidste gang apostlen Petrus. Han velsignede mig og sagde, han ville komme til amfiteatret og velsigne de dødsdømte. Hvis jeg endnu en gang kunne få ham at se, ville det falde mig lettere at dø. Ved du, hvor han er, så sig mig det, herre!"

Vinicius svarede med dæmpet stemme:

"Han er blandt Petronius' folk, forklædt som slave. Jeg ved ikke, hvor de sidder, men jeg skal se efter dem. Se på mig, når du kommer ind på arenaen; jeg skal rejse mig op og se hen i den retning, hvor han sidder, så du kan få øje på ham."

"Tak, herre, og fred være med dig!"

"Måtte Frelseren være dig nådig!"

"Amen."

Vinicius gik ind i tilskuerrummet, hvor han havde fået anvist en plads i nærheden af Petronius.

"Er hun der?" spurgte Petronius halvhøjt.

"Nej, hun er endnu i fængslet."

"Nu skal du høre, hvad jeg har udtænkt, men se imens hen på Nigidia, for at man kan tro, vi taler om hende. Både Chilo og Tigellinus lægger mærke til os. Du skal få dem til at lægge Lygia i en ligkiste og senere få hende bragt bort sammen med de døde. Forstår du resten?"

"Ja!"

Her blev de afbrudt af Tullius Senecio, som bøjede sig frem og spurgte:

"Ved I, om de kristne vil få våben, så de kan forsvare sig?"

"Nej, vi ved intet," svarede Petronius.

"Jeg synes, det ville være bedst, om de var bevæbnet," fortsatte Senecio. "Arenaen vil ellers hurtigt komme til at minde om et slagteri. Teatret er for resten meget smukt."

Tilskuerpladsen var også storartet. På de nederste pladser sad de fornemste patriciere i deres hvide dragter; kejseren selv sad på et ophøjet podium med en diamantkæde om halsen og gulddiadem på hovedet, og ved hans side Poppæa, smuk, men sørgmodig. Længere borte sad vestalinder, embedsmænd, senatorer med broderede togaer, hærens højeste officerer med glitrende våben – kort sagt, alt hvad der fandtes i byen af styrke, skønhed og rigdom havde samlet sig her.

Oven for disse fornemme folk sås et hav af hoveder, allerøverst hang der fra den ene søjle til den anden lange kranse af roser, liljer og vinløv.

Gennem hele dette uhyre rum hørtes der en ustandselig støj af alle de utallige menneskestemmer, som førte en livlig samtale; af og til lo man højt ad en eller anden vittig bemærkning, men til sidst blev man utålmodig og begyndte at trampe med benene for at påskynde den mest interessante del af skuespillet.

Byens præfekt red rundt arenaen, ledsaget af et prægtigt følge, og da larmen fra tilskuerpladsen steg til en truende torden, gav han tegn med et tørklæde, og straks faldt der en forventningens stilhed over teatret.

I almindelighed begyndte skuespillet med en jagt på vilde dyr, hvorved barbarer både fra syd og nord kunne få anledning til at udmærke sig, men denne gang havde man alt for mange dyr, og derfor begyndte man med de såkaldte andabater, det vil sige med mænd, som bar hjelme uden åbning for øjnene, og som altså måtte kæmpe uden at se noget.

Flere af dem kom nu på en gang ind på arenaen og begyndte i blinde at hugge løs på hinanden med deres sværd.

De mest forvænte af tilskuerne så med ligegyldighed og foragt på disse løjer, mens mængden morede sig over krigernes klodsede bevægelser. For at vildlede de kæmpende gav man sig til at råbe:

"Mere til højre!"

"Længere til venstre!"

Og der blev en vældig jubel, når de drabelige krigere huggede løs på luften.

Mange af de kæmpende blev imidlertid ramt så alvorligt, at blodet flød. Så kastede de deres skjolde, greb fat i hinanden med venstre hånd og slap ikke taget, mens de lod sværdet falde ned på modstanderen, indtil en af dem segnede.

Den, som faldt, strakte armen i vejret og bad om nåde, men som oftest blev de sårede straks dræbte, især når deres hoveder var tildækkede, så man ikke vidste, hvem de var.

Til sidst var der kun to tilbage; disse blev puffet hen imod hinanden og kæmpede, til de begge faldt om i sandet og væltede sig i deres blod.

Nu førtes de døde ud fra arenaen, som blev fejet; frisk sand østes ud over blodsporene, og safranblade strøedes oven på det hele.

Der forestod nu en mere betydningsfuld gladiatorkamp, og mens man ventede på de kæmpende, blev der mellem de unge rige patriciere indgået væddemål, som undertiden berøvede dem hele deres formue.

Kejseren selv indgik væddemål; præsterne, vestalinderne, senatorerne og krigerne væddede for eller imod de berømte gladiatorer, som nu skulle optræde.

Blandt den store mængde var der de, som satte deres egen frihed på spil, når de ikke havde nogen anden indsats, og alle disse ventede nu med bankende hjerter på udfaldet af kampen.

Endelig lød der et trompetsignal, og der indtrådte en forventningsfuld stilhed.

Alles øjne var rettede på gitterporten; en mand, der var klædt som Charon, gik hen til porten og slog med en hammer tre slag på denne for at minde dem, der var indenfor, om at kampens time var kommet.

Så gik porten langsomt op, og gladiatorerne marcherede ind i afdelinger på fem og tyve. De var alle tungt væbnede, og hvert folkeslag gik for sig; den sidste afdeling bestod af gladiatorer, væbnet med net og treforke.

Ved synet af alle disse kæmper brød enkelte af publikum ud i jubelråb, som snart gik over til en brusende begejstringsstorm.

Gladiatorerne marcherede arenaen rundt med lynende øjne og blinkende våben; til sidst stillede de sig foran kejserens podium, stolte, kraftfulde og rolige.

Et skarpt hornsignal bragte det bragende bifald til at holde op; de kæmpende strakte deres højre arm opad, hævede deres øjne mod kejseren og begyndte at råbe eller rettere sagt at synge i en slæbende tone:

Ave, Cæsar imperator!
Morituri te salutant! Note 32)

Derpå skyndte de sig at indtage deres pladser i arenaen. De skulle kæmpe mod hinanden i grupper, men først blev det tilladt de mest berømte fægtere at kæmpe to og to, hvorved de bedst fik anledning til at vise deres styrke, deres behændighed og deres mod.

En kæmpestor galler ved navn Lanio, som var godt kendt af publikum, og som havde sejret i mangfoldige kampe, trådte frem foran de andre. Han havde en vældig hjelm på hovedet, hans harnisk var forgyldt, og i arenaens stærke lys lignede han en kæmpemæssig bille.

Han skulle kæmpe med den berømte Calendio, som tilhørte den afdeling, der var væbnet med net og trefork.

Nu blev der atter indgået høje væddemål mellem tilskuerne.

"Fem hundrede sestertier på galleren!"

"Fem hundrede på Calendio!"

Galleren gik frem til midt på arenaen, men trak sig atter tilbage med fremstrakt sværd; han bøjede hovedet og holdt øje med sin modstander gennem åbningen i sin hjelm. Modstanderen var ganske nøgen med undtagelse af et bælte om hofterne og gav sig til at kredse rundt om sin svært rustede fjende. Han svingede hele tiden sit net med frie og kække bevægelser og bevægede treforken op og ned, mens han sang, således som disse kæmper altid plejede:

Non te peto, piscem peto.
Quid me fugis, galle? Note 33)

Men galleren flygtede slet ikke. Han blev stående på samme sted og drejede sig kun så meget, at han altid havde sin fjende foran sig. Han så truende ud, og tilskuerne forstod, at det vældige legeme i bronzerustningen forberedte sig på et angreb, der skulle afgøre striden.

Calendio sprang imidlertid ind på ham og løb lynsnart tilbage, mens hans trefork svingede så hurtigt, at man næppe kunne følge dens bevægelser. Man hørte flere gange treforkens tænder slå mod gallerens skjold, men den pansrede skikkelse vaklede ikke.

Hele hans opmærksomhed var ikke fæstet på treforken, men på nettet, der svingedes over hans hoved som et ondt varsel.

Tilskuernes spænding var så stor, at de næppe vovede at ånde, mens de fulgte gladiatorernes mesterlige spil.

Galleren ventede længe, men i et belejligt øjeblik styrtede han løs på modstanderen, som var lige så rap på foden, løb frem under hans sværd, rettede sig op og kastede sit net. Galleren opfangede det på sit skjold, og de to kæmper skiltes på ny.

I amfiteatret lød et tordnende råb:

"Bravo, bravo!"

De nederste rækker begyndte allerede at indgå nye væddemål. Men kejseren, som hele tiden havde talt med Rubria, vendte nu hovedet om mod arenaen, og kampen begyndte atter.

De to modstanderes bevægelser var så besindige og afmålte, at man ikke skulle tro, det gjaldt en kamp på liv og død.

Endelig gik galleren over til angreb; Calendio fik et hug over den ene arm, så blodet flød, og han måtte slippe sit net. Lanio samlede hele sin kraft og styrtede frem for at give modstanderen dødsstødet. Men Calendio undgik angrebet og

stødte treforken mellem gallerens knæ, så han snublede og sank til jorden. Han forsøgte at rejse sig, men på et øjeblik var han indviklet i nettet, mens treforken gang på gang stødte ham omkuld. Han gjorde en sidste anstrengelse, støttede sig på sin arm og forsøgte at rejse sig, men forgæves. Så rakte han hånden i vejret, mens Calendio satte treforken for hans hals og vendte sig mod kejseren.

Hele det vældige rum genlød af jubelråb. Halvdelen af folket ønskede, han skulle leve; den anden halvdel gjorde dødstegnet, men Calendio så ufravendt på kejseren og vestalinderne.

Nero kunne ikke tilgive galleren, at han ved de sidste væddemål før branden havde bragt ham tab; derfor vendte han tommelfingeren nedad, og vestalinderne fulgte hans eksempel.

Calendio knælede på gallerens bryst, trak en kort kniv op af bæltet, stødte modstanderens rustning til side og stak kniven lige til skaftet i Lanios hals.

"*Peractum est!* [Note 34)]" råbtes der fra alle kanter.

Der gik en skælven gennem gallerens legeme; han spændte mod sandet med hælene, strakte sig ud og blev liggende ubevægelig.

Det var ikke nødvendigt at gøre prøven med et glødende jern for at se, om han virkelig var død. Han blev hurtigt ført til side, og andre gladiatorer fortsatte kampen i sluttede afdelinger. Tilskuerne blev aldeles vilde af henrykkelse; de hylede, peb, brølede, jublede og lo, mens gladiatorerne på arenaen kæmpede som vilde dyr. De rendte sværdene i hinandens bryst; stærke lemmer knagede i alle led, blodet løb i strømme fra de døendes sår. De, som ikke før havde deltaget i disse kampe, blev til sidst grebet af angst og flygtede, men slaver, bevæbnet med tunge

piske, drev dem tilbage. Til sidst var hele arenaen dækket med dynger af lig; de overlevende kæmpede oven på deres døde kammerater, indtil de selv sank blødende om. Tilskuerne var ude af sig selv af henrykkelse; berusede af dødsscenerne indåndede de med velbehag lugten af det varme menneskeblod.

De fleste af de overvundne var døde; nogle få hårdt sårede knælede midt på arenaen og strakte skælvende deres hænder ud mod publikum for at bede om nåde. Sejrherrerne bekransedes, og kampene var endt.

På kejserens befaling blev der uddelt fødevarer, vin og frugter blandt tilskuerne; en regn af parfume stænkedes over hele amfiteatret, mens der blev brændt vellugtende olier i store kar.

Folket spiste, drak og jublede til ære for Cæsar i håb om at få ham til at vise endnu større gavmildhed.

Da folket havde spist sig mæt, kom der hundreder af slaver med kurve fulde af forskellige genstande, der skulle uddeles blandt tilskuerne.

Smådrenge, klædt som amoriner, kastede gaverne op i luften, så de faldt ned over publikum. Der opstod en vild kamp; folk rejste sig, trampede hinanden ned, skreg om hjælp, kvalte hinanden for at få fat i lotterinumre og andre værdifulde ting.

Prætorianerne måtte ofte skride ind for at genoprette ordenen, og efter hver uddeling bar man masser af mennesker bort, som havde fået arme og ben knust under kampen.

De rigeste og mægtigste af tilskuerne tog ingen del i denne strid om gaver og fødemidler. De morede sig i mellemtiden mest over Chilo, som gjorde store anstrengelser for at se på de blodige skuespil med lige så stor fornøjelse som enhver anden. Men den ulykkelige græker kunne ikke tåle det rædselsfulde

syn; han var ligbleg, sveden perlede på hans ansigt, hans læber var blå, han hakkede tænder og skælvede over hele kroppen. Men da kampene var endt, og man begyndte at angribe ham med spottende ord, forsvarede han sig med næb og klør.

Endelig forkyndte nye trompetstød, at mellemakten var forbi, og alle trængte sig fra gangene hen til deres pladser.

Så var det de kristnes tur, og man ventede nysgerrigt på, hvad der nu ville komme.

Stemningen blandt publikum var afgjort imod de kristne, som havde brændt Rom og alle dets skatte. De havde drukket børns blod og forgiftet brøndene; de havde forbandet menneskeslægten og begået mange andre forbrydelser.

Ingen straf var hård nok for dem; det eneste, man frygtede, var, at deres pinsler ikke skulle svare til deres forbrydelser.

Imidlertid var solen steget højt på himlen. Dens stråler faldt på purpurtæppet, som var spændt ud over amfiteatret, så hele rummet fyldtes af et blodrødt lys.

Tigellinus gav et tegn. Den samme mand, som havde kaldt gladiatorerne ind til kamp, gik langsomt over arenaen og slog med sin hammer tre gange på gitterporten.

Gennem hele rummet hørtes et enstemmigt udbrud:

"De kristne kommer!"

Gitterporten drejede sig atter på sine hængsler, og et øjeblik efter var hele arenaen opfyldt af en skare besynderlige væsner, indhyllet i dyrehuder. Alle løb hurtigt, indtil de nåede arenaens midtpunkt; her kastede de sig på knæ og strakte armene mod himlen.

Tilskuerne troede, at de bad om nåde, og rasende over en sådan fejhed begyndte de at hyle, trampe med benene og kaste

tomme vinflasker ned på arenaen.

Men pludselig hændte der noget uventet.

Den underlige forsamling begyndte at synge, og nu lød det for første gang i et romersk amfiteater salmen:

"Christus regnat! Note 35)"

Tilskuerne blev siddende i stum forbavselse.

Do dødsdømte sang med øjnene løftede opad, deres ansigter var blege, men fulde af begejstring, og nu forstod man, at de ikke bad om nåde, for de syntes ikke at lægge mærke til stedet, hvor de var; de så hverken kejseren eller publikum.

Og fra de nederste til de øverste pladser spurgte man hinanden forbavset, hvem vel denne Kristus var, hvis navn lød fra de dødsdømtes læber.

Imidlertid var en ny gitterport blevet åbnet, og store flokke af vilde hunde styrtede ind på arenaen. Deres øjne var blodunderløbne, og de var så udsultede, at man kunne tælle deres ribben.

Da de kristne var færdige med salmen, blev de fortsat liggende ubevægelige, mens de af og til gentog i kor:

"Pro Christo! Pro Christo! Note 36)"

Hundene kunne lugte, at der var mennesker i dyrehuderne, men de vovede ikke at styrte sig over dem, da de var overraskede over deres tavshed.

Folk blev rasende over dette ophold; man skreg og hujede og forsøgte at hidse hundene til angreb.

Endelig gjorde et af de sultne dyr et spring, borede sine tænder i skulderen på en kvinde og trak hende til sig.

Nu styrtede snese af hunde ind blandt mængden; man holdt op med at skrige og begyndte at betragte skuespillet med

spændt opmærksomhed.

Blodet flød snart i strømme fra de sønderflængede legemer. Hundene kom ofte til at slås om byttet, og lugten af de blodige menneskelegemer var stærkere end de arabiske parfumer.

Til sidst var der kun nogle enkelte skikkelser, som knælede på arenaen, og disse var også snart skjult under de hylende og frådsende hunde.

Da de kristne kom løbende ind på arenaen, havde Vinicius rejst sig op, og for at holde sit løfte til stenbryderen vendte han sit ansigt i retning mod Petronius' folk, hvor apostlen Petrus befandt sig. Så satte han sig igen, og hans øjne fulgte det rædsomme skuespil, men han så intet, hans tanker var hos Lygia.

Endelig blev han revet ud af sine betragtninger ved lyden af flere stemmer, som råbte:

"Chilo er besvimet!"

Og således forholdt det sig virkelig: Grækeren var faldet om, kridthvid i ansigtet, og hans mund var åben som på et lig.

I samme øjeblik blev der sluppet nye ofre ind på arenaen. De faldt på knæ ligesom de første, men hundene var mætte og ville ikke røre dem. Et par af dem kastede sig over de nærmeste af de knælende skikkelser, men de øvrige lagde sig ned og slikkede deres blodige snuder.

De rasende tilskuere havde endnu ikke fået nok af blod og begyndte at råbe:

"Løverne! Slip løverne ud!"

Løverne skulle egentlig være gemt til den næste dag, men i cirkus var det folket, som herskede, så selve kejseren måtte bøje sig.

Nero gav derfor tegn til, at man skulle åbne gitterportene til løvernes aflukke, og så snart tilskuerne så dette, blev de øjeblikkelig beroligede.

Da porten drejede sig på sine hængsler, og løverne kom ud, trak hundene sig hylende tilbage til den modsatte side af arenaen. Det var store, mørkegule dyr med vældige manker. De kom langsomt ind, den ene efter den anden, og Nero vendte sit trætte ansigt mod dem, holdt sin slebne smaragd op for øjet og betragtede dem opmærksomt.

Men skønt løverne var sultne, havde de dog intet hastværk med at styrte over deres ofre. Det stærke lys inde på arenaen blindede dem, og de blev stående med halvt lukkede øjne. Nogle strakte dovent deres lemmer, andre åbnede deres gab, så tilskuerne så deres frygtelige tandrækker.

Det varede ikke længe, førend synet og lugten af blodet gjorde sin virkning. Deres bevægelser blev livligere, de rejste manken, spilede næseborene ud og indåndede luften med en dyb, snøftende lyd.

En af løverne kastede sig over en kvinde, hvis ansigt var sønderflænget, og begyndte med sin skarpe tunge at slikke det halvstørknede blod; en anden nærmede sig en mand, som holdt et lille barn på armen. Barnet skælvede af rædsel og klyngede sig til hans hals, og faderen ville række det til en anden, som stod lidt længere borte, for således at forlænge barnets liv nogle øjeblikke. Men denne bevægelse ophidsede løven; med et vildt brøl styrtede den sig over dem, dræbte barnet med et slag af sin pote og knuste derpå faderens hoved mellem sine vældige kæber.

Da de øvrige løver så dette, kastede de sig over den knælende mængde. Nogle af kvinderne kunne ikke tilbageholde et rædselsskrig, men disse overdøvedes straks af tilskuernes jubel. Snart blev der imidlertid ganske stille, og i åndeløs tavshed fulgte man skuespillet.

Og rædselsfulde ting var det, man nu fik se; bryst og mave flængedes i stykker, så lunger og indvolde lå fri; menneskehoveder forsvandt i løvernes åbne gab; man hørte knoglerne knase under rovdyrenes stærke tænder.

Nogle af løverne greb deres ofre og sprang vildt omkring for at finde et roligt sted, hvor de kunne fortære deres bytte; andre kæmpede, rejste sig på bagbenene og fyldte amfiteatret med deres tordnende brøl.

Folk rejste sig på deres pladser; nogle gik længere ned for at se bedre, og man skulle tro, at det rasende publikum følte lyst til at kaste sig ned på arenaen og hjælpe løverne med at sønderrive de kristne.

Kejseren betragtede opmærksomt det rædselsfulde syn gennem sin smaragd. Men Petronius' ansigt udtrykte væmmelse og afsky. Chilo var båret ud af cirkus.

Der blev stadig ført nye ofre ind på arenaen.

Øverst oppe i amfiteatret stod apostlen Petrus og så ned på dem. Ingen lagde mærke til ham, for alles ansigter var vendt mod skuespillet.

Han rejste sig, strakte hænderne ud mod de kristne og velsignede dem med korsets tegn. Mange af de kristne så ham, og deres ansigter strålede af glæde.

Kejseren hviskede nogle ord til Tigellinus, som straks rejste sig og gik bort. Nero ville, at skuespillet denne gang skulle

overgå alt, hvad romerne hidtil havde set, og det lykkedes ham virkelig at berede dem en overraskelse, da gitterporten på ny blev åbnet.

Nu strømmede alle slags vilde dyr ind på arenaen – tigre fra Eufrat, numidiske pantere, bjørne, ulve, hyæner og sjakaler.

Hele arenaen lignede et hav af stribede, gule, mørkebrune og plettede skind.

Skuespillet mistede virkelighedens præg og blev et sandt orgie af blod, en rædselsfuld drøm, et vældigt udslag af en gal mands fantasi.

Grænsen var overskredet.

Blandt rovdyrenes brøl, hyl og tuden hørtes af og til krampelatter af kvinder, som ikke længere kunne udholde synet af alle disse rædsler. Folket var skrækslagent. Mange blegnede, og man hørte rundt omkring råbet:

"Nok, nok!"

Men det var lettere at slippe rovdyrene ind end at drive dem ud igen. Kejseren fandt imidlertid på et middel til at rydde arenaen og skaffe publikum en ny fornøjelse.

I alle gange mellem pladserne viste der sig numidiere væbnede med pil og bue. Tilskuerne gættede sig til, hvad der nu skulle komme, og hilste bueskytterne med jubel.

Numidierne nærmede sig skranken og begyndte at sende deres pile ind blandt dyrene. Dette var et nyt og interessant skuespil. De mørke, statelige legemer bøjede sig bagover, spændte buen og sendte de dræbende pile afsted, så det susede i luften. Dyrenes hyl blandede sig med tilskuernes forundringsråb. Ulve, bjørne, pantere og de få tiloversblevne

kristne faldt side ved side, og pilene blev ved at suse ned over arenaen, indtil alt levende var dræbt.

Hundreder af slaver sprang ind på arenaen med spader og sandposer, fejekoste, kærrer og kurve. Hele det uhyre rum blev snart ryddet for lig, blod og indvolde og bestrøet med frisk sand, og derefter dækkedes hele pladsen med et tykt lag af blomster. Parfumer og vellugtende olier spredte på ny sin duft ud over publikum, og velariet [Note 37)] blev trukket til side, da solen allerede stod lavt. Folk så forbavsede på hinanden: Var skuespillene endnu ikke forbi for denne dag?

Nero viste sig pludselig på den blomsterstrøede arena, iført en purpurkappe og med gulddiademet på hovedet. Tolv citarspillere fulgte ham. I hånden bar han en sølvlut og gik med højtidelige skridt frem, til han stod midt i arenaen, bukkede flere gange for tilskuerne og løftede øjnene mod himlen. Så anslog han strengene og begyndte at synge sin hymne til Apollo. Sangen gik til sidst over til en dyb og gribende klage. Nero var selv rørt, og vestalinderne hulkede, folket lyttede i dyb tavshed, som endelig blev afbrudt af langvarigt bifald.

Imens hørte man fra indgangen lyden af kærrerne, som bragte de kristnes sønderflængede lig bort fra cirkus.

55

Skuespillene var slut; mængden forlod teatret og strømmede ud på pladsen. Kejserens venner og hoffolk ventede imidlertid en tid, da de ikke ville blande sig mellem folket.

De havde alle sammen forladt deres pladser og samlet sig i podiet, som kejseren atter havde begivet sig hen til, da han var færdig med sangen.

Nero var ikke fornøjet; han havde ventet, at tilhørerne ville blive vilde af begejstring over hans sang. Forgæves kappedes hans venner om at rose ham; forgæves kyssede vestalinderne hans hænder og priste hans guddommelige røst; kejseren var misfornøjet og lagde ikke skjul på dette.

Han var forbavset og urolig, fordi Petronius ikke sagde noget om hans sang; nogle smigrende ord fra hans mund ville i dette øjeblik være ham en stor trøst. Til sidst kunne han ikke vente længere, men vinkede ad "elegancens fyrste".

"Du siger intet," sagde kejseren, da Petronius trådte ind.

"Jeg er tavs," svarede Petronius roligt; "jeg kan ikke finde det rette udtryk. Du har i dag overgået dig selv."

"Det var også min mening, men folket syntes vist noget andet."

"Kan du da vente, at den store masse skal have sans for digtekunsten?"

"Men du har jo også bemærket, at de ikke takkede mig, som jeg fortjente."

"Men det er til dels din egen skyld, fordi du havde valgt et ubelejligt øjeblik."

"Hvad mener du?"

"Når menneskets hele sjæl er mættet med blod, har det ringe sans for poesi."

"O, disse kristne!" sagde Nero og knyttede hænderne. "Først har de brændt Rom af, og nu er det oven i købet deres skyld, at folket ikke sætter tilbørlig pris på mig. Hvilke pinsler skal jeg nu finde på til dem?"

Petronius så, at hans ord havde en ganske anden virkning end tilsigtet, og for at bringe kejseren på andre tanker bøjede han sig hen til ham og hviskede:

"Din sang er vidunderlig, men jeg må tillade mig en bemærkning. I tredje strofe, fjerde linje er der en lille fejl."

Kejseren rødmede skyldbevidst, tilkastede Petronius et forskrækket blik og svarede hviskende:

"Du lægger da også mærke til alt. Jeg ved det godt, og jeg skal omskrive hele linjen. Men jeg håber, ingen anden har bemærket det. Nævn det ikke til nogen, hvis dit liv er dig kært."

Med krænket værdighed svarede Petronius:

"Du kan dømme mig til døden, min kejser, men det skal ikke lykkes dig at skræmme mig, for jeg frygter ikke døden."

Han så stift på kejseren, og efter en stund sagde Nero:

"Vær ikke vred; du ved jo, jeg elsker dig."

"Et dårligt tegn!" tænkte Petronius.

"Jeg tænkte at indbyde dig til en fest i dag," fortsatte Nero, "men jeg foretrækker at lukke mig inde og forbedre det forbandede vers. Det er slet ikke umuligt, at Seneca har lagt mærke til det, og måske også Secundus Carinas, men disse to skal jeg snart rydde af vejen."

Så kaldte han på Seneca og forkyndte ham, at han sammen med Acratus og Secundus Carinas skulle rejse til provinserne for at indsamle penge i byerne, i de berømte templer, ja, over alt, hvor man kunne vente at finde guld. Men Seneca forstod straks, at kejseren agtede at sende ham ud på plyndringstog, og afslog at rejse.

"Jeg må begive mig ud på min landejendom, herre," svarede han, "og der vil jeg vente på døden, for jeg er gammel og meget syg."

Da kejseren nu betragtede ham nøjere, tænkte han, at man muligvis ikke behøvede vente længe på den gamle mands død, og han svarede derfor:

"Jeg vil ikke udsætte dig for farerne ved en lang rejse, hvis du er syg, men af kærlighed ønsker jeg at beholde dig i min nærhed. I stedet for at rejse på landet bliver du derfor hjemme og går ikke ud af dit hus."

Så begyndte han at le og sagde:

"Hvis jeg sender Acratus og Carinas afsted på egen hånd, vil det være som at sende en flok ulve ind i en fåreflok. Hvem skal jeg vel kunne sende i deres sted?"

"Send mig, herre!" sagde Domitius Afer.

"Nej, dine kæltringestreger ville gøre selve Merkur aldeles rasende. Jeg behøver en stoiker som Seneca eller som min nye ven Chilo."

Han så sig om og spurgte:

"Hvad er der i vejen med Chilo?"

Grækeren havde været ude for at trække frisk luft efter besvimelsen; han var imidlertid kommet ind igen, da kejseren

begyndte at synge, og nu banede han sig vej mellem hoffolkene og råbte:

"Her er jeg, du solens og månens søn! Jeg var syg, men din sang gjorde mig frisk igen."

"Jeg vil sende dig til Grækenland," sagde Nero. "Du burde jo vide, hvor meget man kunne få i dit fødelands templer."

"Hvis du gør dette, du søn af Jupiter, så vil du få en så rig tribut, som du aldrig havde drømt om."

"Så er det en afgjort sag, men du skal først få lov til at se alle skuespillene!"

Fornøjet over, at Nero havde genvundet sit gode humør, gav hans venner sig til at le og udbrød:

"Det er ædelt af dig, herre, at du ikke berøver den modige græker denne fornøjelse."

"Lad mig slippe, herre!" sagde Chilo. "Jeg er netop ved at skrive et digt til dig og ville gerne holde mig hjemme nogle dage."

"På ingen måde!" udbrød Nero. "Du vil naturligvis slippe for at se skuespillene, men det får du ikke lov til."

"Jeg sværger dig, herre, at jeg er ved at skrive et digt."

"Så må du digte om natten. Bed Diana om en inspiration; hun er Apollos søster, skal jeg sige dig."

Chilo bøjede sit hoved og så vredt på de tilstedeværende, som nu begyndte at le igen.

Kejseren vendte sig til de øvrige og sagde:

"Tænk jer, vi har endnu ikke engang fået besørget halvdelen af de kristne, som var bestemt til i dag!"

Gamle Aquilus Regulus, som havde stort kendskab til alle slags teateraffærer, tænkte sig om en tid og sagde så:

"Skuespil, hvor folk optræder uden våben og uden anledning til at vise deres dygtighed, varer næsten lige så længe som de andre, men de er slet ikke så underholdende."

"Jeg skal lade dem få våben," sagde Nero.

Den overtroiske Vestinius havde længe siddet i dyb eftertanke, og nu spurgte han pludselig med en hemmelighedsfuld stemme:

"Har I bemærket, at de altid ser op mod himlen, før de dør. Jeg kan ikke begribe, hvad de ser efter, men det synes, som om deres død er smertefri. Jeg er vis på, de ser noget, som vi ikke ser."

Og han kastede blikket op mod himlen, som nu var synlig, da det purpurfarvede tæppe var trukket til side. Stjernerne var netop ved at komme frem.

Men de øvrige lo ad ham og fremkom med spøgende formodninger om, hvad de kristne vel kunne se i dødsøjeblikket.

Imidlertid gav kejseren sine fakkelbærere et vink og forlod amfiteatret, ledsaget af vestalinderne, senatorerne og hele det øvrige store følge.

Aftenen var klar og varm. Uden for cirkus ventede folkemassen på at få kejseren at se, men der var mærkværdigt stille iblandt de store skarer. Mod sædvane var der kun nogle få, som hilste kejseren med jubel. Fra spoliariet kom der stadig kærrer med de kristnes blodige lig.

Petronius og Vinicius fulgtes ad på hjemvejen. De talte ikke et ord sammen; først da de befandt sig uden for deres hjem, henvendte Petronius sig til sin søstersøn:

"Har du tænkt over, hvad jeg sagde dig?"

"Ja."

"Du forstår altså, at dette er en sag, som er af stor vigtighed for mig? Jeg må befri hende til trods for kejseren og Tigellinus. Det er en kamp, som jeg ønsker at føre til ende; et spil, jeg vil vinde, selv om det skal koste mig livet. Jeg har i dag lovet mig selv at sejre eller dø."

"Måtte Kristus lønne dig!"

"Ja, nu skal vi se."

Da de steg ud af bærestolen, kom en mørk skikkelse hen til dem og spurgte:

"Er det den ædle Vinicius?"

"Ja," svarede den unge tribun, "hvad vil du?"

"Jeg er Nazarius, Miriams søn. Jeg kommer fra fængslet og har bud til dig fra Lygia."

Vinicius lagde sin hånd på den unge mands skulder og så stift på ham i skæret fra faklerne, men han kunne ikke få et ord over sine læber.

Nazarius forstod hans angst og svarede:

"Hun lever endnu. Ursus har sendt mig her for at sige dig, at hun stadig udtaler dit navn i sine feberdrømme."

"Lovet være Kristus, som vil gøre hende frisk igen!" sagde Vinicius.

Han førte Nazarius ind i biblioteket, og snart efter kom Petronius for at høre, hvad de talte om.

"Sygdommen frelste hende fra skændslen; bødlerne er selv bange for døden," sagde Nazarius. "Ursus og lægen Glaucus våger over hende nat og dag."

"Er vogterne de samme som før?" spurgte Vinicius.

"Ja, herre, og hun er i deres kammer. Alle fangerne i det underjordiske fængsel døde af feber eller blev kvalt af den forpestede luft dernede."

"Hvem er du?" spurgte Petronius.

"Den ædle Vinicius kender mig. Jeg er søn af den enke, Lygia boede hos."

"Er du også kristen?"

Den unge mand så spørgende på Vinicius og svarede derpå med løftet hoved:

"Ja."

"Hvorledes kan du da frit gå ud og ind i fængslet?"

"Jeg har tilbudt at hjælpe med at bære ligene ud. På denne måde kan jeg hjælpe mine brødre og bringe dem underretning fra byen."

Petronius betragtede opmærksomt den unge mands smukke ansigt, hans blå øjne og mørke hår.

"Hvorfra er du, min ven?"

"Fra Galilæa, herre."

"Ville du ønske, at Lygia kom ud af fængslet?"

"Ja, jeg skulle gerne ofre mit liv, hvis hun kunne blive fri."

"Sig da til vogterne, at de skal lægge hende i en kiste, som om hun var død," sagde Vinicius. "Du kan vel få nogen til at hjælpe dig med at bære hende ud ved nattetide. I nærheden af begravelsespladsen skal der være folk til stede med en bærestol, og til dem skal du overlevere kisten. Du kan sige vogterne fra mig, at de skal få så meget guld, som de kan bære."

Mens han talte, mistede hans ansigt det vanlige forstenede udtryk, og han blev atter krigeren, som var rede til at handle.

Nazarius blev strålende fornøjet og råbte:

"Måtte Kristus blot gøre hende frisk, så skal vi nok befri hende."

"Tror du, vagten vil lægge dig hindringer i vejen?" spurgte Petronius.

"Nej, herre, hvis de bare kan være sikre på at undgå straf."

"Vogterne har jo lovet at hjælpe hende at flygte fra fængslet," sagde Vinicius, "og derfor kan de vel ikke have noget imod, at hun bliver bragt ud som lig."

"Ved fængselsporten står der jo ganske vist en mand, som berører ligene med et gloende jern for at se, om de virkelig er døde," sagde Nazarius. "Men hvis han får nogle sestertier, vil han ikke røre ved Lygias ansigt med jernet."

"Sig ham, at han skal få hele sin hue fuld af guld," sagde Petronius. "Men kan du få pålidelige folk til hjælp?"

"Jeg kan skaffe dig mænd, som er villige til at sælge både hustru og børn for en smule penge."

"Hvor vil du finde dem?"

"I selve fængslet eller i byen. Så snart vogterne har fået deres betaling, er de ikke så nøje med at slippe folk ind."

"Så følger jeg med dig, forklædt som slave," sagde Vinicius.

Men Petronius satte sig bestemt imod.

"Prætorianerne kunne genkende dig," sagde han, "og da ville alt være tabt. Du må hverken gå til fængslet eller begravelsespladsen. Alle må tro, at hun virkelig er død. For at undgå mistanke må vi opholde os i Rom, til hun er bragt i sikkerhed enten til Albanerbjergene eller til Sicilien. Om et par uger må du blive syg, Vinicius, og sende bud efter Neros læge. Han vil foreskrive dig en rejse, og så kan I to mødes, og senere – nu vel, vi går forhåbentlig bedre tider i møde."

"Du taler om at sende hende til Sicilien, Petronius. Men hun er jo syg og kan dø når som helst."

"Så lad hende blive her i nærheden for det første. Har du ingen folk, som du kan stole på?"

"I nærheden af Corioli har jeg en pålidelig mand, som bar mig i sine arme, da jeg var barn," svarede Vinicius ivrigt.

"Skriv til ham, at han indfinder sig her i morgen," sagde Petronius, "så skal jeg straks afsende et ridende bud."

Vinicius skrev, og snart efter jog en slave afsted til hest mod Corioli.

"Hvis Ursus kunne ledsage Lygia, ville jeg føle mig tryggere for hende," sagde Vinicius.

"Ursus har kæmpekræfter," sagde Nazarius, "han kan bryde gitteret itu og følge hende. Jeg skal bringe ham et reb. Resten må han besørge selv."

"Ursus må ikke flygte fra fængslet samtidig med Lygia og heller ikke et par dage efter; man ville følge ham og finde hendes skjulested," sagde Petronius. "Ønsker I da at ødelægge det hele? Ved Herkules! Jeg forbyder jer at nævne Corioli til ham, ellers fralægger jeg mig ethvert ansvar."

Nazarius sagde farvel, men lovede at komme igen den følgende morgen. Han ville først se ind til sin moder, som i denne tid levede i den største angst for sin søn. Men før han gik, vendte Nazarius sig til Vinicius:

"Jeg vil ikke omtale min plan til nogen, ikke engang til min moder, men apostlen Petrus har lovet at komme hjem til os fra amfiteatret; jeg skal fortælle ham det alt sammen."

Vinicius lod sig bringe en mørk kappe og fulgte med Nazarius. Petronius sukkede dybt.

"Det havde været bedst, om hun var død af feberen, for det havde været mindre frygteligt for Vinicius. Men Nero, Poppæa og Tigellinus har endnu ikke vundet spillet. I skal aldrig få Lygia at se inde på arenaen. Enten dør hun af feber, eller også skal jeg rive hende ud af jeres klør."

Lidt roligere til sinds begav han sig ind i spisesalen og nød sit aftensmåltid sammen med Eunike.

Det blev sent, før Vinicius kom tilbage, og Petronius gik ind og tog imod ham.

"Er I så blevet enige?" spurgte han. "Er Nazarius gået til fængslet?"

"Ja, Nazarius er gået afsted for at aftale det hele med vagten, og jeg har talt med Petrus, som har bedt mig at tro og håbe."

"Det er godt. Vi kan føre hende afsted i morgen aften. Forsøg nu at sove."

Ved solopgang kom Vinicius' frigivne Niger fra Corioli med muldyr, en bærestol og fire pålidelige mænd, som han for ikke at vække mistanke havde efterladt i et værtshus i en af forstæderne.

Niger kyssede sin herres hånd og sagde:

"Du må være syg, herre, eller også har sorgen gjort dig mager og bleg, for jeg kunne næppe kende dig."

Vinicius fortalte ham det skete, og Niger lyttede med spændt opmærksomhed.

Endelig afbrød han ham med et spørgsmål:

"Er hun en kristen, herre?"

Vinicius forstod, hvad han mente med sit spørgende blik, og svarede:

"Jeg er også en kristen."

Niger løftede sine hænder og råbte:

"Jeg takker dig, herre Kristus, fordi du har taget sløret bort fra de øjne, som er mig de kæreste i verden."

Og han græd af glæde, mens han kyssede sin herres pande.

Lidt efter kom Petronius ind, sammen med Nazarius, og råbte:

"Gode nyheder, Vinicius!"

Han fortalte, at lægen Glaucus havde forsikret, at Lygia ville komme sig, skønt hun led af den samme ondartede feber, som havde revet hundreder af fanger bort i de forskellige fængsler. Nazarius havde også ordnet sagen med vogterne.

"Vi har lavet huller i låget, så hun kan ånde i sin kiste," sagde Nazarius. "Blot hun nu ikke jamrer sig eller taler i vildelse, når vi passerer prætorianerne. Glaucus vil for resten give hende en sovedrik. Låget bliver ikke spigret fast til kisten; I behøver blot at tage det af og løfte den syge over i bærestolen. I hendes sted anbringer vi en sandsæk i kisten, og den må I sørge for at have ved hånden."

Med ligblegt ansigt hørte Vinicius på denne beretning, og han syntes på forhånd at gætte, hvad Nazarius havde at sige.

"Er der flere døde, som skal føres ud af fængslet i aften?" spurgte Petronius.

"I går døde der omkring et snes, og før nattens frembrud vil mange flere være vandret bort," svarede Nazarius.

"Vi holder os så langt tilbage som muligt, og I må vente på os ved Libitinatemplet. Hvis natten blot bliver mørk nok, går det sikkert godt."

"Går I uden fakler?" spurgte Vinicius.

"Fakkelbærerne går foran. I hvert fald må I være ved Libitinatemplet ved mørkets frembrud, skønt vi i almindelighed ikke bærer ligene ud før ved midnatstid."

En lang tid var det ganske stille, og man hørte ingen anden lyd end Vinicius' tunge åndedrag.

Til sidst vendte Petronius sig til ham:

"Jeg tænkte i går, det var bedst, vi begge holdt os borte, men i dag forekommer det mig, at dette ville være en overdreven forsigtighed, eftersom hun jo skal bæres ud som lig."

"Det er sandt," svarede Vinicius. "Jeg vil gå og selv tage hende ud af kisten."

"Så snart hun er bragt til mit hus i Corioli, svarer jeg for hendes sikkerhed," sagde Niger, som derpå vendte tilbage til sine folk. Nazarius fik en pung med guld og begav sig til fængslet, men for Vinicius begyndte en dag fuld af uro, angst og håb.

"Du skal se, det går godt," sagde Petronius, "men jeg beder dig om at være til stede ved skuespillene, så kejseren og folket ser dig. Planen er for resten udmærket, såfremt du kan stole på din frigivne."

"Ja, det kan jeg; han er kristen."

Petronius så forundret på ham, trak på skuldrene og sagde:

"Det er mærkeligt, hvorledes denne lære breder sig blandt folket. Hvis jeg troede, at begivenhederne afhang af gudernes bestemmelse, ville jeg ofre seks hvide okser til hver af dem og tolv til Jupiter Capitolinus. Vær ikke for sparsom med dine løfter til Kristus!"

"Jeg har givet ham min sjæl," svarede Vinicius.

De skiltes. Petronius gik ind i sit sovekammer, men Vinicius begav sig til den hytte, hvor apostlen havde døbt ham. Han kastede sig ned og opsendte en brændende bøn om barmhjertighed; derefter sov han og vågnede først ud på eftermiddagen ved lyden af et trompetsignal fra Neros cirkus.

Han gik ud af hytten; himlen var fuldkommen klar, men over Sabinerbjergene hang der mørke skyer.

Vinicius skyndte sig hjem og traf Petronius, som ventede på ham i atriet.

"Jeg har været i kejserborgen," fortalte Petronius. "Jeg anså det for heldigst at vise mig der, og jeg har endog spillet terninger i aften. Der er fest hos Anicius, og jeg har lovet at komme, men først efter midnat, for jeg påstod, at jeg trængte til hvile. I morgen skal der vistnok udstilles korsfæstede kristne i cirkus, men vær ikke bange, din Lygia bliver ikke blandt dem. Jeg glæder mig til det øjeblik, da vi skal befri hende. Det begynder at mørknes, og det trækker vist op til uvejr."

Det blev hurtigt mørkt, og straks efter begyndte det at regne. Så snart regndråberne faldt på den ophedede brolægning, forvandledes de til damp, så gaderne opfyldtes af en tæt tåge.

"Lad os skynde os!" sagde Vinicius. "Måske fører de i aften de døde tidligere bort på grund af uvejret."

"Ja, det er på tide, vi går," svarede Petronius.

De iførte sig mørke galliske kapper med hætter, og Petronius bevæbnede sig med det korte romerske sværd, som kaldtes *sica*, og som han altid bar på sine natlige udflugter.

Gaderne var næsten mennesketomme på grund af de stærke regnbyger. Af og til glimtede et lyn, som kastede et klart skær over de nybyggede huse og over de våde brostene. Et

usædvanlig kraftigt lyn viste dem, at de befandt sig i nærheden af Libitinatemplet, hvor de fik øje på en del heste og muldyr, som holdt ubevægelige i mørket ved templets indgang.

"Niger!" kaldte Vinicius med dæmpet stemme.

"Her!" svarede den frigivne inde fra mørket.

"Er alt klart?"

"Ja, herre. Vi kom her ved mørkets frembrud. Det er da et forfærdeligt vejr; vi får sikkert en haglbyge."

Det viste sig snart, at Niger fik ret. Det begyndte at hagle, luften blev isende kold, men de stod i ly under tempelportalen og følte sig i sikkerhed for spejdende øjne.

"Selv om nogen skulle se os her, ville man ikke fatte mistanke," mente Niger. "Man ville tro, vi står og venter på, at uvejret skal holde op. Men jeg er bange for, at de i aften slet ikke bringer de døde ud af fængslet."

"Denne haglbyge kan da ikke vare så længe," sagde Petronius, "og vi venter, lige til det bliver lyst, om det skulle være nødvendigt."

De blev stående tavse og ventede på at høre lyden af fodtrin; haglbygen holdt op, men lidt efter begyndte et voldsomt regnskyl. Vindstødene førte undertiden en frygtelig stank med sig fra begravelsespladsen, hvor de dræbte ofre var yderst skødesløst begravet og kun dækket med et tyndt lag jord.

"Nu ser jeg faklerne gennem tågen," udbrød Niger pludselig. "Der er tre stykker. Pas på, at muldyrene holder sig rolige, folk!"

Fakkelskæret blev stadig stærkere. Niger gjorde korsets tegn og bad en hastig bøn. Det triste tog kom imidlertid nærmere og standsede udenfor Libitinatemplet. Petronius, Vinicius og Niger så spørgende på hinanden uden at vove at tale, da de ikke

kunne begribe, hvad dette skulle betyde. Men folkene var kun standset for at dække mund og næse med et tørklæde, så de slap at mærke den utålelige stank fra gravene. Så løftede de kisterne op og fortsatte deres gang.

Kun en eneste kiste blev tilbage foran templet. Vinicius løb derhen, fulgt af Petronius og Niger samt to britiske slaver med bærestolen.

Men før de nåede frem, hørte de Nazarius' bedrøvede stemme gennem mørket:

"Herre, de har i dag før midnat bragt hende og Ursus til Esqvilinerfængslet. Vi har kun et lig i kisten!"

Petronius gik med mørke miner omkring i sit hus og gjorde ikke engang noget forsøg på at trøste Vinicius. Han vidste, der ikke kunne være tale om at befri Lygia fra Esqvilinerfængslet. Og han anede, at man havde ført hende fra Tullianum, for at hun ikke skulle dø af feber eller slippe bort fra den skæbne, der ventede hende i amfiteatret. Ene og alene af den grund var man mere omhyggelig med hende end med de øvrige fanger.

Petronius var dybt bedrøvet for hende og Vinicius, men hans stolthed følte sig på samme tid krænket, fordi han måtte indrømme, at han denne gang ikke havde haft held med sig.

"Lykken vil nok svigte mig for alvor," tænkte han og vendte sig til Vinicius, som betragtede ham med stirrende øjne.

"Hvor ser du elendig ud, Vinicius! Du har sikkert feber."

"Jeg tror, at jeg alligevel får hende tilbage, Petronius."

Imidlertid var uvejret holdt op. Himlen klarede op, og det begyndte at lysne i øst.

56

Et voldsomt regnvejr, ledsaget af svære haglbyger, gjorde, at skuespillene måtte indstilles i tre dage. Man begyndte at blive urolig for vinhøsten, og da Ceres' bronzestatue på Capitolium en aften blev ramt af lynet, blev det anset for nødvendigt at bringe et offer til Jupiter Salvator.

Ceres' præster spredte det rygte, at guderne var fortørnede, fordi det varede for længe, før de kristne blev kastet for de vilde dyr, og glæden blev stor, da man fik at vide, at skuespillene skulle fortsættes om tre dage.

Imidlertid blev vejret atter smukt. Allerede fra morgenen af var amfiteatret aldeles overfyldt. Kejseren indfandt sig tidligt sammen med hoffet og vestalinderne.

Skuespillene skulle denne gang begynde med en kamp mellem de kristne, der blev klædt ud som gladiatorer og forsynet med våben. Men tilskuernes skuffelse var stor, da de så, at de kristne kastede deres våben og omfavnede hinanden, mens de gensidigt opfordrede hinanden til at være modige og standhaftige. Tilskuerne blev ude af sig selv af raseri ved denne trodsighed eller fejhed, og det varede ikke længe, før virkelige gladiatorer havde gjort det af med de knælende og forsvarsløse ofre.

Da de kristnes lig var bragt bort, blev der fremstillet en del mytologiske scener, som var kejserens eget påfund.

Først så man Herkules, som blev brændt på et bål oppe på bjerget Oeta. Vinicius havde frygtet, at man skulle lade Ursus

spille Herkules' rolle, men øjensynlig var hans time endnu ikke kommet, for det var en anden kristen, som betrådte bålet.

Kejseren havde tvunget Chilo til at overvære forestillingen, og han fik i det næste levende billede anledning til at gense mange kendte ansigter. Det forestillede Dædalus' og Icarus' død. Dædalus fremstilledes af Euricius, og hans søn Qvartus optrådte i Icarus' rolle.

Begge løftedes i vejret af et maskineri og slyngedes derpå fra en umådelig højde ned på arenaen. Quartus faldt så nær ved kejserens plads, at hans blod sprøjtede ud over podiets purpurklæde. Chilo lukkede øjnene og så ikke selve faldet, men hørte det dumpe stød, da legemet stødte mod arenaens gulv. Da han efter en tid åbnede øjnene og så blodet, var han nær ved at besvime for anden gang.

Det ene billede fulgte hurtigt efter det andet. Tilskuerne var ude af sig selv af henrykkelse, da gladiatorer, udklædt som vilde dyr, kastede sig over de unge kristne jomfruer og mishandlede dem, og til sidst blev en mængde unge piger, som endnu ikke var voksne, slidt i stykker af vilde heste.

Nero var meget stolt af sine egne påfund og fulgte opmærksomt skuespillenes gang. Folkene tiljublede ham sit bifald, og han følte sig tydeligvis smigret.

Der fremstilledes også billeder af Roms historie. Man så Mucius Scævola, hvis hånd brændtes over en trefod, indtil hele teatret fyldtes med en lugt af brændt kød.

Men som den virkelige Scævola bar denne mand sine lidelser uden en klage, og han udåndede med en bøn på sine læber.

Efter at hans legeme var ført ud i spoliariet, blev der en længere pause.

Kejseren og vestalinderne trak sig tilbage til et pragtfuldt purpurtelt, hvor en festlig frokost var anrettet. De fleste af tilskuerne fulgte hans eksempel og kastede sig over de fødevarer, kejseren lod uddele.

Nogle af de mest nysgerrige gik ned på selve arenaen, berørte med deres fingre de blodige levninger og underkastede skuespillet en sagkyndig drøftelse.

Endelig gik også disse ud af teatret, og nu var der ingen andre tilbage end ofrenes venner og trosfæller, der skjulte sig bag søjler og forhæng.

Imidlertid blev arenaen sat i stand, og en skare slaver begyndte at grave flere rækker huller over hele den store plads. Den sidste række strakte sig blot nogle få skridt fra kejserens podium.

Derpå blev flere gitterporte lukket op, og gennem gangene, som førte til arenaen, drev man store skarer kristne ind på skuepladsen.

De var alle nøgne og bar deres kors med sig. Hele arenaen blev fuld af folk; gamle mænd gik bøjede under vægten af de tunge trækors, derefter fulgte mænd i den unge alder; unge kvinder forsøgte at dække sig med deres lange, opløste hår, og en mængde småbørn sluttede toget.

Såvel ofrene som deres kors var smykkede med blomster.

De kristne fik befaling til at stille sig op ved siden af hullerne. Sorte slaver greb fat i dem, lagde dem ned på korsene og naglede dem hurtig fast, mens hammerslagene genlød over hele teatret.

Imidlertid holdt kejseren fest ude i teltet, spøgte med Chilo og hviskede letfærdige ord i vestalindernes øren.

Inde på arenaen var man færdige med arbejdet; ofrene var naglet fast til korsene ved arme og ben. Korsene rejstes i vejret, og slaverne fyldte hullerne med sand og jord.

Blandt de nye ofre var også Crispus, og det så ud, som om han var glad, fordi hans time endelig var kommet. Han var forfærdelig mager og ganske nøgen med undtagelse af et bælte af efeu rundt om hofterne, og på hovedet havde han en krans af roser.

Men i hans øjne glimtede den samme ubetvingelige energi, og under kransen så man de samme fanatiske træk som før.

"Jeg ser himlen åben," sagde han, henvendt til sine lidelsesfæller, "men jeg ser også afgrunden. Jeg frygter genopstandelsen, ikke døden; jeg frygter dommen, ikke lidelsen. Vredens dag er nær."

I dette øjeblik lød der fra de nederste bænkerader en dyb og rolig stemme:

"Ikke vredens dag, men barmhjertighedens, frelsens og lykkens dag, for jeg siger jer, at Kristus vil samle jer, trøste jer og sætte jer ved Hans højre hånd. Vær trøstige! Himlen åbner sig for jer!"

Alles øjne vendte sig mod den, som talte, og selv de, der allerede hang på korset, vendte sine blege, forpinte ansigter mod ham.

Men han gik hen til skranken, som omgav arenaen, og han velsignede dem alle med korsets tegn.

Crispus strakte ligesom irettesættende sin arm ud mod ham, men da han så den fremmedes ansigt, gik der en skælven gennem ham, og han hviskede:

"Apostlen Paulus."

Til stor forbavselse for cirkustjenerne knælede alle de kristne, som endnu ikke var korsfæstede, og Paulus vendte sig til Crispus:

"Revs dem ikke, Crispus, for i denne dag skal de være med dig i Paradis. Kristus led selv døden på korset. Skulle han da dømme dem, som dør for hans skyld?"

En af tilsynsmændene gik nu hen til Paulus og spurgte:

"Hvem er du, som taler til de dødsdømte?"

"En romersk borger," svarede Paulus roligt. Så vendte han sig til Crispus og sagde:

"I dag er nådens dag; dø i fred, du Guds tjener!"

Slaverne kom nu hen til Crispus for at nagle ham til korset, men han så sig om og råbte:

"Mine brødre, bed for mig!"

Hans ansigt var ikke mere så hårdt som ellers; der hvilede et udtryk af fred og medlidenhed over de før så strenge træk.

Han strakte selv sine arme ud, blev liggende i stille bøn og lod ikke til at føle nogen smerte, da slaverne drev de store nagler ind i hans hænder. Han bad stadig, da man løftede korset og trampede jorden fast omkring dets fod. Men da folket på ny under latter og støj begyndte at fylde teatret, rynkede han sine bryn, som om han ærgrede sig, fordi hedningerne forstyrrede ham i hans dødsstund.

Nu var alle korsene rejst. Det så ud som en skov med mennesker i træernes grene. Solskinnet faldt på korsenes arme og på martyrernes hoveder, men selve arenaen lå i dyb skygge. Tilskuerne skulle nu til en afveksling nyde synet af deres medmenneskers langvarige pinsler og smertefulde dødskamp.

Korsene stod så tæt over hele arenaen, at slaverne kun med vanskelighed kunne komme frem mellem dem.

I de yderste rækker nærmest tilskuerne havde man fortrinsvis anbragt kvinderne, men det kors, Crispus hang på, var rejst lige foran kejserens podium.

Ingen af ofrene havde udåndet endnu, men nogle af dem havde tabt bevidstheden. Man hørte ingen klager, intet råb om barmhjertighed. Nogle havde bøjet deres hoved, som om de sov; andre var sunket hen i dybe tanker; atter andre hævede i stille bøn deres blik mod himlen.

I denne skrækkelige skov af kors, blandt alle disse lidende martyrlegemer, i denne dybe stilhed lå der et uheldsvangert varsel.

De støjende tilskuere var lidt efter lidt blevet stille; man vidste øjensynlig ikke, hvor man skulle se hen, eller hvad man skulle tænke om dette skuespil. Ellers plejede folket at indgå væddemål om, hvem af ofrene, der ville dø først, men denne gang var der ingen, som tænkte på noget sådant.

Nero selv syntes at være ked og træt af det hele, for han vendte sig bort og begyndte at fingerere ved sit halsklæde.

Men pludselig slog Crispus øjnene op og så på kejseren. Hans ansigt blev så skånselsløst, hans øjne skød så truende lyn, at kejserens venner i stor forlegenhed begyndte at hviske til hinanden, mens Nero selv uvilkårligt vendte sig mod ham og løftede sin slebne smaragd.

Det var dødstille i det store rum. Tilskuernes øjne var fæstede på Crispus, der bevægede sin højre hånd, som for at rive den løs fra korset.

Lidt efter trak han et dybt åndedrag og råbte med gennemtrængende stemme:

"Ve dig, modermorder!"

Neros venner vovede næppe at ånde, da de hørte denne blodige fornærmelse, som blev udslynget i alle disse tusinders påhør. Chilo var halvdød af skræk. Kejseren skælvede og lod smaragden falde. Hele folket sad i åndeløs tavshed, da Crispus på ny fortsatte med endnu højere røst end før:

"Ve dig, du, som har myrdet din hustru og din broder! Ve dig, Antikrist! Afgrunden åbner sig under dig, døden strækker sine hænder mod dig, graven venter dig. Ve dig, du levende lig! En rædselsfuld skæbne vil ramme dig, og dit navn skal være forbandet i evighed!"

Han var skrækkelig at se, da han forgæves forsøgte at frigøre sin hånd fra korset, og han rystede sit hvide hoved, så rosenbladene faldt fra hans krans ned på kejserens podium.

Det så ud, som om det ville lykkes ham at løsrive sin hånd for at strække den ud som en trussel mod kejseren, men pludselig gik der en skælven gennem ham, hans hoved sank ned mod brystet, og han døde.

I den store skov af kors var der allerede flere af martyrerne, der sov den evige søvn.

57

Chilo skælvede således, at han næsten ikke kunne tale.

"Herre," sagde han til Nero, "havet er ganske roligt; lad os rejse til Grækenland. Der vil du vinde sejre og triumfere; folket vil ære dig som en guddom, men her –"

"Så snart skuespillene er endt, rejser vi," svarede Nero. "Jeg ved, at der er folk, som anser de kristne for uskyldige. Hvis jeg nu rejste bort, ville alle være af den mening. Men hvorfor er du bange?"

Og kejseren kastede truende, men samtidig nysgerrige blikke på Chilo, for han var ikke selv så rolig, som han lod til. Han følte sig dødelig angst, da Crispus talte til ham fra korset, og da han kom hjem, hindrede hans frygt og hans raseri ham fra at sove.

Vestinius, som hørte deres samtale, så sig omkring og hviskede til Nero:

"Herre, lyt til den gamle mands tale. Der er meget underligt ved disse kristne. Deres gud gør døden let for dem, men det kunne ske, han var hævngerrig."

"Det er for resten ikke mig, men Tigellinus, som har fået disse skuespil i stand," svarede Nero hurtigt.

"Ja, det var mig," svarede Tigellinus frejdigt, "og jeg ler ad alle de kristne guder. Vestinius er fuld af fordomme, og denne tapre græker er ved at dø af skræk, så snart en høne løfter vingerne for at forsvare sine kyllinger."

"Du har sikkert ret," svarede Nero; "men det er bedst, du herefter lader tungen skære ud af munden på dem, før de bringes ind på arenaen."

"Ild kan også bringe dem til at tie, guddommelige kejser."

"Ve mig!" stønnede Chilo.

"Nej, hvor bange han ser ud, denne efterkommer af Achilles!"

Chilo var næsten ikke til at kende igen. Hans sparsomme hår var blevet hvidt, og hans ansigt udtrykte uro og angst. Undertiden var han ganske sløv og åndsfraværende, men så kunne han på ny fare op i vrede og give sådanne svar, at Neros venner ikke brød sig om at angribe ham.

"Gør med mig, hvad I vil, men I får mig ikke til at overvære flere skuespil!" udbrød han fortvivlet.

Nero så stift på ham og vendte sig derpå til Tigellinus.

"Sørg for, at grækeren holder sig i nærheden af mig nede i haven. Jeg vil se, hvad indtryk vore fakler gør på ham."

Chilo skælvede, da han hørte denne dulgte trussel.

"Herre," sagde han, "jeg ser så dårligt om aftenen."

"Jeg indestår dig for, at det bliver lyst nok," svarede kejseren med en ildevarslende latter.

Så vendte han sig til hoffolkene og begyndte at tale om de væddeløb, som skulle afholdes, når skuespillene var forbi.

Petronius lagde sin hånd på Chilos skulder og sagde:

"Har jeg ikke sagt dig, at du ikke ville være i stand til at udholde disse skuespil?"

"Jeg vil drikke," sagde Chilo og strakte hånden ud efter et bæger vin, men han kunne ikke løfte det til sine læber.

Vestinius hjalp ham og spurgte, halvt nysgerrig, halvt forskrækket:

"Er det furierne, som forfølger dig?"

"Nej," svarede Chilo, "men natten nærmer sig."

"Hvorledes? Natten? Måtte guderne se i nåde til dig! Hvad mener du med natten?"

"Natten, den mørke og uudgrundelige nat, som sender sine dunkle gåder ud imod mig for at slå mig med rædsel."

"Jeg har altid været sikker på, at vi har været omgivet af trolddom. Plages du af drømme?"

"Nej, for jeg sover ikke. Jeg tænkte ikke, straffen skulle blive så hård."

"Har du medlidenhed med dem?"

"Hvortil tjener al denne blodsudgydelse? Hørte du, hvad han sagde oppe på korset? Ve os!"

"Jeg hørte det nok," svarede Vestinius med lav stemme, "men de er jo mordbrændere."

"Det er ikke sandt!"

"Og fjender af hele menneskeslægten."

"Det er ikke sandt!"

"De forgifter brøndene."

"Det er heller ikke sandt!"

"Og de dræber børnene."

"Det er løgn!"

"Men det er jo dine egne ord!" råbte Vestinius forbavset. "Det er jo dig, som har udleveret dem til Tigellinus."

"Men derfor lider jeg jo så grænseløst; derfor er det nat omkring mig, og jeg frygter døden. Undertiden synes det mig, at jeg er død, og I også."

"Nej, det er de kristne, som dør, og det er os, som lever. Men sig mig, Chilo, hvad tror du, de ser, inden de dør?"

"Kristus."

"Det er jo deres gud? Er han mægtig?"

Men Chilo svarede med et nyt spørgsmål:

"Hvad slags fakler er det, som skal brændes i haven? Hørte du, hvad kejseren sagde?"

"Ja, og jeg ved også, hvad han mente. Disse fakler er levende mennesker, hvis klæder er indsmurte med beg, og som bindes til stolper, hvorefter man stikker ild på dem. Jeg er bange for, at deres gud straffer Rom med en ulykke. Levende fakler! Det er virkelig en rædsom straf!"

"Jeg tror nok, jeg vil se dette skuespil," svarede Chilo, "for der vil da i hvert fald ikke blive udgydt blod. Lad mig få et bæger vin, men lad din slave holde bægeret; mine hænder skælver af alderdomssvaghed."

Også de andre talte om de kristne. Domitius Afer mente, at deres tal var umådelig stort.

"Der er så mange af dem, at de godt kunne begynde en borgerkrig," sagde han. "Man har jo også frygtet for, at de skulle væbne sig. Men de dør jo som får."

"Ja, det manglede bare, de skulle forsøge at dø på en anden måde!" sagde Tigellinus.

"I tager fejl. De har våben," sagde Petronius.

"Hvad slags våben har de, Petronius?"

"De er væbnet med tålmodighed."

"Det er nok en nyt slags våben."

"Du har ret. Men ingen vil vel påstå, at de dør som almindelige forbrydere. Nej, det ser snarere ud, som om det var os og hele det romerske folk, der var forbryderne."

"Hvilken galskab!" udbrød Tigellinus med foragt.

Men der var mange, som indrømmede, at Petronius havde ret. Der var virkelig noget vidunderligt ved de kristnes

dødsmåde.

58

I den senere tid havde Vinicius tilbragt natten borte fra hjemmet.

Petronius tænkte, han havde lagt en ny plan til Lygias befrielse, men han ville ikke stille ham nogen spørgsmål, da han var bange for at skade ham ved sin indblanding. "Elegancens fyrste" var til en vis grad blevet overtroisk. Det var ikke lykkedes ham at befri Lygia fra Mamertinerfængslet, og derfor stolede han ikke længere på sin lykkestjerne.

Desuden havde han ikke selv det ringeste håb om, at Vinicius ville have held med sig. Esqvilinerfængslet var i hast blevet dannet af en del kældre, som tilhørte de huse, der var revet ned for at standse branden.

Selve fængslet var derfor ikke så rædselsfuldt som Tullianum, men det var meget strengere bevogtet. Petronius nærede ingen tvivl om, at Lygia var bragt derhen, for at hendes liv kunne bevares, til hun skulle ind på arenaen.

"Kejseren og Tigellinus vil øjensynlig, at hun skal optræde i et skuespil, som bliver endnu mere rædselsfuldt end de foregående," tænkte han, "og Vinicius kan sikkert ikke gøre noget for hende."

Vinicius havde selv opgivet håbet om at frelse Lygia; han håbede bare, at han måtte få lov at se hende i fængslet.

Når Nazarius var kommet ind i fængslet, måtte han jo også selv kunne forsøge samme fremgangsmåde.

Opsynsmanden ved begravelsespladsen lod sig for en uhyre sum bestikke til at slippe ham ind blandt de ligbærere, der om

natten skulle bringe de døde ud af fængslet.

Faren for en opdagelse var ikke synderlig stor; fængslet var dårligt oplyst; Vinicius var klædt i slavedragt, og han gik aldrig derind uden om natten. Det kunne for resten ikke falde nogen ind, at en prokonsuls søn frivilligt skulle tage tjeneste som ligbærer og udsætte sig for den pestfyldte fængselsluft.

Den aftalte aften iførte han sig med stor glæde den mørke slavedragt, dækkede sit hoved med et tørklæde, dyppet i terpentin og begav sig med bankende hjerte til Esqvilinerfængslet.

Prætorianerne lagde ham ingen hindringer i vejen, men tillod ham efter en flygtig undersøgelse at gå gennem den tunge gitterport.

Vinicius kom ind i en stor kælderhvælving, og derfra førte gange hen til andre underjordiske rum. Disse oplystes ved hjælp af svagt brændende fakler og var tæt pakkede med mennesker. Flere af disse lå ubevægelige langs væggene, og det var ikke godt at vide, om de var syge eller allerede døde.

Fra alle sider hørtes jammer og gråd, blandet med ligstank og uddunstningerne fra den store samling af fanger. Inde i krogene lå de syge og jamrede sig højt; nogle bad om vand, mens andre ønskede sig døden. Og alligevel var tilstanden i dette fængsel mindre frygtelig end i det gamle Tullianum.

Vinicius skælvede ved synet af alle disse lidelser. Ved tanken om, at Lygia befandt sig i sådanne omgivelser, rejste håret sig på hans hoved, og han kunne næppe undertrykke et fortvivlelsens skrig. Amfiteatret, de vilde dyrs tænder, døden på korset – alt var at foretrække frem for disse rædselsfulde fængselsrum. Han måtte trykke neglene ind i sine knyttede

håndflader, for han var bange for, at han skulle miste herredømmet over sig selv. Alle hans længsler og forhåbninger forenede sig i det eneste ønske, at han måtte få lov til at dø.

Lige i nærheden af ham var der et par af fængselsvogterne, som talte med hinanden, og den ene spurgte, om mange af fangerne var døde i løbet af natten.

"Et snes stykker," svarede den anden, "men det bliver mange flere, inden morgenen gryr; der er flere, som ligger på det yderste."

Og han begyndte at beklage sig over, at kvinderne skjulte deres døde børn hos sig, for at ligene ikke skulle blive ført til begravelsespladsen. Det var nødvendigt at foretage en nøjagtig undersøgelse, og Vinicius blev pålagt at udføre dette arbejde.

"Pestsmitten udbredes lettest ved ligene," sagde vogterne. "I må derfor skynde jer med at bringe dem bort, for ellers må I dø her sammen med de øvrige."

Vinicius og tre af slaverne fik befaling til at gennemsøge alle fængselsrummene, og således kunne han anstille sine efterforskninger i fred og ro.

Den unge tribun begyndte med at undersøge det første af rummene; han så ind i de mørke kroge, som kun svagt oplystes ved skinnet fra hans fakkel. Han kastede forskende blikke på de blege skikkelser, som sov langs murene, og han forstod, at de døende var trukket sammen i en krog for sig selv.

Men han så intet spor af Lygia.

I det andet og tredje kammer var hans søgen fremdeles forgæves.

Imidlertid var det blevet sent; alle ligene var båret ud. Vogterne havde sat sig i gangene mellem fængselsrummene og

var faldet i søvn, og det var efterhånden blevet stille. Der hørtes ingen anden lyd gennem natten end de syges tunge åndedrag og hist og her en sagte fremhvisket bøn.

Det fjerde fængselskammer var betydelig mindre end de øvrige. Da Vinicius kom der ind, hævede han faklen højt, og en skælven gik gennem ham, for han syntes, at han kendte den kæmpemæssige skikkelse, som sad i nærheden af gittervinduet.

Han slukkede faklen, nærmede sig forsigtigt og spurgte:

"Ursus, er det dig?"

"Hvem er du?" spurgte kæmpen og vendte sit hoved mod ham.

"Kender du mig ikke?"

"Du har jo slukket faklen. Hvorledes skulle jeg da kende dig?"

Men i dette øjeblik skimtede Vinicius Lygia, som lå udstrakt på en kappe lige ved væggen. Han svarede ikke Ursus, men knælede ved hendes side.

Nu genkendte Ursus ham og sagde:

"Lovet være Kristus! Men væk hende ikke, herre!"

Vinicius stirrede gennem tårer på det kære ansigt. Han kunne ikke tydelig skelne hendes træk, men han så, hun var bleg som marmor, og at hun var mager og udtæret. Hans kærlighed og grænseløse smerte var ved at overmande ham, og han faldt ned på sit ansigt og trykkede sine læber mod kanten af den kappe, hun hvilede sit hoved på.

Ursus så en lang tid på ham uden at sige et ord, men til sidst trak han sagte i hans tunika.

"Herre, hvorledes er du kommet her ind? Tror du, at du kan frelse hende?"

Vinicius rejste sig og kæmpede fortsat for at blive rolig.

"Ja, hvis du blot kunne sige mig, hvorledes jeg skulle få hende ud," svarede han til sidst.

"Jeg tænkte, du kendte en udvej, herre. Jeg ved ingen anden end denne –"

Han pegede op mod det tilgitrede vindue og sagde:

"Der står vel mange stridsmænd på vagt?"

"Hundrede prætorianere."

"Vi kan vel ikke slippe forbi dem?"

"Nej."

Lygieren gned eftertænksomt sin pande og fortsatte:

"Hvorledes er du kommet her ind?"

"Jeg har fået skriftlig tilladelse af opsynsmanden over gravene."

Men pludselig standsede han, som om han havde fået en indskydelse:

"Jeg bliver her!" udbrød han hurtigt. "Hun kan benytte min tilladelse, kaste et tørklæde over hovedet og en kappe om sig og uhindret slippe ud af fængslet. Der er jo mange halvvoksne unge mennesker blandt dem, som bærer de døde bort, og prætorianerne vil ikke lægge mærke til hende. Så snart hun befinder sig hos Petronius, er hun uden for al fare."

Ursus lod sit hoved synke.

"Hun ville aldrig gøre dette, herre, for hun elsker dig. Desuden er hun syg og kan næppe stå på sine ben. Og hvem skal frelse hende, hvis du og den ædle Petronius ikke kan det?"

"Kristus kan gøre det."

Lygieren svarede ikke.

"Kristus kunne frelse alle de kristne," tænkte han, "men hvis han ikke gør det, er det vel, fordi pinslens og dødens time er

kommet."

Vinicius knælede ved siden af Lygia. Månen skinnede ind igennem det tilgitrede vindue, og Vinicius kunne tydeligt se hendes ansigt. Hun slog øjnene op, lagde sin feberhede hånd på hans arm og sagde:

"Jeg vidste, du ville komme."

Han greb hendes hænder og kyssede dem, tog hende derpå i sine arme og trykkede hende mod sit bryst.

"Ja, jeg er kommet, kæreste Lygia! Måtte nu Kristus våge over dig og befri dig ud af fængslet!"

"Jeg er syg, Marcus," sagde Lygia, "og jeg må dø på arenaen eller her i fængslet. Jeg har ønsket og bedt til, at jeg måtte få dig at se, inden jeg dør, og Gud har hørt min bøn."

Han var ikke i stand til at svare, og hun fortsatte lidt efter:

"Jeg så dig uden for vinduet i Tullianum, og jeg vidste, du gerne ville være hos mig. Nu er jeg ved fuld bevidsthed og kan sige dig farvel. Jeg elsker dig, Marcus, og vil altid blive ved at elske dig."

Med stor anstrengelse lykkedes det Vinicius at blive herre over sit dybe sindsoprør, så han med nogenlunde rolig stemme kunne svare hende:

"Nej, kæreste Lygia, du skal ikke dø. Apostlen Petrus har lovet at bede for dig, og han har sagt, at jeg skal tro og håbe. Kristus elsker ham og vil sikkert opfylde hans bøn."

Det var stille en lang tid.

"Marcus," hviskede Lygia til sidst, "Kristus bad selv om, at kalken skulle tages bort fra ham, men han måtte alligevel drikke den. Han døde selv på korset, og tusinder dør for hans skyld. Hvorfor skulle han så spare mig? Jeg har hørt Petrus sige, at han

også kommer til at dø martyrdøden. Hvem er vel jeg, sammenlignet med Petrus? Jeg går fra dette grusomme fængsel og ind i himlen, og der skal vi mødes, Marcus."

Hun trykkede hans hånd til sine læber.

"Sørg ikke over mig, men husk, du kommer efter. Vær tålmodig! Jeg elsker dig og ønsker at møde dig i Himlen."

Og med næppe hørlig stemme hviskede hun:

"Lov mig dette, Marcus!"

Vinicius trykkede hende med skælvende arme til sit bryst og lovede at være tålmodig.

Hendes blege ansigt strålede af glæde. Endnu en gang kyssede hun hans hånd og hviskede:

"Jeg er din hustru!"

Udenfor hørte man vogter, som spillede terninger og hvert øjeblik kom op at diskutere, men Vinicius og Lygia glemte fængslet, vogterne og hele verden, mens en overjordisk fred sænkede sig over deres sjæle.

59

I tre dage eller rettere sagt tre nætter var der ingen, som forstyrrede deres fred. Når Vinicius var færdig med det arbejde, han havde påtaget sig i fængslet, og de trætte vagter havde lagt sig til at sove i korridorerne, gik han ind i rummet, hvor Lygia var, og blev siddende ved hendes leje hele natten.

De talte sammen om liv og død, og lidt efter lidt blev de fortrolige med den tanke, at Lygia måtte dø. Deres eneste sorg var, at døden for en tid skulle skille dem fra hinanden, men de håbede også, at adskillelsen ikke ville blive langvarig.

Når Vinicius om morgenen kom hjem, var Petronius forbavset over den ro, som hvilede over hans ansigt.

Han tænkte, at Vinicius havde fundet en eller anden udvej, og han var næsten fornærmet, fordi den unge tribun ikke havde betroet ham sine planer.

Til sidst kunne han ikke længere beherske sin nysgerrighed og sagde:

"Jeg synes, du er så forandret. Hvorfor betror du mig ikke dine hemmeligheder? Du ved, at jeg både vil og kan hjælpe dig. Har du lagt nogen plan?"

"Ja, men du kan ikke hjælpe mig. Når Lygia er død, vil jeg bekende, at jeg er en kristen og følge hende i døden."

"Er der da intet håb?"

"Jo, jeg håber, at Kristus vil forene os, og da skal vi aldrig skilles mere."

Petronius gik utålmodig frem og tilbage i atriet og så yderst misfornøjet ud.

Til sidst standsede han foran Vinicius og sagde:

"Du behøver ikke at bede Kristus om at hjælpe dig til at dø. Vor egen dødsgud vil gøre dig den samme tjeneste."

Vinicius smilede sørgmodigt og sagde:

"Kære ven, du vil ikke forstå mig."

"Jeg hverken vil eller kan. Husker du, hvad jeg sagde, dengang det ikke lykkedes os at befri hende ud fra Tullianum? Jeg var ganske modløs, men du stolede på, at Kristus ville skænke hende til dig. Lad os se, om han gør det. Hvis jeg kaster et kostbart bæger i havet, kan ingen af vore guder give mig det tilbage, og jeg ved ikke, hvorfor I skulle hædre jeres gud højere end vore egne, hvis han ikke er mægtigere end de gamle."

"Men han vil gøre det, Petronius."

Hans onkel trak på skuldrene.

"Ved du, at de kristne i morgen skal bruges som fakler i kejserens have?" spurgte han.

"I morgen?" gentog Vinicius, som skælvede ved tanken på, at det muligvis var den sidste nat, han skulle tilbringe ved Lygias sygeleje.

Han sagde farvel til Petronius og skyndte sig til opsynsmanden over gravene for at få sin indgangstilladelse. Men opsynsmanden nægtede at udlevere den.

"Tilgiv mig!" sagde han, "jeg har gjort, hvad jeg kunne, for dig, men jeg tør ikke risikere mit liv. De kristne skal i aften føres til kejserens have, og fængslerne vil blive fulde af soldater og højerestående mænd. Hvis man genkendte dig, ville jeg og alle mine være fortabte."

Vinicius forstod, at han ikke kom nogen vej med indvendinger. Men han nærede det svage håb, at

stridsmændene, som nu i flere aftener havde set ham gå ind i fængslet, ikke ville standse ham for at undersøge hans indgangstilladelse.

Ved mørkets frembrud tog han derfor slavedragten på sig og gik til fængslet.

Uheldigvis blev der passet langt bedre på end tidligere, og han blev genkendt af centurionen Scevinus, som var kejseren hengiven med liv og sjæl. Men det lod til, at han til trods for sit jernklædte bryst endnu havde et blødt hjerte i livet.

I stedet for at gøre anskrig førte han Vinicius til side og sagde med dæmpet stemme til ham:

"Gå tilbage til dit hus, herre! Jeg kender dig, men vil ikke styrte dig i ulykke. Jeg skal ikke tale om det, men det er mig umuligt at slippe dig ind. Gå nu, og måtte guderne bringe dig trøst!"

"Jeg forstår godt, du ikke kan slippe mig ind," svarede Vinicius, "men lad mig så stå her og se, hvem der føres bort."

"Ja, det kan jeg ikke forbyde dig."

Vinicius tog plads uden for fængselsporten og ventede. Ved midnatstid åbnedes porten på vidt gab, fangerne strømmede ud i store skarer – mænd, kvinder og børn, omgivet af bevæbnede prætorianere.

Det var klart måneskin, og man kunne tydeligt skelne de ulykkeliges ansigtstræk. De gik to og to i et langt, sørgeligt og stille tog. Man hørte ingen anden lyd end våbnenes klang. Der var så mange fanger, at man skulle tro, at fængslerne måtte blive tomme.

Aller sidst kom lægen Glaucus, men Ursus og Lygia var ikke blandt de dødsdømte.

60

Det var endnu ikke mørkt, da folk begyndte at strømme ind i kejserens haver. Man havde klædt sig i festdragt og smykket sig med blomster for at se på det nye, glimrende skuespil. Ganske vist havde man flere gange set folk, som blev brændt, men aldrig havde ofrenes antal været så stort som nu.

Kejseren og Tigellinus havde bestemt sig til at udrydde de kristne på én gang for at hindre den smitsomme sygdom i at spredes ud over hele byen. De havde derfor givet befaling til, at alle fængsler skulle tømmes, så der kun blev et par snese tilbage, der skulle optræde ved slutningsforestillingen.

Da de forventningsfulde skarer havde passeret havernes indgangsporte, blev de stumme af forbavselse.

Langs alle gange og veje var der rejst stolper, hvortil de kristne var bundet fast. Både stolperne og de kristnes klædninger var oversmurte med beg og bekransede med grønt og blomster.

Fra havens højeste punkter kunne man se ud over hele parken, og de tætte rækker af stolper, som strakte sig ud, så langt øjet kunne nå, lignede på afstand ganske tynde stokke.

Ofrenes store antal overgik langt tilskuernes forventninger. Man skulle tro, at et helt folkeslag var lænket fast til stolperne for at more kejseren og den romerske befolkning.

Foran enkelte af disse ofre standsede man og spurgte med forbavselse sig selv, om der da virkelig var så mange kristne, og om småbørn også havde været delagtige i Roms brand.

Og forbavselsen gik lidt efter lidt over til frygt.

Imidlertid var det blevet mørkt, og de første stjerner tindrede på nattehimlen.

Ved hver stolpe blev der stillet en slave med en fakkel i hånden, og i samme øjeblik som der lød et trompetstød gennem haven, holdt han faklen hen til stolpens fod.

Hele stolpen var omvundet med halm, som var dyppet i beg og skjult under et tæt lag af blomster. Det brændbare stof fængede straks og lyste med en klar flamme, som bragte blomsterne til at visne og skjulte ofrene.

I åndeløs tavshed lyttede tilskuerne til de hjerteskærende skrig, som lød fra alle sider af haven.

Nogle af ofrene løftede deres hoveder mod den stjernestrøede himmel og begyndte at synge en lovsang.

Folket lyttede.

De hårdeste hjerter skælvede imidlertid af rædsel, da man hørte spæde barnestemmer, som råbte på deres mødre.

En gysen løb igennem de mest forhærdede ved synet af små barneansigter, som var fortrukket af smerte, og de spæde barnelegemer, som vred sig inde i de tætte røgskyer, der snart kvalte dem.

Men flammerne steg og greb hvert øjeblik fat i nye blomstersmykkede legemer.

Hovedgangene og de smallere sideveje var glimrende oplyste; trægrupperne, græsplænerne og blomsterrabatterne lå i et strålehav; parkens damme og indsøer glitrede; løvet på træerne havde fået et rosenrødt skær, og hele haven var lys som midt på dagen.

Da lugten af det brændte kød blev ubehagelig, begyndte slaverne at bestænke stolperne med vellugtende parfumer.

Folkemassen udstødte af og til høje råb – men ingen vidste, om det skulle betyde medlidenhed, glæde eller raseri. Og råbene blev stadig stærkere, eftersom flammerne slog højere op over de dødsdømtes bryst. Røgsøjlerne indhyllede ofrenes sværtede ansigter, flammerne slikkede deres hår og skød højt op i luften, som om de ville vise, hvilken vældig verdensmagt der havde fået dette uhyre bål i stand.

Straks efter at det rædselsfulde skuespil var begyndt, havde kejseren vist sig blandt folket, kørende med et pragtfuldt firspand af hvide hingste. Han var klædt som vognstyrer i den grønne dragt, som betegnede hans eget og hoffolkenes parti i Circus.

Efter ham fulgte andre vogne med hoffolk i glimrende dragter, senatorer, præster, nøgne blomstersmykkede bakkantinder, drukne og larmende og med vinbægre i hænderne.

Derefter kom et tog af musikere, klædte som fauner og satyrer, som spillede på fløjter eller horn.

I andre vogne sås romerske hustruer og døtre, drukne og halvnøgne.

Rundt om vognene løb der en hel skare unge knægte med thyrsusstave i hænderne; nogle af dem slog på tromme, andre kastede en regn af blomster ud over mængdens hoveder.

Hele dette glimrende tog bevægede sig fremad langs en af havens bredeste gange, midt imellem menneskemassen og de kvælende røgskyer.

Kejseren havde Tigellinus og Chilo i sin vogn og styrede selv sit firspand. Stående i sin vogn i faklernes flammende skær, stolt som en sejrherre og omringet af den uhyre

menneskemasse, så han på de brændende legemer og hørte folkets tordnende råb. Han så ud som en kæmpe; der var et smil på hans ansigt og et ondskabsfuldt glimt i hans øjne.

Af og til standsede han for at se på en eller anden ung pige eller et barn, som vred sig i smerterne; så bøjede han sig for mængden, trak i tømmerne og talte med Tigellinus.

Til sidst standsede han ved en stor fontæne midt i haven, steg ned fra vognen, nikkede til sit følge og blandede sig i mængden.

Han blev hilst med jubelråb; hele den larmende skare kredsede omkring ham, mens han sammen med Chilo og Tigellinus gik langs faklernes rækker. Han standsede foran enkelte af dem og gjorde nogle spottende bemærkninger eller morede sig over Chilo, hvis ansigt udtrykte en grænseløs fortvivlelse.

Endelig standsede han foran en høj stolpe, som var pyntet med efeu og blomster.

Flammerne var ikke nået længere end til ofrets knæ, men det var umuligt at se dets ansigt, som røgen skjulte.

Pludselig drev et vindpust den tykke røgsky til side, og man så en mand med et langt hvidt skæg.

Ved dette syn udstødte Chilo et rædselsskrig:

"Glaucus, Glaucus!"

Det var virkelig Glaucus, som så ned på ham gennem ild og røg.

Han levede endnu. Hans ansigt var fortrukket af smerte, og han bøjede sig frem, som om han for sidste gang havde lyst til at se sin bøddel, denne samvittighedsløse mand, som have forrådt ham, berøvet ham hustru og børn, sendt en morder ud

imod ham, og som, da han havde fået tilgivelse for alt dette, havde udleveret ham til kejseren og Tigellinus.

Aldrig har et menneske lidt større uret end Glaucus, som nu blev fortæret af flammerne, mens hans bøddel stod og så på det.

Glaucus vendte ikke øjnene bort fra grækerens ansigt. Af og til skjultes han af en røgsky, men når røgen trak bort, var hans øjne stadig fæstet på Chilo med det samme ubarmhjertige udtryk.

Grækeren rejste sig og forsøgte at flygte, men det så ud, som om en overnaturlig magt holdt ham lænket til stedet.

Han var lammet, og han troede, at hans sidste time var nær.

De tilstedeværende forstod, at der foregik noget mellem disse to. Men ingen følte lyst til at le, for udtrykket i Chilos ansigt var frygteligt.

Pludselig vaklede han, strakte armene ud mod Glaucus og råbte med gennemtrængende, næsten ukendelig stemme:

"Glaucus, Glaucus, i Kristi navn, tilgiv mig!"

Alle blev tavse; der løb en skælven gennem tilskuerne, og alles øjne var fæstede på den lidende martyr, han bevægede sit hoved og pludselig lød der som en dyb stønnen fra den døendes læber:

"Jeg tilgiver dig!"

Chilo kastede sig på sit ansigt og hylede som et vildt dyr; han fyldte sine hænder med jord og strøede det på sit hoved.

Imidlertid skød flammerne op, og greb fat i lægens bryst og hoved, satte blomsterne og silkebåndene i brand og spredte et blodrødt skær over tilskuerne.

Lidt efter rejste Chilo sig op med et ansigt så forandret, at ingen kunne kende ham igen. Hans øjne skød lyn, og han, som

for nylig havde været så svag og modløs, han stod der nu rolig og frejdig, beredt til at sige sandheden.

"Hvad er der på færde? Er han gået fra forstanden?" lød det rundt omkring ham.

Men grækeren vendte sig til folket, løftede sin højre hånd og råbte med en stemme så gennemtrængende, at ikke alene hoffolkene, men hele mængden kunne høre ham:

"Romere! Jeg sværger ved min egen død, at det er uskyldige mennesker, som her bliver dræbt! Dér står mordbrænderen!"

Og han vendte sig om og pegede på Nero.

Det blev dødstille rundt omkring ham. Hoffolkene stod som lammede. Chilo holdt stadig armen udstrakt og pegede med skælvende hånd på kejseren.

Pludselig opstod der en rædslens forvirring. Folket strømmede frem for at se på den gamle mand; der lød gennemtrængende skrig:

"Ve os! – Hold inde! – Ahenobarbus – modermorder! – Mordbrænder!"

Folket begyndte at flygte i forskellige retninger; bakkantinderne skreg og forsøgte at skjule sig i vognene.

Nogle af stolperne var aldeles gennembrændte og styrtede om, mens en sky af røg og en regn af gnister faldt ned over tilskuerne og hjalp til at øge forvirringen.

En tæt sværm af mennesker styrtede afsted i blinde og rev Chilo med sig.

De fleste søjler var brændte og faldt tværs over gangene og fyldte luften med en skrækkelig lugt af brændt træ og brændt kød.

Det begyndte at blive mørkt i haven, mens tilskuerne strømmede hen imod udgangene. Alle talte om dette ufattelige, som var hændt; nogle fortalte, at kejseren var faldet i afmagt; andre påstod, at han havde tilstået, at han selv var skyld i Roms brand; nogle havde hørt, at han var blevet syg, og at man havde båret ham hen til vognen.

Flere udtrykte sin medlidenhed med de kristne, og man beklagede de stakkels mennesker, som havde lidt en sådan skrækkelig død, skønt de var uskyldige. Folkets vrede og raseri vendte sig mod kejseren og Tigellinus; man spurgte forbavset, hvad slags guddom det kunne være, som gav de kristne en sådan styrke i lidelsen, og de fleste gik i dybe tanker hjem fra illuminationen i kejserens have.

Men Chilo vandrede fremdeles omkring i haven, da han ikke vidste, hvor han skulle gå hen.

Snart snublede han mod et halvt forkullet legeme; snart stødte han mod en fakkel, som sendte en regn af gnister ned over ham; snart satte han sig og stirrede med et åndsfraværende blik på sine omgivelser.

Det var næsten mørkt i hele den uhyre park. Månen skinnede med et usikkert lys på havegangene, som var bestrøet med halvt forkullede lig og halvbrændte stolper.

Til sidst rejste Chilo sig og gik. Som drevet af en hemmelig magt styrede han sine skridt mod fontænen. Han måtte endnu en gang se det sted, hvor Glaucus havde opgivet sin ånd.

En hånd lagde sig på hans skulder, og da han vendte sig, stod en ukendt mand foran ham.

"Hvem er du?" spurgte han forfærdet.

"Paulus fra Tarsos."

"Jeg er dømt. Hvad vil du mig?"

"Frelse dig," svarede apostlen.

Chilo støttede sig mod et træ, knæene skælvede under ham, og hans arme hang slapt ned.

"For mig er der ingen redning," svarede han mørkt.

"Har du ikke hørt, at Kristus tilgav røveren på korset?" spurgte Paulus.

"Ved du da, hvad jeg har gjort?"

"Jeg så din lidelse og hørte dit vidnesbyrd."

"Herre!"

"Hvis en af Kristi tjenere tilgav dig i dødens stund, hvorfor skulle da ikke Kristus selv tilgive dig?"

Chilo stønnede højt.

"Støt dig på min arm og følg mig!" sagde Paulus.

Og han førte den ulykkelige mand med sig, og han begyndte at tale til ham om hans synd og Kristi store barmhjertighed.

Rundt om dem var det nu ganske stille; slaverne havde renset haven for de brændte stolper og fjernet martyrernes forkullede legemer.

Chilo kastede sig på knæ og stønnede højt, mens han skjulte sit ansigt i hænderne.

Paulus løftede sine øjne mod stjernerne og bad:

"Herre, se til denne ulykkelige mand! Se hans sorg, hans tårer, hans lidelser! Du barmhjertighedens Gud, som har udgydt dit blod for vore synder, tilgiv ham ved din lidelse, død og opstandelse!"

Han tav, men blev længe stående i bøn med ansigtet vendt mod den strålende stjernehimmel.

Men fra den forpinte sjæl ved hans fødder lød et stønnende suk:

"Kristus! Tilgiv mig min synd!"

Paulus gik hen til fontænen, tog vand i sin hånd og vendte sig til den knælende synder:

"Chilo! Jeg døber dig i Faderens, Sønnens og den Helligånds navn. Amen!"

Chilo løftede sit hoved, bredte armene ud og blev liggende i denne stilling.

Månen kastede sit fulde lys på hans hvide hår og hans ligblege ansigt, der var så ubevægeligt, som om det var hugget i sten.

Først efter en lang tid rørte han på sig og sagde til apostlen:

"Hvad skal jeg gøre, før jeg dør?"

Paulus blev vækket af sin dybe eftertanke og svarede:

"Tro kun og træd frem som et vidne om sandheden."

De gik sammen ud af haven. Ved porten velsignede apostlen den gamle mand, og de skiltes. Chilo forlangte selv, at de skulle gå hver sin vej, for efter hvad der var hændt, vidste han, at kejseren og Tigellinus ville lade ham fængsle.

Han tog ikke fejl. Da han kom hjem, fandt han huset omringet af prætorianere, som, anført af Scevinus, bragte ham til kejserborgen.

Kejseren var gået til ro, men Tigellinus sad og ventede på dem. Da han så den ulykkelige græker, hilste han ham med et ulykkespående roligt ansigt.

"Du har begået forræderi," begyndte han, "og du vil ikke undgå din straf, men hvis du i morgen højt og tydeligt forkynder i amfiteatret, at du var beruset og helt fra dig selv, og

at de kristne er ophavsmændene til branden, vil straffen blive formindsket til piskeslag og landsforvisning."

"Jeg kan ikke gøre det," svarede Chilo roligt.

Tigellinus nærmede sig med langsomme skridt, og med lav, men hård og ubøjelig stemme fortsatte han:

"Hvad mener du? Kan du ikke, du græske hund? Var du ikke drukken, og forstår du ikke, hvad der venter dig? Se der!"

Og han pegede hen imod atriets ene hjørne, hvor der var anbragt en lav træbænk, og hvor fire thrakiske slaver stod med lange tove og med tænger i hænderne.

Men Chilo svarede:

"Jeg kan ikke!"

Tigellinus blev rasende, men han forsøgte endnu at lægge bånd på sig.

"Har du set, hvorledes de kristne dør, din hund? Ønsker du at dø på samme måde?"

Den gamle mand rettede sig op; hans læber bevægede sig en stund i tavshed, og han svarede:

"Jeg er også en kristen."

Tigellinus så forbavset på ham.

"Hund, du er jo virkelig blevet gal!"

Men pludselig fik hans raseri overhånd. Han sprang løs på Chilo, greb med begge hænder fat i hans lange skæg, kastede ham over ende på gulvet, trampede på ham og skreg med skingrende stemme:

"Du skal tage dine ord i dig igen!"

"Jeg kan ikke!" svarede Chilo.

På et vink af Tigellinus greb de thrakiske slaver den gamle mand og lagde ham på bænken, så surrede de ham fast og

begyndte at knibe ham med tænger. Chilo kyssede ydmygt deres hænder, lukkede sine øjne og lå så ubevægelig, som om han var død.

Han levede dog endnu, for da Tigellinus bøjede sig over ham og gentog sit spørgsmål, om han ville tilbagekalde sine ord, bevægede han læberne og svarede med næppe hørlig stemme:

"Jeg kan ikke."

Tigellinus befalede, at slaverne skulle holde op at pine ham, og gav sig derpå til at gå frem og tilbage i atriet. Hans raseri var lige stort som før, men han vidste ikke, hvad han skulle gribe til.

Endelig fik han en indskydelse; han vendte sig til slaverne og befalede:

"Riv tungen ud af munden på ham!"

61

Dramaet "Aureolus" skulle opføres på arenaen, og i dette stykke er der en scene, hvor en bjørn sønderriver en slave. Bjørnens rolle udførtes sædvanligvis af en skuespiller, som var syet ind i et bjørneskind, men denne gang skulle en virkelig bjørn optræde på scenen.

Dette var Tigellinus' påfund, men efter hvad der var foregået i haven, ville kejseren helst slippe for at være til stede ved forestillingen.

Tigellinus forklarede ham imidlertid, at det netop efter et sådant optrin var hans pligt at vise sig for folket; han forsikrede, at den korsfæstede slave ikke skulle få anledning til at tale, og endelig gav kejseren efter.

Folket var snart mæt af blodudgydelse. Man havde derfor fundet det nødvendigt at udlove nye kostbare gaver og en stor fest, som efter forestillingens slutning skulle afholdes i amfiteatret.

Ved mørkets frembrud var hele teatret fuldt af mennesker; Tigellinus og alle kejserens venner havde indfundet sig for at vise sin hengivenhed, for Nero.

Man fortalte hinanden, at kejseren var blevet heftigt syg efter optrinnet i haven, at han havde tilbragt en søvnløs nat og været hjemsøgt af syner og skrækkelige anelser. Den følgende morgen havde han forkyndt, at han snarest muligt ville rejse til Grækenland.

Men andre påstod, at kejseren herefter ville blive en endnu mere grusom end før og lade hævnen gå ud over de kristne.

"Hvorledes skal dette gå!" udbrød Barcus Soranus. "I håbede at formilde folkets vrede ved at lade straffene gå ud over de kristne, men resultatet er blevet det modsatte."

"Det er sandt!" tilføjede Antistius Verus. "Alle er enige om, at de kristne er uskyldige."

Tigellinus vendte sig til dem og sagde:

"Barcus Soranus, ved du også, at man er enige om, at din datter Servilla skjulte sine kristne slaver, for at de skulle undgå deres retfærdige straf; man fortæller det samme om din hustru, Antistius!"

"Det er ikke sandt," udbrød Barcus uroligt.

"Jeres fraskilte hustruer er misundelige på min hustrus dyd, og derfor bagtaler de hende," sagde Antistius Verus, som også lod til at være meget ængstelig.

"Hvad er der sket med Chilo?" spurgte Eprius Marcellus.

"Han har jo selv overgivet dem i Tigellinus' hænder; han var en fattig mand, og kejseren har gjort ham rig; han kunne tilbringe resten af sine dage i fred og ro og få en pragtfuld begravelse. I stedet derfor forspilder han sin fremtid og ødelægger sig selv. Han må virkelig være blevet gal."

"Han er ikke blevet gal, men han er blevet en kristen," sagde Tigellinus.

"Umuligt!" udbrød Vitellius.

"Har jeg ikke sagt, at I kan dræbe de kristne, men I kan ikke dræbe de kristnes gud," sagde Vestinius. "Han er ikke til at spøge med. Jeg har ikke brændt Rom, men med kejserens tilladelse ville jeg straks bringe de kristnes guddom et offer. Og det burde vi alle sammen gøre, for jeg gentager: Han er ikke at spøge med! I skal komme til at sande mine ord."

"Kan I huske, at Tigellinus lo, da jeg sagde, de kristne havde våben?" spurgte Petronius. "Og nu siger jeg jer, de har ikke alene våben, men – de bliver snart sejrherrer."

"Hvad mener du?" spurgte de fornemme patriciere uroligt.

"Jeg siger, de snart sejrer! Når en sådan mand som Chilo ikke kunne modstå dem, hvem kan da gøre det? Hvis I tror, at de kristnes antal ikke stadig forøges efter hvert af skuespillene, da kan I blot gå i værkstederne og butikkerne og høre, hvad folk taler om."

"Han har ret!" råbte Vestinius.

Men Barcus vendte sig til Petronius:

"Og hvad slutter du af det?"

"Jeg slutter, hvor I begyndte. Vi har haft nok af blodsudgydelse."

Tigellinus kastede ham et spottende blik og svarede højt:

"Nej, langtfra! Vi skal have lidt endnu!"

Deres samtale blev afbrudt ved kejserens ankomst.

Nero indtog sin plads ved siden af Pythagoras, og straks efter begyndte forestillingen.

Der var imidlertid ikke mange, som ofrede "Aureolus" nogen større opmærksomhed; alle længtes efter at se Chilo.

Tilskuerne kedede sig; de var trætte af at se på pinsler og blodsudgydelser. De peb og hylede, fremkom med fornærmelige udtalelser mod hoffolkene og forlangte, at bjørnen skulle komme frem. Hvis de ikke havde interesseret sig for at få Chilo at se og håbet at få rige gaver af kejseren, havde de uden tvivl forladt teatret længe før forestillingens slutning.

Endelig kom cirkustjenerne ind med et trækors, der var så lavt, at en bjørn kunne nå op til martyrens bryst ved at stå på

bagbenene.

Lidt efter kom to slaver trækkende ind med Chilo, som ikke kunne gå alene, for begge hans ben var brækkede. Man lagde ham ned og naglede ham til korset så hurtigt, at de nysgerrige hoffolk ikke fik hans ansigt at se, og først da korset var rejst, vendtes alles øjne mod ofret.

Men det var umuligt at genkende Chilo i den nøgne skikkelse, som hang på korset.

Efter alle de pinsler, han på Tigellinus' befaling var blevet underkastet, var hans ansigt aldeles ligblegt, men i hans hvide skæg viste der sig en rød stribe, mærker efter blodet, der var flydt, da bødlerne rev tungen ud af hans mund.

Han var så mager, at man kunne tælle alle benene i hans krop. På disse få dage var han blevet mange år ældre og havde et aldeles affældigt legeme.

Men alle undrede sig over det milde og rolige udtryk i hans ansigt, som i gamle dage altid havde båret et præg af bitterhed og ondskab.

Hans stakkels forpinte sjæl havde endelig fundet fred.

Ingen af tilskuerne var i stand til at more sig over ham; den arme korsfæstede græker så i den grad gammel, svag og forsvarsløs ud, at tilskuerne uvilkårligt spurgte sig selv, hvorledes man kunne finde på at korsfæste et menneske, som var så sygt, at han kunne dø hvert øjeblik.

Mængden sad ganske stum og stille, og alle ønskede, at bjørnen snart måtte komme, så der kunne blive en ende på det hele.

Endelig blev bjørnen sluppet ind på arenaen; den svingede frem og tilbage med hovedet og så skulende ret frem for sig.

Til sidst fik den øje på korset og det nøgne menneskelegeme.

Den nærmede sig, rejste sig på bagbenene, men straks efter lagde den sig ved foden af korset og begyndte at brumme, som om den havde medlidenhed med det ulykkelige menneske, som hang der oppe.

Slaverne forsøgte at ophidse bjørnen til angreb, men tilskuerne forholdt sig mod sædvane ganske tavse.

Imidlertid løftede Chilo sit hoved og lod blikket glide hen over publikum. Til sidst fæstede hans øjne sig på et punkt i amfiteatrets øverste rækker; hans bryst hævede sig; på hans ansigt viste der sig et strålende smil. Hans øjne løftedes mod himlen, og to store tårer flød langsomt ned over hans kinder.

Så bøjede han sit hoved i døden.

I samme øjeblik lød der fra de øverste rækker en mægtig stemme gennem amfiteatret:

"Fred være med martyrerne!"

Én uhyggelig stilhed herskede i det vældige rum.

62

Efter forestillingen i kejserens have var der kun nogle få fanger tilbage i fængslerne. Ganske vist fængslede man fremdeles alle dem, som mistænktes for at hylde den "orientalske overtro", men forfølgelsen blev ikke længere drevet med samme kraft som før.

Folket var mæt af blodsudgydelse, og man begyndte at blive ængstelige over den vidunderlige ro, de kristne martyrer gik i døden med.

Befolkningens halvt overtroiske ængstelse fik ny næring ved den dødelige tyfus, som fra fængslerne spredtes ud over byen.

Til trods for alle Tigellinus' og hans hjælperes anstrengelser, blev man mere og mere tilbøjelig til at tro, at kejseren havde sat ild på byen, og at de kristne var uskyldige.

Men netop af denne grund ville kejseren og Tigellinus meget ugerne opgive forfølgelserne.

For at berolige mængden blev der stadig uddelt store mængder af hvede, vin og oliven. Byens grundejere fik betydelige lettelser under opførelsen af nye gårde, og for at undgå fremtidige ødelæggende ildebrande blev gaderne betydeligt bredere anlagt.

Kejseren deltog selv senatets møder og rådslog med byens fædre om folkets og byens velfærd, men de dødsdømte behandledes med samme strenghed som før.

Ingen stemme hævede sig i senatet til fordel for de kristne, for ingen ville fornærme kejseren.

Verdensherskeren ville først og fremmest få folk til at forstå, at en sådan ubarmhjertig straf kun kunne ramme de virkelig skyldige.

De døde og de døende blev overladt til deres slægtninge, for den romerske lov hævnede sig ikke på dem, der ikke længere tilhørte denne verden.

Vinicius følte sig trøstet af denne tanke, at når Lygia døde, kunne han begrave hende i familiegraven, og at han selv ville blive lagt til hvile ved hendes side. Han havde for længe siden opgivet håbet om at redde hende, og hans eneste bøn til Gud var, at hun måtte blive sparet for pinslerne på arenaen, så hun kunne få lov at dø i fred i fængslet. Han var aldeles overbevidst om, at han ikke kom til at overleve hende.

Til sine tider havde han en forsmag på livet hinsides graven. Den sorg, som hvilede over ham og Lygia, tabte lidt efter lidt sin brændende bitterhed og forvandledes til et slags overjordisk hengivenhed i Guds vilje.

Lygia havde ikke længere noget håb eller noget ønske her på Jorden; hun håbede udelukkende på det evige liv. Døden stod for hende ikke alene som befrieren fra fængslet, fra kejseren og Tigellinus, men også som den magt, der for evigt ville forene hende med Vinicius. Over for denne urokkelige tro tabte alt andet sin betydning.

Ursus var også forsonet med tanken på martyrdøden, men hans eneste sorg var den, at Lygia skulle pines så længe inden for fængslets mure.

Hans hemmelige tanke var at få lov at dø på korset, og at han i livet hinsides måtte få lov til som før at tjene sin konges datter.

Han antog, at han rimeligvis blev kastet for de vilde dyr på arenaen, og dette var hans største sorg.

Fra barnsben af havde han været vant til at kæmpe med de vilde dyr i sit hjemlands skove, og nu frygtede han for, at hans gamle menneske skulle få overmagten over ham, således at han satte sig til modværge i stedet for at dø lige så fromt og tålmodigt som de øvrige kristne.

Men der var andre og mere behagelige tanker, som trøstede ham i hans lange, ensomme grublerier i fængslet.

Han havde hørt, at Kristus havde erklæret krig mod alle Helvedes magter og alle onde ånder, og derfor tænkte han, at han muligvis i denne krig kunne gøre Kristus større tjenester end nogen anden. Han troede fuldt og fast, at hans sjæl var stærkere end de øvrige martyrers.

Imidlertid hjalp han fangerne og deres vogtere og gjorde sig almindeligt afholdt i fængslet.

Selv fangevogterne, som frygtede kæmpens overmenneskelige kræfter, kom til at holde af ham for hans godhed og hans hjælpsomhed.

De vidste, at hverken lænker eller jerngitter kunne modstå hans kæmpekræfter; de forundrede sig over hans gode humør og stillede mange spørgsmål om årsagen til det.

Han talte med sådan overbevisning om den salighed, som ventede ham efter døden, at de forbavsede lyttede til hans ord, og for første gang i sit liv følte de, at lykken kan findes inden for fængselsmure, hvor solens stråler aldrig når hen.

Og når han indstændigt opfordrede dem til at tro på Kristus, var der flere end en af dem, som følte, at deres eget liv var en

ulykkelig slavetjeneste, der først ville være endt, når døden kom.

Men døden var for dem en ny rædsel og ejede ingen løfter for fremtiden, mens kæmpen og hans unge herskerinde hilste den med fryd som en befrier, der åbnede Himlens porte for dem.

63

En aften fik Petronius besøg af senatoren Scevinus, som begyndte at tale om de bedrøvelige tider og om kejseren. Han udtalte sig så uforbeholdent, at Petronius begyndte at blive forsigtig, skønt Scevinus var hans ven.

Scevinus påstod, at verden var gal og uretfærdig, og at det hele måtte ende med en rædselsfuld ulykke. Han mente, at de fleste af kejserens venner var misfornøjede, og at underpræfekten, Fenius Rufus, kun med den største uvilje udførte Tigellinus' skamløse befalinger. Han vidste også at fortælle, at Senecas slægt og venner var rasende over kejserens dårlige opførsel mod sin gamle lærer og mod Lucanus. Og endelig antydede han, at folket og prætorianerne var misfornøjede, og at Fenius Rufus havde størsteparten af prætorianerstyrken på sin side.

"Hvorfor siger du mig alt dette?" spurgte Petronius.

"Af hengivenhed for kejseren," svarede Scevinus. "Jeg har blandt prætorianerne en fjern slægtning, som også hedder Scevinus; han har fortalt mig, hvad der foregår i lejren. Misfornøjelsen stiger dagligt. Caligula opførte sig jo også som et galt menneske, og vi ved jo, hvorledes det gik ham. Cassius Chærea trådte frem og greb til en voldshandling. Han myrdede ham. Det var ganske vist en gruføld dåd, og der er sikkert ingen iblandt os, som finder den berømmelig, men han befriede alligevel verden for et uhyre i menneskeskikkelse."

"Vil det med andre ord sige, at du ikke vil rose Chærea, men du mener alligevel, han var en dygtig mand, og ønsker, vi havde

mange sådanne?" spurgte Petronius.

Men Scevinus bragte samtalen ind i en anden retning og begyndte at udbrede sig i lovtaler over Piso, over hans fornemme familie, hans sjælsadel, hans kærlighed til sin hustru, og til sidst talte han med begejstring om hans ualmindelige forstand, hans sindsro og hans vidunderlige evne til at vinde den store mængde.

"Cæsar er barnløs," sagde han, "og alle anser Piso som selvskreven til at blive hans efterfølger. Der er ikke tvivl om, at alle ville støtte ham med liv og sjæl. Fenius Rufus elsker ham højt; Plautius Lateranus og Tullius Senecio ville gerne gå i ilden for ham. Det samme er tilfældet med Natalis, Subrius Flavius, Sulpicius Asper, ja selv med Vestinius."

"Piso vil ikke få synderlig hjælp af Vestinius; han er jo bange for sin egen skygge," svarede Petronius.

"Vestinius nærer stor frygt for drømme og onde ånder," sagde Scevinus, "men han er en praktisk mand, og folk gør vel i at følge hans råd. Han ønsker at få standset kristenforfølgelserne, og det bør du ikke tage ham ilde op, for jeg har grund til at tro, at dine ønsker går i samme retning."

"Ikke mine ønsker, men min søstersøns," svarede Petronius. "Jeg ville for hans skyld gerne befri en ung kristen jomfru, som Vinicius elsker, men jeg har ikke kunnet gøre det, fordi jeg er faldet i unåde hos kejseren."

"Du tager fejl, Petronius. Har du ikke mærket, at Nero igen begynder at tale med dig som før?

Jeg ved for resten godt, hvorfor han gør det.

Han tænker nemlig igen at rejse til Grækenland, hvor han vil foredrage sine egne sange. Nero vil lige så gerne rejse, som han

vil leve, men han skælver ved tanken om grækernes kritik. Han bilder sig ind, at han enten vil fejre uhørte triumfer eller lide et skrækkeligt nederlag.

Han behøver derfor gode råd, og han ved, at ingen anden end du er i stand til at give ham dem.

Dette er grunden til, at du på ny stiger i hans gunst."

"Lucanus vil kunne erstatte mig."

"Vor rødskæg hader jo Lucanus og har allerede besluttet hans død. Han søger blot efter et påskud. Du ved, det er ham magtpåliggende at finde et påskud."

"Du har måske ret. Men jeg kender et endnu bedre middel til hurtig at stige i kejserens gunst," svarede Petronius.

"Og det er?"

"At meddele ham alt, hvad du netop har sagt mig."

"Men jeg har jo ikke sagt noget!" råbte Scevinus forfærdet.

Petronius lagde hånden på hans skulder.

"Du har sagt, at kejseren er gal; du har påstået, at Piso bør blive hans eftermand, og du mener, at det gælder at skynde sig. Hvorfor skulle vi skynde os, kære ven?"

Scevinus blegnede, og en stund så de to mænd hinanden stift i øjnene.

"Du siger det ikke til kejseren, Petronius!"

"Det kunne aldrig falde mig ind. Du kender mig vel bedre end som så. Jeg har intet hørt, og jeg ønsker ikke at høre noget. Forstår du mig?

Livet er alt for kort. Det lønner sig derfor ikke at gøre det slags bedrifter.

Jeg beder dig blot om at gå til Tigellinus og tale med ham en lang tid om, hvad du vil."

"Men hvorfor det?"

"For at jeg, når Tigellinus siger til mig: "Scevinus har været hos dig," kan svare ham: "Han har også været hos dig"."

Da Scevinus hørte dette, knækkede han den elfenbensstav, han holdt i hånden, og sagde:

"Kunne jeg blot ødelægge al ondskab, som jeg har ødelagt denne stok! Jeg skal gå til Tigellinus endnu i dag og senere indfinde mig ved Nervas fest. Du kommer vel også?"

"I hvert fald mødes vi ved forestillingen i amfiteatret i overmorgen, når de sidste kristne skal føres frem."

"På gensyn!"

"I overmorgen!" gentog Petronius, da han var blevet alene. "Der er altså ingen tid at spilde. Vor rødskæg synes, han har brug for mig i Grækenland, og derfor er det bedst, han tager mig med i beregningen."

Og han besluttede at gøre endnu et forsøg på at frelse Lygia.

Ved Nervas fest bad kejseren virkelig Petronius om at tage plads ved hans side, for han ønskede at tale med ham om den forestående rejse og spørge ham til råds angående de byer, hvor han burde optræde med udsigt til at gøre lykke.

Han brød sig ikke om athenerne; de indgav ham en sand rædsel.

Kejserens venner lyttede opmærksomt til samtalen mellem Nero og "elegancens fyrste". Det var dem meget magtpåliggende at få hans mening om disse sager at vide, for at de senere kunne udtale sig omtrent som han.

"Det forekommer mig, at jeg først vil begynde at leve, når jeg kommer til Grækenland," bemærkede Nero.

"Du vil der vinde nye triumfer og et udødeligt navn," svarede Petronius.

"Jeg håber, du spår sandt, og at Apollo ikke vil fortørnes over mine triumfer. Hvis jeg gør lykke, skal jeg bringe ham et offer så stort, at ingen gud nogen sinde har fået et lignende. Skibet ligger færdigt i Napoli, og jeg ville gerne komme afsted i morgen."

Da Petronius hørte dette, rejste han sig, så lige ind i kejserens øjne og sagde:

"Tillad mig først at fejre en bryllupsfest, som jeg også vil sende dig en indbydelse til, guddommelige kejser."

"En bryllupsfest? Hvilken bryllupsfest?" spurgte Nero forbavset.

"En bryllupsfest for Vinicius og dit gidsel, den lygiske konges datter. Ganske vist er hun for øjeblikket i fængsel, men dette er jo en fejltagelse. For det første kan et gidsel ikke kastes i fængsel, og for det andet har du jo selv givet Vinicius din tilladelse til at gifte sig med hende. Og da dine bestemmelser er lige så urokkelige som selve Jupiters, vil du selvfølgelig give befaling til hendes løsladelse, og jeg vil skænke hende til din yndling."

Den koldblodighed og sindsro, hvormed Petronius sagde disse ord, gjorde kejseren forvirret, for han blev altid forlegen, når nogen talte til ham på denne måde.

Nero slog øjnene ned og svarede med usikker stemme:

"Jeg husker det godt; jeg har tænkt både på hende og på den kæmpe, som dræbte Croton."

"I så fald er begge to reddet," svarede Petronius roligt.

Men Tigellinus skyndte sig at komme sin herre til hjælp:

"Hun er i fængsel på kejserens befaling. Du sagde jo selv, at hans bestemmelser er urokkelige, Petronius."

Alle de tilstedeværende hørte med spændt opmærksomhed på dette ordskifte. De kendte Vinicius' forholdt til Lygia og interesserede sig for sagens udfald.

"Hun er i fængsel mod kejserens vilje og ved din fejltagelse og dit ukendskab med folkeretten," svarede Petronius skarpt. "Vistnok er du ikke særlig klog, Tigellinus, men du vil vel ikke påstå, at det var hende, som satte ild på Rom, og selv om du påstod det, ville kejseren ikke tro dig."

Men Nero havde imidlertid genvundet herredømmet over sig selv, og hans halvlukkede øjne havde et ubeskrivelig ondskabsfuldt udtryk.

"Petronius har ret," sagde han.

Tigellinus så forbavset ud.

"Petronius har ret," gentog Nero, "i morgen skal fængselsportene åbne sig for hende, og dagen efter forestillingen i amfiteatret kan vi tale om bryllupsfesten."

"Jeg har tabt for anden gang," tænkte Petronius.

Han var så sikker på dette, at han skyndte sig at sende en af sine frigivne til amfiteatret for at sørge for, at Lygias lig skulle blive udleveret fra spoliariet, så Vinicius kunne lægge hende i sit eget gravkammer.

64

Man havde før i tiden ikke plejet at give aftenforestillinger, men under Nero blev de mere og mere almindelige både i amfiteatret og på cirkus.

De fornemme patriciere syntes godt om disse sene forestillinger, som gerne efterfulgtes af fester og drikkelag, der varede lige til den lyse morgen.

Skønt folket for længe siden var mæt af blodsudgydelse, samledes der alligevel en uoverskuelig menneskemasse i amfiteatret den aften, da man hørte, at de sidste kristne skulle dø på arenaen.

Alle kejserens venner indfandt sig. De vidste, at man ville komme til at overvære et sjældent skuespil, og man forstod også, at Nero ville fryde sig ved at se Vinicius' sjæleangst.

Tigellinus havde ikke ladet sig bevæge til at fortælle, hvilken dødsmåde man havde bestemt for den unge tribuns trolovede, og denne hemmelighedsfuldhed forøgede publikums nysgerrighed og spænding.

Man talte med begejstring om Lygias skønhed, og de fleste ville ikke tro, at hun virkelig skulle optræde på arenaen.

De, som havde hørt, hvad kejseren svarede Petronius ved Nervas fest, forklarede hans ord på to måder.

Nogle antog simpelt hen, at Nero havde skænket eller muligvis ville skænke den unge pige til Vinicius, men man mindede hinanden om, at Lygia jo var et gidsel og således havde lov til at dyrke hvilken som helst guddom, hun måtte ønske, og at folkeretten ikke tillod hendes afstraffelse.

Tilskuerne sad i en ren feber af uvished og spænding.

Kejseren ankom tidligere, end han plejede, og straks begyndte man at hviske til hinanden, at han vistnok var forberedt på lidt af hvert.

Foruden Tigellinus og Vatinius havde han også Cassius med sig, en kæmpestærk centurion, som han blot tilkaldte ved enkelte lejligheder, f.eks. når han var ude på sin natlige "perlejagt" i Roms forstæder.

Man var også opmærksom på, at der var iagttaget adskillige forsigtighedsregler i amfiteatret.

Prætorianerstyrken var fordoblet, og denne gang stod de ikke under en centurions kommando. Tribunen Subrius Flavius, som var kendt for sin blinde hengivenhed for Nero, havde selv overtaget befalingen, og man forstod heraf, at kejseren var forberedt på alt.

Måske ventede han, at Vinicius i sin fortvivlelse skulle foretage en voldshandling for at befri Lygia.

Spændingen steg, og alles øjne var vendte mod den ulykkelige unge tribuns plads.

Han var ligbleg og hans pande dækket med store sveddråber. Han vidste heller ikke, hvad der skulle ske, men hans sjæl var fyldt af en ubestemt angst.

Petronius kendte heller ikke kejserens planer, og han forholdt sig tavs. Kun en eneste gang vendte han sig til Vinicius og spurgte, om han var forberedt på det værste, og om han havde i sinde at overvære hele forestillingen.

Vinicius besvarede begge spørgsmål bekræftende, men han skælvede over hele kroppen, for han anede, at Petronius havde sine grunde til at spørge således.

Han havde for længe siden forsonet sig med tanken om Lygias død, som ville befri dem begge for ugelange lidelser og forene dem i livet hinsides.

Men i dette øjeblik forstod han, at det oversteg hans kræfter at være vidne til Lygias lidelser.

Han rystede på ny af al denne sjælekval, som han siden Lygias fængsling allerede så mange gange havde kæmpet sig igennem.

Fortvivlelsen greb ham, og han tænkte endnu en gang på, om der da slet ikke fandtes nogen mulighed til frelse.

Om morgenen havde han forsøgt at komme ind i cirkusbygningen for at se, om hun var bragt derhen, men prætorianerne bevogtede alle indgangene, og selv ikke de soldater, han kendte godt, vovede at modtage bestikkelse eller lytte til hans bønner.

Denne uvished plagede ham således, at han ikke troede, han ville opleve skuespillets begyndelse.

Han forsøgte at overtale sig selv til at tro, at Lygia slet ikke var bragt til amfiteatret, og at hans frygt således var uden grund.

Han klyngede sig til det håb, at døden ville befri hende fra fængslet, og at hun ville blive skånet for pinslerne på arenaen.

Vinicius gik ud og gjorde et sidste forgæves forsøg på at slippe ind til fangerne, men da han vendte tilbage til sin plads i amfiteatret, forstod han af mængdens nysgerrige blikke, at hans værste anelser sikkert ville gå i opfyldelse.

Han kæmpede med Gud i sin sjæl, og hans bønner forvandledes næsten til trusler.

"Du kan!" gentog han og knyttede næverne, "du kan befri hende, hvis du vil."

I sin halvt bevidstløse tilstand have han en bestemt følelse af, at hans kærlighed til Gud ville forvandles til had, hvis han skulle blive tvunget til at se på Lygias lidelser.

Men han var selv forbavset over denne følelse og bange for at fortørne Kristus i samme stund, som han bad om en nådesbevisning og et mirakel.

Han bad ikke længere om hendes liv. Han ønskede blot, hun skulle dø, før man bragte hende ind på arenaen, og i sin dybe smerte gentog han gang på gang:

"Hør denne min bøn, og jeg skal elske dig til min død!"

Hans tanker forvirredes, og et vildt ønske efter blod og hævn tog magten fra ham. Han blev grebet af en vanvittig lyst til at styrte løs på Nero og kvæle ham i alle tilskuernes nærværelse, men han følte, at denne lyst var en ny synd imod Kristi bud.

Undertiden fløj et glimt af håb gennem hans sjæl, og han klyngede sig fast til den tanke, at Kristus i sidste øjeblik ville gribe ind med sin almægtige hånd og afværge den rædselsfulde død, som forestod Lygia.

Men i næste sekund druknede hans håb i en bundløs fortvivlelse.

Og skønt Lygia troede på Kristus og elskede ham af hele sit rene hjerte, frygtede Vinicius, at Frelseren alligevel havde forladt hende.

Hans tanker kredsede på ny om Lygia, som hun nu lå der i sit mørke fængsel, svag, forsvarsløs, forladt, overgivet til de brutale vogteres luner. Måske drog hun i dette øjeblik sit sidste suk, mens han, Vinicius, som elskede hende over alt på Jorden,

måtte sidde uvirksom og vente i dette rædselsfulde amfiteater uden at vide, hvilke pinsler man havde forberedt for hende, eller hvilke rædsler han i næste øjeblik skulle blive vidne til.

Som en mand, der falder ud over en afgrund og i faldet klynger sig til et halmstrå, således klyngede Vinicius sig til sidst til den tanke, at troen alene kunne frelse hende.

Det var den sidste tilflugt.

Petrus havde jo sagt, at troen kunne flytte bjerge.

Han rettede sig op, kvalte hver tvivlens tanke i sit bryst; han samlede sin hele sjæl om denne ene sætning: "Jeg tror," og han ventede, at et under skulle ske.

Men som en buestreng, der strammes for meget og brister, således brast hans legemlige styrke, og hans kræfter forlod ham.

Dødens bleghed dækkede hans ansigt, og han faldt aldeles sammen.

Han troede, at han var døden nær, og at hans bøn var hørt.

Det forekom ham, at også Lygia drog sit sidste suk i samme stund, og at Kristus ville føre dem sammen op i sin himmel.

Arenaen, patriciernes hvide togaer, de talløse tilskuere, lyset fra alle de tusinder af lamper og fakler, alt forsvandt for hans øjne.

Men denne hans svaghedstilstand varede ikke længe.

Efter en tid rettede han sig op på ny, vakt til live af den utålmodige mængdes råb og trampen med benene.

"Du er syg," sagde Petronius, "du må straks lade dig bære hjem."

Og uden at tage hensyn til kejseren rejste han sig for at støtte Vinicius og gå ud sammen med ham.

Hans hjerte var fuldt af medlidenhed med sin ulykkelige søstersøn, og han følte et raseri uden grænser ved synet af kejseren, der gennem sin smaragd betragtede Vinicius og øjensynlig godtede sig over hans smerte, som han naturligvis studerede for senere at beskrive den i et dybtfølt digt, der ville vække tilhørernes beundring.

Vinicius rystede på hovedet.

Det var muligt, han kunne dø i amfiteatret, men han ville ikke gå sin vej. Desuden måtte vel skuespillet straks begynde.

Netop i samme øjeblik vinkede præfekten med et rødt lommetørklæde; gitterporten lige over for kejserens podium knagede på sine hængsler, og ud fra det mørke rum trådte Ursus ind på den klart oplyste arena.

Kæmpen blændedes øjensynlig af den bratte overgang fra mørke til lys, men snart efter gik han roligt midt ind i arenaen og så sig omkring for at komme til vished om, hvilken død der var tiltænkt ham.

Alle kejserens venner og de fleste af tilskuerne vidste, at det var denne mand, som havde dræbt Croton, og da man så ham, lød der en svag bifaldsmumlen over hele tilskuerrummet.

I Rom var man vant til at se gladiatorer, som i størrelse overgik alle andre, men aldrig havde romerne set en kæmpeskikkelse som Ursus.

Cassius, som stod på kejserens podium, så ud som en dværg ved siden af lygieren.

Senatorerne, vestalinderne, kejseren og hans venner, ja hele folket stirrede med kenderblikke på kæmpens mægtige lemmer, på hans bryst, der var så bredt, at to skjolde næppe kunne dække det, og på hans herkuliske arme.

Begejstringen steg for hvert øjeblik.

For romerne kunne der ikke findes nogen større fornøjelse end at se disse muskler, når de anstrengte sig under en kamp.

Begejstringen gav sig luft i høje råb, og mellem tilskuernes rækker lød det nysgerrige spørgsmål:

"Hvor ligger det land, der frembringer sådanne kæmper?"

Han blev stående midt i amfiteatret og lignede mere en marmorstøtte end et menneske. Han var nøgen, og der var et naivt, næsten barnligt udtryk i hans ansigt, mens han så sig om på den tomme arena og kastede undrende blikke snart på kejseren, snart på tilskuerne og snart på gitterporten, hvorfra han tænkte hans bødler skulle komme.

Da han trådte ind på arenaen, bankede hans hjerte ved tanken på, at han muligvis skulle lide døden på korset, men da han hverken kunne opdage noget kors eller noget hul i sandet, tænkte han, at han var uværdig til en sådan død – og han forsonede sig med den tanke, at han sandsynligvis skulle sønderrives af vilde dyr.

Han var ubevæbnet og havde besluttet at dø rolig og tålmodig, som det sømmer sig den, der bekender sig til Lammets lære.

Imidlertid ville han opsende endnu en bøn til sin frelser; derfor knælede han midt på arenaen, foldede sine hænder og løftede sine øjne mod stjernerne, som skinnede ned gennem loftsåbningen.

Tilskuerne var misfornøjede. De havde nok af alle disse kristne, der dør som lam.

Hvis kæmpen ikke ville forsvare sig, ville jo hele skuespillet mislykkes.

Nogle af tilskuerne peb, andre råbte på cirkustjenerne, hvis pligt det var at piske de modvillige, indtil de styrtede sig i kampen.

Men snart faldt der en dyb stilhed over teatret. Ingen vidste, hvilken død der ventede kæmpen, og alle håbede, han ville forsvare sig, når han blev angrebet.

Man behøvede ikke at vente længe.

Pludselig lød der et skarpt trompetsignal. Gitterporten åbnedes på ny, og under vogternes vilde hyl løb en vældig urokse fra Germanien ind på arenaen, og en nøgen kvindeskikkelse var bundet fast til dens horn.

"Lygia! Lygia!" skreg Vinicius.

Så greb han fat i sit hår ved tindingerne, hylede som en mand, der føler en skarp dolk trænge ind i sit legeme, og gentog flere gange med hæs stemme:

"Jeg tror, jeg tror! Herre Kristus, gør et under!"

Han følte ikke, at Petronius kastede sin toga over hans hoved.

Det forekom ham, at døden eller smerten et øjeblik havde lukket hans øjne.

Han ønskede ikke at se, og han kunne heller ikke se noget.

Han havde blot en følelse af en grufuld tomhed.

Der fandtes ikke en tanke i hans hjerne, men hans læber blev ved med vanvittig ihærdighed at gentage:

"Jeg tror! Jeg tror!"

Dødens tavshed hvilede over amfiteatret.

Kejserens venner rejste sig alle som én op fra sin plads, for der var sket noget usædvanligt nede på arenaen.

Da lygieren fik øje på sin dronning, der var fastbundet til det vilde dyrs horn, sprang han op, som om han var brændt, bøjede

sig forover og styrtede løs på den rasende tyr.

Fra alles bryst lød der et forbavselsens råb, men straks efter indtrådte den samme åndeløse stilhed som før.

Som et lyn styrtede lygieren sig over det rasende dyr og greb fat i dets horn.

"Se!" skreg Petronius og rev kappen bort fra sin søstersøns hoved.

Vinicius rejste sig; hans ansigt var blegt som et stykke lin, og han stirrede med åndsfraværende, glasagtige øjne ned på arenaen.

Tilskuerne vovede næppe at ånde.

Det var så stille, at man kunne høre en flue surre.

Folk ville ikke tro deres egne øjne. Hele Roms historie kunne ikke opvise et lignende skuespil.

Lygieren havde grebet det vilde dyr i hornene. Mandens fødder sank ned i sandet lige til anklerne; hans ryg var bøjet som en bue og hans hoved skjult mellem skuldrene.

Hans vældige armmuskler svulmede således, at huden truede med at briste, men han havde standset tyren i dens vilde spring.

Manden og dyret stod så urørlige, at tilskuerne næsten kunne indbilde sig, de så på en marmorgruppe.

Men i denne tilsyneladende ro var der en frygtelig kamp mellem to vældige kræfter.

Tyrens ben sank ned i sandet, og dens mørke, lodne krop bøjedes sammen og lignede en kæmpemæssig bold.

Hvilken af disse to vil give efter? – Hvilken af dem vil falde først? – Dette var et vigtigt spørgsmål for alle de begejstrede

tilskuere, et spørgsmål som i dette øjeblik havde større betydning for dem end hele Roms fremtidige skæbne.

Lygieren var i deres øjne en halvgud, som burde hædres med templer og statuer.

Selv kejseren rejste sig op for at se bedre.

Han og Tigellinus havde ordnet denne forestilling netop med tanken på lygierens kæmpekræfter, og de havde spottende sagt til hinanden:

"Lad nu Crotons banemand dræbe denne tyr, som vi udvælger til ham!"

Men i dette øjeblik betragtede de med grænseløs forbavselse det usædvanlige skuespil, for de ville næppe tro sine egne øjne.

Flere af krigerne blandt tilskuernes rækker havde løftet armene i forbavselse og blev stående ubevægelige i denne stilling. Andres ansigter var dækket med sved, som om de selv var en af deltagerne i denne utrolige kamp mellem menneske og dyr.

Tilskuernes hjerter bankede, som om de skulle sprænges. De fleste havde en følelse af, at denne tavse kamp havde varet i flere år.

Mennesket og dyret fortsatte med deres uhørte anstrengelser. Man skulle nærmest tro, de var vokset fast i jorden.

Imidlertid hørtes der fra arenaen et dumpt, stønnende brøl, som efterfulgtes af et kort udråb fra alle tilskuerne, men derefter indtrådte den samme ængstende tavshed som før.

Man troede næsten, at man drømte, da man så, at tyrens vældige hoved begyndte at dreje sig til den ene side under lygierens jernhænder. Kæmpens ansigt, hals og arme blev

blodrøde, mens hans ryg krummedes endnu mere. Det var tydeligt, at han samlede den sidste rest af sine kæmpekræfter til en overmenneskelig anstrengelse.

Hæsere og dumpere blev tyrens brøl, som blandede sig med kæmpens stønnende åndedrag.

Dyrets hoved drejedes stadig mere over mod den ene side, mens den lange, røde tunge straktes ud af dets mund.

Endnu et øjeblik, og de nærmeste tilskuere hørte en knagende lyd af ben, som splintredes. Derpå rullede oksen med brækkede halshvirvler om på arenaens sand.

Hurtig som et lyn fjernede Ursus rebene, som bandt den unge pige til tyrens horn, og løftede hende op, men nu så man også på ham, hvilken uhyre kraftanstrengelse han havde gjort.

Han åndede med besvær; hans ansigt blev ligblegt, hans hoved var badet i sved og ligeså hans skuldre og arme.

Et øjeblik blev han stående halvt sanseløs, men så løftede han sine øjne og betragtede tilskuerne.

Man var ude af sig selv af begejstring.

Bygningens mure rystedes af titusinders vanvittige bifaldsråb. Aldrig havde romerne været vidner til et lignende skuespil. Fra de øverste pladser strømmede man ned i gangene mellem bænkene for nærmere at betragte den stærke mand.

Alle råbte, at kæmpen måtte benådes, og disse råb blev til sidst så vedholdende og truende, at hele bygningen skælvede i sine grundvolde.

Folket beundrede den legemlige styrke; Ursus var derfor blevet dets yndlingsbarn, den ypperste personlighed i hele Rom.

Han forstod, at mængden ønskede at spare hans liv og skænke ham friheden, men han havde i dette øjeblik øjensynlig ingen tanke for sig selv.

Hans øjne løb hen over tilskuernes rækker; så nærmede han sig kejserens podium, løftede pigen op på sine arme og kastede bedende blikke op mod herskeren, som om han ville sige:

"Det var for hendes skyld, jeg gjorde det! Vær barmhjertig! Frels hende!"

Tilskuerne forstod udmærket, hvad han mente.

Senatorerne og ridderne blev grebet af medlidenhed ved synet af den bevidstløse unge pige, der tog sig ud som et barn i kæmpens arme.

Alles hjerter var rørte. Hendes slanke skikkelse, der så ud som mejslet i marmor, hendes afmagt, den frygtelige fare, Ursus havde befriet hende fra – alt dette talte til publikums bedre følelser.

Flere troede, at kæmpen var hendes fader, som bad om barmhjertighed for sit barn.

Folket havde fået nok af blod, dødsscener og afskyelige pinsler; nu forlangte det noget andet – medlidenhed og barmhjertighed for den stærke mand og for den unge pige.

Imidlertid gik Ursus med pigen i sine arme rundt i arenaen og bad med øjne og bevægelser om skånsel for hende.

I samme stund rejste Vinicius sig fra sin plads, sprang over skranken, som skilte de forreste rækker fra arenaen, løb hen til Lygia og kastede sin toga over hendes nøgne legeme. Derpå sønderrev han sin tunika og fremviste sit bryst, som var dækket med ar, minder efter de sår, han havde modtaget i den armeniske krig, og han strakte sin hånd ud mod tilskuerne.

Nu gik publikums begejstring over alle grænser. Man stampede med benene, hylede og udstødte vilde råb om barmhjertighed.

Folket tog ikke alene kæmpens parti; det rejste sig også til forsvar for krigeren, for den unge pige og deres kærlighed.

Truende blikke rettedes mod kejseren, og knyttede næver løftedes mod ham.

Men Nero kunne ikke bestemme sig.

Vistnok nærede han intet had mod Vinicius, og han brød sig ikke om Lygia, men han syntes, det var herligt at se en ung jomfrus legeme spiddet på tyrens horn eller sønderrevet af vilde dyrs klør.

Hans grusomhed, hans tøjlesløse fantasi og hans vanartede lyster fandt en nydelse i blodige skuespil.

Og nu ville folket berøve ham det.

Hans oppustede ansigt udtrykte den dybeste harme.

Hans stolthed forbød ham at give efter for mængdens ønske, men hans medfødte fejhed hindrede ham i at modsætte sig dens vilje.

Han kastede prøvende blikke på sine venner for at se, om han ikke i det mindste blandt dem kunne finde dødstegnet, den nedadvendte tommelfinger.

Men Petronius strakte sin hånd i vejret og så trodsigt ind i kejserens øjne.

Den overtroiske Vestinius, som var kendt for at frygte de døde, men ikke de levende, rakte ligeledes hånden i vejret.

Det samme gjorde senatoren Scevinus, Nerva, Tullius Senecio, den berømte feltherre Ostorius Scapula foruden mange andre.

Da kejseren så, hvorledes sagerne stod, sænkede han smaragden, mens hans ansigt udtrykte fortørnelse og foragt.

Men Tigellinus ønskede først og fremmest at trodse Petronius; han vendte sig derfor til Nero og sagde:

"Giv ikke efter, herre. Vi har jo prætorianerne ved hånden."

Kejseren vendte sig om til prætorianernes befalingsmand, den strenge Subrius Flavius, som hidtil havde været ham hengiven med liv og sjæl.

Men her mødtes han af et usædvanligt syn.

Den gamle barske tribun havde tårer i øjnene og strakte sin hånd i vejret. Han forlangte altså som alle de andre nåde for martyrerne.

Tilskuerne blev utålmodige. Store støvskyer rejste sig under deres stampende fødder og fyldte amfiteatret, mens der midt under de drønende råb om barmhjertighed hørtes højlydte skældsord:

"Ahenobarbus! Modermorder! Mordbrænder!"

Nero blev forfærdet. I Circus var folket enehersker. Tidligere kejsere, navnlig Caligula, havde undertiden forsøgt at trodse folkets vilje, men dette havde altid fremkaldt uroligheder og blodsudgydelse.

Nero befandt sig i en vanskelig stilling.

Som skuespiller og sanger havde han brug for at stå højt i folkets gunst; han havde brug for den store masse som støtte mod patricierne og senatet, og særlig efter Roms brand havde han søgt at vinde dets velvilje og vende dets vrede mod de kristne.

Han forstod desuden, at det ville være farligt længere at modsætte sig dets ønsker.

Hvis oprøret begyndte i cirkus, kunne det gribe hele byen og medføre uhørte vanskeligheder.

Han kastede endnu et prøvende blik på Subrius Flavius, på centurionen Scevinus og på prætorianerne, og da han over alt mødte truende blikke, ophidsede ansigter og knyttede næver, rakte han hånden i vejret.

Et drønende bifald hilste hans beslutning. Alle deltog i det fra de øverste til de nederste rækker.

De to dødsdømte kunne nu være sikre på deres liv; fra dette øjeblik stod de under folkets beskyttelse, og ikke engang kejseren turde vove at forfølge dem længere med sit had.

65

Fire bithyniere bar Lygia forsigtigt hen til Petronius' bolig.

Vinicius og Ursus gik ved siden af hende og bad slaverne skynde sig, for at hun så snart som muligt kunne komme under lægebehandling.

Ingen af dem var i stand til at sige noget. Dagens begivenheder havde berøvet dem evnen til at tale.

Vinicius var endnu halvt ude af sig selv efter den stærke sindsbevægelse, han havde gennemgået.

Han gentog gang på gang for sig selv, at Lygia var frelst, at hun ikke længere skulle sidde i det mørke fængsel, og at kejseren ikke mere kunne nå hende med sin hævn. Deres prøvelser var endt; han kunne føre hende hjem til sit hus for aldrig mere at skilles fra hende.

Det forekom ham, at han drømte; han var ikke i stand til at fatte den hurtige overgang fra den dybeste fortvivlelse til den glædelige virkelighed.

Vinicius bøjede sig hvert øjeblik ned over den åbne bærestol for at se på det kære ansigt, som i månelyset lignede et sovende barns, og han gentog i sit stille sind:

"Det er hende! Kristus har frelst hende!"

Han beroligede sig også med det håb, at hun snart ville komme sig efter sin sygdom.

Da han og Ursus bar hende ud af spoliariet, havde en ukendt læge forsikret ham, at hun levede, og at hun snart ville blive frisk.

Ved denne tanke gennemstrømmedes Vinicius af en sådan fryd, at hans knæ skælvede under ham; han magtede ikke at gå selv, men måtte støtte sig på Ursus.

Kæmpen gik stille ved hans side; han så op mod den stjerneklare himmel og bevægede sine læber i bøn.

De gik hurtigt gennem gaderne, hvor de nyopførte bygninger belystes af månens stråler.

Der var ikke mange mennesker ude på denne tid; her og der sås imidlertid en mindre skare af folk, som var bekransede med efeu, og som sang og dansede foran husdørene til lyden af fløjter. De benyttede sig af den vidunderlig smukke nat og af den festlige stemning, som nu i så lang tid havde hersket i Rom.

Lige foran Petronius' bolig vendte Ursus sig til Vinicius:

"Herre, det var Frelseren, som rev hende ud af dødens klør. Da jeg så hende på uroksens horn, hørte jeg en stemme, som sagde: "Forsvar hende!" Det var Frelserens røst. Fængslet havde taget mine kræfter fra mig, men han gav mig dem tilbage i den samme stund, og han bøjede det onde folks hjerter, så de tog hendes parti. Hans vilje ske!"

Og Vinicius svarede:

"Priset være hans navn!"

Han kunne ikke fortsætte, for hans dybe sindsbevægelse var ved at overmande ham. Han følte en stærk trang til at kaste sig ned på marken og takke Frelseren for hans mirakler og hans barmhjertighed.

Imidlertid var de standset foran Petronius' hus; en slave var sendt i forvejen for at melde deres ankomst, og tjenerne strømmede ud for at tage imod dem.

Alle kendte den ulykke, som havde ramt Vinicius med Lygias fængsling, og derfor var glæden stor blandt disse kristne slaver, da de så de to ofre, som var reddet fra døden. Glæden blev endnu større, da lægen Theocles erklærede, at Lygia ikke var kommet til skade, og at hun ville genvinde sit helbred, når hun var kommet sig af den svaghedstilstand, feberen havde bragt hende i.

Ud på natten kom hun til bevidsthed.

Da hun vågnede i det pragtfulde kammer, der var oplyst ved korinthiske lamper, mens luften var fuld af blomsterduft, vidste hun ikke, hvor hun var, eller hvad der foregik med hende.

Hun huskede godt, at hun var blevet bundet til den lænkede okses horn, og da hun nu vågnede og fik øje på Vinicius, som bøjede sig over hende, troede hun, at hun ikke længere var på Jorden. Tankerne løb rundt i hendes hoved, og hun antog, at hendes lidelser og hendes svaghed holdt hende tilbage på vejen til Himlen.

Hun følte imidlertid ingen smerte, men smilede til Vinicius og forsøgte at tale; han hørte imidlertid blot nogle enkelte ord, hvoriblandt han opfattede sit eget navn.

Så knælede han ved siden af hende, lagde sin hånd på hendes pande og sagde:

"Det er Kristus, som har frelst dig og skænket mig min Lygia tilbage!"

Hendes læber bevægede sig sagte; et lykkeligt smil viste sig på hendes ansigt. Lidt efter lukkede hun sine øjne, udstødte et let suk og faldt i den dybe, rolige søvn, som lægen havde ventet på, og som efter hans udsagn skulle gengive hende liv og sundhed.

Vinicius knælede fremdeles ved hendes leje. Hans sjæl var opfyldt af en taknemmelighed og en kærlighed så dyb, at han ganske glemte sig selv.

Theocles var ofte inde i sygeværelset, og den guldhårede Eunike trak flere gange forhænget til side og betragtede deltagende Lygias blege ansigt.

Endelig begyndte de tamme traner ude i haven at hilse den nye dag, men Vinicius rørte sig ikke; han havde ingen tanke for, hvad der foregik omkring ham. Hans hjerte var fuldt af en begejstringens henrykkelse, der førte ham bort fra livets almindelige forhold.

66

Efter at Lygia var blevet befriet, fulgte Petronius med Neros øvrige venner til kejserborgen, da han ikke ønskede at ærgre ham mere end højst nødvendigt. Han ville desuden gerne høre, hvad man sagde om denne begivenhed, og tænkte samtidig at få at vide, om Tigellinus fortsat agtede at forfølge Lygia.

Både hun og Ursus stod ganske vist under folkets beskyttelse, og ingen ville vove at lægge hånd på dem uden at fremkalde åbent oprør, men Petronius kendte den mægtige prætorianerhøvdings uslukkelige had og frygtede, at Tigellinus ville forsøge at hævne sig på hans søstersøn, siden han ikke kunne ramme Petronius selv.

Nero var harmfuld og ærgerlig, fordi skuespillet var endt så ganske anderledes, end han ønskede.

I begyndelsen ville han slet ikke se Petronius; elegancens fyrste mistede imidlertid ikke fatningen, men gik hen til Nero, lige så rolig og frejdig som altid.

"Ved du, hvad jeg er kommet til at tænke på, guddommelige kejser? Du burde skrive en sang om jomfruen, som på verdensherskerens befaling blev befriet fra tyrens horn for at overleveres til sin elskede. Grækerne er et følsomt folkeslag, og jeg er overbevist om, at en sådan sang vil henrykke dem."

Til trods for sin ærgrelse følte Nero sig tiltalt af denne tanke. Den kloge rådgivers forslag kom ham rigtig belejligt; det var et udmærket emne for et digt, og det kunne give anledning til at glimre som verdens ædelmodige behersker.

Uden at sige noget betragtede han Petronius en lang tid, men til sidst sagde han:

"Det er muligt, du har ret. Men passer det sig for mig at prise min egen godhed?"

"Det er ikke nødvendigt at nævne navne. I Rom ved vi jo alle, hvad meningen er, og fra Rom vil rygtet spredes til alle verdens lande."

Men er du sikker på, at dette vil behage det græske folk?"

"Ved Pollux, det er jeg!" svarede Petronius.

Og han gik fornøjet sin vej, for han var overbevist om, at Nero nu ville ofre sig udelukkende for sit nye litterære arbejde, og at Tigellinus' hænder foreløbig var bundet.

Petronius mente alligevel, det var nødvendigt at sende Vinicius bort fra Rom, så snart Lygias helbred tillod hende at følge ham. Da han den følgende dag traf sin søstersøn, sagde han derfor til ham:

"Før hende til Sicilien! For øjeblikket har du sikkert intet at frygte fra kejserens side, men jeg tror, at Tigellinus gerne gav jer gift – ikke fordi han hader jer, men fordi han hader mig."

Vinicius smilede og sagde:

"Jeg frygter ikke, Petronius. Lygia var allerede bundet til tyrens horn, og Kristus reddede hende dog."

"Så burde du bringe ham et stort offer," svarede Petronius utålmodigt, "men samtidig bør du anmode ham om ikke flere gange at redde hende på samme måde. Husker du, hvordan Æolus modtog Ulysses, da denne for anden gang kom til ham for at bede om gunstig vind? Guderne ynder ikke gentagelser."

"Så snart hun bliver frisk, skal jeg føre hende til Pomponia Græcina," svarede Vinicius.

Det kan du trygt gøre, især fordi Pomponia er syg, Vinicius. Imidlertid vil man glemme dig her i Rom, og i vore dage er det heldigt at blive glemt. Måtte lykken være din sol om vinteren og din skygge om sommeren!"

Han overlod Vinicius til sine egne betragtninger og gik selv for at spørge lægen Theocles om Lygias helbredstilstand.

Hun var uden for fare. Afkræftet som hun var efter feberen og fængselsopholdet, ville hun have været dødens bytte, hvis hun længere var blevet udsat for dårlig luft og alle slags savn, men nu fik hun den mest omhyggelige pleje og var omgivet af rigdommens overflødighed.

På lægens befaling blev hun hver dag båret ud i villaens have, og her opholdt hun sig timevis.

Vinicius pyntede hendes bærestol med anemoner og liljer for at minde hende om alt, hvad de havde gennemgået.

Lygia mente, at Kristus havde ført dem igennem alle disse lidelser for at rense deres sjæle, og Vinicius var enig med hende.

Hos den unge tribun var der ikke meget tilbage af den fordums patricier, som ikke kendte anden lov end sine egne ønsker og tilbøjeligheder.

Det forekom dem begge, at mange år var gået hen over deres hoveder, og at de frygtelige begivenheder lå langt tilbage i tiden. De følte sig rolige og lykkelige.

Skønt Nero stadig herskede i Rom og fyldte verden med rædsel, frygtede de hverken hans raseri eller hans ondskab, aldeles som om han havde ophørt at være herre over deres liv og deres død.

En aften ved solnedgang hørtes fra det fjerne dumpe brøl af løver og andre vilde dyr.

I gamle dage havde disse brøl fyldt Vinicius med angst og uro, fordi de indeholdt en skrækkelig trussel, men nu så han roligt på Lygia, og begge løftede sine øjne mod aftenhimlen.

Ofte sov Lygia nede i haven; Vinicius vågede over hende og betragtede ufravendt hendes ansigt. Det forekom ham, at hun ikke længere var den samme Lygia, han havde lært at kende hos Aulus og Pomponia. Fængselsluften og sygdommen havde også forandret hende meget; hendes ansigt var gennemsigtigt og blegt, hun var blevet mager, og hendes øjne havde ikke den samme glans som før.

Den guldhårede Eunike, som stadig bragte hende blomster og kostbare tæpper til at lægge over hende, var skøn som en gudinde i sammenligning med Lygia.

Petronius betragtede hende med prøvende blikke og forsøgte forgæves at genfinde hendes fordums skønhed. Han trak medlidende på skuldrene og mente, at denne blege skygge ikke kunne være værd alle disse anstrengelser og lidelser, som næsten havde taget livet af Vinicius.

Men Vinicius elskede hende stadig mere og mere; han havde kun øje for hende, og når han vågede over hende, syntes det ham, at han vågede over alle verdens skatte.

67

Rygtet om Lygias vidunderlige redning spredtes hurtigt blandt de kristne, som havde undgået fangenskab og død. Hendes trosfæller indfandt sig for at se den, der ved et mirakel var reddet fra den visse død.

Først kom Nazarius og Miriam, som apostlen Petrus stadig boede hos, og efter dem kom mange andre.

Alle lyttede med spændt opmærksomhed til Ursus' fortælling om den stemme, han havde hørt i sin sjæl, og som befalede ham at kæmpe mod den rasende tyr.

De fleste gik trøstet derfra i håbet om, at Kristus ville holde hånden over sine tilhængere og ikke tillade, at de blev udslettet af Jorden, før han kom tilbage på dommens dag.

Det var dette håb, som styrkede dem i de kommende trængselsdage.

Forfølgelserne mod de kristne var endnu ikke indstillet.

Alle, som mistænktes for at være kristne, blev øjeblikkelig kastet i fængsel.

Ofrenes antal var ganske vist ikke så stort som før; de fleste var fængslet, grebet og pint til døde.

De få kristne, som endnu var tilbage, havde enten taget deres tilflugt til fjerne provinser, hvor de ventede på bedre tider, eller også førte de en skjult tilværelse, og når de samledes til bøn, skete det i sandgravene langt fra byen.

Kristenforfølgelserne fortsattes imidlertid, og skønt skuespillene var forbi, blev fangerne holdt tilbage i fængslerne

for at benyttes til senere forestillinger, eller også afstraffedes de enkeltvis.

Skønt man ikke længere troede, at de kristne havde sat ild på Rom, erklærede man dem for statens og menneskehedens fjender, og det udstedte edikt beholdt fortsat sin kraft.

Apostlen Petrus vovede ikke længere at vise sig hos Petronius, men til sidst kom Nazarius en aften og meldte hans ankomst.

Lygia og Vinicius løb ham i møde og kastede sig på knæ foran ham. Han hilste på dem med dyb bevægelse, for han sørgede dybt over, at der kun fandtes nogle få tilbage af den store flok, som var betroet til hans omsorg.

"Herre, for din skyld har Kristus skænket mig Lygia igen," sagde Vinicius bevæget.

Men Petrus svarede:

"Han har skænket dig hende på grund af din tro, og for at ikke alle de læber, som bekender hans navn, skulle blive tavse i døden."

Hans tanker dvælede hos de mange tusinde af hans børn, som var sønderrevet af de vilde dyr, han tænkte på den utallighed af kors, som havde fyldt arenaen, og på de levende fakler i Neros have, og hans stemme var svag og sørgmodig.

Hans hår var blevet ganske hvidt; hans skikkelse var bøjet, og hans ansigt var præget af en sådan sorg og lidelse, som om han selv havde gennemgået alle martyrernes lidelser.

Vinicius og Lygia blev dybt bedrøvede ved at se apostlen, som var bøjet under alderens og sorgens vægt.

Vinicius havde bestemt sig for at bringe Lygia til Napoli, hvor de ville møde Pomponia, og sammen med hende fortsætte

rejsen til Sicilien, og han bønfaldt nu apostlen om at forlade Rom og følge med dem.

Men apostlen lagde sin hånd på hans hoved og sagde:

"I mit hjerte lyder de ord, som Herren sagde til mig ved Tiberias' sø: "Da du var yngre, bandt du op om dig selv og gik, hvor du ville; men når du bliver gammel, skal du udrække dine hænder, og en anden skal binde op om dig og føre dig derhen, hvor du ikke vil [Note 38)]." Derfor sømmer det sig for mig at følge min hjord."

De svarede ham ikke, for de forstod ikke rigtig hans ord, og han tilføjede:

"Mit arbejde er snart endt, men jeg vil ikke finde hvile og husvalelse før i Herrens bolig."

Og han vendte sig til dem og sagde:

"Glem mig ikke, for jeg har elsket jer, som en fader elsker sine børn."

Med disse ord løftede han sine skælvende hænder og velsignede dem; de trykkede sig ind til ham, for de havde en følelse af, at det måske var sidste gang, de modtog hans velsignelse.

De skulle imidlertid få ham at se endnu en gang.

Nogle dage efter bragte Petronius foruroligende meddelelser fra kejserborgen. Det var blevet opdaget, at en af kejserens frigivne var kristen, og man havde hos ham fundet breve fra Petrus, Paulus, Jakob og Johannes.

Tigellinus havde nok tidligere vidst, at Petrus var i Rom, men han tænkte, at han var omkommet sammen med så mange andre kristne.

De fundne skrivelser var nu beviser på, at de to apostle stadig levede og befandt sig i Rom.

Kejseren og Tigellinus havde derfor besluttet, at de for enhver pris skulle fængsles, for man håbede, at deres død ville have til følge, at hele det forhadte kristne trossamfund blev udryddet.

Petronius havde af Vestinius fået at vide, at kejseren selv havde befalet, at Petrus og Paulus inden tre dages forløb skulle være i det mamertinske fængsel, og flere prætorianerafdelinger gennemsøgte hver dag den del af staden, som lå på den anden side af Tiberen.

Da Vinicius hørte dette, besluttede han øjeblikkelig at advare apostlen.

Den samme aften iførte han og Ursus sig galliske kapper og gik til Miriams hus, hvor Petrus boede.

Huset lå lige på grænsen af bydelen Trans-Tiber. Undervejs lagde de mærke til, at flere huse var omringet af soldater, som syntes at være ført derhen af en del folk, de ikke kendte.

Hele bydelens befolkning så ud til at være i bevægelse, og store skarer af nysgerrige havde samlet sig ved gadehjørnerne.

På sine steder sås centurioner, som forhørte deres fanger angående Simon Petrus og Paulus fra Tarsos.

Ursus og Vinicius var foran soldaterne og kom uhindret til Miriams hus, hvor de fandt Petrus omgivet af en del af de kristne. Blandt dem var også Timotheus, Paulus' medhjælper, og Linus.

Da de fik underretning om den truende fare, førte Nazarius dem alle sammen gennem en hemmelig gang ud til haveporten og derfra til nogle forladte stenbrud, nogle hundrede skridt udenfor Janiculumporten.

Ursus måtte bære Linus, som var yderst svag efter sin lange sygdom. I stenbruddet følte de sig fuldstændig trygge; Nazarius tændte en fakkel, og de begyndte at rådslå om den bedste måde, hvorpå de kunne redde apostlens liv.

"Herre," sagde Vinicius, "lad Nazarius føre dig til Albanerbjergene, så snart det bliver lyst. Der skal jeg hente dig, og vi skal føre dig til Antium, hvorfra et skib vil bringe os til Napoli og Sicilien. Velsignet skal den dag være, da du træder ind i mit hus."

De øvrige forsøgte at overtale apostlen til at følge med Vinicius og redde sit liv.

"Skjul dig, hellige mester!" bad de. "Rejs bort fra Rom! Våg over den hellige sandhed, så at den ikke skal dø med dig og med os!"

"Gør det for Kristi skyld!" råbte de andre og greb fat i sømmene på hans kappe.

"Mine børn," svarede Petrus, "hvem kender den time, da Herren vil ende hans livs dage?"

Men han sagde ikke, at han ville forlade Rom, og han vidste ikke, hvad han skulle gøre. Usikkerhed og frygt havde lidt efter lidt sneget sig ind i hans sjæl.

Hans hjord var splittet, alt hans arbejde syntes spildt. Den kristne kirke havde før branden været i stærk fremgang, men var nu brændt til støv på verdensherskerens befaling.

Her var intet tilbage uden mindet om alle de henfarnes tårer, deres lidelser, deres død.

Sæden havde båret rig frugt, men Djævelen havde trådt den ned i jorden. Herrens legioner var ikke kommet de dødsdømte til hjælp – og Nero udstrakte stadig sit herredømme over hele

verden; grusommere, mægtigere end nogensinde herskede han over alle have og alle lande.

Mere end én gang havde den fattige fisker strakt sine arme mod Himlen i sin store forladthed og spurgt: "Herre, hvad vil du da at jeg skal gøre? Hvorledes skal jeg, gammel og svag, som jeg er, kunne kæmpe mod ondskabens uovervindelige magt, og hvorledes skal jeg besejre den?"

Og i sin dybe smerte råbte han til Gud:

"Den hjord, som du pålagde mig at vogte, er ikke mere; din kirke er brændt; hvad skal jeg gøre? Skal jeg være her eller føre de sidste af din hjord ud over havet, for at de kan prise dit navn i et andet land?"

Han var tvivlrådig. Ganske vist troede han fuldt og fast, at den levende sandhed måtte sejre til sidst, men til sine tider mente han, at timen endnu ikke var kommet, at den heller ikke ville komme, før Herren viste sig på dommens dag i al sin magt og herlighed.

Ofte tænkte han, at alle de troende ville følge ham, hvis han drog bort fra Rom, og at han burde føre dem langt afsted til Galilæa, til Tiberias' sø, hvor alt var stille og fredeligt. Et brændende ønske om at fare hen til den rolige strandbred i Galilæa fik magt over fiskerens hjerte, og tårer af længsel steg ofte op i hans øjne.

Men netop som han var ved at beslutte sig for rejsen, blev han grebet af uro og angst.

Hvorledes kunne han forlade denne by, hvor jorden havde drukket sig mæt i martyrernes blod, og hvor så mange munde i dødens stund havde vidnet om sandheden?

Skulle han alene drage bort? Hvad skulle han da svare Herren, når han hørte disse hans ord:

"Så mange er døde for deres tro, men du alene flygtede!"

Nætter og dage tilbragte han i tvivl og angst.

Alle de andre, som var blevet sønderrevet af løver, naglet til korset, brændt i kejserens haver – alle var de sovet ind i Herren efter nogle øjeblikkes pinsler, men han kunne ikke sove, og hans lidelser var større end de, som bødlerne havde fundet på for de ulykkelige martyrer.

I tre og tredive år efter sin mesters død havde han ingen hvile fundet. Med vandringsstaven i hånden havde han vandret omkring i den vide verden og forkyndt det glade budskab.

De lange rejser havde udtømt hans kræfter, men til sidst havde han her i verdens hovedstad grundlagt en menighed, som nu var ødelagt ved bål og brand, og hele hans livsgerning lå i grus.

Skulle han optage kampen på ny?

Og hvilken kamp var det ikke!

På den ene side kejseren, senatet, det hele folk og alle de romerske legioner, som spændte deres jernbånd rundt om hele verden; på den anden side han selv, så gammel og mæt af dage, at hans skælvende hånd næppe formåede at holde vandringsstaven længere.

Til tider sagde han sig selv, at det ikke kunne nytte at måle sig med den romerske kejser – det kunne alene Kristus gøre.

Alle disse tanker strømmede gennem hans hjerne i dette øjeblik.

Og hele hans tiloversblevne menighed forenede sig i den samme bøn:

"Skjul dig, mester, og før os bort herfra!"

Linus bøjede også sit hoved for ham og sagde:

"Herre, hvorfor vil du ikke forlade Rom? De fleste af din menighed er ikke mere. Gå derfor derhen, hvor du endnu finder Kristi tilhængere. Gå til Jerusalem, Antiochia eller Ephesus, hvor Guds ord endnu lever blandt menneskene. Hvis du dør martyrdøden, bliver "dyrets" triumf endnu større. Johannes lever endnu, og Paulus er romersk borger, så de ikke kan dømme ham uhørt. Men du er den klippe, vor menighed er bygget på. Drag bort herfra og vend ikke tilbage, før Herren har knust Antikrist, som har udgydt de uskyldiges blod."

"Se vore tårer!" udbrød de tilstedeværende.

Petrus græd. Til sidst rejste han sig, rakte velsignende sine hænder ud over de bøjede hoveder og sagde:

"Lovet være Herrens navn! Hans vilje ske!"

68

Ved daggry så man to mørkklædte skikkelser bevæge sig hen ad Via Appia i retning af Campagnen.

Den ene var Nazarius, den anden apostlen Petrus, som forlod Rom og sine lidende trosfæller.

I øst antog himlen et lysegrønt skær, hvis nedre rand mere og mere gik over i gult. Gennem halvmørket så man de hvide bygninger, haverne og vandledningerne, som i buer strakte sig hen imod byen. Denne grønne farve i øst blandedes op i guld; derefter blev himlen rosenrød, og de første solstråler traf Albanerbjergenes øverste kant.

Morgenrøden skinnede på træernes kroner og på dugdråberne. Den disede luft blev klarere; husene, gravlundene og templernes søjlerækker trådte tydeligere frem.

Vejen var ganske øde. Bønderne, som tidligt om morgenen plejede at køre ind til byen med frugt og grøntsager, havde sikkert ikke endnu tænkt på at begive sig hjemmefra. Det var stille og fredeligt rundt omkring; man hørte ingen anden lyd end de lette slag af de to vandreres barksko mod den stenlagte landevej.

Så gik solen op over bjergkanten, men i samme øjeblik havde apostlen et vidunderligt syn.

Det forekom ham, at solen i stedet for at hæve sig på himlen steg ned fra højderne og bevægede sig hen ad vejen.

Petrus standsede og spurgte Nazarius:

"Ser du lyset, som kommer imod os?"

"Nej, jeg kan ikke se noget."

Men Petrus skyggede med hånden for øjnene og spurgte atter:

"Kommer der ikke en skikkelse imod os der borte i sollyset?"

Men ingen af dem kunne høre den fjerneste lyd at fodtrin. Alt var stille.

Nazarius syntes, at bladene på træerne langs vejen bevægede sig, som om nogen havde rørt ved dem, og at et ejendommeligt lys spredte sig over hele egnen.

Han så forundret på apostlen.

"Rabbi, hvad fejler dig?" råbte han forskrækket.

Vandringsstaven faldt ud af apostlens hånd; hans øjne stirrede hen over vejen; hans mund var halvåben, og hans ansigt udtrykte forbavselse og glæde.

Så kastede han sig på knæ, strakte hænderne frem og råbte:

"Herre Kristus!"

Og han bøjede sit ansigt mod jorden, som om han kyssede nogens fødder.

Længe var det ganske stille, men så hørte Nazarius, hvorledes apostlen hulkende udbrød:

"*Quo vadis, Domine* [Note 39)]?"

Nazarius hørte ikke svaret, men Petrus var overbevist om, at han havde hørt følgende ord blive talt med en mild og bedrøvet stemme:

"Siden du forlader mit folk, går jeg til Rom for at lade mig korsfæste for anden gang."

Apostlen blev liggende længe med ansigtet mod jorden uden at bevæge sig eller tale.

Nazarius frygtede, at han enten var besvimet eller måske død, men til sidst rejste han sig, greb med skælvende hånd sin

vandringsstav og vendte sig uden at sige et ord på ny om mod Rom.

Da ynglingen så dette, gentog han som et ekko af apostlen:

"*Quo vadis, Domine*?"

"Til Rom," svarede apostlen med sagte stemme.

Og han gik tilbage til byen.

Paulus, Johannes, Linus og alle de øvrige trosfæller modtog ham med stor forbavselse og skræk. De havde også grund til at frygte for apostlens sikkerhed, for lige efter at ban var gået, havde prætorianerne ved dagens frembrud omringet Miriams hus og gennemsøgt det for at finde ham.

Men på alle deres spørgsmål svarede han stille og fornøjet:

"Jeg har set Herren."

Den samme aften gik han til Ostrianum for at døbe dem, som ønskede at gå over til den kristne tro.

Og fra nu af gik han dagligt derhen, og store skarer fulgte ham. Martyrernes tårer og lidelser havde vakt troen i manges hjerter, mens Rom og hele den hedenske verden rasede som vilde dyr.

Men alle de ulykkelige, alle de undertrykte og elendige kom for at høre det glade budskab om Kristus, som af kærlighed til menneskene havde ofret sig selv for at frelse dem fra syndens magt.

Og hos de kristnes Gud fandt de også det, som denne tids stormænd ikke kunne skænke sine medborgere – lykke og kærlighed.

Petrus forstod, at hverken kejseren eller hans legioner kunne undertrykke den levende sandhed – det var ikke lykkedes dem

at drukne den i blod eller tårer, og han så, at den begyndte sin sejrsgang gennem verden.

Han forstod også, hvorfor Herren havde ført ham tilbage til Rom.

Denne stolthedens, forbrydelsens og ondskabens by skulle snart blive den hovedstad, hvorfra sandheden skulle spredes ud over den hele verden.

69

Til sidst var de to apostles time kommet. Petrus havde imidlertid den glæde under sit fangenskab at vinde to sjæle. Det var stridsmændene Processus og Martinianus, som bevogtede ham i Mamertinerfængslet.

Nero var ikke i Rom på denne tid, og dødsdommen over apostlene blev afsagt af to frigivne, Helius og Polythetes, som kejseren havde overdraget regeringen i Rom under sit fravær.

Den gamle apostel var først blevet straffet med piskeslag, og den følgende eftermiddag førtes han uden for byen hen imod Vaticanerhøjen, hvor han skulle korsfæstes.

Stridsmændene, som ledsagede ham, var forbavsede over de store menneskemasser, der havde samlet sig foran fængslet. De fleste kunne ikke forstå, hvorledes en almindelig mands død – og tilmed en fremmeds – kunne vække sådan interesse; de forstod ikke, at det på ingen måde var nysgerrige tilskuere, men trosfæller, som ville ledsage den gamle apostel på hans sidste vandring.

Om eftermiddagen åbnedes fængslets porte, og Petrus viste sig midt iblandt en afdeling prætorianere.

Solen var allerede på vej ned; luften var klar og mild.

Man havde skånet den gamle apostel for at bære sit kors, og han kunne derfor tydeligt ses fra alle sider.

Hans hvidhårede hoved blev af og til synligt mellem soldaternes hjelme, og nogle blandt mængden begyndte at græde. Men den gamle mands ansigt udtrykte den største ro og tilfredshed, og når man så ham, skulle man ikke tro, at det var

en ulykkelig, som førtes til retterstedet, men snarere en sejrherre, som holdt sit indtog i Rom.

Og således var det.

Den ellers så ydmyge og bøjede skikkelse gik nu rank og oprejst, han var højere end soldaterne og fuld af værdighed. Man skulle tro, det var en hersker, som fulgtes af sit folk og sine soldater.

Fra alle kanter hørtes stemmer:

"Se, der er Petrus, som går hjem til Gud."

Alle syntes at glemme, at han gik døden i møde, og selv følte han, at hans død var en ubetydelig begivenhed, sammenlignet med dødsscenen på Golgatha.

Langs vejen standsede romerske borgere ved synet af denne gamle mand, som gik så roligt og frejdigt, men der var da altid en eller anden af de kristne, som lagde hånden på deres skulder og hviskede til dem:

"Det er en retfærdig, som går i døden – han kendte Kristus og har forkyndt kærlighedens evangelium."

Og romerne rystede på hovedet og svarede:

"Det kan umuligt være noget uretfærdigt menneske."

Langs vejen herskede en usædvanlig stilhed, mens følget bevægede sig forbi de nyopførte huse, forbi templernes søjlerækker hen imod Vaticanerhøjen. Himlen var klar og blå. Der hørtes ingen anden lyd end våbnenes raslen og af og til en sagte bøn.

Petrus blev til sidst opmærksom på de troendes skare, som fulgte ham. Hans ansigt strålede af glæde ved synet af alle disse tusinder.

Han følte, at han havde udrettet et godt dagværk, og han vidste, at intet ville kunne kvæle den sandhed, han havde forkyndt verden.

Og han hævede sine øjne mod Himlen og sagde:

"Herre, du har befalet mig at overvinde denne stærke by, og se, jeg har overvundet den. Du har befalet mig at grundlægge din menighed her, og jeg har grundlagt den."

Da han gik forbi de hedenske templer, sagde han til sig selv:

"Dette vil blive Kristi templer."

Mens han betragtede skarerne rundt omkring sig, sagde han til dem:

"Jeres børn vil tjene Kristus," og han gik videre med den bevidsthed, at Kristi lære havde sejret.

Soldaterne førte ham over Pons Triumphalis [Note 40)], som om de ville vise, at han virkelig gik en sejrsgang, og de troende sluttede sig til følget i sådanne mængder, at prætorianernes befalingsmand til sidst blev ængstelig, fordi han ikke havde nogen tilstrækkelig stærk våbenmagt med sig.

Men folkemasserne forholdt sig fuldstændigt rolige; der hørtes intet udbrud af vrede, intet skrig af raseri. Alle syntes at være gennemtrængt af bevidstheden om øjeblikkets store betydning, og flere ventede, at der skulle ske et under, som dengang Frelseren led døden på korset, da jorden åbnedes, og de døde kom frem.

Andre tænkte, at Kristus muligvis havde valgt denne time til at komme igen i al sin herlighed.

Men alt var stille rundt omkring.

Endelig havde man nået målet. Soldaterne begyndte at grave et hul i jorden og lagde derpå korset ved siden af dette samt en

hammer og nogle nagler. De kristne knælede stille i en rund kreds.

Solen skinnede på apostlens hvide hår, da han nu for sidste gang vendte sig mod byen.

I afstand så man Tiberen; højere oppe var Augustus' mausoleum; længere nede lå de kolossale bade, Nero havde påbegyndt, og længere borte havde man udsigt til husrækkerne og rigmændenes villaer.

Det var den store verdensby – forbrydelsens, galskabens og magtens sæde; mægtig, uovervindelig, evig.

Omringet af soldaterne betragtede Petrus byen, som en konge ser på sit rige. Og han sagde til den:

"Du er frelst; du er min!"

Ingen af stridsmændene, ja end ikke nogen af de kristne kunne forstå, at hele verdens sande behersker stod der midt iblandt dem; at Roms kejsere kunne dø, barbarerne holde deres indtog, men at denne gamle mand fortsat ville herske i byen.

Solen var sunket ned mod horisonten og var blevet stor og rød. Hele den vestlige himmel var begyndt at gløde med strålende farver.

Stridsmændene nærmede sig til Petrus for at berøve ham hans klæder.

Men pludselig rettede han sig op og strakte sin højre hånd i vejret.

Bødlerne standsede, som om de frygtede for ham; de troende vovede næppe at ånde, da de tænkte, at han ønskede at tale, og der indtrådte en dyb tavshed.

Stående på højen med hånden udstrakt mod byen, gjorde han korsets tegn og velsignede i sin dødsstund:

"*Urbi et orbi!* Note 41)"

I denne samme vidunderligt smukke aftentime førtes Paulus fra Tarsos af en anden afdeling stridsmænd langs Via Ostiensis til et sted, der kaldtes Aquæ Salviæ. Han fulgtes af en skare kristne, som han havde omvendt, men når han genkendte nogle af sine nærmeste venner, standsede han og talte med dem; for da han var romersk borger, viste vagten ham en vis grad af respekt.

Ved Trigeminaporten mødte han Plautilla, en datter af præfekten Flavius Sabinus, og da han fik øje på hendes unge, smukke ansigt, som var dækket af tårer, sagde han:

"Plautilla, drag bort med fred! Men lån mig dit slør, så jeg kan binde det for mine øjne, når jeg nu skal gå til Herren!"

Paulus tog pigens slør og gik videre, mens hans ansigt strålede af tilfredshed som en arbejders, der ved, at han har gjort et godt dagværk, og at han nu er på vejen hjem.

Han stirrede tankefuld ud over egnen og hen imod Albanerbjergene, der lyste i solens sidste stråler. Han mindedes sine rejser, sit arbejde og sin kamp for Guds kirke på Jorden, og han længtes efter at finde hvile. Han var overbevist om, at ondskaben ikke ville formå at ødelægge de sandhedens sædekorn, han havde sået ud over verden. En overjordisk fred sænkede sig i hans sjæl, da han følte sig forvisset om, at den evige sandhed ville sejre i kampen mod synden og døden.

Vejen til henrettelsesstedet var lang, og solen stod lavt, da man nåede frem.

Over hele naturen hvilede der en sådan fred og harmoni, at den syntes at løfte menneskene fra jorden og op mod himlen.

Paulus følte det således, og hans hjerte frydede sig ved den tanke, at han havde bidraget en smule til den fred og harmoni, som rådede i menneskesjælen.

Han erindrede, at han havde lært menneskene at elske hinanden, at han havde sagt dem, at selv om de uddeler alt deres gods til de fattige, gavner det dem intet, hvis de mangler kærlighed, som er langmodig, velvillig, som ikke glæder sig over uretfærdighed, men over sandhed, og som holder af alt, tror alt, håber alt og tåler alt.

Og nu spurgte han sig selv:

"Hvilken magt kan besejre sandheden? Kunne kejseren undertrykke den, om han havde dobbelt så mange legioner, dobbelt så mange byer, have, lande og folkeslag?"

Og han gik i døden som en sejrherre.

En smal sti førte fra hovedvejen op mod Aquæ Salviæ. Centurionen befalede soldaterne at standse ved brønden.

Paulus lagde Plautillas slør over sin arm, og for sidste gang hævede han sine øjne op mod aftenhimlen med et udtryk af velsignet fred og tilfredshed.

Han bad. Timen var kommet, men han så foran sig en vej i lyset, som førte til Himlen, og han vidste, at hans arbejde nu var endt, og at livets krone ventede ham.

70

Hele Rom var som vanvittigt, og det lod til, at man blot ventede på en anledning til at styrte sig over hinanden.

Allerede før de to apostle var blevet henrettet, opdagedes Pisos sammensværgelse, og denne opdagelse bevirkede, at mange hundreder af Roms fornemste mænd faldt som ofre for Neros grusomhed, og selv de, der betragtede Nero som en guddom, måtte nu indrømme, at han i så fald var en dødsgud.

Alle byens indbyggere var i sorg; rædslen fulgte dem i hælene ved dag og ved nat, men husene smykkedes alligevel med efeu og med grønt, for man havde ikke lov til at sørge over de døde.

Når romeren vågnede om morgenen, spurgte han sig altid, om ikke hans tur ville komme i løbet af dagen.

Piso måtte med sit hoved bøde for sammensværgelsen.

Efter ham kom turen til Seneca og Lucanus, Fenius Rufus og Plautius Lateranus, Flavius Scevinus foruden mange, mange andre af Roms mægtigste mænd.

Nogle af dem dømtes til døden på grund af deres egen ubetydelighed, andre for deres frygt, atter andre, fordi de var for rige eller for tapre.

Kejseren var forbavset over de sammensvornes store antal, omgav sig med hundreder af soldater og holdt byen i en slags belejringstilstand, mens han hele tiden dagligt sendte centurioner med dødsdomme til de mistænktes huse.

De dødsdømte ydmygede sig i breve, som var fulde af smiger, takkede Nero for hans beslutning og testamenterede ham en del af deres ejendomme for at redde det øvrige for sine børn.

Til sidst fik man det indtryk, at Nero ville se, hvor langt han kunne gå, og hvor længe hans ydmyge undersåtter ville tåle hans blodige herredømme.

Efter at de sammensvorne var henrettet, kom turen til deres familie, deres venner, ja selv deres fjerneste bekendte.

Når byens rigmænd begav sig ud på gaden, kunne de være sikre på at se en hel række ligtog. Pompejus, Cornelius, Martialis, Flavius Nepos og Statius Domitius måtte også dø, fordi kejseren beskyldte dem for, at de ikke holdt tilstrækkelig meget af ham; Novius Priscus henrettedes, fordi han var en ven af Seneca.

Rufius Crispus berøvedes retten til ild og vand, fordi han i sin tid havde været Poppæas ægtefælle.

Den store Thrasea, som folket ærede, dømtes til døden for sine strenge sæders skyld. Mange måtte med deres liv bøde for deres fornemme byrd; selv Poppæa faldt som et offer for et øjeblikkeligt anfald af vrede fra kejserens side.

Senatet ydmygede sig for den skrækkelige tyran; det oprejste et tempel til hans ære, bragte store takofre for hans vidunderlige stemme, kronede hans billedstøtter og ansatte præster for ham, fuldstændigt som om han havde været en gud.

Skælvende af rædsel gik senatorerne til kejserborgen og fortabte sig i ros over hans nye digt "Perionices" hvorefter de deltog i hans tøjlesløse orgier mellem blomster, fulde bægre og nøgne kvinder.

71

Vinicius til Petronius:

"Vi er underrettede om de vigtigste hændelser i Rom, kære ven, og hvad vi ikke vidste før, har du fortalt os i dine breve. Når man kaster en sten i vandet, ruller bølgerne stadig videre i en rundkreds, og således er en galskabens og ondskabens bølge nået ned til os fra kejserborgen.

På vejen til Grækenland sendte kejseren Carinas herhen, og han plyndrede byer og templer for at fylde det tomme skatkammer.

Ved hjælp af alt dette røvede gods bygger han nu "Det Gyldne Hus" i Rom. Det er muligt, at verden ikke har set et så pragtfuldt hus, men det er sikkert, at du i al fald ikke har set en så skrigende uretfærdighed.

Du kender jo Carinas.

Chilo var aldeles sådan som han, før han ved sin martyrdød udslettede sit syndefulde liv. Men Carinas er endnu ikke kommet til de byer, som ligger os nærmest.

Du spørger, om vi er uden for fare. Vi er i al fald uden frygt.

Fra søjlehallen, hvor jeg skriver, ser jeg vor rolige bugt, og ude i en båd sidder Ursus, som er i færd med at sætte garn.

Min hustru spinder uld lige i nærheden af mig, og nede i haven under mandeltræerne hører jeg vore slaver, som synger til deres arbejde.

Det er en ro og fred uden lige, kære ven, og den bringer os til at glemme al vor gamle frygt og alle de lidelser, vi har gennemgået.

Skønt vi sørger og græder over alle vore venner, som er døde for sandhedens skyld, har vi dog den trøst, at vi skal genfinde dem hisset. Vi betragter ikke Petrus og Paulus som døde. De er kun gået foran ind i herligheden.

Ja, kære ven, vi føler en lykke, som intet kan ødelægge. Du betragter døden som livets afslutning, men for os er den kun indgangen til den evige glæde.

Således går dagene og månederne. Ved solnedgang sidder Lygia og jeg ofte og taler om gamle dage, der står for os som en drøm, og når jeg tænker på, at hendes kære hoved var så nær pinsel og død, må jeg prise Herren af hele min sjæl.

Petronius, du har set, hvorledes religionen gør os tålmodige og stærke i lidelsen. Kom nu ned til os og se, hvor lykkelige den gør os i det almindelige, jævne hverdagsliv.

Som lyset kommer fra solen, således kommer lykken fra kærligheden.

Ingen af Grækenlands eller Roms filosoffer har forkyndt denne lære, og stoikernes tørre og kolde lærdomme har ikke gjort verden bedre.

Men hvorfor skriver jeg alt dette til dig, som har lært og læst så meget mere end jeg? Du kendte Paulus fra Tarsos; derfor ved du bedst, at alle taleres og filosoffers lærdomme er tomt snak, sammenlignet med sandheden.

Du sagde til mig, at vor lære var en fjende af livsglæden, men jeg forsikrer dig, at hvis jeg fra begyndelsen af mit brev bare havde gentaget disse tre ord: "Jeg er lykkelig!" ville jeg alligevel ikke have kunnet udtrykke, hvor lykkelig jeg er.

Til dette vil du naturligvis svare, at min lykke er Lygia. Det er sandt, min ven, fordi jeg elsker hendes udødelige sjæl, og for en sådan kærlighed gives der hverken adskillelse eller svig, ingen forandring, ingen alderdom, ingen død. Før mine øjne åbnedes for sandheden, var jeg villig til at brænde mit eget hus for Lygias skyld, men nu siger jeg dig, at dengang elskede jeg hende slet ikke; det er Kristus, som første gang har lært mig at elske. I ham er fred og lykke.

Sammenlign din egen tilværelse, din stadige ængstelse, dine glæder, der ikke er sikre for morgendagen, dine orgier, der er fulde af tomhed – sammenlign dem med de kristnes liv, og du vil snart finde svaret.

Men vil du forvisse dig om, at jeg taler sandt, kom da hid til vore bjerge, til vore skyggefulde olivenlunde og til vore strandbredder, hvor efeuen vokser for din fod. Her vil du finde en fred, som du ikke har følt i lang tid, og du vil finde trofaste hjerter, som holder af dig.

Du med din ædle og højmodige sjæl fortjener at blive lykkelig. Din skarpe opfattelse vil snart erkende sandheden, og når du kender den, vil du også elske den. At være en fjende af sandheden, således som Nero og Tigellinus, går an, men ingen kan være ligegyldig for den.

Kære Petronius, Lygia og jeg trøster hinanden med håbet om at få dig at se.

Lev vel, vær lykkelig og kom til os!"

Petronius modtog dette brev i Cumæ, hvortil han var rejst sammen med kejserens venner.

Hans mangeårige kamp med Tigellinus nærmede sig sin afslutning. Petronius vidste allerede, at han måtte falde i denne kamp, og han kendte også grunden til det.

Kejseren sank for hver dag dybere og dybere; hans eneste ærgerrighed var nu at optræde som skuespiller, gøgler og vognstyrer; han fik mere og mere smag for rå og brutale forlystelser, og den højt dannede Petronius virkede som en byrde for ham.

Selv når elegancens fyrste forholdt sig tavs, følte Nero, at hans tavshed indeholdt en bebrejdelse; når Petronius roste ham, anså han det for ironi.

Den vittige patricier sårede hans egenkærlighed og vakte hans misundelse.

Hans rigdom og hans kunstskatte vakte både kejserens og hans almægtige ministers begærlighed.

Nero havde hidtil sparet Petronius med tanken på den forestående rejse til Grækenland, hvor hans smag og indgående kendskab til den græske kunst kunne komme ham til nytte.

Men lidt efter lidt lykkedes det Tigellinus at overbevise kejseren om, at Carinas stod højt over Petronius i smag og dannelse, og at han var den rette mand til at ordne de græske skuespil, modtagelser og triumfer.

Fra dette øjeblik af var Petronius fortabt.

Kejseren havde imidlertid ikke mod til at sende ham hans dødsdom, så længe han endnu opholdt sig i Rom.

Nero og Tigellinus erindrede godt, at den tilsyneladende så forfinede og æstetiske person, der i almindelighed gjorde nat til dag og udelukkende interesserede sig for luksus, skønne kunster og pragtfulde fester, før i tiden havde lagt en forbløffende energi for dagen under sin virksomhed som prokonsul i Bithynien og senere som konsul i Rom.

Der fandtes ikke den ting, de ikke troede ham i stand til at udføre, hvis han virkelig ville gøre det, og man vidste meget godt, at folket og prætorianerne forgudede ham.

Ingen af kejserens fortrolige ville svare for følgerne, hvis Petronius en skønne dag fandt for godt at gøre oprør, og man blev derfor enige om at lokke ham bort fra hovedstaden og give ham dødsstødet under hans ophold i provinserne.

Af denne grund modtog han en opfordring til at følge de øvrige af kejserens venner til Cumæ. Og skønt han var forberedt på et baghold, fulgte han alligevel indbydelsen, enten fordi han ikke ønskede at gøre åbent oprør, eller fordi han ønskede at vise kejseren og hans venner sit rolige, ubekymrede ansigt, for således at vinde en sidste sejr over Tigellinus, før han døde.

Kejserens mægtige yndling havde imidlertid ikke spildt tiden. Han anklagede nemlig Petronius for at have stået i forbund med senatoren Scevinus, som var sjælen i Pisos sammensværgelse.

Petronius havde efterladt en del af sine tjenere i Rom; disse blev straks efter hans afrejse kastet i fængsel, og hans hus omringedes af prætorianere.

Da han blev underrettet om dette, viste han intet tegn på uro og angst, og med et smil sagde han til de fornemme patriciere, han modtog i sin pragtfulde villa i Cumæ:

"Vor rødskæg bryder sig ikke om direkte spørgsmål, og I skulle se, hvor forvirret han ville blive, hvis jeg spurgte ham, om han har givet befaling til at fængsle alle mine husfæller i Rom."

Så indbød han dem alle sammen til en fest, før han tog afsted på sin "lange rejse", og han havde netop gjort alle forberedelser til den, da han modtog brevet fra Vinicius.

Da han havde læst denne skrivelse, blev Petronius ganske tankefuld, men en tid efter var han lige så tilfreds og rolig som før, og samme aften sendte han Vinicius følgende svar:

> "Jeg glæder mig over jeres lykke og beundrer jeres gode hjerter, for jeg kunne ikke tænke, at to forelskede kunne erindre en tredje person, som er så langt borte.
>
> I har ikke alene husket mig, men I vil også overtale mig til at rejse til Sicilien, så I kan dele jeres tro og jeres Kristus med mig, han, der, som du siger, har skænket jer al denne lykke.
>
> Hvis det forholder sig således, da må I ære ham højt. Men efter min anskuelse har Ursus gjort sit til at frelse Lygia, og det romerske folk har også sin del i det. Men siden du tror, det skyldes Kristus alene, bør du ikke spare på takofre til ham.
>
> Prometheus ofrede sig selv for menneskene. Dette er desværre vist et digterpåfund, mens troværdige folk har fortalt mig, at de med sine egne øjne har set Kristus.
>
> Jeg er enig med dig i, at han er den værdigste af alle guder.

Jeg husker godt, hvad Paulus fra Tarsos sagde, og jeg tror, at hvis vor rødskæg levede efter Kristi lære, ville jeg have tid til at besøge dig på Sicilien. I så fald kunne vi under alle dine skyggefulde træer tale om alle guder og alle sandheder, som de græske filosoffer i tidens løb har behandlet. I dag må jeg indskrænke mig til et kort svar.

Jeg bryder mig ikke om andre filosoffer end Pyrrhon og Anakreon. De øvrige sælger jeg billigt sammen med alle de græske og romerske stoikere.

Min kære Vinicius, sandheden bor ofte så højt, at ikke engang guderne kan se den fra Olympens top.

For dig synes din Himmel at ligge endnu højere, kære ven, og som du står der, råber du til mig: "Kom, du skal få se så vidunderlige ting, som du endnu aldrig har set!"

Det er muligt.

Men jeg svarer:

"Mine fødder er ikke egnede for rejsen. Og hvis du læser dette brev til ende, vil du vist indrømme, jeg har ret.

Nej, du den rosenfingrede morgenrødes lykkelige ægtefælle! Din religion passer ikke for mig.

Måske jeg skulle elske de bithyniere, som slæber på min bærestol, eller de egyptere, som varmer vandet til mit bad?

Skal jeg elske Ahenobarbus og Tigellinus?

Jeg sværger dig ved gratiernes hvide knæ, at selv om jeg ønskede at elske disse mennesker, kunne jeg ikke gøre det.

I Rom er der hundrede tusinde mennesker, som enten har skæve skuldre, krogede knæ, spinkle lægge, udstående øjne eller for store hoveder.

Befaler du, at jeg også skal elske dem? Hvor skal jeg finde kærligheden, siden jeg ikke har den i mit hjerte?

Og hvis din gud vil, at jeg skal elske sådanne personer, hvorfor gav han dem da ikke i sin almagt et så tiltalende udseende som Niobes børn for eksempel – dem har du jo set i kejserborgen?

Den, som elsker skønheden, er af denne samme grund ikke i stand til at synes om det vanskabte.

Man tror muligvis ikke på vore guder, men man kan da elske dem for kunstens skyld, således som Phidias, Praxiteles, Myron, Skopas og Lysias elskede dem.

Selv om jeg ønskede at gå derhen, hvor du ville føre mig, kunne jeg dog ikke. Men siden jeg ikke ønsker det, må du have mig undskyldt.

Ligesom Paulus fra Tarsos tror du, at Kristus vil møde dig på den anden side af Styx. Spørg ham da, om han vil modtage mig med mine udskårne sten, min myrrhenske vase, mine bøger og min guldhårede Eunike.

Denne tanke får mig til at le. Paulus fra Tarsos fortalte mig, at man for Kristi skyld må give afkald på sine blomster og på sine fester. Ganske vist lovede han mig i stedet mange andre glæder, men jeg svarede ham, at jeg var for gammel til at synes om nye glæder, at mine øjne altid ville glæde sig over rosernes pragt, og at violernes duft er mig kærere end stanken fra mine naboer i Roms forstæder.

Dette er grundene til, at jeg må give afkald på dine glæder.

Men der er endnu en grund og den har jeg gemt til sidst.

Thanatos Note 42) kalder mig.

Livets lys skinner på din vej, men min sol er i nedgang; skumringen lejrer sig om mit hoved. Med andre ord, jeg må dø, kære ven.

Det er ikke umagen værd at tale længe om dette. Således måtte det ende.

Du, som kender Ahenobarbus, vil klart forstå min stilling.

Tigellinus har sejret, eller rettere sagt, mine triumfer er forbi.

Jeg har levet, som jeg ønskede, og jeg vil dø, således som det behager mig.

Tag dig ikke dette nær! Ingen gud har lovet mig udødelighed; derfor venter der mig heller ingen skuffelser.

På samme tid tager du fejl, Vinicius, når du påstår, det alene er din gud, som kan lære mennesket at dø roligt. Nej. Vor verden vidste allerede, før du blev født, at når det sidste bæger var tømt, var det på tide at gå – på tide at hvile – og den ved endnu, hvorledes man gør det med ro og besindighed. Plato erklærer, at dyden er musik, at en vismands liv er harmoni. Hvis dette er sandt, vil jeg dø, som jeg har levet – dydig.

Jeg ville gerne tage afsked med din guddommelige hustru med de samme ord, jeg engang brugte, da jeg hilste hende i Aulus' hus:

"Sig mig, om du er en gudinde eller en dødelig."

Hvis sjælen er noget mere, end hvad Pyrrhon tror, vil min flygte til dig og Lygia på sin vej til oceanets rand; den vil dale ned over dit hus i skikkelse af en sommerfugl, eller

– som egypterne tror – i en spurvehøgs lignelse. På anden måde kan jeg ikke komme.

Måtte Sicilien erstatte dig savnet af hesperidernes have [Note 43)]! Måtte alle markernes, skovenes og kildernes gudinder strø blomster på din sti, og måtte hvide duer bygge deres reder på dine søjlers kapitæler!"

72

Petronius tog ikke fejl.

To dage senere sendte den unge Nerva, som altid havde været hans hengivne ven, en af sine frigivne mænd til Cumæ med nyheder fra kejserhoffet.

Nero havde besluttet, at Petronius skulle dø. Den følgende dag ville man sende ham en centurion, som skulle overbringe ham en ordre til at standse i Cumæ og vente på videre ordrer.

Den næste budbærer skulle så afsendes efter nogle dages forløb og overbringe dødsdommen.

Petronius hørte disse nyheder med uforstyrret sindsro.

"Du skal bringe din herre en af mine vaser," sagde han, "og sige ham fra mig, at jeg takker ham af hele mit hjerte, for nu vil jeg være i stand til at tage mine forholdsregler."

Og pludselig begyndte han at le som en mand, der har fået en glimrende indskydelse, og som på forhånd glæder sig over dens opfyldelse.

Den samme eftermiddag sendte elegancens fyrste sine slaver ud til alle de af kejserens venner, som opholdt sig i Cumæ, med indbydelse til dem og deres damer til en fest hos Petronius.

Hele eftermiddagen sad han og skrev i sit bibliotek; dernæst tog han et bad og befalede sine slavinder at ordne hans festdragt.

Stadselig og strålende som en gud gik han ind i spisesalen, kastede et kritisk blik på forberedelserne, og derfra begav han sig ud i haven, hvor unge græske piger og drenge var i gang med at binde blomsterkranse til festen.

Ikke en skygge af uro viste sig på hans ansigt. Tjenerne forstod, at festen ville blive enestående og usædvanligt pragtfuld. Han havde givet befaling til, at der skulle uddeles store belønninger til alle, hvis arbejde faldt i hans smag, mens de, der ved denne anledning ikke gjorde sit bedste, havde udsigt til at blive straffet for deres ligegyldighed.

Sangerne og musikerne modtog på forhånd deres rigelige betaling.

Til sidst satte han sig i haven under et bøgetræ, hvor solstrålerne legede mellem løvet og faldt som gyldne pletter på jorden.

Og nu sendte han bud efter Eunike.

Skøn som en af gratierne, klædt i en hvid dragt og med en myrtegren i håret, kom hun ud til ham.

Han fik hende til at sætte sig ved hans side. Med sine fingerspidser rørte han sagte ved hendes tindinger, og han betragtede hende med den samme beundring, som kunstkenderen fordyber sig i synet af de store mestres værker med.

"Eunike," begyndte han, "ved du, at du ikke længere er en slavinde?"

Hun rystede på hovedet, mens hun betragtede ham med sine dejlige blå øjne.

"Jeg er altid din," svarede hun.

"Men du ved vist ikke, min Eunike, at denne villa med alle sine kunstgenstande er din ejendom fra nu af?"

Eunike trak sig lidt tilbage og spurgte med skælvende stemme:

"Hvorfor siger du mig dette?"

Derpå bøjede hun sig frem og betragtede ham nøjere. Straks efter blev hendes ansigt hvidt som et stykke linned.

Han smilede og sagde:

"Ja, således er det!"

Det var stille omkring dem; kun et sagte vindpust bragte bøgens blade til at røre sig.

Så ubevægelig sad den unge pige, at Petronius godt kunne tro, han havde en hvid marmorstatue foran sig.

"Eunike," sagde han lidt efter, "jeg ønsker at dø en stille død."

Pigen så på ham med et vemodigt smil og hviskede:

"Jeg hører dine ord."

Om aftenen begyndte gæsterne at indfinde sig i store skarer. Man vidste af tidligere erfaring, at kejserens fester var kedelige og barbariske, sammenlignet med festerne hos Petronius.

Men ingen tænkte, at dette skulle være det sidste "symposium" Note 44).

Mange vidste, at kejserens unåde svævede over den elegante patriciers hoved, men dette havde jo også været tilfældet ved tidligere lejligheder, og Petronius havde hver gang forstået at bringe det truende uvejr til at forsvinde ved et enkelt dumdristigt ord eller en forvoven handling. Og derfor var der ingen, som ville tro, at han denne gang truedes af en virkelig dødsfare.

Hans glade, smilende ansigt og hans urokkelige sindsro bestyrkede også alle i den mening, at her ikke var noget usædvanligt på færde.

Eunike havde overvundet sin første følelse af skræk; hvad Petronius sagde, var for hende som en skæbnens bestemmelse, og nu var hendes ansigtsudtryk roligt, og hendes øjne strålede

med en så vidunderlig glans, at man kunne tro, hun var Jordens lykkeligste kvinde.

Ved spisesalens dør stod unge drenge, som lagde rosenkranse på gæsternes hoveder, mens de samtidig efter skik og brug gav dem det råd at stige over tærsklen med det højre ben foran.

Salen var gennemtrængt af en fin violduft; lamperne brændte i alexandrinske glas af forskellige farver.

Ved løjbænkene stod græske piger, hvis hverv det var at væde gæsternes fødder med parfumer. Langs med væggene stod citarspillere og atheniensiske sangere, som ventede på et tegn fra deres anfører.

Det pragtfulde service glitrede og skinnede på det store bord; den festlige stemning syntes at spredes ud over hallen sammen med violernes duft.

Da gæsterne trådte ind, følte de sig forvisset om, at her behøvede de ikke at frygte nogen lumsk, lurende fare som i kejserborgen, hvor man let kunne forspilde sit liv, hvis man ikke var så heldig at forme sine lovtaler således, at de faldt i kejserens smag.

Ved at se lamperne og vinbægrene, som var smykkede med efeu, de store kar med vin, som afkøledes ved hjælp af sne, og de mange udsøgte retter følte gæsterne sig glade og frie.

Snart lød munter samtale gennem salene, undertiden afbrudt af glad latter; af og til hørtes der bifaldsråb og undertiden lyden af et kys, som en af de ædle romere lidt for højlydt trykkede på sin dames hvide skulder.

Før gæsterne drak deres vin, hældte de nogle dråber ud af bægeret, som et offer til de udødelige guder, for at disse skulle

beskytte dem selv og begunstige husets vært. Det gjorde intet til sagen, om den glade romer ikke troede på disse guder; vindråberne ofredes under alle omstændigheder efter gammel skik og brug.

Petronius lå til bords i nærheden af Eunike. Han talte ubekymret om Rom, nævnte de sidste ægteskabsskilsmisser, de nyeste kærlighedshistorier, væddeløbene, Spiculus, som fornylig havde gjort sig berømt på arenaen, de nye bøger hos boghandlerne.

Når Petronius ofrede vin til guderne, påstod han, at dette offer kun gjaldt Venus, den ældste og den største af alle guddomme, den mægtige og udødelige herskerinde.

Hans konversation lignede solstrålerne, som hvert øjeblik belyser en ny genstand, eller sommervinden, som farer hen over havens blomster.

Til sidst gav han musikkens anfører et tegn, og ved dette tegn begyndte spillerne en dæmpet melodi, og et kor af unge, friske stammer sang til den.

Så trådte nogle unge piger fra Kos, Eunikes fødested, frem. De dansede, og deres smukke legemer lignede roser, indhyllede i en sky af gaze.

Endelig kom de egyptiske sandsigere, som forudsagde gæsternes fremtid ved at betragte de bevægelige regnbuefarver i en krystalskål.

Da man havde moret sig tilstrækkelig længe ved alle disse påfund, rejste Petronius sig lidt op fra den syriske pude og begyndte en smule modstræbende:

"Tilgiv mig, kære venner, fordi jeg ved en fest anmoder om en gunstbevisning. Vil enhver af jer modtage som gave det bæger,

han første gang i aften ofrede vin af, til ære for guderne og til held og lykke for mig?"

Disse bægre strålede af guld og ædelstene og var ciselerede af berømte kunstnere, og skønt man i Rom ofte plejede at skænke store gaver bort ved festerne, blev gæsterne henrykte ved et modtage disse bægre af Petronius.

Nogle takkede ham højlydt, andre påstod, at Jupiter aldrig havde hædret guderne med sådanne gaver i Olympen; endelig var der nogle få, som undslog sig for at modtage disse gaver, da de langt overgik, hvad man ved sådanne lejligheder var vant til at få.

Men Petronius løftede sin myrrhenske vase i vejret. Den var af umådeligt værd, og dens pragtfulde farver mindede om regnbuens skiftende strålespil.

"Af denne vase ofrede jeg til Venus," begyndte Petronius. "Ingen anden mund må herefter berøre den og ingen hånd ofre vin af den til ære for en anden guddom."

Han kastede den kostelige vase i gulvet, som var dækket med safranblomster. Vasen gik i tusinde småstykker, og da Petronius så sine venners forbavsede ansigter, sagde han:

"Mine kære venner, glæd jer med mig og vær ikke forbavsede! Alderdom og sygelighed er triste ledsagere i livets sidste år. Men jeg vil give jer et godt eksempel og et godt råd: Som I ved, behøver I ikke at vente på alderdommen; I kan begive jer afsted, før den kommer. Det gør jeg."

"Hvad agter du at gøre?" spurgte flere forskrækkede stemmer.

"Jeg agter at more mig, drikke vin, lytte til musikken og se på alle disse herlige skikkelser rundt omkring mig, og derpå vil jeg

falde i søvn med en krans af roser på mit hoved. Jeg har sagt farvel til kejseren, og måske har I lyst til at høre, hvad jeg til afsked skriver til ham?"

Under den purpurfarvede pude lå der et papir. Dette trak han frem og læste følgende brev:

> "Jeg ved, min kejser, at du med utålmodighed venter på min ankomst. Dit trofaste vennehjerte længes efter mig dag og nat.
>
> Jeg ved, at du agter at overøse mig med gaver, at du vil gøre mig til præfekt over Prætorianergarden, og at du befaler Tigellinus at være det, som guderne bestemte ham til – en æseldriver i de lande, du arvede, efter at du havde forgivet Domitius.
>
> Du må imidlertid undskylde mig, for jeg sværger dig ved Hades og ved skyggerne af din moder, din hustru, din broder og Seneca, at jeg ikke kan komme til dig.
>
> Livet er et stort skatkammer. Jeg har taget de kostbareste juveler fra dette skatkammer, men der er mange ting i livet, jeg ikke længere kan tåle.
>
> Du må endelig ikke tro, jeg føler mig stødt, fordi du har dræbt din moder, din hustru og din broder, og heller ikke, fordi du har brændt Rom og sendt alle dine ærlige romerske undersåtter i døden. Nej, du sønnesøn af Kronos! Døden er menneskets arvelod; af dig kunne man ikke vente andre heltegerninger.
>
> Men at du i årrækker har ødelagt dine medmenneskers øren med dine digte, at du har tvunget os til at se din tykke mave og dine tynde ben hvirvle rundt i en dans og at høre på din musik, din deklamation, dine elendige vers, du

forstædernes ynkelige digter – det er ting, som overstiger mine kræfter, og som hos mig har vakt ønsket om at dø.

Romerne tilstopper deres øren, når de hører på dig; verden håner dig.

Jeg kan ikke længere rødme på dine vegne, og har ikke lyst til at gøre det. Skønt Cerberus' Note 45) ynkelige hyl minder om din musik, vil de imidlertid ikke være mig så modbydelige, for jeg har aldrig været nogen ven af Cerberus og behøver ikke at skamme mig over dens hyl.

Farvel! Hold op med din musik; dræb mennesker, men skriv ingen vers; forgift folket, men dans ikke, når det ser på det; vær en brandstifter som før, men spil ikke på citar! Dette er det sidste ønske og det sidste venlige råd, som sendes af – *Arbiter Elegantiæ*."

Gæsterne var skrækslagne, for de vidste, at Nero hellere ville have mistet store provinser end modtage et sådant slag i ansigtet.

Alle forstod, at den mand, som havde skrevet et sådant brev, måtte dø, og samtidig følte de en isnende rædsel snige sig over dem, fordi de havde hørt en sådan skrivelse.

Men Petronius lo med sin hjertelige og smittende latter, som om det hele var den uskyldigste spøg; så mønstrede han hurtigt de blege, forskrækkede ansigter og sagde:

"Glæd jer og driv frygten bort! Ingen behøver at rose sig af, at han har hørt dette brev. Jeg skal ikke omtale det til andre end Charon, når han sætter mig over i sin båd."

Han gav den græske læge et vink og strakte armen ud.

Hurtigt som lynet åbnede den dygtige græker en åre på Petronius' arm lige i albueleddet. Blodet sprøjtede ned på

puden på Eunikes' snehvide dragt. Hun støttede Petronius' hoved, bøjede sig over ham og sagde:

"Tænkte du, jeg ville forlade dig? Om guderne tilbød mig udødelighed, og kejseren gav mig magt over hele verden, ville jeg alligevel følge dig."

Petronius smilede, rejste sig lidt op, berørte hendes mund med sine læber og sagde:

"Kom med mig!"

Hun strakte sin rosenrøde arm ud mod lægen, og lidt efter begyndte hendes blod at strømme og blandede sig med hans.

Så gav musikkens anfører et tegn, og atter lød sangen til citarernes klang.

Først hørtes "Harmodios", og dernæst lød Anakreons vidunderligt smukke sang gennem hallen.

Petronius og Eunike støttede sig til hinanden, vidunderlige som to guddomme; de lyttede til musikken, smilede og blev lidt efter lidt blegere.

Da sangen var endt, befalede Petronius, at der skulle bringes mere vin og mad; så talte han med de nærmeste af gæsterne om forskellige morsomme, men ubetydelige ting, således som man gør ved en fest. Endelig bad han grækeren om at forbinde hans arm en kort stund; han følte sig søvnig og ville gerne hvile lidt, før Thanatos lod den evige søvn falde over ham.

Han sov også en tid. Da han vågnede, hvilede Eunikes hoved som en hvid rose mod hans bryst. Han lagde hende ned på puden og kastede endnu et blik på hende. Derefter tog grækeren bindet bort fra hans arm.

På et tegn fra ham istemte sangerne på ny Anakreons sang, og citarspillerne ledsagede den mod et dæmpet

akkompagnement.

Petronius blev blegere og blegere, men da den sidste tone døde hen, vendte han sig på ny til sine gæster og sagde:

"Tilstå, kære venner, at med os dør –"

Men han havde ikke kraft til at fortsætte; med en sidste anstrengelse lagde han sin arm om Eunike, hans hoved faldt tilbage mod puden, og han døde.

Gæsterne betragtede disse to hvide skikkelser, som lignede to vidunderlige statuer, og de forstod godt, at med dem forsvandt skønheden og poesien fra hedningeverdenen.

Epilog

Fra først af havde de galliske legioners oprør under Vindex ikke vakt synderlig uro i Rom. Der var ingen, som rigtigt tog sagen alvorligt. Nero var ikke mere end en og tredive år gammel, og ingen vovede at tro, at verden så snart skulle befris fra den skrækkelige mare, som nu havde plaget Rom i så lang tid.

Man huskede, at der allerede flere gange under de foregående herskere havde været oprør blandt legionerne, men disse oprør havde ikke ført til nogen forandring i regeringen.

Og folket spurgte hinanden, hvem der skulle overtage regeringen efter Nero, siden alle tronarvingerne var omkommet.

Andre betragtede ham som en Herkules, som ingen magt kunne overvinde.

Det fandtes endog folk, som beklagede, at han var rejst til Grækenland, fordi Helius og Polythetes, som under hans fravær havde overtaget regeringen, var endnu mere grusomme og mordlystne end han.

Ingen var sikker på liv og ejendom. Loven kunne ikke længere beskytte nogen.

Der var ikke længere tale om menneskeværd og familiebånd, og man turde ikke engang håbe på bedre tider.

Fra Grækenland kom der beretninger om Neros uhyre triumfer som digter og sanger.

Verden syntes at bestå af gøgleri og blod, og de fleste var overbeviste om, at således skulle det blive ved i det uendelige.

Kejseren tog sig ikke legionernes oprør under Vindex synderligt nær; det gav ham blot et påskud til nye røverier, og han udtalte ofte sin tilfredshed med denne tingenes tilstand.

Han havde ikke lyst til at forlade Grækenland, og først da Helius meddelte ham, at han øjeblikkelig måtte komme hjem, hvis han ikke ville udsætte sig for at miste sin trone, begav han sig til Napoli.

Her spillede han og sang og brød sig ikke om de efterretninger, som stadig varslede om en voksende fare.

Forgæves forsøgte Tigellinus at forklare ham, at legionernes tidligere oprør havde manglet ledelse, men at de denne gang anførtes af en mand, som nedstammede fra en gammel kongeslægt, og som desuden selv var en berømt kriger.

"Her har jeg grækerne til at høre på mig," svarede Nero, "grækerne, som er de eneste, der forstår sig på musik, og som derfor er min sang værdige."

Han påstod, at han først og fremmest havde pligter mod kunsten og mod æren.

Men da der endelig indløb melding om, at Vindex havde kaldt ham en elendig kunstner, sprang han op og satte sig i bevægelse mod Rom for at hævne fornærmelsen.

De slemme sår, Petronius havde tilføjet hans forfængelighed, var til dels lægt under hans ophold i Grækenland. Nu sprang de imidlertid op på ny, og han agtede at søge oprejsning hos senatet for denne skammelige uretfærdighed.

På vejen fik han øje på en bronzegruppe, der forestillede en gallisk kriger, overvundet af en romersk ridder. Dette tog han for et godt varsel, og når han senere nævnte Vindex og de oprørske legioner, skete det kun for at gøre nar ad dem.

Hans indtog i Rom overgik alt, hvad man hidtil havde set.

Han kørte i den vogn, kejser Augustus havde brugt ved sit triumfindtog. En af buehvælvingerne i cirkus var revet ned for at give plads for processionen.

Senatet, ridderne og en uoverskuelig folkemængde var draget ham i møde.

Murene skælvede af folkets tordnende velkomstråb:

"Hil dig, Augustus! Vær hilset, Herkules! Hil dig, udødelige hersker!"

Bag ham kom en skare slaver, som bar de kroner og sejrskranse, han havde vundet i de byer, hvor han havde optrådt.

På store tavler sås navnene på de modstandere, han havde overvundet.

Nero selv var rent beruset af glæde, og dybt bevæget vendte han sig til sine venner og spurgte:

"Hvad var vel Julius Cæsars triumf sammenlignet med denne?"

Den tanke faldt ham ikke ind, at nogen dødelig kunne vove at løfte sin hånd mod en sådan halvgud som han.

Han følte sig virkelig som en, der hører til gudernes slægt, og derfor var han aldeles tryg.

Mængdens ophidselse vakte hans egen galskab i al dens uhygge.

Man kunne være tilbøjelig til at tro, at ikke alene kejseren og det romerske folk, men hele verden havde tabt den sidste rest af forstand.

Blomsterne og kransene dækkede den afgrund, som gabte foran Neros fødder.

Men den samme aften blev templernes mure og søjlerækker dækket med indskrifter, hvor Neros forbrydelser opregnedes, med trussel om den kommende hævn og med hånlige udtalelser om hans evne som kunstner.

Fra mund til mund lød det gennem mængden:

"Han sang, til han vækkede gallerne."

Foruroligende rygter gik gennem byen og antog et uhyre omfang.

Kejserens venner blev grebet af skræk.

Usikker på fremtiden vovede man hverken at udtrykke håb eller ønsker; man turde næppe tænke på morgendagen.

Men Nero fortsatte sit vante liv, udelukkende beskæftiget med musik og teater.

Nye instrumenter optog al hans tid, og han var desuden i færd med at få et vandorgel i stand, som han dagligt holdt prøver på.

Barnagtig som han var, ude af stand til på egen hånd at planlægge eller udføre noget, bildte Nero sig ind, at han kunne afvende faren ved at give løfter om store teaterforestillinger, som romerne herefter stadig skulle få deltage i.

Hans nærmeste venner tabte helt hovedet, da de så, at han fremdeles kun tænkte på musik og digtning i stedet for at skaffe pengemidler til veje og samle en hær. Andre mente, at han simpelt hen forsøgte at bedøve sin egen og sine venners uro og angst ved alle disse stadige citater og deklamationer.

Det forholdt sig virkelig sådan, at hans væsen for hver dag blev mere uroligt og hans handlinger mere febrilske. Tusinde nye planer løb ham gennem hovedet. Af og til sprang han op for at styrte sig mod den truende fare; han befalede, at man skulle

pakke hans citarer og lutter ned, bevæbne de unge slavinder som amazoner og føre legionerne mod øst.

På ny sprang han op og tænkte at overvinde de galliske legioner, ikke med kamp, men med sang, og han lo højt ved at tænke på det sælsomme syn af en hær, som var blevet besejret med sang.

Soldaterne ville omringe ham og takke ham med tårer i øjnene. Han ville synge en sejrshymne for dem, og så skulle den gyldne tid begynde for ham selv og for Rom.

Undertiden råbte han, at han ville se blod; til andre tider erklærede han, at han ville være tilfreds med at få herredømmet i Egypten.

Mens han således rasede, spillede, sang og skrev dårlige vers, blev den truende sky i vest stadig større og mørkere. Målet var fuldt; den vanvittige komedie nærmede sig slutningen.

Da Nero hørte, at Galba og spanierne havde sluttet sig til opstanden, fik han et anfald af raseri. Han brød bægre itu, væltede bordet ved en stor fest og udstedte befalinger, som ikke engang Helius og Tigellinus vovede at udføre.

Da Vindex døde, og der opstod uenighed blandt de oprørske legioner, så det for en tid ud til, at vægtskålen skulle hælde over til Neros side. På ny var der fester, skuespil og dødsdomme, indtil en budbærer sent en aften kom sprængende på en hest med efterretning om, at soldaterne havde rejst oprørsbanneret i selve Rom og udråbt Galba til kejser.

Nero sov, da budskabet kom, men da han vågnede, kaldte han forgæves på vagten, som beskyttede indgangen til hans soveværelse. Kejserborgen var tom. Slaverne var i færd med at plyndre dens fjerneste værelser, da de så kejseren, som alene og

forladt løb igennem rummene og fyldte dem med sine fortvivlede skrig.

Til sidst kom hans frigivne mænd Phaon, Sporus og Epaphroditus ham til hjælp. De bad ham flygte, men dette var ikke efter Neros sind. Hvis han klædte sig i sorg og talte til senatet, mente han, ville dette ikke kunne modstå hans bønner og hans veltalenhed.

De frigivne vovede ikke direkte at sige ham imod; de forklarede ham blot, at før han nåede frem til torvet, ville folket rive ham i stykker, og de truede ham med, at hvis han ikke øjeblikkelig besteg sin hest, ville også de forlade ham.

Phaon tilbød ham et skjulested i sin villa uden for Nomentanerporten. En tid efter steg de til hest, dækkede Neros hoved med en kappe og galoperede afsted.

Da de passerede prætorianernes lejr, hørtes der tordnende råb til ære for Galba.

Og nu forstod Nero til sidst, at hans dødsstund var nær. Han overvældedes af rædsel og samvittighedsnag. Han erklærede, at han så en mørk sky foran sig, og i denne sky opdagede han sin moder, sin hustru og sin broder.

Kejseren klaprede tænder af skræk, men endnu fandt hans skuespillernatur et slags fornøjelse i øjeblikkets rædsel. At han, verdens behersker, skulle tabe alt og stå alene, syntes ham højdepunktet af alt, hvad der var tragisk.

Nomentanerporten stod åben. De drog videre forbi Ostrianum og nåede ved dagens frembrud Phaons villa.

Nu forsøgte de frigivne ikke længere at skjule for ham, at det var på tide at dø. Han befalede dem at grave en grav og lagde sig ned på jorden, for at de kunne tage et nøjagtigt mål. Da han

imidlertid så, de gav sig i færd med arbejdet, greb rædslen ham på ny. Hans fede ansigt blegnede, og sveden stod i dråber på hans pande.

"Hvilken kunstner taber ikke verden i mig!" udbrød han rent overvældet.

Imidlertid kom et bud med den melding, at senatet havde dømt modermorderen til døden efter gammel skik og brug.

"Og hvad er så det?" spurgte Nero med hvide læber.

"Man vil fæste din hals i en høtyv, piske dig ihjel og kaste dit lig i Tiberen," svarede Epaphroditus.

Nero rev kappen til side fra sit bryst.

"Det er altså på højeste tid!" sagde han med et blik mod himlen. Og på ny gentog han:

"Hvilken kunstner taber ikke verden i mig!"

Der hørtes hestetrampen. Det var en centurion og en afdeling soldater.

"Skynd dig!" råbte de frigivne.

Nero tog en kniv og forsøgte at stikke den i sin hals, men han havde ikke mod til at støde til. Epaphroditus hjalp ham, og kniven sank i til skaftet. Neros øjne drejede rundt i hans hoved, store, frygtelige, rædselsslagne. Blodet strømmede fra hans sår ned på havens blomster. Hans ben skælvede krampagtigt mod jorden et par gange, så døde han.

Om morgenen svøbte den trofaste Acte hans lig ind i kostbare stoffer og lod det brænde på et bål med fine parfumer.

Og således gik Nero gennem verden som en hvirvelvind, som et uvejr, en ildebrand, men apostlen Petrus' kirke behersker endnu byen og den hele jord.

I nærheden af Porta Capena står den dag i dag et lille kapel med den noget udviskede indskrift:

"*Quo vadis, Domine*?"

Om "Quo vadis"

Forfatter: Henryk Sienkiewicz (1846-1916).
Org.udgave: *Quo vadis. Powieść z czasów Nerona*. 1. udg. som føljeton i *Gazeta Polska* 26. marts 1895 – 29. februar 1896; bogudgave på forlaget Wydawnictwo Nakład Gebethnera i Wolfa, Warszawa 1896.
Denne udgave baseret på: Henryk Sienkiewicz. *Quo Vadis? Historisk Roman fra Keiser Neros Tid*. Oversat af Marie Mathisen med en historisk Indledning af adjunkt T. Vetlesen. Eneste autoriserede Udgave for Norge og Danmark. 2det oplag. 12te Tusend. Alb. Cammermeyers Forlag, Kristiania – 1903. *(Vetlesens forældede historiske indledning er udeladt i denne udgave)*.
Oversætter: Marie Mathisen (18??-19??).
Redigeret af: Vivi N. Jensen.
Forside: Efter illustration af Franz Rösler (1864-1941): *Ursus frelser Lygia i arenaen* *(fra en postkortserie med illustrationer til romanen, som udkom i Warszawa fra ca. 1912)*.

ISBN 978-87-7628-184-7
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-438-2 (Ølstykke 2015).

Note 1:

Tepidariet: Det lunkne bad.

Note 2:

Hypocaustum: Svedebad.

Note 3:

Epilatorer: Datidens barberere.

Note 4:

Frigidarium: Afkølingsrummet efter badet.

Note 5:

Hippodrom: Hestevæddeløbsbane.

Note 6:

Unktoriet: Salvningsværelset.

Note 7:

Genetrix: Den skabende, kærlighedens gudinde.

Note 8:

Ahenobarbus: Kejser Neros navn var egentlig Lucius Domitius Ahenobarbus. Ahenobarbus betyder også "rødskæg".

Note 9:

Atriet: Forhallen.

Note 10:

Salve: Vær hilset.

Note 11:

Tablinium: Arbejdsværelse, "kontor".

Note 12:

Peristyl: En åben søjlehal.

Note 13:

Sestertie: Romersk sølvmønt.

Note 14:

Peplus: Den græske kvindedragts overklædning.

Note 15:

Habet: Han har fået nok.

Note 16:

Cubiculum: Sovekammer.

Note 17:

Carinæ: Et strøg midt i Rom.

Note 18:

Porticus: Søjlegang.

Note 19:

Emporium: En oplagsplads ved Tiberen i den sydligste del af Rom.

Note 20:

Pax tecum: Fred være med dig.

Note 21:

Stilus: En slags griffel eller pren til at skrive med på små lommetavler overtrukket med et tyndt vokslag.

Note 22:

Veni, vidi, vici: Jeg kom, så og vandt.

Note 23:

Veni, vidi, fugi: Jeg kom, så og flygtede.

Note 24:

Pronuba: En gift kone, som ledsager bruden til brudgommens hus, og som skal forklare hende en hustrus pligter.

Note 25:

Porta Ostiensis: Den af Roms porte, kejseren måtte passere for at komme til Ostia.

Note 26:

Legio: Under de romerske kejsere bestod en legion af 6000 mand.

Note 27:

Pandateria: En lille ø i det toscanske hav, som de romerske kejsere brugte som forvisningssted.

Note 28:

Vicus Patricius: Et villakvarter.

Note 29:

Panem et circenses: Brød og skuespil.

Note 30:

Spoliarium: Det sted i arenaen, hvor de, som var omkommet i arenaen, blev bragt hen, og hvor de hårdt sårede blev dræbt.

Note 31:

Vomitorier: De gange, der førte ind i cirkus.

Note 32:

Morituri te salutant:~ De, som skal dø, hilser dig.

Note 33:

Non te peto, etc.: Jeg søger ikke dig, jeg søger en fisk. Hvorfor flygter du for mig, galler?

Note 34:

Peractum est: ~Det er nok.

Note 35:

Christus regnat: Kristus hersker.

Note 36:

Pro Christo: For Kristus.

Note 37:

Velarium: Solsejl, der var udspændt over arenaen som tag.

Note 38:

Da du var yngre ... etc.: Johannesevangeliet kap. 21 vers 18. At "binde op om" vil sige binde et bælte eller reb om sig.

Note 39:

Quo vadis, Domine: Hvorhen går du, herre.

Note 40:

Pons Triumphalis: Triumfbroen.

Note 41:

Urbi et orbi: Staden og verden.

Note 42:

Thanatos: I græsk mytologi guden for den rolige, ikke-voldelige død.

Note 43:

Hesperidernes have: Lyksalighedens ø, hvor der vokser et æbletræ, hvis frugter giver evig ungdom.

Note 44:

Symposium: Drikkelag eller gilde.

Note 45:
Cerberus: Den trehovedede hund, der bevogter indgangen til Underverdenen.